17. E. 2.

90
X
IT

Ex legato D. Equitis
Ant. Francisci
de Marinis

Digitized by Google

Digitized by Google

D. THOMAS ITTIGIUS,
Th. P. P. Canonicus Miſenenſis, Conſiſt.
& Fac. Theolog. Aſſeſſ. ad D. Nicol. Paſtor,
& Diœceſeos Lipſ. Superintendens.

Romſtet ſculpſit.

D. THOMÆ ITTIGII

DE

BIBLIOTHECIS

ET

CATENIS PATRUM,

Variisque veterum Scriptorum Eccleſiaſticorum collectionibus

Baſileenſibus, Tigurinis, Pariſienſibus, Colonienſibus, Lugdunenſibus, Leidenſibus, Ingolſtadienſibus, Antverpienſibus, Romanis, Venetis, Mediolanenſi, Moguntinis, Boni-Fontis, Inſulana, Divionenſi, Rotomagenſi, Toloſana, Londinenſibus, Dublinienſi, Oxonienſi, Lovanienſibus, Trajectenſi, Genevenſibus, Hamburgenſibus, Cygneis, Lipſienſibus, & aliis

TRACTATUS

Variis obſervationibus & animadverſionibus refertus.

LIPSIÆ,

Sumptib. Hæred. FRIDERICI LANKISII.

ANNO MDCCVII.

Google

VIRO

Reverendo & Clariſſimo

DN. GUILIELMO CAVE,

S. Theol. Profeſſori

&

Canonico Windeſorienſi,

magno Eccleſiæ Anglicanæ totiusque orbis literati ornamento,

&

Vivæ Patrum Bibliothecæ,

hunc de bibliothecis Patrum tractatum qua par eſt reverentia conſecrat,

Celeberrimo ipſius Nomini

addictiſſimus

D. THOMAS ITTIGIUS.

Digitized by Google

VIginti pæne elapſi ſunt anni, FAUTOR PLURIMUM HONORANDE, cum Viro Ampliſſimo L. Ottone Menckenio, quem præmatura morte nobis ereptum nunc dolemus, conciliantis partes agente amicitiæ vinculum noſtros utriusque animos conjunxit, quod reciproco literarum officio usque adeo firmatum & quaſi conglutinatum eſt, ut in hunc usque diem ſolvi non po-

tuerit

tuerit. Sane doctiſſimus Juvenis, qui ſuperiore anno

- - *toto diviſos orbe Britannos*

adiit, measque literas venerandis manibus Tuis obtulit, Te mei non immemorem vivere nec exigua valetudinis meæ cauſa ſolicitudine affici mihi renunciavit, & quantum humanitatis ipſi exhibueris, cum Te meo nomine ſalutaſſet, prædicare ſatis non potuit. Quin etiam in publicis ſcriptis Amici Tui titulo me dignatus es, de quo honore impenſe mihi gratulor, idque tanto magis quanto

major eſt apud omnes & pietatis Tuæ cæterarumque virtutum, & immenſæ eruditionis admiratio, de qua vel ſolum Hiſtoriæ Tuæ Literariæ inſigne opus, cujus utrumque tomum ex liberalitate Tua poſſideo, te tari poterit, quod in rebus ad Scriptores eccleſiaſticos eorumque monumenta ſpectantibus oraculi inſtar conſulo, & ſtudioſæ Juventuti præ omnibus aliis ſcriptis in hoc genere editis quam diligentiſſime commendare ſoleo. Cum vero Te, *Vir Celeberrime & de*

Republica literaria immortaliter merite, in hoc incomparabili doctrinæ eccleſiaſticæ theſauro denuo novis obſervationibus locupletando jam occupatum ſciam, omnesque, quibus Patrum notitia & hiſtoria eccleſiaſtica in pretio aliquo eſt, novam hanc editionem avide expectent magno cum applauſu eandem excepturi, in publicum peccarem, ſi Te epiſtola mea longius morarer. Id ergo tantum rogo, ut hunc meum tractatum, quem Magno Tuo Nomini

nuncupare auſus ſum, pro eo, quo me hactenus proſecutus es affectu benevola manu & mente accipias, & me, ſicubi hallucinatum deprehenderis, amice moneas, Tuæque amicitiæ ulterius commendatum habeas. DEUS autem TE ſervet, & conſtantem corporis animique vigorem TIBI conferat, ut non ſolum quæ affecta habes feliciter abſolvere, ſed multa alia quoque ingenii Tui monumenta in lucem publicam edere valeas!

Scripſi Lipſiæ d. 13. Maji A. C. 1707.

L. B. S.

L. B. S.

MUltorum Patrum opera ſeparatim edita proſtare, neminem latere poteſt, qui qualemcunque Scriptorum eccleſiaſticorum notitiam ſibi comparavit. Nam, ut ſaltem præcipuos priorum ſeculorum Patres, quorum ſcripta ſeparatim prodierunt, aut unum tantum e Patribus comitem ſibi adjunctum habent, paucis recenſeam, BARNABAE *epiſtolam catholicam* Menardus, & quidem non Claudius Menardus, ut Iſaacus Voſſius in ſua ad Barnabæ epiſtolam præfatione ex memoriæ lapſu aſſerit, cujus oſcitantia & alios oſcitantes fecit, ſed Hugo Menardus Benedictinus e congregatione S. Mauri Monachus Pariſiis 1645. cum notis ſuis edidit, ſeu potius fœtum hunc poſthumum Lucæ Da-

cherio ordinis ſui ſocio in lucem producendum reliquit. Editionem autem illam non latinam tantum eſſe, quæ Philippi Labbei de Scriptoribus eccleſiaſticis T. I. p. 503. eſt hallucinatio, ſed græcam & latinam, ipſa ejus inſpectio quemlibet docere poteſt. Eandem Barnabæ epiſtolam Iſaacus Voſſius paulo ante nominatus Amſtelodami A. 1646. notis ſuis illuſtratam ſimul cum Ignatii epiſtolis vulgavit, quam editionem Helmſtadii An. 1655. Joachimus Johannes Maderus omiſſis tamen Ignatii epiſtolis repetiit, quemadmodum & Placidus Puccinellus A. 1649. Voſſianam editionem, omiſſo tamen græco textu, ſecutus eſt, quod ex actis Sanctorum Junii Tom. II. p. 458. didici, cum aliâs qui noſtra ætate ex inſtituto de Scriptoribus eccleſiaſticis egerunt, nullam hujus editionis mentionem faciant, & Gregorius quoque Letus, dum in Italia ſua regnante part. III. p. 505. Puccinelli ſcripta recenſet,

Barna-

Barnabæ epiſtolam ab eo editam non referat, ſed tantum vitam Barnabæ Italice a Puccinello ſcriptam memoret, niſi forte huic Barnabæ vitæ ejus epiſtola latine adjuncta fuerit. Sed miſſa hac Puccinelli, quæ in Italia prodiit, editione Anglicanam potius addimus, quæ Oxonii e theatro Sheldoniano A. 1685. brevibus quibusdam ſcholiis illuſtrata ſimul cum Hermæ Paſtore lucem publicam aſpexit.

Dionysii Pſeudo-Areopagitae *opera* latine ex Variorum verſione & cum Variorum commentariis, variis in locis, imprimis vero Argentorati, Coloniæ, & Pariſiis prodierunt. Græca eorundem editio Baſileæ, Venetiis & Pariſiis apud Morellium procurata fuit. Tandem editiones latinas & Græcas etiam græco-latinæ exceperunt, quarum unam Pariſiis An. 1615. Petrus Lanſſelius, alteram Antverpiæ An. 1644. Balthaſar Corderius eniſus eſt; ut Pariſienſem editionem anni

1644.

1644. cui Chaumontii defenſio Areopagitæ acceſſit, taceamus. *Liber* ejusdem *de myſtica Theologia*, in qua ipſum plus platonizaſſe quam chriſtianizaſſe Lutherus invita quidem Sorbana,at non invita veritate cenſuit,Auguſtæ Vindelicorum An. 1519. cum triplici verſione, Abbatis Vercellenſis extractione, & Eckii commentario vulgatus eſt. Eundem librum interpretatione ſua,paraphraſi & commentariis Lutetiæ Pariſ. A. 1626. illuſtravit Carolus Herſentius. Eundem librum una cum *libro de divinis nominibus* græce & latine Venetiis A. 1538. per Ficinum prodiiſſe bibliotheca Barberina prodit. *Librum* quoque *de eccleſiaſtica hierarchia* cum Latina verſione Baſileæ A. 1539. prodiiſſe Nourry in apparatu ſuo docet p. 206. nov. edit.

Clementis Romani *epiſtolam priorem ad Corinthios* græce & latine,& *poſterioris fragmentum* græce tantum Oxonii A. 1633. cum notis ad priorem epiſto-

epiſtolam publicavit Patricius Junius. Oxonienſem hanc editionem imitatur Helmſtadienſis anni 1654. a Madero vulgata, qui præfationem apologeticam, & nonnulla Conringii & aliorum doctorum Virorum judicia adiecit. Secutæ ſunt harum epiſtolarum Oxonienſes cum ſcholiis Johannis Fell Epiſcopi Oxonienſis A. 1669. & A. 1677. item Londinenſis A. 1687. quam Paulo Colomeſio debemus. Et in his poſtremis editionibus etiam fragmento poſterioris epiſtolæ latina verſio adjecta eſt, quæ in Junii & Maderi editionibus deſideratur. *Conſtitutiones Apoſtolicas* Clementi Romano vulgo tributas Johannes Carolus Bovius Venetiis A. 1563. ex officina Jordani Zileti, cum ſuis notis prodire juſſit. Eodem anno, & in eadem urbe, & ex eadem officina Franciſcus Turrianus Conſtitutiones Apoſtolicas græce edidit, quibus etiam græca prolegomena præmiſit, & græca ſcholia ſubjunxit. Poſtea idem Turrianus

rianus has conſtitutiones nova latina verſione a ſe donatas, & tam prolixa præfatione quam ſcholiis ſuis & explanationibus apologeticis illuſtratas Antverpiæ A. C. 1578. Plantinianis typis imprimendas dedit. Impreſſa etiam ſunt Pariſiis 1568. *omnia Clementis Romani* opera, quæ tunc haberi potuerunt, nempe Recognitionum libri, canones Apoſtolici, Conſtitutiones Apoſtolicæ, epiſtolæ decretales, & epitome geſtorum Petri, quæ tamen editio forte rectius ad bibliothecas Patrum, quam ad ſeparatas Patrum, de quibus nunc agimus, editiones referri poſſet, cum multæ Variorum epiſtolæ aliaque monumenta his Clementis operibus adjuncta reperiantur, quam ob cauſam etiam Clementis Recognitiones a Sichardo editas bibliothecis Patrum annumeravimus.

Hermae *Paſtorem* ſeu tractatum tripartitum, cujus liber primus 4. viſiones complectens Eccleſiæ nomine inſigni-

ſignitur, ſecundus 12. mandata continens ſpecialiter Paſtoris nomine gaudet, & tertius a 10. ſimilitudinibus, quas comprehendit, ſimilitudinum nomen nactus eſt, in Hæreſeologia ſeu collectione illa Scriptorum eccleſiaſticorum, quam Joh. Heroldus ſub titulo Hæreſeologiæ Baſileæ 1556. edidit, legi Labbeus de Scriptoribus eccleſ. Tom. I. p. 430. & ab eo deceptus Nourry in apparatu Tom. I. p. 115. vel novæ edit. p. 61. aſſerunt. Quod quam falſum ſit videbit, quisquis in hoc tractatu noſtro de Bibliothecis PP. perlegere voluerit, quos autores Heroldus in ſua Hæreſeologia ediderit. Sed hæc obiter. Nunc enim agimus de ſeparatis Patrum editionibus. Separatim ergo Hermæ Paſtor editus eſt Pariſiis 1513. a Jacobo Fabro Stapulenſi, & Argentorati a Nicolao (non Herbelio, ut Nourry in utraque ſui apparatus editione eum nominat, ſed) Gerbelio, qui librum hunc pluribus ſeculis ignotum ſua æta-

te e tenebris revocatum gaudet. Habemus autem hunc Autorem, quem non obſtantibus abſurdis fabulis & anilibus deliriis Myſtici noſtri in deliciis habent, tantum ex verſione latina; Græcus enim textus temporum injuria pridem intercidit. Interim Græci textus fragmenta diligenter collegit in Patribus ſuis Cotelerius, cui aliquid ſuperaddere conatur Grabius in Spicilegio Tom. I. p. 303. quod tamen operæ pretium non videtur. Majoris momenti ſunt, quæ adduci poſſent ex Pſeudo-Athanaſii doctrina ad Antiochum Ducem, quam Benedictini in nova operum Athanaſii editione 1698. antea ineditam Tom. II. p. 251. ediderunt. Illa enim magnam partem Paſtoris Hermæ græce exhibet. Nam duodecim mandata, quæ Athanaſius Antiocho in hoc tractatu tradit, nihil aliud ſunt, quam 12. mandata, quæ libro 2. Hermæ continentur, etſi non integra ſemper referantur. Præterea magna & prolixa viſio

ſio Antiochi, quæ in hoc opuſculo occurrit, ex Hermæ libro ad verbum deſumta eſt, ut alia, quæ hinc inde Pſeudo-Athanaſius ex Herma mutuatus eſt, taceamus. Cæterum Hermam etiam cum epiſtola Barnabæ Oxonii A. 1685. prodiiſſe jam ſupra indicavimus.

IGNATII *epiſtolas*, ne de latinis editionibus jam aliquid dicamus, primus græce edidit Valentinus Hartung Frid, ſive Paceus, Dillingæ 1557. Græce & latine Ignatii epiſtolas edidit Hieronymus Vairlenius Sylvius, quem Viri quidam docti plagii accuſant, quaſi verſionem ſuam ex Grynæi monumentis orthodoxographis verbotenus exſcripſiſſet. Cujus rei cauſa eſt, quod Viri illi docti priorem Vairlenii editionem, quæ A. 1566. triennio ante Grynæi monumenta orthodoxographa emiſſa eſt, cognitam non habuerunt, ſed tantum ſecundam, quæ Antverpiæ A. 1572. triennio poſt Grynæi monumenta orthodoxographa prodiit. Aliam græco-lati-

tina donavit. Iſaacus autem Voſſius Ignatii epiſtolas genuinas, interpolatas & ſpurias Amſtelodami A. 1646. una cum Barnabæ epiſtola in lucem publicam emiſit, & notis ſuis illuſtravit.

POLYCARPI *epiſtolam ad Philippenſes* ſimul cum epiſtolis Ignatii Uſſerius Oxoniæ A.1644. græce & latine publici juris fecit. Eandem ſimul cum martyrio Polycarpi Helmſtadii A. 1653. prodire juſſit Maderus, qui etiam ſuas in Polycarpi martyrium, & aliorum in Polycarpi epiſtolam notas adjecit. Nulla autem eſt inter editiones Polycarpi, ſive ſeparatim ſive in Patrum bibliothecis editas, in qua græci textus lacuna ſuppleatur. Clariſſimus enim Polyhiſtor, qui aliquando ſuſpicabatur Cotelerium in ſuis Patribus Apoſtolicis defectum hunc ſuppleviſſe, a Natali Alexandro ſe decipi paſſus eſt, qui in hiſtoria ſua eccleſiaſtica tradit, integram Polycarpi epiſtolam a Cotelerio editam haberi, forte Smyrnenſis eccleſiæ epiſtolam

de martyrio Polycarpi cum Polycarpi ad Philippenſes epiſtola confundens.

Justini Martyris (quem cum Juſtino Hiſtorico Trogi epitomatore Martinus Polonus in Chronico p. 44. turpiter confundit) *opera* græce Pariſiis A. 1551. edidit Robertus Stephanus, qua editione continentur 1. Epiſtola ad Zenam & Serenum. 2. Paræneſis ad Græcos. 3. Dialogus cum Tryphone Judæo, quem ego neque cum nonnemine pſeudepigraphum, neque cum Jeſuita Harduino unicum ex omnibus Juſtini operibus genuinum fœtum eſſe dixerim. 4. Apologia prima, quæ rectius ſecunda diceretur. 5. Apologia ſecunda, quæ primo loco poni debuiſſet. 6. De Monarchia. 7. Expoſitio fidei, quam etſi a Curcellæo nimis vilipendi ægre ferat Mareſius in diſſert. de voc. Trinit. & ſimil. p. 14. & Dannhauerus Juſtino non indignam, neque ætati ejus incongruam judicet in ſtyl. vindic. p. 201. idem tamen Dannhauerus

in

in Chriſteide ſuſpectis Juſtini operibus annumerat, & Wellerus in refutatione anatomiæ Maſſonianæ Neſtoriani alicujus autoris ſcriptum eſſe cenſet; Dodwellus autem in diſſert. ad Irenæum a Juſtino Siculo circa finem ſeculi 5. ſcriptam ſuſpicatur. 8. Everſio quorundam Ariſtotelis dogmatum. 9. Quæſtiones ad Græcos cum eorum reſponſione & reſponſionis refutatione. 10. Reſponſiones ad Orthodoxos de quæſtionibus quibusdam neceſſariis. 11. Quæſtiones Græcorum ad Chriſtianos de incorporeo, & de Deo, & de reſurrectione mortuorum, cum reſponſionibus Chriſtianorum ad iſtas quæſtiones. Latine Juſtini opera ediderunt Joachimus Perionius Pariſ. 1554. Sigismundus Gelenius Baſileæ 1555. qui tamen verſioni ſuæ immortuus viro cuidam docto poſtremos libros transferendos reliquit, & Johannes Langus, qui cum animadverteret Perionium non tantam diligentiam in Juſtino

transferendo, quantam in nonnullis Ariſtotelis Scriptis terſius interpretandis poſuiſſe, Gelenium autem verſionem ſuam forte in gratiam typographi, aut etiam inſtantis mortis cauſa nimis acceleraſſe, novam operum Juſtini verſionem Baſileæ apud Frobenios fratres A. 1565. publicavit, quæ editio in tres tomos diſtingvitur, & uberrimis notis illuſtratur. Et primo quidem tomo poſt geminam Juſtini apologiam & librum de Monarchia etiam Athenagoræ pro Chriſtianis apologia inſerta eſt. Multa autem in Langianis notis curiæ Romanæ diſplicuerunt, ideoque in expurgatoriis indicibus expungi jubentur. Imprimis vero offendunt Pontificios, quæ Langus in notis ad apolog. 2. Juſtini de euchariſtia prolixe diſſerit, unde omnem illum diſcurſum a p. 179. usque ad p. 199. Index Hiſpanicus p. 360. deleri jubet. Inter græco-latinas operum Juſtini editiones prima eſt, quæ Heidelbergæ A. 1593. ex officina Commelinia-

na

na cum variis lectionibus & emendationibus Friderici Sylburgii prodiit. Reliquæ græco-latinæ editiones Juſtini huc non pertinent, cum alios Patres Juſtino adjunctos habeant, quos in hoc tractatu p. 419. nominavi, ubi editionem Juſtini a Pariſienſibus A. 1636. procuratam recenſui. Nunc tantum addo, etiam A. 1615. eandem Juſtini aliorumque Patrum collectionem Pariſiis prodiiſſe, nec minus ante aliquot annos in Germania repetitam fuiſſe. Juſtini *librum de quorundam Ariſtotelis dogmatum everſione* Guilielmus Poſtellus ex verſione ſua latina Pariſiis A. 1552. edidit. *Epiſtolam ad Diognetum* Henricus Stephanus primum evulgavit, quam non Juſtini ætate, ſed ante excidii Hieroſolymitani tempora ſcriptam eſſe Tillemontius in hiſtor. Imperat. Tom. I. P. 2. p. 1035. ſuſpicatur, cum Autor hujus epiſtolæ indicet, Judæos adhuc ſua ætate victimarum ſangvinem Deo obtuliſſe. Simul autem cum epi-

ſtola ad Diognetum Henricus Stephanus edidit etiam Juſtini *orationem ad Græcos*, diverſam a parænesi ad Græcos, quam Robertus Stephanus inter Juſtini opera ediderat. Unde jam in recentioribus Juſtini editionibus duæ orationes contra Græcos comparent, cum in antiquioribus una tantum extitiſſet. Juſtini *apologiam pro Chriſtianis ad Imperatorem Antoninum*, quæ vulgo ſecunda dici ſolet, revera autem prima eſt, cum Johannis Langi verſione, & notis Roberti & Henrici Stephanorum, Perionii, Billii, Sylburgii, Scaligeri, Halloixii, Caſauboni, Montacutii, Grotii, Salmaſii, Valeſii, Cotelerii, nec non cum Langi præfatione & ejusdem ac Kortholti annotationibus Oxonii edidit A. 1700. Johan. Erneſtus Grabe. Juſtini *apologiam ſecundam*, quæ prima vulgo dici, & in operibus Juſtini præponi ſolet, nec non *paræneſin ad Græcos*, & alteram *orationem ad Græcos*, quam ab Henrico Stephano primum editam dixi-

diximus, ut & *librum de Monarchia* cum Variorum annotationibus Oxoniæ A. 1703. edidit H. Hutchin.

Tatiani *orationem ad Græcos* ex vetuſtis exemplaribus recenſuit, ſuisque & aliorum notis illuſtratam græce & latine Oxoniæ e theatro Sheldoniano A. C. 1700. edidit Wilhelmus Worth. Adjecta eſt ad calcem Viri cujusdam docti, qui nomen ſuum ſupprimi voluit, diſſertatio in Tatianum. Alium quendam Tatiani librum adverſus Græcos pro fide Chriſtiána MSCtum in bibliotheca Cœnobii cujusdam Bononienſis vidiſſe ſe refert Poſſevinus in apparatu Tom. II. p. 449. ubi etiam extrema verba illius tractatus exhibet. Verum ex illis ipſis verbis Poſſevinus cognoſcere potuiſſet, librum illum Tatiani ab ejus oratione ad Græcos minimè differre, quem Poſſevini errorem notavit Allatius in notis ad Euſtathium p. 83.

Theophili Antiocheni Epi-

ſcopi

ſcopi *libros tres ad Autolycum*, in quibus Chriſtiana religio adverſus calumnias gentilium defenditur, cum in variis Patrum bibliothecis hactenus editi fuiſſent, ſeparatim Oxoniæ An. 1684. e theatro Sheldoniano doctus quidam Anglus edidit, qui græcum textum ex MSCto Bodlejano emendavit, verſionem latinam, ubi græco textui eam minus reſpondere deprehendit, correxit, & brevibus quibusdam ſcholiis hunc Autorem illuſtravit.

Athenagoræ (quem B. Calovius in Theologia naturali & revelata p. 44. ex memoriæ lapſu S. Ignatii in Antiochena eccleſia ſucceſſorem appellat,) *apologiam pro Chriſtianis* græce & latine ex verſione Conradi Geſneri cum ejusdem Geſneri annotationibus, nec non ejusdem Athenagoræ *tractatum de reſurrectione mortuorum* itidem græce & latine ex verſione Petri Nannii A. 1557. ex officina ſua emiſit Henricus Stephanus, qui etiam ſuas ad utrum-

que

que Athenagoræ tractatum annotationes ad calcem adjecit. Eadem Athenagoræ opuſcula Oxoniæ An. 1682. e theatro Sheldoniano prodierunt. Lipſiæ quoque Adamus Rechenbergius Græcæ quondam literaturæ nunc Theologiæ in celeberrima hac Academia Profeſſor Athenagoræ apologiam A. 1684. & tractatum de reſurrectione mortuorum An. 1685. græce & latine cum notis textui ſubjectis publicavit, ut alias gemini hujus opuſculi editiones taceamus. Si quis autem ſibi perſvadeat forte aliquando Athenagoræ tractatum περὶ τῶν εἰς ἑαυτόν, quod opus in Geſneriana bibliotheca latere Sculterus in medulla Patrum Tom. I. p. 59. & alii ex male intellectis Geſneri verbis ſomniarunt, in lucem protractum iri, deceptum ſe ſentiet, cum Geſnerus non Athenagoræ ſed Antonini Pii libros περὶ τῶν εἰς ἑαυτόν in epiſtola ad Bullingerum, quam apologiæ Athenagoræ latine a ſe verſæ præmiſit, penes ſe extare dicat.

IRENÆI

IRENÆI Lugdunenſis Epiſcopi *libros quinque adverſus hæreſes* Eraſmus Roterodamus ex Frobeniana officina Baſileæ A. 1526. in lucem publicam emiſit, quæ editio etiam A. 1534. & forte ſæpius repetita eſt. Idem Irenæi opus Nicolaus Gallaſius apud Johannem le Preux & Johannem Parvum A. 1570. vulgavit, qui græca, quæ reperiri potuerunt, fragmenta veteri latinæ Irenæi verſioni adjecit, & annotationes ſuas in hunc Scriptorem addidit. Eodem fere tempore nempe A. 1571. Johannes Jacobus Grynæus Irenæi libros recognovit, & Baſileenſibus Epiſcopiorum typis imprimendos dedit. Imprimis vero Irenæo edendo multum operæ impendit Franciſcus Feuardentius, quæ editio Pariſiis & Coloniæ ſæpius iterata fuit. Mihi ad manus eſt Pariſienſis anni 1675. in qua longe major fragmentorum Irenæi apparatus, quam in Gallaſii editione comparet, Jacobi Billii & Frontonis Ducæi ſcholia ad priora 18.

libri

libri primi capita, & Feuardentii in totum Irenæum annotationes magna parte auctæ exhibentur, fragmenta ex aliis Irenæi libris cum Feuardentii notis adduntur, ut de fragmentis Irenæi ad calcem totius editionis additis nihil dicamus. Imprimis vero de Feuardentii editionibus obſervandum eſt, quod in illis ad librum 5. Irenæi quinque ultima capita addita fuerint, quæ in Eraſmi, Gallaſii, & Grynæi editionibus deſiderantur. Noviſſime Johannes Erneſtus Grabe Oxoniæ 1702. e theatro Sheldoniano Irenæi opus contra hæreſes ita edidit, ut textus græci partem haud exiguam reſtituerit, latinam verſionem antiquiſſimam emendaverit, omniaque Variorum & ſuis notis illuſtraverit.

Pſeudo-Hegesippi *libri 5. de excidio Hieroſolymitano* ſæpius latine prodierunt. Mihi ad manus eſt editio, quæ A. 1523. ex Jodoci Badii Aſcenſii officina prodiit, in cujus titulo S. Am-

broſius

broſius Mediolanenſis pro latino horum librorum interprete venditatur, de qua ſententia in prolegomenis noſtris ad Joſephum plura diximus, ubi & de ipſo Hegeſippo prolixius egimus.

HERMIÆ *irriſionem Philoſophorum gentilium*, ſimul cum Cydonii oratione de contemnenda morte, ex Fuggeri bibliotheca deſcriptam græce & latine Baſileæ A. 1553. edidit Raphael Seilerus. Eundem Hermiæ tractatum ſimul cum Tatiani oratione ad Græcos ſupra memorata, Oxoniæ A. 1700. vulgavit Wilhelmus Worth.

CLEMENTIS ALEXANDRINI *opera* græce Petrus Victorius Florentiæ A. 1550. edidit, cujus editionis ſeriem in præfatione ad ſupplementum Clementis Alexandrini, quod ante ſeptennium in lucem publicam emiſi, exhibui, ubi & latinam, quæ Florentiæ A. 1551. partim ex Gentiani Herveti, partim ex Cyriaci Strozzæ verſione prodiit, & alias latinas, quæ ſolum Hervetum interpretem

tem agnoſcunt, & græco-latinas cum Danielis Heinſii & Friderici Sylburgii annotationibus Lugduni Batavorum 1616. & ſæpius Pariſiis, & noviſſime in Germania Coloniæ, quod nomen titulus mentitur, excuſas memoravi. *Libellus: quis dives ſalvus ſit*, item *adumbrationes in epiſtolas quasdam catholicas*, quæ latine tantum extant, additis etiam nonnullis, quæ apud varios Autores ex variis Clementis Alexandrini ſcriptis ſervata ſunt, fragmentis cura Johannis Felli Oxonienſis Epiſcopi Oxoniæ A. 1683. prodierunt. Eadem Clementis opuſcula Lipſiæ A. 1700. additis Combefiſii notis in libellum de divitum ſalute, & nonnullis Clementis Alexandrini fragmentis in Oxonienſi editione omiſſis, in ſupplemento operum Clementis Alexandrini iterum imprimi curavi. Et jam pridem quidem etiam novum ſupplementum operum Clementis Alexandrini animo concepi. Cum enim ἐκ τῶν Θεοδότου καὶ τῆς ἀνα-

τολικῆς καλȣμένης διδασκαλίας κατὰ τȣ̀ς Οὐαλεντίνȣ χρόνȣς ἐπιτομή; item *ἐκ τῶν προφητικῶν ἐκλογαί*, in latinis Clementis Alexandrini editionibus plane deſiderentur, in græcis autem & græco-latinis græce tantum extent, latinam horum Theodoti excerptorum verſionem in altero ſupplemento ex interpretatione Franciſci Combefiſii exhibere volui. Et quidem ad poſteriorem horum excerptorum partem quantum attinet, nempe Propheticas eclogas, eam ex Combefiſii auctario noviſſimo BB. PP. græco-latino depromere poteram. Prioris autem partis verſionem itidem a Combefiſio factam & hactenus ineditam humaniſſime mihi communicavit Dn. D. Joh. Albertus Fabricius, qui ejus apographum ex Bibliotheca PP. Dominicanorum Pariſienſi deſcriptum Amici alicujus beneficio acceperat. Sed alia negotia hactenus hoc propoſitum remorantur. Quam male autem Godofredo Arnoldo germanica verſio excerptorum

ptorum Theodoti ceſſerit, Vir quidam doctus peculiari ſcripto demonſtravit, qui etiam ſimul novam iſtorum excerptorum verſionem addidit. Utraque autem nempe & Arnoldi & Viri illius docti verſio priorem tantum excerptorum Theodoti partem continet.

Q. SEPTIMII FLORENTIS TERTULLIANI *operum* varias editiones a Beato Rhenano, Johanne Gagnejo, qui nonnullos Tertulliani tractatus addidit, Sigiſmundo Gelenio, qui ope MSCti Anglicani a Johanne Lelando in Cœnobio Maſtarenſi inventi Tertullianum emendavit, Laurentio de la Barre, Jacobo Pamelio, Franciſco Junio, Ludovico de la Cerda, Nicolao Rigaltio, Georgio Ambianate Capucino, qui ſub Tertulliani redivivi nomine Tertulliani opera tribus tomis in folio, ut loqui amant, diſtincta publicavit, Cornelio Moreau Auguſtiniano Eremita, qui itidem Tertulliani editioni tres in folio tomos impendit, quos ab-

ſurde omniloquii Tertullianei titulo inſignivit, & Philippo Priorio procuratas in diſſertatione de Hæreſiarchis ævi Apoſtolici & Apoſtolico proximi ſect. 2. c. 13. th. 24. recenſui. Ibidem nonnulla ex Tertulliani operibus ſeorſim edita memoravi, & primo quidem loco *librum de pallio*, quem poſt Johannem Mercerum, Theodorum Marcilium (non Marſilium Ficinum, ut Ellies du Pin hunc Marcilium cum Marſilio Ficino inepte confundens cenſuit,) & Edmundum Richerium Salmaſius notis ſuis illuſtravit, cujus notas Dionyſius Petavius ſub Antonii Kerkoetii nomine latens perſtrinxit, cui poſtea Franciſci Franci nomen adſciſcens Salmaſius reſpondit. Addi poteſt editionibus hujus libri de pallio, quæ A. 1629. cum ſatyra ex ſomnio, quod pallii exulantis & in poſſeſſionem reſtituti titulo gaudet, prodiit, & celeberrimum Theologum Dorſcheum autorem habet, etſi nomen ejus ſuppreſſum fuerit.

Memo-

Memorandus præterea h. l. Tertulliani *apologeticus* cum Deſiderii Heraldi notis editus, *libri duo ad nationes*, quos primus Jacobus Godefredus publici juris fecit, & notis ſuis illuſtravit, *liber de præſcriptionibus adverſus hæreticos*, quem poſt Johannem Quintinum, Heduum & Juſtum Calvinum Chriſtianus Lupus Bruxellis edidit ſuisque ſcholiis illuſtravit, & *Poëmata* Andreæ Rivini ſtudio collecta, inter quæ primum locum obtinet carmen de Jona, quod cum inſuper à Franciſco Jureto editum, & bibliothecæ Patrum Bigneanæ inſertum fuerit, mirum eſt, quod Iſaacus Voſſius in notis ad Catullum carmen hoc tanquam ineditum allegaverit, quo nomine a Colomeſio in paralipomenis quartæ editionis pag. 281. caſtigatur.

Minutii Felicis *Octavium* inſcius Romæ publicavit Fauſtus Sabæus, qui hunc Minutii Felicis dialogum Octavii nomine inſignitum pro Arno-

bii libro octavo habuit, in quo errore etiam verſatus eſt Sigismundus Gelenius, qui octo Arnobii libros adverſus gentes Baſileæ A. 1546. & 1560. edidit, neſciens octavum Arnobii librum ad Arnobium non pertinere, nihilque aliud eſſe quam Minutii Felicis Octavium. Franciſcus autem Balduinus hunc Dialogum Heidelbergæ A.C. 1560. vero ſuo autori reſtituit, quod vel ignoravit, vel ſe ignorare ſimulavit Fulvius Urſinus, qui in editione Romana Anni 1593. ſe primum Minutio Felici Octavium ſuum reddere videri voluit. Superiori ſeculo A. 1603. Johannes a Wouwer Minutium notis ſuis illuſtratum Baſileæ typis imprimi curavit. Eodem tempore Minutii Felicis editionem moliebatur Elmenhorſtius, ſed quia inter ipſum & Wouwerium lites oriebantur, ſvaſu Scaligeri Minutium edendi curam abjeciſſe videbatur, ut patet ex Scaligeri epiſt. libr. III. ep. 263. Proſtat tamen nihilominus editio Minutii ab Elmen-

Elmenhorſtio ſimul cum Arnobio Hanoviæ 1603. procurata, & ipſi Joſepho Scaligero dedicata. Poſtea idem Elmenhorſtius Hamburgi uberioribus notis explicatum Minutii Felicis dialogum vulgavit. Neque hic tacendus Deſiderius Heraldus, qui Minutium Felicem A. 1613. ſimul cum Tertulliani apologetico commentariis ſuis clariorem Pariſiis publicavit, & Nicolaus Rigaltius, qui poſt tot Minutii editiones ipſe quoque hunc Scriptorem denuo Pariſiis recenſuit, quæ editio, cum adhuc ſub prelo ſudaret, Sarravius ad Gronovium ſcribebat: *miraberis ex uno MSCto Regio tot diverſas editiones prodiiſſe*, epiſt. 49. Teſtatur enim ipſe Rigaltius incompertum eſſe, quod ullus alius MSCtus codex Minutii Felicis ullibi extet, quam qui ex Vaticana in Regiam Pariſienſem bibliothecam translatus eſt. Poſt Rigaltium Jacobus Ouzelius Lugduni Batavorum A. 1652. Minutium cum Franciſci Balduini

prolegomenis, nec non Wouweri, Elmenhorſtii, Heraldi & Rigaltii notis, quibus & ipſe de ſuo novas addidit, vulgavit.

Hippolyti *tractatum de conſummatione mundi & Antichriſto* A. 1557. Pariſiis græce & latine edidit Johannes Picus, Claſſium inquiſitoriarum Senatus Pariſienſis Præſes, quem tractatum, etſi genuinum eſſe cenſeat Bullus in defenſ. fidei Nicænæ p. 369. ſtramineum tamen ſequioris Græciæ monumentum eſſe judicat Combefiſius in noviſſ. auctario BB. PP. Gr. Lat. p. 26. Melioris notæ eſt *tractatus de Antichriſto*, quem Marquardus Gudius A. 1661. græce & latine Pariſiis eidem Hippolyto adſcripſit.

Ammonio Alexandrino adſcriptam *harmoniam evangelicam*, ſeu evangelicæ hiſtoriæ ex quatuor Evangeliſtis perpetuo tenore continuatam narrationem latine Ottomarus Luſcinius Auguſtæ Vindelicorum A. 1523. luce

ce publica donavit. Differt autem hæc harmonia evangelica a *quatuor evangeliorum conſonantia*, quæ Moguntiæ A. 1524. cum epiſtola nuncupatoria Michaelis Memlerii, & præfatione Victoris Capuani prodiit, & in titulo ab Ammonio Alexandrino congeſta, & a Victore Capuano Epiſcopo translata dicitur. Poſterior enim hæc evangeliorum conſonantia illa eſt, quæ alias Tatiani nomen præfixum habere ſolet, etſi forte rectius Ammonio Alexandrino tribuatur.

ORIGENIS *opera*, quæ ex plurimorum naufragio ſuperſunt, primus collegit & Pariſiis A. 1512. edidit Jacobus Merlinus. Eundem laborem poſtea in ſe ſuſcepit Eraſmus Roterodamus, cujus ſtudio Origenis opera Baſileæ A. 1536. quo ipſo anno Eraſmus obiit, prodierunt. Hanc Eraſmi editionem Baſileæ A. 1557. apud Hieronymum Frobenium & Nicolaum Epiſcopium nonnullis Origenis operibus locupletavit

Laurentius Humfridus. Editionem Baſileenſem anni 1571. apud Euſebium Epiſcopium & Nicolai Fr. hæredes Johannes Jacobus Grynæus prolixa ad Thomam Eraſtum præfatione, & ſcholiis quibusdam auxit, quibus imprimis doctrinas & locos communes ſingulis Origenis operibus contentos indicat. Horum veſtigiis inſiſtens Gilbertus Genebrardus Pariſiis A. 1574. novam operum Origenis editionem procuravit, a Pariſienſibus Typographis aliquoties renovatam. Omnes autem iſtæ editiones Originem tantum latine loquentem exhibent. Græcam operum Origenis editionem ab exegeticis ejus ſcriptis auſpicatus eſt Rotomagi An. 1668. Petrus Daniel Huetius, qui tomo huic ſua Origeniana, ſeu doctiſſima de vita, doctrina & ſcriptis ejus prolegomena præmiſit, & eruditas annotationes ad calcem ſubjecit. Reliqui autem tomi ab Huetio promiſſi nondum hactenus lucem publicam viderunt, quorum

rum uni ſyntagmata Origenis græce extantia, alteri dubia Origenis ſcripta deſtinavit. Interim primus tomus in Germania Coloniæ, ſeu potius Lipſiæ recuſus eſt. *Libros octo contra Celſum* ſeorſim græce & latine ediderunt ſcholiisque ſuis illuſtrarunt David Höſchelius Auguſtæ Vindelicorum A. 1606. & & Guilielmus Spencerus Cantabrigiæ A. 1658. *Libellus de oratione* Oxoniæ A. 1686. e tenebris emerſit græce & latine editus, cui addita paraphraſis orationis Dominicæ, quam A. 1602. Fridericus Morellius ſub Origenis nomine publicaverat. Eundem libellum de oratione græce & latine una cum Marci Diadochi ſermone contra Arianos Baſileæ A. 1694. vulgavit Johannes Rodolfus Wetſtenius. *Philocaliam* græce & latine Pariſiis A. 1628. Johannes Tarinus, & iterum Spencerus ſimul cum libris contra Celſum edidit. *Dialogum contra Marcionem*, una cum *exhortatione ad martyrium*, & *epiſtola ad Africanum*

canum de Suſanna Baſileæ 1674. græce & latine edidit, notisque ſuis illuſtravit idem, quem paulo ante laudavi, Wetſtenius. Tractatum *de engaſtrimoytho* cum Euſtathii hexaemero ejusdemque diſſertatione Origeni oppoſita Leo Allatius Lugduni A. 1629. in lucem publicam emiſit, & peculiari ſyntagmate illuſtravit. *Commentarius in Johannem* Ambroſio Ferrario interprete A. 1552. & paulo poſt ex verſione Joachimi Perionii prodiit, ſicut etiam quæ Eraſmus ex *Commentariis in Matthæum* vertit, Baſileæ ſeorſim prodierunt. *Commentarium in Threnos Jeremiæ* Romæ An. 1598. impreſſum memorat catalogus bibliothecæ Bodlejanæ Oxoniæ A. 1620. editus. Sed vereor illum Origenis commentarium in Threnos in rerum natura amplius non exiſtere, vel ſaltem in publicum hactenus non prodiiſſe, & puto forte pro Origenis in Threnos commentario Antonii Agelli catenam in Threnos ex Origene aliisque

que

que Patribus contextam poni debuiſſe.

Cypriani *opera* poſt editionem antiquiſſimam An. 1471. Spiræ impreſſam Bertholdus Rembold (in actis eruditorum Cal. Febr. 1683. p. 42. perperam Gulielmus Remboldus nominatur, qui error nemini, niſi mihi ipſi imputandus eſt, ſive memoria lapſus, ſive, cum tunc hæc editio mihi ad manus non eſſet, a Pamelio deceptus fuerim) & Johannes Waterloes typis ſuis commiſerunt, quod Pariſiis A. 1512. factum eſſe eluceſcit ex epiſtola præmiſſa, qua Robertus Fortunatus opus hoc commendat. Inter editiones Eraſmi prima eſt, quæ A. C. 1520. Baſileæ prodiit. Minime autem probandum eſt, quod in editione Pariſienſi operum Cypriani, quæ A. 1541. prodiit, ſubſcriptio epiſtolæ dedicatoriæ Eraſmi corrupta fuerit, & pro verbis: *Lovanii A.* 1519. poſitum legatur: *Pariſiis A.* 1541. quam editionem etiam innume-

ris

ris aliis mendis contaminatam eſſe Viri docti paſſim obſervarunt. Dicam quoque falſitatis coram univerſo Senatu Critico ſcribit præeunte Jameſio Voëtius in cauſ. deſp. p. 494. editioni Cypriani Romanæ A.C. 1564. (ſeu potius 1563.) ex officina Pauli Manutii emiſſæ, quam tamen perfidiam non tam Manutio, quam Prælatis a Pontifice ad hujus editionis curam delegatis, imputandam cenſet l. c. p. 517. Sane Latinus Latinius, qui unus ex Cenſoribus illis fuit, in ſuis obſervationibus ad Cyprianum Pamelii, quæ in ejus Bibliotheca ſacra & profana p. 174. & ſeq. leguntur, ſemel iterumque Manutium in hac editione non alias quam Typographi partes egiſſe profitetur, & inter alia, cum Pamelius Firmiliani epiſtolam a Manutio omiſſam dixiſſet, ſine tortura ingenuam hanc confeſſionem edit: *ego Latinus omiſi, non Manutius.* Lugduni quoque ex Gryphii officina Cypriani opera ſæpius prodierunt. Inter

Colo-

Colonienſes editiones ea imprimis nominari meretur, in qua Henricus Gravius A. 1544. notas ſuas Cypriani operibus adjunxit. Imprimis vero in Cypriani operibus edendis operoſus fuit Jacobus Pamelius, cujus lucubrationes in Cyprianum Antverpiæ A. 1568. & ſæpius cum ibi tum alibi prodierunt. Cum autem Pamelius in his lucubrationibus non raro Cyprianum etſi invitum ad hodiernæ Romanæ eccleſiæ placita detorquere conetur, Simon Goulartius Pamelianis annotationibus, ubi opus viſum fuit, ſuas ſuperaddidit, quas diverſo charactere a Pamelianis diſtinxit, quæ Goulartiana Cypriani editio Genevæ A. 1593. lucem publicam aſpexit. Ad Pariſienſes Cypriani editiones ſupra memoratas addi poteſt, quam A. 1564. Gulielmus Morellius procuravit, nec non editio anni 1607. quæ opera Cypriani per Manutium & Morellium recognita ſimul cum Pamelii annotationibus exhibet.

Sed

Sed præ omnibus aliis Pariſienſibus editionibus commendari meretur, quæ Nicolao Rigaltio autore A. 1648. & 1649. lucem publicam aſpexit. Poſtremo loco memoranda eſt, quæ omnibus Cypriani editionibus palmam præripit, Oxonienſis, quæ A. 1682. cum Johannis Felli Oxonienſis Epiſcopi annotationibus, quibus integræ ferme Rigaltii notæ inſeruntur, & Johannis Pearſonii annalibus Cyprianicis, aliisque acceſſionibus prodiit. Seorſim *tractatum de idolorum vanitate* cum Minutii Octavio Johannes Wouwerus Baſileæ A. 1603. edidit. *Sermo de mortalitate* cum notis Bartholomæi Franci Jenæ A. 1681. prodiit, ut alia ejus generis taceamus.

GREGORII NEOCÆSARIENSIS, cognomento THAUMATURGI *opera* Venetiis A. 1574. latine prodiiſſe indicat Dn. Cave in hiſtor. liter. p. 95. Græco-latina Voſſii editio in hoc tractatu de bibliothecis Patrum recenſetur. Ad-

dimus

dimus nunc ex eadem Viri doctiſſimi hiſtoria literaria, quod Pariſienſes An. 1622. editionem Voſſianam iteraverint, & Gregorio Thaumaturgo Macarium, Baſilium Seleucienſem, & Zonaræ expoſitionem in epiſtolas canonicas addiderint, quæ editio Pariſienſibus Patrum bibliothecis addi a me potuiſſet. *Panegyricum in Origenis honorem dictum* cum Origenis libris 8. contra Celſum Höſchelius græce & latine publicavit. *Doctrinam de Trinitate* epiſtolæ Leonis M. ad Flavianum græco-latinæ adjunxit Nicolaus Glaſerus Hamburg. A. 1614.

Dionysii Alexandrini *epiſtola contra Samoſatenum* cum reſponſionibus ad decem illius quæſtiones Romæ A. 1608. Franciſci Turriani ſtudio græce & latine prodiit, quam Harduinus in notis, quibus Chryſoſtomi epiſtolam ad Cæſarium illuſtrat p. 9. a nebulone quodam Eutychiano & Synuſiaſta ſcriptam ſuſpicatur, unde etiam in

d nova,

nova, quam pridem molitus eſt, conciliorum editione ſe eam expuncturum dicit, quo ipſo indicat, ſe cum ſociis ſuis Labbeo & Coſſartio idem non ſentire, qui in ſua conciliorum collectione hanc Dionyſii epiſtolam græce & latine ediderunt. *Epiſtolam de reſurrectione Domini & paſchalis jejunii termino* cum Victore Antiocheno Peltanus A. 1580. Ingolſtadii vulgavit.

VICTORINI PITABIONENSIS, ſeu Petavionenſis quem nonnulli Pictavienſem nominant *Commentarium in Apocalypſin & Carmina* edidit Lipſiæ A. 1652. in ſanctis reliquiis duum Victorinorum Pictavienſis & Afri Andreas Rivinus, qui etiam hæc Victorini opuſcula notis ſuis illuſtravit.

METHODII TYRII *Sympoſium decem Virginum* Romæ A. 1656. græce & latine cum notis ſuis publicavit Leo Allatius, qui etiam diatriben de Methodiis & eorum ſcriptis adjunxit. Eundem tractatum A. 1657. græce cum latina

tinâ ſua interpretatione & notis vulgavit Petrus Poſſinus. Combefiſianam autem editionem ſive excerptorum hujus opuſculi ex Photio, ſive integri opuſculi omittimus, cum ſeparatim non prodierint. *Revelationes*, quæ dubio procul Methodio ſuppoſitæ ſunt, ſeorſim Baſileæ A. 1504. prodierunt.

Arnobii Afri *diſputationes adverſus gentes* Fauſtum Sabæum & Sigiſmundum Gelenium in octo libros diviſiſſe, nec attendiſſe octavum librum nihil aliud eſſe quam Minutii Felicis Octavium jam ſupra meminimus. Quibus editionibus decepti Magdeburgenſes centur. 4. pag. 1075. ſcribunt, Arnobium in libro octavo familiaris ſui Octavii meminiſſe. Rectius ergo ſeptem tantum libros Arnobio reliquerunt Theodorus Canterus Antverpiæ A. 1582. Fulvius Urſinus Romæ A. 1583. Geverhardus Elmenhorſtius Hanoviæ A. 1603. & Hamburgi A. 1610.

nec non Deſiderius Heraldus Pariſiis A. 1605. ut editionem Lugduno-Batavam anni 1651. taceamus, quæ integras doctorum Virorum notas Arnobio adjungit, nempe Theodori Canteri notas ad Arnobium, quibus emendationum ratio redditur, Godeſcalci Stewechii Heusdani in libros Arnobii electa, Geverhardi Elmenhorſtii obſervationes ad Arnobium, & in eundem variarum lectionum collectanea, & Deſiderii Heraldi animadverſiones & caſtigationes ad Arnobium, quibus eruditorum Virorum lucubrationibus etiam Jul. Cæſ. Bulengeri eclogæ in Arnobium, & Johannis Meurſii Criticus Arnobianus addi potuiſſent.

Lactantii Firmiani *opera* a primis typographiæ incunabulis toties impreſſa ſunt, ut vix ullius Scriptoris eccleſiaſtici monumenta officinas typographicas frequentius fatigaverint. Ac primum quidem Romæ A. 1465. & 1468. apud Conradum Lewenheimium,

mium, iterumque A. 1470. curante Johanne Andrea Epiſcopo Alerienſi prodierunt. Ex reliquis editionibus ferme innumeris eas tantum recenſebo, quæ Virorum doctorum notas & commentarios adjunctos habent. Prodierunt enim Lactantii opera Baſileæ A. 1563. cum commentariis Xyſti Betuleji ab Hiſpanico indice expurgationi traditis, Antverpiæ A. 1570. cum notis Michaelis Thomaſii, Romæ A. 1650. cum notis Joſephi Iſæi, Lugduni Batavorum A. 1652. cum notis Antonii Thyſii, & ibidem cum notis Variorum cura & ſtudio Servatii Gallæi, & Oxoniæ A. 1684. cum notis Thomæ Sparckii. *Liber de mortibus perſecutorum*, qui primum 1679. cum Baluzii miſcellaneis T. II. prodiit, ideoque in omnibus operum Lactantii editionibus deſideratur, præterquam recentiſſimis nempe Oxonienſi Thomæ Sparckii, quam A. C. 1684. emiſſam modo diximus, & Cantabrigienſi A. 1685. quæ itidem hunc libellum cum Anonymi

nymi notis exhibet. Idem Lactantii liber curante Johanne Fello Oxonienſi Epiſcopo Oxoniæ A. 1680. cum actis Perpetuæ & Felicitatis ad calcem additis prodiit. Eundem Aboæ in Finlandia cum ſuis & Gisberti Cuperi notis A. 1684. in lucem publicam emiſit Johannes Columbus. Notas in hunc librum omiſſo textu Pariſiis A. 1690. fecit Nicolaus Toinardus. Tandem hunc Lactantii tractatum magno cum apparatu A. 1692. Trajecti ad Rhenum orbi literato perluſtrandum obtulit Paulus Bauldri. In qua editione textui ſubjectæ ſunt tam ipſius Bauldri, quam Grævii, Gale, Boherelli, Tollii, Allixii, Colomeſii, Dodwelli, Pagi & aliorum notæ. Sequuntur deinde notæ Stephani Baluzii cum ejusdem duabus epiſtolis ad duo loca ex hoc Lactantii libello, Gisberti Cuperi notæ auctiores, quam quæ in Finlandia editæ fuerunt, Johannis Columbi ad hunc libellum notæ, Nicolai Toinardi ad eundem no-

tæ,

tæ, item Dodwelli diſſertatio de ripa Striga, & Ruinarti præfatio ad acta Martyrum, nec non chronologia perſecutionis Diocletianæ.

Eusebii Cæsariensis *opera* præcipua in duos tomos diviſa latine Baſileæ A. 1570. & 1579. cum ſcholiis Johannis Jacobi Grynæi, & Pariſiis cura Johannis Dadræi A. 1581. prodierunt. *Præparationis evangelicæ libros* 15. ex officina ſua Pariſiis A. 1544. Robertus Stephanus emiſit. Latina verſio Georgii Trapezuntii Coloniæ A. 1539. prodiit. Sæpe autem Trapezuntius in hac verſione integra capita omiſit, quin etiam poſtremum librum plane non attigit, ut obſervat Leo Allatius in diatriba de Georgiis p. 375. Unde Grynæus in ſuis ad Euſebium ſcholiis hanc verſionem paſſim emendavit, & omiſſa in prioribus libris capita ſupplevit. Poſtremum autem librum Marcus Hopperus vertit, ut de Johanne Thoma Freigio taceam, qui & ipſe ad emendandam Trapezun-

tii verſionem aliqua attulit. Franciſcus autem Vigerus græco textui novam verſionem appoſuit Pariſiis A. 1628. *Demonſtrationis evangelicæ libros* 10. græce Robertus Stephanus Pariſiis A. 1545. edidit. Eos non Trapezuntius, ut apud Dupinium male legitur, neque Vigerus, quem Rivetus in Critico ſacro latinum hujus operis interpretem eſſe putat, ſed Donatus Veronenſis latine vertit, cujus verſio etiam græco textui appoſita eſt in editione græco-latina Pariſienſi, quæ A. 1628. lucem publicam aſpexit. In eadem græco-latina editione adduntur *libri 2. contra Marcellum*, & *libri 3. de eccleſiaſtica Theologia* contra eundem Marcellum græce & latine ex verſione Richardi Montacutii cum ejusdem notis; item *liber adverſus Hieroclem* ibidem græce & latine ex verſione Zenobii Accioli Florentini, qui Euſebii liber etiam jam pridem græce & latine Pariſiis A. 1608. cum Philoſtrato per Federicum Morellium

rellium editus fuerat, ut latinam editionem cum Philoſtrato Coloniæ A. 1532. excuſam taceamus. Notamus tamen, quod in ea editione, quam ſimul cum Euſebii libris de demonſtratione evangelica prodiiſſe diximus, & græcum Euſebii textum & latinam Accioli verſionem Holſtenius nonnullis in locis emendaverit. *Librum de locis Hebraicis* græce cum ſua verſione & notis commentario ſuo in Joſuam addidit Bonfrerius Pariſ. 1631. *Vitas Prophetarum* cum Procopii ad Eſaiam commentario Johannes Curterius græce & latine publicavit. *Opuſcula quatuordecim* Pariſiis A. 1643. ſtudio Jacobi Sirmondi prodierunt. *Commentarius in Pſalmos & Eſaiam* græce & latine ſuperiore anno Pariſiis A. 1706. prodiit in nova quadam Patrum bibliotheca, quæ in manus meas non ante venit, quam cum tractatum meum de bibliothecis Patrum abſolviſſem. Titulus eſt: COLLECTIO NOVA PATRUM & *Scri-*

Scriptorum Græcorum, Euſebii Cæſarienſis, Athanaſii, & Coſmæ Ægyptii. Hæc nunc primum ex Manuſcriptis Codicibus Græcis, Italicis, Gallicanisque eruit, latine vertit, Notis & Præfationibus illuſtravit D. Bernhardus de Montfaucon, Presbyter & Monachus Ordinis Sancti Benedicti, e Congregatione S. Mauri. In hac igitur collectione Tomo I. continetur Euſebii in Pſalmos commentarius, qui totum tomum implet: Secundo autem tomo cum aliis quibusdam Athanaſii & Coſmæ Ægyptii monumentis, Euſebii commentarius in Eſaiam græce & latine exhibetur.

Eustathii Antiocheni *hexaëmeron* & diſſertationem de engaſtrinytho contra Origenem Lugduni A. 1629. græce & latine Leo Allatius edidit notisque ſuis illuſtravit.

Athanasii *operum* variæ ſunt editiones, mihi vero nunc eas primum recenſere libet, quas bibliotheca mea mi-

hi

hi ſuppeditat, quarum duæ ſunt latinæ, tres græco-latinæ. Latinas inter prima eſt Pariſienſis A. 1519. procurata, cujus maximam partem implet commentarius in epiſtolas Paulinas ex verſione Chriſtophori Perſonæ, qui Romæ hos commentarios ſub Athanaſii nomine jam ediderat. Revera autem hi commentarii non ſunt Athanaſii, ſed Theophylacti Bulgarorum Epiſcopi. Altera inter latinas editiones, quæ mihi ad manus eſt, Baſileæ A. 1564. prodiit, in quatuor tomos ita diviſa, ut tribus prioribus tomis contineantur illa Athanaſii ſcripta, quæ Petrus Nannius latine interpretatus eſt, quarto autem, quæ ab aliis verſa ſunt. Et tertio quidem tomo illa habentur, quæ Athanaſio perperam adſcribi Nannius putavit. Ubi mirari quis poſſit a Nannio inter Athanaſii Pſeudepigrapha etiam referri declarationem Levitici, cum illa Levitici declaratio nihil aliud ſit, quam fragmentum ex quinta oratione contra

tra Arianos, quam Nannius integram inter genuina Athanaſii ſcripta retulit. Poterat etiam Nannius ſuperſedere editione opuſculi in paſſionem Domini, cum illud nihil aliud ſit, quam fragmentum ex homilia in paſſionem & crucem Domini, quam Nannius p. 640. integram edidit. Inter græco-latinas operum Athanaſii editiones, quas in bibliotheca mea obvias habeo, prima eſt Heidelbergenſis, quæ A. 1601. ex officina Commeliana emiſſa, & in duos tomos diſtributa eſt, quorum prior comprehendit Athanaſii ſcripta, quæ Nannius interpretatus eſt, poſterior autem ſcripta a Johanne Lampadio, Eraſmo, & aliis verſa. Acceſſit appendix variarum lectionum & obſervationum Petri Felckmanni. Altera græco-latina Lipſienſis eſt, quæ tota Pariſienſem A. 1627. vulgatam ſequitur, & vitia quoque ejus retinet. Nam Tom. I. p. 794. ſemel in latina verſione, & bis in græco textu catholicus pro Collutho legi-

legitur, & Tom.II. p.40. in verſione latina epiſtolæ heortaſticæ verba quædam inſerta ſunt, de quibus in græco textu ne gry quidem legitur, ut alia hujusmodi menda, quæ ex Pariſienſi editione in Lipſienſem ſeu Colonienſem, ut titulus habet, fideliter tranſiverunt, ſilentio præteream. In eo tamen Lipſienſis editio a Pariſienſi differt, quod in Lipſienſi Athanaſii Syntagma doctrinæ ad Clericos & Laicos ab Andrea Arnoldo Pariſiis 1685. editum acceſſerit. Tertia græco-latina editio bibliothecæ meæ eſt nova Pariſienſis a Benedictinis Congregationis S. Mauri A. 1698. adornata, & in duos vel potius tres tomos diſtributa. Primus enim tomus, in quo genuina Athanaſii opera continentur, iterum in duas partes ſeu tomos eſt diviſus. Ultimus autem tomus dubia & ſuppoſita Athanaſii opera continet. Imprimis autem ex illo Benedictinorum ordine Bernardus de Montfaucon editionis hujus curam

ram geſſit. In prolegomenis inter alia de Athanaſii editionibus diſſeritur, ubi primo loco memorantur editio Vicentina A. 1482. quæ paucos Athanaſii tractatus ex Omniboni Leoniceri verſione continet, deinde editio Pariſienſis A. 1520. recenſetur, quæ ita a Prolegomenorum iſtorum autore deſcribitur, ut eam in multis cum editione Pariſienſi anni 1519. de qua ſuperius dictum eſt, & quæ Benedictinis viſa non fuit, convenientem, in nonnullis autem diſcrepantem & nonnihil auctiorem deprehendam. Poſthanc editionem injicitur mentio collectionis quorundam operum Athanaſii, quæ Eraſmus Roterodamus A. 1527. latine vertit. His imperfectis operum Athanaſii editionibus ſubjicitur editio Petri Nannii Baſileæ A. 1556. ex officina Frobeniana emiſſa, quam plures alias editiones ita ſequuntur, ut ne transverſum quidem unguem ab ea diſcedant, niſi quod in Pariſienſi Sebaſtiani Nivellii, quæ A.

1572.

1572. cuſa eſt, aliqua Athanaſii opera acceſſerint,ut autor prolegomenorum obſervat, qui inſuper Nanni verſionem ſæpe a textu aberrare multis exemplis demonſtrat, & hac occaſione etiam cenſuram repetit, in qua Cardinales congregationis indicis non pauca Nannianæ verſionis vitia notarunt. Pergunt Benedictini in recenſione operum Athanaſii ad editionem Heidelbergenſem ſeu Commelinianam, quam A. 1600. emiſſam ajunt, etſi in titulo primi tomi meæ editionis annus 1601. prænotetur. Obſervant inſuper quod A. 1608. Pariſiis prodierit nova operum Athanaſii editio latina, cui Fronto Ducæus pauculas notas ad marginem adjecit, & quod A. 1612. iterum latine Athanaſii opera cum ejuſdem Frontonis Ducæi notis prodierint, & in hac editione vita Antonii per Athanaſium ſcripta græce & latine, prout ab Höſchelio edita fuerat, acceſſerit. Tandem adjiciunt editionem

græco-

græco-latinam Pariſienſem anno 1627. publicatam, & Lipſienſem, quæ Coloniæ nomen in titulo mentitur, & quam innumeris mendis ſcatere ajunt. At Pariſienſem quoque juxta quam Lipſienſis exacta eſt, non ſine caſtigatione dimittunt. Arguunt enim curatores hujus editionis oſcitantiæ etiam ad craſſiora vitia conniventis, magnæ confuſionis, nullo ſpuriorum & genuinorum Athanaſii ſcriptorum diſcrimine agentis, & tantæ perturbationis, ut neque temporis ordo, neque argumenti ratio habeatur, & quæ inter ſe cohærent, non raro divellantur. Unde Benedictini ad novam operum Athanaſii editionem concinnandam ſe neceſſitate quadam compulſos aſſerunt. Idem vero Dn. de Montfaucon, cujus in hac Benedictinorum editione præcipuæ partes fuerunt, etiam ſuperiore anno ſupplementum aliquod hujus editionis dedit in nova collectione Patrum & Scriptorum eccleſiaſticorum, cujus paulo

paulo ante in Euſebio mentionem feci. Tomo enim ſecundo inter alia continentur *Athanaſii opuſcula ſecundis curis reperta, & ante hac inedita.* Sunt autem illa opuſcula 1. Legatio Marcelli & Eccleſiæ Ancyranæ ad Athanaſium & Epiſcopos Ægypti, per Eugenium Diaconum. 2. Sermo major de fide contra Arianos & Dimocritas. 3. Fragmentum de Paulo Samoſateno. 4. Fragmentum hiſtoriæ Stephani Antiocheni, & de ejus contra Euphratem Colonienſem inſidiis. 5. Epiſtola ad Monachos, an precandum cum Arianis. 6. Commentaria ſive ſermones Athanaſii in Matthæum, opus mutilum. 7. Ex commentariis in Lucam. 8. Homilia in Canticum Canticorum. 9. Sermo de patientia in calamitatibus ſui temporis. 10. Homilia in Ramos palmarum. 11. Opuſculum in dictum Apoſtoli: *Novi hominem raptum usque ad tertium cœlum.* 12. Opuſculum in dictum Apoſtoli: *Datus eſt mi-*

hi ſtimulus carnis meæ. 13. Argumentum ſeu προθεωρία in Pſalmos. 14. Supplementa in Pſalmos. 15. Fragmentum contra Macedonianos. 16. Fragmenta contra Novatianos. 17. Fragmentum de Amuletis. 18. Fragmenta alia. 19. Brevis expoſitio fidei; quibus Athanaſii opuſculis præfationes vetuſtiſſimorum Athanaſii editorum adjiciuntur. Ex opuſculis Athanaſii ſeorſim editis placet referre *Vitam Antonii*, quæ ab Athanaſio ſcripta perhibetur. Eam cum in vitis & actis Sanctorum, & in quibusdam Athanaſii editionibus latine prodiiſſet, David Höſchelius græce cum nova verſione & variis lectionibus ex MSCto Anglicano Henrici Savilii Auguſtæ Vindelicorum A. 1611. publicavit, quæ græcolatina editio poſtea etiam in quibusdam editionibus operum Athanaſii Pariſienſibus repetita fuit. Unde patet, memoria lapſum celebrem quendam Theologum, qui in ſua Patrologia

græcum

græcum hujus vitæ textum hodie non amplius extare dicit.

Commodiani *inſtructiones* cum Rigaltii præfatione & notis, & Dodwelli diſſertatione de ætate Commodiani Witebergæ A. 1705. edidit Henricus Leonardus Schurzfleiſchius.

Juvenci *paraphraſin evangeliorum* ſine nota loci & temporis literis Gothicis in 4to impreſſam in Vaticana bibliotheca extare refert Antonius in bibliotheca Hiſpanica vetere Tom. I. lib. 2. c. 4. ubi titulum hujus editionis hunc eſſe memorat: *Juvencus Presbyter immenſam evangelicæ lectionis majeſtatem heroicis verſibus concludens.* Editionem Baſileenſem anni 1541. cum argumentis & commentariis refert Geſnerus in bibliotheca ſua fol. 474.

Antonii Abbatis *regulas, ſermones, admonitiones, reſponſiones, & duplicem Antonii vitam* ex Arabico ſermone latine reddidit Abrahamus Ecchellenſis Pariſiis A. 1646. ut bibliotheca

Barberina memorat p.57. *Viginti epiſtolas* ab Abrahamo Ecchellenſi Pariſiis A. 1641. editas memorat Bebelius ſecul. 4. part. I. p. 22. Pleraque autem, quæ ſub nomine hujus Abbatis & Eremitæ literarum rudis circumferuntur ſcripta, ſive ſeparatim ſive in bibliothecis Patrum edita, pſeudepigrapha eſſe, vix dubitari poteſt.

JULII FIRMICI MATERNI *tractatum de errore profanarum religionum*, cum jam aliquoties editus fuiſſet, denuo recenſuit, & notis ſuis illuſtratum A. C. 1603. Baſileæ ex bibliopolio Frobeniano in publicam lucem exire juſſit Johannes à Wouwer. Idem tractatus Lugduni Batavorum A. 1652. denuo cum Wouweri notis prodiit Minutii Felicis Octavio adjuncto.

EUSEBIO EMISENO vel Emeſeno, (quem Holdsworthus in prælectionibus ad Matth. 4. p. 533. magni nominis larvam appellat,) aſcriptas *homilias* paulo plures quam quinquaginta Pariſiis

riſiis A. 1547. edidit Johannes Gagnejus Pariſienſis Theologus: Quas poſtea Andreas Schottus, cum eas alium, quam Euſebium Emiſenum autorem agnoſcere animadverteret, ſermonibus nonnullis locupletatas Euſebio cuidam Gallicano aſcribere maluit. Longe plures homiliæ ſub Euſebii Emiſeni nomine Pariſiis A. 1575. prodierunt, in qua editione primum Euſebii Emiſeni homiliæ in evangelia totius anni, deinde homiliæ de præcipuis anni feſtis, ac tandem homiliæ ad populum, quæ eloquentiſſimæ & elegantiſſimæ vocantur, exhibentur. De editionibus homiliarum Euſebii Emiſeni, quæ Antverpiæ A. 1555. 1556. & 1558. in lucem publicam emiſſæ ſunt, nihil addo.

CYRILLI HIEROSOLYMITANI *opera* græce & latine ex interpretatione Johannis Grodecii, & emendatione Johannis Prevotii Pariſiis A. 1628. & 1640. prodierunt. Noviſſime ex theatro Sheldoniano Oxoniæ A. C. 1703. Cyrilli

rilli opera vulgavit Thomas Milles, qui nonnulla ex codicibus MSCtis primum edidit, reliqua cum codicibus MSCtis contulit & emendavit, omniaque notis ſuis illuſtravit. Seorſim prodierunt *Catecheſes* græce & latine Viennæ A. 1560. & Pariſiis A. 1608. In bibliotheca Thuana Cyrilli Hieroſolymitani operibus annumerantur *19. homiliæ in Jeremiam* Antverpiæ A. 1648. ſtudio Balthaſaris Corderii editæ. Verum Corderius iſtas homilias non ſub Cyrilli Hieroſolymitani, ſed ſub Cyrilli Alexandrini nomine vulgavit, etſi neque Cyrillum Hieroſolymitanum, neque Cyrillum Alexandrinum, ſed Origenem autorem habeant.

Hilarii Pictaviensis Epiſcopi opera aliqua, nempe *libros de Trinitate*, & quos *ad Conſtantium*, nec non *contra Conſtantium*, item *contra Auxentium* ſcripſit, ut & *librum de Synodis* Georgius Cribellus Presbyter ex tenebris eruit. *Commentarium in Pſalmos*

mos

mos Johannes Solidus Cracovius hortante Jacobo Fabro Stapulenſi e ſqualore liberavit. His Hilarii operibus ejusdem *Commentarium in Matthæum* adjunxit Jodocus Badius Aſcenſius, qui A. 1510. Hilarii opera Pariſiis vulgavit. Poſtea A. 1525. Eraſmus Roterodamus Hilarii opera Baſileæ edidit, cujus præfatio & Romanam & Pariſienſem cenſuram incurrit. In editione Baſileenſi A. 1535. tractatus *de Patris & Filii unitate*, etſi Hilario ſuppoſitus, acceſſit. Alia quædam ſpuria nempe tractatus *de eſſentia Patris & Filii, duæ ad Auguſtinum epiſtolæ, & metrum in Geneſin* in editione Pariſienſi A. 1544. acceſſerunt. Eraſmi editionem Baſileæ A. 1550. iteravit Martinus Lypſius, cujus loco Ellies du Pin in ſua bibliotheca Juſtum Lipſium poſuit. Edidit quoque Hilarium Baſileæ A. 1570. Johannes Jacobus Grynæus, qui vitam Hilarii a ſe compoſitam præmiſit. Johannes autem Gillotius in ſua editione, quæ Pariſiis A. 1572. lucem pu-

blicam aſpexit, omiſſa & Eraſmi præfatione, & vita Hilarii per Grynæum compoſita, ſuam ipſius de vita & ſcriptis Hilarii lucubrationem ſubſtituit, & præterea, quæ de vita Hilarii Hieronymus, Gregorius Turonenſis, & Fortunatus ſcripſerunt, adjecit. Editio Pariſienſis A. 1605. in lucem emiſſa locupletata fuit *fragmentis Hilarii*, quæ ſeorſim A. 1598. Nicolaus Faber ex Petri Pithoei bibliotheca ediderat, nec non *tractatu in Pſalmum 13.* etſi mutilo, item *tractatu in Pſalmos 14. 149. & 150.* qui in prioribus editionibus deſiderabantur, quæ editio aliquoties recuſa fuit. Noviſſime Hilarii opera Monachi Benedictini e congregatione S. Mauri Pariſiis A. 1695. cum notis ſuis ediderunt. In qua editione, cujus cura imprimis Dn. Coutant commiſſa fuit, *tractatus de titulo Pſalmi 9.* item *tractatus de titulo Pſalmi 91.* nec non ejusdem *apologeticum adverſus reprehenſores libelli ſui de ſynodis reſponſum*

pri-

primum acceſſere. Præterea *tractatus in Pſalmum* 13. qui in antiquioribus editionibus plane omiſſus, in recentioribus autem ex parte tantum editus fuerat, in hac Benedictinorum editione *integer* prodiit.

Luciferi Calaritani *ſcripta* Joh. Tilius Meldenſis Epiſcopus collegit, & Pariſiis A. 1568. publici juris fecit.

Phoebadii *librum contra Arianos* poſt primam editionem Bezæ Genevenſem, & alteram Pithoei Pariſienſem, quæ in hoc tractatu de bibliothecis Patrum ſuis locis memorantur, Caſpar Barthius Francofurti A. 1623. cum ſuis animadverſionibus denuo typis imprimendum dedit.

Apollinarii *poëtica Pſalmorum paraphraſis* A. 1596. ex Commeliniana officina, cum variis lectionibus Sylburgii, lucem publicam aſpexit, ut alias editiones taceamus.

Titi Bostrensis *commentarium in Lucam* A. 1579. Ingolſtadii publicavit

Theodorus Peltanus, qui tamen falli-
tur, dum hujus commentarii autorem
ſub Juliano floruiſſe aſſerit, cum eum
junioris cujusdam Titi eſſe probaverit
Dorſcheus in Theologia Zachariana
part. I. p. 332. Fallitur vero etiam Ri-
vetus, qui libro III. Crit. ſacr. c. 11. Titi
Boſtrenſis commentarium in Matthæ-
um Ingolſtadii, & in bibliotheca Pa-
trum impreſſum aſſerit, cùm Titi in
Matthæum Commentarius nunquam
& nuſquam impreſſus fuerit. Quo no-
mine Rivetus a Labbeo caſtigatur
Tom. II. de Scriptor. eccleſiaſt. p. 452.
Poterat vero Labbeus eundem erro-
rem etiam in Bellarmino caſtigare, cu-
jus tractatus de Scriptoribus eccleſia-
ſticis p. 118. Riveto erroris autor fuit.

MARII VICTORINI *tractatus de generatione Verbi* in reliquiis Victori-
norum per Andream Rivinum A. 1652.
editis legitur, ubi & CANDIDI ARIA-
NI *epiſtola* illa, cujus fragmentum tan-
tum in Mabillonii analectis legitur, in-
tegra

tegra exhibetur, qua de re in tractatu de bibliothecis PP. p. 295. egimus.

Damasi *opera* Martius Mileſius Sarazanus Romæ A. 1638. vulgavit, in qua editione magnam paſſim confuſionem deprehendi, & nonnunquam entia ſine neceſſitate multiplicari notavi in faſciculo miſcellanearum obſervationum, quem ſupplemento operum Clementis Alexandrini ſubjunxi obſer. 7. In ſpecie *Poëmata* Damaſi, quotquot reperire potuit, collegit & Lipſiæ edidit Andreas Rivinus, qui & ea notis ſuis illuſtravit.

Epiphanii *opera* latine vertit, & Baſileæ A. 1543. edidit Janus Cornarius, qui etiam anno ſequenti 1544. illa ipſa Epiphanii opera græce publicavit. In editione Baſileenſi latina 1545. ut & ſequentibus annorum 1560. & 1578. acceſſit liber de vitis Prophetarum, & epiſtola ad Johannem Hieroſolymitanum. In editione Pariſienſi A. 1612. quam typographus Sebaſtianus Cramoiſy

moiſy præfatione ſua commendavit, latina Cornarii verſio ex obſervationibus ſacris Jacobi Billii correcta eſt, & iterum aliqua opuſcula cæteris Epiphanii operibus addita fuerunt, quibus opuſculis recens additis etiam græcus textus adjectus eſt, cum cætera tantum latine compareant. Tandem Jeſuita Dionyſius Petavius Pariſiis A. 1622. Epiphanii opera denuo adjectis quibusdam opuſculis locupletavit, & præterea commentario ſuo illuſtravit, in qua editione ſingulis Epiphanii operibus græcus textus acceſſit, excepta altera oratione de reſurrectione mortuorum, & epiſtola ad Johannem Hieroſolymitanum. Appendicem notarum Petavius A. 1624. ſeorſim addidit. Et hæc Petaviana operum Epiphanii editio etiam in Germania recuſa eſt. Sed Petavium in hoc opere ſumma expectatione minus præſtitiſſe judicat Montacutius in annotationibus ad epiſtolas Photii. Durius eſt judicium Salmaſii,

qui

qui in tractatu de tranſſubſtantiatione p.55. Lojolitam hunc Epiphanium mala verſione, nec melioribus notis inſtruxiſſe, & iterum p.540. notis ſuis & verſione Epiphanium conſpurcaſſe ait. Crojus autem in obſervat. ad N. T. cap. 19. dicit, quod Petavius in hac Epiphanii editione negligenter verſatus fuerit, & cap. 20. quod ne milleſimam quidem partem verborum Epiphanii intellexerit. *Librum de vitis Prophetarum* Schleuſingæ Joachimus Zehnerus A. 1612. in publicum emiſit. *Phyſiologum* ſeu tractatum de proprietatibus variorum animalium ad res theologicas applicatis, item *ſermonem in feſto palmarum* græce & latine Romæ A. 1587. & Antverpiæ A. 1588. cum ſuis ſcholiis vulgavit Gonſalvus Ponce de Leon. *Orationem in ſepulturam Chriſti* Stanislaus Phænicius A. 1604. Samoſcii publicavit. Tractatum quendam Epiphanii *de religione & euchariſtia* ex interpretatione Petri

de

de Monte Romæ cuſum memorat Raynaudus in ſyntagmate de libris propriis p.53. qui & ipſe Tom. VI. Operum p.381. hunc tractatum denuo edidit. Verum hic tractatus non eſt hujus Epiphanii, ut nonulli alii male cenſuerunt, ſed Epiphanio ſuppoſitus, ſicut & pleraque, quæ Epiphanio tribuuntur, ſi panarium, Ancoratum, Anacephalæoſin, tractatum de ponderibus & menſuris, & duas epiſtolas excipiamus, pro pſeudepigraphis habentur.

Optati Milevitani *libri de ſchiſmate Donatiſtarum* contra Parmenianum A. 1549. Moguntiæ cum Conradi Bruni tractatu de hæreticis prodierunt, quæ Optati editio Johanni Cochlæo debetur. Aliam eamque longe emendatiorem dedit Franciſcus Balduinus A. 1563. & iterum A. 1569. in qua altera editione præfatio ad Johannem Lucanium, ſeu per anagramma Calvinum, omiſſa eſt. Witebergenſis

ſis editionis apud Commelinum meminit Poſſevinus Tom. II. apparat. p. 178. Sed forte pro Witebergenſi Heidelbergenſem nominare voluit, quæ A. 1599. apud Commelinum prodiit. Poſtea A. 1613. Lugduni Batavorum Optatus cum incerti alicujus autoris emendationibus lucem publicam aſpexit. In editione Pariſienſi A. 1631. quæ curante Gabriele Albaſpinæo facta eſt, præmittitur Balduini Hiſtoria collationis Carthaginenſis, & ejusdem delibatio hiſtoriæ Africanæ, qui duo tractatus, etſi diverſis nominibus inſigniantur, re ipſa tamen non diverſi ſunt, niſi quod in delibatione hiſtoriæ Africanæ reſecantur, quæ Balduinus olim in hiſtoria Carthaginenſis collationis adverſus Calvinum & Bezam dixerat. Eodem anno 1631. Mericus Caſaubonus Londini Optatum edidit, & notis ſuis illuſtravit. Præterea & Philippus Priorius A. 1679. Pariſiis Optatum cum ſuis & aliorum no-

tis

tis iterum imprimi curavit. Noviſſime Lutetiæ Pariſiorum A. 1700. prodierunt S. Optati Afri Milevitani Epiſcopi de ſchiſmate Donatiſtarum libri ſeptem, ad Manuſcriptos codices & veteres editiones collati, & innumeris in locis emendati. Quibus acceſſere Hiſtoria Donatiſtarum una cum Monumentis veteribus ad eam ſpectantibus, nec non Geographia Epiſcopalis Africæ, opera & ſtudio M. Ludovici Ellies du Pin, ſacræ Facultatis Pariſienſis Doctoris Theologi, nec non Philoſophiæ Profeſſoris Regii.

Paciani *Scripta* Pariſiis Johannes Tilius A. 1538. edidit, & Johanni Gagnejo nuncupavit. Edidit præterea Paciani opera Romæ Paulus Manutius A. 1564. ut teſtatur Nicolaus Antonius in bibliotheca Hiſpanica veteri Tom. I. lib. 2. c. 7. Cujus editionis potius in tractatu de bibliothecis Patrum mentionem injicere debuiſſem, quia etiam alia Patrum monumenta exhibet. Sed

quia

quia inter Romanas Patrum bibliothecas illa a me omiſſa eſt, paucis nunc addo, quod prædictus Manutius anno prædicto Romæ Salviani Maſſilienſis de judicio Dei & providentia libros, Maximi Taurinenſis homilias, Pacianum de pœnitentia & confeſſione, Sulpitii Severi ſacram hiſtoriam, Dorotheum Tyrium de Prophetis & Diſcipulis Domini, & Haymonis Halberſtadienſis hiſtoriæ ſacræ epitomen, cum Petri Galeſinii in tres poſteriores notationibus ediderit, ut ex Telleriana bibliotheca p. 21. cognoſcere licet. Etſi vero juxta hanc Tellerianam bibliothecam Manutius tantum Paciani tractatum de pœnitentia & confeſſione edidiſſe videatur, Nicolaus tamen Antonius l. c. Paciani epiſtolas nominat, nec dubitat, cætera etiam Paciani ſcripta a Manutio in hac collectione edita fuiſſe, quod illis diſpiciendum relinquo, quibus hanc editionem oculis uſurpare licet.

Ephremi Syri, (quem Bartholinus de morbis biblicis p. 124. ex quarto, quo vixit, ſeculo perperam ad tertium retrahit,) *opera* in tres tomos diviſa Gerardus Voſſius Tungrenſis Romæ edidit, ubi primus A. 1589. ſecundus A. 1593. & tertius A. 1597. prodiit, quæ Romana editio poſtea Coloniæ & Antverpiæ repetita fuit. Miratur autem Lambecius Tom. I. bibliothecæ Vindobonenſis p. 117. & ſeqq. Voſſium hunc ſcribere auſum, quod ante ſuam editionem Ephremus latinis auribus incognitus fuerit, quaſi ipſe primus latinam operum Ephremi interpretationem in ſe ſuſcepiſſet, cum tamen jam pridem Ambroſius Camaldulenſis aliquos Ephremi tractatus latine verterit, quos Friſius in ſua bibliotheca Argentorati A. 1509. impreſſos refert, & præterea quædam Ephremi opera Coloniæ A. 1547. ut & Venetiis A. 1574. ex verſione Zini prodierint. Addere potuiſſet Lambecius editionem

nem Dillingenſem. Sunt enim mihi ad manus divina quædam S. Ephrem opera e græca lingva in latinam verſa, Petro Franciſco Zino Veronenſi interprete, Dillingæ A. 1562. apud Sebaldum Mayer. *Canticum de Maria & Magis* ab Abrahamo Ecchellenſi e Syriaco ſermone translatum, & Romæ A. 1645. editum refert Hottingerus in Bibliothecario p. 224.

Basilii M. *operum* quatuor editiones in bibliotheca mea ad manus habeo, unam græcam typis Frobenianis Baſileæ A. 1551. excuſam; alteram latinam itidem Baſileæ A. 1565. apud Oporinum & Hervagii hæredes, Wolfgangi Muſculi ſtudio procuratam; tertiam græco-latinam Pariſiis A. 1638. in tres tomos diviſam; & quartam denique germanicam A. 1591. Ingolſtadii impreſſam. His addi poſſunt editiones græcæ Veneta Anni 1535. & Baſileenſis A. 1532. græco-latina Pariſienſis anni 1618. in duos tomos diſtincta; & Latinæ

 tan-

tantum Pariſienſis anni 1603. Baſileenſis A.1552. Antverpienſis A.1616. & Pariſienſis A.1566. a Godofredo Tilmanno procurata. Seorſim quoque non pauca Baſilii opuſcula prodierunt, e quorum numero adduxiſſe ſufficiat ejus *homilias in Hexaemeron* ſeculo 5. ab Euſtathio, ſeculo 13. ab Argyropolo, & ſeculo 16. a Perionio & Strigelio latine verſas, quorum poſtremus Lipſiæ A.1566. Baſilii hexaemeron ex verſione ſua in publicam lucem emiſit. Si Poſſevino in apparatu Tom.I. p.183. Dupinio in bibliotheca p. 199. & quibusdam aliis fides habenda, etiam ſexto ſeculo Dionyſius Exiguus Baſilii hexaemeron latine vertit. Sed valde vereor, ne Scriptores illi Baſilii hexaemeron cum Gregorii Nyſſeni tractatu de opificio hominis confuderint. Cæterum ad novam operum Baſilii editionem adornandam non parum conducet Franciſci Combefiſii Baſilius M. ex integro recenſitus, Pariſiis A.1679. editus,

tus, & in duos tomos diſtributus. In quo opere græcus textus ex codicibus Manuſcriptis emendatur, verſiones paſſim caſtigantur, variæ de Baſilii ſcriptis obſervationes ſuppeditantur, nec pauca Baſilii loca egregie illuſtrantur, imo & 10. & 11. homilia in hexaemeron de creatione hominis agentes, quæ in græco-latina operum Baſilii editione omiſſæ ſunt, integræ exhibentur, & ſimul homilia de Paradiſo additur. Quamvis alii duas illas de creatione hominis homilias a Baſilio M. ſcriptas inficientur.

GREGORII NYSSENI *opera* Baſileæ A. 1562. prodierunt. Omnia autem quæ hæc editio complectitur Nyſſeni opera interpretem habent Laurentium Sifanium, tribus tantum ultimis opuſculis exceptis, quorum unum a Dionyſio Exiguo, alterum a Johanne Conone, tertium a Georgio Trapezuntio verſum eſt. In editione Pariſienſi A. 1573. acceſſerunt homiliæ in Eccleſiaſten,

ſiaſten, & quædam alia, quæ videri poſſunt apud Poſſevinum in apparatu Tom. I. p. 678. In editione Pariſienſi A. 1605. Nyſſeni opera ex variorum imprimis Siſanii, Leunclavii & Zini verſionibus duobus tomis comprehenſa prodierunt, cui editioni præfuit Fronto-Ducæus. Poſtea A. 1615. græco-latina operum Nyſſeni editio in duos tomos diſtributa Pariſiis in lucem prodiit, cujus ordinem recenſet Labbeus Tom. I. de Scriptoribus eccleſ. p. 378. Triennio poſt A. 1618. Jacobus Gretſerus appendicem ad hanc Nyſſeni editionem adjecit, in qua præter alia primum Nyſſeni librum adverſus Eunomium vulgavit hactenus in Nyſſeni editionibus deſideratum. Nicolaus enim Gulonius, qui Nyſſeni orationes contra Eunomium latine interpretatus eſt, in ſuo exemplari librum primum non invenit, ideoque ſecundum librum pro primo habuit, qua de re in Gretſeri prolegomenis plura videantur.

antur. Tandem A. 1638. Nyſſeni opera tribus tomis diſtincta græce & latine Pariſiis prodierunt, in qua editione locis ſuis inſerta ſunt, quæ in Gretſeri appendice addita fuerunt. Seorſim etiam nonnulla ex his Gregorii Nyſſeni operibus impreſſa proſtant. *Duas orationes*, unam de Filii & Spiritus S. deitate, alteram die Paſchatis dictam Lipſiæ A. 1564. græce edidit, & latinam ſuam verſionem adjunxit Joachimus Camerarius. Eodem anno idem Camerarius *duas alias orationes*, nempe unam de nativitate Chriſti, alteram de S. Stephano græce & Latine Lipſiæ vulgavit. *Quinque opuſcula*, nempe de profeſſione chriſtiana, de perfectione & qualem chriſtianum eſſe deceat, anagogica vitæ Moſis enarratio, tractatus contra Apollinarium, & tractatus de fide, ſtudio Davidis Höſchelii Lugduni Batavorum A. 1593. græce prodierunt. *Decem opuſcula*, partim græce & latine, partim græce

 Ingol-

Ingolſtadii A. 1596. Fronto Ducæus in lucem publicam emiſit. *Epiſtola ad Letojum* Venetiis Maximo Margunio interprete A. 1585. prodiit, quæ alias etiam in collectionibus canonum legi ſolet. *Tractatus de natura hominis* græce cum verſione latina Leunclavii, & ejusdem ſcholiis Baſileæ Anno 1567. apud Oporinum lucem publicam aſpexit. *Libri octo de philoſophia*, qui inter Gregorii Nyſſeni opera leguntur, ſeorſim quidem Oxonii A. 1671. græce & latine cum Viri alicujus docti ſcholiis in lucem prodierunt, ſed non amplius Gregorio Nyſſeno, ſed Nemeſio Epiſcopo Emeſeno aſcripti, nec titulum de philoſophia, ſed titulum de natura hominis gerentes, nec amplius in octo libros, ſed in 44. capita diſtincti. Jampridem autem hunc tractatum de opificio hominis Nemeſio vindicavit Nicaſius Ellebodius, qui Antverpiæ A. 1565. hunc librum græce & latine ſub Nemeſii Epiſcopi & Philo-

ſophi

ſophi nomine vulgavit. *Epiſtolam de peregrinationibus Hieroſolymitanis* Pariſiis A. 1551. Morellius edidit. Eandem ibidem græce & latine cum notis ſuis Petrus Molinæus vulgavit, quæ editio Hanoviæ A. 1607. recuſa eſt. Noviſſime Heideggerus ad calcem diſſertationum de peregrinationibus religioſis Tiguri A. 1670 hanc epiſtolam publicavit, & ſimul brevem pro hac epiſtola apologiam contra quosdam Pontificios adjunxit. *Epiſtolam ad Euſtathium, Ambroſium & Baſiliſſam* græce & latine cum notis ſuis Pariſiis A. 1608. in lucem publicam emiſit Iſaacus Caſaubonus, quæ editio Hanoviæ A. 1607. iterum prelo commiſſa fuit. *Magnam orationem catecheticam* Petrus Morellus A. 1568. Pariſiis publici juris fecit. *Liber de virginitate* (quem etiam Johannes Livinejus Antverpiæ A. 1574. græce & latine edidit, & ſcholiis ſuis illuſtravit,) A. 1565. Romæ ſimul cum *homiliis quinque de ora-*

tione Dominica, & *octo de vita beata* prodiit. Et Scultetus quidem in medulla Patrum part. III. p. 244. librum de virginitate eam ob rationem pſeudepigraphum eſſe conjicit, quod autor hujus libri ſe uxoratum fuiſſe innuat, Nyſſenus autem in cælibatu vixiſſe videatur. Verum conjugium Nyſſeni aſſerit Nazianzenus in epiſtol. 95. in qua uxorem Nyſſeni Theoſebiam appellat, & ejus laudes deprædicat. *Commentarium duplicem in Pſalmorum inſcriptiones*, ex Bavarica bibliotheca in lucem deprompſit Jacobus Gretſerus, græce & latine editum Ingolſtadii Anno 1600.

GREGORII NAZIANZENI *opera* græce Baſileæ A. 1550. ſumtibus Johannis Hervagii prodierunt. Latinam editionem eorundem procuravit A. 1570. Jacobus Billius, a qua forte nihil differt Colonienſis ejusdem anni editio, cujus ordinem recenſet Bellarminus de Scriptor. eccleſ. p. 122. Non obſtitit

autem

autem Billiana editio, quo minus Johannes Leunclavius anno ſequenti 1571. novam Nazianzeni editionem in publicam lucem emitteret, quam in præfatione quoad multas partes Billiana meliorem eſſe probat. Deinceps Billiana editio Pariſiis 1583. cum majori apparatu prodiit, quam Gilbertus Genebrardus cum ſuo ſocio Gregorio XIII. dedicavit. Poſtea anno 1609. & 1630. Nazianzeni opera cum Variorum notis Pariſiis græce & latine in duos tomos diſtributa prodierunt, quæ editio A. 1690. Coloniæ, ut titulus præ ſe fert, vel potius Lipſiæ iterata fuit. *Libros de Theologia* latine reddidit, & Baſileæ edidit Petrus Moſellanus, qui etiam *orationem in nativitatem Chriſti* A. 1522. Lipſiæ edidit. *Oratio de ſancta Pentecoſte* Lipſiæ A. 1582. a Matthæo Dreſſero græce & latine vulgata, ejusque ſcholiis illuſtrata fuit. *Orationes funebres in laudem* Cæſarii fratris, & Gorgoniæ ſororis Coloniæ anno 1589.

ex

ex Birckmanniana officina prodierunt. *Arcana* David Hœſchelius græce cum græca paraphraſi Nicetæ Lugduni Batavorum A. 1590. publicavit. *Carmen de ſe ipſo*, interprete Billio, A. 1598. Pariſiis prodiit. *Opuſcula quædam* verſibus reddita, eodem Billio interprete, Pariſiis A. 1575. lucem aſpexerunt. *Carmina quædam* græce & latine ad Nonni paraphraſin in evangelium Johannis adjecit Hedenneccius Baſileæ A. 1588. *Carmina quædam* cum latina verſione Johannis Langi Sileſii Baſileæ A. 1567. lucem publicam adſpexerunt. *Invectivas duas in Julianum* græce cum ſcholiis græcis, quibus etiam ſuas notas adjecit, Richardus Montacutius Etonæ A. 1610. publicavit. *Sententias & regulas vitæ* Sambucus Antverpiæ A. 1568. Plantinianis typis græce imprimendas dedit. *Teſtamentum*, poſt Briſſonium in tractatu de formulis libr. 7. & Baronium tom. 4. annalium, Marquardus Freherus

rus tom. 2. juris Græco-Romani edidit, quam editionem deinde Lingelshemius & Montacutius variantibus lectionibus ex Palatino codice deſumtis locupletarunt, ut docet Lambecius tom. VI. bibliothecæ Vindobonenſ. p. 8. *De moderandis diſputationibus*, *de laudibus Cypriani*, & quidam alii ſermones, curante Johanne Oecolampadio Auguſtæ Vindelicorum in lucem prodierunt. *Epiſtolas* græcas, una cum Baſilii M. epiſtolis, Hagenoæ A. 1528. edidit Vincentius Obſopœus. *Tetraſticha* græco-latino-Gallica ſimul cum Vidi Fabri Pibracii tetraſtichis edidit Florens Chriſtianus Lugduni A. 1598. *Sermones octo* ex Rufini interpretatione A. 1508: Argentinæ excuſi ſunt. *Sermonem de pauperibus amandis* cum duabus Gregorii Nyſſeni de eodem argumento ſermonibus, Petrus Franciſcus Zinus A. 1550. Pariſiis conjunxit. *Tres Orationes* Julius Gabrielus Antverpiæ A. 1573. edidit. *Carmi-*

na de Chriſti miraculis & parabolis Ammonii Alexandrini harmoniæ evangelicæ græce cum verſione ſua ſubjunxit Ottomarus Luſcinius.

Didymi *tractatum de Spiritu S.* ab Hieronymo latine verſum, ideoque inter ejusdem opera editum, ſeorſim Johannes Fuchtenius Helmſtadii A. 1614. imprimi curavit. Cæterum Hieronymus in præfatione ad hunc tractatum Ambroſium ſuppreſſo nomine plagii accuſat, & cum cornicula Æſopica comparat, ſtatuitque Rufinus non aliam ob cauſam Hieronymum hanc Didymi lucubrationem tranſtuliſſe, quam ut Ambroſii plagium pateret. At alii obſervant, Ambroſium non ſolum ex Didymo, ſed etiam ex Baſilio M. Athanaſio, Gregorio Nyſſeno, & aliis, quædam in libros ſuos de Spiritu S. tranſtuliſſe, nec tam corniculæ Æſopicæ alienarum avium plumas promiſcue diripienti, quam api florum ſuccos, unde mella ſua colligat,

ligat, diſtingventi comparandum eſſe, imprimis cum & ipſe aliorum inventis ſua ornamenta contulerit. Unde Raynaudus in erotęm. de bonis & malis libris Ambroſium inter plagiarios referendum negat, cujus tamen rationes admodum infirmas eſſe, monet Thomaſius de plagio liter. theſ. 355. & ſeqv.

MACARII *homiliæ quinquaginta* græce ex bibliotheca Regia Pariſiis A. 1559. apud Gulielmum Morelium, in Græcis typographum Regium, prodierunt. Easdem latine vertit Johannes Picus, & ibidem eodem anno evulgavit. Græce & latine ex verſione Zachariæ Palthenii homiliæ iſtæ Francofurti A. 1594. lucem publicam aſpexerunt. Germanice Macarii homilias vertit Godofredus Arnoldus, quem in ſua verſione a Macarii ſenſu ſæpe aberraſſe fatetur ipſe in altera germanica Macarii verſione, cui etiam *alia Macarii opuſcula*, ut & nonnulla alia Veterum

terum monumenta germanice addidit Goslariæ A. 1699. Quo ipſo anno etiam Johannes Georgius Pritius Macarii homilias, & cætera opuſcula græce & latine Lipſiæ vulgavit, qui Macarii ſcripta nævis nonnullis laborare non diſſimulat. Cur autem Fanatici & Myſtici noſtræ ætatis Macarii ſcriptis admodum delectentur, & non quod pueri in faba in illis inveniſſe ſibi videantur, non jam eſt dicendi locus.

GREGORII BAETICI *librum de Trinitate*, ſive de fide Achilles Statius Romæ A. 1575. in ædibus Populi Romani edidit, quem librum alii ſub Fauſtini nomine ediderunt. Prodiit tamen hic liber etiam ſub Gregorii Bætici nomine Coloniæ in 8vo. A. C. 1577.

AMBROSII *opera* poſt Maſſellum Veniam Monachum Auguſtinianum Cribellius Presbyter Mediolani A. 1490. edidit. Poſt Cribellium Johannes Amerbachius Baſileæ A. 1492. Ambro-

ſii opera in tres tomos diviſit. In eadem urbe A. 1506. nova Ambroſii operum editio prodiit, quæ tamen ab Amerbachiana nihil differt, niſi quod florigerum Regiſtrum, ut vocatur, præmiſſum eſt, ſeu copioſus in Ambroſii opera index, a Conrado Leontorio ſoluta & ligata oratione commendatus, qui etiam primo hujus editionis tomo epiſtolam proœmialem & recommendatitiam, ut vocat, præmiſit. Secuta eſt in eadem urbe A. 1527. auctior & emendatior operum Ambroſii editio curante Eraſmo Roterodamo, qui Ambroſii opera in 5. tomos eo ordine digeſſit, ut primo tomo tractatus morales, ſecundo opuſcula polemica, tertio orationes, epiſtolæ & ſermones ad populum, quarto ſcripta ad exegeſin librorum quorundam V. T. ſpectantia, & quinto denique commentarii in libros quosdam N. T. contineantur; quem ordinem etiam editiones proxime ſequentes ſervarunt, in quibus ta-

men ſubinde aliqua mutata, vel addita fuerunt. Huc ſpectant editiones Pariſienſes A. 1529. 1539. 1540. 1549. & 1568. quam Johannes Gillotius procuravit, Baſileenſes A. 1538. 1555. & 1567. quarum duæ poſtremæ ex Johannis Coſterii recognitione prodierunt, & ſplendido hoc ornantur titulo:

Omnia quotquot extant D. Ambroſii Epiſcopi Mediolanenſis opera, primum per Deſ. Eraſmum Roterodamum, mox per Sigismundum Gelenium, deinde per alios eruditos Viros diligenter caſtigata, nunc vero poſtremum per Johannem Coſterium ad plurium antiquorum codicum collationem plus bis mille erroribus ſublatis præter integros verſus pluribus locis deſideratos, quos nunc adjecit, ita emendata, ut ſuperioribus editionibus ubicunque gentium evulgatis longe præſtare æquus lector, ſi vel unicum tantum librum cum ſuperioribus

ribus impreſſionibus contulerit, facile dijudicet.

Lugdunenſis editio A. 1559. apud Frelonium excuſa, cujus perfidiam corrector illius typographiæ Franciſco Junio prodidit, ut ipſe in præfat. ad indic. expurg. refert, cum fraus iſta emanaſſet, ſtatim ſuppreſſa iterum videtur, ſiquidem ejus veſtigia nullibi hodie amplius comparent. Attamen non meliori fide poſtea Ambroſii opera Romæ tractata ſunt. Antequam enim Ambroſius Romana lingva loqui diſceret, in equuleo bibliothecæ Vaticanæ miſere tortus eſt, ut notat Voetius in deſperat. cauſ. papat. pag. 460. Romanæ hujus editionis, in qua Ambroſii opera novam veluti faciem induerunt, præcipuus ἐργοδιώκτης fuit Felix de Monte Albo, qui poſtea ad Pontificatum Romanæ eccleſiæ evectus Sixtus V. audiit. Diſtributa eſt in ſex tomos, quorum primus 1580. ſecundus 1581. tertius 1579. quartus 1583. quintus 1585.

& ſextus 1587. prodiit, ut Poſſevinus in apparatu ſuo refert Tom. I. p. 55. & ſeq. ubi, quid ſingulis tomis contineatur, exponit. Videtur autem poſtea hæc editio, quæ a Pariſienſibus typographis ſingulis fere decenniis repetita fuit, in quinque tomos contracta fuiſſe. Labbeus enim in diſſertat. de Script. eccleſ. p. 48. Ambroſii opera juxta Romanam & recentiores Pariſienſes editiones referens, quinque tantum tomos recenſet, & quæ apud Poſſevinum ad ſextum tomum Romanæ editionis referuntur, partim primo, partim quinto tomo adnumerat, ubi etiam notat editioni Pariſienſi anni 1642. adjectos eſſe cum Petri Nannii & aliorum ſelectis ſcholiis, quæ etiam in Romana editione habentur, advertentias Theologiæ ſcholaſticæ, ſive animadverſiones Ferdinandi Velloſilli Epiſcopi Lucenſis. Alias editiones Pariſienſes Romanam ſecutas A. 1603. 1614. 1632. 1642. & 1665. memorat Celeberrimus

mus Cave. Cum autem Romana Ambroſii editio, & hanc imitatæ Pariſienſes peſſime corruptæ, & turpiter confuſæ deprehendantur, operæ pretium viſum eſt Monachis Benedictinis Pariſienſibus e Congregatione S. Mauri optimi Patris ſcripta ad meliorem ſtatum revocare. Incubuit autem illa cura imprimis Jacobo du Friſch, & Nicolao le Nourry, qui per integrum octennium novæ Ambroſii editioni inſudarunt, ut ipſe Nourry in præfatione ſui apparatus ad bibliothecam Patrum Lugdunenſem teſtatur. Diviſa autem eſt hæc Ambroſii editio a Benedictinis procurata in duos tomos; quorum primus opera Ambroſii ad Scripturæ expoſitionem pertinentia complectens A. 1686. ſecundus vero reliquas Ambroſii lucubrationes & ſimul appendicem, (quæ triplicem Ambroſii vitam, & pſeudepigrapha quædam ejus opera comprehendit,) continens A. 1690. prodiit. Extant autem ſcri-

pta ſub Ambroſii nomine non pauca, quibus Benedictini ne in appendice quidem ſecundi tomi, ubi pſeudepigrapha quædam exhibent, locum relinquere voluerunt, e quorum numero adduxiſſe ſufficiat hymnum: *Te Deum laudamus*, quem ab Ambroſio & Auguſtino per divinum Spiritum afflatis antiphonarum inſtar alternatim cantatum, poſt alios paucis abhinc annis probare niſus eſt Euſtachius a S. Ubaldo in tractatu de DEI benedictionibus Mediolani edito, cui diſquiſitionem de autore hujus hymni ſubjecit, ubi etiam ad objectiones Nobiliſſimi Tenzelii, & aliorum reſpondere conatur. *Epiſtola ad Marcellinum, & oratio de baſilicis tradendis* contra Auxentium obſervationibus eccleſiaſticis & parallelis illuſtrata Wittebergæ A. 1674. prodiit. *Duæ epiſtolæ ad Valentinianum* contra Symmachum ſæpius cum Symmachi epiſtolis prodierunt. In editione Jureti A. C. 1604. etiam

etiam *epiſtola ad Eugenium* acceſſit. *Commentarium in Apocalypſin,* quem ſub Ambroſii nomine Cuthbertus Tunſtallus Pariſiis A. 1554. edidit, autorem habet Berengarium, qui in nonnullis codicibus etiam Berigvedus & Berengaudus appellatur. *Epiſtolas* uſui eccleſiæ Mediolanenſis accommodatas Antverpiæ A. 1575. Stephanus Lematius edidit. *Tractatus de officiis* Pariſiis A. 1609. prodiit, item A. 1583. ex recognitione Franciſci Piſtorii ibidem, nec non Moguntiæ A. 1602. in qua editione Ciceronis libri de officiis cum Ambroſiano tractatu conferuntur. Idem tractatus Mediolani A. 1609. prodiit, adjuncto *tractatu de dignitate Sacerdotali*, de quo obiter notamus, quod idem ſit cum tractatu ſeu ſermone Gerberti de informatione Epiſcoporum, quem Mabillonius tomo 2. Analectorum edidit, & diverſitate tituli deceptus nunquam antea editum putavit, cum tamen jam toties inter Am-

broſii opera editus fuiſſet. *Exorciſmi* Coloniæ anno 1583. editi memorantur in bibliotheca Barberina Tom. 1. p. 35.

Hieronymi *opera* collegit, in novem tomos digeſſit, ſuisque cenſuris & ſcholiis illuſtravit, & Baſileæ ex officina Frobeniana anno 1516. emiſit Eraſmus Roterodamus. Corrigenda igitur eſt idea operum Hieronymi a Friderico Ulrico Calixto conſcripta, in qua p. 33. aſſeritur, Eraſmum quatuor prioribus tomis immortuum fuiſſe, quintum autem & ſequentes tomos Amerbachiorum induſtriæ deberi. Quæ ſcripturus Vir doctiſſimus non fuiſſet, ſi cogitaſſet Eraſmum anno demum 1536. obiiſſe, cum jam ante viginti annos, nempe 1516. omnes novem operum Hieronymi tomos edidiſſet. Occaſionem erroris inde, ut videtur, hauſit, quod videret Brunonis & Baſilii Fratrum Amerbachiorum præfationem quinto tomo præfixam, in qua de Patris ſui, non de Eraſmi morte,

verba

verba faciunt. Unde etiam in actis Eruditorum A. 1684. p. 346. corrigendum eſt, cum aſſeritur Eraſmum fatis ante functum eſſe, quam quintum & ſequentes tomos perficeret. Cæterum Eraſmum adhuc in editione N. T. occupatum magna cum præcipitantia Hieronymi opera edidiſſe Simonius in nouvell. obſervat. pag. 122. judicat. Poſt Eraſmum, cujus editio aliquoties iterata fuit, omnia Hieronymi opera itidem in 9. tomos digeſta, & annotationibus ſuis illuſtrata, Romæ A. 1565. vulgare cœpit Marianus Victorius Reatinus, qui tres priores tomos Pio IV. quartum, quintum & ſextum Pio V. ſextum denique & reliquos Gregorio XIII. dedicavit. Repetita & hæc editio eſt ſæpius Antverpiæ 1578. Coloniæ A. 1616. Pariſiis 1579. 1602. 1623. in qua editione acceſſerunt difficilia Hieronymi loca per Franciſcum a Meſſana illuſtrata, Ferdinandi Velloſilli advertentiæ Theologicæ in opera Hiero-

nymi, Federici Morelli obſervationum & emendationum diatriba, & Lælii Epiſcopi Balneoregiani emendatio inſignis loci Hieronymiani. Ex his Eraſmi & Victorii editionibus conflata eſt, quæ Francofurti A. 1684. cum Variorum notis in XII. tomos diſtributa prodiit, cujus ſeries a Calixto in idea paulo ante allegata recenſetur. Noviſſimam editionem Pariſienſem, quæ ſuperiore anno prelum evaſit, anteceſſit A. 1690. D. Hieronymi Prodromus, ſive epiſtola Johannis Martianay ad omnes Viros doctos & Studioſos, cum epiſtola S. Hieronymi ad Sunniam & Fretelam, caſtigata ad MSCtos codices optimæ notæ, ac multiplici obſervationum genere illuſtrata. In quo prodromo ejus autor oſtendit, poſt Herculeos Eraſmi & Victorii labores adhuc multa emendanda ſupereſſe. Id vero imprimis ex epiſtola ad Sunniam & Fretelam probat, quam ad MSCtos codices optimæ notæ caſtigatam ita ex-

exhibet, ut in altera columna vitioſas Eraſmi & Victorii lectiones e regione opponat, quarum tanta copia eſt, ut vix tertia epiſtolæ hujus ſatis prolixæ pars cum MSCtis codicibus convenire videatur. Sunniam autem & Fretelam non fœminas fuiſſe, ſed viros contra Lequienium probat, partim ex MSCtis codicibus, in quibus epiſtola inſcribitur dilectiſſimis fratribus Suniæ & Fretelæ, partim ex ipſo contextu hujus epiſtolæ, partim ex eo, quod virilia nomina ſint apud Gothos Attila, Torila, Agila, & ſimilia. Quod notandum etiam eſt contra Rivetum, qui in Iſagoge ad S. Scripturam cap. 23. Sunniam & Fretelam claris fœminis ſacrarum literarum ſtudioſis annumerat, quod & a Raynaudo Tom. XII. p. 338. aliisque perperam factum eſt. Hunc prodromum a Johanne Martianay præmiſſum excepit A. 1693. tomus I. operum Hieronymi divinam ejus bibliothecam antehac, ut dicitur, ineditam,

tam, ſeu translationes V. & N.T. continens. Poſt quinquennium nempe A. 1699. prodiit tomus ſecundus complectens libros editos & ineditos etymologicos, geographicos, quæſtiones hebraicas, epiſtolas criticas, & commentarios in ſacra volumina a Geneſi usque ad Prophetas. Acceſſit A. 1704. tomus tertius continens commentarios in Prophetas majores & minores. Subjecit autem Martianay commentariis Hieronymi in Prophetas majores & minores defenſionem eruditionis Hieronymianæ adverſus Johannem Clericum. Is enim A. 1700. Amſtelodami in lucem publicam emiſit quæſtiones Hieronymianas, in quibus hæc operum Hieronymi editio cum editore ſuo multis nominibus carpitur, unde Martianæus ſe ſuumque Hieronymum defendere non omiſit, quas lites componere noſtri inſtituti non eſt. Quartus tomus, cujus prior pars commentarios omnes in Novum Teſtamen-

mentum, atque epiſtolas criticas ejusdem argumenti, ordine librorum Scripturæ ſacræ poſitas, poſterior cunctas alias epiſtolas ordine chronologico nunc primum editas, & in varias claſſes diſtributas, cum opuſculis apologeticis & polemicis ad fidem vetuſtiſſimorum codicum recenſitis ac reſtitutis complectitur, A. 1706. prodiit. Eodem anno acceſſit & quintus tomus, complectens vitam S. Hieronymi a duobus anonymis ſcriptam; Catalogum Gennadii de Viris illuſtribus; opuſcula omnia ſuppoſititia tam edita quam inedita, cum Appendice curioſiſſima theſium & diſputationum in Biblia ſacra, quas antea nullus poſteris tradiderat. Hæc de editionibus operum Hieronymi dicta ſufficiant. Nunc breviter opuſcula quædam Hieronymi recenſebimus ſeorſim edita. *Epiſtolas* Petrus Caniſius Dillingæ A. 1565. edidit. Eædem excuſæ ſunt Lovanii anno 1573. Antverpiæ A. 1578. Pariſiis A. 1583. Easdem

dem Johannes de Gradibus utriusque juris Profeſſor Lugduni A. 1513. apud Magiſtrum Nicolaum de Benedictis imprimi curavit, quæ editio ibidem A. 1526. repetita eſt. Romæ eædem cum Mariani Victorii notis A. 1566. lucem publicam aſpexerunt. Decas I. epiſtolarum cum notis Henrici Gravii Antverpiæ excuſa eſt A. 1568. Reliquas Pariſiis A. 1609. & Coloniæ 1618. Andreas Schottus imprimi curavit. Omnes has editiones epiſtolarum Hieronymi ſuperat Veneta, quæ A. C. 1590. in lucem emiſſa eſt. *Epiſtola ad Euſtochium* de cuſtodienda virginitate, cum notis Eraſmi Baſileæ A. C. 1522. *Epitaphium Nepotianum* Pariſiis 1578. prodiit. De variis *chronici Hieronymiani* editionibus in hoc tractatu de bibliothecis Patrum ſuis locis diximus, ubi etiam de *catalogo Scriptorum eccleſiaſticorum*, qui cum Gennadii & aliorum ejus generis catalogis aliquoties impreſſus eſt, diximus. Addimus

nunc

nunc editionem Erneſti Salomonis Cypriani, qui Hieronymi catalogum cum notis Eraſmi, Victorii, Gravii, Miræi, & Joh. Alberti Fabricii Francofurti anno 1700. luce publica donavit. Proſtant etiam ſeparatim nonnulla Hieronymiano nomini aſcripta opera, quæ in nulla editione operum Hieronymi hactenus comparent. Talia ſunt *indiculus hæreſium*, quem Claudius Menardus, Juliomagi Andium Proprætor Pariſiis A. 1617. edidit; *Martyrologium* a Franciſco Maria Florentinio Lucæ ex typographia Hiacynthi Pacii A. 1668. editum, de quo in tractatu de bibliothecis Patrum pag. 180. ſeqq. plura dicta ſunt, ubi etiam de aliis illius Martyrologii editionibus actum eſt. Nunc addimus, eſſe in manibus noſtris antiqui codicis Blumiani, qui in bibliotheca Auguſta Wolffenbüttelenſi aſſervatur, varias lectiones, quas ab Illuſtri Leibnizio acceptas Juvenis Nobiliſſimus Dn. Benzelius humaniter mihi com-

communicavit. Editæ quoque ſeorſim *vitæ Patrum*, quas Celſus Hugo Lugduni apud Jacobum Hugvetum, & alii alibi ſub Hieronymi nomine ediderunt. Et *Comes, ſeu Lectionarius*, quem Jacobus Pamelius tom. 2. ſui Ritualis Patrum Latinorum, ſeu Liturgiæ Latinæ cum Gregorii Antiphonario, & aliis hujusmodi Scriptoribus liturgicis Coloniæ A. 1571. publicavit. Ubi etiam memorandus *Prologus in Comitem* a Pamelio omiſſus, ſed a Matthia Flacio Magdeburgi A. 1549. editus, quæ editio Dacherium latuiſſe videtur, unde tomo 13. Spicilegii ſui hunc prologum tanquam ſcriptum aliquod ἀνέκδοτον vulgavit.

Philastrii, qui etiam Philaſter nonnullis appellatur, *liber de hæreſibus* Baſileæ A. 1528. una cum Lanfranci libro de ſacramento euchariſtiæ, & iterum in eadem urbe una cum ſententiis Patrum de officio verorum Rectorum eccleſiæ A. 1539. in lucem prodiit.

Mihi

Mihi ex editionibus Philaſtrii ſeparatis nulla ad manus eſt, quam Helmſtadienſis, per Johannem a Fuchte A. 1611. in 4to. procurata, qui in præfatione ad lectorem Philaſtrium circa A. 430. floruiſſe refert, quod a veritate hiſtorica alienum eſſe in præfatione ad diſſert. de hæreſiarch. p. 4. docuimus.

Faustini *opera* Oxonii anno 1678. conjunctim edita, & Viri cujusdam docti notis illuſtrata proſtant. Eſt inter illa opera *libellus Marcellini & Fauſtini* Imperatoribus oblatus, quem primus edidit Pariſiis A. 1650. Jacobus Sirmondus, quem etiam Fauſtini librum de Trinitate edidiſſe gratis aſſeritur, ut dictum eſt in tractatu de bibliothecis Patrum p. 255.

Theophili Alexandrini *diſſertatiuncula cujus rei homo ſimilis ſit*, quam Pariſ. A. 1608. græce edidit & latine interpretatus eſt Feder. Morellus, recenſere vix operæ pretium eſt. Nec majoris pretii ſunt, etſi molis longe majoris

Johannis Hierosolymitani *opera*, quæ Petrus Waſtelius Carmelita una cum tribus vindiciarum libris A. 1643. Bruxellanis typis in lucem publicam protulit, in magno hoc volumine magnas magno conatu nugas agens, quales etiam egit Franciſcus Bivarius, qui

Dextri *omnimodæ hiſtoriæ chronicon* cum ampliſſimis commentariis & duplici apologia Lugduni A. 1627. publicavit. Neque tamen primus fuit Bivarius, qui hoc chronicon Dextri ſuppoſitum edidit, ut Sagittarius in apparatu ſuo exiſtimavit, ſed primus illud Cæſarauguſtæ anno 1619. Johannes Calderon vulgavit. Alios, qui edendo, illuſtrando, & vindicando huic chronico operam dederunt, in bibliotheca ſua veteri Hiſpanica p. 156. recenſet Nicolaus Antonius, qui Dextro huic ſuppoſitio cereis alis Icari inſtar in altum ſe ferenti verum hiſtoriæ ſolem ad exitium & ruinam, peculiari tracta-

tractatu opponere voluit. Plures autores, qui fictitium hoc Dextri chronicon exploſerunt, enumerat Aguirre Tom. 2. Concil. Hiſpan. p. 52. it. p. 64. ſeq. eorum ſuſpicionem approbans, qui & hoc chronicon, & alia ejusdem furfuris chronica, ex cerebro unius ejusdemque maleferiati capitis nata eſſe cenſent, nempe Jeſuitæ Hieronymi Roman de la Higuera hominis ad ejusmodi dolos nati & facti, qui hoc Dextri chronicon Fuldæ inventum, & ex Fuldenſi codice deſcriptum, & Wormatia ad ſe transmiſſum ſimulavit, etſi neque Fuldæ, neque Wormatiæ ullum ejus rei veſtigium a Viris doctis etſi diligenter inquirentibus inventum fuerit.

Sub Vigilii Tridentini nomine prodierunt *libri 5. contra Eutychen*, qui, cum epiſtola Joachimi Vadiani ad Henricum Bullingerum de corpore Chriſti ejusdem Bullingeri ſtudio Tiguri A. 1539. prodierunt. Iidem Vigi-

lii libri inter Georgii Caſſandri opera Pariſiis A. 1616. edita leguntur, in qua editione quintus liber contra Eutychen auctior eſt, cum ex codice Manuſcripto Petri Pithœi integer quaternio acceſſerit, qui in Colonienſi Caſſandri editione non habetur, ut notavit Andreas Schottus in epiſtola ad Voſſium, quæ eſt inter Clarorum Virorum ad Voſſium epiſtolas numero 26. ubi & Lipſienſis editionis mentio injicitur. Cum vero Vigilius Tridentinus quarti ſeculi Martyr contra Eutychetem quinti ſeculi hæreſiarcham ſcribere non potuerit, rectius Chiffletius illos libros Vigilio Afro Tapſenſi Epiſcopo quinti ſeculi Scriptori vindicavit, & cum aliis Vigilii Tapſenſis operibus publicavit Divione A. 1664.

Rufini Torani *opera quædam* Romæ A. 1470. & Pariſiis ſtudio Renati Laurentii de la Barre A. 1580. prodierunt. *Commentarius in Pſalmos 75.* Lugduni anno 1570. impreſſus eſt, quem

quem Antonius de Albone Archiepiſcopus Lugdunenſis Pontifici Pio V. dedicavit. *Librum de fide*, qui alterius cujusdam Rufini eſt, Jacobus Sirmondus Pariſiis A. 1650. publicavit, & Johannes Garnerius parti I. operum Marii Mercatoris inſeruit, ubi etiam Rufini cujusdam profeſſio fidei legitur.

PAULINI NOLANI *opera* Pariſiis A. 1516. typis Aſcenſianis impreſſa ſunt. Poſtea ex vetuſtis exemplaribus Paulinum reſtituit Henricus Gravius Coloniæ A. 1560. cui editioni epiſtolam dedicatoriam A. 1559. ſcriptam præmiſit Johannes Antonianus. Eadem Paulini opera Antverpiæ cum notis Frontonis Ducæi & Heriberti Rosweidi A. 1622. prodierunt. Appendicem ad opera & res geſtas Paulini ſub Paulini illuſtrati titulo dedit Petrus Franciſcus Chiffletius Divione A. 1662. Editionis Pariſienſis anno 1685. evulgatæ, in qua opera Paulini in duos tomos digerun-

tur, ſecundum ordinem temporum diſponuntur, ad Manuſcriptos codices emendantur, & variorum notis illuſtrantur, autor eſt Johannes Baptiſta le Brun. Nova autem operum Paulini ſupplementa poſt omnes illas editiones in ſuis ἀνεκδότοις exhibet Muratorius, quæ in hoc tractatu de bibliothecis Patrum recenſuimus.

AUGUSTINI *opera* ab Amerbachio, Eraſmo Roterodamo, Lovanienſibus Theologis, & aliis doctis viris ſæpius edita & recognita fuiſſe, acta eruditorum menſ. Januar. A. 1683. pag. 1. & ſeqv. tradunt, ubi editionum Baſileenſium anni 1506. 1529. 1541. 1542. 1543. 1556. & 1569. Venetarum anni 1571. & 1584. Antverpienſis anni 1577. Colonienſis anni 1616. Lugdunenſium anni 1571. & 1664. & Pariſienſium anni 1515. 1531. 1541. 1571. 1586. 1609. 1614. 1626. 1635. & 1652. mentio injicitur. Neque tamen tot editiones Auguſtini obſtiterunt, quo minus Monachi Benedictini Con-

Congregationis S. Mauri Auguſtini opera denuo anno 1679. & ſequentibus novo cultu novisque typis Lutetiæ Pariſiorum adornarent. Cui editioni in 10. tomos diſtributæ acceſſit A. 1700. vita Auguſtini ex ejus ſcriptis imprimis concinnata, & in octo libros diviſa, una cum indicibus generalibus cum in opera Auguſtini, tum in appendices ſingulis tomis adjectas, item indice alphabetico operum Auguſtini, & collatione novæ hujus editionis cum Lovanienſi, nec non addendis quibusdam & corrigendis, quod novum volumen inſtar undecimi tomi eſſe poteſt. Duplex autem novo huic volumini præmiſſa eſt præfatio, quarum prior eſt generalis in novam hanc Auguſtini editionem, & eum imprimis in finem ſcripta, ut Benedictini contra cenſores quosdam Anonymos fidem ſuam vindicarent, & Janſeniſmi ſuſpicionem a ſe declinarent. Cujusmodi defenſio editionis operum Auguſtini a Benedi-

ctinis adornata aliquot abhinc annis etiam Romæ prodiit, gallico & latino idiomate conſcripta, & poſtea etiam Antverpiæ repetita. Poſterior eaque brevis præfatio ſpectat ad appendices operum Auguſtini ſingulis tomis ſubjectas, ſeu ſcripta Auguſtino ſuppoſita, nec non ad vitam Auguſtini, & cætera novo hoc volumine contenta, & paulo ante indicata. Poſtrema operum Auguſtini editio eſt nova Antverpienſis, quæ Pariſienſem Benedictinorum editionem per omnia ſequitur, niſi quod undecim Pariſienſis illius editionis tomis duodecimum adjecit, ſeu appendicem Auguſtinianam, qua Proſperi carmen de ingratis cum Lovanienſis alicujus Theologi notis, Johannis Garnerii diſſertationes ad hiſtoriam Pelagianam pertinentes, Pelagii commentarii in epiſtolas Pauli, ac denique Deſid. Eraſmi, Lud. Vivis, Jacobi Sirmondi, Henrici Noriſii, Johannis cujusdam Phereponi, & aliorum præfationes, cenſuræ,

ſuræ, notæ & animadverſiones ad Auguſtini opera continentur. Notandum autem eſt, in recentioribus Auguſtini editionibus longe majorem epiſtolarum, ſermonum & tractatuum copiam legi, quam in antiquioribus legitur. Quamobrem Montacutio in orig. eccleſ. part. 2. p. 63. epiſtolam Auguſtini 263. alleganti minus apte reſpondet Johannes Stuuckius in amœnit. jur. canon. ecl. 6. c. 12. cum reponit, tot epiſtolas Auguſtinum ad nos non transmiſiſſe. Etſi enim in antiquioribus editionibus tantum epiſtolæ Auguſtini 204. vel 221. vel 242. legantur, non tamen illico Montacutius falſi arguendus erat, quod epiſtolam Auguſtini 263. allegaſſet, cum in recentioribus editionibus 270. vel etiam 271. Auguſtini epiſtolæ memorentur. *Operum omnium Auguſtini ante annum 1614. Baſileæ, Lutetiæ, Antverpiæ, Lugduni & Venetiis editorum ſupplementum, una cum ſex libris ſecundæ re-*

ſponſionis Auguſtini contra Julianum variisque tractatibus & ſermonibus hactenus ineditis Pariſiis vulgavit Hieronymus Vignier Congregationis Oratorii Jeſu Presbyteri, cujus ſupplementi ſecunda editio anno 1655. prodiit. *Opera contra Pelagianos* Romæ 1652. & Pariſiis anno 1645. & Lovanii anno 1555. 1642. & 1647. collecta perhibentur. *Opuſcula quædam ſelecta* Bruxellæ 1612. prodierunt. *Quadraginta ſermones* Pariſiis anno 1631. edidit, & notis ſuis illuſtravit Jacobus Sirmondus. *Sermones 132. de diverſis cum vita Auguſtini a Poſſidio ſcripta* A. 1564. in vulgus emiſit Johannes Ulimmerius. *Sermones aliquot* ex bibliotheca Vaticana & Barberina excerptos Johannes Baptiſta Marius in lucem publicam emiſit Romæ anno 1644. *Librum de hæreſibus* Gebhardus Theodorus Meierus ſeorſim Helmſtadii A. 1673. edidit. Additus autem eſt huic editioni Lamberti Danæi ad hunc Auguſtini librum

com-

commentarius Genevæ A. 1593. antea editus, in quo non leves paſſim errores occurrunt, qualis eſt, cum ad c. 79. ex Gregorii M. epiſtola libr. 6. cap. 15. Georgii & Theodori meminit, qui aſſeruerunt, Chriſtum ad inferos deſcendentem omnes, qui eum Deum confiterentur, ab inferis liberaſſe, & hac occaſione anxie diſquirit, qua ætate Georgius ille & Theodorus vixerint, num ætate Theodoſii junioris, cujus rei veſtigium in Nicephoro ſe reperiſſe ſibi viſus eſt, etſi Nicephorus pro Theodoro Timotheum nominaverit, an potius Origenis ævo, cum ex eodem Nicephoro Georgium & Theodorum Origenis fautores fuiſſe conſtat. Quæ diſquiſitio quam abſurda ſit, nemini obſcurum eſſe poteſt. Cum enim Gregorius M. epiſtolam illam, cujus Danæus meminit, ad hos ipſos hæreticos Georgium & Theodorum ſcripſerit, eosque ab errore illo revocare anniſus fuerit, ſole meridiano clarius eſt,

Geor-

Georgium illum & Theodorum neque Theodoſii junioris, neque Origenis, ſed Gregorii M. ætate vixiſſe. *Contra ſecundam Juliani reſponſionem operis imperfecti libros duos priores* ex Manuſcriptis codicibus eruit, & Pariſiis A. 1617. cum notis ſuis edidit Claudius Menardus, quod opus etiam a Michaele Paledano Lovanii A. 1642. emendatum perhibetur. Addidit Menardus his Auguſtini libris contra Julianum, ejusdem *librum de geſtis Pelagii*, qui ante ſeptennium Auguſtæ Vindelicorum publicatus fuerat. *Libros duos de adulterinis conjugiis* ad Pollentium, cum notis JCti celeberrimi juridicis ac moralibus, Jenenſes typi expreſſerunt A. 1698. *Epiſtolæ* Baſileæ A. 1493. prodierunt, & cum ſcholiis Rolandi Ogeri Flexiæ anno 1638. *Libri de Trinitate* anno 1494. impreſſi ſunt. *Opuſculorum tomos tres* Auguſtinus Fregoſus Soſteneus luce publica donavit Venetiis anno 1545. *Libri de civitate Dei* Fri-

Friburgi A. 1494. cum Thomæ Valois & Nicolai Triveth commentariis prodierunt. Acceſſerunt Lugduni anno 1520. additiones Jacobi Paſſavantii, & Theologicæ veritates Franciſci Maronis. Iidem libri Venetiis A. 1470. impreſſi ſunt. Eosdem Leonardus Coquæus & Ludovicus Vives commentariis ſuis illuſtrarunt. *Tractatum de correptione & gratia* animadverſionibus ſuis illuſtravit Antonius Vatier Pariſiis anno 1652. *Confesſiones* Henricus Wagnereck notis, novisque capitum ſummariis, illuſtravit Dillingæ A. 1631. *Philoſophiam Chriſtianam*, ſeu opuſcula ad mores chriſtianos inſtituendos ſelecta Pariſiis anno 1664. ex officina ſua emiſit Fridericus Leonardus. *De doctrina chriſtiana* libros 4. item *de fide & ſymbolo* librum unum, cum Vincentii Lirinenſis commonitorio, recenſuit Georgius Calixtus Helmſtadii anno 1655. *Enchiridium ad Laurentium* cura Ad. Rechenbergii Lipſiæ A. 1705.

Idem

Idem Enchiridium nec non *libellus de fide & operibus* Lovanii anno 1561, *liber de natura & gratia* Pariſiis anno 1534, *liber de perfectione juſtitiæ*, item *libri duo de prædeſtinatione Sanctorum & bono perſeverantiæ* ibidem anno 1541, liber *de gratia & libero arbitrio*, item *de correptione & gratia*, item *duæ epiſtolæ ad Valentinum* Coloniæ A. 1530, *de utilitate credendi* contra Manichæos, *de fide* contra eosdem, item *de fide & ſymbolo* ibidem anno 1533, *libri confeſſionum* Pariſiis anno 1687. prodierunt, ut alias Auguſtini lucubrationes ſeorſim editas taceamus.

JOHANNIS CHRYSOSTOMI *opera* in octo tomos diſtributa Henricus Savilius Etonæ anno 1612. in Collegio Regali per Johannem Norton regium in Græcis typographum græce imprimi curavit. Acceſſerunt in appendice Theodori Lapſi reſponſum ad epiſtolam Chryſoſtomi; Libanii Sophiſtæ ad Theodoſium M. oratio de ſeditione

&

& everſis Antiochiæ Imperatorum ſtatuis; Ejusdem Libanii oratio ad Theodoſium poſt reconciliatam gratiam; Excerpta quædam ex Photio ad Chryſoſtomum ſpectantia, ut & ex epiſtolis Iſidori Peluſiotæ; Georgii Alexandrini vita Chryſoſtomi; Leonis Imperatoris panegyricus in Chryſoſtomum; Anonymi vita Chryſoſtomi; Symeonis Metaphraſtæ vita Chryſoſtomi; initia omnium orationum Chryſoſtomi ordine alphabetico; initia omnium epiſtolarum Chryſoſtomi ordine alphabetico; Henrici Savilii, Johannis Boiſii, Thomæ Alleni, & Andreæ Dounæi notæ in varias Chryſoſtomi homilias; Savilii admonitio de Scriptoribus rerum Chryſoſtomi, item caſtigationes & variæ lectiones ex Manuſcriptis codicibus depromtæ. Quatuor tomos operum Chryſoſtomi græco-latinos edidit anno 1603. Commelinus. Sex alios tomos græco-latinos anno 1609. & ſeqv. produxit Pariſiis Fron-

Fronto Ducæus. Utramque hanc græco-latinam editionem in unam conflarunt, & quatuor Commelinianis in ſex tomos diviſis duodecim tomos Chryſoſtomi græco-latinos anno 1633. vulgarunt Typographi Pariſienſes. Recuſi ſunt hi duodecim tomi Græco-latini, omiſſis tamen Ducæi notis, Francofurti anno 1698. Latinas operum Chryſoſtomi editiones recenſet Uſſerius, apud Caveum in hiſtor. literaria pag. 270. quibus addi poteſt editio Baſileenſis anno 1517. & Lugdunenſis anno 1687. in ſex tomos diſtributa. *Opus imperfectum in Matthæum*, Chryſoſtomo aſcribi ſolitum, Mahuſius Monachus Franciſcanus Antverpiæ anno 1537. edidit, ſed ita, ut ab Arianis fecibus expurgandum cenſuerit, ſub quo prætextu alia quoque expunxit, quæ Pontificiæ religioni minus commoda viſa ſunt, ut probat locus de eccleſia per Scripturas cognoſcenda, quem ſublatum approbat Bellarminus de Ver-

Verbo Dei libr.8. c.11. & Theologi Pontificii in colloquio Ratisbonenſi ſeſſ. 8. p. 330. Plures editiones imperfecti hujus operis recenſet Sandius in nucleo hiſt. eccleſ. p. 279. ubi etiam abſurdiſſime aſſerit, inter opera Chryſoſtomi vix ullum genuinum ſupereſſe, præter hæc tria: 1. opus imperfectum in Matthæum, 2. epiſtolam ad Cæſarium Monachum, & 3. ſcriptum Chryſoſtomi de vita Palladii. Et ultimum quidem ex his tribus ſcriptis quantum attinet, valde vereor ſcriptum hoc de vita Palladii nusquam, niſi in Sandii cerebro extitiſſe, cum non Chryſoſtomus de vita Palladii, ſed Palladius de vita Chryſoſtomi ſcripſerit. Chryſoſtomi autem opus imperfectum in Matthæum, quod primo loco Sandius nominat, genuinum Chryſoſtomi opus eſſe nemini perſvadebit. Eſt enim opus hoc imperfectum Latini autoris nunquam græce ſcriptum, neque editum, etſi Poſſevinus Tom. I. ap-

parat. p. 855. non ſemel græce editum ſomniet. Nec ulla dari poteſt ratio, cur Chryſoſtomus, cujus homiliæ 91. in totum Matthæi evangelium extant, in idem evangelium novo opere commentari voluerit. At *Epiſtolam ad Cæſarium*, quam ſecundo loco Sandius memorat, genuinam eſſe non inficiamur, de qua tractatus noſter pag. 417. ſeqq. videatur. Nunc tantum addimus, quod Harduinus Bigotianæ editionis exemplar, ut ipſe teſtatur, ab amicis extorquere non potuerit, & quod Laurentius Panciatichus Sandio neque copiam hujus epiſtolæ facere, neque quid Chryſoſtomus in hac epiſtola de euchariſtia doceat, indicare auſus fuerit, ut ipſe Sandius refert in appendice ad nucleum hiſtoriæ eccleſ. p. 39. Conferantur præterea de hac epiſtola Petrus Allixius in expoſtulatione de tentata hujus epiſtolæ ſuppresſione, quæ libro 12. Anaſtaſii in hexaemeron præmittitur, & ſeorſim quoque

Lug-

Lugduni Batavorum A. 1683. prodiit, Fagetus in epiſtola poſteriore ad Marcum p. 53. Clericus tom. 15. bibliothec. univerſ. p. 253, Autor defenſionis hujus epiſtolæ memoratus in ephemeridibus Gallicis Anno 1690. p. 524. *Sex homilias* Johannes Harmarus Oxonii A. 1586. ex MSCtis codicibus novi Collegii græce publicavit. *Libros 6. adverſus Judæos* David Höſchelius A. 1602. Auguſtæ Vindelicorum edidit. Idem *libros 6. de ſacerdotio* ibidem A. 1599. græce & latine publicavit. Quem tractatum etiam Janus Cornarius latine ex verſione ſua Baſileæ A. 1544. imprimi curavit. Homilia *de liberorum educatione,* & homilia *de proſpera & adverſa fortuna* anno 1603. Moguntiæ prodiit, ubi etiam A. 1604. homilia de *humilitate,* & altera *de jejunio* lucem publicam aſpexit. *Quatuor orationes* Frontonis Ducæi opera Ingolſtadii A. 1595. in vulgus emiſſæ ſunt. *Homilias quatuor in Pſalmos & interpretatio-*

nem Danielis Johannes Baptiſta Cotelerius Pariſiis A. 1661. in publicum prodiere juſſit. *Homilias duas in epiſtolam ad Philippenſes* Eraſmus Baſileæ A. 1526. græce & latine vulgavit, & græce addidit *collationem veri monachi cum primatibus, divitibus ac nobilibus hujus mundi*, qui tractatus etiam Baſileæ A. 1533. græce & latine ex interpretatione Polydori Vergilii prodiit. Homilias *de morali politia*, & *in Johannis Baptiſtæ decollationem*, item *in peccatricem* cum verſione ſua Combefiſius Pariſiis A. 1645. publici juris fecit. *Homiliæ* 10. græce Romæ A. 1581. prodierunt. *Homiliæ quædam in præcipuas anni ferias* græce cum notis Höſchelii Auguſtæ A. 1587. lucem publicam viderunt. *Homiliæ VII. ſelectæ*, in uſum ſtudioſæ juventutis in Ducatu Wirtembergico, Tubingæ A. C. 1702. evulgatæ ſunt. Librum *de virginitate* græce & latine edidit Livinejus Antverpiæ anno 1575. *Panegyrici* 12. obſtetricante Frontone Du-

Ducæo græce & latine cum ejusdem notis Burdigale A. 1601. in publicam lucem emerſerunt. *Decadem tractatuum* de diverſis Novi Teſtamenti locis idem Ducæus ibidem edidit. *Sermones tres in Geneſin* græce & latine per Morellum Pariſiis A. 1594. vulgatæ ſunt, qui etiam homilias *de chriſtiana benignitate, de Publicano & Phariſæo,* & *de principatu* & *imperio* græce & latine ibidem edidit. *Decadem orationum anecdotarum* græce & latine Beurerus Friburgi A. 1585. in publicum produxit. Sermo *de deſcenſu Chriſti ad inferos* latine per Voſſium Romæ A. 1585, *Homiliæ in Pſalmos* per Hervetum Venetiis A. 1549, & cum annotat. Tilmanni Pariſiis A. 1550, *Interpretatio epiſtolarum S. Pauli* Græce tomis 4. Veronæ anno 1529, *Commentarius in evangelium Johannis* latine Pariſiis anno 1545. per Franciſcum Aretinum, *Commentarius in epiſtolam ad Galatas* Baſileæ anno 1527. per Eraſmum, *Com-*

mentarius in Acta latine Pariſiis anno 1548. per Eraſmum, *Expoſitio brevis in cap. I. evangelii Johannis* latine Ingolſtadii anno 1616. per Voſſium, *Liber contra Gentiles Babylæ vitam continens*, latine Pariſiis anno 1528. per Brixium, *orationes aliquot* latine Romæ anno 1558. per Statium, *de orando Deo* græce & latine Pariſiis anno 1551. per Eraſmum ex emendatione Tuſani, homilia, *quod nemo læditur, niſi a ſe ipſo*, Pariſiis anno 1541, *orationes ſex* græce & latine Pariſiis anno 1554. per Joachimum Perionium, *orationes aliquot* græce & latine Baſileæ anno 1552. Cramero & Vito Amerbachio interpretibus, *ſermones in epiſtolam ad Philippenſes* latine Romæ anno 1578. per Flaminium Nobilium, *homiliæ in epiſtolam ad Romanos* Brixiæ anno 1588. Luciano Mantuano interprete, *tractatus quidam* Pariſiis anno 1656. græce & latine cum notis Franciſci Combefiſii prodierunt, ut plures alias Chryſoſtomi lucu-

lucubrationes ſeparatim editas taceamus.

Nolo ad CYRILLUM ALEXANDRINUM, cujus opera ſeptem voluminibus diſtincta græce & latine Johannes Aubertus Pariſiis anno 1638. edidit; ad MARIUM MERCATOREM, cujus acta & ſcripta præter Gabrielem Gerberonium ſub Rigberii nomine latentem, Johannes Garnerius in duos tomos diſtributa, notisque uberrimis & eruditis diſſertationibus ad Pelagianæ & Neſtorianæ hæreſeos hiſtoriam ſpectantibus, Pariſiis anno 1673. & poſt Garnerium Stephanus Baluzius itidem Pariſiis anno 1684. cum notis publicavit; ad THEODORETUM, cujus opera græce & latine Jacobi Sirmondi ſtudio Pariſiis anno 1642. in quatuor tomos, quibus poſtea anno 1684. quintum Johannes Garnerius addidit, diviſa prodierunt; & alios quinti & ſequentium ſeculorum Patres progredi, quorum ſcripta ſeparatim lucem ad-

ſpexerunt, ſed addo potius nonnulla Patrum ſcripta cum variis recentiorum Scriptorum operibus & tractatibus, & loco quaſi alieno edita proſtare. Hac enim ratione, ut unum alterumque exemplum proferam, Jacobus Zieglerus ſuis in Geneſin conceptionibus, & in Exodum commentariis variisque tractatibus Baſileæ A. 1540. *Candidi* Ariani ad Marium Victorinum de generatione divina librum, & *Marii Victorini* de generatione divini verbi confutatorium Candidi Ariani adjecit. *Phœbadii librum adverſus Arianos* Petrus de la Lande in conciliorum veterum Galliæ per Sirmondum editorum ſupplementis edidit hoc præfixo titulo: *epiſtola concilii Vaſenſis ad Epiſcopos apud Sirmium exiſtentes, contra ſecundam fidei formulam in ſynodo Sirmienſi conſcriptam: ſeu liber fidei orthodoxæ Epiſcoporum Galliæ adverſus Arianos, per Phœbadium Aginnenſem conſcriptus.* Ubi obiter

ter noto, falſum eſſe, quod catalogus bibliothecæ Thuanæ pag. 49. asſerit, nempe hunc Phœbadii librum, etiam ab ipſo Sirmondo cum opuſculis Eugenii editum fuiſſe. *Polycarpi* epiſtolam Petrus Halloix tomo primo illuſtrium eccleſiæ Orientalis Scriptorum vitis inſeruit p. 505. *Clementis Romani* epiſtolas ad Corinthios, & Conſtitutiones Apoſtolicas, & alia quædam aliorum Patrum monumenta, cum tomis conciliorum Labbeus & Coſſartius ediderunt. *Victorini* tractatum de fabrica mundi, *Dorothei* tractatum de 70. diſcipulis, *Eunomii* confeſſionem, ut & prologum & epilogum apologetici ab ipſo ſcripti, nec non *Macarii* ſermonem de exitu animæ juſtorum & peccatorum celeberrimus Cave in hiſtoria literaria ſcriptorum eccleſiaſticorum lectoribus ſuis communicavit. *Epiphanii* tractatus de gemmis in veſte ſummi Pontificis, cum latina inter-

pretatione Jolæ Hierotarantini, in collectione Scriptorum, qui de rebus foſſilibus egerunt, Geſneri ſtudio Tiguri anno 1565. prodiit. *Baſilii Magni* epiſtolas 60. in ſua Patrum medulla part. 4. Abrahamus Sultetus vulgavit. *Didymi* tractatus contra Manichæos & alia quædam aliorum opuſcula, in Poſſevini apparatu exhibentur. *Euſebii* & *Hieronymi* tractatum de locis Hebraicis ſuo in Joſuam commentario præfixit Bonfrerius. *Vigilii* libri contra Eutychen inter Caſſandri opera leguntur. *Homiliæ quædam Chryſoſtomi* latine inter Petri Morini opuſcula extant. *Theodori* Presbyteri Ræthenſis, vel Raythuenſis, libellus de unione hypoſtatica duarum naturarum in Chriſto volumini tertio tractationum theologicarum Theodori Bezæ græce & latine inſertus eſt, ut plura alia hujusmodi exempla ſilentio prætermittamus.

Præſenti autem tractatu illa Patrum & veterum Scriptorum eccleſiaſticorum monumenta recenſere conſtitui, quæ cum aliis Patrum ſcriptis in bibliothecis Patrum conjunctim prodierunt. Interſperſi his Patrum bibliothecis catenas Patrum, in quibus non integra Patrum ſcripta, ſed libri biblici variorum Patrum ſententiis centonis inſtar conſutis illuſtrati exhibentur. Cum enim pleræque Patrum bibliothecæ & catenæ raro obviæ ſint, rem Studioſæ juventuti non ingratam me facturum exiſtimavi, ſi Autores veteres, quorum vel integros tractatus bibliothecæ Patrum, vel excerptas ſententias catenæ Patrum continent, partim ex alienis ſubſidiis, partim vero, & quidem maxime ex bibliotheca mea, quæ plerasque Patrum collectiones & catenas mihi ſuppeditat, memorarem, certa ſpe fretus, Benevolos Lectores hunc qualemcunque tractatum æqui boni-

bonique conſulturos, & quæ forte irrepſerunt errata, benigne mihi condonaturos eſſe. Ut vero in ipſo limine ſtatim pateat, quas Patrum bibliothecas & Catenas hoc tractatu recenſuerim, ſequentem indicem præmittere lubuit.

INDEX
in
Bibliothecas & Catenas
Patrum, quæ hoc tractatu recenſentur.

Caput I.

Bibliothecæ Patrum Baſileenſes.

Antidotum contra diverſas omnium fere ſeculorum hæreſes, *quo 20. circiter Patres, qui hæreticis confutandis operam navarunt, continentur, Baſileæ A. 1528. a Johanne Sichardo editum in Fol.* *p. 1*

Μικροπρεσβυτικὸν *ab Henrico Petri Baſileæ anno 1550. vulgatum, quo ultra triginta veteres Scriptores eccleſiaſtici comprehenduntur, in Fol.* *p. 4*

Orthodoxographa, *ſ. varia Scriptorum veterum numero 76. monumenta, Baſileæ a Johanne Heroldo collecta anno 1555. in Fol.* *p. 7*

Hæreſeologia *Johannis Heroldi Baſileæ anno 1556. in lucem emiſſa, qua Patres prope viginti*

ginti exhibentur, qui varias hæreſes confutarunt, in Fol. p. 14

Monumenta Orthodoxographa *a Johanne Jacobo Grynæo collecta, ſeu Scriptores eccleſiaſtici circiter 85. Baſil. anno 1569. in Fol.* p. 17

Poëtæ veteres eccleſiaſtici *collecti, emendati, digeſti & illuſtrati a Georgio Fabricio, Baſil. anno 1564. in Quart.* p. 23

His ex Appendice addi poſſunt:

Autores hiſtoriæ eccleſiaſticæ, *Baſileæ anno 1539. in Fol.* p. 731

Eccleſiaſticæ hiſtoriæ Autores *Baſileæ anno 1557. Wolfgango Muſculo interprete, in Fol.* p. 733

Euſebii, Rufini, Socratis, Theodoreti, Sozomeni, Theodori, Evagrii & Dorothei *eccleſiaſtica hiſtoria, ex Variorum verſionibus edita a Johanne Jacobo Grynæo, Baſileæ anno 1611. in Fol.* p. 736

Euſebii & aliorum, qui Euſebium continuarunt, chronica, *collecta a Johanne Sichardo, Baſil. anno 1529. in Fol.* p. 741

Abdiæ Babylonii hiſtoria certaminis apoſtolici, Sulpitius Severus de vita Martini, *& alia quædam hujusmodi monumenta, uno volumine comprehenſa a Wolfgango Lazio, Baſil. anno 1551. in Fol.* p. 752.

Scripta Patrum ab Eraſmo latine verſa, *&*

tomo

tomo Operum ejus octavo conjunctim edita, Baſileæ anno 1540. in Fol. p.771

Clementis Romani Recognitiones, & variæ veterum Pontificum Romanorum epiſtolæ, *a Sichardo Baſileæ anno 1526. conjunctim edita, in Fol.* p.773

Epiphanius de vitis Prophetarum, & alia hujusmodi aliorum monumenta *ab Albano Torino collecta, Baſil. A. 1529. in Quart.* p.774

Apocrypha *a Michaele Neandro collecta, Baſil. anno 1567. in Octav.* p.775.

Theoriani cum Armenorum Patriarcha diſputatio, Damaſceni dialogus contra Manichæos, Leontius de ſectis, *& quædam alia ejus generis ſcripta a Johanne Leunclavio græce & latine Baſil. anno 1578. edita in Octav.* p.778

Variorum Autorum veterum ſcripta de jurisdictione politica & eccleſiaſtica *in unum volumen collecta, & edita a Simone Schardio Baſileæ anno 1566. in Fol.* p.785

CAP. II.

Bibliotheca Patrum Tigurina.

Scripta Veterum latina de una perſona & duabus naturis Chriſti *collecta a Joſia Simlero anno 1572. Tiguri in Fol.* p.24

Antonii & Maximi ſententiæ, Maximi Confeſſoris aphoriſmorum de caritate centuriæ

turiæ IV, & alia quædam Veterum ſcripta, *quæ Conradus Geſnerus partim ex ſua, partim ex aliorum verſionibus Tiguri edidit anno 1546. in Fol.* *p. 26*

Iidem Scriptores *ab eodem Geſnero, eodem loco & anno græce editi in Fol.* *p. 27*

Theologorum quorundam veterum orthodoxorum ſcripta *græce & latine Conradi Geſneri cura imprimis edita, Tiguri anno 1559. in Fol.* *p. 28*

CAP. III.

Bibliothecæ Patrum Pariſienſes.

Bibliotheca Patrum *ſupra ducentos, diſtincta in tomos octo ſtudio* Margarini de la Bigne, *Doctoris Theologi Pariſienſis, Pariſiis anno 1575. in Fol.* *p. 30*

- Tomus primus, *quo imprimis epiſtolæ, admiſtis interdum & aliis opuſculis, continentur.* *p. 31*
- Tomus ſecundus *ſacras hiſtorias continens.* *p. 33*
- Tomus tertius *paræneſes & moralia complectens.* *p. 34*
- Tomus quartus *exhibens, quæ ad Veterum liturgiam ſpectant.* *p. 35*
- Tomus quintus *varia ſcripta contra hæreſes ſiſtens.* *p. 38*
- Tomus ſextus, *quo colliguntur veteres Scriptores,*

ptores, qui in Scripturam commentati ſunt. *p.* 41

Tomus ſeptimus *deſtinatus Patribus, qui homilias de Sanctis, & in varia Scripturæ loca elucubrarunt.* *p.* 42

Tomus octavus *partim ſacra poëmata, partim alios variorum tractatus & opuſcula comprehendens.* *p.* 43

Appendix Bignæanæ Patrum bibliothecæ *Pariſiis A.* 1579. *in Fol.* *p.* 45

Bignæanæ Patrum bibliothecæ editio ſecunda *novem tomis conſtans, Pariſiis A.* 1589. *in Fol.* *p.* 49

Primus tomus *commentaria in varios Scripturæ libros continens.* *p.* 50

Secundus tomus *homilias de Sanctis & in varia Scripturæ loca complectens.* *p.* 53

Tertius tomus *epiſtolas de rebus ſacris comprehendens.* *p.* 56

Quartus tomus *ſcripta adverſus hæreſes exhibens.* *p.* 60

Quintus tomus *parænetica & moralia ſcripta ſiſtens.* *p.* 65

Sextus tomus *liturgiis, & opuſculis ad diſciplinam eccleſiaſticam & Sacramentorum rationem pertinentibus, deſtinatus.* *p.* 68

Septimus tomus, *quo hiſtorica opuſcula colliguntur.* *p.* 72

Octavus tomus *ſacra poëmata lectoribus offerens.* p. 75

Nonus *isque ultimus* tomus *ſcripta Patrum miſcellanea continens.* p. 78

Bignæanæ Patrum bibliothecæ editio tertia *Pariſ. A. 1609. ejusque auctarium A. 1610. in Fol.* p. 92

Quarta Patrum bibliotheca Pariſienſis, & *ejus* auctarium græco-latinum *in duos tomos diviſum, cum variorum notis Pariſ. A. 1624. in Fol.* p. 92

Bibliothecæ Patrum Pariſienſis ſupplementum *in duos tomos diſtributum, Pariſ. A. 1639. in Fol.* p. 98

Magna Bibliotheca veterum Patrum & antiquorum Scriptorum eccleſiaſticorum, *additione ducentorum circiter Autorum locupletata, & in XVII. tomos diſtributa, Pariſ. A. 1644. & iterum A. 1654. in Fol.* p. 106

Tomus I. p. 107

Tomus II. p. 109

Tomus III. p. 111

Tomus IV. p. 114

Tomus V. p. 120

Tomus VI. p. 122

Tomus VII. p. 124

Tomus VIII. p. 127

Tomus IX. p. 130

Tomus X. p. 133

Tomus XI. *p.134*
Tom. XII. *p. 136*
Tom. XIII. *p. 139*
Tom. XIV. *p. 141*
Tomus XV. *p. 142*
Tomus XVI. *p. 143*
Tomus XVII. qui indices complectitur. *p. 143*

Bibliothecæ Patrum Græco-latinæ auctarium novum *in duos tomos diviſum, cura Franciſci Combefiſii Pariſ. A. 1648. in Fol.*

Tomus I. exegeticus *p.145*
Tomus II. hiſtoricus & dogmaticus p.149

Bibliothecæ Græcorum Patrum auctarium noviſſimum, *itidem in duos tomos diſtributum, eodem Combefiſio autore, Pariſ. A. 1672. in Fol.*

Tomus I. *p. 152*
Tomus II. *p. 154*

Veterum aliquot Scriptorum, qui in Galliæ bibliothecis maxime Benedictinorum ſuperſunt, Spicilegium *opera & ſtudio Lucæ D' Acherii, Benedictini e Congregatione S. Mauri Monachi, Pariſ. A. 1655. & ſeqq. in Quart.*

Tomus I. anno 1655. *p.166*
Tomus II. anno 1657. *p.171*
Tomus III. anno 1659. *p.173*
Tomus IV. anno 1661. *p.179*
Tomus V. anno 1661. *p.197*
Tomus VI. anno 1664. *p.202*

Tomus VII. anno 1666. p. 208
Tomus VIII. anno 1668. p. 215
Tomus IX. anno 1669. p. 231
Tomus X. anno 1671. p. 235
Tomus XI. anno 1672. p. 240
Tomus XII. anno 1675. p. 243
Tomus XIII. anno 1677. p. 245

Heptas Præſulum, *ſeu Leonis Magni, Maximi Taurinenſis, Petri Chryſologi, Fulgentii Ruſpenſis, Valeriani Cemelienſis, Amedei Lauſanenſis, & Aſterii Amaſeni ſcripta, collecta, locupletata, & diſſertationibus quibusdam illuſtrata a Theophilo Raynaudo. Cui heptadi etiam Proſperi opera acceſſerunt, Pariſiis anno 1671. in Fol.* p. 251

Jacobi Sirmondi opera varia *collecta, ex ejus ſchedis emendata, notis poſthumis illuſtrata, & epiſtolis ac opuſculis aliquibus auctiora, in quinque tomos diviſa, quorum primus, ſecundus, tertius & quintus varia Patrum ſcripta a Sirmondo e tenebris in lucem protracta continent, Pariſ. anno 1696. in Fol.* p. 254

Supplementum Patrum *editum & notis ac diſſertationibus illuſtratum a Jacobo Hommey, Pariſiis anno 1686. in Octav.* p. 266

Vetera Analecta, *ſeu varia fragmenta & epiſtolia Scriptorum eccleſiaſticorum, tam proſa quam metro, hactenus inedita, cum notis, obſerva-*

ſervationibus & diſquiſitionibus Johannis Mabillonii, Pariſiis in Octav.

Tomus I. anno 1675. p.268
Tomus II. anno 1676. p.279
Tomus III. anno 1682. p.286
Tomus IV. anno 1689. p.290

Muſeum Italicum, *ſeu collectio veterum Scriptorum ex bibliothecis Italicis eruta a Johanne Mabillon, & Michaele Germain, Pariſiis in Quart.*

Tomus I. anno 1687. p.298
Tomus II. anno 1689. p.304

Stephani Baluzii Miſcellanea, *h. e. collectio veterum monumentorum, quæ hactenus latuerunt in variis codicibus & bibliothecis, Pariſiis in Octav.*

Tomus I. anno 1678. p.310
Tomus II. anno 1679. p.315
Tomus III. anno 1680. p.325
Tomus IV. anno 1683. p.327
Tomus V. anno 1700. p.333

Philippi Labbei Bibliotheca nova MSCtorum, *varia Veterum monumenta imprimis hiſtorica continens, Pariſiis anno 1657. in Fol.*

Tomus I. *in 5. ſectiones diviſus. p.335*
Tomus II. *in totidem ſectiones diſtributus. p.345*

Theſaurus Aſceticus, *ſeu ſyntagma 18. opuſculorum aſceticorum a Græcis Patribus ſcriptorum,*

ptorum, collectum a Petro Poſſino, qui etiam latinam interpretationem addidit, Pariſiis anno 1684. in Quart. p.360

Bibliotheca Patrum aſcetica, *ſive ſelecta veterum Patrum de chriſtiana & religioſa perfectione opuſcula, collectore Claudio de Chantelou, Pariſiis A. 1661. in Quart.*

Tomus I. p.362
Tomus II. p.363
Tomus III. p.365
Tomus IV. p.366
Tomus V. & VI. p.367

Bibliotheca Patrum concionatoria *in octo tomos diviſa a Franciſco Combefiſio, Pariſ. 1662. in Fol.* p.370

Bibliotheca Cluniacenſis, *qua ſcripta Patrum Abbatum Cluniacenſium continentur, collecta a Martino Marrier & Andrea Quercetano, cum ejuſdem notis, Pariſiis anno 1614. in Fol.* p.384

Veterum Autorum, qui IX. ſeculo de prædeſtinatione & gratia ſcripſerunt, opera & fragmenta, *in duos tomos diſtributa cura & ſtudio G lberti Mauguini, cum ejuſdem diſſertationibus, Pariſiis anno 1650. in Quart.* p.397

SS. Patrum, qui temporibus Apoſtolicis floruerunt, opera *collecta a Joh. Baptiſta Cotelerio, Pariſiis A. 1672. in Fol. minor.* p.400

Eccleſiæ græcæ monumenta *collecta a Joh.*

Baptiſta Cotelerio, cum ejusdem verſione & notis Pariſ. in Quart.

Tomus I. anno 1677. *p.* 402
Tomus II. anno 1681. *p.* 405
Tomus III. anno 1686. *p.* 409

Analecta græca, *ſive varia opuſcula græca hactenus inedita ex MSCtis codicibus eruta, latine verſa, & notis illuſtrata per Monachos Benedictinos Congregationis S. Mauri, Pariſiis anno 1688. in Quart.* *p.* 412

Manipulus Originum Conſtantinopolitanarum, *ſeu varia Veterum ſcripta ad res Conſtantinopolitanas ſpectantia, editus græce & latine a Franciſco Combefiſio Pariſiis anno 1664. in Quart.* *p.* 414

Veterum aliquot Galliæ Theologorum ſcripta *collecta & edita a Petro Pithœo, Pariſiis anno 1586. in Quart.* *p.* 416

Palladius de vita Chryſoſtomi, cum aliis quibusdam Scriptoribus Græcis, *græce & latine editus ab Emerico Pigotio, Pariſiis A. 1680. in Quart.* *p.* 417

Juſtinus Martyr, *cum aliis quibusdam Græcis Scriptoribus græce & latine editus Pariſ. A. 1636. in Fol.* *p.* 419

Amphilochius, Methodius, & Andreas Cretenſis *conjunctim editi a Franciſco Combefiſio græce & latine cum notis, Pariſiis A. 1644. in Fol.* *p.* 419

Cyprianus, Minutius Felix, Arnobius Afer, & Julius Firmicus Maternus *conjunctim editi a Philippo Priorio, Pariſiis anno 1666. in Fol.* *p.* 420

His Pariſienſibus Patrum bibliothecis adduntur in Appendice.

Veteres Scriptores hiſtoriæ eccleſiaſticæ *græce editi a Roberto Stephano, Pariſiis A. 1544. in Fol.* *p.* 726

Veteres Scriptores hiſtoriæ eccleſiaſticæ latine *ex verſione Henrici Valeſii, Pariſ. anno 1677. in Fol.* *p.* 738

Iidem Scriptores græce & latine *editi ab Henrico Valeſio cum ejusdem notis, Pariſiis A. 1659. & ſeqq. in Fol.* *p. ead.*

Hiſtoria chriſtiana veterum Patrum, *quæ varia monumenta ad ſacram eccleſiæ hiſtoriam, & Sanctorum vitas ſpectantia, uno volumine complectitur, edita per Laurentium de la Barre Pariſiis A. 1583. in Fol.* *p.* 749

Acta Sanctorum Ordinis Benedicti, *ſive veteres Autores, qui vitas Sanctorum ordinis Benedictini ſcripſerunt, collecti a Luca d' Acherio, & Johanne Mabillonio, Pariſiis anno 1668. & ſeqq. in Fol.* *p.* 760

Acta Martyrum ſincera & ſelecta, *ex probatis Autoribus editis & ineditis collecta a Theoderico Ruinarto, Pariſiis A. 1689. in Quart.* *p.* 761

Biblio-

Bibliotheca juris canonici veteris, *ſeu collectio veterum Scriptorum, qui canones eccleſiæ collegerunt, a Gulielmo Voello & Henrico Juſtello edita, & in duos tomos diſtributa, Pariſiis A. 1661. in Fol.* *p. 762*

Collectiones quædam conciliorum Pariſienſes. *p. 758*

Liturgiæ Patrum *collectæ Pariſiis A. 1560. in Fol.* *p. 769*

Varii tractatus Syneſii, Origenis & aliorum, *conjunctim editi a Federico Morello, Pariſ. in Octav.* *p. 775*

Minores quædam Patrum bibliothecæ Pariſienſes *referuntur.* *p. 779. & 780*

Scriptores veteres, qui vitas & geſta Pontificum Avenionenſium deſcripſerunt, *collecti & notis illuſtrati, & cum appendice actorum veterum editi a Stephano Baluzio, Pariſiis A. 1693. in Quart.* *p. 781*

Bibliothecæ quædam veterum Hiſtoricorum Pariſienſes. *p. 799. & 800*

CAP. IV.

Bibliothecæ Patrum Colonienſes.

Magna Bibliotheca veterum Patrum *plus quam centum Autoribus & opuſculis plurimis locupletata, & juxta ſeculorum ordinem digeſta, & in XIV. tomos diſtributa, ſtudio Theologorum Colonienſium, Coloniæ A. 1618. in Fol. p. 420*

Magnæ bibliothecæ Patrum Colonienſis Tomus decimus quintus, *ſive auctarium & ſupplementum hujus bibliothecæ, Coloniæ anno 1622. in Fol.* p. 467

Autores præcipui veteres, qui de Scriptoribus eccleſiaſticis egerunt, *ex verſione Johannis Chriſtophorſoni in unum volumen collecti, & notis illuſtrati a Suffrido Petro, Coloniæ A. 1580. in Octav.* p. 477

Catena Græcorum Patrum in Pentateuchum, *interprete Franciſco Zephyro*, nec non in Cantica V. & N. T. *interprete Antonio Caraffa, Coloniæ A. 1573. in Octav.* p. 480

Leonis Allatii συμμικτα *ſive opuſculorum græcorum & latinorum, vetuſtiorum ac recentiorum libri duo, Coloniæ A. 1653. in Octav.* p. 481

Veteres Scriptores, qui de divinis officiis egerunt, *collecti per Hittorpium anno 1568. Coloniæ in Fol.* p. 483

His addi poſſunt ex Appendice.

Scriptores eccleſiaſtici veteres, *interprete Johanne Chriſtophorſono, cum annotationibus Suffridi Petri, Coloniæ anno 1581. in Fol.* p. 735

Scriptores de vitis Sanctorum *collecti a Laurentio Surio, Coloniæ A. 1570. item A. 1576. & iterum 1618. in Fol.* p. 758

Collectiones quædam conciliorum Colonienſes. p. 768. & 769

Theo-

Theophilactus in acta, una cum quinque Patrum orationibus in occurſum Domini, & Gregorii Nyſſeni oratione de deitate Filii & Spiritus S. *græce & latine editus a Laurentio Sifanio, Coloniæ A. 1568. in Fol.* *p. 772*

Septem tubæ Sacerdotales, ſeu opera inſigniora ſeptem Patrum, *a Jacobo Merlone Horſtio collecta, & edita Coloniæ A. 1635. in Quart.* *p. 777*

Auguſtini, Anſelmi, Bernhardi, & Idiotæ opuſcula *aliqua collecta ab Henrico Sommalio, Coloniæ A. 1637. in 12.* *p. 778*

CAP. V.

Bibliotheca Patrum Lugdunenſes.

Maxima bibliotheca veterum Patrum, poſt Pariſienſes & Colonienſem novis ſupra centum Autoribus & opuſculis hactenus deſideratis aucta, *& in tomos XXVII. diſtributa, Lugduni A. 1677. in Fol.* *p. 483*

Tomus I. *p. 484*
Tomus II. *p. 486*
Tomus III. *p. 488*
Tomus IV. *p. 490*
Tomus V. *p. 492*
Tomus VI. *p. 495*
Tomus VII. *p. 497*
Tomus VIII. *p. 499*
Tomus IX. *p. 502*

Tomus X. *p.505*
Tomus XI. *p.507*
Tomus XII. *p.508*
Tomus XIII. *p.513*
Tomus XIV. *p.515*
Tomus XV. *p.517*
Tomus XVI. *p.519*
Tomus XVII. *p.521*
Tomus XVIII. *p.522*
Tomus XIX. *p.525*
Tomus XX. *p.526*
Tomus XXI. *p.527*
Tomus XXII. *p.529*
Tomus XXIII. *p.531*
Tomus XXIV. *p.532*
Tomus XXV. *p.534*
Tomus XXVI. *p.536*
Tomus XXVII. *p.540*

Patrum Lirinenſium ſcripta *collecta a Vincentio Barrali, & edita in chronologia Sanctorum & Virorum illuſtrium inſulæ Lirinenſis, Lugduni A. 1613. in Quart.* *p.561*

Bibliotheca homiliarum & ſermonum priſcorum eccleſiæ Patrum in Dominicas & feſta, *collecta a Laurentio Cumdio, & Gerardo Moſano, Lugduni A. 1588. in Fol.* *p.563*

Homiliæ Doctorum eccleſiaſticorum in evangelia Dominicalia & temporanea, *quæ juſſu Caroli M. per Alcuinum in unum codicem redactæ perhibentur, Lugduni A. 1525. in Quart.* *p.564*

Opu-

Opuſcula quædam Patrum *a Thoma Galleto collecta & edita Lugduni A. 1615.* p. 565

Catena Patrum in Geneſin & Exodum *edita ab Aloyſio Lippomano, Lugduni anno 1657. in Fol.* p. 565

Catena Patrum in Iobum *edita a Paulo Comitolo Lugduni A. 1586. in Quart.* p. 568

Autores octo morales *editi Lugduni anno 1505.* p. ead.

Adduntur in Appendice.

Scriptores, qui de vitis Patrum egerunt, *collecti & notis illuſtrati ab Heriberto Rosweido, Lugduni A. 1617. in Fol.* p. 753

Catena Patrum Græcorum in Jeremiam, Threnos & Baruch, *cum Michaelis Ghislerii commentariis in Jeremiam, Lugduni A. 1623. edita in Fol.* p. 770

Bullarium magnum, *quo Pontificum Romanorum bullæ a Leone I. usque ad Clementem X. continentur, a Laertio Cherubino, & Angelo Maria Cherubino collectæ, Lugduni anno 1687. in Fol.* p. 781

Bibliotheca vetus Floriacenſis *opera Johannis a Boſco in lucem protracta, & antiquariorum uſui expoſita, Lugduni anno 1605. in Octav.* p. 782

CAP. VI.

Bibliotheca Patrum Lugduno-Batavæ, ſeu Leidenſes.

Variorum divinorum liber unus, *ſeu opuſcula quædam veterum Scriptorum græce antebac inedita, collecta & vulgata a Johanne Meurſio, Lugduni-Bat. A. 1619. in Quart.* *p. 569*

Varia Sacra, *ſive ſylloge variorum opuſculorum græcorum ad rem eccleſiaſticam ſpectantium, in duos tomos diviſa, cura & ſtudio Stephani le Moyne, Lugduni-Batavorum A. 1685. in Quart.* *p. 572*

Veterum aliquot Galliæ & Belgii Scriptorum opuſcula ſacra *nunquam edita, in lucem protracta a Caſimiro Oudino, Lugd. Batavorum A. 1692. in Octav.* *p. 576*

In Appendice additur.

Theſaurus temporum, *ſeu Euſebii & aliorum veterum chronica a Joſepho Scaligero cum ejusdem annotationibus edita Lugduni-Batav. A. 1606. in Fol.* *p. 745*

CAP. VII.

Bibliotheca Patrum Ingolſtadienſes.

Antiquæ Lectiones, *ſeu varia Veterum monumenta collecta & edita ab Henrico Caniſio, Ingolſtadii in Quart.*

Tomus I. *A. 1601.* *p. 577*
Tomus II. *A. 1602.* *p. 581*
Tomus III. *iſque bipartitus anno 1603.* *p. 584*
Tomus IV. *itidem bipartitus eod. anno.* *p. 588*
Tomus V. *A. 1604.* *p. 594*
Tomus VI. *itidem A. 1604.* *p. 600*

Tomus ſingularis inſignium Autorum tam Græcorum, quam Latinorum, *ex variis bibliothecis accerſitus, & in lucem prodire juſſus a Petro Stevartio Ingolſtadii anno 1616. in Quart.* *p. 605*

Variorum Patrum orationes de cruce Domini *collectæ a Jacobo Gretſero in tractatu de cruce Tomo 2. Ingolſtad. A. 1600. in Quart. p. 608*

Lucas Tudenſis contra Albigenſes, cum triade Scriptorum contra Waldenſes, *a Jacobo Gretſero editus, Ingolſtadii A. 1612.* *p. 610*

Alia trias Scriptorum contra Waldenſes *edita ab eod. Gretſero, Ingolſtadii A. 1614. p. ead.*

Septendecim homiliæ Græcorum Patrum *latine redditæ, & in unum volumen collectæ a Theodoro Peltano, Ingolſtadii A. 1579. in Octav.* *pag. ead.*

Simeonis Junioris opera, una cum pluribus aliorum Veterum monumentis, *latine verſa, & notis illuſtrata a Jacobo Pontano, Ingolſtadii A. 1604. in Quart.* *p. 613*

Vete-

Veterum monumenta contra Schiſmaticos, *edita a Sebaſtiano Tengnagelio, Ingolſtad. A. 1612. in Quart.* *p. 614*

Epiſtolæ quædam Pontificum ad Reges quosdam Francorum, *in unum volumen collecta a Jacobo Gretſero, Ingolſtadii anno 1613. in Quart.* *p. 617*

Epiſtolæ Pontificum quorundam ad Petrum Cnapheum, *una cum* Gregorii Acindyni libris duobus de eſſentia & operatione Dei *edita a Jacobo Gretſero, Ingolſtadii anno 1616.* *pag. ead.*

Victoris Tunnunenſis chronicon, cum aliis veterum Scriptorum monumentis, *editum ab Henrico Caniſio, Ingolſtad. anno 1600. in Quart.* *p. 618*

CAP. VIII.

Bibliothecæ Patrum Antverpienſes.

Homiliæ IV. Sanctorum Patrum *græce & latine ab interprete Petro Pantino vulgatæ, Antverpiæ A. 1598. in Octav.* *p. 618*

Variorum Patrum Græcorum homiliæ *græce editæ, & latine converſæ ab eodem Pantino, Antverpiæ A. 1604. in Octav.* *p. 620*

Catena Græcorum Patrum in Proverbia Salomonis, *cum Gregorii Thaumaturgi metaphraſi in Eccleſiaſten, & Michaelis Pſelli in Can-*

Canticum Canticorum paraphraſi a Theodoro Peltano typis tradita, Antverpiæ anno 1614. in Octav. p. 621

Expoſitio Patrum Græcorum in Pſalmos *ex codicibus MSCtis concinnata, in paraphraſin, commentarium, & catenam digeſta, latine verſa, & notis illuſtrata à Balthaſare Corderio, Antverpiæ A. C. 1643. Tomi II. in Fol.* p. 623

Catena Græcorum Patrum in Lucam *illuſtrata a Balthaſare Corderio, Antverpiæ A. 1628. in Fol.* p. 624

Catena Græcorum Patrum in S. Johannem *publicata ab eod. Balthaſ. Corderio, Antverpiæ A. 1630. in Fol.* p. 625

Liturgiæ SS. Patrum *a Claudio Saintesſio editæ, Antverpiæ A. 1560.* p. 226

Victorius Aquitanus, & alii antiqui canonum paſchalium Scriptores, *conjunctim editi & illuſtrati ab Ægidio Bucherio, Antverpiæ A. 1634. in Fol.* p. 627

Patres Apoſtolici *a Cotelerio quondam collecti, a Johanne Clerico cum variis acceſſionibus denuo editi, Antverpiæ A. 1698. in Fol. Tomi 2.* p. 629

In Appendice adduntur.

Euſebii & aliorum veterum chronica *ab Auberto Miræo collecta, Antverpiæ A. 1608. in Quart.* p. 742

Acta Sanctorum, *ex variis Scriptoribus collecta a Bollando, Henſchenio, Papebrochio, Baertio & Janningo, Antverpiæ A. 1643. & ſeqq. in Fol.* p. 758

Bibliotheca eccleſiaſtica, *ſive Nomenclatores 7. veteres, qui de Scriptoribus eccleſiaſticis egerunt, collecti ab Auberto Miræo cum ejusdem notis & auctar., Antverpiæ anno 1639. in Fol.* p. 773

Cap. IX.

Bibliotheca Patrum Romana.

Autores veteres de divinis officiis *collecti a Michaele Hittorpio, Romæ A. 1591. in Fol.* p. 636

Græcia orthodoxa, *ſeu varii Scriptores Græci a Leone Allatio collecti, Romæ græce & latine editi, & in duos tomos diſtributi in Quart.*

Tomus I. A. 1652. p. 639

Tomus II. A. 1659. p. 643

Collectanea monumentorum veterum *eccleſiæ græcæ & latinæ, quæ hactenus in Vaticana bibliotheca latuerunt, in lucem protracta a Laurentio Alexandro Zacagnio, Romæ A. 1698. in Quart. maj. form.* p. 646

Codex regularum, *quas Sancti Patres Monachis & Sanctimonialibus præſcripſerunt, a Benedicto Abbate Anianenſi olim collectus, & a Luca Holſtenio in tres tomos digeſtus & auctus, Romæ A. 1661. in Quart.* p. 651

Pa-

Patrum aliquot Græcorum *orationes & epiſtolæ, ab Hieronymo Brunello græce editæ, Romæ in Octav.* *p.655*

Alia quorundam Patrum collectio, *edita Romæ a Paulo Manutio A. 1564. in Fol.* *p.655*

Opuſcula quorundam Patrum de virginitate *Romæ vulgata a Paulo Manutio A. 1562. in Quart.* *p.656*

Catena Patrum Græcorum in Marcum, *interprete Petro Poſſino, Romæ A. 1673. in Fol.* *pag. ead.*

Catena Patrum in Pſalmos *a Lippomano vulgata, Romæ A. 1585.* *p. 657*

In Appendice adduntur.

Concilia Hiſpanica *collecta a Cardinali Aguirre, Romæ A. 1693. Tomi IV. in Fol.* *p.769*

Catena Græcorum Patrum in Threnos *latine verſa, & Romæ edita ab Antonio Agellio* *p.770*

Collectio Romana bipartita *concinnata ſtudio Lucæ Holſtenii Romæ anno 1662. in Octav.* *p.780*

CAPUT X.

Bibliotheca Patrum Veneta.

Græcorum Patrum catena in quinquaginta Pſalmos, *interprete Daniele Barbaro, Venetiis A. 1559. in Fol.* *p.658*

Græcorum Patrum catena in Iobum, *a*

Paulo Comitolo edita, Venetiis anno 1587. in Quart. *p. 659*

Catena Patrum in Acta & epiſtolas catholicas, *Johanne Bernardo Feliciano interprete, Venetiis A. 1545. in Octav.* *p. 661*

Ex Appendice addi poſſunt.

Vitæ Sanctorum *collectæ ab Aloyſio Lippomano, in octo tomos diviſæ, & editæ Venetiis A. 1551. & ſeqq. in Fol.* *p. 759*

Libri Veterum Pœnitentiales *editi ab Antonio Auguſtino, Venet. A. 1584. in Quart.* *p. 761*

Collectio Conciliorum, *Venetiis anno 1585. apud Dominicum Nicolinum, Tomi V. in Fol.* *p. 769*

CAP. XI.

Bibliotheca Patrum Mediolanenſis.

Anecdota ab Antonio Muratorio *collecta, & edita Mediolani in Quart.*

Tomus I. A. 1697. *p. 662*

Tomus II. A. 1698. *p. 663*

CAP. XII.

Bibliotheca Patrum Moguntinæ.

Speculum antiquæ devotionis circa Miſſam, *quo continentur Scriptores veteres de ſacris officiis, in unum volumen collecti a Johanne Cochlæo, Moguntiæ A. 1549. in Fol.* *p. 664*

Miſcellanea SS. Patrum Græcorum & Latino-

tinorum *ſimul cum Gregorii Thaumaturgi operibus edita a Gerardo Voſſio, Moguntiæ A. 1604. in Quart.* *p. 666*

Hincmari Remenſis & aliquot coætaneorum opuſcula *collecta a Johanne Buſæo, Moguntiæ A. 1602. in Quart.* *p. 670*

Paralipomena opuſculorum Petri Bleſenſis, & Johannis Trithemii, & aliorum *ſtudio Buſæi, Moguntiæ A. 1605. in Octav.* *p. 672*

CAP. XIII.

Bibliotheca Patrum Bono Fonte edita.

Bibliotheca Patrum Ciſtercienſium *collecta labore & ſtudio Bertrandi Tiſſier, typis Cœnobii, cui Boni Fontis nomen eſt, in Fol.*

Tomus I. A. 1660.	*p. 674*
Tomus II. A. 1662.	*p. 676*
Tomus III. A. eod.	*p. ead.*
Tomus IV. A. eod.	*p. 677*
Tomus V. A. 1662.	*p. 679*
Tomus VI. A. eod.	*p. 680*
Tomus VII. A. 1669.	*p. 681*
Tomus VIII. A. eod.	*p. 682*

CAP. XIV.

Bibliotheca Patrum Inſulana.

Parænetici veteres *cum notis Melchioris Haiminsfeldii Goldaſti, Inſulæ A. 1604. in Quart.* *p. 682*

CAP. XV.

Bibliotheca Patrum Divionenſis.

Scriptorum veterum de fide catholica opuſcula

quinque *vulgata a Petro Franciſco Chiffletio, Divione A. 1656. in Quart.* *p. 683*

CAP. XVI.

Bibliotheca Patrum Rotomagenſis.

Veterum Scriptorum & monumentorum collectio nova, *publicata ab Edmundo Martene, Rotomagi A. 1700. in Quart.* *p. 687*

CAP. XVII.

Bibliotheca Patrum Toloſana.

Symbolæ Græcorum Patrum in Matthæum *collatæ a Balthaſare Corderio, & Petro Poſſino, Toloſæ in Fol.*

Tomus I. A. 1646. *p. 689*
Tomus II. A. 1647. *p. 690*

CAP. XVIII.

Bibliotheca Patrum Londinenſes.

Catena Græcorum Patrum in Iobum, *collectore Niceta ex MSCtis eruta, in lucem edita & latine verſa ſtudio Patricii Junii, Londini A. 1637. in Fol.* *p. 691*

Bedæ, Egberti, & Aldhelmi opuſcula nonnulla *vulgata ab Henrico Whartono Londini A. 1693. in Quart.* *p. 692*

Palladii, Ambroſii, & Anonymi cujusdam ſcripta de Brachmanis *ab Eduardo Biſſæo collecta Londini A. 1666. in Quart.* *p. 693*

In Appendice adduntur.

Concilia Anglicana *collecta ab Henrico Spelmanno, Londini publicata, Tomi II. A. 1639. & 1664. in Fol.* *p. 769*

Orthui-

Orthuini Gratii faſciculus rerum expetendarum & fugiendarum, cum appendice *Eduardi Browne, Londini A. 1690. in Fol.* *p. 785*

Collectiones quædam veterum Scriptorum de rebus Britannicis. *p. 801*

CAP. XIX.

Bibliotheca Patrum Dublinienſis.

Veterum epiſtolarum Hibernicarum Sylloge, *collecta a Jacobo Uſſerio, Dublinii A. 1632. in Quart.* *p. 694*

CAP. XX.

Bibliotheca Patrum Oxonienſis.

Spicilegium SS. Patrum & Hæreticorum ſeculi 1. 2. & 3. *editum & notis illuſtratum a Johanne Erneſto Grabio, Oxoniæ in Octav.*

Tomus I. *ſeu ſeculum I. A. 1698.* *p. 699*

Tomus II. *ſeu ſeculi II. pars I. A. 1699.* *p. 706*

In Appendice adduntur.

Hiſtoriæ Britannicæ Scriptores 20. *collecti a Thoma Gale, Oxoniæ A. 1691. in Fol.* *p. 801*

CAP. XXI.

Bibliothecæ Patrum Lovanienſes.

Variorum Patrum epiſtolæ ad concilium Epheſinum *ſpectantes, editæ & notis illuſtratæ per Chriſtianum Lupum, Lovanii A. 1682. in Quart.* *p. 707*

Scriptores quidam veteres de euchariſtia, *collecti a Johanne Ulimmerio, Lovanii A. 1561. in Octav.* *p. 709*

CAP.

CAP. XXII.

Bibliotheca Patrum Trajectenſis.

Inſignia itinerarii Italici, *quibus continentur veterum quorundam Scriptorum eccleſiaſticorum monumenta græce & latine, cum notis edita a Jacobo Tollio, Trajecti A. 1696. in Quart.* p.710

CAP. XXIII.

Bibliothecæ Patrum Genevenſes.

Pſeudo-Iſidorus & Turrianus vapulantes, *ſeu veterum Pontificum Romanorum a Clemente uſque ad Siricium epiſtolæ decretales, cum animadverſionibus Davidis Blondelli, ex typographia Petri Chouët anno 1628. in Quart.* p.712

Scripta quædam Patrum *maximam partem antea non edita, in lucem protracta a Theodoro Beza A.1570. apud Henricum Stephanum in Octav.* p.715

In Appendice adduntur.

Scriptores veteres Hiſtoriæ eccleſiaſticæ Græci, *cum verſione Joh. Chriſtophorſoni, Coloniæ Allobrogum A.1612. in Fol.* p.739

CAP. XXIV.

Bibliothecæ Patrum Hamburgenſes.

Gennadius de eccleſiaſticis dogmatibus, cum Anonymi homilia ſacra, & Marrialis Lemovicenſis epiſtolis *a Geverharto Elmenhorſtio editus Hamburgi A. 1614. in Quart.* p.717

Apocrypha parænetica, *interprete Nicolao Glaſero, Hamburgi A. 1614. in Oct.* p.718

Codex

Codex apocryphus Novi Teſtamenti, *ſeu collectio variorum Scriptorum veterum apocryphorum cenſuris & animadverſionibus D. Johannis Alberti Fabricii illuſtrata, Hamburgi A. 1703. in Octav.* p. 719

In Appendice adduntur.

Scriptores rerum Septentrionalium *editi Hamburgi cum novis acceſſionibus per Joh. Albertum Fabricium, A. 1706. in Fol.* p. 801

Trias Scriptorum hiſtoriæ antiquæ *variarum gentium a Friderico Lindenbrogio A. 1611. Hamburgi edita, in Quart.* p. 802

CAP. XXV.

Bibliotheca Patrum Cygnea.

Variorum Patrum homiliæ in natalem Chriſti, *collecta a Chriſtiano Daumio Cygneæ anno 1670. in Octav.* p. 722

Hieronymi Theologi cujuſdam Græci dialogus de Trinitate, cum quibuſdam aliis veterum Scriptorum monumentis, *editus ab eodem Daumio, Cygneæ A. 1677. in Octav.* p. 723

Opuſcula quædam veterum Scriptorum *ſtudio Caſparis Barthii conjunctim edita, Cygneæ A. 1655. in Octav.* p. 723

CAP. XXVI.

Bibliotheca Patrum Lipſienſes.

Patrum & Doctorum eccleſiæ, qui ligata oratione ſcripſerunt, paraphraſes & meditationes in Evangelia Dominicalia & Feſtalia, *collecta a Joachimo Zehnero, & Lipſiæ edita A. 1602. in Octav.* p. 724

Bibliotheca Patrum Apoſtolicorum *græco latina, vulgata Lipſiæ A. 1699. in Octav.* p. 725

APPENDIX.

Variæ Patrum Bibliothecæ.

Burdigalenſis.

Euſebii, Hieronymi & Proſperi chronica, *emendata & notis illuſtrata per Arnaldum Pontacum, Burdigalæ A. 1604. in Fol.* p. 744

Amſtelodamenſes.

Theſaurus temporum, ſive Euſebii, Hieronymi & aliorum chronica, *cum notis Joſephi Scaligeri auctioribus, Amſtelodami A. 1658. in Fol.* p. 745
Scriptores veteres rerum Gothicarum *ab Hugone Grotio collecti, Amſtelodami A. 1655. in Octav.* p. 801

Leodienſis.

Autores, qui vitas Epiſcoporum Tungrenſium, Trajectenſium, & Leodienſium ſcripſerunt, *in tres tomos collecti a Johanne Chapeavillo, Leodii A. 1612. in Quart.* p. 760

Madritenſis.

Concilia Hiſpaniæ *a Garſia Loaiſa collecta, Madriti A. 1583. in Fol.* p. 769

Auguſtanæ.

Liturgiæ Baſilii Magni, Gregorii Nazianzeni & Cyrilli Alexandrini *ex Arabico in latinum ſermonem*

converſæ & editæ a Victorio Scialach, Auguſtæ Vindelicorum A. 1614. in Quart. p. 770

Homiliæ aliquot Baſilii, Gregorii Nyſſeni, & aliorum Patrum *græce ſtudio Davidis Hœſchelii vulgatæ, Auguſtæ Vindel. A. 1587. in Octav.* p. 775

Cyrilli Alexandrini & quorundam aliorum Patrum opuſcula *ex Manuſcriptis eruta, latine verſa, & notis illuſtrata a Johanne Wegelino, Auguſtæ Vind. A. 1611. in Octav.* p. 778

Patavina.

Catena Græcorum Patrum in Cantica V. & N. T. *edita ab Antonio Caraffa, Patavii A. 1564.* p. 770

Argentinenſes.

Sylloge veterum quorundam Autorum, qui de poteſtate imperiali & eccleſiaſtica ſcripſerunt, *collecta a Simone Schardio, & poſt Baſileenſem editionem iterum edita Argentorati A. 1618. in Fol.* p. 787

Veteres quidam Hiſtorici conjunctim editi *Argentorati A. 1685. in Fol.* p. 801

Hanovienſes & Francofurtenſes.

Monarchia S. Rom. Imperii, *ſive tractatus de juriſdictione Imperiali & Pontificia, collecti a Melchiore Goldaſto, & editi in Fol.*

Tomus I. *Hanoviæ A. 1612.* p. 787
Tomus II. *Francofurti A. 1614.* p. 791
Tomus III. *Francof. A. 1613.* p. 796

Bibliothecæ quædam veterum Hiſtoricorum *Francofurti & Hanoviæ edita.* p. 800

Helmſtadienſes.

Concilium Conſtantienſe, *cui varii Veterum tractatus inſerti, Helmſtadii anno 1700. Tomi VI. in Fol.* *p.799*

Scriptores rerum Germanicarum *a Meibomiis collecti & editi, Helmſtadii A. 1688. in Fol.* *p.800*

Hanoverana.

Scriptores rerum Brunſvicenſium *collecti a Dn. Godofredo Leibnitio, Hanoveræ A. 1707. editi in Fol.* *p.801*

Heidelbergenſis.

Scriptores rerum Britannicarum vetuſtiores *editi Heidelbergæ A. 1587. in Fol.* *p.801*

J. N. J.

J. N. J.

CAP. I.

DE BIBLIOTHECIS PATRUM BASILEENSIBUS.

I.

Cum variorum Patrum minorum ſcripta in unum vel plura volumina colliguntur, & conjunctim eduntur, collectio illa bibliotheca Patrum appellari ſolet, etſi ejusmodi bibliothecæ ſubinde etiam ſub aliis titulis prodierint.

II. Primus, quod ſciam, ejusmodi bibliothecam Patrum edidit, & Sigismundo Poloniæ Regi dedicavit Johannes Sichardus, de cujus vita Pantaleon in proſopographia virorum illuſtrium, Adamus in vitis JCtorum, aliique videri

poterunt. Inſcribitur autem illa, quam edidit, Patrum bibliotheca *Antidotum contra diverſas omnium fere ſeculorum hæreſes*, & prodiit Baſileæ A. C. 1528. typis Henrici Petri.

Scripta autem, quæ hoc antidoto continentur, ſunt ſequentia:

Juſtini Philoſophi & Martyris Admonitorius adverſus Gentes.

D. Athanaſii, Epiſcopi Alexandrini, libri XI. de Trinitate.

Ejusdem Epiſtola ad Epictetum Epiſcopum Corinthiorum, & altera ad Epiſcopos Africæ.

Marii Victorini Afri V.C. de Trinitate libri IV.

Ejusdem præterea aliquot hymni, & erudiſſimum carmen, multis tamen locis depravatum, de Machabæis.

D. Hilarii, Epiſcopi Pictavorum, de patris & filii unitate, & quorundam locorum ſacræ ſcripturæ interpretatio.

Ambroſii, Epiſcopi Mediolani, de Reſurrectione ἀκέφαλος.

Theophili Epiſcopi Alexandrini libri Paſchales IV. D. Hieronymo interprete.

Idacii Clari Hiſpani adverſus Varimadum Arianum liber.

Cyrilli, Epiſcopi Alexandrini, adverſus Neſtorium liber.

Ejus-

Ejuſdem ad Euoptium XII. Capitulorum interpretatio, adverſus Theodoretum. Cui acceſſit & Theodoreti Epiſcopi Cyri reprehenſio. Præterea duæ Epiſtolæ ad Succeſſum Iſauriæ Epiſcorum, Dionyſio Exiguo Romano interprete.

Procli, Conſtantinopolitani Epiſcopi, ad Armenios liber græce & latine, Dionyſio Exiguo interprete.

Timothei Epiſcopi ad Eccleſiam catholicam libri IV.

Vincentii Lirinenſis liber elegantisſimus contra hæreſes.

Proſperi Aquitanici de libero arbitrio contra Collatorem.

Victoris Epiſcopi fidei ratio, Hunerico Regi Vuandalorum reddita.

Cerealis Epiſcopi Carthaginenſis adverſus Maximinum.

Gelaſii Epiſcopi Romani de duabus naturis in Chriſto adverſus Eutychianiſtas.

Joannis Epiſcopi Romani de duabus naturis in Chriſto.

Fauſti Epiſcopi fidei ratio, & aliquot locorum inter ſe collatio.

Antonini Epiſcopi Conſtantinienſis ad Arcadium exulem conſolatoria.

Agnelli Epiſcopi ad Arminiũ de ratione fidei.

Ruſtici Diaconi adverſus Acephalos.

Sunt iſti Patres partim Latini, partim Græci, attamen etiam Græci in hoc Antidoto latine tantum exhibentur, ſi Procli ad Armenos epiſtolam, cui Græcus textus appoſitus comparet, excipiamus.

III. Simili inſtituto Henricus Petri Baſileæ A. C. 1550. ex officina ſua in lucem publicam emiſit ΜΙΚΡΟΠΡΕΣΒΥΤΙΚΟΝ, *ſeu* ut ipſe hunc titulum interpretatur, *veterum quorundam brevium Theologorum, ſive Epiſcoporũ, ſive Presbyterorũ aut ſacri ordinis aliorum, qui aut tempore Apoſtolorum, aut non multo poſt vixerunt, elenchum.*

Continentur hoc Micropresbytico Scriptores 32. nempe,

D. Ignatii Antiochenæ Epiſcopi epiſtolæ.

Polycarpi Smyrnæorum Epiſcopi ad Philippenſes epiſtola.

D. Dionyſii Areopagitæ epiſtolæ.

Juſtini Martyris admonitorius liber.

S. Maximi de charitate centuriæ IV. Græce & Latine.

D. Thalaſſii ſententiarum hecatontades IV.

D. Gregorii Neocæſarienſis Epiſcopi in Eccleſiaſten commentaria, & alia quædam.

D. Petri Alexandrini Epiſcopi de pœnitentia canon.

Gen-

Gennadii Patriarchæ & Synodi Conſtantinopolitanæ epiſtola.

Nicephori de ligandi ſolvendique poteſtate fragmentum.

Olympiodori in Eccleſiaſten Salomonis enarratio.

Juſti Epiſcopi in Cantica Canticorum explanatio.

D. Salonii Epiſcopi Vienenſis in Parabolas Salomonis dialogi II.

D. Martialis Apoſtoli epiſtolæ.

D. Antonii Abbatis epiſtolæ.

S. Marci Heremitæ de lege ſpirituali ſententiæ Græce & Latine.

Philonis Judæi antiquitatum biblicarum liber: nec non alia ejusdem quæ extant opera, partim Græce & Latine.

Chromatii de VIII. Beatitudinibus & alia quædam ejusdem opuſcula.

Symmachi Epiſcopi Apologeticum.

Eccleſiæ Orientalis ad Symmachum Epiſtola.

Albini in Geneſin quæſtiones.

Athenagoræ de mortuorum reſurrectione Græce & Latine.

Ariſteas de LXXII. interpretibus bibliorum.

Bertrami de corpore & ſanguine Domini.

Lanfranci de Sacramento Euchariſtiæ.

Juliani Pomerii contra Judæos libri III.

Georgii Flori de oratione & precibus compendium.

Pantoleontis de Luminibus ſanctis ſermo, Græce & Latine.

Teſtamentum XII. Patriarcharum filiorum Jacob.

Evangelicæ hiſtoriæ ex IV. Evangeliſtis continuata narratio, ex Ammonii Alexandrini fragmentis.

R. Samuel. libellus de veri Meſſiæ paraſtaſi.

D. Andreæ Hieroſolym. ſuper ſalutationem Angelicam ſermo Græce & Latine.

Ex his Scriptis Græce & Latine exhibentur Maximi centuriæ quatuor de caritate cum verſione Vincentii Obſopæi, Marci Eremitæ capitula de lege ſpirituali cum ejusdem Obſopæi verſione; Philonis liber de mundo cum verſione Gulielmi Budæi, Athenagoræ liber de reſurrectione cum verſione Petri Nannii, Pantoleontis ſermo de ſanctis luminibus, cum verſione autoris incerti, & Andreæ Hieroſolymitani ſermo in ſalutationem angelicam cum verſione Marci Hopperi. Reliqui hujus Micropresbytici Scriptores vel Latini ſunt, vel latine tantum ex Johannis Franciſci Pici, Johannis Oecolampadii, Zenobii Acciajoli, Matthiæ Palmerii

rii aliorumque verſionibus in hac Patrum bibliotheca ſiſtuntur, cujus editor in præfatione, ſeu epiſtola dedicatoria, de his Scriptoribus a ſe collectis ita diſſerit, ut accuratius de Scriptoribus eccleſiaſticis judicium in eo deſiderari poſſe videatur. Nam & tres Maximos in unum confundit, & pſeudepigrapha quædam ſequioris ævi commenta, ut Ignatii ad Deiparam & Johannem Evangeliſtam, item Dionyſii Areopagitæ ad Johannem Evangeliſtam & Polycarpum, & Martialis Lemovicenſis ad Burdigalenſes & Toloſanos epiſtolas pro apoſtolicæ ætatis monumentis venditat.

IV. Pergimus ad Johannem Heroldum, qui, ex quo Baſileenſis civitatis jus adeptus eſt, etiam Baſilii prænomen aſſumſit, ideoque in poſtremis ſcriptis Baſilius Johannes Heroldus nuncupatur. Edidit is in eadem Baſileenſi Urbe per Heinricum Petri A. C. 1555. ſub ORTHODOXOGRAPHORVM titulo novam Patrum bibliothecam varia 76. Scriptorum monumenta complexam. Occurrunt enim in his orthodoxographis, quæ vocantur,

1. *Abgari* epiſtola ad Chriſtum.
2. *Chriſti* reſponſum ad Abgarum.
3. *Lentuli* ad S.P.Q.R.
4. *Pontii Pilati* ad Tiberium epiſtola.

5. *Jacobi* Protevangelium.

6. *Nicodemi* evangelium.

7. *Hermæ* libri tres.

8. *Dionyſii Areopagitæ* epiſtolæ ad Johannem Evangeliſtam & Polycarpum.

9. *Ignatii* Epiſtolæ.

10. *Mariæ* ad Ignatium epiſtola.

11. *Polycarpi* epiſtola ad Philippenſes.

12. *Juſtini Martyris* admonitorius gentium liber.

13. *Tatiani* harmonia evangeliorum, & ejusdem oratio contra Græcos, quæ græce & latine ex Conradi Geſneri verſione datur.

14. *Ammonii* Alexandrini IV. Evangeliorum enarratio.

15. *Euſebii* Cæſarienſis canones evangelici.

16. *Victoris* Capuani index in quatuor evangelia.

17. *Martialis* Lemovicenſis epiſtolæ duæ.

18. *Theophili* libri 3. ad Autolycum græce & latine ex verſione Conradi Clauſeri.

19. *Athenagoræ* tractatus de reſurrectione mortuorum græce & latine, interprete Petro Nannio.

20. *Gregorii Neocæſarienſis* in Eccleſiaſten commentarius; & ejusdem epiſtola canonica.

21. *Methodii* revelationes.

22. *Ar-*

22. *Arnobii* Afri in aliquot Evangeliſtarum locos annotatiunculæ.

23. *Petri Alexandrini* canones pœnitentiales.

24. *Pantoleontis* ſermo de luminibus ſanctis græce & latine.

25. *Nili* Epiſcopi & Martyris gnomæ.

26. *Antonii* Abbatis epiſtolæ.

27. *Chromatii* de octo beatitudinibus ſermo, & in 5. & 6. c. Matthæi tractatus.

28. *Candidi* Ariani de generatione divina liber.

29. *Marii Victorini* confutatorium Candidi.

30. *Gregorii Nyſſeni* de pauperibus amandis orationes 2.

31. *Fauſtini* de fide contra Arianos liber.

32. *Maximi* capitula de caritate, græce & latine.

33. *Marci* Eremitæ capitula de lege ſpirituali græce & latine.

34. *Junilii* in hiſtoriam creationis commentarius.

35. *Victoris* Vticenſis hiſtoria perſecutionis Africanæ.

36. *Eugenii* de catholica fide liber.

37. *Leonis M.* contra Eutychen epiſtola.

38. *Gennadii Cplitani* epiſtola Synodica.

39. *Thalaſſii* Monachi ſententiæ.

40. *Johannis Maxentii* profeſſio catholica; capitula contra Neſtorianos; alia fidei profeſſio; tractatus de ratione adunationis Verbi DEi ad carnem; libellus contra Acephalos; item Diaolgi.

41. *Hormisdæ* ad Poſſeſſorem epiſtola & Maxentii ad Hormisdæ epiſtolam reſponſio.

42. *Theoduli* in epiſtolam ad Romanos enarratio.

43. *Salonii* in parabolas Salomonis & Eccleſiaſten Dialogi.

44. *Fauſti* Epiſcopi Galli libri de gratia & libero arbitrio; ejusdem epiſtola ad Lucidum cum Lucidi palinodia, & tractatus de creaturis.

45. *Claudiani Mamerti* de ſtatu animæ libri, & epiſtola ad Sidonium Apollinarem.

46. *Sidonii Apollinaris* epiſtolæ 2. ad Claudium Mamertum & una ad Nymphidium.

47. *Symmachi* Epiſcopi Romani apologeticus adverſus Anaſtaſium Imperatorem.

48. *Eccleſiæ orientalis* ad Symmachum epiſtola, & alia quædam Symmachi epiſtola.

49. *Juſti Orgelitani* in canticum canticorum explanatio.

50. Fragmentum ex epiſtola *Nicephori Chartophylacis.*

51. *Olympiodori* in Eccleſiaſten commentarius.

52. An-

52. *Andreæ Hieroſolymitani* ſermo in ſalutationem angelicam græce & latine.

53. *Gildæ* liber de excidio Britanniæ, & eccleſiaſticorum correptio.

54. *Juliani* Pomerii libri contra Judæos.

55. *Albini* Quæſtiones in Geneſin; & Pſalmorum quorundam explicatio.

56 *Pauli Aquilejenſis* adverſus Felicem & Elipandum libellus.

57. *Bertrami* liber de corpore & ſanguine Chriſti.

58. *Idiotæ* contemplationes.

59. *Jonæ Aurelianenſis* tractatus contra Claudium Taurinenſem de cultu imaginum.

60. *Claudii Taurinenſis* fragmenta ex ejus apologetico adverſus Theodemirum, quæ Jonæ Aurelianenſis tractatui inſerta ſunt.

61. *Udalrici* Epiſcopi Auguſtani epiſtola de cælibatu Cleri.

62. *Pelegrini* Laureacenſis ſymbolum.

63. *Drogonis* tractatus de ſacramento dominicæ paſſionis.

64. *Lanfranci* liber de euchariſtia.

65. *R. Samuelis* liber de adventu Meſſiæ.

66. *Henrici de Haſſia* colloquium de animæ conditionibus, ſeu ſoliloquium animæ.

67. *Petri de Alliaco* Mediationes in Pſalmos pœnitentiales.

68 Ge-

68.*Georgii Trapezuntii* opuſculum de Johanne nondum mortuo.

69.*Græcorum* apologia de purgatorio græce & latine ex verſione Johannis Hartungi.

70.*Georgii Flori Baldini* de oratione & precibus compendium.

71.*Clementis Romani* Canones apoſtolici græce & latine ex verſione Gregorii Haloandri.

72.*Venantii Fortunati* expoſitio orationis dominicæ & ſymboli apoſtolici.

73.*Paulini Nolani* duæ epiſtolæ ad Rufinum.

74.*Rufini Aquilejenſis* de benedictionibus Judæ & reliquorum Patriarcharum.

75.*Teſtamentum 12. Patriarcharum* ex verſione Roberti Lincolnienſis.

76.*Oracula Sibyllina.*

Et ex hac autorum ſerie conſtare poteſt, falli non neminem, qui hæc orthodoxographa in 7. claſſes diſtribui aſſerit, ejusque rei teſtem Joannem Andream Boſium appellat. Nam neque Boſius in Schediaſmate ſuo de comparanda notitia Scriptorum eccleſiaſticorum tale quid ſcripſit, neque Heroldo hujusmodi in 7. claſſes diſtributio in mentem venit. Non ſunt ergo confundenda Orthodoxographa Heroldi, & monumenta orthodoxographa Grynæi. In poſterioribus a Grynæo editis talis in claſſes diſtri-

tributio facta eſt,ut poſtea dicemus. In prioribus autem ab Heroldo collectis temporis, quo Scriptores illi floruerunt, vel potius quo ipſos floruiſſe Heroldus putavit,ordo obſervatur. Nam quod autores quidam antiquiores in poſtremum ferme locum rejiciuntur,ideo factum eſt,quia autores illi ſerius in editoris manus,ut ipſe in præmiſſo indice fatetur,inciderunt. Cæterum Heroldus in orthodoxographorum ſuorum elogiis nimis liberalis eſt. Nam in titulo Scriptores a ſe collectos appellat ſacroſanctæ Theologiæ ac ſincerioris fidei Doctores, eccleſiæ columina luminaque clariſſima, viros ob vetuſtatem & eruditionem venerandos, divini ſpiritus doctrina multorum ſcriptorum quamvis prolixa volumina ſuperantes,additque poſſe hoc volumen dici divinam bibliothecam, quæ Theologo abunde ſatis ad omnem uſum ſufficiens futura ſit, ſive biblicos libros interpretari, ſive hæreſes convellere, & veram religionem docere velit, cum tamen multa fabuloſa & nullius pretii ſcripta his orthodoxographis intermiſta deprehendantur, cujusmodi ſunt Jacobi & Nicodemi evangelia, & quæ ſub Lentuli,Pilati,Mariæ Virginis & Dionyſii Areopagitæ nomine hic prodeunt,ut Martialis Lemovicenſis epiſtolas, quas divinum redolere ſpiri-

ſpiritum judicat,& quædam alia ejus generis taceamus. Præterea Heroldus, dum certa ſuis Scriptoribus tempora aſſignat, in calculo ſuo ſubinde fallitur. Nam Pantoleontem magnæ eccleſiæ ConſtantinopolitanæDiaconum refert ad A. C. 307. quo ne Conſtantinopoleos quidem nomen auditum fuit,nedum eccleſiæ magnæConſtanopolitanæ,autDiaconi illius eccleſiæ. Nilum,quem perperam Epiſcopum vocat, circa A. C. 300. claruiſſe dicit, cujus ætatem rectiꝰ circa medium quinti ſeculi poſuiſſet.Maximum, qui quatuor centurias de caritate ſcripſit, circa A. C. 400. floruiſſe tradit, quem ſeptimo ſeculo floruiſſe conſtat,ut alios hujusmodi parachroniſmos ſileamus.

V. Idem Heroldus anno ſequenti 1556. aliam Patrum bibliothecam Baſileæ ex officina Heinrici Petri edidit, quæ inſcribitur:

Hæreſeologia, hoc eſt, opus veterum tam Græcorum quam Latinorum Theologorum, per quos omnes, quæ per Catholicam Chriſti eccleſiam graſſatæ ſunt, hæreſes confutantur, & ſumma omnia Theologiæ capita quæſtionesque de Trinitate, Providentia DEI, Creatione mundi, Angelis, Peccato, Dæmonibus, Generatione verbi, Chriſti duabus naturis, humana & divina, Libero arbitrio, Sacramentis, mundi conſummatione & judicio extremo

mo & reliqui communes, quos tota Theologia tractat, loci explicantur.

Scriptores, quos hæc hæreſeologia exhibet, ſunt numero 18. qui aliter in titulo hujus operis, aliter in ipſo opere ordinantur. Placet autem eos juxta ordinem, quem in ipſo opere tenent, recenſere. Occurrunt ergo in hac Hæreſeologia

Fulgentii, quem Heroldus A. 443., quo nondum natus erat, floruiſſe falſiſſime ſcribit, libri 3. ad Monimum, reſponſio ad 10. objectiones Arianorum, Libri 3. ad Thraſimundum, 7. epiſtolæ, liber de fide ad Donatum, ſermones aliquot, & mythologiarum ad Catum Presbyterum libri 3. in cujus operis titulo Fulgentius Carthaginenſis Epiſcopus appellatur, cum tamen neque Carthaginenſis Epiſcopus fuerit, neque libros illos mythologiarum compoſuerit.

Marii Victorini libri adverſus Arium, Hymni tres, & carmen de Machabæis.

Idacii Clari tractatus adverſus Varimadum Arianum.

Cœlii Lactantii inſtitutionum libri 7. de ira DEI liber, de opificio DEI liber, inſtitutionum anacephalæoſis, carmen de Phœnice & carmen de dominica reſurrectione, & carmen de paſſione Domini.

Pro-

Procli Cōſtantinopolitani Epiſcopi ad Armenos epiſtola græce cum verſione Dionyſii Exigui.

Timothei, ut Heroldus putat, de obſcura ejus patria & ætate querens, libri 4. ad eccleſiam catholicam, ſeu potius *Salviani Maſſilienſis* libri 4. ſub ficto Timothei nomine compoſiti.

Theophili Alexandrini epiſtolæ paſchales.

Vincentii Lirinenſis tractatus pro fidei antiquitate contra hæreſes.

Proſperi Aquitanici adverſus colluctatorem, ut Heroldus appellat, ſeu potius Collatorem de libero arbitrio liber.

Cerealis Epiſcopus contra Maximinum Arianum.

Gelaſius Epiſcopus Romanus de duabus in Chriſto naturis contra Neſtorium & Eutychen.

Johannis Epiſcopi Romani epiſtola de duabus in Chriſto naturis contra Eutychianos.

Fauſti Epiſcopi de ratione fidei liber.

Antonini Epiſcopi Conſtantinienſis ad Arcadium exulem epiſtola.

Agnellus Epiſcopus de ratione fidei ad Arminium.

Ruſtici Diaconi contra Acephalos tractatus, incerto, ut ait Heroldus & poſt eum alii, interprete, quaſi Ruſticus græce ſcripſiſſet.

Vigilii libri 5. contra Eutychen.

Gena-

Gennadii Scholarii tractatus de vita ſalutis hominum.

VI. A. C. 1569. in eadem urbe Baſileenſi ex officina Henric-Petrina Johannes Jacobus Grynæus edidit Monumenta S. Patrum orthodoxographa addito eodem elogio, quod ſuis Orthodoxographis Heroldum addidiſſe ſupra diximus. Comprehendit hæc Patrum bibliotheca Scriptores circiter 85. Et primo quidem loco occurrunt quædam Græco-Latina, nempe:

Euſebii de mutuis *Abgari & Chriſti* epiſtolis narratio.

Pilati ad Tiberium relatio de Chriſto ex eodem Euſebio.

Ignatii epiſtolæ 12.

Jacobi Protevangelium.

Prochori hiſtoria de Johanne Evangeliſta.

Anonymi narratio de imagine Chriſti ad Abgarum miſſa.

Narratio de conſtantia Edeſſenorum ex Scriptoribus *Tripartitæ* excerpta.

Methodii Revelationes.

Sibyllarum oracula.

Nili ſententiæ cum verſione Michaelis Neandri.

Agapeti parænetica ad Juſtinianum.

Dorothei Doctrinæ.

Canones Apoſtolici.

Andreæ Hieroſolymitani ſermo in ſalutationem Deiparæ.

Pantoleontis ſermo de Chriſto & ejus præcurſore.

Sequuntur deinde, quæ vel latine ſcripta ſunt, vel tantum ex verſionibus latinis exhibentur. Ea vero in 7. tomos ſive claſſes digeruntur. Prima claſſis epiſtolas continet, nempe

Lentuli ad S.P.Q.R.

Pilati ad Tiberium.

Pii Epiſcopi Romani ad Fratrem Juſtum.

Cornelii ad Lupicinum.

Polycarpi ad Philippenſes.

Martialis Lemovicenſis ad Burdigalenſes & Toloſanos.

Gregorii Thaumaturgi canonicam ad Sacerdotem quendam.

Leonis M. ad Flavianum contra Eutychem.

Gennadii ad omnes Metropolitanos & Papam Romanum.

Hormisdæ ad Poſſeſſorem.

Johannis Maxentii reſponſoriam ad epiſtolam Hormisdæ.

Eccleſiæ orientalis ad Symmachum.

Symmachi ad eccleſiam in Illyrico, Dardania

&

& Dacia,cum Ejusdem apologetico adverſus Anaſtaſium Imperatorem.

Fauſti & aliorum Epiſcoporum ad Lucidum.

Lucidi ad Leontium aliosque Epiſcopos.

Nicephori Chartophylacis ad Theodoſium.

Paulini Nolani Epiſcopi ad varios, quibus & ejusdem carmina varia ſubjecta ſunt.

Ennodii Ticinenſis ad varios, quibus etiam orationes panegyricæ, poëmata, Sanctorum vitæ, aliaque ejusdem ſcripta intermiſta.

Vdalrici Epiſcopi Auguſtani ad Nicolaum Papam de cœlibatu Clericorum, &

Bachiarii ad Januarium de recipiendis lapſis.

Secundus tomus ſive ſecunda claſſis complectitur hiſtorias ſacras, ubi occurrunt

Sulpitii Severi, ab exordio mundi usque ad Valentiniani & Maximi Impp. tempora libri 2.

Ejusdem de divo Martino libri 3.

Iſidori epiſcopi Hiſpalenſis de vita & obitu utriusque Teſtamenti Sanctorum liber

Hermæ, D. Pauli diſcipuli, qui Ecclesia ſeu Paſtor inſcribitur, vſiones, mandata, ſimilitudines, libri 3.

Nicodemi diſcipuli, de Magiſtri & Salvatoris noſtri, JEſu Chriſti, paſſione & reſurrectione evangelium.

Tatiani Alexandrini in quatuor Evangelia harmonia.

Ammonii Alexandrini in Evangelia harmonia.

Victoris epiſcopi Capuani in ſacra quatuor Evangelia index.

Victoris Vticenſis perſecutionis Africanæ deſcriptio.

Gildæ Sapientis de Britanniæ excidio conqueſtus,& Eccleſiaſtici ordinis acris correptio.

Divi Petri Archiepiſcopi & martyris Alexandrini de iis,qui tempore perſecutionis à fide exciderunt, & dein pœnitentiam egerunt,Canones.

Patriarcharum duodecim Teſtamentum.

Sibyllarum de Chriſto oracula.

In tertia parte gnomologias continente leguntur

Thalaſſii ſententiarum hecatontades 4. &

Laurentii Piſani enchiridion.

Quarta claſſis exegetica ſcripta ſeu commentarios continet,ſcilicet

Junilii in Geneſeos initium,

Gregorii Neo-Cæſarienſis in Eccleſiaſten,

Olympiodori in Eccleſiaſten,

Salonii in parabolas & Eccleſiaſten,

Juſti Orgelitani in Canticum Canticorum,

Rufini in benedictiones Judæ & reliquorum Patriarcharum,

Pe-

Petri Alliaci in aliquot Pſalmos,
Theoduli in epiſtolam ad Romanos,
Chromatii in C.V. & VI. Matthæi,
Venantii Fortunati in orationem dominicam & ſymbolum Apoſtolicum.
Georgii Trapezuntii in verba evangelii: *ſi volo eum manere &c.*

Qvinta claſſis aliquot ſacræ doctrinæ Autores exhibet, quorum ſcripta ſunt ſequentia:

PetriDiaconi tractatus de incarnatione & gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti.
Claudiani Mamerti de ſtatu animæ libri 3.
Hugonis Eteriani de regreſſu animarum ab inferis liber.
Tichonii liber de ſeptem regulis.
Drogonis tractatus de ſacramento dominicæ paſſionis.
Georgii Flori Baldini de oratione & precibus compendium.
Idiotæ contemplationes.
Fauſti de gratia & libero arbitrio libri 2.
Jonæ Aurelianenſis de cultu imaginum libri 3.
R. Samuelis liber de adventu Meſſiæ, ſeu veri Meſſiæ paraſtaſis.
Henrici de Haſſia ſoliloquium de conditionibus animæ.

Eugenius de Catholica fide.

Pelegrini Laureacenſis ſymbolum.

Iſaaci Syri liber de contemptu mundi, operatione corporali & ſui abjectione.

Aldhelmi liber de laude virginitatis.

Renhardi Lutz Erythropolitani ſomnus chriſtianorum.

Alcuini confeſſio.

Iſidori Hiſpalenſis de officiis eccleſiaſticis.

Claſſis ſexta demegorias ſeu ſermones ſacros aliquorum autorum comprehendit, nimirum

Alcimi Aviti homiliam de feſto Rogationum & prima ejus inſtitutione.

Gregorii Nyſſeni de pauperibus amandis orationes duas.

Gaudentii tractatus ſeu ſermones aliquot.

Cæſarii Arelatenſis homilias 40.

Ælii Antonii Nebriſſenſis homilias tres.

Johannis Atrociani homiliam exhortatoriam ad bonas literas.

Septima denique & ultima claſſis apologetica quædam ſcripta ſiſtit. Sunt autem illa:

Juſtini Martyris admonitorius gentium liber.

Juliani Pomerii contra Judæos libri 3.

Fauſtini liber de fide contra Arianos.

Jo-

Johannis Maxentii profeſſio fidei, capitula contra Neſtorianos, alia confeſſio & Dialogi.

Patet autem ex hac recenſione, non omnes Scriptores monumentis his orthodoxographis comprehenſos eſſe orthodoxographos & ſincerioris doctrinæ Theologos, ut in titulo commendantur. Sane & ipſe horum orthodoxographorum editor Grynæus in præfatione non diſſimulat, fœnum & ſtipulas in his ſcriptis nonnunquam deprehendi.

VII. Baſileenſibus his Patrum bibliothecis accenſeri etiam poteſt collectio veterum Poetarum chriſtianorum a Georgio Fabricio curata. Titulus operis eſt:

Poëtarum veterum eccleſiaſticorum opera chriſtiana, & operum reliquiæ atque fragmenta: Theſaurus catholicæ & orthodoxæ eccleſiæ, & Antiquitatis religioſæ ad utilitatem juventutis ſcholaſticæ, collectus, emendatus, digeſtus & Commentario quoque expoſitus diligentia & ſtudio Georgii Fabricii Chemnicenſis.

Prodiit autem Fabriciana hæc veterum Poëtarum collectio Baſileæ ex officina Johannis Oporini A.C. 1564. & exhibet carmina *Alcimi Aviti, Ambroſii, Amœni, Aratoris, Columbani, Cypriani, Damaſi, Dracontii, Drepanii, Fortunati, Gregorii, Hilarii, Juvenci, Lactantii, Mamerti,*

Merobaudis, duorum Paulinorum, Proſperi, Prudentii, Ruſtici, Sedulii, Tertulliani, duorum Victorinorum, Victoris Maſſilienſis, & quorundam incerti nominis. Agmen ducunt carmina Prudentii. Quo autem ordine reliquorum poemata ſequantur, & quænam ſint Poëmatum illorum argumenta, referre nolumus, & tantum notamus, quid Daumius in epiſtola quadam ad Reineſium, quæ eſt inter mutuas Daumii & Reineſii numero 14. de hoc Fabricii opere notaverit, nempe Fabricium de poëtis illis antiquis male meruiſſe, cum eos ſuperſtitioſe interpolaverit, omniaque ad religionem & ſtylum ſuæ ætatis ſub pietatis & elegantiæ prætextu accommodaverit.

Cap. II.
De BIBLIOTHECIS PATRUM TIGURINIS.

I.

A Baſileenſibus Patrum bibliothecis ad Tigurinas pergo à Conrado Geſnero, & Joſua Simlero editas. Simlerus enim ſacrarum literarum apud Tigurinos Profeſſor in unum volumen collegit *Scripta veterum latina de una perſona & duabus naturis Domini & Servatoris noſtri Jeſu Chriſti adverſus Neſtorium, Eutychen &*

& Acephalos olim edita, quo ipſo titulo hanc Patrum bibliothecam ſignavit. Scripta autem illa Veterum latina ſunt ſequentia:

Juſtiniani Imperatoris edictum rectæ fidei confeſſionem continens & refutationem hæreſium, quæ de ſancta DEI eccleſia prædicantur.

Anitii Manlii Severini Boëthii de duabus naturis & una perſona Chriſti adverſus Eutychen & Neſtorium liber.

Johannis Caſſiani de incarnatione Chriſti contra Neſtorium hæreticum ad Leonem Romanæ urbis Epiſcopum libri 7.

Johannis Maxentii libellus fidei, Legatis ſedis apoſtolicæ Conſtantinopoli oblatus, & alia quædam ejus opuſcula.

Leonis Epiſcopi Romani epiſtolæ duæ, una ad Flavianum Epiſcopum Conſtantinopolitanum contra Eutychen, altera ad Leonem Auguſtum contra Neſtorii & Eutychetis blaſphemias.

Gelaſii Epiſcopi Romani liber de duabus naturis in Chriſto adverſus Eutychen & Neſtorium.

Vigilii libri 5. contra Eutychen, & alios hæreticos.

Fulgentii Epiſcopi Ruſpenſis libri 3. ad Thraſimundum Vandalorum Regem.

Ruſtici Diaconi contra Acephalos dialogus.

Hæc Scripta veterum Simlerus in capita diſtinxit, argumentis & ſummariis illuſtravit, partim ex MSCtorum codicum, partim ex aliorum locorum collatione emendavit, & ſingulis ſuas annotationes, quibus vitas illorum Scriptorum præmittit, adjecit. Addidit etiam ad calcem hujus collectionis narrationem ſatis prolixam veterum & recentiorũ controverſiarum de una perſona & duabus naturis Chriſti, in qua, dum veteres controverſias cum recentibus cònfert, ita ſe gerit, ut Neſtorianismi ſuſpicionem à Calvinianis declinare, Eutychianiſmi autem notam Lutheranis, quos Ubiquitiſtas vocat, imputare conetur. Impreſſa autem eſt Simleriana hæc Patrum bibliotheca Tiguri A.C. 1572.

II. Conradum vero Geſnerum, qui poſtremis vitæ ſuæ annis Medicinam & Philoſophiam apud Tigurinos docuit, quantum attinet, tres ille Patrum bibliothecas Tiguri edidit, unam græcam, alteram latinam, tertiam græco-latinam. Ex his mediam tantum ſeu latinam in bibliotheca mea poſſideo: Autores, qui in illa occurrunt, in ipſo ſtatim titulo indicantur, qui talis eſt:

Hoc volumine continentur Sententiarum ſive ca-

capitum, Theologicorum præcipue, ex ſacris & profanis libris Tomi tres, per Antonium & Maximum Monachos olim collecti. Antonii Loci Meliſſa inſcripti, numero ſunt 175. Maximi vero 71. Abb. Maximi Philoſophi, Confeſſoris & Martyris aphoriſmorum ſeu capitum de perfecta charitate & aliis virtutibus chriſtianis ad Elpidium presbyterum centuriæ IV. Theophili ſexti Antiochenſis Epiſcopi de DEO & fide chriſtianorum contra Gentes inſtitutionum libri III. ad Autolycum. Tatiani Aſſyrii, Juſtini Martyris diſcipuli, oratio contra Græcos. Omnia nova, & antea nunquam edita, præter Maximi centurias, nunc etiam caſtigatiores. Chriſtophorus Froſchoverus excudebat Tiguri, Anno M. D. XLVI.

Sunt autem hæc ſcripta, quæ latine hoc volumine exhibentur, non unius interpretis. Nam prima pars Meliſſæ Antonii interpretem habet ipſum, qui hæc ſcripta collegit, Geſnerum; altetera pars Johannem Ribittum Sabaudum; Maximi loci communes eundem Ribittum. Maximi de caritate centuriæ Vincentium Obſopœum, Theophili libri 3. ad Autolycum Conradum Clauſerum, & Tatiani oratio contra Græcos iterum Conradum Geſnerum. Et hos ipſos Scriptores Geſnerus græce quoque eodem loco atque tempore edidit, unde græca, quam dixi-

diximus, Patrum bibliotheca nata eſt. Si quis autem ſcire velit, qualis ſit bibliotheca ejus græco-latina, ex ejus epiſtola de ſcriptis à ſe editis id cognoſcere poterit, ubi fol. 25. ita diſſerit: *Veterum aliquot Theologorum Græcorum orthodoxorum libri Græci, & iidem latinitate donati è regione: quorum plerique partim latine, partim græce antehac non ſunt editi, noſtra plerique cura excuſi, Tiguri apud Andream patruelem anno 1552. in fol. chartis 104. Sunt autem hi: Canones Apoſtolorum, & veterum tredecim ſanctorum conciliorum decreta, à Clemente Romano, ut quidam putant, verſi & collecti, &c. Ignatii martyris & Archiepiſcopi Antiocheni epiſtolæ duodecim, Jo. Brunnero Tigurino interprete. Athenagoræ Athenienſis Philoſophi chriſtiani Apologia, vel Legatio pro chriſtianis, ex noſtra interpretatione cum annotationibus noſtris. Ejusdem de mortuorum reſurrectione liber, Petro Nannio interprete, cum Henr. Stephani typographi doctiſſimi (qui hos duos Athenagoræ libellos ſeorſim prius excudit Genevæ) in græcum ſimul contextum & Nannii verſionem annotationibus. Æneæ Gazæi Platonici Theophraſtus, ſive de animarum immortalitate & corporum reſurrectione dialogus, Joan. Volphio eccleſiæ Tigurinæ miniſtro interprete. Cydonii de contemnenda morte oratio, Raphaele Seilero J. C. Au-*

gu-

guſtano interprete. Hermeæ Philoſophi irriſio gentilium Philoſophorum, eodem interprete. Expoſitio capitum admonitoriorū Agapeti diaconi ad Juſtinianum Imperatorem, innominato interprete. Ex his ego ſuppeditavi Æneæ Gazæi Platonici Theophraſtum ex nobili reipubl. Auguſtanæ bibliotheca nactus: & Ignatii epiſtolas, quas Lutetiæ paulo ante græce excuſas ignorabam. Etſi vero in omnibus epiſtolæ hujus, quæ mihi ſuppetant, exemplaribus legatur, hanc Patrum bibliothecam A C. 1552. à Geſnero editam fuiſſe, certus tamen ſum, quod illo anno prodire non potuerit. Nam cum Geſnerus hoc volumen ederet, Ignatii epiſtolæ, Geſnero ipſo teſte, jam Pariſiis græce excuſæ erant. Atqui Ignatii epiſtolæ græce Pariſiis non prodierunt ante A.C. 1558. quo Morellius eas græce edidit, cum anno proxime antecedente Valentinus Paceus omnium primus græcam earundem editionem Dillingæ procuraſſet. Suſpicatus ergo jampridem fui, Gesnerianam hanc collectionem anno demum 1559. prodiiſſe. Qua in ſententia confirmatus ſum, cum exemplar illius collectionis in Thomani templi bibliotheca conſpexi. Etſi enim in titulo neque locus neque tempus editionis indicetur, typographus tamen præfationi ſuæ annum 1559. ſubſcripſit.

CAP.

Cap. III.

De
BIBLIOTHECIS
PATRUM PARISIENSIBUS.

I.

MAjor dicendi campus ſe nobis aperit, cum ad Pariſienſes Patrum bibliothecas pergimus. Et primo quidem loco hic commemorandus eſt Margarinus de la Bigne Doctor Theologus Pariſienſis, qui Pariſiis apud Michaelem Sonnium A. C. 1575. edidit opus, cui titulus:

Bibliotheca Sanctorum Patrum ſupra ducentos, qua continentur illorum de rebus divinis opera omnia & fragmenta, quæ partim nunquam hactenus, partim ita ut raro jam extarent, excuſa: vel ab Hæreticis corrupta: nunc primum ſacræ Facultatis Theologicæ Pariſienſis cenſura ſatis gravi, ſine ullo novitatis aut erroris fuco in perfectiſſimum corpus coaluerunt. Diſtincta in Tomos octo, Epiſtolarum, Hiſtoriarum, Moralium, Liturgiarum, Diſputationum contra hæreſes, Commentariorum, Homiliarum Poëmatumque ſacrorum mixtim & tractatuum in pæne ſingula & fidei chriſtianæ & Scripturæ ſacræ loca: illuſtrata Virorum doctiſſimorum ſcholiis, obſervationibus, accurate annotatis ad marginem Scripturæ lectionibus, vitis authorum

cum

cum eorum catalogo alphabetario & chronologia, biblicarum quoque autoritatum & materiarum locupletiſſimis indicibus.

Fateor quidem, me hanc Patrum bibliothecam ut propriam non poſſidere, quandoquidem tamen Viri plurimum Reverendi Dnn. Frickii Ulmenſes, Fratres Germani, Fautores mei æſtimatiſſimi, jam per aliquot annos ejus uſum mihi conceſſerunt, eamque adhuc ad manus habeo, non ingratum benevolo Lectori futurum puto, ſi, quid hæc prima Bignæanæ Patrum bibliothecæ editio contineat, paucis indicem. Primo ergo tomo imprimis epiſtolæ variorum Scriptorum continentur, admiſtis non nunquam & aliis opuſculis. Continentur enim primo hoc tomo:

Ignatii epiſtolæ ex Hieronymi Vairlenii interpretatione cum ejusdem ſcholiis & Mariæ Virginis epiſtola ad Ignatium.

Polycarpi epiſtola ad Philippenſes.

Martialis Lemovicenſis epiſtolæ duæ.

Pii Pontificis ad Juſtum Epiſcopum Viennenſem epiſtolæ.

Cornelii Pont. Rom. ad Lupicinum epiſtola.

Dionyſii Alexandrini epiſtola canonica ad Baſilidem cum Balſamonis commentario.

Gregorii Thaumaturgi epiſtola canonica cum

cum Balſamonis commentario, & ejuſdem metaphraſis in Eccleſiaſten cum commentariis Jacobi Billii.

Antonii Abbatis epiſtolæ, & alterius Antonii Meliſſa, ſeu ſermones & loci communes.

Paciani opera.

Gregorii Nyſſeni epiſtola canonica cum commentario Balſamonis & ejuſdem varia fragmenta ex operibus, quæ non extant.

Theophili Alexandrini epiſtolæ paſchales.

Dionyſii Exigui præfatio in literas Procli ad Armenos.

Procli ad Armenos epiſtola ex verſione Dionyſii modo laudati.

Cyrilli Alexandrini duæ epiſtolæ canonicæ cum Balſamonis commentariis.

Bachiarii de recipiendis lapſis epiſtola.

Gennadii Epiſcopi Conſtantinopolitani epiſtola encyclica cum Balſamonis commentario.

Antonini Epiſcopi Conſtantinienſ. ad Arcadium exulem conſolatoria.

Eccleſiarum per Illyricum epiſtola ad Symmachum Pontif. Rom.

Symmachi Epiſcopi Rom. apologeticus adverſus Anaſtaſium Imperatorem.

Frag-

Fragmentum ex epiſtola *Nicephori Chartophylacis.*

Agnelli Epiſcopi Ravennat. epiſtola.

Tharaſii epiſtola ad Adrianum Pontif. Rom. cum Balſamonis commentario.

Fragmentum ex epiſtola *Niconis*, & ejusdem de peſſima Armenorum religione.

Athanaſii Conſtantinopolitani epiſtolæ de neceſſaria Epiſcoporum reſidentia.

Fulberti Carnotenſis epiſtolæ duæ, una ad Adeodatum, altera ad Pinardum.

Fragmentum ex epiſtola *Theodori Studitæ* cum ejusdem dogmatica de adoratione ſanctarum imaginum.

Euſebii Vercellenſis epiſtola.

Ivonis Carnotenſis epiſtola, an Chriſtus in cœna paſſibile corpus ſuum diſcipulis dederit.

Adelmanni epiſtola de veritate corporis & ſanguinis Domini in euchariſtia.

Acta Concilii Romani contra Berengarium.

Neſtoriani populi ad Pontificem Romanum epiſtolæ duæ.

Secundus hujus bibliothecæ tomus ſacras hiſtorias continet, ubi occurrunt.

Ariſteæ de 70. interpretibus hiſtoria.

Tatiani harmonia 4. evangeliorum.

Ammonii narratio 4. evangeliorum.

Sibyllinorum oraculorum libri 8.

Dorothei Synopſis de vita & morte Prophetarum & Apoſtolorum.

Sophronii hiſtoria de geſtis Petri & Pauli.

Procbori liber de Johanne evangeliſta.

Lini narratio de paſſione Petri & Pauli.

Sulpitii Severi opera.

Optati Milevitani contra Parmenianum libri ſeptem.

Victoris Uticenſis libri 3. de perſecutione Vandalica.

Theodori Lectoris collectaneorum libri 2.

Marcellini chronicon.

Chronologia Tripartita *Anaſtaſii* Bibliothecarii cum notis Antonii Contii.

Methodii revelationes.

Melitonis liber de tranſitu Virginis Mariæ.

Johannis Moſchi pratum ſpirituale.

Tertius Bignæanæ Patrum bibliothecæ tomus complectitur parænefes & moralia, ſiquidem in tomo hoc leguntur:

Hermæ libri 3.

Marci Eremitæ opuſcula.

Nili capita parænetica, & alia opuſcula.

Agapeti expoſitio capitum admonitoriorum.

Dorothei doctrinæ de vita recte inſtituenda.

Sal-

Salviani Maſſilienſis opera.

Johannis Climaci vita per Danielem Monachum.

Johannis Abbatis Raythu. epiſtola ad Johannem Climacum.

Johannis Climaci epiſtola ad Johan. Raythu. cum ejusdem Climace.

Diadochi capita de perfectione ſpirituali.

Thalaſſii hecatontades 4. de ſincera caritate, vera continentia & mentis regimine.

Gildæ liber de excidio Britanniæ, & ejusdem correptio eccleſiaſtici ordinis.

Juliani Toletani libri 3. de futuro ſeculo.

Idiotæ contemplationes.

Novati Catholici ſententiæ de humanitate & obedientia & calcanda ſuperbia.

Martini Dumienſis formula honeſtæ vitæ ſeu de 4. virtutibus cardinalibus.

Georgii Piſidæ opuſculum de vanitate vitæ.

Iſaaci Syri liber de contemptu mundi.

Teſtamentum 12. Patriarcharum.

Eſaiæ Abbatis præcepta ſive orationes.

Sixti Pontif. Rom. ſententiæ.

S. Franciſci opuſcula.

Quartum tomum occupant, quæ ad Liturgias veterum pertinent, ubi comparent

Jacobi miſſa.

Baſilii Anaphora ex interpretatione Andreæ Maſii.

Severi Alexandrini ordo baptiſmatis & ejusdem precationes Abecedariæ Syrorum.

Græcorum calendarium cum variis eorundem monumentis ad officium ſacrum pertinentibus ex interpretatione Gilberti Genebrardi.

Johannis Zonaræ canon de ſanctiſſima Virgine adverſus omnes hæreſes.

Supremum lugentium officium ex libro precationum hebraicarum, cum aliis *Hebræorum* precatiunculis & benedictione ſponſaliorum.

Miſſa *Mozarabum* interprete Leandro Epiſcopo Hiſpalenſi.

Miſſa *Æthiopum*, eorundem benedictio puerperæ, ordo baptiſmi & alia.

Orationes miſſales ex *Miſſali Gothico.*

Paſchaſii Ratberti liber de corpore & ſanguine Chriſti in euchariſtia.

Lanfranci liber de euchariſtia.

Gnitmundi libri 3. de veritate corporis & ſanguinis Chriſti in euchariſtia, ejusdemque confeſſio.

Algeri libri 3. de ſacramento corporis, & ſanguinis Domini.

Odonis Cameracenſis canonis miſſæ expoſitio. *Ste-*

Stephani Eduenſis Epiſcopi tractatus de Sacramento altaris.

Samonæ diſceptatio cum Achmed Saraceno de eucharistia.

Maximi Monachi liber de eccleſiaſtica myſtagogia.

Cabaſilæ interpretatio in divinum ſacrificium ex verſione Gentiani Herveti.

Nicolai Methonenſis tractatus ad eos, qui hæſitant de corpore & ſanguine Chriſti.

Philothei ordo inſtituendi Diaconum.

Walfridi Strabonis liber de oxordiis & incrementis rerum eccleſiaſticarum.

Bernonis Augienſis libellus de quibusdam ad officium miſſæ pertinentibus.

Micrologus de eccleſiaſticis obſervationibus.

Hildeberti Cœnomanenſis verſus de myſterio miſſæ.

Flori Magiſtri expoſitio miſſæ.

Marci Epheſini tractatus, quod divina dona non ſolum per verba inſtitutionis ſanctificentur, ſed etiam conſequente oratione & benedictione Sacerdotis.

Germani Conſtantinopolitani rerum eccleſiaſticarum conſideratio & myſtica contemplatio.

Radulphi de Rivo liber de canonũ obſervantia

Expoſitio miſſæ ex venerandæ antiquitatis codicibus transſcripta.

Damaſceni octoteuchus ſive octo canones Anaſtaſimi.

Metrophanis Smyrnæi canones Triadici.

Quintus tomus exhibet varia Patrum ſcripta contra hæreſes, qualia ſunt:

Philaſtrii catalogus hæreticorum.

Vincentii Lirinenſis commonitorium pro fide catholica contra hæreſes.

Julii Firmici Materni liber de erroribus profanarum religionum.

Theophili Antiocheni libri 3. ad Autolycum contra chriſtianæ religionis calumniatores.

Hermiæ gentilium Philoſophorum irriſio.

Juliani Pomerii libri 3. contra Judæos.

R. Samuelis liber de adventu Meſſiæ, quem Judæi temere expectant.

Phœbadii liber contra Arianos.

Marii Victorini libri 4. adverſus Candidum Arianum, ejusdemque hymni & tractatus de homouſio recipiendo.

Idacii Clari ad Varimadum Arianum difficillimorum de Trinitate locorum declaratio.

Paulini Aquileienſis adverſus Felicem Urgelitanum & Elipandum Toletanum libellus.

Cerealis contra Maximinum Arianum liber.

Victo-

Victoris Epiſcopi fidei ratio exigente Hunnerico Vandalorum Rege.

Johannis Epiſcopi Romani ad Avienum & alios Senatores de duabus in Chriſto naturis contra Eutychianos.

Gelaſii Epiſcopi Rom. de duabus naturis in Chriſto contra Neſtorium & Eutychen.

Hormiſdæ Papæ epiſtola ad Poſſeſſorem.

Johannis Maxentii fidei profeſſio & alia opera.

Vigilii Martyris & Epiſcopi Tridentini libri 5. contra Eutychen.

Jonæ Aurelianenſis adverſus Claudium Taurinenſem de cultu imaginum libri 3. quibus Claudii Taurinenſis excerptum inſeritur.

Claudiani Mamerti de ſtatu animæ libri 3. cum ejusdem epiſtola ad Sidonium.

Sidonii epiſtolæ quædam ad Claudianum & Nymphidium.

Zachariæ Mitylenæi de univerſitatis procreatione contra mundi & materiæ æternitatem.

Baſilii M. & Gregorii Theologi Dialogus de inviſibili DEI eſſentia.

Anaſtaſii Theopolitani & Cyrilli Alexandrini compendiaria orthodoxæ fidei explicatio.

Martini Turonenſis profeſſio fidei

Fauſtini opus de fide contra Arianos.

Fauſti epiſtola ad Lucidum,& Libri 2. de gratia DEI & libero arbitrio, cum *Lucidi* palinodia.

Theodori Abucaræ diſputationes contra pleroſque ſui temporis hæreticos.

Gennadii Scholarii libellus, qui via ſalutis hominum appellatur.

Pelegrini Laureacenſis ſymbolum.

Moſis Mardeni fidei profeſſio,& ejusdem thelogica de Trinitate contemplatio.

Profeſſio fidei quam *Siud* ſive *Sulaka* Neſtorianorum Patriarcha Romæ A. C. 1553. ore & ſcripto edidit.

Bertrandi libellus adverſus Petrum de Cugneriis.

Alexii Comneni oratio de donariis & rebus ſacris.

Petri Diaconi de incarnatione & gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti liber.

Timothei Presbyteri libellus de differentia eorum,qui ad ſanctiſſimam noſtram fidem accedunt.

Methodii conſtitutio de his, qui abnegarunt per diverſos modos & ætates.

Nicetæ fragmentum de ordine, qui tunc obſervatur, cum quis à Saraceniſmo ad orthodoxam fidem accedit.

To-

Tomo ſexto comprehenduntur veteres quidam Scriptores, qui in Scripturam S. commentati ſunt. Horum ſcripta ſequenti ordine ſunt diſpoſita:

Junilii libri 2. de partibus divinæ legis ejusdemque in priora Geneſeos capita commentarius.

Caſſiodori inſtitutionis lectionum divinarum liber.

Tichonii liber de ſeptem regulis.

Anaſtaſii Niceni Quæſtiones in Scripturam interprete Gentiano Herveto.

Moſis Bar-Cepha commentarius de Paradiſo ex interpretatione Andreæ Maſii.

Salonii myſtica explanatio in parabolas Salomonis.

Olympiodori enarratio in Eccleſiaſten Salomonis.

Juſti Orgelitani explanatio myſtica in cantica canticorum Salomonis.

Petri Laodicenſis commentariolus in orationem Dominicam.

Germani Conſtantinopolitani in orationem dominicam,& ejusdem verſus de cruce Domini Jeſu Chriſti.

Arnoldi Abbatis tractatus in ſeptem ultima verba Chriſti cum tractatu de laudibus Virginis Mariæ.

Trapezuntii opuſculum in verba Johan. cap. 21. Volo eum manere &c.

Theoduli Commentarius in epiſtolam adRomanos.

Clementis Alexandrini Commentarii in quasdam Epiſtolas canonicas, ex interpretatione Magni Aurelii Caſſiodori.

Didymi Alexandrini brevis Enarratio in Epiſtolas canonicas, & ejusdem enarratio in I. Johannis epiſtolam interprete Hieronymo.

Victorini Pictabionenſis Epiſcopi commentariolus in Apocalypſin.

Amphilochii Epiſcopi Iconii verſus, quinam Scripturæ libri legendi ſint.

Septimus tomus deſtinatus eſt Patribus, qui homilias de Sanctis & varia Scripturæ loca elucubrarunt. Continentur ergo hoc tomo:

Hippolyti oratio de conſummatione mundi, Anti-Chriſto, & ſecundo Domini adventu.

Petri Alexandrini canones de pœnitentia.

Epiphanii ſermo de laudibus Deiparæ.

Heſychii Hieroſolymitani homiliæ duæ de Maria Deipara.

Chryſippi Hieroſolymitani ſermo de eadem.

Gaudentii Brixienſis ſermones & tractatus.

Cæſarii Arelatenſis homiliæ variæ.

Ve-

Venantii Fortunati orationis Dominicæ & Symboli Apoſtolici exegeſis.

Andreæ Hieroſolymitani in ſalutationem Angelicam ſermo.

Pantaleontis ſermo de ſanctis luminibus.

Chromatii conciones de octo beatitudinibus.

Alcimi Aviti poëmata,& homilia de prima feſti Rogationum inſtitutione.

Claudii Marii Victoris commentarius in Geneſin carminice ſcriptus.

Gregorii Thaumaturgi homilia in Epiphaniam.

In octavum denique tomum conjecta ſunt partim varia de rebus divinis poëmata,partim alii variorum tractatus & opuſcula,nempe:

Athenagoræ apologia pro chriſtianis,& de reſurrectione mortuorum tractatus.

Gregorii Thaumaturgi brevis de anima diſputatio ad Tatianum.

Tatiani oratio ad Græcos.

Æneæ Gazæi Theophraſtus.

Juvenci poëmata ſacra.

Nemeſii liber de natura hominis.

Probæ Falconiæ centones Virgiliani.

Eudoxiæ Imperatricis centones Homerici.

Sedulii opus paſchale, ſeu mirabilium divinorum libri 5.

Ara-

Aratoris libri 2. carminũ in Apoſtolorum Acta.

Hugonis Etheriani liber de regreſſu animarum ab inferis.

Drogonis libri de Sacramento Dominicæ paſſionis.

Petri Apollonii Collatii de everſione Hieroſolymæ, carminum libri 4.

Aldhelmi de laudibus virginitatis liber.

Timothei reſponſa canonica,

Ex Nomo-Canone *Neſteutæ* fragmentum.

Monachorum quorundam interrogationes XI. & reſponſiones ad eas, factæ à Synodo Conſtantinopolitana tempore Patriarchæ *Nicolai*.

Ildephonſi liber de illibata virginitate Mariæ.

Nicolai de Clemangis opuſcula.

Anaſtaſii Antiocheni de rectis fidei dogmatibus libri 5.

Gregorii Bætici liber de Trinitate & fide.

Hæc igitur ſunt monumenta, quæ in prima Bignæanæ Patrum bibliothecæ editione in octo tomos diſtributæ continentur, quibus octo tomis etiam quadruplex index ſubjicitur, nempe 1 locorum Scripturæ, 2. rerum & ſententiarum, 3. autorum alphabeticus, & 4. alius autorum ratione temporum digeſtus. Cæterum de Gregorio Bætico, qui in ultimo tomo poſtremum locum tenet, breviter notamus, quod ejus liber de

de Trinitate & fide idem plane ſit cum libro Fauſtini, qui tomo 5. hujus bibliothecæ inſertus legitur, quamobrem entia præter neceſſitatem multiplicari non debebant.

II. Antequam autem ad ſecundam Bignæanæ Patrum bibliothecæ editionem progrediamur, memoranda venit primæ editionis Appendix, quæ A. C. 1579. in eadem urbe Pariſienſi, & ex eadem Michaëlis Sonnii officina prodiit. Præmiſſus eſt triplex Autorum hac appendice comprehenſorum index, quorum primus alphabeti, ſecundus temporis & ſeculorum, quibus Autores illi vixerunt, & tertius certarum claſſium ordinem ſequitur. Mihi placet hæc monumenta juxta ordinem, quo in hac appendice ſine alphabeti, vel temporis, vel certarum claſſium reſpectu, collocantur, indicare. Leguntur ergo in hac appendice:

Paulini Nolani epiſtolæ & poëmata.

Liberii ad Conſtantium epiſtola.

Athanaſii epiſtola ad vitam ſolitariã agentes.

Nicolai I. de Rothaldi Sveſſionenſis reſtitutione epiſtolæ decretales.

Nicephori Chartophylacis epiſtolæ duæ.

Petri Damiani epiſtolæ & alia quædam opuſcula.

Hildeberti Cenomanenſis epiſtolæ, quibus etiam

etiam *Honorii II.* ad Turonenſis metropolis Suffraganeos de Synodo Nannetenſi epiſtola, & *Marbodæi* epiſtola ad Epiſcopum Andegavenſem inſerta eſt.

Manuelis Patriarchæ Conſtantinopolitani reſponſa ad Bellæ Epiſcopi interrogationes.

Joſephi Ben Gorion hiſtoria belli judaici.

Oreſieſis regulæ de inſtitutis monaſticis.

Antiochi Monachi homiliæ ſeu Pandectes Scripturæ divinitus inſpiratæ, ejusdemque exomologeſis.

Nicephori Confeſſoris canones.

Theophylacti fragmentum de riſu & vociferationibus in feſtis.

Methodii fragmentum ex ſegregationibus Studienſium Monachorum.

Maximi Loci communes & alia opuſcula.

Anaſtaſii Sinaitæ commentaria anagogica in Hexaemeron, & fragmentum ex ejus ſermone de ſacra communione.

Simeonis ſermo de morte ſemper meditanda.

Ex *Marci* Anachoretæ epiſtola 2. fragmentum.

Laurentii Novarienſis homilia de pœnitentia; & alia de eleemoſyna.

Fauſti Regienſis inſtructio ad Monachos. Et

Et Anonymi cujusdam hiſtoria de excidio Monaſterii Lerinenſis.

Eligii homiliæ.

Jacobi Cardinalis libellus de jubilæo, cum Bonifacii VIII. reſcriptis de indulgentiis anni jubilæi, & Julii Roſci ſcholiis.

Q. Julii Hilarionis de duratione mundi libellus.

Syneſii hymni interprete Franciſco Porto.

Cosmæ Hieroſolymitani hymni.

Marci Epiſcopi Idruntini hymnus.

Scholarii oratio ad DEUM Trinunum.

Theophanis hymnus in annunciationem Deiparæ.

Philonis Carpathii interpretatio in canticum canticorum.

Theoriani cum catholico Armeniorum colloquium, ſeu legatio ad Armenos.

Leontii de ſectis liber.

Conſtantinus Harmenopulus de ſectis.

Ferrandi Diaconi Paræneticus ſeu chriſtianæ militiæ Pædagogus.

Alcuini tractatus de virtutibus & vitiis, confesſio ſive doctrina de DEO, de Trinitate opuſculum, de divinis officiis liber, epiſtola ad Carolum M., cui Caroli M. epiſtola ad Alcuinum de ratione Septuageſimæ, Sexageſimæ & Quinqua-

quageſimæ ſubjecta eſt, epiſtola ad Oduinum Presbyterum, & quæſtiones in Geneſin.

Hanc Bignæanæ Patrum bibliothecæ appendicem Johannes Jacobus Friſius in bibliotheca ſua p. 571. ad A.C. 1580. retulit. Verum in eo non minus hallucinatus eſt, quam cum ipſam Bignæanam Patrum bibliothecam primæ editionis A.C. 1579. prodiiſſe ſcribit. Similis error occurrit in Poſſevini apparatu T.II.p. 63. ubi prima Bignæana editio A.C. 1577. prodiiſſe dicitur. Revera enim A.C. 1575. prodiit. Neque tamen erravit Labbeus, cum in bibliotheca bibliothecarum p. 154. annum 1576. poſuit. Nonnullis enim exemplaribus annum 1576. â Typographo appoſitum fuiſſe, ex eo conjicio, quod ejusmodi exemplar ſe in bibliotheca quadam publica vidiſſe Amicorum nonnemo mihi retulerit, qui ex eo ſuſpicionem capiebat, Bignæanam Patrum bibliothecam, cum primum anno 1575. prodiiſſet, & exemplaria ſtatim diſtracta fuiſſent, mox anno ſequenti 1576. denuo typis traditam fuiſſe. Quod tamen mihi probabile non videtur: Veriſimilius eſt, Typographum poſtremis primæ editionis exemplaribus, ut aliquam novitatis gratiam affectaret, annum 1576 appoſuiſſe. Talem enim annorum anticipationem Typographis non

ra-

raram & infrequentem eſſe experientia teſtatur. Sane ipſe Margarinus de la Bigne ſecundam ſuæ bibliothecæ editionem non eam vocat, quæ annum 1576. adſcriptum habet, ſed eam, quæ A.C. 1589. prodiit, & de qua nunc plura dicenda venient.

III. Edidit ergo idem Margarinus de la Bigne poſt decennium à vulgata primæ editionis appendice elapſum, ſeu A.C. 1589. Pariſiis novam Patrum bibliothecam, cujus hic eſt titulus:

Sacræ Bibliothecæ ſanctorum Patrum, ſeu Scriptorum eccleſiaſticorum probabilium, Tomi novem, numeris & modis omnibus locupletati caſtigati, per Margarinum de la Bigne, ex alma Sorbonæ ſchola Theologum Doctorem Pariſ. editione ſecunda. Pariſiis 1589.

Præmiſſa eſt cenſura trium Theologorum Pariſienſium Gilberti Genebrardi, Franciſci Feuardentii, & Joh. Dadræi, ex quorum relatione etiam integra Facultas Pariſienſis hanc Bignæanam Patrum collectionem approbavit, quæ & primam editionem ex aliorum Theologorum relatione approbaverat. Dedicavit Editor ſecundam hanc editionem Sixto V. ſicut primam editionem & Gregorio XIII. Pontifici, & Henrico III. Galliæ & Poloniæ Regi conſecraverat. Diſtincta autem eſt hæc ſecunda

editio IX. tomis, quorum primus commentaria in Scripturam, ſecundus homilias de Sanctis & in varia Scripturæ loca, rerumque divinarum argumenta, tertius epiſtolas, quartus opuſcula polemica contra varias hæreſes, quintus ſcripta parænetica, ſextus opuſcula ad divinam liturgiam & diſciplinam eccleſiaſticam ſpectantia, ſeptimus hiſtorias, octavus poëmata, nonus vero & ultimus eorum, qui varia mixtim de diverſis divinarum rerum argumentis ſcripſerunt, opuſcula comprehendit. Unde patet, etiam in ſecunda hac editione perinde ut in prima Patres in diverſas claſſes digeri, claſſes tamen illas alio, quam in prima editione factum fuerat, ordine diſponi. Ut autem utriusque editionis diverſitas eo magis pateat, etiam ſingula, quæ ſecunda hæc editio exhibet, ſcripta recenſere placet. Primo igitur tomo continentur Variorum eccleſiaſticorum in Scripturam ſacram commentaria, nempe

Junilii Epiſcopi Africani de partibus divinæ legis libri 2.

Anaſtaſii Epiſcopi Nicæni Reſponſio ad orthodoxorum quorundam chriſtianorum interrogationes de diverſis capitibus eccleſiaſticis.

Anaſtaſii Sinaitæ anagogicarum contemplationum in divini opificii hexaëmeron libri unde-

decim; & ejuſdem ex ſermone de ſancta communione fragmentum, item, de rectis dogmatibus veriſſimæ fidei noſtræ libri 5.

Theodori in cœnobio Raithu Presbyteri commentatio de incarnatione Chriſti adverſus varias hæreſes.

Moſis Bar-Cepha Syri Epiſcopi Commentarii de Paradiſo.

Urbani IV. Pont. Max. pia in pſalmum L. metaphraſis.

D. Salonii Viennenſis, Galliarum Epiſcopi in parabolas Salomonis explicatio myſtica; Ejusdem in Salomonis Eccleſiaſten explicatio.

Olympiodori Monachi, in Eccleſiaſten Salomonis enarratio.

Philonis, Epiſcopi Carpathii in Canticum canticorum interpretatio.

Juſti Orgelitani Epiſcopi in cantica canticorum Salomonis explicatio myſtica.

Aponii Commentariorum in Cantica canticorum libri 6.

Summariola *Lucæ*, Abbatis S. Cornelii, in Aponii commentaria in Canticum canticorum.

Theophili Patriarchæ Antiocheni commentariorum ſive allegoriarum in ſacra IV. Evangelia

lia libri 4. Ejusdem contra chriſtianæ religionis calumniatores ad Autolycum libri 3.

Petri Laodicenſis, & *Germani* Patriarchæ Conſtantinopolitani expoſitiones in orationem dominicam.

Arnoldi Carnotenſis, Abbatis Bonævallis, de laudibus ſanctæ ac perpetuæ virginis, matris Chriſti Mariæ tractatus; Ejusdem de ultimis ſeptem verbis Domini in cruce tractatus.

Victor Presbyter Antiochenus in ſacroſanctum JEſu Chriſti evangelium ſecundum Marcum.

Titi Boſtrorum Epiſcopi in ſacroſanctum Jeſu Chriſti evangelium ſecundum Lucam commentarius.

Theoduli Cœleſyriæ Presbyteri, Theologi in D. Pauli epiſtolam ad Romanos commentaria.

Clementis Alexandrini Presbyteri in priorem D. Petri canonicam Epiſtolam, in Epiſtolam D. Judæ, & in Epiſtolas canonicas S. Johannis Evangeliſtæ Commentarius.

Victorini Pitabionenſis, ſeu Pictavienſis Epiſcopi commentarius in Apocalypſin.

Andreæ Cæſareæ-Cappadociæ Epiſcopi in eandem S. Johannis Evangeliſtæ Apocalypſin commentaria.

Secundo tomo continentur homiliæ de Sanctis,

ctis, & in varia Scripturæ loca rerumque divinarum argumenta, nempe

Hippolyti Portuenſis Epiſcopi & Martyris oratio de conſummatione mundi, ac de Antichriſto, & ſecundo adventu Domini noſtri Jeſu Chriſti homilia.

Petri Archiepiſcopi Alexandrini & Martyris canones de pœnitentia, cum commentariis Balſamonis Patriarchæ Antiocheni.

Epiphanii Epiſcopi Conſtantiæ urbis inſulæ Cypri de laudibus ſanctæ Mariæ Deiparæ ſermo.

Heſychii Presbyteri Hieroſolymitani de ſancta Maria Deipara homilia.

Chryſippi Presbyteri Hieroſolymitani de ſancta Maria Deipara ſermo.

Cyrilli Archiepiſcopi Hieroſolymitani catecheſes 18. illuminatorum ; & myſtagogicæ 5. Ejusdem epiſtola ad Conſtantium Imperatorem, de ſigno crucis in cœlo Hieroſolymis apparente.

Gaudentii Epiſcopi Brixiani in varia Scripturæ loca ſermones, ſive tractatus varii.

Macarii Senioris Ægyptii homiliæ 50. ſpirituales.

Simeonis Stylitæ ſermo de ſemper mente complectendo ſuum quisque diſceſſum.

Ex *Marci* Anachoretæ epiſtola fragmentum.

Novati Catholici de humilitate & obedientia, & calcanda ſuperbia homilia.

Drogonis de ſacramento Dominicæ paſſionis ſermo.

Eligii Noviomenſis Epiſcopi in varia Scripturæ loca homiliæ 16.

Antiochi Pandectes Scripturæ divinitus inſpiratæ; & ejusdem exomologeſis.

Laurentii Novarienſis Epiſcopi de pœnitentia & de eleemoſyna homiliæ 2.

Fauſti, ex Lerinenſi Monacho Rhegienſis Epiſcopi, ſermo ad Monachos.

Chromatii Aquilejenſis Epiſcopi de octo beatitudinibus conciones; & ejusdem tractatus in illud Matth. III. ego a te debeo baptizari.

Agapeti expoſitio capitum admonitoriorum edita ex tempore.

Laurentii Monachi in Dorothei doctrinas præfatio.

Dorothei Archimandritæ de vita recte & pie inſtituenda doctrinæ ſive ſermones 24. cum nonnullis ejusdem epiſtolis &c.

Nili de Monachis propter pecuniam obambulantibus fragmentum.

Eſaiæ Abbatis ad fratres, qui cum ipſo vivebant, orationes 29.

Ba-

Baſilii Seleuciæ Archiepiſcopi in Deiparæ annunciationem, ſeu de Verbi incarnatione oratio; & de Lazaro conciones ſive orationes 3.

Sophronii 62. Archiepiſcopi Hieroſolymitani in Chriſti natalitia, tum & de immani ſævaque tyrannide Saracenorum, qui per id tempus obſidebant vel occupabant Bethlehem, oratio; & ejusdem ſanctorum Archangelorum, Angelorum cæterarumque cœleſtium virtutum encomium.

Cæſarii Arelatenſis Archiepiſcopi de variis rerum divinarum argumentis homiliæ XLVI.

Venantii Honorati Honorii Clementiani Fortunati, Pictavienſis Epiſcopi de oratione Dominica homilia; & ejusdem in ſymbolum Apoſtolicum exegeſis.

Andreæ Hieroſolymitani Archiepiſcopi in S. Mariæ Deiparæ ſalutationem ſermo.

Pantaleontis magnæ DEI eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Diaconi de luminibus ſanctis, id eſt, de Domino Chriſto & ſancto Johanne ejus præcurſore ſermo.

Theofridi Abbatis de Sanctorum reliquiis ſermo; Ejusdem de veneratione Sanctorum ſermo alter.

Zenonis Veronenſis Epiſcopi de plurimis Scripturæ locis, & rerum divinarum argumentis ſermones.

Berengoſii ad S. Maximum extra muros Trevirorum Abbatis, de laude & inventione s. crucis libri 3. Ejusdem libellus de myſterio ligni Dominici, aliique ſermones varii argumenti.

Tertio tomo continentur epiſtolæ de rebus ſacris, nempe

Ignatii Antiochiæ Epiſcopi epiſtolæ.

Polycarpi Smyrneorum Epiſcopi ad Philippenſes epiſtola.

Martialis Epiſcopi Lemovicenſis ad Burdigalenſes & Tholoſanos epiſtolæ.

Pii Epiſcopi Romani ad fratrem Juſtum Viennenſem Epiſcopum epiſtola.

Cornelii I. Pontificis Maximi ad Lupicinum Viennenſem Epiſcopum epiſtola.

Dionyſii Archiepiſcopi Alexandrini ad Baſilidem epiſtola cum commentariis Balſamonis.

Gregorii Neocæſarienſis Epiſcopi, de iis, qui in Barbarorum incurſione idolothyta comederunt, epiſtola, cum commentariis ejusdem Balſamonis; Ejusdem metaphraſis in Eccleſiaſten, cum præfatione & commentariis Jacobi Billii; Ejusdem de anima brevis & per capita diſputatio ad Tatianum.

Antonii Abbatis ad Arſenoitas fratres ſuos epiſtolæ 7.

Libe-

Liberii P.M. ad Conſtantium Auguſtum epiſtola.

Athanaſii Archiepiſcopi Alexandrini ad ſolitariæ vitæ ſtudentes fratres epiſtola.

S. Pontii Eutropii Paulini, Epiſcopi Nolani, epiſtolæ & poëmata.

Fauſti Rhegienſis Galliarum Epiſcopi epiſtolæ.

Nicephori Cartophylacis ad monachum quendam Theodoſium de quarundam quæſtionum explicatione epiſtola; Ejusdem, vel etiam Nicephori cujuspiam alterius, fragmentum.

Paciani Barcilonenſis Epiſcopi epiſtolæ 3. ejusdem parænefis ad pœnitentiam; item ſermo ad fideles & Catechumenos de baptiſmo.

Gregorii Epiſcopi Nyſſeni ad ſanctum Latoium Mytilenes Epiſcopum epiſtola canonica; Ejusdem aliquot fragmenta ex variis illius operibus, quæ non extant.

Theophili Archiepiſcopi Alexandrini epiſtolæ paſchales; & ejusdem aliæ quædam epiſtolæ, cum nonnullis Hieronymi ad Theophilum epiſtolis, it. Epiphanii ad Hieronymum epiſtola.

Procli Epiſcopi Conſtantinopolitani ad Armenios de fide epiſtola, cum præfatione Dionyſii Exigui.

Cyrilli Archiepiſcopi Alexandrini ad Domnum epiſtola; Ejusdem altera ad Epiſcopos, qui ſunt in Lybia & Pentapoli, cum commentario Balſamonis Patriarchæ Antiocheni.

Bachiarii ad Januarium de recipiendis lapſis epiſtola.

Antonini Epiſcopi Conſtantinienſis ad Arcadium actum in exilium a Genſerico Rege Wandalorum epiſtola conſolatoria.

Eccleſiarum, quæ per Illyricum & Dalmatiam conſtitutæ ſunt, ad Symmachum Pont. Max. epiſtola.

Symmachi Pontif. Max. ad Anaſtaſium Imperatorem apologeticus.

Agnelli Epiſcopi Ravennatenſis ad Arminium de ratione fidei epiſtola.

Ex *Niconis* epiſtola ad Encliſtium de injuſta excommunicatione fragmentum; Ejusdem de peſſimorum Armeniorum peſſima religione.

Nicolai I. de Rhotaldi Sueſſionenſis Epiſcopi reſtitutione epiſtolæ decretales.

Athanaſii Patriarchæ Conſtantinopolitani de neceſſaria Epiſcoporum reſidentia epiſtolæ 8.

Fulberti Epiſcopi Carnotenſis ad Adeodatum de tribus maxime neceſſariis fidei chriſtianæ capitibus epiſtola; Ejusdem de hoſtia, in quadra-

drageſimum diem recens ordinatis Sacerdotibus uſu quotidiano conſumenda, epiſtola.

Theodori Studitæ ex 4. epiſt. ad Naucration filium fragmentum; Ejusdem dogmaticæ de adoratione ſanctarum imaginum.

Ivonis Carnotenſis Epiſcopi de corpore Domini, utrum in cœna datum ſit diſcipulis paſſibile, cum nos illud ſumamus impaſſibile, epiſtola.

Adelmanni ex Scholaſtico Leodienſi Epiſcopi Brixienſis, de veritate corporis & ſanguinis Domini in euchariſtia ad Berengarium epiſtola.

Petri Damiani Cardinalis epiſtolæ & alia quædam opuſcula.

Hildeberti Turonenſis Archiepiſcopi epiſtolæ in hac Scriptorum eccleſiaſticorum bibliotheca primum editæ & argumentis illuſtratæ; Ejusdem S. Hildeberti verſus de myſterio Miſſæ. Sermo in illud Eſaiæ 35. tunc aperientur oculi cœcorum &c. item in illud Lucæ XI. cui multum datum eſt, multum quæretur ab eo, ſermo ſynodicus ad Paſtores.

Alexii Comneni Græcorum Imperatoris de donariis & rebus ſacris reſcriptum ſive oratio, quam auream Bullam inſcripſit.

Ald-

Aldhelmi occidentalium Saxonum Epiſcopi de laudibus virginitatis epiſtola ſive liber.

Albini Flacci ſeu *Alcuini* Turonenſis Abbatis in Geneſin quæſtiones pluraque alia opuſcula.

Caroli M. Galliarum Imperatoris ad Alcuinum Abbatem de ratione Saxageſimæ &c. epiſtola.

Durandi Leodienſis Epiſcopi de corpore & ſanguine Domini, contra Brunonem Andegavenſem Epiſcopum & Berengarium Turonenſem ad Henricum I. Galliarum Regem Chriſtianiſimum epiſtola.

Tomo quarto continentur Scripta adverſus varias hæreſes a Patribus nonnullis elucubrata, nempe

Philaſtrii Epiſcopi Brixienſis de hæreſibus liber.

Vincentii Lirinenſis de hæreſibus liber.

Leontii Advocati Byzantini liber de Sectis.

Julii Firmici Materni de myſteriis & erroribus profanarum religionum ad Conſtantium & Conſtantem Auguſtos, liber.

Hermiæ Philoſophi Gentilium Philoſophorum irriſio.

Zachariæ primum Scholaſtici, deinde Epiſcopi Mitylenenſis, dialogus de univerſitatis procrea-

creatione contra mundi & materiæ æternitatem a Philoſophis conſtitutam.

Theodori cognomento Abucaræ EpiſcopiCarum, contra pleroſque ſui temporis hæreticos diſputationes.

Juliani Pomerii Archiepiſcopi Toletani de demonſtratione ætatis ſextæ contra Judæos libri 3.

R.Samuelis Marrochiani de adventu Meſſiæ, quem Judæi temere expectant, liber.

Phœbadi Epiſcopi liber contra Arianos.

Marii Victorini Afri adverſus Arium libri 4; Ejusdem de Trinitate hymni; & de homouſio recipiendo, item de Machabæis carmen.

Idacii Clari Hiſpani contra Varimadum Arianum liber, & difficilimorum quorumque locorum de Trinitate declaratio.

Paulini Aquilejenſis Epiſcopi adverſus Felicem Urgelitanum, & Elipandum Toletanum Epiſcopos libellus.

Optati Afri Milevitani Epiſcopi de ſchiſmate Donatiſtarum adverſus Parmenianum libri 7.

Cerealis Epiſcopi contra Maximinum Arianum.

Victoris Epiſcopi fidei ratio exigente Hunerico Rege Wandalorum.

Jo-

Johannis I. Pont. Max. de duabus naturis adverſus Eutychianiſtas epiſtola ſive tractatus.

Gelaſii Pontif. Max. de duabus naturis in Chriſto adverſus Eutychen & Neſtorium.

Joannis Maxentii de Chriſto catholica profeſſio, & alii tractatus.

Vigilii Martyris & Epiſcopi Tridentini contra Eutychen libri 5.

Jonæ Aurelianenſis Epiſcopi de cultu imaginum contra Claudianum Taurinenſem Iconomachum libri 3.

Fauſti de creaturis, quod illis incorporei nihil inſit, libellus.

Claudiani Mamerti Viennenſis Galliarum Epiſcopi de ſtatu animæ libri 3. Ejusdem contra Poëtas vanos ad Collegam.

Fauſtini Epiſcopi de fide contra Arianos opus.

Fauſti Epiſcopi de gratia DEI & humanæ mentis libero arbitrio libri 2.

Theoriani orthodoxi cum catholico Armeniorum colloquium.

Gregentii Archiepiſcopi Tephrenſis diſputatio cum Herbano Judæo.

Hieronymi a ſancta fide, ex Judæo Chriſtiani, contra Judæorum perfidiam libri duo.

Ba-

Baſilii & *Gregorii* Theologi dialogus de inviſibili Dei eſſentia.

Anaſtaſii Patriarchæ Theopolitani, & *Cyrilli* Alexandrini compendiaria orthodoxæ fidei explicatio.

Profeſſio fidei facta a B. *Martino* Archiepiſcopo Turonenſi.

Ruſtici S.R.E. Diaconi Cardinalis contra Acephalos diſputatio.

Pelegrini Laureacenſis Archiepiſcopi ſymbolum.

Fidei profeſſio, quam *Moſes Mardenus* Aſſyrius Jacobita Patriarchæ Antiocheni Legatus, ſuo & Patriarchæ nomine eſt profeſſus Romæ A. 1552. ejusdem theologica de ſacroſancta Trinitate contemplatio.

Profeſſio fidei, quam *Siud* ſive Sulaka electus Patriarcha a Neſtorianis ore & ſcripto profeſſus eſt Romæ A. 1553.

Bertrandi Epiſcopi Eduenſis contra Petrum de Cugneriis pro eccleſiæ libertate libellus: Ejusdem de origine & uſu jurisdictionum, ſive de ſpirituali & temporali poteſtate tractatus.

Tatiani Aſſyrii oratio ad Græcos.

Conſtantini Harmenopuli, Sebaſti Nomophylacis & Judicis Theſſalonicenſis, de opinionibus hæreticorum, qui ſingulis temporibus extiterunt.

Gre-

Gregorii Bætici Illiberitanæ ſedis Epiſcopi ad Gallam Placidiam Auguſtam de Trinitate & fide contra Arianos liber.

Stephani Pariſienſis Epiſcopi contra varios in fide errores & eorum profeſſores reſcriptum.

Errores deteſtabiles contra catholicam veritatem, per R. P. D. *Guilermum* Pariſienſem damnati A.D. 1240.

Fratris *Guilermi* Minoritæ, poſtmodum Conſtantienſis Epiſcopi, errorum & palinodiæ breviculum.

Stephani Pariſienſis Epiſcopi de quorundam errorum & librorum damnatione reſcriptum; Ejusdem variorum contra fidem articulorum damnatio.

Articuli revocati Pariſiis in domo Prædicatorum per F. *Joannem Guidonem* Minoritam An. Dom. 1318.

Articuli de divina eſſentia, veritate, & Angelis, & aliis fidei capitibus, damnati per Epiſcopum Pariſienſem & Theologiæ Magiſtros A.D. 1340.

Conſtitutionum *Facultatis Pariſienſis* Profeſſoribus & Magiſtris obſervandarum capita, edita A.D. 1344.

Errores *Johannis de Mercuria* ordinis Ciſtercienſis,

Pro-

Propoſitiones *M. Joannis de Ultricuria* Romæ primum damnatæ, dein publice per eum in Univerſitate Pariſienſi revocatæ A.D. 1348.

Concluſionum quarundam & corrolariorum revocatio, facta per *Simonem* A.D. 1351.

Formula revocationis quorundam errorum factæ Pariſiis per F. *Guidonem*, ordinis Eremitarum S. Auguſtini A.D. 1354.

Palinodia *M. Joannis de calore* A.D. 1363.

De *Almaricianorum* hæreſibus & concrematione brevis narratio.

Tranſcriptum Schedulæ revocationis quorundam articulorum *F. Dionyſii Soulechat* ordinis fratrum Minorum, publice in diſputationibus ſolennibus per eum ſemel atque iterum factæ Pariſiis & in curia Romana, A. D. 1365. & 1369.

Gennadii Scholarii Patriarchæ Conſtantinopoleos ſermocinatio habita de recta & inculpata Chriſtianorum fide; Ejusdem expoſitio pro ſancta & œcumenica Synodo Florentina, & defenſio quinque capitum, quæ in decreto ejus continentur, ad Græcos: item ejusdem Oratio ad unum & trium perſonarum DEum.

Quinto tomo opuſcula parænetica & moralia continentur, nempe

Hermæ Libri 3.

Marci Eremitæ ſeu Exercitatoris opuſcula theologica,&

Reſcriptum a *Nicolao* miſſum ad Marcum,ob præcepta ſalutaria, quæ illi per epiſtolam ſcripſerat.

Salviani Maſſilienſis Epiſcopi de vero judicio & providentia Dei libri 8; Ejusdem ad eccleſiam catholicam toto orbe diffuſam libri 4.

Johannis Climaci vita, per *Danielem* Monachum.

Joannis Climaci ad Joannem Abbatem Raythu epiſtola; Ejusdem opuſculum, cui titulus Climax, ſive ſcala Paradiſi; Ejusdem ad Abbatem Paſtorem de Paſtoris officio libellus, ſive libri, qui Paradiſi ſcala dicitur, appendix.

Joannis Abbatis Raythu ad S. Joannem Abbatem montis Sinay cognomento Climacum epiſtola; Ejusdem in Joannis Climaci Climacem commendatio.

Diadochi Epiſcopi Photices capita centum,de perfectione ſpirituali.

Nili Monachi capita parænetica, & alia opuſcula.

Thalaſſii Monachi hecatontades 4.

Gildæ Sapientis de excidio Britanniæ; Ejusdem in eccleſiaſticum ordinem acris correptio.

Idio-

Idiotæ contemplationum & orationum libri 3. & ejusdem Regulæ vitam chriſtianam complectentes; & Annotationes in Pſalmum XV.

Iſaaci Syri, Presbyteri Antiocheni, de contemtu mundi liber.

Teſtamenta XII. Patriarcharum filiorum Jacob, Roberto Lincolinenſi Epiſcopo interprete.

Sixti 2. Pontif. Max. ſententiæ, interprete Ruffino Presbytero Aquilejenſi.

Sixti 3. Pontif. Max. liber de divitiis; Ejusdem epiſtola de malis Doctoribus & operibus fidei, & de judicio futuro. Ejusdem liber de caſtitate ad quendam vere chriſtianum.

Antonii Meliſſæ ſive ſermonum & locorum communium libri 2. commentariolis illuſtrati per Frontonem Theologum Pariſienſem.

Maximi Confeſſoris opuſcula quædam Theologica.

Ferrandi ſanctæ Eccleſiæ Carthaginenſis Diaconi ad Reginum Comitem Parænetiscus, qualis eſſe debeat Dux religioſus in actibus militaribus.

Oreſieſis Monachi Regulæ de inſtitutis monaſticis.

Martini Epiſcopi Dumienſis formula hone-

ſtæ vitæ, ſive de quatuor virtutibus cardinalibus, ejusdemque alius de moribus liber.

Evagrii de octo vitioſis cogitationibus liber.

Nili de octo vitioſis cogitationibus liber.

Dacriani Abbatis ſpiritualis vitæ documenta; Ejusdem ſpeculum Monachorum.

Edmundi Cantuarienſis Archiepiſcopi libellus, qui dicitur ſpeculum Eccleſiæ.

Roberti de Sorbona, qui S. Ludovici Regis Galliarum Chriſtianiſſimi pœnitentiarum Oeconomus fuit, opuſcula quædam.

Baſilii Imperatoris Conſtantinopolitani Exhortationum capita LXVI.

Franciſci opuſcula.

Sexto tomo Liturgiæ, & opuſcula ad eccleſiaſticæ diſciplinæ & Sacramentorum rationem pertinentia continentur, nempe

Jacobi Miſſa.

Marci Liturgia ſeu Miſſa.

Baſilii Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopi Anaphora ex codice Syriaco traducta per Andream Maſium; Ejusdem precatio, qua ſolebat operatus ſacris uti apud DEum, tralata ex Syriaco per eundem Andr. Maſium.

Severi Patriarchæ Alexandrini liber de ritibus baptiſmi; Ejusdem ordo oblationis myſte-

ſteriorum; Ejusdem precationes ABCDariæ Syrorum.

Miſſa, qua *Æthiopes* communiter utuntur, quæ etiam canon univerſalis appellatur. Item ordo Benedictionis puerperæ, Baptiſmi & Myſteriorum ſive adminiſtrationis ſacramenti Confirmationis ſecundum uſum Æthiopum.

Miſſa *Mozarabum* a D. Leandro Hiſpalenſi Epiſcopo peculiariter in Hiſpaniis uſitata.

Græcorum officium de myſteriis ante conſecrationem ſanctæ Quadrageſimæ; Eorundem ſacra Myſteriorum ante conſecrationem Liturgia, interprete G. Genebrardo.

Johannis Zonaræ canon de ſanctiſſima Virgine contra hæreſes.

Germani Patriarchæ Conſtantinopolitani rerum eccleſiaſticarum Theoria.

Maximi Monachi Liturgiæ expoſitio.

Nicolai Cabaſilæ Liturgiæ expoſitio.

Philothei ordo inſtituendi Diaconum.

Orationes Miſſales ex vetuſtiſſimo MSto *Gothico Miſſali.*

Flori Magiſtri exegeſis, ſive expoſitio Miſſæ.

Expoſitio Miſſæ transſcripta ex venerandæ vetuſtatis codicibus.

Paſchaſii Ratberti Abbatis Corbejenſis de corpore & ſanguine Domini in euchariſtia liber.

Lanfranci de euchariſtiæ Sacramento adverſus Berengarium liber.

Guitmundi Cardinalis & Archiepiſcopi Averſani de corporis & ſangvinis Chriſti veritate in euchariſtia libri tres. Ejusdem de ſancta Trinitate, Chriſti humanitate, corporisque ac ſanguinis Domini noſtri veritate confeſſio.

Algeri de Sacramento corporis & ſangvinis Domini libri 3.

Odonis Cameracenſis Epiſcopi expoſitio ſacri canonis Miſſæ.

Stephani Eduenſis Epiſcopi de Sacramento altaris tractatus.

Samonæ Gazæ Civitatis Archiepiſcopi diſceptatio cum Achmed Saraceno, perſpicue docens, panem ac vinum per Sacerdotem conſecratum verum eſſe & integrum corpus ac ſanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti.

Excerptum a *Gregorio III.* Pontif. Max. editum ex Patrum dictis canonumque ſententiis de diverſis criminibus & remediis eorum.

Reſponſa canonica *Timothei* Alexandrini Epiſcopi.

Ex Nomocanone *Neſtevtæ* fragmentum.

Methodii Patriarchæ Conſtantinopolitani commentatio de iis, qui abnegarunt per diverſos modos & ætates.

Ti-

Timothei Preſbyteri de differentia eorum, qui accedunt ad ſanctiſſimam noſtram fidem.

Interrogationes undecim quorundam Monachorum, qui extra civitatem exercebantur, & reſponſiones, quæ ad eas factæ ſunt a ſancta Conſtantinopolitana Synodo tempore ſanctisſimi Patriarchæ Domini Nicolai.

Nicetæ de ordine, qui tunc obſervatur, cum quis a Saraceniſmo ad noſtram fidem transfugit, ex libro XX. Theſauri orthodoxiæ fragmentum.

Odonis Pariſienſis Epiſcopi Synodicæ conſtitutiones.

Galonis Cardinalis conſtitutiones.

Wilielmi Pariſienſis Epiſcopi additiones.

Conſtitutiones ex concilio *Petri* Archiepiſcopi Senonenſis.

Manuelis Patriarchæ reſponſa ad Bellæ Epiſcopi interrogationes.

Jacobi Cardinalis de centeſimo, ſeu jubileo anno liber; Ejusdem de eodem jubileo proſaicus liber.

Walafridi Strabonis de exordiis & incrementis rerum eccleſiaſticarum liber unus.

Bernonis Augienſis Abbatis de quibusdam rebus ad Miſſæ officium pertinentibus libellus.

Micrologus de eccleſiaſticis obſervationibus.

Radulphi de Rivo Decani Tungrenſis de canonum obſervantia liber.

Amalarii Fortunati Epiſcopi Treverenſis de eccleſiaſtico officio libelli 4; Ejusdem de ordine Antiphonarii liber.

Nicolai Epiſcopi Methonenſis ad eos, qui hæſitant, ajuntque conſecratum panem & vinum non eſſe corpus & ſanguinem Domini noſtri Jeſu Chriſti, tractatus.

Expoſitio de celebratione Miſſæ a *Remigio* Antiſiodorenſi Epiſcopo edita, & ſanctorum Patrum ſententiis & auctoritatibus confirmata.

Photii Patriarchæ Conſtantinopolitani Nomocanon, cum commentariis Theodori Balſamonis Gentiano Herveto interprete.

Ludovici Galliarum Regis pragmatica ſanctio; Ejusdem memorabile cum Raimundo Toloſatum Comite Ariano fœdus.

Tomo ſeptimo hiſtorica opuſcula continentur, nempe

Ariſteæ de ſeptuaginta duobus Scripturæ S. Interpretibus hiſtoria.

Victoris Epiſcopi Capuani in Tatiani Alexandrini ſanctorum quatuor evangeliorum conſonantiam.

S.qua-

S. quatuor Evangeliorum harmonia *Tatiano* Alexandrino autore.

S. quatuor Evangeliorum narratio per *Ammonium* Alexandrinum.

Dorothei Martyris & Epiſcopi Tyri de vita ac morte Prophetarum & Apoſtolorum Synopſis.

Sophronii Patriarchæ Hieroſolymitani de laboribus, certaminibus & peregrinationibus ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli fragmentum.

Prochori de vita, miraculis & aſſumtione B. Johannis Apoſtoli hiſtoria, illuſtrata ſcholiis per Renatum Laurentium Barrenſem.

Lini Pontif. Max. de paſſione Petri & Pauli libri 2. ſcholiis illuſtrati ab eodem Laurentio.

Sulpitii Severi Bituricenſis Archiepiſcopi ſacræ hiſtoriæ libri 2; item de Martini vita liber; epiſtolæ, & dialogi tres.

Pauli Oroſii Presbyteri Hiſpani adverſus Paganos hiſtoriarum libri 7. ſcholiis Autorisque elogio illuſtrati per eundem Laurentium.

Gregorii Turonenſis Archiepiſcopi hiſtoriæ Francorum libri decem; Ejusdem de gloria Martyrum liber, aliaque opera.

Anonymi Autoris hiſtoriæ Francorum Grego-

Digitized by Google

rii Turonenſis Appendix, ſive ſupplementum, aut liber undecimus.

Quinti Julii Hilarionis Scriptoris perantiqui chronologia, ſive de mundi duratione libellus.

Nicephori Conſtantinopolitani chronologia tripartita emendata & notis illuſtrata per Antonium Contium.

Adonis Archiepiſcopi Viennenſis chronicon.

Egeſippi de bello judaico, & urbis Hieroſolymitanæ excidio libri 5. Autoris encomio & ſcholiis illuſtrati per R. Laurentium Barrenſem.

Sigeberti Gemblacenſis chronographia.

Melitonis Epiſcopi Sardenſis de tranſitu Virginis Mariæ liber, cum ſcholiolis M. D. L. B.

Palladii Lauſiaca hiſtoria ſcholiis illuſtrata per R. Laurentium Barrenſem.

Heraclidis Cappadociæ Epiſcopi ad Lauſum Præpoſitum epiſtola.

Joannis Moſchi cognomento Evirati pratum ſpirituale, cum additionibus Aloyſii Veronenſis Epiſcopi contra omnes hæreſes.

Victoris Epiſcopi Uticenſis de Vandalica perſecutione libri 3.

Anonymi Autoris de Lirinenſis Monaſterii excidio fragmentum.

Col-

Collectaneorum ex hiſtoria eccleſiaſtica *Theodori Lectoris* libri 2.

Marcellini Comitis Chronicon.

Fulconis cognomento Boni, Andegavorum Comitis ad B. Odonem Abbatem Cluniacenſem epiſtola.

Odonis Abbatis Cluniac. ad Fulconem, cognomento Bonum, Andegavorum Comitem epiſtola; Ejusdem de translatione corporis S. Martini tractatus, item tractatus quod beatiſſimus Martinus compar Apoſtolis dicitur.

Tomo octavo ſacra poëmata continentur, nempe

Sibyllinorum Oraculorum libri 8.

Aurelii Prudentii poëmata.

Severi Rhetoris & Poëtæ chriſtiani carmen bucolicum, ſive de mortibus boum.

Claudii Marii Victoris Oratoris Maſſilienſis Poëticorum commentariorum in Geneſin libri 3. Ejusdem de perverſis ætatis ſuæ moribus epiſtola.

Georgii Piſidæ opus ſex dierum, ſive mundi opificium; Ejusdem poemation de vanitate vitæ.

Alcimi Aviti Viennenſis Archiepiſcopi poëmatum de Geneſi libri quinque; & de conſolatoria caſtitatis laude ad Fuſcinam ſororem liber.

Ma-

Digitized by Google

Marii Victorini Rhetoris Afri de fratribus Machabæis interfectis ab Antiocho Epiphane poëma.

Juvenci Presbyteri Hiſpani evangelicæ hiſtoriæ poëmatum libri 4.

Cœlii Sedulii Scoti Presbyteri ſive Antiſtitis Mirabilium divinorum ſive operis paſchalis libri quatuor; Ejusdem hymnus totam Chriſti vitam continens.

Honorii I. Pontif. Max. de Apoſtolis in Chriſti ad cœlos aſcenſione obſtupeſcentibus epigramma.

Aratoris de Apoſtolica hiſtoria poëmatum libri 2.

Turci Ruffi Aſterii veteris & novi Teſtamenti collatio.

Amœni Poëticum veteris & novi Teſtamenti enchiridion; Ejusdem in Leontium Eccleſiæ ſuæ Burdegalenſi redditum acroſtichis.

Ruſtici Helpidii ad nonnullas veteris & novi Teſtamenti hiſtorias poëtici aliquot ternarii; Ejusdem de Chriſti Jeſu beneficiis carmen.

Probæ Falconiæ centones Virgiliani, ſeu excerptum e Virgilii carminibus ad teſtimonium veteris & novi Teſtamenti opuſculum.

Eudoxiæ Imperatricis de Chriſto centones Homerici.

Am-

Amphilochii Epiſcopi Iconii Jambi ad Seleucum, quinam Scripturæ libri ſunt legendi.

Syneſii Cyrenæi Ptolemaidis Epiſcopi hymni X.

Coſmæ Hieroſolymitæ in ſanctam Chriſti Redemtoris Theogoniam, feſtaque alia & myſteria hymni 13.

Marci Epiſcopi Idruntis in magno ſabbatho hymnus.

Theophanis in ſanctiſſimæ Deiparæ annunciationem hymnus.

Drepanii Flori poëmata.

Petri Apollonii Collatii Presbyteri Novarienſis Excidii Hieroſolymitani libri 4.

Venantii Honorii Clementiani Fortunati Pictavienſis Epiſcopi de vita S. Martini carminum, ejusdem poëmatum & aliorum opuſculorum libri XI.

Dracontii Poëticum hexaëmeron.

Merobaudi Hiſpani Scholaſtici de Chriſto carmen.

Autoris incerti de Chriſti Domini laudibus carmen.

Damaſi Pontif. Max. aliquot Sanctorum poëtica elogia.

Columbani Abbatis contra avaritiam epiſtola.

Ano-

Anonymi Poëtæ de Bebiani baptiſmo & Uxoris ejus Apræ obitu carmen.

Fulberti Carnotenſis Epiſcopi in die ſancto Paſchatis hymnus.

Anonymi Poëtæ de Chriſti myſteriis hymni.

Theodulphi Aurelianenſis Epiſcopi poëtica quædam.

Paulini de vita S. Martini Epiſcopi Turonenſis libri 6; & ejusdem verſus de viſitatione Nepotuli ſui, ſtudio F. Jureti, cujus etiam notæ & emendationes adjunctæ ſunt.

Cœlii Sedulii Presbyteri paſchalis operis in ſoluta oratione libri quinque, cura & ſtudio Franciſci Jureti, cujus etiam notæ & emendationes adjunctæ ſunt.

Q. Septimii Florentis Tertulliani Carthaginenſis Presbyteri carmen de Jona & Ninive, cum notis & emendationibus Franciſci Jureti.

Ambroſii Mediolanenſis Epiſcopi, quæ in ejus Baſilica deſcripta ſunt, Diſticha.

Tomo nono eoque ultimo continentur Scripta Patrum, qui varia mixtim de diverſis rerum divinarum argumentis ſcripſerunt, nempe

L. Cœlii Lactantii Firmiani opera, cum caſtigationibus & notis Michaelis Thomaſii.

Athenagoræ Athenienſis Philoſophi Chriſtiani Apologia vel Legatio pro Chriſtianis; & Ejus-

Ejuſdem de mortuorum reſurrectione tractatus.

M. Minutii Felicis Octavius reſtitutus a Franciſco Balduino JCto.

Æneæ Gazæi Platonici, Philoſophi Chriſtiani, Theophraſtus, ſive de animarum immortalitate & corporum reſurrectione dialogus.

Didymi Alexandrini de Spiritu Sancto libri 3. cum Præfatione Hieronymi; Ejuſdem in Epiſtolas canonicas brevis enarratio.

Nemeſii Epiſcopi Emiſſeni & Philoſophi Chriſtiani, de natura hominis liber unus.

Hildephonſi Toletanæ Eccleſiæ Archiepiſcopi libellus de illibata virginitate Mariæ, cum præfatione Juliani Pomerii; aliaque Hildephonſi Scripta.

Paſchaſii de Spiritu S. libri duo, quibus Symboli enarratio continetur, adverſus errores Macedonii.

Eulogii Martyris Cordubenſis, Doctoris & electi Archiepiſcopi Toletani, Memoriale Sanctorum. Ejuſdem liber apologeticus ſanctorum Martyrum, & quædam alia.

Alvari viri illuſtris ad S. Eulogium epiſtola, & ad eundem S. Eulogium reſcriptum.

Juliani Archiepiſcopi Toletani ad Idalium Bar-

Digitized by Google

Barcilonenſem Epiſcopum προγναστικῶν, ſive de origine humanæ mortis libri 3.

Hugonis Etheriani de anima corpore jam exuta, ſive de regreſſu animarum ab inferis; Ejuſdem de hæreſibus, quas Græci in Latinos devolvunt, ſive quod Spiritus Sanctus ex utroque (Patre ſcilicet & Filio) procedat, contra Græcos libri 3.

Pothonis Presbyteri Prumienſis de domo Dei libri 3.

Joannis XLIV. Epiſcopi Hieroſolymorum, de Inſtitutione primorum Monachorum in lege veteri exortorum, & in nova perſeverantium ad Capraſium Monachum liber.

Nicolai Oreſmii Lexovienſis Epiſcopi de mutatione monetarum tractatus.

Gregorii Palamæ Archiepiſcopi Theſſalonicis corporis & animæ proſopopœia.

Sanctorum Anachoretarum Ægyptiorum Apophthegmata, comprehenſa libris XVIII. Hieronymo, vel, ut alii verius putant, Pelagio E. R. Diacono interprete: Eorundem ſanctorum Anachoretarum divinorum Apophthegmatum Joanne R. E. Subdiacono interprete, libri 4.

Petri Abbatis Monaſterii Cellenſis opuſcula.

Sub-

Subjecti ſunt novem his tomis quatuor indices, quales & primæ editioni additi fuerant. Inſerta autem his ſecundæ editionis indicibus legitur *Idiotæ* de Virgine Mariæ contemplatio, quam Bignæus in Orthodoxographorum editione ab hæreticis ſublatam queritur, ideoque ex editione Pariſienſi 1538. hoc loco etſi alieno reſtituendam exiſtimavit. Addit etiam huic Idiotæ contemplationi duo *Paſchaſii* fragmenta ex ejus libro de veritate corporis & ſangvinis Chriſti in euchariſtia, à Jobo Gaſtio, ut ait, ſublata, & nunc à Jeſuita Frontone ex codice quodam bibliothecæ Jeſuiticæ reſtituta. Uter autem horum codicum, Gaſtianus an Jeſuiticus, melioris fidei ſit, aliis nunc diſpiciendum relinquimus.

IV. Cæterum ex collatione utriusque editionis patet, in ſecunda editione multa variorum Patrum monumenta acceſſiſſe, quæ in prima editione deſiderantur, attamen etiam nonnulla in prima editione legi veterum Scripta, quæ in ſecunda editione fruſtra requiras. Cum enim in prima editione Trapezuntii opuſculum ad verba Chriſti de Johanne : *ſi eum volo manere*, Aurelii Caſſiodori inſtitutiones divinæ, Tichonii liber de ſeptem regulis, Tharaſii epiſtola ad

Barcilonenſem Epiſcopum προγνωστικῶν, ſive de origine humanæ mortis libri 3.

Hugonis Etheriani de anima, corpore jam exuta, ſive de regreſſu animarum ab inferis ; Ejusdem de hæreſibus, quas Græci in Latinos devolvunt, ſive quod Spiritus Sanctus ex utroque (Patre ſcilicet & Filio) procedat, contra Græcos libri 3.

Pothonis Presbyteri Prumienſis de domo Dei libri 3.

Joannis XLIV. Epiſcopi Hieroſolymorum, de Inſtitutione primorum Monachorum in lege veteri exortorum, & in nova perſeverantium ad Capraſium Monachum liber.

Nicolai Oreſmii Lexovienſis Epiſcopi de mutatione monetarum tractatus.

Gregorii Palamæ Archiepiſcopi Theſſalonicis corporis & animæ proſopopœia.

Sanctorum Anachoretarum Ægyptiorum Apophthegmata, comprehenſa libris XVIII. Hieronymo, vel, ut alii verius putant, Pelagio E. R. Diacono interprete: Eorundem ſanctorum Anachoretarum divinorum Apophthegmatum Joanne R. E. Subdiacono interprete, libri 4.

Petri Abbatis Monaſterii Cellenſis opuſcula.

Sub-

Subjecti ſunt novem his tomis quatuor indices, quales & primæ editioni additi fuerant. Inſerta autem his ſecundæ editionis indicibus legitur *Idiotæ* de Virgine Mariæ contemplatio, quam Bignæus in Orthodoxographorum editione ab hæreticis ſublatam queritur, ideoque ex editione Pariſienſi 1538. hoc loco etſi alieno reſtituendam exiſtimavit. Addit etiam huic Idiotæ contemplationi duo *Paſchaſii* fragmenta ex ejus libro de veritate corporis & ſangvinis Chriſti in euchariſtia, à Jobo Gaſtio, ut ait, ſublata, & nunc à Jeſuita Frontone ex codice quodam bibliothecæ Jeſuiticæ reſtituta. Uter autem horum codicum, Gaſtianus an Jeſuiticus, melioris fidei ſit, aliis nunc diſpiciendum relinquimus.

IV. Cæterum ex collatione utriusque editionis patet, in ſecunda editione multa variorum Patrum monumenta acceſſiſſe, quæ in prima editione deſiderantur, attamen etiam nonnulla in prima editione legi veterum Scripta, quæ in ſecunda editione fruſtra requiras. Cum enim in prima editione Trapezuntii opuſculum ad verba Chriſti de Johanne: *ſi eum volo manere*, Aurelii Caſſiodori inſtitutiones divinæ, Tichonii liber de ſeptem regulis, Tharaſii epiſtola ad

 Adria-

Adrianum Papam de non faciendis pecunia ordinationibus, Neſtoriani populi epiſtolæ duæ ad Pontificem Maximum, Methodii revelationes & Nicolai de Clemangiis opuſcula legantur, ea & nonnulla alia aliorum ſcripta in ſecunda editione non amplius comparent, quod non tam incuriæ, quam conſulto Bignæi ſtudio, vel etiam aliorum monitis tribuendum eſt. Sane Bignæus in præfatione ſecundæ editionis queritur, ſe, cum primam editionem procuraret, tam graviter in multis offendiſſe, ut vix ſciat, an miſericordiam ſit à quoquam conſecuturus. Vix autem dubium eſt, quin ad gravia primæ editionis errata & hoc retulerit, quod Nicolai de Clemangiis ſ. Clemangis opuſculis in hac Patrum bibliotheca locum reliquerit, cum in iſtis opuſculis eccleſiæ Romanæ & imprimis Pontificum, Epiſcoporum, aliorumque Clericorum ulcera libere tangantur, quamobrem etiam iſta opuſcula in indice Romano libris prohibitis annumerantur, ita ut illa tantum ejus opera permittantur, quæ juxta Cenſores deputatos emendata h. e. corrupta & mutilata exhibentur.

V. Et hujusmodi cenſuras ipſa quoque Bignæana Patrum bibliotheca evadere non potuit. Etſi enim Bignæus in prima editione

ne ad calcem Dedicationis ſuæ Epiſtolicæ non ſine blaſphemo abuſu verborum, quæ in epiſtola ad Hebræos de Chriſto proferuntur, Pontificem Romanum Gregorium XIII. his verbis alloquatur: *te unum reſpicio Pontificem, qui ſcias & poſſis compati infirmitatibus meis tentatus per omnia pro ſimilitudine: Itaque adeo cum fiducia ad thronum gratiæ tuæ, ut miſericordiam conſequar, & inveniam apud te gratiam in auxilio opportuno*, & pudendam hanc adulationem etiam in Dedicatoria ſecundæ editionis ad Sixtum V. repetat, aſſerens quod *laborum ſuorum judicem habiturus ſit Pontificem, qui ſciat compati infirmitatibus ipſius & tentato per omnia potentem auxiliari*, tandemque in hæc verba erumpens: *Itaque adeo gratiæ veſtræ thronum, ut V. Sanctitatis miſericordiam & benedictionem conſequar, & inveniam gratiam;* nulla tamen compaſſione tacti Pontifices Romani bibliothecam Patrum ab ipſo editam expurgatoriorum indicum cenſuris tradiderunt. Prodiit enim Romæ ex typographia Cameræ Apoſtol. 1607. *indicis librorum expurgandorum in Studioſorum gratiam confecti Tomus I. in quo 50. Autorum libri præ cæteris deſiderati emendantur per Fr. Johannem Mariam Braſichellenſem S. Palatii Apo-*

 ſtoli-

ſtolici Magiſtrum in unum corpus redactus & publicæ commoditati editus. Et inter hos 50. Autores, qui in hoc indice expurgantur, & quos emendari indicis hujus autor utilitatis publicæ magis intereſſe exiſtimavit, occurrit etiam bibliotheca Patrum Bignæana, cujus & prima & ſecunda editio jam tum prodierat. Hunc indicem oculis uſurpare mihi nondum licuit. Rariſſima enim ſunt indicis illius exemplaria, poſtquam & Romana editio ſuppreſſa, & nova, quæ in Belgio parabatur, velut in herba ſuffocata fuit, cui ſuppreſſioni occaſionem dediſſe videntur Carmelitæ, qui Braſichellani cenſura in Johannis Hieroſolymitani librum de inſtitutione Monachorum offenſi magnas lites paraturi videbantur, & alii Pontificii, qui ſpreta hujus indicis autoritate a Braſichellani cenſuris circa varios Autores diſſentiebant. Interim quales Braſichellani in bibliothecam Patrum cenſuræ fuerint, ex aliis autoribus cognoſci poteſt, qui paſſim ſpecimina aliqua iſtius indicis exhibent. Ejusmodi ſpecimina haud raro occurrunt in Lugdunenſi Patrum bibliotheca, in qua ſæpius Braſichellenſis cenſura Scriptoribus eccleſiaſticis in illa bibliotheca collectis præmittuntur. Occurrunt enim Tomo II. hujus bibliothecæ Braſichellenſis cenſuræ de

de Herma, Tatiano, Melitone, Tom. III. de Hippolyto, Ammonio, Xyſto, Zenone, Victore Pitabionenſi, Dorotheo, Lactantio, Tom. IV. de Didymo, Tom. V. de Philaſtrio, Johanne Hieroſolymitano, Marco Eremita, Sophnonio, Timotheo, Proba Falconia, Tom. VI. de Sixto III. Tom. VIII. de Fauſto, Baſilio Seleucienſi, Vigilio, Gelaſio Papa, Tom. IX. de Johanne Maxentio, Juſto Orgelitano, Tom. X. de Aratore, Tom. XII. de Severo, Tom. XIV. de Jona Aurelianenſi, Tom. XXII. de Hugone Etheriano, Tom. XXIII. de Nicolao Methonenſi, Tom. XXV. de Nicone, Tom. XXVI. de Gregorio Palama. Sunt autem iſtæ Braſichellenſis cenſuræ non penitus aſpernandæ, cum ſubinde de Scriptoribus eccleſiaſticis rectius judicium ferat, quam Bignæus tulerat. Bignæus Hermam, cujus Paſtor extat, Pauli Apoſtoli diſcipulum fuiſſe aſſerit, at rectius Braſichellanus cenſet, hunc Paſtoris librum ab Herma Pauli diſcipulo ſcribi non potuiſſe, cum & hæreſibus & fabulis ſit oppletus. Librum de tranſitu Virginis Mariæ Bignæus ratiunculis nonnullis adductis Melitoni Sardenſi adſcribit, at Braſichellenſis rectius judicat, ratiunculis illis non obſtantibus certum eſſe, quod liber ille ſit perperam Melitoni adſcriptus,

ptus, apocryphus, nullius autoritatis & penitus rejiciendus. Sententias, quas ſub Sixti Pontificis Romani & Martyris nomine Bignæus ediderat, Braſichellanus rectius Xyſto, vel Sixto Pythagorico vindicat, cum ex Hieronymo, Auguſtino aliisque Autoribus conſtet, quod Rufinus mala fraude illum Philoſophi gentilis librum Sixto Pontifici Romano & Martyri ſuppoſuerit. De Zenonis Veronenſis Sermonibus Braſichellanus cum Baronio recte ſtatuit nonnullos & eos imprimis, quibus Ariani refutantur à Zenone Veronenſi, qui ante natam Arianam hæreſin Martyr occubuit, haberi non potuiſſe. Librum de vitis Prophetarum & Apoſtolorum, quem Bignæus ſub nomine Dorothei Martyris & Epiſcopi Tyrii edidit, Braſichellenſis rectius Dorotheo cuidam juniori vindicat. Libros 5. contra Eutychen, quos Bignæus aliorum exemplo Vigilio Epiſcopo Tridentino & Martyri tribuerat, rectius Braſichellenſis Vigilio Tridentino ſuppoſitos affirmat. Verum plura Braſichellani de Patribus judicia nunc addere, & quid in illis vel laudandum vel vituperandum videatur, diſcutere ſuperſedeo, rogans potius celeberrimum Dn. Tenzelium, ut, cum apographum hujus indicis poſſideat, & jam unum alte-

alterumque ejus ſpecimen Obſervationibus Halenſibus inſeri permiſerit, integrum hunc indicem à plurimis hactenus deſideratum, in publicam utilitatem edat.

VI. Ridiculus autem eſt Jeſuita Poſſevinus cum in apparatu ſuo Tom. 2. p. 66. neque primam neque ſecundam Bignæanæ Patrum bibliothecæ editionem ſalva conſcientia à quoquam retineri poſſe pronunciat. Ego quidem primam editionem, cum mea non ſit, ſed mutuo accepta ſalva conſcientia retinere non poſſum, ideoque Dominis ſuis plurimum Reverendis, quam primum commoda occaſio ſe obtulerit, cum magnis gratiis remittam. Secundam autem editionem, quam juſto titulo poſſideo, retinere minime dubito, nec ullos conſcientiæ morſus inde timeo, etſi eam non ſolum Romanus Braſichellani, ſed alii etiam indices expurgatorii pluribus locis emendandam & caſtigandam cenſuerint. Nam etiam Sandovallianus index librorum prohibitorum & expurgatorum, qui de conſilio Supremi Senatus & generalis inquiſitionis Hiſpaniarum Madriti 1612. excuſus, & Genevæ cum Benedicti Turrettini præfatione 1619. recuſus eſt, ſecundam Bignæanæ Patrum bibliothecæ editionem cenſuris ſuis confixit, nullumque ejus

tomum intactum reliquit. In primo tomo caſtigatur Junilius, Anaſtaſius Nicænus, Anaſtaſius Sinaita, Moſe Bar-Cepha, Salonius, Olympiodorus, Philo Carpathius, Aponius Lucas Abbas, Theophilus Antiochenus, Arnoldus Abbas, Victor Antiochenus, Titus Boſtrenſis, Theodulus, Clemens Alexandrinus, Victorinus Pictavienſis & Andreas Cæſarienſis. In ſecundo tomo Hippolytus, Petrus Alexandrinus, Heſychius Hieroſolymitanus, Macarius, Drogo, Eligius, Antiochus, Fauſtus, Chromatius, Agapetus, Dorotheus Archimandrita, Baſilius Seleucienſis, Cæſarius Arelatenſis, Zeno Veronenſis & Berengoſus Abbas. In tertio tomo Ignatius, Martialis Lemovicenſis, Dionyſius Alexandrinus, Gregorius Neocæſarienſis, Antonius Magnus, Paulinus Nolanus, Fauſtus Regienſis, Pacianus, Gregorius Nyſſenus, Theophilus Alexandrinus, Proclus, Cyrillus Alexandrinus, Bachiarius, Antoninus Conſtantinenſis, Symmachus, Agnellus, Nico, Fulbertus, Adelmannus, Petrus Damianus, Hildebertus Turonenſis, Aldhelmus & Albinus Flaccus. In quarto tomo Philaſtrius, Vincentius Lirinenſis, Leontius, Julius Firmicus, Hermias Philoſophus, Zacharias Mitylenæus, Theodorus Abucaras, Julianus Toletanus, R. Samuel,

muel, Victorinus Afer, Idacius Clarus, Optatus Milevitanus, Gelaſius, Johannes Maxentius, Jonas Aurelianenſis, Fauſtus, Claudianus Mamertus, Theorianus, Gregentius, Hieronymus à S. Fide, Baſilii & Gregorii Dialogus, Ruſticus Diaconus, Tatianus Aſſyrius & Gennadius Scholarius. In tomo quinto Hermas, Marcus Eremita, Salvianus Maſſilienſis, Johannes Climacus, Diadochus, Nilus, Thalaſſius, Gildas, Idiota, Iſaac Syrus, Teſtamentum 12. Patriarcharum, Sixtus Philoſophus, Sixtus III. Pont. Romanus, Antonius Meliſſa, Maximus, Ferrandus Diaconus, Martinus Dumienſis, Evagrius, Dacrianus Abbas, Johannes Abbas, & Franciſcus. In tomo ſexto Miſſa Jacobi, anaphora Baſilii, Severus, Miſſa Æthiopum, Germani theoria, Nicolaus Cabaſilas, Philotheus, Florus, Paſchaſius Ratbertus, Guitmundus, Algerus, Odo, Stephanus Eduenſis, Timotheus Presbyter, Walafridus Strabo, Micrologus, Nicolaus Methonenſis, Remigius, & Photius. In tomo ſeptimo Tatianus Alexandrinus, Ammonius Alexandrinus, Dorotheus, Sophronius, Prochorus, Linus, Severus Sulpitius, Gregorius Turonenſis, Nicephori chronologia, Sigebertus, Melito, Palladius, Victor Uticenſis, Theodorus Lector, & Odo

Digitized by Google

Cluniacenſis. In tomo octavo Prudentius, Georgius Piſides, Marius Victorinus, Arator, Eudocia, Amphilochius, Syneſius, & Petrus Apollonius Collatius. In tomo nono Lactantius, Athenagoras, Minutius Felix, Æneas Gazæus, Didymus, Nemeſius, Ildephonſus, Julianus Toletanus, Hugo Etherianus, Potho, Gregorius Palama, Anachoretarum apophtegmata, & Petrus Cellenſis. In hos Scriptores Sandovallianus index ita ſævit, ut modo illis Divorum & Sanctorum titulum detrahat, modo caute legendos moneat, modo verba quædam addi, modo expungi, modo mutari, jubeat, modo ſententias in margine vel indice occurrentes, etſi cum ipſo textu conveniant obliterari & deleri cupiat. Sed hæ ipſæ cenſuræ, quibus index Sandovallianus tam in bibliothecas Patrum, quam in alios Scriptores graſſatur, myſterium iniquitatis pontificiæ prodiderunt. Unde titulo editionis Genevenſis Turrettinus hoc epigramma apponi curavit:

Indicis huic libro nomen præfigitur apte,
Nam proprio Sorices indicio pereunt.

Nihilo tamen minus hanc Sandovalliani indicis crambem recoxit index alius Hiſpanicus Antonii à Soto Major juſſu ac ſtudiis recognitus, & 1640. Madriti excuſus, & poſtea una

una cum Romano indice Alexandri VII. A. C. 1667. denuo recuſus. Cum enim indicis hujus compilator ad bibliothecam Patrum accedit, primum nonnullas Patrum bibliothecas Pariſienſes & Colonienſem recenſet, deinde vero ſpecialiter contra ſecundam Bignæi editionem calamum ſtringit, eosdemque Patres, qui in Sandovalliano indice notati fuerunt, iisdem ut plurimum verbis carpere ſatagit, & Bernardi de Sandovall exemplo ne ipſis quidem Epiſcopis Romanis parcit, etſi alias infallibilitatis privilegio à Pontificiis donentur. Nam in Symmachi Pontificis Romani apologetico duabus vicibus margini aſcribi jubet verba: *caute lege*, & cum Symmachus ſe Petri Vicarium appellat, hoc titulo non contentus indicis compilator verba Pontificis ita corrigi poſtulat: *potius Chriſti Vicarius*, ut alias miſerabiles horum indicum cenſuras taceamus. Etſi vero tertia Pariſienſis Patrum bibliothecæ editio juxta Romanum Braſichellani indicem caſtigata fuerit, dubium tamen tenerioribus conſcientiis, qualem Poſſevinus habuit, oriri poſſet, annon hæc quoque editio abjicienda ſit? Nam in ea quoque Antonius à Soto Major nonnulla, quæ caſtigatione ſua digna cenſuit, notavit.

VII.

Digitized by Google

VII. Prodiit illa tertia editio A. C. 1609. & ſequenti anno 1610. auctario duobus tomis conſtante locupletata eſt, quorum unus Scriptores de divinis officiis pridem ab Hittorpio editos, alter vero varia Patrum opuſcula continet. At hanc Patrum bibliothecam bibliotheca mea non habet, quemadmodum nec illam, quæ 1624. prodiit, & quarta Pariſienſis Patrum bibliotheca dici ſolet. Poſſideo tamen duos auctarii græco-latini tomos, quibus præter alias acceſſiones quarta illa editio ditata fuit, Urbano VIII. eodem anno 1624. à Typographis dedicatos. Et in priori quidem hujus auctarii Græco-latini tomo occurrunt

Ignatii epiſtolæ,

Athenagoræ apologia pro Chriſtianis; Ejusdem de mortuorum reſurrectione liber.

Theophili Antiocheni contra Chriſtianæ religionis calumniatores libri 3. ad Autolycum.

Tatiani Aſſyrii Oratio ad Græcos.

Hermiæ Philoſophi Gentilium Philoſophorum irriſio.

Gregentii Archiepiſcopi Tephrenſis Diſputatio cum Herbano Judæo.

Dionyſii Archiepiſcopi Alexandrini epiſtola adverſus Paulum Samoſatenſem Epiſcopum

ſcopum Antiochiæ; & ejusdem ad Baſilidem Epiſcopum epiſtola.

Procli Archiepiſcopi Conſtantinopolitani ad Armenios de fide epiſtola.

Theodori Presbyteri Raithu de incarnatione divina meditatio.

Zachariæ Mitylenes Epiſcopi de mundi opificio liber contra Philoſophos.

Theodori Abucaræ varia contra hæreticos opuſcula.

Theoriani Diſputatio cum Catholico Armeniorum.

Leonis Papæ Rom. epiſtola ad Flauianum.

Leontii Byzantini Scholæ de ſectarum hiſtoria.

Conſtantini Harmenopuli de opinionibus hæreticorum.

Cæſarii fratris S. Gregorii Nazianzeni de variis quæſtionibus Dialogi 4.

Sententiæ ſanctorum Patrum de venerandarum imaginum uſu in VII. Synodo comprobatæ.

Dorothei Archimandritæ expoſitiones & doctrinæ diverſæ de vita recte & pie inſtituenda.

Marci Eremitæ opera quæ extant omnia.

Heſychii Presbyteri ad Theodulum ſermo.

Antio-

Antiochi ſanctæ Lauræ Abbatis Pandectes Scripturæ divinæ ad Euſtachium Præpoſitum.

Ad calcem hujus tomi acceſſere

Ad Ignatii epiſtolas annotationes & ſcholia Hieronymi Vairlenii & Martialis Mæſtræi.

Ad Athenagoræ Legationem & librum de reſurrectione Excerpta ex annotationibus Conradi Geſneri & H. Stephani Typographi.

Ad ejusdem Athenagoræ Legationem notæ Frontonis Ducæi.

In Theophili ad Autolycum libros 3. notæ Frontonis Ducæi.

In orationem Tatiani contra Græcos notæ Frontonis Ducæi.

In epiſtolam Dionyſii Alexandrini ſcholia Franciſci Turriani.

In Diſputationem Zachariæ Scholaſtici Chriſtiani notæ Frontonis Ducæi.

Tomo II. hujus auctarii græco-latini exhibentur

Jacobi Liturgia.

Marci Liturgia.

Baſilii Cæſareæ Cappadociæ Archiepiſcopi Liturgia.

Joannis Chryſoſtomi Liturgia.

Offi-

Officium de myſteriis ante conſecratis ſanctæ Quadrageſimæ & Liturgia myſteriorum ante conſecratorum.

Liturgia ſeu Miſſa Apoſtolica *Petri*, cum canone latino eccleſiæ Romanæ.

Gregorii Papæ Miſſa.

Germani Patriarchæ Conſtantinopolitani rerum eccleſiaſticarum contemplatio.

Maximi de eccleſiaſtica myſtagogia ſive Liturgiæ expoſitio.

Nicolai Cabaſilæ compendioſa expoſitio ſacræ Liturgiæ.

Nicolai Epiſcopi Methonenſis ad eos, qui hæſitant ajuntque conſecratum panem non eſſe corpus Chriſti.

Samonæ Gazæ Archiepiſcopi Diſceptatio de euchariſtia cum Achmed Sarraceno.

Nicetæ de ordine qui obſervatur, cum quis à Saraceniſmo transfugit.

Euthymi Monachi Iſmaelitarum confutatio ex ejus Panoplia.

Philothei Patriarchæ Cpolitani laudatio trium Pontificum orbis terræ doctorum.

Hippolyti Epiſcopi & Martyris oratio de Conſummatione mundi & Antichriſto.

Agapeti Diaconi ad JuſtinianumCapita admonitoria.

Æneæ Gazæi Theopraſtus ſive de animarum immortalitate.

Heſy-

Digitized by Google

Heſychii Presbyteri Hieroſolymitani de Maria Deipara homilia.

Andreæ Hieroſolymitani Archiepiſcopi in Mariæ Deiparæ ſalutationem ſermo.

Pantaleonis magnæ eccleſiæ Diaconi de luminibus ſanctis ſermo.

Germani Archiepiſcopi Conſtantinopolitani Encomium in Deiparam; Ejusdem Oratio in nativitatem Deiparæ Virginis; & ejusdem in beatam Deiparæ Virginis Dormitionem oratio.

Nemeſii Epiſcopi Emiſſeni & Philoſophi chriſtiani de natura hominis liber.

Aſterii Epiſc. Amaſ. homiliæ V. Phil. Rubenio interprete.

Olympiodori in Eccleſiaſten Salomonis commentarii.

Expoſitio Cantici Canticorum per paraphraſin collecta ex Gregorii Nyſſeni, Nili, & Maximi commentariis.

Pſelli expoſitio altera ejusdem Cantici verſibus politicis edita.

Titi Boſtrorum Epiſcopi expoſitio in evangelium ſecundum Lucam.

Amphilochii Epiſcopi Iconii de occurſu Domini oratio.

Timothei Presbyteri Hieroſolymitani oratio de propheta Symeone Dei ſuſceptore.

Cyrilli Hieroſolymitani oratio de occurſu Domini & Symeone. *Ari-*

Ariſteæ de legis divinæ ex hebraica lingva in græcam translatione per LXX. Interpretes ad Philocratem hiſtoria.

Palladii Epiſcopi Helenopolitani hiſtoria Lauſiaca.

Joannis Moſchi pratum ſpirituale.

Nili Monachi capita parænetica.

Thalaſſii Abbatis centuriæ IV. de charitate & continentia.

Ad calcem hujus tomi accedunt

FrontonisDucæi notæ in homiliasAſterii, & in hiſtoriam Lauſiacam Palladii.

Et hujus Ducæi ſtudio imprimis hoc græco-latinum auctarium debetur, unde Sotwellus in bibliotheca Jeſuitica Scripta ejus recenſens de ipſo refert, quod bibliothecam Græcorum Patrum edi curaverit. Neque tamen Ducæus Patres hoc auctario contentos primus græce edidit, aut nova verſione donavit, ſed ab aliis jam editos & verſos collegit, niſi quod Antiochi S. Lauræ Abbatis Pandectes Scripturæ divinæ in hoc auctario græce primum prodiit, cui tractatui Ducæus Godofredi Tilmanni interpretationem adjecit: quemadmodum & in altero auctarii hujus tomo Nicolai Cabaſilæ expoſitio ſacræ liturgiæ, Germani in dormitionem Deiparæ oratio, Olympiodori in eccleſiaſten com-

mentarius, expoſitio cantici canticorum per paraphraſin ex Gregorii Nyſſeni, Nili & Maximi commentariis collecta, Pſelli ejusdem cantici expoſitio verſibus politicis deſcripta, TitiBoſtrenſis in evangeliumLucæ expoſitio, Johannis Moſchi pratum ſpirituale & Thalaſſii centuriæ quatuor de caritate & continentia græce primum prodierunt, quibus monumentis Ducæus latinas verſiones pridem ab aliis editas adjunxit.

VIII. Huic auctario græco-latino Ducæano addimus aliud auctarium bibliothecæ Patrum Pariſienſis mere latinum. Titulus hujus operis eſt hujusmodi: *Bibliotheca veterum Patrum & Scriptorum eccleſiaſticorum, ſive Supplementum bibliothecæ Patrum continens opuſcula plurimorum eccleſiæ Patrum in prioribus tomis deſiderata, ex vetuſtiſſimis illuſtrium bibliothecarum CC. MSS. eruta & in duos tomos diſtributa Pariſiis apud Ægidium Morellum via Jacobæa ad inſigne fontis A. C. 1639.* Quod auctarium vel ſupplementum Morellius eum in finem collegit, ne Pariſienſibus Patrum bibliothecis à Colonienſi palma præriperetur, quæ majori Patrum copia omnes anteriores Patrum bibliothecas quodammodo obſcuraſſe videbatur. Et primo quidem tomo ſupra 50. Scriptores continentur, nempe *Arno-*

Arnobii Senioris Diſputationum adververſus gentes lib. 7. ex emendatione & recognitione Theodori Canteri.

C. Sollii Apollinaris Sidonii opera Jacobi Sirmondi cura & ſtudio recognita.

Pauli Oroſii adverſus Paganos hiſtoriarum lib. 7. ex recognitione Renati Laurentii de la Barre.

M. Felicis Ennodii, Epiſcopi Ticinenſis opera à Jacobo Sirmondo in ordinem digeſta & multis locis aucta & emendata.

Arnobii Junioris conflictus Catholici cum Serapione, in duos libros diſtributus cum notis Fr. Feu-ardentii.

Arnobii Junioris Commentarii in omnes Pſalmos Davidis per R. L. de la Barre recens aucti & emendati.

Goffridi Abbatis Vindocinenſis S. Priſcæ Cardinalis, qui vixit usque ad tempora Innocentii II. Pontif. epiſtolarum lib. 4. opuscula 17. & ſermones 12. juxta editionem Jacobi Sirmondi.

Methodii Epiſcopi Tyri homilia in feſto purificationis B. Virginis per Petrum Pantinum edita.

Methodii ejusdem ſive alterius Epiſcopi Patarenſis & Martyris de Simeone & Anna, deque S. Deipara ſermo; & ejusdem reve-

lationes per paraphraſin translatæ incerto Autore.

Hippolyti homilia de Deo Trino & uno, & de myſterio incarnationis contra hæreſin Noëtii, interprete Johanne Pico.

Amphilochii Iconii Epiſcopi carmen ad Seleucum, in diem ſabbathi ſermo.

Anonymum de muliere quæ peccata ſua in charta conſcripſerat, Amphilochio adſcriptum.

Euſebii Vercellenſis epiſtola dum eſſet in exilio ad Presbyteros & ad plebes quasdam Italiæ transmiſſa.

Pachomii Abbatis regula Monachorum Angelo dictante ſcripta.

Tetradii Presbyteri regula Monachorum Cæſario dictante ſcripta.

Paterii legatio ex miſcellaneis Gerardi Voſſii.

Orientii Commonitorium à M. Delrione typis excuſum, emendatum & notis illuſtratum.

Procli Archiepiſcopi Conſtantinopolitani homilia de Domini noſtri Jeſu Chriſti nativitate, interprete Theodoro Peltano; item ſermo in transfigurationem Domini noſtri, & epiſtolæ quædam.

Vigilii Epiſcopi Tridentini quæ extant omnia

omnia aucta & emendata ſtudio Andreæ Schotti.

Anaſtaſii Patriarchæ Theopolitani & *Cyrilli* Alexandrini compendiaria orthodoxæ fidei explicatio.

Galli Confeſſoris & Abbatis ſermo dictus in conſecratione Johannis Epiſcopi Conſtantienſis editus per Henr. Caniſium.

Columbani Abbatis epiſtola poëtica.

Andreæ Hieroſolymitani Epiſcopi Cretenſis orationes duæ in exaltationem venerandæ crucis edente Jacobo Gretſero.

Benedicti Abbatis inſtitutoris ordinis Benedictinorum regula, & alia quædam monumenta.

Evantii Abbatis epiſtola contra eos qui ſangvinem animalium immundum eſſe judicant, & carnem mundam eſſe dicunt, edita per Henr. Caniſium.

Marcellini Comitis chronicon.

Germani Patriarchæ Conſtantinopolitani fragmentum de ſacris Synodis & quænam quovis tempore Apoſtolicæ prædicationi hæreſes ſucceſſerint ab Henrico Caniſio editum; Ejusdem oratio in primam jejuniorum Dominicam & in imaginum reſtitutionem à Jacobo Gretſero edita.

Anshelmi Lucenſis Epiſcopi libr. 2. contra

tra Guibertum Antipapam pro defenſione Gregorii VII. legitimi Pontificis Rom.

Johannis Caleca Patriarchæ Conſtantinopolitani ſermo pro Dominica ante exaltationem S. crucis, à Jacobo Gretſero editus.

Johannis Xiphilini Patriarchæ Conſtantinopolitani oratio in tertiam jejuniorum hebdomadem, ſeu in crucis adorationem à Jacobo Gretſero edita.

Guigonis meditationes.

Michaëlis Glyca Diſputationes duæ interprete Jacobo Pontano.

Pauli Oroſii Presbyteri de arbitrii libertate adverſus Pelagium liber apologeticus.

Auguſtini ex libro de natura & gratia excerpta de eadem arbitrii libertate.

Procli Archiepiſcopi Conſtantinopolitani oratio panegyrica in S. Andræam Apoſtolum, Carolo Fabiano interprete.

Proſperi Aquitanici confeſſio.

Arnobii annotationes in locos Evangeliſtarum ex recognitione Andreæ Schotti.

Heſychii Presbyteri Hieroſolymitani oratio demonſtrativa in S. Andræam Apoſtolum.

Severini Epiſcopi incertæ ætatis doctrina.

Methodii cujusdam Epiſcopi ad eos qui dicunt,

dicunt, quid profuit nobis filius Dei crucifixus in terra & homo factus? & quare crucis figura pati ſuſtinuit, & non aliquod aliud ſupplicium? & quæ utilitas crucis? Ejusdem ad eos quos pudet crucis Chriſti.

Euſebii cujusdam auctoris incertæ ætatis Oratio de commemoratione Sanctorum.

Neropii Paulini & Theratiæ incertæ ætatis auctorum epiſtola.

Eutropii Abbatis incertæ ætatis auctoris ad Petrum Papam epiſtola.

Porcarii Abbatis, incertæ ætatis autoris, epiſtola.

Sedati Epiſcopi incertæ ætatis auctoris homilia de Epiphania.

Pauli Diaconi incertæ ætatis auctoris homilia ſuper parabola Regis volentis poſcere rationem de ſervis ſuis.

Maximi Planudis incertæ ætatis auctoris oratio in corporis Jeſu Chriſti ſepulturam & ſacro-ſanctæ Dei matris lamentationem.

Scholaſtici cujusdam dialogus de Deo ad Simeonem Theologum per interrogationes & reſponſiones.

Aſcetica quorundam ſive de diſciplina Monachorum.

Baſilii Monachi Presbyteri & præfecti Lauræ Maleini aſceticæ vitæ deſcriptio.

Johannis Carpathiorum Epiſcopi ad Monachos ex India, eorum rogatu, capita hortatoria.

Theodori Edeſſeni capita 50.

Syncleticæ vita.

Eliæ Presbyteri & defenſoris ſententiarum ex florilegio florilegium.

Petri Abbatis ſive anonymi cujusdam ex florilegio excerpta, ex Anachoretarum dictis potiſſimum.

Leonis Imperat. ex meditatione extremi judicii canticum compunctionis.

Theolepti Philadelphiæ Metropolitæ ejusdem argumenti Canon, ſive canticum ejusdem argumenti.

Agentis animam canticum ex Græcorum euchologio.

Peccatoris ad Deiparam canon, ſive canticum.

Simeonis Archiepiſcopi Theſſalonicenſis de divino templo, de ejus miniſtris aliisque ad divinum cultum ſpectantibus commentariolus, à Jacobo Pontano editus cum ejusdem notis.

Tomo ſecundo ſupplementi hujus Morelliani continentur

Leontii fragmentum contra Hebræos.

Marculfi Monachi formularum lib. 2. item vete-

veteres formulæ incerti autoris. Acceſſerunt & aliæ veteres incertorum auctorum formulæ ex vetuſtiſſimis codicibus, quas Hieronymus Bignonius primum edidit & recenſuit.

Bonifacii Germanorum Apoſtoli pluriumque Pontificum, Regum & aliorum epiſtolæ luce donatæ per Nicolaum Serarium, cum ejusdem notis.

Freculphi Epiſcopi Lexovienſis Chronicorum libri duo.

Theodulphi Epiſcopi Aurelianenſis epiſtola ad Presbyteros Aurelianenſes; item carmina quædam & alia opera ab Henrico Caniſio edita.

Chriſtiani Druthmari Monachi Corbejenſis expoſitio in Matthæum Evangeliſtam; item epitome in Lucam & Johannem.

Hincmari Rhemenſis Archiepiſcopi epiſtolæ; Ejusdem opuſcula aliqua & aliæ epiſtolæ.

Flodoardi hiſtoriæ Rhemenſis Eccleſiæ lib. 4. opera & ſtudio Georgii Coluenerii in lucem editi cum ejusdem Coluenerii notis. Item Domini Sonnacii ad eundem Flodoardum appendix.

Hippolyti Thebani Chronicon.

Leidradi Lugdunenſis Epiſcopi epiſtolæ

Digitized by Google

per Papirium Maſſonium editæ poſt opera Agobardi.

Theophanis Ceramei Orationes Dominicæ ante exaltationem crucis habitæ.

Petri Siculi hiſtoria de vana & ſtolida Manichæorum hæreſi.

Salomonis Epiſcopi Conſtantienſis ad Dadonem Epiſcopum carmina ex editione Henrici Caniſii.

IX. Poſt hæc auctaria bibliotheca Patrum Pariſienſis A. C. 1644. in ſeptendecim tomos excrevit, quam editionem me vidiſſe non recordor. Vidi autem aliam Pariſienſem in totidem tomos diſtributam, & trium Bibliopolarum impenſis A. C. 1654. editam. Eam enim Collega Honoratiſſimus DN. D. Johannes Cyprianus ex inſtructiſſima ſua bibliotheca ante aliquot annos pro humanitate ſua mihi perluſtrandam communicavit, & quia tum, qui Patres ſingulis tomis contineantur, exſcribi curavi, forte Lectori ingratum non erit, ſi eos hoc loco recenſeam. Titulus hujus bibliothecæ talis eſt: *Magna bibliotheca veterum Patrum & antiquorum Scriptorum eccleſiaſticorum: primo quidem a Margarino de La Bigne ex alma Sorbona ſchola celeberrimo Theologo Doctore Pari-*

Pariſienſi compoſita, poſtea ſtudio doctiſſimorum Colonienſium Theologorum ac Profeſſorum aucta, nunc vero additione Ducentorum circiter Autorum, tam Græcorum, qui in editione Colonienſi, quam Latinorum, qui in Pariſienſibus deſiderabantur, locupletata, accuratiſſime emendata & in XVII. Tomos diſtributa; nec non perfectiori ordine diſpoſita. Materiarum enim, de quibus ſcripſerunt Autores, ſeriem complectitur, & hiſtoricam methodum per ſingula ſecula quibus vixerunt, in indice chronologico copioſiſſimo continet. Tomus primus. Pariſiis.

Apud { *Joannem Billaine.* / *Simeonem Piget.* / *Fridericum Leonard.* } *Via Jacobea.*

M. DC. LIV. cum Privilegio Regis.

TOMO I. hujus bibliothecæ continentur

Junilii Epiſcopi Africani de partibus divinæ legis libri 2.

Moſis Bar-Cepha Syri Commentarii de paradiſo interprete Andrea Maſio.

Urbani IV. Pontif. Max. pia in Pſalm. L. metaphraſis.

Salonii Viennenſis Galliarum Epiſcopi in parabolas Salomonis explicatio myſtica. Ejusdem in Salomonis Eccleſiaſten explicatio myſtica. *Phi-*

Philonis Carpathii in Canticum Canticorum interpretatio.

Juſti Orgelitani Epiſcopi in Cantica Canticorum Salomonis explicatio myſtica.

Aponii Commentariorum in Cantica Canticorum libri VI.

Udalrici Regii cenſura locorum quorundam ex libro ſexto Aponii in Cantica Canticorum.

Theophili Patriarchæ Antiocheni Commentariorum ſive allegoriarum in ſacra IV. Evangelia libri 4.

Petri Laodicenſis & S. *Germani* Patriarchæ Conſtantinopolitani expoſitiones in Orationem Dominicam.

Arnoldi Carnotenſis, Abbatis Bonævallis, de laudibus ſanctæ ac perpetuæ Virginis Matris Chriſti Mariæ tractatus. Ejusdem de ultimis ſeptem verbis Domini in cruce tractatus.

Victor Presbyter Antiochenus in ſacroſanctum Jeſu Chriſti Evangelium ſecundum Marcum, opera Theodori Peltani latinitate donatus.

Theoduli Cœleſyriæ Presbyteri in D. Pauli epiſtolam ad Romanos commentaria.

Clementis Alexandrini Presbyteri in priorem

rem D. Petri, item in D. Judæ & S. Johannis Evangeliſtæ epiſtolas commentarius.

S. Victorini Pitabionenſis ſeu Pictavienſis Epiſcopi commentarius in Apocalypſin.

Juliani Epiſcopi Toletani commentarius in Nahum prophetam.

Remigii Altiſſiodorenſis in undecim Prophetas minores poſteriores enarratio.

Claudii Altiſſiodorenſis in epiſtolam ad Galatas commentarius.

Sedulii Hybern. in omnes epiſtolas Pauli.

Primaſii Epiſcopi Africani in omnes Epiſtolas Pauli & Apocalypſin.

Baſilii Hexaëmeron.

Andreæ Cæſarienſis in Apocalypſin.

TOMO II. in cujus titulo hæc bibliotheca Patrum ſumtibus Ægidii Morellii Architypographi Regii impreſſa dicitur, exhibentur

Gaudentii Epiſcopi Brixiani in varia Scripturæ loca ſermones ſive tractatus 17. item reſponſio ad Germinium de Villico iniquitatis, & reſponſio ad Paulum Diaconum de verbis Chriſti: *Pater major eſt me.*

Symeonis Stylitæ ſermo de ſemper mente complectendo ſuum cuique diſceſſum.

Ex *Marci* Anachoretæ epiſtola fragmentum.

No-

Novati Catholici de humilitate & obedientiá, & calcanda ſuperbia homilia ad fratres.

Eligii Noviomenſis Epiſcopi in varia Scripturæ loca homiliæ 16.

Laurentii Novarienſis Epiſcopi de pœnitentia & de eleemoſyna homiliæ.

Fauſti Rhegienſis Epiſcopi ad Monachos ſermo.

Chromatii Aquilejenſis Epiſcopi, de octo beatitudinibus conciones; Ejusdem tractatus in illud Matth. III. *Ego a te baptizari debeo.*

Eſaiæ Abbatis ad fratres, qui cum ipſo vivebant, Orationes 29.

Sophronii Archiepiſcopi Hieroſolymitani in Chriſti Servatoris Natalitia Oratio. Ejusdem ſanctorum Archangelorum, Angelorum cæterarumque cœleſtium virtutum encomium.

Cæſarii Arelatenſis Archiepiſcopi de variis rerum divinarum argumentis homiliæ XLVI emendatæ & auctæ ſtudio & opera Fronton. Ducæi.

Theofridi Abbatis de Sanctorum reliquiis ſermo. Ejusdem de veneratione Sanctorum ſermo alter.

Zenonis Veronenſis Epiſcopi, Martyris & Docto-

Doctoris eximii, de plurimis Scripturæ locis, & rerum divinarum argumentis ſermones.

Berengoſii ad S. Maximum, extra muros Trevirorum Abbatis, de laude & inventione ſanctæ crucis libri tres, & alii tractatus.

Juſti Abbatis ſermo.

Drogonis de ſacramento Dominicæ paſſionis ſermo.

Theodori Studitæ Abbatis ſermones Catechetici CXXXIV.

Eucherii homiliæ.

TOMO III. continentur

Polycarpi Smyrnæorum Epiſcopi ad Philippenſes epiſtola.

Martialis Lemovicenſis ad Burdegalenſes & Tholoſanos epiſtolæ.

Pii I. Pont. Max. & Martyris ad fratrem Juſtum, Viennenſem Epiſcopum epiſtola.

Cornelii I. Pont. Max. & Martyris ad Lupicinum Viennenſem Epiſcopum epiſtola.

Antonii Abbatis ad Arſenoitas fratres ſuos epiſtolæ 7.

Liberii P. M. ad Conſtantium Auguſtum epiſtola.

Fauſti Rhegienſis Epiſcopi epiſtolæ.

Nicephori Cartophylacis de quarundam quæſtionum explicatione epiſtola. Ejuſdem

ex

ex epiſtola ad Theodoſium fragmentum.

Paciani Barcilonenſis quondam Epiſcopi epiſtolæ 3. Ejusdem parænefis ad pœnitentiam, & ſermo ad fideles & Catechumenos de baptiſmo.

Theophili Archiepiſcopi Alexandrini epiſtolæ paſchales, & aliæ quædam epiſtolæ, item

Hieronymi Presbyteri ad Theophilum Alexandrinum Epiſcopum epiſtolæ aliquot.

Bachiarii ad Januarium de recipiendis lapſis epiſtola.

Antonini Epiſcopi Conſtantinienſis ad Arcadium exulem epiſtola conſolatoria.

Eccleſiarum per Illyricum & Dalmatiam conſtitutarum ad Symmachum Pont. Max. epiſtola.

Symmachi Pont. Max. ad Anaſtaſium Imperatorem apologeticus.

Agnelli Epiſcopi Ravennatenſis de ratione fidei epiſt.

Niconis ex epiſtola ad Eucliſtium de injuſta excommunicatione fragmentum.

Athanaſii Patriarchæ Conſtantinopolitani de neceſſaria Epiſcoporum reſidentia epiſtolæ 8.

Theodori Studitæ epiſtolæ aliquot; Ejusdem dogmaticæ de adoratione ſanctorum imaginum.

Ivo-

Ivonis Carnotenſis Epiſcopi de corpore Domini in cœna epiſtola.

Adelmanni Epiſcopi Brixienſis de veritate corporis & ſangvinis Domini in euchariſtia, epiſtola.

Hildeberti Turonenſis Archiepiſcopi epiſtolæ; Ejusdem verſus de myſterio Miſſæ, & alia quædam.

Alexii Comneni Græcorum Imperatoris de donariis & rebus ſacris reſcriptum ſive oratio, quam auream Bullam inſcripſit.

Aldhelmi Occidentalium Saxonum Epiſcopi de laudibus virginitatis epiſtola ſive liber.

Durandi Leodicenſis Epiſcopi de corpore & ſangvine Domini contra Brunonem Andegavenſem Epiſcopum & Berengarium Turonenſem epiſtola.

Ferrandi Carthaginenſis Eccleſiæ Diaconi epiſtolæ ad Anatolium & alios.

Fauſti Rhegienſis Epiſcopi epiſtolæ.

Ruricii Lemovicenſis Epiſcopi epiſtolarum libri XI.

Deſiderii Epiſcopi Cadurcenſis epiſtolæ.

Fulberti Carnotenſis Epiſcopi epiſtolæ.

Arnulphi Epiſcopi Lexovienſis epiſtolæ.

Lupi Ferrarienſis apud Senonas Abbatis epiſtolæ 2. a Papirio Maſſono primum in lucem editæ.

Gerberti Remorum & Ravennorum Archiepiſcopi epiſtolæ.

Stephani Tornacenſis Epiſcopi epiſtolæ.

Barlaami Gyracenſis Epiſcopi epiſtolæ ad Græcos; & Ejusdē Ethica ſecundum Stoicos.

TOMI IV. prima parte continentur

Philaſtrii de hæreſibus liber.

Vincentii Lirinenſis de hæreſibus liber.

Julii Firmici Materni de myſteriis & erroribus profanarum religionum liber.

Juliani Archiepiſcopi Toletani, de demonſtratione ætatis ſextæ contra Judæos, libri 3.

R. Samuelis Matrochiani de adventu Meſſiæ quem Judæi temere expectant, liber.

Phœbadii Epiſcopi liber contra Arianos.

Marii Victorini Afri adverſus Arium libri 4. & alia.

Idacii Clari Hiſpani contra Varimadum Arianum liber.

Paulini Aquilejenſis Epiſcopi adverſus Felicem Urgelitanum & Elipandum Toletanum Epiſcopos libellus.

Optati Afri, Milevitani Epiſcopi de Schiſmate Donatiſtarum adverſus Parmenianum Libri 7.

Cerealis Epiſcopi contra Maximinum Arianum.

Victo-

Victoris Epiſcopi fidei ratio exigente Hunerico Rege Wandalorum.

Joannis I. Pont. Max. de duabus naturis, adverſus Eutychianiſtas epiſtola ſive tractatus.

Gelaſii I. Pont. Max. de duabus naturis in Chriſto adverſus Eutychen & Neſtorium.

Joannis Maxentii de Chriſto catholica profeſſio & alia opuſcula.

Vigilii contra Eutychen libri 5.

Jonæ Aurelianenſis Eccleſiæ Epiſcopi de cultu imaginum contra Claudium Taurinenſem Iconomachum libri tres.

Fauſti de creaturis, quod illis incorporei nihil inſit, libellus.

Claudiani Mamerti Viennenſis Presbyteri de ſtatu animæ libri 3. Ejusdem contra Poëtas vanos.

Fauſtini Epiſcopi de fide contra Arianos opus.

Fauſti Epiſcopi de gratia Dei & humanæ mentis libero arbitrio libri 2.

Hieronymi a Sancta fide, ex Judæo Chriſtiani, contra Judæorum perfidiam & Talmud libri 2.

Profeſſio fidei facta a B. *Martino* Archiepiſcopo Turonenſi.

Ruſtici contra Acephalos diſputatio.

Pelegrini Laureacenſis Archiepiſcopi ſymbolum.

Fidei profeſſio, quam *Moſes Mardenus* Jacobita, ſuo & Patriarchæ ſui nomine eſt profeſſus Romæ Anno 1552. Ejusdem Theologia de ſacro ſancta Trinitate contemplatio ex autographo ejus Syriaco per Andream Maſium ad verbum traducta.

Profeſſio fidei, quam *Sulaka* electus Patriarcha a Neſtorianis ore & ſcripto profeſſus eſt Romæ Anno 1553. traducta ex autographo Syriaco ad verbum, per Andream Maſium.

Bertrandi Epiſcopi Eduenſis contra Petrum de Cugneriis libellus; Ejusdem de ſpirituali & temporali poteſtate tractatus.

Stephani Pariſienſis Epiſcopi contra varios in fide errores, & eorum Profeſſores reſcriptum.

Errores deteſtabiles contra Catholicam veritatem per *Guillelmum Pariſienſem* damnati A. D. 1240.

Guillelmi Minoritæ, poſtmodum Conſtantienſis Epiſcopi errorum & Palinodiæ breviculum.

Stephani Pariſienſis Epiſcopi de quorundam errorum & librorum damnatione. Reſcriptum ejusdem variorum contra fidem articulorum damnatio.

Articuli revocati Pariſiis in domo Prædicato-

catorum per F. *Joannem Guidonem* Minoritam A.D. 1318.

Articuli de divinæ eſſentiæ veritate & Angelis, & aliis fidei capitibus damnati per Epiſcopum Pariſienſem & Theologiæ Magiſtros A.D. 1340.

Conſtitutionum celeberrimæ Artium facultatis Pariſienſis, Profeſſoribus & Magiſtris obſervandarum capita, edita A.D. 1344.

Errores *Joannis de Mercuria* ordinis Ciſtercienſis.

Propoſitiones M. *Joannis de Ultricuria* per eum in Univerſitate Pariſienſi revocatæ A.D. 1348.

Concluſionum quarundam & Corollariorum revocatio facta per *Simeonem* A.D. 1351.

Formula revocationis quorundam errorum facta Pariſiis per F. *Guidonem* Ordinis Eremitarum S. Auguſtini A.D. 1354.

Palinodia *M. Joannis de Calore* A.D. 1363.

De Alimaricanorum hæreſibus & concrematione brevis narratio.

Tranſcriptum ſchedulæ revocationis quorundam articulorum *F. Dionyſii Soulechat*, Ordinis fratrum Minorum, publice in diſputationibus ſolemnibus per eum ſemel atq; iterum factæ Pariſiis & in Curia Romana A. D. 1565. & 1566.

 Gen-

Gennadii Scholarii Patriarchæ Conſtantinopoleos ſermocinatio habita de recta & inculpata Chriſtianorum fide; Ejusdem expoſitio pro Synodo Florentina, & defenſio quinque capitum, quæ in decreto ejus continentur, ad Græcos: Item ejusd. Oratio ad unum & trium perſonarum DEUM.

Trias Scriptorum adverſus Waldenſium ſectam, *Ebrardus* Bethunienſis, *Bernardus* Abbas, & *Ermengardus*, a Jac. Gretſero edita Ingolſt. 1614.

Tractatus contra Græcorum errores ex Bibliothecæ Bavaricæ codicibus editus a Petro Steuartio Leodii A. 1616.

Altera parte TOMI IV. continentur

Paulini Aquilejenſis Epiſcopi contra Felicem Urgelitanum libri 7.

Eckberti Presbyteri Colonienſis adverſus Catharos ſermones.

Dungali Reſponſionum liber adverſus Claudium Taurinenſem.

Humberti Cardinalis contra Nicetam Pectoratum de erroribus Græcorum liber.

Eccleſiæ Lugdunenſis adverſus Joannem Scotum de prædeſtinatione & præſcientia liber.

Etherii Epiſcopi Uxamenſis & *Beati* Presbyte-

byteri adverſus Elipandum Toletanum libri 2.

Lucæ Tudenſis Epiſcopi adverſus Albigenſium errores libri 3.

Reineri Ordinis Prædicatorum liber contra Waldenſes.

Petrus Pilichdorffius contra Waldenſes.

Conradi de Monte puellarum fragmentum de erroribus Begardorum.

Epiſtolæ VII. contra Folmarum.

Serapionis Epiſcopi Thmueos adverſus Manichæos liber.

Titi Epiſcopi Boſtrenſis contra Manichæos lib. II.

Zachariæ Mitylenenſ. Epiſcopi ſyntagma adverſus Manichæos.

Hippolyti Portuenſis Epiſcopi de incarnatione contra Beronem & Helicem hæreticos.

Leontii Byzantini libri III. contra Eutychianos & Neſtorianos: Ejusd. adverſus Apollinariſtas, item adverſus Severum.

Anaſtaſii Abbatis contra Judæos liber.

Collectanea incerti Autoris contra Severianos & Acephalos.

Nicephori Patriarchæ Conſtantinopolitani opuſcula quatuor contra Iconomachos.

Theodori Hagiopolitani diſputationes tres.

TOMO V. continentur

Hermæ libri 3.

Salviani Maſſilienſis Epiſcopi de gubernatione Dei libri 8. Ejusdem ad Eccleſiam catholicam toto orbe diffuſam libri 4.

Joannis Climaci ad Joannem Abbatem Raythu epiſtola; Ejusdem Climax, ſive ſcala Paradiſi; item de paſtoris officio libellus, ſive libri, qui Paradiſi ſcala dicitur, appendix.

Joannis Abbatis Raythu ad Joannem Climacum epiſtola; Ejusdem in Joannis Climacis Climacem commendatio.

Diadochi Epiſcopi Photices capita centum de perfectione ſpirituali.

Nili Monachi opuſcula aliquot.

Gildæ Sapientis de excidio Britanniæ; Ejusdem in eccleſiaſticum ordinem acris correptio.

Idiotæ Opuſcula.

Iſaaci Syri, Presbyteri Antiocheni, de contemtu mundi liber.

Teſtamenta XII. Patriarcharum filiorum Jacob Roberto Lincolnienſi Epiſcopo interprete.

Sexti Pythagorici ſententiæ, interprete Ruffino Presbytero Aquilejenſi.

Sixto

Sixto III. Pont. Max. adſcriptus liber de divitiis, & epiſtola de malis doctoribus, operibus fidei & de judicio futuro; item liber de caſtitate ad quendam vere Chriſtianum.

Ferrandi Eccleſiæ Carthaginenſis Diaconi ad Regium Comitem paræneticus, qualis eſſe debeat dux religioſus in actibus militaribus.

Oreſieſis Monachi antiquiſſimi Regulæ de inſtitutis monaſticis.

Martini Epiſcopi Dumienſis formula honeſtæ vitæ, ſive de 4. virtutibus cardinalibus liber unus; Ejusdem de moribus liber unus.

Evagrii de octo vitioſis cogitationibus liber.

Diacrini ſpiritualis vitæ documenta; Ejusdem ſpeculum Monachorum.

Edmundi Canthuarienſis Archiepiſcopi ſpeculum eccleſiæ.

Roberti de Sorbona, qui S. Ludovici Regis Galliarum Chriſtianiſſimi Pœnitentiarum œconomus fuit, opuſcula quædam.

Methodii fragmentum.

S. Franciſci opuſcula.

Gerardi Zutphanienſis opuſcula duo.

Cæſarii exhortatio ad cuſtodiendam charitatem, & alia opuſcula; Ejusdem Regula Sanctimonialium.

Halitgarii Epiſcopi Cameracenſis de vitiis & virtutibus & ordine pœnitentium; Ejusdem pœnitentiale.

Marci Exercitoris diſputatio cum ſæculari quodam Cauſidico; Ejusdem conſultatio intellectus cum ſua ipſius anima.

TOMO VI. continentur

Baſilii Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopi Anaphora, & ejusdem precatio, qua ſolebat operatus ſacris uti apud Deum, tralata ex Syriaco per Andream Maſium.

Liturgiæ S. *Baſilii Magni*, *S. Gregorii Theologi & S. Cyrilli Alexandrini* ex Arabico converſæ a Victorio Scialach.

Miſſa Chriſtianorum regni Mallabarici apud Indos e Syriaco in latinum ſermonem converſa, & Conimbricæ in Luſitania edita.

Severi Patriarchæ Alexandrini liber de ritibus baptiſmi; Ejusdem ordo oblationis myſteriorum, & precationes ABECEdariæ Syrorum.

Miſſa, qua Æthiopes communiter utuntur, quæ etiam canon univerſalis appellatur; Item ordo benedictionis puerperæ ſecundum uſum Æthiopum: Item ordo baptiſmi ſecundum uſum Æthiopum: Item ordo myſteriorum ſive adminiſtrationis ſacramenti Confirmationis.

Miſſa

Miſſa Mozarabum, peculiariter in Hiſpanis uſitata. Eadem Miſſa officii Gothici ex editione Toletana.

Græcorum officium de myſteriis ante conſecratis ſanctæ Quadrageſimæ.

Ordo inſtituendi Diaconum, videlicet quomodo miniſtrat Diaconus cum Sacerdote in magno Veſpertino & diluculo, & Liturgia, compoſitus & expreſſus a Philotheo.

Orationes Miſſales devotiſſimæ ex vetuſtiſſimo MSto Gottico Miſſali.

Flori Magiſtri exegeſis ſive expoſitio Miſſæ.

Expoſitio Miſſæ tranſcripta ex venerandæ vetuſtatis codicibus.

Lanfranci, primum Cadomenſis Abbatis, deinde Archiepiſcopi Cantuarienſis de euchariſtiæ ſacramento adverſus Berengarium liber.

Guitmundi de corporis & ſangvinis Chriſti veritate in euchariſtia libri 3. Ejusdem de ſancta Trinitate, Chriſti humanitate, corporisque ac ſangvinis Domini noſtri veritate confeſſio; & ad Guillielmum I. Regem Anglorum, cum Epiſcopatum recuſaret, oratio.

Algeri de ſacramento corporis & ſangvinis Domini libri 3.

Odonis Cameracenſis Epiſcopi expoſitio ſacri canonis Miſſæ. *Ste-*

Stephani Eduenſis Epiſcopi de ſacramento altaris tractatus.

Excerptum a B. *Gregorio* Pont. Maximo editum, ex Patrum dictis Canonumque ſententiis, de diverſis criminibus & remediis eorum.

Methodii Sanctiſſ. Patriarchæ Conſtantinopolitani commentaria de iis, qui abnegarunt per diverſos modos & ætates.

Timothei Presbyteri, ſanctiſſimæ magnæ Eccleſiæ & vaſorum cuſtodis ſacroſanctæ Deiparæ, quæ eſt in Chalcopratreis, de differentia eorum, qui accedunt ad ſanctiſſimam noſtram Fidem.

Odonis Pariſienſis Epiſcopi ſynodicæ conſtitutiones.

Galonis S. R. E. Cardinalis conſtitutiones.

Wilielmi Pariſienſis Epiſcopi additiones.

Conſtitutiones ex conſilio *Petri* Archiepiſcopi Senonenſis.

Manuelis Patriarchæ Reſponſa ad Bellæ Epiſcopi interrogationes.

Nicephori Confeſſoris canones.

Jacobi, S. Georgii ad velum aureum Diaconi Cardinalis, de centeſimo ſeu jubileo anno liber; Ejusdem de eodem jubileo proſaicus liber.

Expoſitio de celebratione Miſſæ à *Remigio* Anti-

Antiſiodorenſi Epiſcopo edita & Sanctorum Patrum ſententiis & autoritatibus confirmata.

Ludovici Galliarum Regis Chriſtianiſſimi pragmatica ſanctio; Ejusdem memorabile cum Raimundo Tholoſatum Comite Ariano fœdus.

Beſſarionis S. R. E. Cardinalis de ſacramento euchariſtiæ, & quibus verbis Chriſti corpus conficiatur liber.

De euchariſtia & Miſſæ ritibus ex operibus *Joannis Chryſoſtomi*, quæ extant, e quibus Liturgica comprobantur, auctore F. Claudio de Sainctes Lutetiæ Theologo.

TOMO VII. continentur

Sanctorum IV. Evangeliorum harmonia *Tatiano* Alexandrino autore.

Sanctorum IV. Evangeliorum narratio per *Ammonium* Alexandrinum.

Dorothei Martyris & Epiſcopi Tyri de vita ac morte Prophetarum & Apoſtolorum Synopſis.

Sophronii Patriarchæ Hieroſolymitani, de laboribus certaminibus & peregrinationibus Apoſtolorum Petri & Pauli fragmentum.

Prochori de vita miraculis & aſſumtione B. Joannis Apoſtoli hiſtoria illuſtrata ſcholiis per Renatum Laurentium Barrenſem. *Li-*

Lini Martyris & P. M. de paſſione Petri & Pauli libri 2. ſcholiolis item illuſtrati ab eodem Ren. Laurentio.

Sulpitii Severi ſacræ hiſtoriæ libri 2. Ejusdem de B. Martini vita liber, Epiſtolæ, & Dialogi 3.

Quinti Julii Hilarionis chronologia ſive de mundi duratione libellus.

Nicephori Conſtantinopolitani chronologia tripartita notis illuſtrata per Antonium Contium.

Chronicorum Breviarium *Adonis* Archiepiſcopi Viennenſis.

Hegeſippi de bello judaico & urbis Hieroſolymitanæ excidio libri 5. Autoris encomio & ſcholiis illuſtrati per R. Laurentium Barrenſem.

Melitonis Epiſcopi Sardenſis de tranſitu Virginis Mariæ, adſcripta initio ejusdem opuſculi illius brevi cenſura & aliquot ſcholiolis per M. D. L. B.

Victoris Epiſcopi Uticenſis de Vandalica perſecutione libri 3.

Anonymi Autoris de Lirinenſis Monaſterii excidio fragmentum.

Collectaneorum ex Hiſtoria eccleſiaſtica *Theodori Lectoris* libri 2.

Fulconis cognomento Boni Andegavorum

rum Comitis ad B. Odonem Abbatem Cluniacenſem epiſtola.

Odonis alias Adæ, Abbatis Cluniacenſis ad Fulconem cognomento Bonum Andegavorum Comitem epiſtola; Ejusdem de translatione corporis S. Martini, ſive (ut ipſe dicit) reverſionis ejus de Burgundia tractatus; Ejusdem, quod Beatiſſimus Martinus compar Apoſtolis dicitur, tractatus.

TOMO VIII. continentur

Aurelii Prudentii Poëmata.

Severi Rhetoris & Poëtæ Chriſtiani Carmen bucolicum.

Claudii Marii Victoris oratoris Maſſilienſis poëticorum commentariorum in Geneſin libri 3. Ejusdem de perverſis ætatis ſuæ moribus epiſtola.

Alcimi Aviti Viennenſis Archiepiſcopi poëmatum de Geneſi libri 5. Ejusdem de conſolatoria caſtitatis laude ad Fuſcinam ſororem liber.

Marii Victorini Rhetoris Afri, de fratribus Machabæis interfectis ab Antiocho Epiphane poëma.

Juvenci Presbyteri Hiſpani Evangelicæ hiſtoriæ poëmatum libri 4.

Cœlii Sedulii Scoti Presbyteri ſive Antiſtitis,

ſtitis, mirabilium divinorum, ſive operis Paſchalis lib. 4. Ejuſdem hymnus totam Chriſti vitam continens.

Liberii Poëtæ de Sedulio acroſtichis.

Beliſarii Poëtæ de Sedulio acroſtichis altera.

Honorii I. Pont. Maximi de Apoſtolis in Chriſti ad cœlos adſcenſione obſtupeſcentibus epigramma.

Aratoris S. R. E. Cardinalis Subdiaconi de apoſtolica hiſtoria poëmatum libri 2.

Turcii Ruffi Aſterii viri conſularis, veteris & novi Teſtamenti (Sedulio hactenus a nonnullis, a quibusdam vero Claudiano Mammerto Viennenſi Archiepiſcopo adſcripta,) collatio.

Amœni poëticum V. & N. Teſtamenti Enchiridion; Ejusdem in Leontium Eccleſiæ ſuæ Burdegalenſi redditum acroſtichis.

Ruſtici Helpidii ad nonnullas V. & N. Teſtamenti hiſtorias poëtici aliquot Ternarii; Ejusdem de Chriſti Jeſu beneficiis carmen.

Probæ Falconiæ fœminæ clariſſimæ excerptum e Virgilii carminibus ad teſtimonium V. & N. Teſtamenti opuſculum.

Coſmæ Hieroſolymitani in ſanctam Chriſti Redemtoris theogoniam feſtaque alia & myſteria hymni 13.

Mar-

Marci Epiſcopi Idruntis in magno ſabbatho hymnus.

Theophanis in ſanctiſſimæ Deiparæ annunciationem hymnus.

Drepanii Flori Poëtæ Chriſtiani ad aliquot Davidis Pſalmos carmina, hymni & alia poëmata.

Petri Apollonii Collatii Presbyteri Novarienſis excidii Hieroſolymitani libri 4.

Venantii Honorii Clementiani Fortunati Pictavienſis Epiſcopi de vita S. Martini carminum libri 4. Ejusdem poëmatum & aliorum opuſculorum libri undecim.

Dracontii Poëticum hexaëmeron, ſeu de opere ſex dierum liber.

Merobaudis Hiſpani Scholaſtici de Chriſto carmen.

Autoris incerti de Chriſti Domini laudibus carmen.

Damaſi Pontif. Max. aliquot Sanctorum poetica elogia.

Columbani Abbatis ad Hunaldum diſcipulum, contra avaritiam, epiſtola.

Anonymi Poetæ de Bebiani baptiſmo & uxoris ejus Apræ obitu carmen.

Fulberti Carnotenſis Epiſcopi in die ſancto paſchatis hymnus.

Anonymi Poetæ (incertum unius, an di-

verſorum) de Chriſti myſteriis hymni.

Theodulphi Aurelianenſis Epiſcopi verſus in fronte Bibliorum, quæ ipſe deſcribi fecit, & poetica ejus quædam alia.

Paulini Aquitani de vita S. Martini Epiſcopi Turonenſis libri 6. Ejusdem verſus de viſitatione Nepotuli ſui; omnia primum edita ex veteri MS. Petri Pithoei, ſtudio F. Jureti, cujus etiam notæ & emendationes adjunctæ ſunt.

Cœlii Sedulii Presbyteri Paſchalis Operis in ſoluta oratione libri 5. primum editi ex veteri MS. ejusdem Pithœi, cura & ſtudio Franciſci Jureti, cujus etiam notæ adjunctæ ſunt.

Q. Sept. Florentis Tertuliani Carthaginenſis Presbyteri carmen de Jona & Ninive, nunc primum ex veteri MS. Petri Pithœi deſcriptum cura & ſtudio ejusdem Jureti, cujus etiam notæ & emendationes adjunctæ ſunt.

Ambroſii Mediolanenſis Epiſcopi, quæ in ejus Baſilica deſcripta ſunt, diſticha.

TOMO IX. continentur

Minutii Felicis Octavius reſtitutus a Franciſco Balduino.

Didymi Alexandrini de Spiritu S. libri 3.

D. Hie-

D. Hieronymo interprete; Ejusdem in epiſtolas canonicas brevis enarratio.

Hildefonſi Toletanæ eccleſiæ Archiepiſcopi libellus de illibata Virginitate Mariæ per Franciſcum Feuardentium.

Paſchaſii S. R. E. Diaconi Cardinalis de Spiritu S. libri 2. quibus ſymboli enarratio continetur adverſus errores Macedonii.

Eulogii Martyris Cordubenſis, Doctoris & electi Archiepiſcopi Toletani liber memoriale Sanctorum ab ipſo inſcriptus, & alia opera ſtudio Petri Poncii Leonis a Corduba, Epiſcopi Placentini, & per D. Ambroſium Moralem commentariis illuſtrata.

Juliani Archiepiſcopi Toletani ad Idaicum Barcilonenſem Epiſcopum προγνωστικῶν, ſive de origine humanæ mortis libri 3.

Hugonis Etheriani de anima corpore jam exuta, ſive de regreſſu animarum ab inferis; Ejusdem de hæreſibus, quas Græci in Latinos devolvunt, ſive quod Spiritus S. ex utroque (Patre ſcilicet & Filio) procedat, contra Græcos libri 3.

Pothonis Presbyteri Prumienſis de domo Dei libri 3. Ejusdem de magna domo Sapientiæ liber.

Joannis Epiſcopi Hieroſolymorum de inſtitutione primorum Monachorum in lege

veteri exortorum & in novo perſeverantium ad Capraſium Monachum liber.

Nicolai Oreſmii Lexovienſis Epiſcopi de mutatione monetarum tractatus.

Gregorii Palamæ Archiepiſcopi Theſſalonices, corporis & animæ proſopopœia.

Sanctorum *Anachoretarum* Ægyptiorum Apophthegmata, comprehenſa libris XVIII. Eorundem ſanctorum Anachoretarum divinorum Apophthegmatum lib. 4. eruti nunc primum ex venerandæ vetuſtatis MSis Codicibus.

Petri Abbatis Monaſterii Cellenſis de panibus liber; Ejusdem Moſaici tabernaculi myſticæ & moralis expoſitionis libri 2. item de conſcientia liber ex bibliotheca V. C. Nic. Fabri.

Luciferi Epiſcopi Calaritani opera, ex editione Pariſienſi A. 1568. cum ſcholiis Jo. Tilii Epiſcopi Meldenſis.

Honorii Auguſtodunenſis Presbyteri de prædeſtinatione & libero arbitrio dialogus in lucem editus a Joanne Conen Antverpiæ 1621.

Agobardi Epiſcopi Lugdunenſis opera, quæ primum in lucem prodierunt ſtudio & diligentia Papirii Maſſonii Lutetiæ Anno 1605.

TOMO

TOMO X. continentur

Ordo Romanus de Miſſa, & reliquis per annum officiis.

Iſidori Hiſpalenſis Epiſcopi de eccleſiaſticis officiis libri 2.

Albini Flacci, ſeu *Alcuini* Angli cognomento Diaconi liber de officiis divinis ſeu ordinis Romani expoſitio.

Amalarii Fortunati officiales, ſeu de divinis officiis libri 4. ad Ludovicum Pium; Ejusdem de ordine antiphonarii liber.

Rabani Mauri Archiepiſcopi Moguntini de inſtitutione Clericorum ad Heiſtulfum lib. 3.

Walafridi Strabonis Abbatis Augiæ divitis de exordiis & incrementis rerum eccleſiaſticarum liber.

Bernonis Abbatis Augienſis de quibusdam rebus ad Miſſæ officium pertinentibus libellus.

Petri Damiani Monachi S. Benedicti Epiſcopi Oſtienſis & S. R. E. Cardinalis liber, qui appellatur: Dominus vobiscum.

Micrologus de eccleſiaſticis obſervationibus.

Ivonis Carnotenſis Epiſcopi de eccleſiaſticis ſacramentis ac officiis, & præcipuis per annum feſtis ſermones 21.

Hildeberti Cenomanenſis de myſterio Miſſæ carmen.

Ruperti Abbatis Tuitienſis juxta Coloniam Agrippinam ordin. S. Benedicti de divinis officiis libri 12.

Petri Abbatis Cluniacenſis, ordinis S. Benedicti, nucleus de ſacrificio Miſſæ.

Radulphi de Rivo Decani Tungrenſis de obſervantia canonum liber.

Miſſæ expoſitio brevis transſcripta ex venerandæ vetuſtatis codicibus.

Gemma animæ de divinis officiis ſive de antiquo ritu Miſſarum.

Hugonis de S. Victore ordinis Canonicorum Regularium Auguſtinianorum & Abbatis, ſpeculum de myſteriis eccleſiæ; Ejusdem de cerimoniis, ſacramentis, officiis & obſervationibus eccleſiaſticis libri 3. Idem in canonem Miſſæ.

TOMO XI. continentur ſcripta Græco-Latina, nempe

Ignatii Martyris Archiepiſcopi Antiocheni epiſtolæ, Hieronymo Vairlenio Sylvio interprete.

Gregentii Archiepiſcopi Tephrenſis, disputatio cum Herbano Judæo Nicolao Gulonio interprete.

Diony-

Dionyſii Archiepiſcopi Alexandrini epiſtola adverſus Paulum Samoſatenſem Epiſcopum Antiochiæ, Franciſco Turriano interprete; Ejusdem ad Baſilidem Epiſcopum epiſtola eodem interprete.

Procli Archiepiſcopi Conſtantinopolitani ad Armenios de fide epiſtola, Antonio Agellio interprete.

Theodori Presbyteri Raithu de incarnatione divina meditatio Franciſco Turriano interprete.

Zachariæ Mitylenes Epiſcopi de mundi opificio liber contra Philoſophos, Gilberto Genebrardo interprete.

Theodori Abucaræ Epiſcopi Cariæ, varia contra hæreticos opuſcula, Franciſco Turriano & Jacobo Gretſero interpretibus.

Theoriani Diſputatio cum catholico Armeniorum Joanne Leunclavio interprete.

Leonis Papæ Romani epiſtola ad Flavianum latine & græce.

Leontii Byzantini Scholæ de ſectarum hiſtoria interprete Leunclavio.

Conſtantini Hermenopuli de opinionibus hæreticorum eodem Leunclavio interprete.

S. Hilarii Pictavorum Epiſcopi ex ſermone, qui poſt Pentecoſten in feſto Trinitatis ſanctæ recitatur.

Cæſarii fratris S. Gregorii Nazianzeni de variis quæſtionibus dialogi 4. interprete Leunclavio

Sententiæ Sanctorum Patrum de venerandarum imaginum uſu in ſeptima Synodo comprobatæ, erutæ ex editione Pariſienſi A. 1562. Guilielmo Morello interprete.

Dorothei Archimandritæ expoſitiones & doctrinæ diverſæ de vita recte & pie inſtituenda, Hilarione Veronio interprete.

Marci Eremiæ opera quæ extant omnia Joanne Pico Senatus Pariſienſis Præſide interprete.

Heſychii Presbyteri ad Theodulum ſermo compendioſus animæ perutilis eodem Joanne Pico interprete.

TOMO XII. continentur iterum græcolatina monumenta, ſcilicet

Antiochi S. Lauræ Abbatis Pandectes Scripturæ divinæ ad Euſtachium Præpoſitum Godefrido Tilmanno interprete.

Jacobi Apoſtoli ſacra Liturgia cum latina interpretatione ex editione Guil. Morelli Pariſ. A. 1560.

Marci Apoſtoli & Evangeliſtæ Liturgia una cum interpretatione ex editione Pariſienſi Joannis a S. Andræa A. 1583.

Baſi-

Baſilii Cæſareæ Cappadociæ Archiepiſcopi Liturgia cum interpretatione latina Gentiani Herveti.

Joannis Chryſoſtomi Liturgia ſeu divini ſacrificii ritus, cum latina interpretatione ejusdem Herveti.

Officium de myſteriis ante conſecratis Sanctæ Quadrageſimæ, & Liturgia myſteriorum ante conſecratorum, cum interpretatione latina Gilberti Genebrardi.

Sacra Liturgia ſeu Miſſa Apoſtolica S. *Petri*, cum canone latino ſanctæ Eccleſiæ Romanæ ex editione Pariſienſi Federici Morelli A. 1595.

Gregorii Papæ Miſſa græce & latine ex editione Federici Morelli Typographi Regii.

Germani Patriarchæ Conſtantinopolitani rerum eccleſiaſticarum contemplatio, Gentiano Herveto interprete.

Maximi de eccleſiaſtica myſtagogia, ſive Liturgiæ expoſitio Gentiano Herveto interprete.

Nicolai Cabaſilæ compendioſa expoſitio ſacræ Liturgiæ, ſive divini Sacrificii, Gent. Herveto interprete.

Nicolai Epiſcopi Methonenſis ad eos, qui hæſitant, ajuntque conſecratum panem non eſſe corpus Chriſti, eod. Herveto interprete.

Samonæ Gazæ Archiepiſcopi, diſceptatio de euchariſtia cum Achmed Sarraceno, Gentiano Herveto interprete.

Nicetæ de ordine, qui obſervatur, cum quis a Saraceniſmo transfugit ex theſauro fidei orthodoxæ fragmentum, Petro Morello interprete.

Euthymii Monachi Ismaëlitarum confutatio ex ejus panoplia Joanne Jacobo Beurero interprete.

Philothei Patriarchæ Conſtantinopolitani laudatio trium Pontificum orbis terræ doctorum, Jacobo Pontano interprete.

Hippolyti Epiſcopi & Martyris oratio de conſummatione mundi & de Antichriſto, Joanne Pico interprete.

Agapeti Diaconi ad Juſtinianum capita admonitoria ex orthodoxographorum editione.

Ænæi Gazæi Theophraſtus ſive de animarum immortalitate ex editione Germanica Gesneri.

Heſychii Presbyteri Hieroſolymitani homilia de S. Maria Deipara Joanne Pico interprete.

Chryſippi Presbyteri Hieroſolymitani, de S. Maria Deipara homilia, eodem Pico interprete.

Andreæ

Andreæ Hieroſolymitani Archiepiſcopi in S. Mariæ Deiparæ ſalutationem ſermo, ex editione Baſileenſi orthodoxographorum Anni 1569.

Pantaleontis magnæ eccleſiæ Diaconi de luminibus ſanctis ſermo, ex eadem editione Baſileenſi.

Germani Archiepiſcopi Conſtantinopolitani encomium in ſanctiſſimam Deiparam Petro Pantino Decano Bruxellenſi interprete; Ejusdem oratio in ſanctam nativitatem Deiparæ Virginis Andrea Schotto interprete; Ejusdem in beatam Deiparæ Virginis dormitionem oratio, eodem Andr. Schotto interprete.

Nemeſii Epiſcopi Emiſſeni & Philoſophi Chriſtiani de natura hominis liber, latine converſus a Nicaſio Ellebodio.

TOMO XIII. continentur iterum græco-latina monumenta, nempe:

Aſterii Epiſcopi Amaſeæ homiliæ V. Philippo Rubenio interprete.

Olympiodori in Eccleſiaſten Salomonis commentarii, Zenobio Acciaiolo Florentino interprete.

Expoſitio Cantici Canticorum per paraphraſin collecta ex *S. Gregorii Nyſſeni, S. Nili*

&

& S. Maximi commentariis Franciſco Zino interprete.

Pſelli expoſitio altera ejusdem Cantici verſibus politicis edita, eodem interprete.

Titi Boſtrorum Epiſcopi expoſitio in Evangelium ſecundum Lucam Theodoro Peltano interprete.

Amphilochii Epiſcopi Iconii de occurſu Domini oratio Laurentio Siſano interprete.

Timothei Presbyteri Hieroſolymitani oratio de Symeone Dei ſuſceptore, eod. Siſano interprete.

Cyrilli Archiepiſcopi Hieroſolymorum oratio de occurſu Domini & Symeone, eodem interprete.

Ariſtea de legis divinæ ex hebraica lingva in græcam translatione per LXX. Interpretes ad Philocratem hiſtoria, Matthia Garbitio interprete.

Palladii Epiſcopi Helenopolitani hiſtoria Lauſiaca, Gentiano Herveto interprete.

Joannis Moſchi pratum ſpirituale, Ambroſio Camuldulenſi interprete.

Nili Monachi capita parænetica ex Orthodoxographis in Germania editis.

Thalaſſii Abbatis Centuriæ IV. de charitate & continentia.

In S. Ignatii Martyris epiſtolas Annotatio-

tiones & ſcholia Hieronymi Vairlenii & Martialis Mæſtræi.

In epiſtolam S. Dionyſii Alexandrini ſcholia Franciſci Turiani Societ. Jeſu Theológi.

In Diſputationem Zachariæ Scholaſtici Chriſtiani notæ Frontonis Ducæi.

Notæ Frontonis Ducæi in homilias Aſterii & in hiſtoriam Lauſiacam Palladii Helenopolitani.

TOMO XIV. continentur poëmata græco-latina,

Sibyllinorum Oraculorum libri 8. adjectis quibusdam earundem Sibyllarum oraculis ex Lactantio & aliis.

Homerici Centones *Eudociæ* Auguſtæ adſcripti.

Ezekieli Poëtæ Chriſtiani fragmenta ex libris Euſebii Cæſarienſis.

Apollinarii interpretatio græca Pſalterii Davidis.

Nonni Panopolitani paraphraſis græca Evangelii S. Johannis.

Georgii Piſidæ Mundi opificium.

Joannis Geometræ hymni varii.

TOMO XV. continentur monumenta quædam

Arno-

Arnobii Senioris, Apollinaris Sidonii, Oroſii, Ennodii, Arnobii junioris, Goffridi Vindocinenſis, Methodii, Hippolyti, Amphilochii, Euſebii Vercellenſis, Pachomii, Tetradii, Paterii, Orientii, Procli, Vigilii, Anaſtaſii Theopolitani & Cyrilli Alexandrini, Galli Confeſſoris, Columbani, Andreæ Hieroſolymitani, Benedicti Abbatis, Evantii, Marcellini Comitis, Germani Patriarchæ Conſtantinopolitani, Anſelmi Lucenſis, Johannis Calecæ, Johannis Xiphilini, Guigonis Carthuſiani, Michaëlis Glycæ, iterum *Oroſii, Auguſtini, Procli, Proſperi, Arnobii Afri, Heſychii Hieroſolymitani, Severini*, iterum *Methodii* cujusdam, *Euſebii* cujusdam, *Neropii Paulini & Theraſiæ* cujusdam, *Eutropii Abbatis, Porcarii, Sedati, Pauli Diaconi, Maximi Planudis, Baſilii Monachi, Johannis Carpathii, Theodori Edeſſeni, Eliæ Presbyteri, Petri Abbatis, Leonis Imperatoris, Theolepti, Simeonis Theſſalonicenſis* & quorundam Anonymorum. Sunt autem ſcripta horum Autorum hoc tomo contenta prorſus eadem cum illis, quæ in tomo primo Supplementi bibliothecæ Patrum per Ægidium Morellium A.C. 1639. editi, eodem plane ordine leguntur. Quamobrem opus eſſe non putamus, ut illa ſcripta hic iterum recenſeamus.

TOMO

TOMO XVI. continentur Scripta quædam *Leontii, Marckulphi, Bonifacii* Germanorum Apoſtoli, *Freculphi Lexovienſis, Theodulphi Aurelianenſis, Chriſtiani Druthmari, Hincmari* Epiſcopi Remenſis, *Flodoardi* Presbyteri Remenſis, *Sonnacii, Hippolyti Thebani, Leidradi Lugdunenſis, Theophanis Ceramei, Petri Siculi & Salomonis Conſtantienſis.* Quorum ſcripta hic recenſere ſuperſedemus, cum ſint eadem prorſus cum illis, quæ tomo ſecundo Supplementi Morelliani modo laudati & jam ſupra a nobis recenſiti eodem ordine leguntur.

TOMO XVII. eoque ultimo magnæ Patrum bibliothecæ Pariſienſis varii indices comprehenduntur, primus rerum & verborum memorabilium, quæ in tomis 16. continentur, ſecundus locorum ſacræ Scripturæ explicatorum, tertius chronologicus Autorum & opuſculorum in hac bibliotheca collectorum, quartus eorundem Autorum & opuſculorum alphabeticus, & quintus locorum communium in novem claſſes diſtinctus, & ſextus denique erratorum. Et varia quidem Bignæi & aliorum errata in chronologico & alphabetico indice emendantur. Nonnunquam autem bibliothecæ hujus editores ſuos ipſorum errores corri-

corrigunt. Nam in indice, qui præmiſſus eſt tomo XV. Neropium Paulinum & Theraſiam ad incertæ ætatis Scriptores referunt, quos in chronologico indice ad quintum Seculum referunt & Auguſtino coævos ſtatuunt. Berengoſum autem, quem in chronologico indice ad VII. ſeculum retulerant in alphabetico indice ad duodecimum ſeculum detrudunt. Cæterum ſatis negligenter hanc bibliothecam Patrum tractarunt, qui ejus curam habuerunt. Cum enim tomo XI. XII. & XIII. ſcripta illa græco-latina exhibere voluerint, quæ in duplici Auctario Pariſiis 1624. edito & ſuperius a nobis recenſito, prodierant, omiſerunt Athenagoræ tractatum de reſurrectione mortuorum & ejusdem apologiam pro Chriſtianis, nec non Theophili Antiocheni Epiſcopi libros 3. ad Autolycum contra chriſtianæ religionis calumniatores, Tatiani orationem contra Græcos, & Hermiæ irriſionem Philoſophorum gentilium, niſi forte illa horum autorum omiſſio ob cauſas quas perſpicere non poſſumus, facta fuerit. Notamus præterea fallere hujus editionis curatores, cum Olympiodori, Titi Boſtrenſis & aliorum quorundam textum græcum nunc demum a ſe appoſitum jactant, cum ille jam in prædicto

Aucta-

Auctario ante triginta annos appoſitus fuiſſet. Miramur inſuper, cum hæc bibliotheca Patrum A. C. 1654. edita fuerit, quod in ea nulla ratio habita fuerit novi Auctarii Combefiſiani, quod jam A. C. 1648. in lucem prodierat.

X. Nimirum Franciſcus Combefiſius S. Theol. Profeſſor Ordinis FF. Prædicatorum in Conventu S. Mariæ Annunciatæ Pariſ. Congregationis S. Ludovici, cujus elogium Perraultus in tractatu de illuſtribus Galliæ Viris tom. II. p. 48. conſignavit, anno prædicto 1648. Pariſiis edidit *græco latinæ Patrum bibliothecæ novum auctarium*, cujus tomus primus exegeticus, alter hiſtoricus & dogmaticus eſt.

TOMO I. quem exegeticum nominat, continentur:

Aſterii Amaſeæ Epiſcopi Orationes in Divitem & Lazarum, in Lucæ evangelium de Oeconomo iniquitatis, adverſus avaritiam, in feſtum Kalendarum, in locum Evangelii Matthæi: *an liceat uxorem dimittere ex quacunque cauſa*; Ejusdem in Prophetam Danielem & in Suſannam, in Cœcum a nativitate, in Principes Apoſtolorum Petrum & Paulum, in S. Martyrem Phocam; Ejusdem

laudatio in ſanctos Martyres, Enarratio martyrii S. Euphemiæ, & Excerpta Photiana.

Ex S. *Nicephori* Antirrhetico Vindicatio loci Aſterii ex homilia in Divitem & Lazarum.

Ex *Photii* Amphilochianis dubiis, quot fuerint Aſterii.

Aſterii Amaſeæ Epiſcopi laudatio in Protomartyrem Stephanum, a Vinc. Riccardo ſub Procli nomine edita.

Procli laudatio in S. Dei Genitricem, de incarnatione Domini noſtri & de Infuſoriis, de incarnatione ſive in Domini diem natalem, iterum in natalem diem Domini; laudatio in S. Dei Genitricem, laudatio S. Dei Genitricis adhuc alia, in S. Theophania, in transfigurationem Domini, in feſtum Palmarum, in S. Quintam feriam, in Dominicam paſſionem magna ſexta Paraſceves, in Dominicam reſurrectionem, in ſanctum Paſcha, in ſanctum Paſcha iterum, in ſanctum Paſcha & illud: *in principio erat Verbum*, in ſanctam Pentecoſtem, in S. Protomartyrem Stephanum, laudatio S. Pauli, laudatio S. Andreæ, & laudatio S. Johannis Chryſoſtomi.

Athanaſii Alexandriæ Archiepiſcopi in feſtum Occurſus vel Purificationis, in ſanctum

ctum Paſcha, in ſanctum Paſcha & in recens baptizatos Sabbatho in Albis, in Dominicam aſſumptionem.

Baſilii Seleuciæ in ſanctiſſimam Dei Genitricem.

Johannis Chryſoſtomi in feſtum Annunciationis, quam videri alterius Combefiſius dicit.

Cyrilli Hieroſolymitani de occurſu Domini.

Titi Boſtrenſis in feſtum Palmarum.

Eulogii in ramos Palmarum.

Leontii Neapolis Cypri Epiſcopi in Simeonem, quando Dominum in ulnas ſuſcepit; item in feſtum Mediæ-pentecoſtes.

Leontii Presbyteri CP. in feſtum Mediæ-pentecoſtes, & in Cœcum a nativitate.

Heſychii Presbyteri Hieroſolymitani de reſurrectione Domini noſtri Jeſu Chriſti, quodque non diſſideant Evangeliſtæ.

Euſebii Pamphili in illud: *ſero Sabbathorum*; item de Angelis viſis in monumento.

Joannis Theſſalonicenſis in mulieres ferentes ungventa, & quod nulla ſit diſſenſio in Evangeliſtis.

Gregorii Antiocheni in mulieres ferentes ungventa, inque ſepulturam Domini.

Anaſtaſii Antiocheni in Annunciationem

S. Dei Genitricis; item in Dominicam transfigurationem.

Anaſtaſii Sinaitæ de ſacra ſynaxi; item in Pſalmum ſextum, & in eundem Pſalmum nova editio.

Georgii Metropolitæ Nicomedienſis in oraculum Conceptionis S. Deiparæ, in conceptionem S. Annæ matris S. Deiparæ, item in conceptionem & nativitatem S. Dei Genitricis Mariæ.

Georgii Chartophylacis, qui eſt ipſe Nicomedienſis Metropolita, in S. Mariæ præſentationem in templo, utque Deo conſecrata ſit juxta hiſtoriam, in S. Dei Genitricis ingreſſum in templum ac Sancta, in eandem ſolemnitatem ac ea, quæ deinceps hiſtoria habet, in illud: *Stabant juxta crucem Jeſu mater ejus &c.* in S. Mariæ aſſiſtentiam in ſepulchro, & gratiarum actio pro glorioſa reſurrectione, inque SS. gratuitos medicos Coſmam & Damianum. Idiomela in feſtum præſentationis S. Mariæ, in S. Johannem Chryſoſtomum, & in SS. Patres qui Nicæam convenerunt.

Jacobi Monachi in nativitatem ſanctiſſimæ Dei Genitricis.

Andreæ Cretenſis in S. Mariæ nativitatem prima & ſecunda, item in decollationem S. Johan-

Johannis Baptiſtæ. Idiomelon in feſtum Annunciationis.

Incerti Autoris luculentiſſima laudatio S. Johannis Baptiſtæ.

S. Germani Patriarchæ CP. in præſentationem S. Mariæ, item in S. Mariæ Annunciationem, & Aſſumptionem.

Germani Patriarchæ CP. in divini corporis Domini noſtri ſepulturam.

Michaelis Syncelli laudatio in SS. Dei Angelos & Archangelos.

Photii Patriarchæ CP. in S. Mariæ natalem diem.

Leonis Auguſti in nativitatem S. Mariæ, in ejusdem præſentationem ac adductionem in Sancta, & in Annunciationem ejusdem; item in Dominicam præſentationem, in feſtum Palmarum ac Domini triumphi ſpecie Hieroſolymam ingreſſum, in Domini ſepulturam, in Dominicam reſurrectionem, in aſcenſionem Domini, in Pentecoſten, & in S. Mariæ dormitionem.

Pantaleontis Diaconi magnæ Eccleſiæ in Dominicam transfigurationem 2. homiliæ.

Notæ ubique ac animadverſiones, quandoque etiam protractiori diſputatione.

TOMO II. quem hiſtoricum ac dogmaticum vocat, continentur

Hiſtoria Monothelitarum hæreſis, ac ſextæ in eos Synodi; ejusque actorum vindiciæ.

Agathonis Diaconi ac Scribæ concilii peroratio ad acta ſecundo a ſe deſcripta, ubi Bardanes exemplar, quod in Palatio repoſitum erat, flammis tradidiſſet.

Joannis Conſtantinopolitani apologia ad Conſtantinum Papam, pro iis, quæ ſub præfato Bardane geſta ſunt adverſus eandem Synodum.

Andreæ Cretenſis Jambi euchariſtici ad Agathonem Diaconum, pro commodatis ad exſcribendum actis Synodicis.

Collatio actorum ejusdem Synodi.

Anonymi de Jacobitarum & Chatzitzariorum hæreſi tractatus.

Narratio de rebus Armeniæ a S. Gregorio ad ultimum eorum ſchiſma, ubi ſucceſſio eorum qui Catholici, quos vocant, interim eis præfuerunt, Regum item Perſarum & Armeniorum.

Johannis Archiepiſcopi Nicæni de nativitate Domini, ac quandonam feſtum illud ſeorſim a feſto Epiphaniæ cœperit celebrari, ad Zachariam Catholicum majoris Armeniæ.

Iſaac Armeniorum Catholici invectiva adverſus Armeniorum errores prima & ſecunda.

Maxi-

Maximi de duabus naturis.

Timothei Presbyteri CP. de iis, qui accedunt ad ſanctam eccleſiam.

Johannis Damaſceni de duabus in Chriſto voluntatibus & operationibus.

Gregorii Presbyteri Cæſareæ Cappadociæ oratio in ſanctos Patres, qui Nicæam convenerunt.

Acta Nicænæ Synodi autore anonymo.

Nicephori ſynopſis ſex Synodorum ex ejus Antirrheticis.

Hiſtoria imaginis Salvatoris, quam ἀντιφωνητὴν dicunt.

De imagine Salvatoris in puteo magnæ Eccleſiæ.

Johannis Damaſceni (alias Johannis Hieroſolymitani) oratio demonſtrativa in Conſtantinum Cabalinum pro ſacris imaginibus.

Oratio hiſtorica in feſtum reſtitutionis imaginum.

Oratio hiſtorica in depoſitionem veſtis S. Mariæ.

Encomium in depoſitionem Zonæ S. Mariæ.

Oratio hiſtorica in feſtum S. Mariæ, quod τῆς ἀκαθίςȣ vocant, in memoriam ſæpius liberatæ urbis regiæ a Barbaris ejus ope.

Hippolyti de duodecim Apoſtolis.

Naucratii Confeſſoris Encyclica epiſtola ſuper obitu Theodori Studitæ.

Nicolai Studitæ Confeſſoris egregii ſub pluribus Iconoclaſtis, ac demum graſſante Photio, vita.

Lucæ Junioris miraculorum patratoris vita, ubi multa de Bulgarorum infeſtatione.

Georgii Metochitæ Confeſſoris expoſitio epiſtolæ S. Maximi ad Marinum de proceſſione Spiritus Sancti; ipſaque S. *Maximi* epiſtola contra Schiſmaticos.

Manuelis Palæologi in Theodorum Deſpotam Peloponneſi ejus fratrem.

Demetrii Cydonii oratio deliberativa ad Græcos pro Latinorum recipiendo ſubſidio; Ejusdem deliberativa altera de non reddenda Callipoli petente Amurate.

Verſio ubique nova, ac difficiliora quæque notis illuſtrata.

XI. Idem Franciſcus Combefiſius A. C. 1672. Pariſiis typis Caroli Foſſet, & ſumptibus Ægidii Hotot edidit: *Bibliotheca Græcorum Patrum auctarium noviſſimum, in quo varia Scriptorum Eccleſiaſticorum antiquioris, medii & vergentis ævi opuſcula*; quod iterum in duas partes diviſit.

Et quidem PARTE I. continentur

Fla-

Flavii Joſephi de imperio rationis liber in laudem Machabæorum.

Hippolyti Epiſcopi & Martyris demonſtratio de Antichriſto, item in Suſannam.

Methodii Epiſcopi & Martyris convivium decem Virginum.

Clementis Stromatei liber, *quis dives ſalvetur*; Ejusdem Electa ex Scripturis Prophetarum.

Severiani Gabalorum Epiſcopi de mundi creatione orationes VI. Ejusdem excerpta alia.

Irenæi Lugdun. Epiſcopi Symbolæ, & Epiphanii Cypri unica.

Magni Arſenii doctrina & exhortatio.

Nili capita de octo vitiis.

B. Hyperichii Monachorum adhortatio.

Narratio rei geſtæ Carthagine Niceta Patritio.

Nicetæ Paphlagonis ſingulorum XII. Apoſtolorum ſingulæ orationes Encomiaſticæ; Ejusdem Marci Evangeliſtæ laudatio; (accedit Cyrilli Alexandrini in Marci evangelium proœmium:) Ejusdem Nicetæ in Deiparæ diem natalem, in crucis exaltationem, S. Protomartyris & Apoſtoli Theclæ, & S. Anaſtaſiæ Virginis panegyrici.

Commentarius rerum Lucæ Evangeliſtæ, item

item rerum Jacobi, fratris Domini & Epiſcopi Hieroſolymitani.

Photii Patriarchæ Conſtantinopolitani ad Epiſcopum Aquilejenſem epiſtola, primum græce data; Ejusdem orationum, quæ plures non editæ Moſci habentur, tituli ac capita.

PARTE II. Auctarii noviſſimi comprehenduntur

Alexandri Lycopolitæ converſi ex Gentibus placita Manichæorum.

Didymus Alexandrinus adverſus Manichæos.

Manuelis Calecæ Ord. Prædic. de eſſentia & operatione contra Palamitas.

Joannis Cypariſſiotæ dicti Sapientis, Palamiticarum transgreſſionum λόγοι I. & IV.

Gregorii Palamæ in Dominicam transfigurationem Oratio 1. & 2.

Pſeudoſynodus Palamitica Nicephoro Calixto Patriarcha, Cantacuzeno Imperatore.

Manuelis Calecæ de principiis fidei orthodoxæ.

Scriptores hos Græcos in auctario novo & noviſſimo éditos nova ubique verſione donavit, & ubi viſum, notis ſuis illuſtravit Combefiſius, quæ non omnibus eruditis placue-

cuerunt. Sane ejus gloſſas in Leontii homiliam in mediam Pentecoſten & in cœcum a nativitate ſatis acerbe perſtringit Lambecius biblioth. Vindob. lib. IV. p. 70. cui cenſuræ hoc proœmium præmittit: *edidit quidem hanc Leontii orationem Franciſcus Combefiſius, Monachus Dominicanus Pariſienſis, homo inſolentiſſimus atque maledicentiſſimus Tomo primo Auctarii Bibliothecæ Patrum græco-latinæ Pariſinæ a columna 719. usque ad columnam 798. ſed more ſuo, hoc eſt, cum variis ineptis conjecturis & pravis minimeque neceſſariis emendationibus; ideoque utilitatis publicæ intereſt, ut tota illa Combefiſiana editio cum perpetuſto hoc codice MSto Cæſareo poſthac diligenter & accurate conferatur.* Quibus præmiſſis errorum a Combefiſio in hac Leontianæ homiliæ editione commiſſorum ſpecimina ſubjungit, quæ ibi videri poterunt. Imprimis vero Combefiſio infenſus etiam eſt Theophilus Raynaudus, qui pro graviſſima, quæ Jeſuitas inter & Dominicanos intercedit, antipathia, in tractatu de Cyriacorum h. e. Dominicanorum immunitate a cenſura in Combefiſianum auctarium pasſim invehitur. Nam p. 271. reprehendit Combefiſium, quod in hiſtoria Monotheletarum & in notis ad Gregorii Nicomedienſis oratio-

orationem de conceptione Deiparæ feſtum immaculatæ conceptionis Deiparæ allatraverit. Qua in re Combefiſii potius quam Raynaudi ſententiam approbamus. Pag. 273. notat Combefiſium, quod in notis ad Anonymi acta apud Nicæam Martyrologium a Baronio editum non Romanæ eccleſiæ ſed Baronii Martyrologium eſſe dixerit, & errores quosdam in illo deprehendi notaverit. Id vero mirum Raynaudo videri non debet. Nam etiam Lucas Holſtenius cum actis Perpetuæ & Felicitatis animadverſiones quasdam in illud Martyrologium edidit. Johannes quoque Launojus paſſim in ſuis ſcriptis corruptelas hujus Martyrologii animadvertit, ex quibus nonnulla repetit Joh. Dallæus in tractatu de uſu Patrum p. 95. ut Ferrarium, qui nonnulla in hoc Martyrologio emendanda ad calcem novæ ſuæ topographiæ in ſubjecto indice propoſuit, aliosq; taceamus. Singulos errores, quos Combefiſius in hoc martyrologio notavit, ad examen vocare inſtituti noſtri ratio non patitur. Unum tantum ſpeciminis loco adduxiſſe ſufficiat. Notat igitur Combefiſius perperam in Romano Baronii Martyrologio S. Synoridem inter Martyres poſitam fuiſſe. Cum enim Chryſoſtomus in homilia IV. de Lazaro ſcripſerit,

rit, memoriam Babylæ ϗ ξυνωρίδος τῶν ἁγίων μαρτύρων h. e. & bigæ ſanctorum Martyrum (per quos Juventinum & Maximum intellexit) recolendam eſſe, Galeſinius ex voce συνωρίδος vel attice ξυνωρίδος, quæ apud Græcos bigam vel currum bijugum ſignificat, virginem Antiochenam nomine Synoridem confinxit. Quem errorem etiam Baronius in ſuo Martyrologio ſervavit. Nec diffiteri poteſt Raynaudus Synoridem in Chryſoſtomi homilia ab Eraſmo per bigam verti. Agnoſcit etiam ab Hieronymo Probam aviam & Julianam Demetriadis matrem ſanctam Xynoridem h. e. ſanctam bigam vocari, ſicut etiam Nazianzenus in oratione de Baſilio ſe & Baſilium Synorida appellavit. Unde & apud Chryſoſtomum per Synoridem binarium numerum Martyrum, qui cum Babyla paſſi ſunt, intelligi poſſe non inficiatur. Et quamvis poſtea addat, nihil obſtare, quo minus vox Synoridos, etſi alias in appellativa ſignificatione vulgo bigam ſignificet, apud Chryſoſtomum l. c. unam ex ſanctis cœlitibus denotare poſſit, concedit tamen tandem Combefiſio, Xynoridem in illo Chryſoſtomi loco non eſſe cœlitis nomen. Interim Combefiſium mendacii arguit, quod in Romano Baronii martyrologio ſanctæ Synoridos nomen

men legi dixerit. *Ubi*, inquit, *in Romanis, quas adverſarius Baronio tribuit, tabulis ſancta Synoris?* Et fatendum eſt, in poſterioribus Baroniani Martyrologii editionibus Synoridos nomen non amplius deprehendi. Verum ſciendum eſt, omnino Baronium in prima ſui Martyrologii editione Synoridos tanquam alicujus Martyris meminiſſe, etſi poſtea a Nicolao Fabro aliisque amicis admonitus Synoridem ſuam in nihilum, unde malis avibus venerat, retroegerit, ut notavit Franciſcus Maria Florentinius in admonitionibus, quas Hieronymi Martyrologio præmiſit admonit. XI. p. 51. Pag. 274. diſplicet Raynaudo, quod Combefiſius in notis ad Aſterii orationem de Phoca miraculum illud in dubium vocaverit, quod in Baronii martyrologio d. 5. Mart. de Phoca his verbis refertur: *ſi quispiam a ſerpente morſus fuerit, ut januam baſilicæ Martyris* (nempe Phocæ) *credens attigerit, confeſtim evacuata virtute veneni ſanatur.* Combefiſius enim ait, nihil horum apud quenquam extare, niſi apud Baronium divinantem, ac Surium ex illo deſcribentem. Et in eo quidem lapſus eſt Combefiſius, quod Surium ex Baronio deſcripſiſſe hæc dicat, cum Surius prius ex vivis exceſſerit, quam Baronius quicquam ede-

ederet. Rem tamen ipſam quantum attinet, Combefiſium eo nomine culpare non poſſumus, quod narrationem illam fabulis accenſendam putaverit. Pag. 276. ſuccenſet Combefiſio, quod in tract. pro actis VI. Synodi Pontificem Honorium pro hæretico damnatum aſſeruerit, & excuſationes Johannis IV. & Maximi Monachi & Martyris pro Honorio tanquam leves & ad depellendam ab Honorio labem inſufficientes judicaverit. Verum Honorium Monotheletarum hæreſi infectum fuiſſe, Combefiſio facile credimus. Pag. 280. Combefiſium reprehendit, quod in notis ad S. Germani orationem in mulieres ungventiferas ſtatuerit, B. Virginem Mariam tempore mortis Chriſti infidelitate ſaltem negativa laboraſſe. Quam ſententiam ut non probamus, ita nec cum Raynaudo Mariam ab omni peccato abſolvendam arbitramur. Pag. 282. accuſat Combeſiſium, quod nimis contemptim de Chryſoſtomo locutus fuerit, ac inter alia ipſi imprudentiam, ingenii aſperitatem, lingvæ intemperantiam & nimiam in concionibus acerbitatem & ruſticitatem exprobraverit, quæ in cauſa fuerint, quod ab Epiſcopis ſacerdotio exactus, albo Epiſcoporum expunctus, & ſerius in ſacra diptycha relatus fuerit. Cauſam vero tanti odii adverſus

Chry-

Chryſoſtomum in Combefiſio hanc fuiſſe ſuſpicatur Jeſuita, quod Chryſoſtomus in nonnullis doctrinæ capitibus a Dominicanis diſſenſerit. Nos ut Chryſoſtomū nævos ſuos habuiſſe haud negamus, ita Combefiſium in reprehendendo Chryſoſtomo modum exceſſiſſe, nec omnia, quæ cum Chryſoſtomo acta ſunt, ſatis bona fide retuliſſe agnoſcimus. Pag. 283. improbat in Combefiſio, quod Martinum I. Papam in rejiciendo Conſtantis Imperatoris Typo nimiæ rigiditatis & acciti ſibi eam ob cauſam interitus damnaverit; quo in judicio ipſum potius Combefiſium nimis rigidum Martini cenſorem egiſſe non inficiamur. Pag. 285. monet, quod Combefiſius in notis ad Anaſtaſii homiliam in Pſalmum VI. perperam hanc ipſam homiliam nimiæ prolixitatis arguerit, ut & violati per aſſumenta ſua decori in narratione de S. Johanne Evangeliſta, in revocationem juvenis cujusdam ad bonam frugem intento. Addit tamen Raynaudus, longe truculentius & in Anaſtaſium & in alios Patres in bibliotheca Patrum comprehenſos graſſatum fuiſſe alium ejusdem ordinis Dominicani ſocium Johannem Mariam Braſichellenſem, qui plurima Anaſtaſii loca caute legenda monuerit, & ubi non eſt timor, timuerit. Narratio-

nem

nem autem de Johanne Evangeliſta, qua decorum ab Anaſtaſio violatum Combefiſius judicavit, quantum attinet, non ſolus Anaſtaſius illam retulit, ſed etiam Clemens Alexandrinus, non quidem in libris Stromatum, ut Anaſtaſius putavit, ſed in libello de divitum ſalute, quem ante ſexennium in ſupplemento operum Clementis Alexandrini græce & latine poſt alios iterum edidimus, item Euſebius lib. III. hiſtor. eccleſ. c. 23. Chryſoſtomus in parænesi priori ad Theodorum lapſum, Antiochus homil. 122. qui hanc hiſtoriam tanquam ex Irenæo hauſtam profert, & Simeon Metaphraſtes. Si Baronio fides adhibenda eſſet in annal. A. C. 98. & Caniſio in nota marginali ad Anaſtaſii homiliam in Pſalm 6. quærenda eſſet hæc hiſtoria etiam apud Caſſianum collat. XXIV. c. 21. Verum ibi alia de Johanne hiſtoriola recenſetur, non illa de latrone per Johannem converſo, de qua nunc agimus, & quam Combefiſio ſuſpectam fuiſſe ægre fert Raynaudus. Nos cuilibet liberum de hac hiſtoria, quæ forte nec tota falſa, nec tota quoad omnes circumſtantias vera eſt, judicium relinquimus. Pag. 299. Raynaudus Combefiſium carpit, quod tractatum de paſſione imaginis Domini ſeu de ſangvine, qui Beryti ex

crucifixi imagine manaſſe dicitur, ſcriptum Athanaſii genuinum eſſe cenſeat, cum Bellarminus de Scriptoribus eccleſ. *in Athanaſ.* & Baronius in Martyrologio d. 9. Novemb. & in annalibus ad A. C. 765. adulterationem hujus libelli detexerint. Nec tantum a Raynaudo ſed etiam a pluribus aliis hoc Combefiſii judicium improbatur. Quamvis enim Combefiſius in auctario novo parte II. p. 660. Bellarmini & Baronii rationes infirmas eſſe contendat & miretur, hiſtoriæ patrem nempe Baronium tam futilibus argumentis opinationes ſuas ſtabilire, ſeu potius ridiculas facere, contra tamen Natalis Alexander ſeculo IV. part. I. p. 453. vehementer miratur, quod Combefiſius hunc libellum Athanaſio vindicare tentaverit, & ad objectam a Combefiſio Synodi Nicenæ II. autoritatem reſpondet, quod Patres illius Synodi in Critica ſacra peritiſſimos fuiſſe, nemo ſibi perſvaſerit, qui illius acta attentius legerit, cum plures hiſtorias apocryphas laudaverint, nec inquiſiverint in autores tractatuum, teſtimoniorum & narrationum, quas in ſuis codicibus deſcriptas habuerunt, ſed ſimpliciter eas protulerint ſub nominibus eorum quibus inſcribebantur, de traditione & fide eccleſiarum quam de quæſtionibus

nibus ejusmodi criticis magis ſoliciti. Porro ad objectam a Combefiſio autoritatem fragmenti concilii Cæſarienſis in Cappadocia, ex quo Petrum Nicomedienſem præfatum libellum S. Athanaſio in frequenti Patrum conſeſſu vindicaſſe conſtet, reſpondet Natalis Alexander, fragmentum hoc æque apocryphum eſſe, & omni retro antiquitati ignotam eſſe Cæſarienſem illam Synodum, in qua de ſangvine lateris Domini noſtri Jeſu Chriſti quæſtio mota ſit. Conferatur etiam Lambecius Tom. I. bibliothecæ Vindob. p. 124. ubi Athanaſium hujus libelli autorem non magnum illum Athanaſium Alexandrinæ eccleſiæ IV. ſeculo Epiſcopum, ſed alium longe juniorem fuiſſe probat, item Tom. IV. biblioth. Vindob. p. 67. & 68. item p. 100. 101. & 201. & Tom. VIII. p. 325. & 350. ubi ait, ea quæ Combefiſius contra Baronium & Bellarminum ſolita virulentia & maligna calumniandi libidine deblaterat, dum lectori fruſtra perſvadere conatur, quod hiſtoriæ miraculi Dominicæ imaginis Berytienſis autor ſit ipſe Magnus Athanaſius Archiepiſcopus Alexandrinus, non autem Athanaſius aliquis junior, adeo futilia eſſe, ſeu potius ridicula, ut ulla refutatione indigna ſint. Unicam adhuc Raynaudi de Combefiſio querelam

lam addo, quæ extat in diatriba VII. de Cyriacis p.302. ſeq. ubi Combefiſii in plurimos celeberrimos Scriptores mordacitatem carpit, & non pauca mordacitatis illius ſpecimina ex novo Combefiſii auctario colligit, & imprimis dolet, ſcriptorem a Deo proviſum eccleſiæ, ut phalanges Centuriatorum profligaret, & Chriſtianæ hiſtoriæ plenam lucem offunderet, (Baronium intelligit,) tam propudioſe & petulanter ab homine eccleſiæ & religioſi ordinis ſocio (Combefiſio ſcilicet) haberi. Quin etiam admiratur, cum contra alios Baronii adverſarios Caſaubonum, Goldaſtum & alios ſtatim accurrerint pro Baronio Andreas Cydonius, Gretſerus, Rosweidus, Bulengerus, Spondanus & alii, nunc uno fraterculo (Combefiſio) tantum virum adeo infrunite lacerante nemo moveatur, nec quisquam Purpuratorum de protegendo Collega ſuo Baronio cogitationem ſuſcipiat. Unde Curiam Romanam ad arma contra Combefiſium concitat, *o mucro*, ajens, *mucro, usque quo quieſcis? evagina te ad occidendum, lima te, ut fulgeas;* Sed ſtatim claſſicum ſuum non exaudiri quiritatur. *Gladius* inquit pag. 303. *tam multos per longos ſyllabos quotannis confodiens, hæret in vagina. Stertunt Vallicellani, & quaſi emarcuiſ-*

ſet

ſet nervus eorum, nemo de tanta luminis ſui obſcuratione, & contundendo obſcuratore ſolicitudine tangitur. Pontificii Cenſores, & ſacrorum tribunalium in hiſce cauſis adminiſtri muti omnes. Cauſam addit, quod Magiſter Palatii, & S. Inquiſitionis Commiſſarius, & Secretarius Indicis Johannes Baptiſta Marinus ejusdem cum Combefiſio ordinis fuerint, & Marinus de hac ſodalis ſui in Baronium petulantia admonitus Harpocratem egerit, & mucronem Apoſtolicum ſilere voluerit. Quid dicturus fuiſſet Raynaudus, ſi ipſius ætate prodiiſſent Peraultii elogia Virorum illuſtrium, qui ſeculo XVII. in Gallia floruerunt, in quibus autor de Combefiſio judicat, quod non magis ob ſummam, qua polluit, eruditionem in catalogo eruditorum, quam ob prodigia pietatis in catalogo Sanctorum poni mereatur?

XII. Omnes, quas hactenus recenſui, bibliothecæ Patrum Baſileenſes, Tigurinæ & Pariſienſes excuſæ ſunt in forma majore ſeu in Folio, ut loqui amant, ſi unicam Baſileenſem nempe Fabricianam veterum Poëtarum chriſtianorum collectionem excipiamus, quæ in 4to prodiit. Et in hac forma nempe in 4to prodiit etiam Spicilegium Dacherianum ſeu

VETERUM ALIQUOT SCRIPTORUM, QUI IN GALLIÆ BIBLIOTHECIS, MAXIME BENEDICTINORUM SUPERSUNT, SPICILEGIUM, opera & ſtudio Domni D' ACHERII e congregatione S. Mauri Monachi Benedictini.

Et PRIMO quidem TOMO, qui Pariſiis A. C. 1655. lucem publicam adſpexit, continentur:

Jonæ Aurelianenſis Epiſcopi lib. III. de inſtitutione Laicali.

Codegrandi Metenſ. Epiſcopi Regula Canonicorum.

Iſidori Hiſpalenſis Epiſcopi de ordine creaturarum liber.

Epiſtolæ *Quiricii* Barcilon. Epiſcopi, *S. Ildefonſi* Toletani Archiepiſcopi & *Idali* Barcilon. Epiſcopi.

Ratramni Corbejenſis Monachi de nativitate Chriſti opuſculum.

Iſaaci Lingonenſis Epiſcopi epiſtola prolixa in canonem Miſſæ.

Vetus Chronicon *S. Benigni* Divionenſ. ordinis S. Benedicti.

Joannis Monachi chronicon Beſuenſe ejusdem ordinis.

Obi-

Obiter autem notamus,in præfatione primi hujus tomi Centuriatores Magdeburgenſes præter meritum perduellium anteſignanos appellari. Si tali convitio digni ſunt Magdeburgenſes, quia docuerunt Bertramum, qui etiam Bertrannus, Ratramnus, Ratrannus & Rotrannus dicitur, ſemina transſubſtantiationis habere, cum utatur vocibus commutationis & converſionis, quo convitio dignos judicabit illos Pontificios, qui Bertrami librum de corpore & ſangvine Domini doctrinæ Romanæ eccleſiæ de transſubſtantiatione adverſari judicant? Quid dicet Dacherius de Sixto Senenſi, qui in præfatione bibliothecæ ſuæ ſanctæ tractatum hunc ſub Bertrami nomine editum a Johanne Hausſchein ſ. Oecolampadio Calviniſta compoſitum cenſuit? Quid de Petro de Marca, qui non quidem a Calvinianis, attamen a priſcis hæreticis & nominatim ab Erigena Scoto hunc librum ſub Bertrami vel Ratramni nomine confictum tradidit? Quid de Turriano, qui contra Volanum libr. I. c. 22. ſcripſit, *Bertramum citare, nihil aliud eſſe, quam dicere Calvini hæreſin non eſſe novam?* Quid de Genebrardo, qui in ſua Chronographia Ratramnum inter IX. ſeculi hæreticos collocat? Quid de Romanis Cenſoribus, qui

librum hunc Ratramni tanquam ſuppoſititium & pernitioſum inter libros prohibitos retulerunt? Quid de Latino Latinio, homine docto quidem, ſed ad ſtoliditatem usque ſuperſtitioſo, qui cum Bertrami librum perluſtraſſet, nec recogitaſſet hunc librum in indice librorum prohibitorum hæreſeos nomine notatum fuiſſe, poſtea errore illo agnito librum hunc projecit, & a Summo Pœnitentiario ſe abſolvendum curavit, ut refert ipſe Latinius in var. lect. correct. & animadv. in Sixti Senenſ. biblioth. S. p. 110. Unde etiam patet, non eſſe Dacherio cauſam, cur Uſſerio ſuccenſeat, quod Ratramnum in doctrina de euchariſtia a Reformatorum partibus ſtare ſcripſerit. Nam teſtimonia modo adducta oſtendunt, non deeſſe inter ipſos Pontificios, qui Ratramni librum de corpore & ſangvine Domini Calviniana hæreſi ſcatere agnoſcunt: Et quamvis Dacherius Uſſerium fraudis inſimulet, quod in hiſtoria Gottſchalci c. 11. falſo ſcripſerit, Ratramnum in libro de nativitate Chriſti eandem, quam in libro de corpore & ſangvine Domini tradidit, doctrinam propugnaſſe, cum tamen in libro Ratramni de nativitate Chriſti, quem Dacherius in hoc primo Spicilegii ſui tomo publicavit, iſta de euchariſtiæ ſacramento con-

controverſia ne uno quidem apice attingatur, reſpondet tamen Alixius in diſſertat. gall. de libro Bertrami, nullam quidem mentionem euchariſtiæ fieri in opuſculo de Chriſti nativitate, recte tamen Uſſerium dixiſſe, quod Ratramnus vel Bertramus in libro de nativitate Chriſti eandẽ ſententiam, quam in libro de corpore & ſangvine Domini tradiderat, propugnet, cum utrobique aſſeruerit, unum idemque corpus non poſſe exiſtere in duobus locis. At Conringio in ſupplement. 39. ad antiquitates academicas veriſimile videtur, quod Dacherius, cum Ratramni librum de nativitate Chriſti ederet, id, quod Uſſerius in MSCto ſuo de euchariſtia legerat, de induſtria omiſerit, cum non inſolitum ſit Pontificiis ſcripta Veterum edentibus ea, quæ non placent, omittere. Verane ſit an falſa hæc Conringii de Dacherio conjectura, illis explorandum relinquimus, quibus MSCtos hujus libelli codices introſpiciendi copia data fuerit. Occaſio autem quæ Ratramnum movit, ut de nativitate Chriſti ſcriberet, fuit controverſia de modo nativitatis Chriſti, quæ tunc temporis agitata fuit. Nonnulli enim aſſerebant Chriſtum communi modo, ut reliqui homines, natum fuiſſe. Nonnulli vero contendebant, Chriſtum

 ſingu-

ſingulari quodam modo & ita natum fuiſſe, ut B. Virginis uterus clauſus permaneret. Prioris ſententiæ Patroni verebantur, ne vera Chriſti humanitas periclitaretur, niſi communi modo natus diceretur. Poſterioris autẽ ſententiæ fautores metuebant, ne illibata Mariæ virginitas tolleretur, niſi Chriſtus per clauſum virginis uterum natus crederetur. Priorem ſententiam defendit Ratramnus in libro de nativitate Chriſti, poſteriorem Paſchaſius Ratbertus. Conferantur de hujus controverſiæ hiſtoria Mabillon ſeculo IV. Benedictino part. 2. in præfat. c. 3. & in annalibus Benedictinis Tom. II. A. C. 844. p. 652. 653. item Natalis Alexander ſecul. IX. & X. part. 2. diſſert. 13. p. 612. & ſeq. ubi inter alia notat, & Ratramnum falſo Germanis, contra quos ſcribit, imputaſſe, quod ſenſerint, Chriſtum non per viam communem, ſed per aliam corporis partem prodiiſſe, & Paſchaſium Ratramni mentem non recte percepiſſe, ideoque illi tribuiſſe, quod ſtatuerit, B. Virginem cum dolore peperiſſe, & genitale Matris ſecretum violatum fuiſſe, cum Ratramnus tantum ſtatuerit, Chriſtum non vere aperuiſſe vulvam, ſed tantum Chriſtum tam vere vulva matris ſuæ exiiſſe, ac ſi eam aperuiſſet.

TOMO SECUNDO hujus Spicilegii, qui A. C. 1657. lucem publicam aſpexit, continentur

Ratramni Corbejenſis Monachi libri IV. contra Græcos.

Ratherii Veronenſis Epiſcopi opuſcula.

Arnulfi Lexovienſis Epiſcopi tractatus de ſchiſmate orto poſt Honorii II. deceſſum, contra Girardum Engoliſm. Epiſcopum.

Miſcellanea epiſtolarū numero LXXXVII.

Varia Galliæ Concilia.

Vita S. Romanæ Virgin. & Mart. nec non fundatio Abbatiæ S. Quintini Beluacenſis.

Vita Hildeburgis Dominæ Gallardonis.

Vita S. Petri de Chavanon Canonici Reg. Ord. S. Auguſt. fundatoris Abbatiæ de Piperaco.

Chronicon vetus S. Petri Vivi Senonen. auctore *Clario* Monacho.

Chronicon S. Medardi Sueſſionenſis.

Chronicon S. Dionyſii in Francia.

Fragmentum Chronici eccleſiæ Rotomag.

Addenda ſc. epiſtolæ prolixæ, altera *Hincmari* Remenſ. Archiepiſcopi, *Fulberti* Carnotenſis altera.

Legitur etiam hoc tomo poſt præfationem Petri de Marca Archiepiſcopi Toloſani epiſto-

epiſtola ad Dacherium, qua probare contendit, Ratramni tractatum de corpore & ſangvine Domini eſſe ſuppoſitum, & a Johanne Erigena Scoto ſub Ratramni nomine elucubratum. Quam ſententiam ejusque rationes refellit Mabillon ſeculo IV. Benedictino part. II. præfat. c. I. §. 6. Sed neſcio, cur Vir doctiſſimus dicat, quod ante A. C. 1657. quo Petri de Marca epiſtola prodiit recepta fuerit inter omnes catholicos ſententia, librum hunc Ratramni genuinum eſſe fœtum, cum tamen Sixtus Senenſis in præfatione bibliothecæ ſuæ multis ante A. C. 1657. annis hunc tractatum non Ratramno, ſed Oecolampadio Calviniſtæ adſcripſerit, & Cenſores quoque Tridentini multis annis antequam Petrus de Marca ſuam epiſtolam ſcriberet, hunc tractatum tanquam ſuppoſititium prohibuerint. Cæterum de Ratramni libris 4. contra Græcos, Ratherii Veronenſis opuſculis, Arnulphi Lexovienſis tractatu de ſchiſmate, aliisque monumentis hoc tomo comprehenſis Dacherius in præfatione ſua diſſerit. Inter miſcellanea epiſtolarum occurrit epiſtola Ernulfi Epiſcopi Roffenſis ad Walchelinum, qua ſatis prolixe de inceſtis conjugiis agitur, unde hæc epiſtola ob prolixitatem ſuam tomellus inſcribitur, item ejusdem Ernulfi

nulſi epiſtola ad Lambertum, qua ipſi ad varias quæſtiones reſpondet, nempe, cur corpus Chriſti in ſacramento altaris ſangvine tinctum porrigi non debeat? cur quarta pars hoſtiæ in calice ponatur? an corpus Domini ex toto an ex parte ſumatur? an corpus cum anima ſumatur? & denique quomodo intelligenda ſint verba Prophetæ dicentis: *quis ſcit, ſi convertatur & ignoſcat Deus, & relinquat poſt ſe benedictionem?* Joel. II, 14.

TERTIUS HUJUS SPICILEGII TOMUS prodiit A. C. 1659. & continet

Tractatum *Nicetii* Epiſcopi de vigiliis Servorum Dei; Ejusdem tractatum de bono Pſalmodiæ.

Theodori Studitæ ſermonem de S. Bartholomæo Apoſtolo.

S. Anſelmi tractatum aſceticum.

Petri Cellenſis tractatum de diſciplina Clauſtrali.

Miſcellanea epiſtolarum.

Chronicon Fontanellenſe, ſive S. Vandregeſili O. B.

Appendicem I. ejusdem.

Appendicem alteram.

Chronicon Senonenſe O. B. auctore *Richerio* Benedictino.

Hiſto-

Hiſtoriam Vizeliacenſis Monaſterii O. B. auctore *Hugone* Pictavino.

Et Nicetium quidem illum, cujus geminus tractatus primum locum tenet, Nicetium Trevirenſem eſſe Dacherius ſuſpicatur. Theodori Studitæ ſermonem de S. Bartholomæo ab Anaſtaſio Bibliothecario latine verſum indicat. Tractatum aſceticum potius conjectura, quam certa fide ſe Anſelmo tribuiſſe fatetur Dacherius, ſimulque maximam hujus tractatus partem ex Caſſiani collationibus depromptam eſſe notat. Petri Cellenſis tractatum de diſciplina Clauſtrali ab elegantia & eruditione commendat, eumq; non ſolum Monachis, ſed omnibus viris eccleſiaſticis, quin & omnibus chriſtianis, cum excitandæ pietati egregie inſerviat, perutilem eſſe obſervat. Inter miſcellanea epiſtolarum primo loco occurrit *Facundi* Hermianenſis epiſtola fidei catholicæ in defenſione trium capitulorum. Quam epiſtolam poſtea A. C. 1679. iterum vulgavit Philippus Priorius, cum Optati Milevitani & Facundi Hermianenſis Opera, & Gabrielis Albaſpinæi obſervationes eccleſiaſticas, & alia quædam ejus opuſcula ederet. Dacherius autem hanc epiſtolam a ſe editam refert, ut ſegregum audaciam comprimeret, pervicaciam retun-

deret,

deret, & inanes plauſus coërceret. Cum enim illi ſegreges, quos vocat, ſeu a Romana eccleſia alieni ex Facundi libro 9. cap. ultimo inferrent, Facundum a dogmate transſubſtantiationis alienum fuiſſe, Dacherius ex hac Facundi epiſtola probare contendit, eos potius ſemetipſos jugulare, quam eccleſiæ labem aliquam inferre, quotquot Facundi autoritatem dogmati eccleſiæ Romanæ opponunt, cum ex hac epiſtola conſtare poſſit, Facundum a communione catholica defeciſſe, & in ſchismate pervicacem permanſiſſe atque occubuiſſe, ſiquidem in hac epiſtola Pontifices Romanos aliosque qui abrogationi & damnationi trium capitulorum aſſenſum præbuerunt, acerbiſſime tractavit. Verum ſi Facundus propterea nullius eſt autoritatis, quia trium capitulorum damnationi non conſenſit, quid Dacherius de Pontifice Romano Vigilio dicet, qui etſi in cauſa trium illorum famoſorum concilii Chalcedonenſis capitulorum non ſatis conſtans fuerit, ſemper tamen ad probanda & defendenda illa capitula quam damnanda pronior & propenſior extitit, tandemque poſt Conſtitutum ſuum aliis Epiſcopis tria capitula damnantibus usque ad mortem acriter ſe oppoſuit, quia & exilium ſubire, quam tria capitula damna-

damnare maluit? Num ergo etiam Vigilius Pontifex Romanus ſchiſmaticus fuit & nullius autoritatis? Facundi epiſtolam excipit Juſti Orgelitani ad Sirgam Papam, cui commentarium ſuum in canticum canticorum miſit. Diverſa autem eſt hæc epiſtola ab ea, quæ ad Juſtum Diaconum directa in orthodoxographis & prima Pariſienſi PP. bibliotheca Juſti Orgelitani commentario in Canticum præmittitur, ſed in omnibus poſterioribus Patrum bibliothecis una cum Juſti Orgelitani præfatione, neſcio qua oſcitantia, omiſſa deprehenditur, unde Dacherius monet pluteos bibliothecarum aliquando non ſuperflue & inaniter antiquis editionibus onerari. Anſelmi, quæ ſequitur ad Lanfrancum epiſtola ad Anſelmi Monologium ſpectat, quippe quod Lanfranco per hanc epiſtolam vel ad approbationem, vel ad correctionem offerre voluit. De epiſtolis Raymundi & Heinrici ad Hugonem Abbatem Cluniacenſem, Urbani II. ad Lambertum Atrebatenſem Epiſcopum, ut & de nonnullis Paſchalis II. epiſtolis, & Canonicorum Pariſienſium epiſtola ad hunc Paſchalem nihil addimus, hoc tantum notantes, epiſtolæ Paſchalis II. ad Archiepiſcopos & Epiſcopos provinciarum Remenſis, Seno-

Senonenſis ac Turonenſis ſubjici formulam juramenti, quod Philippus Francorum Rex in præſentia multorum Epiſcoporum aliorumque Clericorum & laicorum præſtitit, cum ab excommunicatione, quæ ipſi ob conſvetudinem carnalis & illicitæ copulæ cum Bertrada inflicta fuerat, jam abſolvendus esſet. In *Theobaldi* Stampenſis epiſtola ad Epiſcopum Lincolnienſem illi confutantur, qui negant hominem ſalvari poſſe quacunque hora manus ſuas pœnitentiæ dederit. Opponit his dictum Prophetæ: *in quacunque die peccator converſus fuerit, peccata ejus non imputabuntur ei; ſed vita vivet & non morietur.* Opponit illis dictum Auguſtini ſcribentis: *pœnitentia cordis aboleri peccata ETIAM IN ULTIMO VITÆ SPIRITU indubitanter credimus, qui vero aliter ſentit non chriſtianus eſt, ſed Novatianus.* Opponit illis dicta quædam Gregorii M. dicentis, nunquam ſeram eſſe pœnitentiam, cum Propheta dicat: *quacunque hora peccator ingemuerit, ſalvus erit*; Hieronymi, Hilarii dicentis, longa temporum crimina in ictu oculi per pœnitentium perire, & aliorum Patrum. *Nemo tamen,* inquit p. 134. *de magnitudine peccatorum deſperet, dicendo: Peccata mea multa ſunt, in quibus usque ad ſenectutem perſeveravi,*

M

ravi, & jam amplius veniam non potero promereri, maxime quia illa me dimiſerunt, non ego illa. Abſit ut talis de miſericordia Dei deſperet; Magna namque & ineffabilis Dei pietas NON VULT ALICUI IN ALIQUO TEMPORE PONERE METAS. Ubi obiter notamus, Antonium quidem Arnaldum in tractatu de frequenti communione part. 2. c. 39. aſſeruiſſe, quod dictum illud a Gregorio M. allegatum: *quacunque hora peccator ingemuerit, ſalvus erit*, nullibi in S. Scriptura neque in fontibus, nec in vulgata, nec in verſione LXX. Interpretum, nec in chaldaica, nec in ulla alia verſione ſive antiqua, ſive nova extet, ſed Petavium in tractatu de pœnitentia libr. VII. c. 15. obſervaſſe, quod verba hæc deſumpta ſint ex Eſa. XXX, 15. ubi LXX. Interpretum verſio ita ſe habet: ὅταν ὑποστραφεὶς στενάξῃς τότε σωθήσῃ, *cum converſus ingemueris, ſalvus eris*, quorum verborum idem ſane ſenſus eſt, ac illorum: quacunque hora ingemuerit peccator, ſalvus erit. Sed ut ad Theobaldum redeamus, non ſolum ejus epiſtola ad Lincolnienſem Epiſcopum hoc Spicilegii tomo continetur, ſed aliæ quoque ejusdem epiſtolæ ad Pharitium, qua docet, pueros per baptiſmum non regeneratos ſalutem conſequi non poſſe, ad Margaritam

ritam Reginam, cui obſequia ſua offert, ad Philippum amicum, quem injuriis laceſſitum conſolatur, & ad Roſcelinum, quem graviter arguit, quod filios Sacerdotum ad ſacros ordines non admittendos eſſe aſſeruiſſet. Poſt Theobaldi, qui non ſeculo XIII. ut Pitſeus tradidit, ſed Anſelmi Cantuarienſis & Ivonis Carnotenſis ævo floruit, epiſtolas leguntur Calliſti II. ad Ludovicum VI. Francorum Regem, Ludovici VI. ad Calliſtum II. aliæque aliorum epiſtolæ, quas recenſere ſuperſedemus.

TOMUS QUARTUS Spicilegii hujus A. C. 1661. editus continet

Statuta antiqua Abbatiæ Corbejenſis a S. Adalardo Abbate Ordinis S. Benedicti præſcripta.

Antiquiores *conſvetudines* Cluniacenſis Monaſterii O. B. collectore S. Udalrico Monacho Benedictino.

Sententias Lanfranci Archiepiſcopi Cantuarienſis.

Miſcellanea Epiſtolarum Conciliorumq; aliquot, ac Diplomatum.

Chronicon Eccleſiæ Centulenſis, ſive S. Richarii O. B. auctore Hariulfo.

Martyrologium vetuſtiſſimum S. Hieronymi nomine inſignitum. M 2 Occa-

Occaſione hac placet quæ ante aliquot annos de Hieronymi Martyrologio, quod ultimum hujus tomi quarti locum obtinet, in Collegio privato Auditoribus meis tradidi, verbotenus repetere. Cum enim in iſto Collegio rariores quosdam bibliothecæ meæ libros recenſerem, & ad Hieronymi Martyrologium a Franciſco Maria Florentinio cum ejusdem notis & exercitationibus Lucæ A. C. 1668. editum, quod Dn. D. Abrahami Hinckelmanni Celeberrimi Hamburgenſium Paſtoris νῦν ἐν ἁγίοις liberalitate poſſideo, acceſſiſſem, præmiſſis nonnullis de Bedæ, Rabani Mauri, Adonis Viennenſis, Uſuardi, Wandalberti, & Nötkeri Martyrologiis hæc quæ ſequuntur ſubjunxi: Verum his aliisq; Martyrologiis jam miſſis ad Martyrologium Hieronymi a Florentinio editum accedamus, qui quantum de typographo ſuo queritur, quem & ob moras Lentulum, & ob inopiam græcarum literarum Irum, & ob pingvia ſphalmata Craſſum vocari poſſe cenſet, tantum ſuam in pervolvendis Martyrologiorum & Hagiologorum codicibus, in quibus ultra ſexies & trigeſies mille Cœlites recenſentur, diligentiam commendat. Accommodat ad ſuum propoſitum verba Pſaltis ex Pſalmo 50. *congregate ſanctos ejus, qui ordi-*

ordinant teſtamentum ejus ſuper ſacrificia. Cui congregationi Sanctorum operam ſe ſuam impendere voluiſſe dicit, cum ſibi ut maximo peccatori eorum gratiam in die judicii neceſſariam exiſtimaret, ut cæteras cauſas taceamus, quibus ad hujus Martyrologii editionem ſe impulſū in prima admonitione aſſerit, cui ſubjecta eſt Holſtenii epiſtola, qua cum ſpecimen hujus operis vidiſſet, Florentinium ad editionem adhortatur, & ſimul notat Baronium in ſuo Martyrologio, cum varias codicum lectiones non ſatis accurate inſpexiſſet, nonnunquam falſos pro veris, & pro uno Sancto plures effinxiſſe. Exempli loco ponit, quod d. 2. Januarii tanquam diverſi ponantur B. Iſidorus Epiſcopus & Siridon Epiſcopus, & ſic duo falſi Sancti pro uno vero ſubſtituantur, cum legi debeat: *Antiochiæ Syriæ Domni Epiſcopi*, quæ lectio ſi Baronio cognita fuiſſet, forte etiam in annalibus ſuis famæ Domni, quippe in publicis Romani Martyrologii tabulis commemorati, faventiorem ſe exhibuiſſet. Alterum exemplum adducit ex d. 7. Januarii, ubi S. Nicetam in Dacia paſſum Baronius commemorat, quaſi diverſum ab eo, quem d. 22. Junii Nicæam Romanitiæ Epiſcopum appellat, ubi

pro Nicæa Nicetam ponere, nec hunc Nicetam ab eo, quem d. 7. Januarii commemoraverat, diſtinguere, nec urbem ejus Epiſcopalem ex Romanitia vel Rominitia Daciæ civitate in notis ad 22. Junii Aquilejam transferre debuiſſet. Qua de re Holſtenius etiam agit in ſuis animadverſionibus ad Baronii Martyrologium, quæ cum paſſione Perpetuæ & Felicitatis impreſſæ ſunt Pariſiis 1664. In admonitione ſecunda Martyrologiorũ origines refert ad præceptum Apoſtoli jubentis Præpoſitorum noviſſima intueri Hebr. 13. & Sanctorum memoriis communicare, ut nonnulli veteres legunt Rom. XII. 13. Obſervat autem veteres Sanctorum tabulas in eccleſia ſucceſſu temporis augeri & ſuppleri ſolitas fuiſſe, & non audiendas eſſe nimias quorundam querelas, indignantium nullum Martyrologium, quod a priſca puritate non deflexerit, ad nos huc usque perveniſſe. In admonitione tertia inter alia, quale Euſebii Martyrologium fuerit, inquirit, notans Voſſium in addendis ad libr. II. cap. 17. de Hiſtoricis Græcis perperam aſſerere in Regis Hiſpaniæ bibliotheca Euſebii librum de Martyribus, & alterum de Martyribus Cæſareæ Palæſtinæ haberi, cum Holſtenius in epiſtola quadam ad Magnum Hetruriæ Ducem indicave-

caverit, eſſe quidem in illa bibliotheca pulcherrimum exemplar hiſtoriæ eccleſiaſticæ Euſebianæ, & ad finem libri 10. fragmentum quoddam de Martyribus legi, quod Hiſpani aliquando pro Euſebii libro de Martyribus habuerint, verum tandem deprehenſum fuiſſe, eandem narrationem totidem verbis in libro de Martyribus Palæſtinæ legi, qui octavo Euſebii libro ſubjungi ſolet. Quamvis igitur certum ſit, Euſebium præter librum de Martyribus Palæſtinæ, qui cum hiſtoria ejus eccleſiaſtica edi ſolet, aliud opus de Martyribus ſcripſiſſe, nullam tamen ejus editionem ſperandam eſſe Florentinius docet. In admonitione quarta contra Rosweidum diſputat, qui Martyrologium a ſe editum vetus Romanum nuncupavit. Nec defuerunt alii ante Florentinium, qui Martyrologium illud veteris Romani titulo indignum cenſuerunt, ut Valeſius in diſſertatione de Martyrologio Romano, quod edidit Rosweidus, quæ Valeſii diſſertatio ejus annotationibus ad Euſebium ſubjuncta legitur, ubi hoc Martyrologium ex Rufini hiſtoria eccleſiaſtica totum ferme compilatum, multisq; mendis refertum judicat, & Bollandus in præfatione generali ad Acta Sanctorum cap. 4. ſect. 5. ubi hoc Rosweidi Martyrologium

minoris potius Romani, quam veteris Romani Martyrologii nomine ſignandum eſſe cenſet, & imprimis etiam Andreas du Sauſſay in opere de myſticis Galliæ Scriptoribus p. 981. & ſeq. eo maxime nomine huic Martyrologio infenſus, quod Dionyſium Areopagitam a Dionyſio Pariſienſi diſtinguat. Hanc enim imprimis ob cauſam antiquitatem hujus Martyrologii a Rosweido jactatam quantis poteſt viribus impugnat. Durum tamen nimis exactorem eſſe Sauſſayum, ejusque argumenta non omnia valida & firma eſſe Florentinius probat, etſi in re ipſa cum eo conſentiat, & notas veteris Martyrologii a Gregorio M. in epiſtola 29. libr. 7. ad Eulogium Alexandrinum memorati, & ab Adone laudati Rosweidiano Martyrologio convenire neget. Inter alia argumenta, quibus Florentinius contra antiquitatem illius Martyrologii pugnat, hoc eſt, quod Romani Pontifices in illo Papæ nominentur, unde colligit, hoc Martyrologium poſt Gregorii VII. ætatem ſcriptum eſſe, qui A. C. 1073. nomen Papæ, quod hactenus omnibus Epiſcopis commune fuerat, ſoli Romano Epiſcopo vindicandum decrevit. In quinta ad monitione contra Valeſium diſſerit, qui in diſſertatione de Romano Martyrologio aſſerit, nullum unquam fuiſſe

pro-

proprium ac peculiare Martyrologium Romanæ eccleſiæ ante illud, quod Sixti V. juſſu hoc titulo editum eſt, & Baronii annotationibus illuſtratum, cum calendaria quidem & faſti, in quibus Epiſcoporum & Martyrum nomina conſignarentur cujusque eccleſiæ proprii, Martyrologia autem totius eccleſiæ communia fuerint. Contra hanc Valeſii ſententiam dum Florentinius diſſerit, notat varia Martyrologia ante Baronianum ſub Martyrologii Romani nomine prodiiſſe, nempe Martyrologium Monaſterii S. Cyriaci, quod ſub titulo Romani Martyrologii Bellinus a Padua edidit Venetiis 1498. & Pariſiis 1521. item Martyrologium ſecundum morem Romanæ & univerſalis eccleſiæ, quod Venetiis A. C. 1527. Franciſcus Maurolycus Abbas Meſſanenſis edidit, item Martyrologium Romanæ eccleſiæ, quod Venetiis A. C. 1578. cum ſuis annotationibus publici juris fecit Petrus Galeſinius. In ſexta admonitione Martyrologium Hieronymo tributum variis jam olim additionibus interpolatum fuiſſe probat, illudque in nonnullis codicibus Hieronymo, in aliis Euſebio Hieronymo, in aliis denique codicibus Euſebio & Hieronymo attribui docet, ſive librarii ignoraverint Hieronymum etiam Euſebii nomine gaviſum fuiſ-

ſe, ſive ex epiſtolis huic Martyrologio præfixis collegerint, Hieronymum hoc Martyrologiũ ex Euſebio concinnaſſe. In ſeptima admonitione agit de codice Martyrologii Hieronymiani, quem habuit Bollandus. Refert ille in præfatione generali ad actaSanctorum, Heribertum Rosweidum in Carthuſia Trevirenſi Hieronymi Martyrologium vetuſtisſimo charactere exaratum reperiſſe, & curasſe, ut Balthaſaris Moreti ſumtibus æneis laminis incideretur. Poſtea quid de hoc Martyrologio ſentiat aperit, &, ut alii quoque qualecunque judicium de illo ferre poſſint, ſpecimen ſimul illius Martyrologii ex menſe Januario exhibet p. 46. Florentinius autem, cui Henſchenius laminas illas usque ad 20. Junii pertingentes communicavit, in eo a Bollando diſſentit, quod is additiones illius codicis non ultra annum 523. deſcendere exiſtimet, cum tamen in codice illo nomina quædam occurrant, quæ non niſi labente ſeculo VII. addi potuerunt. In eadem admonitione mentionem quoque facit codicis Corbejenſis, cujus Menardus in præfatione ad Gregorii M. Sacramentarium, & in annotationibus ad illud Sacramentarium paſſim meminit. Audiviſſe quoque ſe ex Henſchenio refert Florentinius, quod Lucas Dache-

rius

rius ex Corbejenſi illo codice in Spicilegio veterum Scriptorum Hieronymi Martyrologium editurus eſſet, & promittit, ſe hanc Dacherii editionem, niſi ſerius ad manus ſuas perventura eſſet, cum ſuis codicibus collaturum eſſe. Miror autem Florentinium, cum hæc A.C.1668. ſcriberet, latere potuiſſe, quod Dacherius jam A.C.1661. tomo 4. Spicilegii ſui Hieronymi Martyrologium edidiſſet, qui in hac editione Sanctos quosdam Hieronymi ætate poſteriores alio charactere notari curavit, quod etiam ante a Menardo præſtitum aſſerit, cum editionem illius Martyrologii moliretur. Approbat autem Dacherius ſententiam Valeſii aſſerentis, nullum hactenus Martyrologium prodiiſſe in lucem, Hieronymiano quod ſit antiquius, in qua ſententia etiam eſt Ruinartus. Is enim in præfatione ad acta Martyrum ſincera p.20. aſſerit, Martyrologium Hieronymo tributum eſſe omnium, quæ hactenus viſa ſunt, vetuſtiſſimum, additq; Florentinium hoc Martyrologium ad MSC. codices exactum, & eruditis notis atq; exercitationibus illuſtratum edidiſſe. Cum autem ad initium ſingulorũ menſium in hoc Martyrologio Litaniarum mentio occurrat, Florentinius in admonitione octava de Litaniis agit. In admonitione nona anti-

qui-

quitati hujus Martyrologii nihil obeſſe probat, quod nonnulli Sancti Confeſſores appellentur, aut eorum natalis vel depoſitio memoretur, quod imprimis contra Andream Sauſſay obſervat, qui Martyrologium Romanum a Rosweido editum ob iſtarum vocum uſum novitatis arguit. In admonitione decima notat in Martyrologiis quibusdam dubios quosdam Sanctos ſive hæreticorum fraude, ſive aliorum incuria irrepſiſſe, etſi in Hieronymiano Martyrologio tales Sanctos nondum deprehenderit. In ultima deniq; admonitione notat, anniverſaria tempora Sanctis aſſignata non ſemper cum vero celebritatis die convenire, & jam olim Petrum Damiani in opuſculo, cui titulum fecit; *Dominus Vobiſcum*, cap. 15. monuiſſe, quod eccleſia non magni pendat articulos temporum, ſed ad devotionem & animorum unitatem reſpiciat. Quam eccleſiæ conſvetudinem laudatus Damiani multis exemplis probat, additisque pluribus aliis Florentinius confirmat. Notat præterea Florentinius varios Martyrologii Romani errores non ſimul & ſemel omnes expungi potuiſſe. Adducit Combefiſium, qui in notis ad Anonymum de actis Concilii Nicæni tom. 2. novi auctarii græco-latini p. 598. Paphnutium tanquam

Mele-

Meletianum e Martyrologio Romano expungi cupit. Refert quoque Urbanum VIII. tam ex Romano Martyrologio Sulpitium Severum, quam ex Romano breviario S. Brunonis prodigioſam converſionem expungi voluiſſe. Quam Romani breviarii correctionem adverſus Theophili Raynaudi antemurale defendit Joh. Launojus in diſſert. de cauſa ſeceſſionis S. Brunonis in eremum. Neq; dubiis Sanctis Florentinius eos annumerare dubitat, quos Hiſpani ex Dextri & Maximi chronicis produxerunt, aut quos laminæ Granatenſes revelarunt, quas Romæ nullius ponderis eſſe dicit. Has admonitiones duæ epiſtolæ ſequuntur, una Chromatii & Heliodori ad Hieronymum, & altera Hieronymi, qua Chromatio & Heliodoro reſpondet. Has epiſtolas, quæ Martyrologiis vulgo præfigi ſolent, Florentinius notis ſuis illuſtrat, & quid de illis ſtatuendum ſit, inquirit. Etſi autem has epiſtolas pſeudepigraphas eſſe judicat, cum epiſtola Hieronymi nomen præ ſe ferens Hieronymi ſtylum non ſapiat, antiquas tamen & a viro pio compoſitas arbitratur, & ex meris mendaciis conſutas eſſe negat, cum rationes, quibus id Baronius evincere conatur, minus firmæ deprehendantur. Quid ad ſingula Baronii argumenta reſpondeat

deat Florentinius recenſere nimis prolixum foret. Quamobrem ea tantum breviter repetimus, quæ ad titulum Sancti in his epiſtolis Euſebio tributum reſpondet, nimirum Sancti titulum a librario aliquo addi potuiſſe, qui cum Euſebium aliquem Cæſarienſem in Martyrologio Hieronymi deprehenderet, de Euſebio Pamphili id interpretatus fuerit, ideoque Sancti titulum in his epiſtolis Euſebiano nomini præmittendum cenſuerit. Addit ſanctitatis elogium interdum illis etiam apud veteres aſſignari, qui ab omni hæreſeos labe immunes non fuerunt, cum & Melania Origenis erroribus imbuta ab Hieronymo, & Hilarius Luciferiano ſchismati addictus ab Auguſtino, & Johannes Hieroſolymitanus Origeniſta a Paulino, aliique ab aliis ſanctitatis encomio decorentur, & ipſe quoque Euſebius a Conſtantino M. in epiſtola ad Antiochenam Synodum ſanctiſſimus Cæſarienſis eccleſiæ Epiſcopus appelletur, & hinc alii quoque ſanctitatis opinionem de Euſebio concipere potuerint. In eo autem cum Baronio Florentinius conſentit, quod epitheton ſanctitatis Euſebio minus competat. Et huic ſententiæ firmandæ duas exercitationes impendit, quarum prior Euſebium ſanctitatis titulo exuendum judicat, etſi Uſuardus,

Ado

Ado Viennenſis, Petrus de Natalibus, Maurolycus, Ferrarius & alii in Sanctorum album ejus nomen retulerint; poſterior autem Valeſio oppoſita eſt, qui in vita Euſebii nonnulla pro Euſebii orthodoxia & ſanctitate protulit. Has exercitationes excipit indiculus de feſtis Apoſtolorum, quem Florentinius in exemplaribus ſuis MSCtis Hieronymi Martyrologio præmiſſum invenit. Similem indiculum neque tamen per omnia ſimilem ex ſuo MSto codice exhibent Bollandus in præfat. generali ad acta Sanctorum & Henſchenius tom. III. Februar. p. 431. quam editionem, ut cum ſua conferri poſſit, Florentinius ſimul exhibet, additurus dubio procul fuiſſet etiam Dacherianam editionem ex Corbejenſi codice, ſi eam cognitam habuiſſet, cum ab utraque nonnihil differat. Hunc autem de Apoſtolorum feſtis indiculum Florentinius notis & exercitationibus illuſtrat. In prima exercitatione 14. Apoſtolos in hoc indiculo numerari notat, additis ad undecim electos Apoſtolos Matthia, Paulo, & Jacobo Fratre Domini, quem numerum Eſ. XVII,6. exprimi jam olim Hieronymus, & alii eccleſiæ Patres ſtatuerunt. In ſecunda exercitatione Jacobum fratrem Domini a Jacobo & majore & minore diſtingvendum probat, quam

quam ſententiam etiam fovent Blondellus in Pſeudo-Iſidoro p. 30. Antonius de Dominis libr. 2. de republ. eccleſiaſtica cap. 2. & alii, etſi illam ſententiam ex apoſtolicis conſtitutionibus, & aliis hujus generis ſcriptis originem duxiſſe exiſtimet Pearſonius lect. ad acta Apoſtol. p. 58. Ad Petrum & Paulum progrediens Florentinius de Marcello agit, qui ex diſcipulo Simonis Magi Simonis Petri diſcipulus factus creditur, & ſub cujus nomine fragmentum de Simonis Petri & Magi conflictu Ludovicus Jacobus a S. Carolo in bibliotheca ſua pontificia edidit. Miratur autem Florentinius Jacobum a S. Carolo latuiſſe, quod major hujus fragmenti portio jam a Surio in actis Nerei & Achillei edita fuiſſet d. 12. Maji pag. 148. 149. & talibus fragmentis omiſſis integrum Marcelli tractatum de mirificis rebus & actibus Petri & Pauli, & de magicis artibus Simonis Magi ex codice MSCto, quem penes ſe habuit, lectori communicat notis ſuis illuſtratum. Ubi notamus, quod jam ante Florentinium Fridericus Nauſea inter rhapſodias Anonymi Philalethæ Euſebiani in vitas, miracula & paſſiones Apoſtolorum eadem Petri acta ſub Marcelli nomine vulgaverit A. C. 1531. ut memorat Henſchenius in notis ad acta Nerei &

Achil-

Achillei Tom. III. Maji p. 12. Inſerta autem eſt actis illis ſub Marcelli nomine editis epiſtola Pilati ad Tiberium, de qua Florentinius obſervat, quod eam vel Marcellus ex Pſeudo-Egeſippo, vel Egeſippus ex Marcello exſcripſerit, & quod ab hac epiſtola multum discrepet epiſtola Pilati, quam Sixtus Senenſis libro 2. biblioth. S. & Marianus Victorius in indice ad opera Hieronymi ediderunt. Cum vero Florentinius quoque exemplar hujus epiſtolæ in MSCto quodam codice invenerit, notis ſuis ad Marcellum illud inſerere ipſi placuit. Addimus in bibliotheca Vindobonenſi græce extare epiſtolam Pilati, ut indicat Petrus Lambecius tom. 5. bibl. Vindob. p. 23. ubi quatuor diverſas hujus epiſtolæ editiones extare, & cum nulla harum græcum hoc exemplar convenire notat. Quibus editionibus & illa addi poſſet, quam in hiſtoria Chriſti Perſica exhibet Xavierius p. 532. qui unde illam epiſtolam depromſerit Ludovicus a Dieu in animadverſionibus ſuis ad hiſtoriam illam Chriſti Perſicam p. 635. neſcire ſe fatetur. In exercitatione 3. de S. Johannis aſſumtione diſſerit, eique ſubjicit paſſionem S. Johannis Evangeliſtæ a Mellito Laodicenſi Epiſcopo ſcriptam, quam & notis ſuis illuſtrat. In exercitatione 4. Simonem Ca-

nanæum cum Simeone Hieroſolymitano eundem eſſe probat. In 5. de Juda Simonis fratre agit. Reliquorum Apoſtolorum natales in prædicto indiculo deſignatos notis tantum ſuis Florentinius illuſtrat. Sequitur ipſum Martyrologium cum Florentinii notis & intermiſtis variis exercitationibus de variis eccleſiarum epochis annisque chriſtianis & ſacris, de Natalis Dominici celebritate & origine, de feſto Hypapantes, de Magis qui ex oriente venerunt, de paſſionis Dominicæ celebritate, de initio prædicationis Dominicæ, de dormitione Deiparæ, de natali Polycarpi, de primitiis Martyrum, de Euſebio Cæſarienſi in Cappadocia Epiſcopo, de eccleſia prima Romæ a S. Petro dedicata, de eccleſia prima, quæ B. Virgini Romæ conſecrata fuit, de Johanne Baptiſta, de ſacris viduarum cœtibus & officiis earundem eccleſiaſticis, & de Siricii Rom. Pontificis ſanctitate. Antequam autem a quarto Spicilegii Dacheriani tomo abeamus, de collectaneis epiſtolarum hoc tomo contentis pauca addimus. Comparent inter hæc collectanea 10. epiſtolæ *Hildeberti* Cenomanenſis, quas in bibliotheca maxima Patrum Lugdunenſi reliquis non additas miramur. Nec minus miramur, Dacherium in exiguo 10. epiſtolarum numero non animadvertis-

vertiſſe, quod unam ex his præter neceſſitatem duplicaverit, & ſemel p. 245. & iterum p. 252. ediderit. Inter varias Pontificum Romanorum, quæ hic occurrunt, epiſtolas, habentur epiſtolæ *Clementis VI.* quibus varia Regibus Franciæ privilegia impertit e.g. quod Rex & Regina in locis interdictis poſſint facere celebrare, quod Confeſſorem poſſint eligere, quod Confeſſor vota eorum & juramenta mutare poſſit, quod Confeſſor in exercitu poſſit dare licentiam carnibus veſcendi, quod Confeſſor poſſit diſpenſare de jejuniis, quod Rex poſſit ingredi monaſterium incluſarum, quod Prælatus coram Rege & Regina celebrans poſſit conferre unum annum & 40. dies indulgentiæ, quod Confeſſor Regis & Reginæ iis ſemel in mortis articulo & quotiescunque pro regni defenſione imminet periculum plenam remiſſionem peccatorum indulgere poſſit, quod Rex & Regina & eorum liberi ſub patria poteſtate exiſtentes ex communicari non poſſint, quod orantibus pro Rege & Regina centum dies de injunctis pœnitentiis qualibet die relaxentur, quod eligere poſſint Confeſſorem qui eos abſolvat, ſi excommunicationis ſententiam incurrerint propter injectionem manuum in Clericos, ut cætera taceamus. Ejus-

dem generis eſt epiſtola *Urbani V.* ad Regem Franciæ Carolum V. qua permittit, ut Confeſſarius Regis, quem ipſe in mortis articulo elegerit, omnium peccatorum indulgentiam conferre ipſi valeat, & epiſtola *Gregorii XI.* ad eundem Regem, & Reginam Johannam, qua ipſis eſum ovorum, lactis, butyri & caſei tempore Quadrageſimæ indulget, quaſi ſine hac indulgentia talibus cibis quadrageſimali tempore veſci non licuiſſet. Magnam præterea collectaneorum horum partem implent monumenta quædam ad hiſtoriam ſchismatis inter Nicolaum V. & Felicem V. pertinentia. Placuit tamen Dacherio ea tantum publicare, quæ in Raynaldi annalibus eccleſiaſticis non inveniuntur. Claudit hæc collectanea, quæ ſingula recenſere operæ pretium non videtur, *Pauli II.* epiſtola ad Archiepiſcopum Lugdunenſem, qua ipſi mandat, ut ſententiam excommunicationis latam adverſus Georgium de Pogiebrat promulget. Præcedit autem hanc Pontificis epiſtolam epiſtola hujus Pogiebratii vel Podiebratii Bohemiæ Regis epiſtola apologetica ad generum ſuum Matthiam Hungariæ Regem, in qua conqueritur, Paulum II. inſtigante Antonio de Engabio fiſci ac fidei procuratore A. C. 1465. tribus Cardinalibus Nicenſi, S. Angeli,

&

& Spolectanenſi commiſiſſe, ut adverſus ipſum tanquam in hæreſin relapſum inquirerent, & Cardinales illos eodem anno d. 2. MenſisAuguſti hac verborum formula ipſum citaſſe: *Georgium de Podiebrad citamus, quatenus centeſima octogeſima die compareat procuratori fidei ſuper hæreſis relapſu reſponſurus*; Sed Pontificem termino illo præfixo non expectato menſe Decembri ejuſdem anni omnes Regni Bohemiæ ſubditos ab omni ſubjectionis vinculo, quantum in ipſo fuit, abſolviſſe, cum tamen nullius unquam hæreſeos reus fuerit, & objecti hujus criminis nullus alius prætextus dari potuerit, quam quod dixerit, ſe ſub ritu communionis euchariſtiæ ſub utraque ſpecie natum & educatum, in illo ritu juxta Baſileenſis concilii compacta velle perſiſtere.

TOMUS QUINTUS HUJUS SPICILEGII itidem A.C.1661. editus complectitur

Smaragdi Abbatis O. B. viam regiam.

Jonæ Aurelianenſis Epiſcopi opuſculum de inſtitutione regia.

Teſtamentum *Perpetui* Turonenſis Epiſcopi.

Collationem Epiſcoporum coram Rege *Gundebaldo* adverſus Arianos.

Theodulfi Aurelianenſis Epiſcopi ſermones aliquot.

Concilia Senonenſia duo.

Inventionem Sanctorum a *Deoderico* Metenſi Epiſcopo.

Vitam S. Eligii Epiſcopi Noviomenſis autore *S. Audoeno.*

Fundationem Abbatiæ Miciacenſis a Clodoveo I. Francorum Rege.

Wandalberti Martyrologium.

Chronicon Caſaurienſis, ſive Piſcarienſis Monaſterii O. B. autore *Johanne Berardi.*

Miſcellanea epiſtolarum.

Teſtamentum B. *Johannæ* filiæ Ludovici XI. R. Fr. Duciſſæ Biturigum.

Item Teſtamentum *Margaretæ* uxoris Renati Ducis de Alenconio.

Autor primi tractatus non eſt Smaragdus Luneburgenſis Monaſterii in Saxonia Abbas, neque Smaragdus Presbyter & Monachus Anianæ in Septimania, ſed Smaragdus Abbas S. Michaëlis in diœceſi Virdunenſi, qui etiam Diadema Monachorum & alia quædam ſcripta elaboravit. In collatione Epiſcoporum coram Rege Gundebaldo præcipuæ partes, ut ex actis hujus collationis patet, fuerunt Aviti Epiſcopi Viennenſis, quem ſæpe de fide cum Gundebaldo controvertiſſe Agobardus & ipſe

ipſe Avitus in epiſtola ad Sigismundum Gundebaldi filium teſtatur. De Wandalberti Martyrologio notandum, quod illud Baſileenſes venerabili Bedæ perperam adſcripſerint, ejusque ephemeridibus accenſuerint, cum Bedæ opera 1563. ederent. Poſtea Molanus, cum Coloniæ 1568. Uſuardi Martyrologium ederet, huic Uſuardi Martyrologio ſimul Wandalberti Martyrologium verſibus quibusdam ſubductis interſeruit. At Dacherius in hoc ſpicilegii ſui tomo integrum Wandalberti Martyrologium cum ſuis præfationibus & appendicibus ex Iſaaci Voſſii codice autori ſuo & nitori reſtituit. De Chronico Caſaurienſi vel Piſcarienſi, dum agit Dacherius, obſervat, quod Monaſterium Piſcarienſe tantæ dignitatis olim fuerit, ut Abbas in omni ditione ſua non ſecus ac Imperator ſeſe geſſerit, & pedi loco ſceptrum imperiale vel regale geſſerit, donec Grimoaldus Abbas A. C. 1098. Papam Urbanum adiens protectioni Romanæ eccleſiæ, quam hactenus hæc Abbatia quippe ab Imperatoribus gubernata ignoraverat, ſe ſubjecit. Tunc enim Papa Abbati ſceptrum velut ex manibus extorſit, & loco ſceptri regalis baculum Paſtoralem illi conceſſit. Unde in codice quodam MSC. ad hunc annum in fronte Urbanus Papa ponitur Grimoaldo Abbati pedum

porrigens, & his ipſum verbis alloquens:

Cæſaris ob ſceptrum baculum tibi porrigo dextrum,

Quo bene ſis fretus, plus Cæſare dat tibi Petrus.

Ad fabulas in hoc chronico relatas pertinent, quæ de corpore S. Clementis Papæ & Martyris referuntur, nempe quod illi habitaculum ab Angelis in ipſo mari præparatum fuerit, donec repertum, in Italiam reportatum, tandemque in Piſcarienſi monaſterio conditum fuerit, Auguſtinum autem Cardinalem adduci non potuiſſe, ut hunc theſaurum in Piſcarienſi monaſterio latere crederet, ideoque Abbatem poſt peractam Clementis ſolennitatem noctu per duos fratres & duos famulos Clementis tumulum reſerari curaſſe, eoque facto tandem Clementis corpus præmiſſo ſvaviſſimo & paradiſum redolente odore in vaſe alabaſtri inventum, & ex hoc epitaphio agnitum fuiſſe: HIC JACET S. CLEMENS PETRI DISCIPULUS, ET A PETRO PAPA SECUNDUS, QUI JUSSU TRAJANI IMPERATORIS ANCHORA AD EJUS COLLUM LIGATA FUIT IN PELAGO MERSUS, tum vero Cardinalem poſt lacrymas largiter effuſas hymnum *Te Deum laudamus* incho-

inchoaſſe, & cum fratribus ad finem usque perduxiſſe; ſimul autem cum Clementis corpore, cum omnia accurate perluſtrarentur, partem aliquam de carne Petri, & unum ex dentibus Apoſtoli Pauli inventum fuiſſe, ut reliqua a Berardo narrata taceamus. Cui fabulæ, etſi plures teſtes advocet Dacherius, nullus tamen inter illos omni exceptione major eſt, & omnes a Clementis Romani ætate remotiores deprehenduntur. Nam antiquioris ævi Scriptores de Clemente nihil tale referunt, quin etiam ante Rufinum & Gregorium Turonenſem nullus veterum Clementi Romano Martyris titulum tribuit, unde & Pearſonius in operibus poſthumis p. 163. & Dodwellus in additionibus ſuis omnes de Clementis martyrio narrationes fabuloſas exiſtimant. Inter miſcellanea epiſtolarum hujus tomi primo loco ſe offerunt epiſtolæ quædam *Severi* numero quinque. Etſi autem ex illarum inſcriptione non pateat, quis Severus earum autor ſit, Dacherius tamen exiſtimat ſtyli decorum & ſententiarum gravitatem SeverumSulpitium autorem prodere. Has excipiunt duæ *Urbani* Papæ epiſtolæ, una ad Remenſem Archiepiſcopum & ejus Suffraganeos, quos reprehendit, quod Philippi Regis adulterio debito cum zelo ſe

non oppoſuiſſent, altera ad Archiepiſcopos & Epiſcopos Franciæ, qua gaudium ſuum de Regis Philippi pœnitentia conteſtatur. Additur his, & pluribus aliis epiſtolis nova epiſtolarum appendix, ut & concilium Senonenſe anni 1485. quod inter alia confabulationes & deambulationes, ut & choreas, & ludos, & alia profana in templis fieri prohibet, concubinatum & deformitatem in veſtimentis interdicit, Clericos, qui tabernis, & illicitis negotiationibus ſe immiſcent cenſuræ ſubjicit, ludum taxillorum aliosq; ludos illicitos coercere ſatagit, diei Dominici & feſtorum ſanctificationem injungit, blaſphemiis & execrabilibus juramentis pœnas indicit, matrimonium publice in eccleſia contrahendum ſancit, certis tamen temporibus nempe Adventus, Septuageſimæ, & Rogationis nuptiarum ſolennia celebrari prohibet, ut alia hujus concilii decreta taceamus.

TOMUS SEXTUS HUJUS SPICILEGII, qui A. C. 1664. prodiit, exhibet

Varia Concilia.

Synodi *Carthaginenſis* ſeſſionem II. de libertate Monachorum.

Literas & acta quæ ad ſchiſma, quod Concilium *Piſanum* præceſſit, attinent.

Con-

Concilium Piſanum.
Concilium Piſtenſe.
Statuta antiquiora Academiæ Pariſienſis.
Miſcellanea epiſtolarum ac Diplomatum.
Teſtamenta Comitum *Cerritanenſium.*
Erectionem Academiæ *Cadomenſis.*
Chronicon Gemblacenſe O. B.
Chronicon Lobienſe autore *Fulcuino* Abbate O. B.
Chronicon Epiſcoporum Mettenſium.
Teſtamentum *Gregorii PP. XI.*
Capitulare *Abytonis* Baſileenſis Epiſcopi.

Inter varia concilia, quæ primum hujus tomi locum obtinent, agmen ducit ſeſſio 2. concilii Carthaginenſis A. C. 525. & excerptum ex concilio Carthaginenſi ſub Reparato Epiſcopo A. C. 535. quæ monumenta ex codice MSCto Vaticano per Holſtenium deſcripta, & ad Petrum Marcam transmiſſa, ut illis in tractatu de exemptionibus Monaſteriorum, quem moliebatur, uteretur, poſt cujus mortem in manus Stephani Baluzii venerunt, qui ea, ut tomo VI. Spicilegii publicæ utilitatis cauſa ederentur, Dacherio donavit, qua de re ipſius Baluzii epiſtola præfationi hujus tomi inſerta videri poterit. Sequuntur concilium apud Exoldunum A. C. 1088. Turonenſe A. C. 1096. Losdunenſe A. C.

1109.

1109. & Toloſanum A. C. 1119. ut donationem terræ S. Ægidii a Raimundo Comite Toloſano in concilio Nemauſenſi factam, & a Papa Urbano II. confirmatam, ut & ſtatuta Abbatum Ordinis S. Benedicti a Gregorio IX. A. C. 1226. approbata taceamus. Imprimis vero commemorandum venit concilium Piſanum, cujus acta dimidiam fere tomi hujus partem complent. Equidem acta Piſani hujus concilii A. C. 1409. celebrati jam A. C. 1612. Pariſiis vulgata fuiſſe Dacherium non latebat, nec ignorabat, quod Bzovius & Raynaldus in ſuis annalibus ſparſim acta quædam hujus concilii inſeruiſſent, quandoquidem tamen plurima vel omiſſa, vel truncata animadvertit, ex tribus Codicibus MSCtis Abbatiæ Gemeticenſis, ut & ex hiſtoria Monachi cujusdam Sandionyſiani manu exarata concilium hoc Piſanum ita ſupplendum eſſe cenſuit, ut & quæ hactenus in tenebris latuerunt, erueret, & quæ miſere diſcerpta ab aliis fuerant, integritati ſuæ reſtitueret. Præmittit vero ipſi concilio etiam literas & acta ad ſchiſmatis, quod concilium Piſanum anteceſſit, hiſtoriam pertinentia. Quo nomine ut magnæ Dacherio gratiæ debentur: ita probandum non eſt Crabbium, Surium, Binium, & nonnullos alios conciliorum editores

tores ægre forte ferentes, quod Romanæ eccleſiæ ejusque Pontificum ulcera in hoc concilio retegantur, & neceſſitas reformandæ eccleſiæ in capite & membris aſſeratur, & papalis autoritas conciliis ſubjiciatur, nullam Piſani concilii mentionem feciſſe. Quem defectum, etſi Pariſienſis actorum Piſani concilii editio ſupra memorata, nec non Edmundus Richerius in ſua generalium conciliorum hiſtoria, & ipſe quoque Binius in poſteriori conciliorum ſuorum collectione, ut & Baronianorum annalium continuatores Raynaldus, Bzovius, & Spondanus quodammodo ſuppleverint, multa tamen ab his præterita Dacherius ex MSCtis ſuis, quos ad manum habuit, codicibus memoriæ prodidit. Unde etiam Labbeus & Coſſartus non dubitarunt, quin operæ facturi eſſent pretium, ſi acta Piſani concilii, quæ a Binio edita fuerunt, additionibus nonnullis iisque ſatis amplis non ſolum ex Odorici Raynaldi annalibus, ſed imprimis etiam ex Dacherii ſpicilegio locupletarent. Conferri vero hic etiam merentur acta concilii Piſani edita Tomo II. rerum Oecumenii Concilii Conſtantienſis auſpiciis Sereniſſimi Principis Rudolphi Auguſti ex antiquis codicibus erutarum a Dn. Hermanno von der Hardt/ part. 2. p. 62. & ſeq. ubi exhi-

exhibentur I. *Cardinalium* epiſtola ad Henricum Ducem Brunſvicenſem ex MSCto archivi Cellenſis II. *Pilei* Archiepiſcopi Genuenſis Oratio in Legatorum Galliæ & Academiæ Pariſienſis ad Piſanum concilium maturantium adventu, habita Genuæ A. C. 1408. menſe Junio, ex MSCto codice Lipſienſi. III. *Cardinalium* epiſtola ad Benedictum XIII. ex MSCto Wolffenbüttelenſi IV. *Cardinalium* epiſtola ad Bernhardum & Henricum Duces Brunſvicenſium & Luneburgenſium ex MSCto Ducali Cellenſi. V. *Index* Oratorum concilii Piſani, qui a d. 25. Mart. 1409. quæ prima concilii dies fuit, usque ad d. 19. Maji ſermones coram Cardinalibus habuerunt ex MSCto Vindobonenſi. VI. Inauguratio concilii Piſani ex MS. Vindobonenſi. VII. Seſſiones hujus concilii ex MSCtis Vindobonenſibus & Wolffenbuttelenſibus. Seſſioni primæ adjecta eſt ex MSCto Helmſtadienſi oratio *Petri de Candia*, qui deinde in hoc concilio Pontifex creatus Alexandri V. nomen aſſumſit. Tertiæ ſeſſioni ſubjicitur epiſtolium Leonhardi Aretini ad Robertum Ruffum de fatis concilii. Sed redimus ad Spicilegium noſtrum, & de Piſano concilio hoc inſuper notamus, quod inter literas & acta ad hiſtoriam ſchismatis Piſanum concilium ante-

antecedentis pertinentia, quæ Dacherius actis concilii Piſani præmiſit, epiſtolæ quædam legantur, quæ *Nicolaum de Clemangis* autorem habent, nempe quæ ſcriptæ ſunt nomine Academiæ Pariſienſis ad Carolum Regem Francorum, ad Univerſitatem Colonienſem, ad Cardinales mortuo Clemente, & ad Benedictum Papam p. 81. ſeqq. Poſt varia concilia & ſtatuta antiquiora Academiæ Pariſienſis variæ epiſtolæ exhibentur, quas inter occurrunt tres *Alcuini* epiſtolæ, quarum tertia de tribus viſionum generibus agit, *Innocentii III.* ad Philippum Regem, qua hortatur, ut uſuras impoſterum in ſuo regno non patiatur, *Philippi Auguſti* decreta de Judæis, *Eugenii IV.* literæ de erectione Academiæ Cadomenſis, & *Caroli VII.* Regis Francorum de ejusdem confirmatione, ut alia taceamus, Penultimum hujus tomi ſcriptum eſt teſtamentum *Gregorii XI.* in quo memorabile eſt, quod hic Pontifex revocat, deteſtatur & pro non dictis habere vult, ſi quid in Conſiſtorio, vel in conciliis, vel aliis ſermonibus & collationibus publicis & privatis ex lapſu lingvæ, vel turbatione, vel pravis affectibus aliqua erronea contra catholicam fidem ſive ſcienter ſive ignoranter dixerit. Unde patet, hunc Pontificem agnoviſſe, quod infallibilitatis donum

donum non habuerit. Claudit hunc tomum Epiſcopi Baſileenſis Ahitonis, qui etiam Haito, Haido, Ayto & Heito nuncupari ſolet, capitulare, quod ex Barberina bibliotheca deſcriptum Dacherio miſit Johannes Bona, cujus epiſtola ad Dacherium in præfatione hujus tomi legitur.

SEPTIMUS SPICILEGII HUJUS TOMUS A. C. 1666. editus continet

Æneæ Pariſienſis Epiſcopi librum adverſus Græcos.

Petri Damiani S. R. E. Cardinalis ſermones V. de Oratione Dominica.

Nocolai de Clamengiis librum de ſtudio theologico.

Miſcellanea epiſtolarum.

Ebonis Archiepiſcopi Remenſis apologeticum.

Chronicon Epiſcoporum Albigenſium, & Abbatum Caſtrenſium.

Geſta Abbatum Trudonenſium O. B. autore *Rodulfo* Abbate.

Chronicon Valciodorenſe O. B.

Genealogias *Balduini* de Avenis.

Chronicon Moſomenſe O. B.

Notandum vero, ſermones V. in orationem Dominicam, quos hoc loco Dacherius Petro

Petro Damiano tribuit, non eſſe Petri Damiani, ſed Petri Chryſologi, quod ipſe Dacherius poſtea, cum hic tomus jam editus fuiſſet, animadvertit, unde in præfatione tomi octavi, & in indice autorum, quem ultimo ſui Spicilegii tomo adjecit p. 42. errorem hunc agnoſcit. Nicolai de Clamengiis liber de ſtudio theologico, quem aurei opuſculi elogio Dacherius condecorat, ſcriptus eſt ad Johannem de Pedemontio Theologiæ Baccalaureum, qui cum putaret, Nicolaum de Clamengiis ipſum a lectione libri ſententiarum, & aſſumtione altiorum graduum abſterrere voluiſſe, reſpondet Clamengius, nequaquam id ſibi conſilii fuiſſe, ſed illos tantum ſe in prioribus literis obiter perſtringere voluiſſe, qui titulos magis affectant, quam ſcientiam, florem quam frugem, nomen vanum, quam dogma ſanum, nec ipſos gradus ſe arguiſſe, ſed inanem oſtentationem cum inertia conjunctam, cum Magiſterii & Doctoratus eadem ſit ratio, quæ Epiſcopatus, quem Apoſtolus bonum opus vocat, ut ſciant, qui Epiſcopatum deſiderant, eos, qui ad Epiſcopatum aſſumuntur, non ad inanem tituli alicujus dignitatem, ſed ad bonam operationem vocari. Pari enim ratione Doctores & Magiſtros non ex cappa Doctorali, aut birreti

Magiſterialis impoſitione, aut loco ſublimiori, ſed ex opere æſtimandos cenſet. Quærenti ergo Baccalaureo, quid utilius exiſtimet, num ad gradus tendere, an eoſdem reſpuere? verbis Terentii reſpondet dicentis: *quæ eſſe in homine bona dicuntur, parentes, patriam incolumem, amicos, genus, cognatos, divitias perinde eſſe, ut illius animus eſt, qui ea poſſidet, qui uti ſcit, ei bona; illi, qui non utitur recte, mala.* Quamobrem quærentem jubet, ut de hac quæſtione ſemet ipſum interroget, ſui ipſius animum conſulat, & cordis ſui latebras evolvat, cum boni ſint hi gradus illis, qui ad ſuam ipſorum & proximi ſalutem potius, quam ad vanos honores, & cumulandarum opum aucupium attendunt. Et quia is, ad quem ſcribit, Theologiæ ſtudio addictus erat, quam neceſſarium ſit Theologo & eccleſiæ Doctori ſanctitatis ſtudium, graviter exponit. Non minus ridiculum eſſe dicit, ſi fornicator ad caſtitatem, ſui tenax & alieni rapax ad eleemoſynas, contentioſus ad pacem hortetur, quam ſi claudicans aliis formam recte ambulandi docere velit, talem merito audire illud: *Medice, cura te ipſum*, nec ullius ponderis haberi orationem, quæ non ex loquentis animo procedere creditur, ut alia ejus argumenta taceamus. Hortatur præter-

præterea Theologos & eccleſiæ Doctores, ut verbum Dei aſſidue legant & meditentur, & miratur, pleroſque ſui temporis Theologos neglectis Scripturæ paginis languere circa inutiles quæſtiones & verborum pugnas, & omiſſa fructuoſa verbi divini arbore in ſylvaticis & ſterilibus doctrinæ pabulum quærere, in quibus nullos fructus reperire poſſint, niſi forte pomis Sodomiticis ſimiles, quæ exterius pulchram ſpeciem exhibent, ſed mox inanitatem ſuam produnt, & in pulverem evaneſcunt, quibus pomis Clamengius Scholaſticorum ſubtilitates & ſophiſmata comparat. Tandem quæſtionem hanc concluſurus ſummopere Theologis cavendum eſſe monet, ne cæca quadam ambitione ad alta titulorum nomina feſtinent, ſimulque indicat, permultos tum fuiſſe, qui Magiſtri titulum adepti & ſuum patrimonium conſumſerunt, & amicorum loculos ſumtuoſo conviviorum apparatu exhauſerunt, & dum magiſtralem magnificentiam in cultu, victu & veſtitu, ne aliis inferiores eſſent oſtentare voluerunt, multo ære alieno obſtricti in ſplendida miſeria vixerunt. Progreditur vero Clamengius in ultima hujus libelli parte etiam ad illam quæſtionem, cum nonnulli officium ſedulæ prædicationis apud

populum exerceant, alii vero jugiter in loco ſtudii poſt impetratum Magiſterii gradum legendo, diſputando & Scholaſticos inſtruendo reſideant, utrum horum ſit præſtantius & ſalubrius? Doctor quidam ſolennis, cujus Theologiæ Baccalaureus in ſuis ad Clamengium literis mentionem fecerat, præſtantius eſſe cenſuerat, hominem in ſtudiis permanere, quam prædicando animarum ſalutem procurare. At Clamengius contrarium probat, & imprimis contra illos invehitur, qui ad paſcendas Chriſti oves vocati ab eccleſia ſua ſemper abſunt, nulli rei minus quam ſaluti commiſſarum ovium intenti. Quamvis nonnullos horum tales eſſe dicat, ut non facile judicare queat, num abſentia eorum ovibus plus damni inferat, an præſentia. Ne tamen ſcholas omni plane modo evacuare velle videatur, concedit eos, qui ad paſtoralem animarum curam vocati non ſunt, in ſtudiis libere reſidere poſſe. Inter miſcellanea epiſtolarum primum locum tenent nonnullæ *Amalarii* illius epiſtolæ, cujus libri de officiis eccleſiaſticis ab aliis editi extant. Fueritne vero ille Amalarius Trevirenſis Epiſcopus, ut in editionibus illius operis vulgo nominatur, an alius Diaconi tantum munere functus, ut Sirmondus, Labbeus, Bona

alii-

aliique ſtatuunt, Dacherius in præfatione hujus tomi disquirit & obſervat, Amalarium quidem, cum libros de officiis eccleſiaſticis ſcriberet, ſolummodo Diaconum fuiſſe, deinde vero Sacerdotem vel Presbyterum ordinatum, quod ex ejus epiſtola ad Guntardum probat, poſt Abbatem, quo titulo ab Agobardo nominatur, ac tandem Epiſcopum, qui titulus in codicibus quibusdam Vaticanis ipſi tribuitur, conſtitutum fuiſſe, quem Amalarii epiſcopatum agnoſcit etiam Blondellus in apologia pro ſententia Hieronymi de Epiſcopis & Presbyteris, licet, quo loco Amalarius ſederit, dicere non valeat, quod & Dacherius ſe ignorare profitetur. Cæterum priores Amalarii epiſtolæ a Dacherio hic editæ de nomine Jeſu agunt, & ſunt ultimum caput libri III. de officiis eccleſiaſticis, quod in omnibus editionibus deſideratur, licet in capitum indice notetur. In ea autem, quam ad Guntardum ſcripſit, epiſtola Amalarius disquirit, num Sacerdoti poſt ſumtam euchariſtiam longo tempore a ſputi ejectione abſtinere neceſſe ſit? Leguntur etiam in his epiſtolarum miſcellaneis inter alia *Odonis* Epiſcopi Tuſculani epiſtola ad Innocentium IV. qua prolixe refert, quæ ab exercitu chriſtiano in Cypro geſta ſunt; *Johannis*

hannis XXII. Pont. R. ad Sancium Regem Majoricarum de Ludovico Toloſano Epiſcopo catalogo Sanctorum adſcribendo; *Friderici* Imperatoris ad Ducem Sabaudiæ, qua ipſum adhortatur, ut Patri ſvadeat Pontificatum abdicare; *Caroli* Regis Francorum ad Papam de homagio, quod Prælati Regi præſtare tenentur; *Caroli VII.* ad Papam de reſcriptis Papæ in Galliam miſſis, quod primum Regi offerri, & ab ipſo recipi debeant; *Æneæ Sylvii* ad HippolytumMediolanenſem, cui contra morbum meretricii amoris remedia præſcribit; Ejusdem *Æneæ Sylvii*, ſeu *Pii II.* ad Carolum Regem Francorum, qua rogat, ut Guillelmo de Torreta Societatem Jeſu ad infidelium oppugnationem inſtitutam ingrediendi facultatem concedat. Inter quatuor Chronica hoc tomo comprehenſa, primum eſt Chronicon Epiſcoporum Albienſium & Abbatum Caſtrenſium, cui ſubjecti ſunt verſus fronti majoris januæ eccleſiæ S. Benedicti Caſtrenſis inſcripti, in quibus fit mentio cujusdam hæretici Walfredi, cujus mentionem apud alios Scriptores nullam fieri Dacherius obſervat. Qualis autem ejus hæreſis fuerit, his exponitur verbis:

Walfredus ſpargit doctrinæ ſemina falſæ,
Corpus & una animam morte perire docet.

Inſur-

Inſurgit contra vero ſermone Durandus,
Et gladio lingva dogmata falſa ſecat.

TOMUS OCTAVUS HUJUS SPICILEGII A. C. 1668. publicam lucem adſpexit, & continet

Attonis Vercellenſis Epiſcopi Capitulare; Ejusdem libellum in 3. partes diviſum de preſſuris eccleſiaſticis, id eſt, de judiciis Epiſcoporum, de Ordinationibus eorundem, & de facultatibus eccleſiarum; Ejusdemque epiſtolas.

Miſcellanea epiſtolarum, chartarum, Diplomatum &c.

Vitam S. Medardi Noviomenſis Epiſcopi autore *Fortunato* Presbytero.

Actus ejusdem Sancti ab anonymo Monacho.

Chronicon *Nicolai* Trivethi ordinis Prædicatorum, ab anno MCXXXVI. ad MCCCVII.

Primum locum tenent nonnulla Attonis Vercellenſis ſcripta, quæ ſine lacunis ſe non dare potuiſſe Dacherius queritur, cum codex MSCtus, ex quo deſcripta ſunt, in tota ſuperiori parte ſive pluvia infectus, ſive carie corroſus repertus fuerit, ita ut in unaquaque pagina linea defuerit. Primum autem ex At-

tonis ſcriptis a Dacherio hic editis eſt ejus Capitulare, cujus capite 4. decernitur, ut omnes Presbyteri, Diaconi & Subdiaconi fidem catholicam memoriter teneant. Ubi fidei catholicæ nomine ſymbolum deſignatur, quod vulgo Athanaſianum appellatur, quia a Magno Athanaſio compoſitum creditur, cui hoc ſymbolum adſcribunt ex noſtris Waltherus centur. Miſcellan. c. 98. Calovius Theol. natur. & revel. p. 69. & in Vindiciis adverſus Henricum Nicolai theſ. 29. ſeq. Ex Reformatis Rivetus Critic. S. libr. III. c. 4. Ex Pontificiis Bellarminus de Scriptoribus eccleſ. Poſſevinus in apparatu, Serarius in diſputationibus de Symbolo Athanaſiano & alii. Nec negari poteſt, jam ante Reformationem multis retro ſeculis hoc ſymbolum Athanaſio adſcriptum fuiſſe. Teſtes e ſeculo XV. adducit Voſſius diſſ. 2. de ſymbol. theſ. 1. Eugenium IV. Papam in concilio Florentino, & Gennadium, de quo ait: *etiam a Gregorio* (Georgio dicere debuiſſet) *ſive, ut prius dicebatur, Gennadio Scholario* (imo prius Georgius, & poſtea Gennadius dictus eſt,) *Patriarcha Conſtantinopolitano c. 1. ſect. 1. libri, quem pro concilio Florentino proxime ab eo anno ſcribebat, clare ejus* (nempe ſymboli) *autor appellatur* ὁ τῆς ἀληθείας κήρυξ καὶ ὁμο-

λογη-

λογητὴς ὁ μέγας Ἀθανάσιος, veritatis præco & confeſſor, magnus Athanaſius. Addimus ex eodem ſeculo Johannem Pluſiadenum, qui in diſceptatione pro concilio Florentino Tom. I. Græciæ orthodoxæ editæ a Leone Allatio p. 628. meminit confeſſionis fidei, quam Athanaſius Liberio Papæ exhibuit, & cujus initium eſt: *quicunque vult ſalvus eſſe.* Seculo XIV. Athanaſio hoc ſymbolum aſcripſit Manuel Calecas in tractatu contra Græcos, quem ab Ambroſio Camaldulenſi olim latine verſum ex Bavarica bibliotheca cum notis ſuis edidit Petrus Stevartius, iterumq; ex Stevartii editione exhibet bibliotheca Patrum Lugdunenſis Tom. XXVI. Nam in ſecundo libro contra Græcos p. 410. Calecas allegat Athanaſium, ejusque confeſſionem, quæ incipit: *quicunque vult ſalvus eſſe.* Quam confeſſionem ab Athanaſio ad Julium Papam Romanum ſcriptam eſſe, idem Calecas in tractatu de principiis fidei catholicæ, quem Franciſcus Combefiſius in noviſſimo ſuo auctario part. 2. edidit, p. 284. teſtatur. Eodem ſeculo Johannes Sapiens, vel Cypariſſiota in ſuis decadibus de Deo hoc ſymbolum Athanaſio adſcripſit. Seculo XIII. Johannes Veccus Patriarcha Conſtantinopolitanus in ſuis epigraphis, quas Leo Allatius

Tom. II. Græciæ orthodoxæ vulgavit epigraph.1. p. 531. Athanaſium hujus ſymboli autorem nominare non dubitat. Eadem iſto ſeculo ſententia fuit Guilielmi Durandi, qui in rationali divin. offic. libr. IV. c. 25. Treviris hoc ſymbolum ab Athanaſio compoſitum opinatur. Neque hic tacendi Gregorii IX. Apocriſiarii, de quibus Voſſius diſſ. 2. de ſymbolis p. 37. ita loquitur: *primi, ut arbitror, apud quos Athanaſiani fiat ſymboli mentio, ſunt Rodolphus, & Aymo, ex Minorum; & Hugo, ac Petrus, ex Prædicatorum ordine: qui quatuor anno 1239. ad Græcos Latinis conciliandos a Gregorio IX. Conſtantinopolin miſſi fuere: unde ἀποκρισιάριοι, hoc eſt, legati Eccleſiæ, non Græcis modo, ſed Latinis etiam vocantur. Horum definitio in Romanis eſt bibliothecis, Vaticana, atque item Sfortiana; Latineque, cum alibi habes, tum Tomo XIII. eccleſ. Annalium, qui eſt Abrahami Bzovii, ad annum memoratum. In ea definitione etiam legas: Propterea quicunque non crediderit Spiritum S. a Filio procedere, in via perditionis eſt. Unde S. Athanaſius, dum in partibus Occidentalibus exulabat, in expoſitione fidei, quam latinis verbis reddidit, ſic ait: Pater a nullo eſt factus.* Eadem repetit Heideggerus Tom. II. diſſert. 18. non animadverſis

erro-

erroribus, qui in hac Voſſii relatione occurrunt. Nam neque illi Apocriſiarii primi fuerunt, qui hoc ſymbolum ſub Athanaſiani nomine allegarunt, neque A. C. 1239. miſſi ſunt, neque Bzovius ad A. C. 1239. ſed ad A. C. 1233. legationem illam retulit. Seculo XII. ſi Celeberrimi Cavei calculum ſequamur, occurrit Johannes Beleth, qui in explicatione divini officii c. 40. ſymbolum hoc itidem Athanaſio aſſignat. Cui ex eodem ſeculo addi poſſunt Otto Friſingenſis, qui libro IV. chroniç. c. 7. ſymboli Athanaſiani mentionem facit, & Henricus Abbas, qui cum Græcis diſputans Athanaſii ſymbolum allegavit referente Arnoldo in chronico Slavorum lib. III. c. 5. p. 248. Seculo XI. Gualdo in vita Anſcharii edita per Lambecium in originibus Hamburgenſibus, & per Bollandum & Henſchenium in actis Sanctorum d. 3. Februarii hujus ſymboli ita meminit:

Catholicamque fidem, quam compoſuiſſe beatus
Fertur Athanaſius &c.

Eodem ſeculo Bruno Herbipolenſis ſymbolum hoc, quod Athanaſii fidem appellat, commentario ſuo illuſtravit. Seculo X. Abbo Floriacenſis in apologetico, qui A. C. 1687. cum codice canonum veteri eccleſiæ Roma-

Romanæ per Franciſcum Pithœum illuſtrato, & Petri Pithœi miſcellaneis eccleſiaſticis ex bibliotheca Dn. Claudii le Peletier Pariſiis prodiit, his verbis utitur p. 401. *primum de fide dicendum credidi, quam alternantibus choris, & in Francia & apud Anglorum Eccleſiam variari audivi. Alii dicunt, ut arbitror, ſecundum Athanaſium, SPIRITUS SANCTUS A PATRE ET FILIO NON FACTUS, NEC CREATUS, NEC GENITUS, SED PROCEDENS: alii vero tantum, SPIRITUS SANCTUS A PATRE ET FILIO NON FACTUS, NEC CREATUS, SED PROCEDENS, qui dum id quod eſt, nec genitus ſubtrahunt, Synodicam Domni Gregorii ſe ſequi credunt, ubi ita eſt ſcriptum: SPIRITUS SANCTUS NEC GENITUS EST, NEC INGENITUS, SED TANTUM PROCEDENS.* Ex eodem ſeculo Ratherius Veronenſis vel Leodienſis in conſtitutione Synodica ad Presbyteros edita tomo II. Spicilegii Dacheriani p. 263. a Presbytero exigit, ut ſermonem Athanaſii de fide Trinitatis, cujus initium eſt: *quicunque vult*, memoriter recitare poſſit. Seculo IX. Hincmarus Remenſis variis in locis Athanaſio hoc ſymbolum tribuit nempe Tom. I. in tractatu de non trina Deitate p. 437. 452. & 540. in capitulis Synodicis cap. I. ubi ait: *ſermo-*

ſermonem Athanaſii de fide, cujus initium eſt: quicunque vult ſalvus eſſe, memoriæ quisque (Presbyterorum) *commendet, & ſenſum illius intelligat, & verbis communibus enunciare queat;* & in tractatu de prædeſtinatione c. 35. p. 309. ubi hoc Athanaſii ſcriptum, quod alias apud veteres fides Athanaſii, vel fides catholica, vel ſermo de fide, vel expoſitio fidei, vel confeſſio Athanaſii frequenter appellari ſolet, expreſſe ſymboli nomine deſignavit. Et forte primum Hincmarum hoc ſcriptum ſub nomine ſymboli allegaſſe, notat Sirmondus in notis ad Theodulfum p. 276. Oudinus autem de Scriptoribus eccleſiaſticis p. 32. exiſtimat, quod ante Hincmarum Remenſem nullus inter Græcos & Latinos Scriptores hujus ſcripti Athanaſiani mentionem faciat, quod etiam aſſerit Hermantius de vita Athanaſii libro V. c. 7. Sed hanc Oudini & Hermantii ſententiam falſam eſſe, probari poteſt ex Theodulpho Aurelianenſi, qui ante Hincmarum, etſi eodem ſeculo, ſcripſit tractatum de Spiritu S. p. 72. ubi verba quædam hujus ſymboli ſub Athanaſii nomine citantur. Et his noni ſeculi teſtibus jungi etiam poteſt Agobardus Lugdunenſis Epiſcopus in libro contra Felicem c. 3. Tom. I. p. 3. Ratramnus operis adverſus

Græ-

Græcos ſcripti, & in Dacheriani Spicilegii tomo ſecundo editi libro II. c. 3. ubi verba quædam ex Athanaſii ſymbolo, ſeu, ut ipſe loquitur, ex Athanaſii libello de fide allegat; Æneas Pariſienſis in tractatu contra Græcos, quem itidem Dacherius & quidem tomo VII Spicilegii ſui edidit, p. 23. ubi verba quædam ex Athanaſii fide catholica h. e. ex ejus ſymbolo adducit; Ahyto vel Haitho Baſileenſis Epiſcopus in capitulari, quod Dacherius tomo VI. Spicilegii ſui edidit, capite 4. quod ita ſe habet: *quarto, ut fides S. Athanaſii a Sacerdotibus diſcatur, & ex corde die Dominico ad horam primam recitetur;* Rembertus in vita anteceſſoris ſui Anſcharii Epiſcopi Hamburgenſis apud Bollandum & Henſchenium in actis Sanctorum d. 3. Februarii pag. 426. ubi refert, quod Anſcharius moriturus fratres, qui aderant, & litaniam & pſalmos pro ejus exitu decantabant, admonuerit, ut etiam hymnum *Te Deum laudamus*, & fidem catholicam a B. Athanaſio compoſitam cantarent; & Regino Prumienſis libro I. de eccleſiaſtica diſciplina, ubi habetur libellus inquiſitionis in vitam & miniſterium Presbyterorum, cujus capitulum 85. his verbis expreſſum legitur: *ſi ſermonem Athanaſii Epiſcopi de fide ſancta Trinitatis, cujus initium eſt,*

eſt, Quicunque vult ſalvus eſſe, memoriter teneat, & ſenſum illius intelligat, & verbis communibus enunciare ſciat. Si autem hæc inquiſitio, quæ apud Reginonem extat, edita fuit ævo Bonifacii Epiſcopi Moguntini, ut Stephano Baluzio in notis ad Reginonem p. 534. placet, probari poterit, jam ſeculo VIII. ſymbolum hoc Athanaſio attributum fuiſſe. Quo ſeculo etiam Anonymus quidam & incertus autor de ſymbolo Athanaſiano his verbis uſus eſt: *Beatus Athanaſius in expoſitione catholicæ fidei, quam ipſe egregius Doctor conſcripſit, & quam univerſalis confitetur eccleſia, proceſſionem Spiritus S. a Patre & Filio declarat*, ut Sirmondus in notis ſuis ad Theodulphum Aurelianenſem obſervavit. Ex Seculo VII. adduci poſſet Iſidorus Hiſpalenſis, qui in epiſtola ad Claudium, & in alia ad Eugenium Athanaſio hoc ſymbolum adſcribit, niſi epiſtolas illas ſuppoſitas eſſe multi eruditorum judicarent. Poſſunt autem ex ſeculo VII. adduci Patres concilii Auguſtodunenſis, vel Æduenſis, quod Sirmondus ad A. C. 670. Cointius vero ad A. C. 673. retulit. Nam ad hoc concilium Sirmondus Tom. I. concil. Gall. p. 507. refert illum canonem, in quo Clerici ab Epiſcopo condemnandi dicuntur, qui fidem Athanaſii irre-

irreprehenſibiliter non tenuerint, de quo canone etiam videri poterit Jacobus Petitus in notis ad Theodori Cantuarienſis pœnitentiale p. 102. Si autem ulterius ad ſextum, quintum & quartum, quo Athanaſius vixit, ſeculum retrogrediamur, nullus quod ſciam reperitur, qui ſymbolum hoc Athanaſio aſcripſerit: Quin etiam nulla clara veſtigia apparent, ex quibus hoc ſymbolum his ſeculis cognitum fuiſſe conjicere poſſimus. Nam incertum eſt, num Fortunati expoſitio in ſymbolum Athanaſianum, quam Muratorius tomo II. ſuorum ἀνεκδότων publicavit, Venantium Fortunatum ſexti ſeculi Scriptorem, an juniorem aliquem Fortunatum autorem habeat. Nec minus incertum eſt, quod nonnulli de Pſalterio quodam Gregorii M. ætate ſcripto referunt, in quo hoc ſymbolum legatur, cujus Pſalterii Uſſerius in epiſtola ad Voſſium meminit. Aperte autem falſum eſt, quod Ferdinandus Ughellus Tom. IV. Italiæ S. tradidit, nempe Gaudentium Brixienſem in ſymbolum Athanaſii commentatum fuiſſe, & illum commentarium in bibliothecis Patrum reperiri. Nam neque in Patrum bibliothecis, nec usquam alibi Gaudentii in Athanaſii ſymbolum commentarius reperitur. Verba Auguſtini, quæ

ex

ex ejus tractatu in Pſalmum CXX. depromi ſolent: *de hoc ſole Pater Athanaſius Alexandrinus Epiſcopus ita pulchre locutus eſt: non factus nec creatus, ſed genitus*, Auguſtini non ſunt, cum neque in MSCtis codicibus, neq; in editionibus bonæ notæ reperiantur. Et quamvis magnus quidam Theologus dicat, totum fere Athanaſianum ſymbolum in iſto Auguſtini ſermone recitari, idque maxime verum eſſe contra Voſſium contendat, legentibus tamen illum Auguſtini ſermonem facile aliud patebit. Nec majoris ponderis eſt teſtimonium, quod vel ex Gregorii Nazianzeni oratione de laudibus Athanaſii, vel ex Hilarii fragmentis depromi ſolet. Unde enim probabitur, Gregorium Nazianzenum, cum in illa oratione dicit, quod Athanaſius unam trium Perſonarum Deitatem & eſſentiam ſcripto confeſſus fuerit, ad ſymbolum Athanaſii, & non potius ad alia ejus ſcripta reſpexiſſe. Neque ſequitur jam Hilarii Pictavienſis, qui Athanaſio coævus fuit, ætate ſymbolum hoc eccleſiæ notum fuiſſe, cum in aliquo codice fragmentorum Hilarii repertum fuerit. Unde enim conſtare poterit, quod ipſe Hilarius fragmentis a ſe collectis hoc ſymbolum addiderit? aut quid obſtat in uno codice variorum ſeculorum mo-

P numen-

numenta conjungi? Cum igitur apud Scriptores, qui Athanaſii & proxime ſequentibus ſeculis vixerunt, altum ſit de Athanaſii ſymbolo ſilentium, ſatis probabile eſt, Athanaſium pro hujus ſymboli Autore haberi non poſſe. Nam alias dubio procul quarti, quinti & ſexti ſeculi Scriptores ſymbolum tanti Præſulis contra hæreticos frequenter uſurpaſſent. Accedit, quod hoc ſymbolum Athanaſio jam pridem defuncto editum fuiſſe ex eo colligi poſſit, quod in eo Neſtorianorum & Eutychianorum hæreſis quinto demum ſeculo exorta ſatis aperte perſtringatur. Quod enim Maimburgius libr. IV. hiſtor. Arian. poſteriorem ſymboli partem de incarnatione Chriſti agentem ab alio adjectam judicat, facilius dicitur, quam probatur. Et ne ſic quidem omnis difficultas tollitur, cum plures aliæ rationes ſuppetant, quæ fœtum hunc Athanaſio ſupponi perſvadent. Græcus enim hujus ſymboli textus Athanaſii ſtylum non ſapit. Præterea græcorum exemplarium varietas latinum ſymboli hujus textum authenticum eſſe perſvadet. Athanaſium autem aliquid latine ſcripſiſſe, probabile non eſt. Et quis credat Athanaſium homouſii vocem omiſſurum fuiſſe, ſi hoc ſymbolum componere ipſi libuiſſet? ut alias ratio-

tiones taceamus. Unde Athanaſio hoc ſymbolum abjudicant Uſſerius in epiſtola ad Voſſium, quam diatribæ ſuæ de ſymbolo Apoſtolico vetere aliisque fidei formulis præmiſit, Voſſius diſſertatione 2. de ſymbolis, Carpzovius in Iſagog. ad libros ſymbolicos p. 73. qui tamen poſtea p. 87. ubi ex communi ſententia loquitur, Athanaſio hoc ſymbolum tribuere videtur, Cabaſſutius in notitia eccleſ. ſec. IV. diſſ. 17. Combefiſius in notis ad Calecam p. 296. Meletius Patriarcha Conſtantinopolitanus in epiſtola ad Janum Douſam, quæ extat inter epiſtolas eccleſiaſticas A. C. 1684. editas n. 25. & alii. Facilius autem eſt probare, ſymbolum hoc eſſe Athanaſio ſuppoſitum, quam docere, quis verus & genuinus hujus ſymboli autor ſit. Paſchaſio Queſnelio in diſſert. 14. ad opera Leonis, & in addendis p. 917. videtur ſymbolum hoc a Vigilio Tapſenſi in Africa Epiſcopo eo tempore conditum, quo Vandalorum perſecutio, & hæreſis Ariana in Africa ſæviebat. Certum enim ipſi eſt, autorem eſſe Latinum, Athanaſii autem nomen non caſu huic ſymbolo adhæſiſſe, ſed autorem ſub hoc nomine ex metu tyrannorum & hæreticorum latere voluiſſe. Hæc autem omnia in Vigilium optime quadrare judicat, quem &

alia quædam ſcripta ſub nomine Athanaſii edidiſſe cenſet. Verum nondum certo conſtat, quod Vigilius dialogum contra Sabellianos, Arianos & Photinianos ſub Athanaſii nomine ſcripſerit. Et quamvis Vigilius contra Eutychianos ſcripſerit, quorum hæreſis etiam in ſymbolo Athanaſiano refutatur, certum tamen argumentum ex eo peti non poteſt, quod Vigilius ſymboli hujus autor ſit, cum alii etiam Scriptores contra Eutychianos ſcripſerint, qui tamen hujus ſymboli autores non creduntur, quemadmodum nec ex eo certum argumentum peti poteſt, quod phraſes & ſententiæ in Vigilii ſcriptis occurrentes, cum phraſibus & ſententiis in ſymbolo occurrentibus non raro conveniant. Potuit enim autor ſymboli, quisquis fuerit, ex Vigilio aliisque Scriptoribus phraſes aliquas mutuari. Nihilominus tamen in Queſnelii ſententiam inclinarunt Natalis Alexander ſec. IV. part. I. p. 442. Oudinus in ſupplemento de Scriptoribus eccleſ. p. 32. Pagi ad A. C. 340. & alii, quos inter & Papebrochius, qui, licet in vita Athanaſii c. 10. autorem hujus ſymboli Athanaſium ſtatuerit, poſtea tamen per ſcrupulos a Queſnelio objectos ad aliam ſententiam perductus eſt, ut videre licet ex Tom. VII. Maji p. 549. & appendi-

pendice ad Tom. I. Maji p. 755. Alia ſententia eſt Joſephi Anthelmii, qui in nova disquiſitione de ſymbolo Athanaſii Vincentio Lirinenſi hoc ſymbolum vindicat. Obſervat enim, quod hoc ſymbolum in Gallia manifeſtari cœperit, a Gallis primum celebratum, in Gallicis Synodis receptum, in Gallicanis eccleſiis primo decantatum fuerit. Non dubitat ergo, quin hoc ſymbolum Gallicum aliquem Scriptorem autorem agnoſcat. Autorem autem illum ſuſpicatur eſſe Vincentium Lirinenſem, cum ille vixerit ævo, quo hoc ſymbolum compoſitum fuit, hæreſium illarum, quæ in ſymbolo confutantur, inſignis antagoniſta fuerit, ſub alio nomine mereri affectaverit, Trevirenſe ſolum, ubi ſymbolum repertum, patriam agnoverit, in ſcriptis ſuis iisdem formulis utatur, quæ in ſymbolo occurrunt, & ſolenni promiſſione ad confeſſionem fidei aliquando accuratius exponendam ſe obſtrinxerit. Verum Fratres Benedictini e congregatione S. Mauri, qui novam operum Athanaſii editionem procurarunt in diatriba de ſymbolo *quicunque vult* animadvertunt, has Anthelmii rationes non evincere, quod Vincentius Lirinenſis ſymboli hujus autor ſit, donec alicujus probati codicis, vel Autoris teſtimo-

nium pro Vincentio accedat. Nihil enim amplius illæ rationes probant, quam quod Vincentius ſymboli hujus autor eſſe potuerit. Quod autem revera illius autor fuerit, non probant. Nam quantum ad ſimilitudinem phraſium in Vincentii commonitorio, & in hoc ſymbolo attinet, potuit & Vincentius & Autor ſymboli ejusmodi vocibus & phraſibus uti, quæ tunc in eccleſia receptæ & uſitatæ erant. Quando autem Vincentius in commonitorio ait: *hac in excurſu dicta ſunt alias, ſi Deo placuerit, uberius tractanda & explicanda,* non videtur his verbis breve aliquod ſymbolum, ſed prolixiorem commonitorio ſuo tractatum polliceri. Poſt Quesnelium & Anthelmium etiam peculiarem de autore hujus ſymboli ſententiam fovit Ludovicus Antonius Muratorius, qui in tomo 2. ſuorum ἀνεκδότων A. C. 1698. Mediolani edito Venantium Fortunatum hujus ſymboli autorem fuiſſe ſuſpicatur. Sed cum ipſe conjecturis ſuis non magnopere confidat, ejus ſententiam diſcutere ſuperſedemus, quemadmodum & eorum ſententiam ad examen revocare nolumus, qui vel Hilario Pictavienſi, vel Euſebio Vercellenſi, vel Bonifacio cuidam, vel Anaſtaſio, vel Athanaſio Spirenſi ſymbolum hoc tribuendum cenſuerunt.

runt. Et hæc quidem, quæ de autore ſymboli Athanaſiani hactenus dicta ſunt, ex Prælectionibus meis publicis ad Dn. D. Alberti Intereſſe religionum breviter repetere placuit. Nunc vero abſque ulteriore mora ad Dacherianum Spicilegium redimus.

NONUS igitur HUJUS SPICILEGII TOMUS A. C. 1669. vulgatus continet

Capitula ſelecta ex antiqua canonum collectione facta in Hibernia.

Alia capitula *Theodori* Cantuarienſis Archiepiſcopi.

Statuta quædam *S. Bonifacii* Archiepiſcopi Moguntini & Martyris.

Concilium Romanum præſidente Gregorio Papa V.

Statuta ſeu conſtitutiones eccleſiæ Lugdunenſis.

Ordinationem factam per Prælatos pro Clericis conjugatis & non conjugatis.

Sermones ſelectos *Abbonis* Monachi S. Germani a Pratis.

Miſcellanea epiſtolarum variarumque chartarum.

Chronicon Andrenſis Monaſterii O. B. in diœceſi Tarvannenſi.

Vitam S. *Lietberti* Cameracenſis Epiſcopi.

Cur ſelecta tantum capitula ex collectione Hiberna ediderit, non integram collectionem, duas cauſas adducit. Una eſt, quod multa communia & in aliis collectionibus obvia lectori erudito fuiſſent offerenda; altera, ut laborem maximum refugeret, qui plurimis vitiis corrigendis neceſſario impendendus fuiſſet. Præmittit Dacherius his capitulis nonnullas obſervatiunculas, quibus docetur, e quibus conciliis capitula hæc deſumta ſint, & loca quædam emendantur, ſicut e. g. ad verba libri XII. c. 14. *quid eſt inter Chriſtianum & Novatianum? niſi quia Novatianus indeſinenter abſtinet, Chriſtianus vero per tempora jejunat, ut locus, & tempus, & perſona per omnia obſerventur*, obſervat, quod pro Novatiano Tatianus ponendus videatur. Selectis his capitulis collectionis hibernicæ ſubjunguntur alia capitula Theodori Cantuarienſis, quæ Dacherius gloſſis ſuis marginalibus utcunque illuſtravit. Pleniorem autem capitulorum Theodori meſſem poſt hoc Spicilegium dedit Jacobus Petit, qui Theodori Cantuarienſis pœnitentiale omnibus, quæ reperiri potuerunt, ejusdem capitulis adauctum Pariſiis 1679. publicavit. Inter ſtatuta Bonifacii EpiſcopiMoguntini & Martyris ultimum eſt, ut Presbyteri diebus Domini-

minicis populo feſta celebranda annuncient. Sunt autem iſta feſta Natalis Domini, Circumciſio Domini, Epiphania, Purificatio Mariæ, Paſcha Domini, Aſcenſio Domini, Natalis Johannis Baptiſtæ, Paſſio Petri & Pauli, Aſſumtio S. Mariæ, Nativitas S. Mariæ & Paſſio Andreæ. Pentecoſtes autem in hoc indiculo mentio nulla facta eſt, quia de illo feſto Bonifacius peculiari ſtatuto, nempe 34. egerat. Cæterum ex hoc indiculo Dacherius obſervat, quam paucis feſtis diebus tum temporis Chriſtiani vacare ſeu feriari tenerentur. In concilio Romano Gregorii V. quod hoc Spicilegio exhibetur, inter alia decernitur, ut Regis Roberti cum Berta conſangvinea matrimonium diſſolvatur, excommunicationis pœna, niſi pareant, interpoſita. Decernitur quoque, ut Epiſcopatus Merſeburgenſis a ſede Apoſtolica & Ottone I. in univerſali concilio fundatus, iterumque a ſede Apoſtolica & Ottone II. ſine concilio deſtructus in proprium honorem redeat. Ex Abbonis ſermonibus eos imprimis Dacherius edendos elegit, qui diſciplinam eccleſiaſticam tum temporis obſervatam oſtendunt, modumque docent publice pœnitentes eccleſiæ reconciliandi, & tempus euchariſtiæ ipſis conferendæ. Inter

miſcellanea epiſtolarum agmen ducit *Albini Alcuini* in expoſitionem VII. Pſalmorum pœnitentialium, Pſalmi 118. & Pſalmorum 15. gradualium præfatio hactenus deſiderata ad Arnonem Epiſcopum Salisburgenſem. Hanc præfationem ſequuntur octo epiſtolæ *Anſelmi* Cantuarienſis, quarum prima Richardum Monachum docet, obedientiam indiſcretis jejuniis, & corporis vexationibus anteponendam eſſe; ſecunda Viros quosdam religioſos hortatur, ut etiam de minimis ſint ſolliciti, & Angelos ſibi ſemper adſtantes cogitent, eorumque converſationem imitentur; tertia Hugonem hortatur, ut culpas ſuas non celet nec defendat; quarta amicum monet, ut Deo ſemper præſens ſit, & ejus offenſionem caveat; quinta contra Presbyteros dirigitur, qui uxores ſuas dimittere nolebant; ſexta nepoti Anſelmo bonos mores, & ſtudia, & lingvæ latinæ uſum commendat; ſeptima Waltherum Cardinalem hortatur, ut ad onus ſui officii ſuſtinendum ſubſidium a Pontifice Romano accerſat; octava deniq; Epiſcopos Hiberniæ rogat, ut pro ſe multis ærumnis preſſo Deum interpellent. Circa finem miſcellaneorum occurrunt aliqua monumenta ad conventum Mantuanum 1459. pertinentia, & in his oratio *Pii II.* in

qua

qua Carolum Franciæ Regem iisdem verbis alloquitur, quibus David omnipotentem cœli & terræ Regem allocutus eſt: *ſecundum nomen tuum ſit & laus tua, ſit in fines terræ* Pſal. XLVIII, 11. Et hæc etiam de nono Spicilegii tomo dicta ſufficiant.

TOMUS DECIMUS HUJUS SPICILEGII A. C. 1671. in lucem prodiit, & continet

Conſultationum *Zacchæi* Chriſtiani, & *Apollonii* Philoſophi libros tres.

Venerabilis *Bedæ* Martyrologium heroico carmine.

Ordinem ſolarem anni cum literis a S. Hieronymo ſuperpoſitis &c. ſive vetus Calendarium.

Miſcellanea epiſtolarum.

Geſta *Guillelmi* Majoris Epiſcopi Andegavenſis ab ipſomet conſcripta.

Hiſtoriam Eccleſiæ de Fontanis O. C. a *Peregrino* Abbate.

Hiſtoriam Comitum Andegavenſium per *Fulconem* Comitem.

Geſta Conſulum Andegavenſium auctore Monacho Benedictino Majoris monaſterii.

Librum de compoſitione caſtri Ambaſiæ, & ipſius dominorum geſtis.

Hiſto-

Hiſtoriæ Afflegemienſis librum unum.
Continuationem ejusdem hiſtoriæ.
Chronicon Barcinonenſe.
Addenda in Miſcellaneis.

Primo ergo loco comparent Zacchæi Chriſtiani, & Apollonii Philoſophi conſultationes, ſeu, ut hic tractatus in nonnullis codicibus inſcribitur, altercatio Apollonii Philoſophi cum Zacchæo Chriſtiano. Qua ætate autor vixerit, qui vero ſuo nomine diſſimulato fictitia Zacchæi & Apollonii nomina huic dialogo affixit, non ſatis conſtat. Dacherius multis conjecturis probare ſatagit, quod ante quinti ſeculi initium manum operi non admoverit, quas conjecturas etiam Dn. de Tilmont, Dn. du Cange, Joh. Baptiſtæ Cotelerio, Johanni Garnerio, & Paſchaſio Quesnelio approbari dicit. Ab ætate hujus autoris ad ejus doctrinam pergit Dacherius, & aſſerit, fortiſſimum hunc religionis athletam non ſolum veteres, ſed etiam præſentis ætatis hæreticos damnaſſe, & inter alia obſervat, quod Monaſticen, quam Lutherus ut Diaboli inventum exagitavit, tanquam ſingulare Dei opus commendaverit, quaſi vero monaſticus, qui in veteri eccleſia viguit, ſtatus non ſit ab eo, quem Lutherus exagitavit, diverſiſſimus. Cæterum Dacherius hunc

ipſum

ipſum autorem, quem modo fortiſſimum religionis athletam nominavit, paulo poſt Pelagiana fuligine tinctum non diſſimulat; unde de ejus cum doctrina noſtra conſenſu non multum laboramus. Martyrologii metrici, quod Bedæ adſcribitur, Autorem fuiſſe aliquem Anglum, Dacherius ex variis Sanctis Anglicanis colligit, qui in hoc Martyrologio memorantur. Anglum autem illum fuiſſe Monachum Girwenſis cœnobii, ex eo ſuſpicatur, quod V. Cal. Maij dedicatio Girwenſis eccleſiæ celebretur, etſi alias dedicationem illam VIII. Cal. Maij factam Monaſticon Anglicanum referat. Inter miſcellanea epiſtolarum primo loco legitur *Dungali* Recluſi epiſtola ad Carolum M. de duplici Solis eclipſi, quæ A. C. 810. apparuit, de qua epiſtola Iſmaelis Bullialdi judicium præfationi hujus tomi inſertum eſt. In addendis ad miſcellanea prima fronte ſe offert *Martini* Dumienſis epiſtola ad Mironem Galliciæ Regem, ſeu ad libellum, qui inſcribitur *formula honeſtæ vitæ*, præfatio, quam nunquam antea editam putavit Dacherius. Qua tamen in re ſua ipſum opinio fefellit. Nam hæc Martini Dumienſis præfatio jam a Boxhornio ad Ammianum Marcellinum in lucem prolata fuerat, etſi in ea Mironis nomen omittatur,

&

& nonnulla alia a Dacheriana editione diſcrepent, conf. Colomeſii obſerv. ſacr. p. 132. Fuit autem iſte Martinus non Scotus Epiſcopus, ut in codice quodam MSCto perperam nominatur, ſed Pannonienſis, & quidem Dumienſis Abbas & Epiſcopus poſtea Bracatenſis. Legitur etiam in his addendis *Frederici* Epiſcopi Colonienſis epiſtola formata ad Brunonem Trevirenſem Epiſcopum, in qua dicit, ſe decreta Patrum Nicænorum ſancte ſervantem Balduinum Diaconum per formatam epiſtolam commendare voluiſſe. Fuit enim hæc olim & etiamnum eſt multorum ſententia, quod modus conficiendi & certis characteribus ſignandi literas formatas a Patribus concilii Nicæni traditus fuerit. Quod probari ſolet ex epiſtola Attici, quæ actis concilii Chalcedonenſis ſubjungi ſolet, etſi non immerito eruditi nonnulli cum Dodwello in 2. diſſert. ad Cyprianum p. 17. dubitent, an ſincera ſit illa Attici epiſtola. Plura de iſto Attici fragmento & epiſtolis formatis ſuppeditant Bernardinus in tractatu de epiſtolis eccleſiaſticis, Priorius in diſſert. de literis canonicis, Sirmondus concil. Gall. Tom. II. p. 663. & in notis ad Sidon. Apollinar. p. 66. Carolus du Freſne in gloſſario mediæ & infimæ latinitatis Tom. II. p. 504. Antonius Augu-

Auguſtinus de emendatione Gratiani libr. I. dial. 16. Bignonius in notis ad Veter. formulas p. 959. Lupus ad Tertullianum de præſcript. p. 393. Cabaſſutius notit. eccleſ. ſect. 2. diſſ. 7. pag. 32. Beveregius in not. ad can. 12. apoſtolic. Basnagius de hæreſi Apollinarii p. 70. Larroquanus in præfat. ad adverſaria ſacra, item adverſ. lib. I. cap. I. p. 25. & in eorundem appendice, ut alios taceamus. E noſtratibus conſuli poterit inter alios Dorſcheus exercit. ad diatypoſin Concil. Nicæn. p. 83. & 84. & in addendis ad p. 84. ubi obſervat, nonnullos literas *π υ α π* in literis formatis perperam ita interpretari, quaſi prius *π* Patrem, *υ* Filium, *α* Spiritum S. & poſterius *π* Petrum Apoſtolum ſignificaret, unde ex his epiſtolis formatis prærogativam aliquam Petri Apoſtoli & Pontificum Romanorum Pontificii exſculpunt. Potius enim literæ illæ Π Υ Α Π denotant Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον πνεῦμα, quia forte Orientales poſt Arii condemnationem harum literarum ſignaculo confeſſionem Trinitatis edere voluerunt. Placet vero etiam Dorſcheo judicium Ferrarii de hac Attici epiſtola dicentis, eam tot ac tantis affectam eſſe vulneribus, ut temerarium omnino ſit, medicas ei velle adhibere manus. Addit vero Dorſcheus: *plenius*

dixiſ-

dixiſſet omnino fictitiam eſſe. Conferantur etiam, quæ de formatis epiſtolis collegit doctiſſimus Crenius in faſcic. Exercitationum philologico-hiſtoricarum p. 91. & ſeq. ubi & plures, qui hoc argumentum tractarunt, nominat, & inter hos Gerhardum Rodolphum Gravienſem in opere non indocto, nec ubivis in bibliothecis obvio de literis canonicis videlicet formatis, pacificis, commendatitiis ac dimiſſoriis, quibus in eccleſia primitiva ſancti Patres uſi ſunt.

Sequitur TOMUS SPICILEGII UNDECIMUS A. C. 1672. vulgatus, qui continet

Collectionem antiquam canonum Pœnitentialium tribus libris diſtinctam.

Statuta Synodalia *Nicolai Gelant, & Guillelmi Majoris* Epiſcoporum Andegavenſium.

Sermonem vetuſti Autoris de Natali Domini contra Neſtorium.

Miſcellanea epiſtolarum ac diplomatum.

Chronicon *Guillelmi de Nangis*; Continuationem ejusdem primam, & continuationem alteram Monachis S. Dionyſii in Francia autoribus.

Primum locum occupat collectio canonum pœnitentialium ab autore Anonymo, quem

quem ante ſeculum IX. vixiſſe Dacherius conjicit, in tres libros diſtincta. Et primus quidem liber juxta ipſius autoris diviſionem agit de pœnitentia & pœnitentibus, criminibus atque judiciis; ſecundus de accuſatis & accuſatoribus, judiciis atque teſtibus cum reliquis ad hæc pertinentibus eccleſiaſticis regulis; tertius de ſacris ordinibus, qui promovendi ſint ad Clerum, vel a Clero removendi, & de regulis ac privilegiis omnium Clericorum & Præſulum. Uſus eſt hac collectione Halitgarius, cum pœnitentialem ſuum ſcriberet, quia & libri ſui pœnitentialis præfationem ex hujus collectionis præfatione mutuatus eſt, ita tamen ut eam breviorem redderet. Fontes autem Conciliorum & Autorum, ex quibus hæc canonum collectio derivata eſt, Dacherius in margine notavit. In Statutis Synodalibus Nicolai Gelant & Guillelmi Majoris Epiſcoporum Andegavenſium, quæ proximum hujus tomi locum tenent, inter alia decretum fuit, ut abrogaretur uſus hoſtiarum, quæ in die paſchæ non communicantibus loco benedicti panis præbebantur; ne Diaconi, qui confeſſiones infirmorum excipiebant, iiſque euchariſtiam adminiſtrabant, ulterius id facere auderent, niſi in caſu neceſſitatis, ubi Presbyter abeſ-

ſet; ut in baptiſmo trina immerſio aut certe trina aquæ affuſio obſervaretur; ne barbitonſores in diebus Dominicis barbas raderent, aut venæ ſectionem ſuſciperent, niſi mortis aut gravis infirmitatis periculo imminente, item ne molitores diebus Dominicis operi ſuo vacarent, excommunicationis pœna his ſabbathi transgreſſoribus intimata. Sermonem, qui ſequitur, in Natalem Domini neſcit Dacherius an a Fulgentio contra Neſtorianos compoſitus fuerit. Verum falſo ſibi perſuaſit Dacherius, ſermonem hunc a Fulgentio compoſitum fuiſſe, & nondum hactenus prodiiſſe. Autor enim hujus ſermonis eſt Petrus Chryſologus & inter ejus ſermones jam ſæpius prodiit. Falſo quoque ſibi Dacherius perſuaſit, chartam fundationis S. Bartholomæi Apoſtoli in Alnienſi pago ſub Hyenſi Prioratu, quæ inter miſcellanea epiſtolarum hujus tomi legitur, a ſe primum editam fuiſſe. Nam duabus vicibus jam prodierat, ſemel in Auguſti Galandi Pariſienſis Cauſidici diſſertatione de veteri ac novo Rupellæ ſtatu, & iterum in Johannis Belii hiſtoria Comitum Pictavienſium, ut monuit Colomeſius obſ. ſacr. p. 132. Poſt epiſtolarum aliarumque chartarum miſcellanea ſequitur Chronicon Guillelmi de Nangis, qui etſi il-

lud ab orbe condito cœperit, & usque ad annum 1300. deduxerit, placuit tamen Dacherio chronicon hoc non niſi ab A. C. 1113. inchoare. Addit vero huic chronico duorum Anonymorum continuationem, quorum prior in anno 1340. alter in anno 1368. deſinit.

DOMUS DUODECIMUS SPICILEGII qui A. C. 1675. publici juris factus eſt, continet

Paſchaſii Ratberti Abbatis Corbejæ opuſculum de partu Virginis.

Haimonis Halberſtat. Epiſcopi tractatum de corpore & ſangvine Domini.

Adrevaldum Floriacenſ. O. B. de corpore & ſanguine Domini contra ineptias Johannis Scoti.

Epiſtolam *Ratherii* Veronenſis Epiſcopi de corpore & ſanguine Domini.

Reſponſionem cujusdam de corpore & ſanguine Domini.

Reſponſa *Nicolai* Papæ I. ad conſulta Arduici Archiepiſcopi Veſontionenſis.

Flori viri prudentis collecta ex lege & canone.

Statuta Noſocomii Ambianenſis facta ab *Gaufrido* Epiſcopo.

Hiſtoriam Trevirenſem.

Bertarii Presbyteri hiſtoriam Epiſcoporum Virdunenſium.

Hiſtoriam Virdunenſium Epiſcoporum autore *Laurentio de Leodio.*

Narrationem reſtaurationis Abbatiæ S. Martini Tornac. autore *Herimanno* Abbate.

Hiſtoriam Monaſterii Ciſonienſis.

Hiſtoriam Viconienſis Cœnobii.

Statuta antiqua Regni Angliæ.

Ordinationes *Johannis* Regis Angliæ.

Hiſtoriam de fundatione Monaſterii S. Viti in Gladbach.

Primum ex his opuſculis Theologus Pariſienſis Franciſcus Feuardentius, cum in bibliotheca Patrum nonnulla Hildephonſi ſcripta vulgaret, Hildephonſo aſcripſerat. Verum Mabillonius & cum eo Dacherius probarunt, quod inter duos Hildephonſi tractatus de Virginitate Mariæ a Feuardentio vulgatos poſterior non Hildephonſum, ſed Paſchaſium Ratbertum autorem habeat. Scriptus autem eſt hic Paſchaſii liber occaſione controverſiæ, quæ ipſi cum Ratramno de partu Virginis interceſſit, de qua jam ſupra aliquid diximus. Hunc Paſchaſii libellum excipiunt quatuor tractatus de corpore & ſanguine Domini, quorum ultimus incer-

ti

ti & anonymi autoris eſt, qui inter alia Stercorarios perſtringit, qui corpus Domini in ſeceſſum abire dicere non verebantur. Cæteris hujus tomi ſcriptis recenſendis non immorabimur, ut tandem ad ultimum hujus Spicilegii tomum perveniamus.

ULTIMUS igitur ſeu DECIMUS TERTIUS SPICILEGII HUJUS TOMUS, qui A. C. 1677. prodiit, lectoribus ſuis offert

Synodum Atrebatenſem a Gerardo Epiſcopo celebratam.

Vitam hæreticorum ſive hæreſes Catharorum.

Anſelmi Havelbergenſis Epiſcopi dialogorum adverſus Græcos libros 3.

Miſcellanea epiſtolarum, &c.

Martyrologium Gellonenſe pervetuſtum.

Hiſtoriam Abbatiæ Condomenſis, nunc Epiſcopatus.

Arnulfi Lexovienſ. Epiſcopi ſermonem in Annunciatione B. V. & epiſtolas V.

Hildeberti Cenoman. poſt Archiepiſcopi Turonenſis epiſtolas XV.

Indices tres omnium Tomorum generales.

Et Synodus quidem Atrebatenſis a Gerar-

do Cameracenſi & Atrebatenſi Epiſcopo A. C. 1025. celebrata fuit, cum ex Italiæ finibus novi quidam hæretici advenifſent, qui Gundulfi cujusdam evangelicis & apoſtolicis mandatis, ut rebantur, informati, nullam aliam Scripturam recipiebant, baptiſmatis myſterium abhorrebant, Dominici corporis & ſanguinis ſacramentum reſpuebant, lapſis pœnitentiam negabant, legitima conjugia annihilabant, aliisque erroneis opinionibus eccleſiam perturbabant. Hos igitur Gundulfi aſſeclas Gerardus in Synodo Atrebatenſi eo usque adegit, ut in terram corruentes tunſis pectoribus culpam agnoſcerent, & erroribus abjectis veram & catholicam fidem profiterentur, quin etiam ad confirmandum fidei ſuæ teſtamentum unusquisque eorum characterem quendam in modum crucis conſcriberent, ut hoc illis ſignum in extremo judicio, ſi fidem ſervarent, repræſentaretur ad ſalutem, ſi autem prævaricarentur, in confuſionem ipſis cederet. Hanc Synodum Atrebatenſem ſequitur manifeſtatio hæreſeos Catharorum, quam fecit Bonacurſus, qui quondam Mediolani eorum Magiſter fuerat. Dicuntur autem Cathari iſti docuisſe, quod Diabolus elementa diviſerit, Adamum de limo terræ fecerit, & angelum lucis ſum-

ma vi in eo incluſerit, quod cum Eva concubuerit & inde Cain natus fuerit, & de ejus ſanguine canes nati fuerint, ideoque canes hominibus fideles eſſe ſolent, quod omnia, quæ facta ſunt in aëre, mari & terra, a Diabolo facta fuerint, quod ex Evæ filiabus & Dæmonibus gigantes nati fuerint, illique ex Dæmonibus parentibus ſuis agnoverint Diabolum omnia creaſſe, quod Diabolus dolens eos iſta ſcire dixerit: *pœnitet me hominem feciſſe*, quod Prophetis nonnulla a Spiritu Dei, nonnulla a Spiritu maligno revelata fuerint, ideoque Apoſtolus dixerit: *omnia probate, quod bonum eſt tenete*, quod Chriſtus verum corpus non habuerit, neque reſurrexerit, nec in cœlum aſſumtus fuerit, nec ad inferos deſcenderit, quod nemo in conjugio ſalvari poſſit, quod damnationem ſibi manducet, quisquis carnem vel aliquid beſtialis naturæ manducaverit, quod per baptiſmum Spiritus S. non accipiatur, quod juramenta damnationem poſt ſe trahant, quod Sol ſit Diabolus, Luna Eva, Stellæ Dæmones, ut cætera ipſorum deliria taceamus. De hæreticis, qui Paſſagii dicti ſunt, refertur, quod inter alia docuerint, ſabbathum & circumciſionem & alias legales cerimonias adhuc ſervari debere, Filium non eſſe æqualem Patri, ne-

que Patrem Filium & Spiritum S. unum eſſe Deum & unam ſubſtantiam. Noviſſime contra Arnoldiſtas diſſeritur, qui dixerunt, quod ob Clericorum malitiam eccleſiæ ſacramenta vitari debeant, quales Arnoldiſtæ in hunc usque diem dantur. Sequuntur Anſelmi Havelbergenſis Epiſcopi dialogorum contra Græcos libri tres, quorum primus agit de una forma credendi, & multio formitate vivendi; ſecundus de proceſſione Spiritus S. a Patre & Filio; tertius de azymo & fermento, & de Romanæ eccleſiæ prærogativa. Inter miſcellanea epiſtolarum primo loco legitur *Hieronymi* prologus in ſuum Comitem. Videtur enim Dacherium latuiſſe, quod hic Hieronymi prologus jam olim a Matthia Flacio Magdeburgi, ſimul cum duobus capitibus Polydori Vergilii de nomine & autoribus Miſſæ, editus fuerit. Deprehenditur autem in Flaciana & Dacheriana editione aliqua differentia. Nam in Flaciana editione prologus hic dirigitur ad Conſtantinum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, in Dacheriana ad quendam Conſtantium. In Flaciana editione Conſtantinus ille venerabiliſſimus frater, in Dacheriana Conſtantius venerabilis frater compellatur. Scribit autem Flacius, ſe hanc præfationem religioſe

impri-

imprimi curaſſe, ut in vetuſto codice ſcripta fuit, ita ut, quamvis hanc epiſtolam nonnullis in locis corruptam conjiceret, noluerit tamen temere aliquid immutando gentilem ſuum nempe Hieronymum Dalmatam injuria afficere. Interim conjecturas aliquas non ſuas, ſed docti alicujus Viri margini adſcripſit. Cæterum dubio procul hic Hieronymi prologus non minus quam ipſe Comes ſeu Lectionarius pſeudepigraphis ſcriptis accenſendus eſt, etſi Pamelius in præfatione ad Tom. II. Liturgicôn, & Johannes Bona de rebus liturg. libr. 2. c. 6. librum, qui Comes inſcribitur, genuinum Hieronymi fœtum eſſe exiſtimaverit. Hunc Hieronymi prologum in Comitem excipit *Proſperi* Regienſis Epiſcopi, ſeu potius *Juliani Pomerii* prologus alter ad libros de vita contemplativa. Poſt miſcellanea epiſtolarum ſequitur Martyrologium Gellonenſe ſive Monaſterii S. Gulielmi de Deſerto, quod ſeculo nono ineunte circa A. C. 804. conſcriptum Dacherius opinatur, qui etiam huic Martyrologio varias lectiones & additiones ex aliis Martyrologiis adjecit. Hiſtoriam Abbatiæ Condomienſis quantum attinet, initium ejus Dacherius omittere voluit, cum illud futilibus narrationibus ac meris fabulis ſcatere ani-

madverteret. Cum vero reliqui Spicilegii tomi indices ſuos peculiares habeant, talis index etiam huic ultimo adjectus eſt. Additi vero ſunt præterea huic ultimo tomo tres generales omnium tomorum indices, unus Autorum, tractatuum, opuſculorum, epiſtolarum, diplomatum & aliarum chartarum alphabeticus & chronologicus, alter rerum & verborum, & tertius ſeculorum atque annorum ſerie digeſtus. Poſt indices ſequuntur variæ lectiones conſultationum Zachæi & Apollonii tomo X. Spicilegii editarum, item variæ lectiones Chronici Gulielmi de Nangis tomo XI. editi, nec non variæ lectiones librorum 3. Jonæ Aurelianenſis tomo I. editorum, & alia quædam reliquorum tomorum additamenta, quorum præcipua in ipſo hujus tomi titulo notata ſunt. Apparet autem ex hac Spicilegii Dacheriani recenſione erraſſe Königium in bibliotheca ſua vetere & nova, cum Dacherium quatuor tantum Spicilegii tomos edidiſſe refert. Nam A. 1678. quo Königii bibliotheca edebatur, jam XIII. tomi hujus Spicilegii prodierant, ut adeo Dacherius non tam Spicilegium, quam copioſam veterum Scriptorum meſſem reliquiſſe videatur.

XIII. Ad Pariſienſes Patrum bibliothecas

refe-

Digitized by Google

referenda quoque Heptas Præſulum a Theophilo Raynaudo procurata, de qua Typographus in præfatione ad lectorem ait: *en tibi, candide Lector, uno volumine repræſentatam integram Patrum bibliothecam!* Integer titulus hujus heptadis talis eſt:

SS. PP. Leonis Magni Romani Pontificis, Maximi Taurinenſis, Petri Chryſologi Ravennatis, Fulgentii Ruſpenſis, Valeriani Cemelienſis, Amedei Lauſanenſis & Aſterii Amaſeni. Heptas Præſulum chriſtiana ſapientia & facundia clariſſimorum. Theophilus Rainaudus Soc. Jeſu Theologus priorem editionem variis ad SS. Leonem & Fulgentium acceſſionibus inſtructam, octoginta Fulgentii ſermonibus ex MSC. cumulavit: Cenſuram inofficioſæ cenſuræ libri de Prædeſtinatione & Gratia S. Fulgentio vendicati appoſuit: Valerianum Cemelienſem accurata defenſione texit, adverſus Parcum Charitatis criminatorem: Amedei homilias florentiſſimas de Deipara addidit. D. Fulgentii liber tertius de veritate Prædeſtinationis & Gratiæ antea mutilus, nunc primum prodit, ſuis omnibus capitibus abſolutus. Perinde atque D. Aſterii homiliæ. Quibus adjuncti ſunt ejusdem Autoris Sermones omnino viginti longe elegantiſſimi. Acceſſerunt huic poſtremæ editioni D. Proſperi Aqui-

Aquitanici Epiſcopi Rhegienſis Opera, quæ quidem editio innumeris prope quibus præcedentes ſcatebant, mendis fuit perpurgata. Pariſiis ſumptibus Petri Variquet, via Jacobæa, ſub ſigno Craticulæ, prope Ædes S. Benedicti. M. DC. LXXI.

Patet ex titulo hanc Præſulum heptadem non primum A. C. 1671. ſed etiam jam antea editam fuiſſe, quod Lugduni 1633. factum eſt, unde prior illa editio ad Lugdunenſes Patrum bibliothecas referenda erit. Utraque autem editio in folio prodiit. Fulgentii operibus ſubjectus legitur Raynaudi tractatus, qui inſcribitur *Cenſura inofficioſæ cenſura*, qua librum de prædeſtinatione & gratia Fulgentio vindicare nititur. Cum enim Lovanienſes, Bellarminus & Poſſevinus ſcriptum hoc autoris alicujus ſuſpecti eſſe judicent, alii vero hunc librum Auguſtino tribuant, inter cujus opera etiam legitur, Raynaudus hunc tractatum neque ab Auguſtino, neque ab autore aliquo ſuſpecto, ſed a Fulgentio ſcriptum & nulla Semipelagianiſmi ſuſpicione gravandum eſſe probare nititur. Neque tamen id Lucæ Mangeant Clerico Pariſienſi, qui A. C. 1684. Fulgentii opera Pariſiis vulgavit, perſuadere potuit, quippe qui hunc Fulgentii tractatum in appendicem rejecit,

jecit, & in præfatione ait, miras pugnas edere Raynaudum, ut librum hunc Fulgentio aſſerat, quaſi in Sardinia ſcriptum, cum longe potior videatur Bellarmini, Poſſevini & Lovanienſium autoritas Fulgentio hoc opus abjudicantium, imo ſuſpecti autoris eſſe contendentium, nec vero ſimile videri, quod poſt librum hoc titulo ſcriptum Fulgentius tribus aliis a ſe ſcriptis eundem pæne titulum indiderit. Idem noviſſimus operum Fulgentii editor in appendicem quoque rejicit pleroſque Fulgentii ſermones, cum aliqui Auguſtinum, aliqui Chyſologum, aliqui Scriptorem aliquem veterem Africanum habeant, aliqui vero etiam a Scriptoribus nihil vel Fulgentio vel alio probato Scriptore dignum referentibus compoſiti videantur. Valeriani Cemelienſis homiliis ſubjungit Raynaudus apologiam pro Valeriano Cemelienſi, in qua primum de Valeriani ſede, ætate, natione, genere & ſtatu privato agit, deinde aliquot capitibus a Semipelagianiſmi crimine abſolvit, tandemque Sancti titulo eum minime exuendum eſſe putat.

XIV. Varia Patrum & veterum Scriptorum monumenta vel primum e tenebris eruit, vel integriora & emendatiora in lucem protraxit doctiſſimus e Societate Jeſu Presbyter

byter Jacobus Sirmondus. Quando ergo Pariſiis A. C. 1696. varia Sirmondi opera conjunctim quinque tomis in Folio prodierunt, nova Patrum bibliotheca emerſit. Titulus operis eſt:

Jacobi Sirmondi Soc. Jeſu Presbyteri Opera varia nunc primum collecta, ex ipſius ſchedis emendatiora, notis poſthumis, epiſtolis & opuſculis aliquibus auctiora. Accedunt S. Theodori Studitæ epiſtolæ, aliaque ſcripta dogmatica, nunquam antea græce vulgata, pleraque Sirmondo interprete. Pariſiis, e Typographia Regia. M. DC. XCVI.

Et PRIMO quidem TOMO primo loco comparent *Euſebii Cæſarienſis* Epiſcopi opuſcula 14. quæ Sirmondus nondum antea vulgata A. C. 1643. publica luce donaverat. Sunt autem iſta opuſcula: de fide adverſus Sabellium liber 1. adverſus eundem liber 2. de reſurrectione, de eadem & aſcenſione Domini, de incorporali & inviſibili Deo, de incorporali, de incorporali anima, de ſpirituali cogitatu hominis, quod Deus Pater incorporalis eſt, de eodem, de eo quod ait Dominus: *non veni pacem mittere in terram*, de mandato Domini: *quod vobis dico in aurem, ſupra tecta prædicate*, de operibus bonis & malis, de operibus bonis ex epiſtola Pauli ad Corinthios

thios 2. Hæc Euſebii opuſcula excipit *Marcellini & Fauſtini* Presbyterorum partis Urſini adverſus Damaſum libellus precum ad Imperatores Valentinianum, Theodoſium, & Arcadium. Ubi obiter notamus, quod memoria fefellerit Sagittarium, qui in ſua introductione p. 855. Fauſtini libros Anti-Arianos a Sirmondo editos refert. Etſi enim Sirmondus Fauſtini & Marcellini libellum precum A. C. 1650. ediderit, Fauſtini tamen libros 7. de Trinitate contra Arianos nunquam imprimi curavit, nec edendos ſuſcepit. Tertius primi tomi locus conceditur *Rufini Presbyteri* provinciæ Palæſtinæ libro de fide primum edito & notis illuſtrato a Jacobo Sirmondo A. C. 1650. Quem libellum poſtea etiam Johannes Garnerius in operibus Marii Mercatoris publicavit, & novis obſervationibus illuſtravit, ac inter alia probavit, Rufinum hujus libelli autorem non eſſe Rufinum Aquilejenſem Presbyterum, Hieronymi æmulum, ſed Rufinum cujus Marius Mercator in præfatione Commonitorii ſui ad lectorem mentionem injecit. Quarto primi tomi loco ſe offerunt Sirmondi notæ in *40. ſermones novos Auguſtini*, quos 1631. edidit. Ipſi autem ſermones omiſſi ſunt, ne tomi hujus moles nimis excreſceret.

Quin-

Quintum locum tenent opuſcula dogmatica veterum quinque Scriptorum, qui ante annos 1200. claruerunt, A. 1630. a Sirmondo edita. Eſt autem primum inter illa opuſcula *Leporii* Presbyteri libellus emendationis, quem Facundus libellum ſatisfactionis, & Caſſianus flebiles confeſſionis & planctus literas appellat. Cum enim hic Monachus & Presbyter ob Pelagianos aliosque errores Gallia excluſus in Africam veniſſet, priſtinos errores hoc libello ad Gallos miſſo revocavit, quem Sirmondus, cum primum inter Concilia Galliæ valde mutilum edidiſſet, poſtea cum aliis aliorum opuſculis dogmaticis jam jam recenſendis integrum vulgavit. Eundem in maxima conciliorum collectione Philippus Labbeus cum poſthumis aliquot Sirmondi notis iterum publicavit. Quem ſecutus Garnerius hunc libellum primo tomo operum Marii Mercatoris inſeruit, & notis ſuis illuſtravit, inter alia obſervans hunc libellum fere integrum ex Auguſtini epiſtola 3. & 57. deſumtum, & fortaſſe ab ipſo Auguſtino ſcriptum fuiſſe, cui hoc ſcriptum Paſchaſius Queſnelius in notis ad epiſtolas Leonis Tom. 2. p. 906. vindicare minime dubitavit, cum nonnunquam hic libellus apud veteres ſub Auguſtini nomine citatus reperiatur, etſi

alii

alii hunc librum propterea ſub Auguſtini nomine nonnunquam citari aſſerant, quod monente & approbante Auguſtino ſcriptus fuerit. Sane inter Epiſcopos Africæ, qui ſubſcriptione ſua Leporii libellum approbarunt, etiam Auguſtini nomen reperitur, quemadmodum & inter quatuor Epiſcopos Africæ, qui cum epiſtola ſua Leporii libellum ad Gallos miſerunt, Auguſtinus ſecundo loco nominatur. Alterum ex his opuſculis dogmaticis eſt *Capreoli* Carthaginenſis Epiſcopi epiſtola ad Vitalem & Conſtantium, ſeu potius Tonantium Hiſpanos, quam Sirmondus integram in lucem produxit, cum Baronius ad A. C. 432. ex Pithœi ſchedis tantum fragmentum illius edidiſſet. Præmittitur autem Capreoli epiſtolæ *Vitalis* & *Tonantii* epiſtola ad Capreolum, qua ipſum conſulunt, quid de illorum ſententia judicari debeat, qui in Hiſpania non Deum ſed hominem ex Maria natum ſtatuebant. De qua epiſtola agens Ellies du Pin in bibliotheca nova Scriptorum eccleſiaſticorum Tom. III. part. 2. p. 73. obſervatu dignum eſſe annotat, duos Hiſpanos Capreolum Carthaginenſem Epiſcopum in hac fidei controverſia cum magna animi ad obediendum parati ſignificatione conſuluiſſe, additque: que ne diroient point les Theo-

R logi-

logiens de la Cour de Rome, ſi cette conſultation eſtoit adreſſée à l'Eveque de Rome? Quelles conſequences ne tireroient-ils point d'une ſemblable conſultation en faveur des pretentions de la cour de Rome? h. e. *quid non dicerent Theologi Curiæ Romanæ, ſi hæc conſultatio ad Romanum Epiſcopum fuiſſet directa? Quales conſequentias non inferrent ex ejusmodi conſultatione in favorem prætenſionum curiæ Romanæ?* Cæterum Cardinalis Aguirre, qui Tom. II. Concil. Hiſpan. p. 196. Vitalis & Conſtantii epiſtolam cum Capreoli reſponſo denuo edidit, hanc Capreoli epiſtolam lectu digniſſimam judicat, ob inſignem ſacrarum literarum eruditionem, ſubtilitatem ingenii, majeſtatem ſtyli, & miram eloquentiam ad convincendum erroris Neſtorium, & convellendum fundamenta quibus innitebatur, adeo ut vix ac ne vix quidem inveniatur aliquid majus aut ſublimius in aliquo ex ſanctis Patribus, qui contra illam hæreſin ſcripſerunt, ne in Cyrillo quidem præcipuo Neſtorii debellatore, aut in Johanne Caſſiano, qui eodem fere tempore libros de incarnatione eloquenter ſcripſit. Tertium inter hæc opuſcula dogmatica eſt *fidei breviarium* adverſus Arianos, quod Sirmondus idem cum illo eſſe ſuſpicatur, quod a Ju-

liano

liano Coenſi miſſum Leo Papa epiſtola 60. nondum ad ſe perveniſſe ſcribit. Verum Paſchaſius Queſnelius in notis ad Leonis M. Opera ea de re valde dubitat, cum hic tractatus tanti non eſſe videatur, ut ex oriente Romam mitti meruerit; quemadmodum & Chiffletius Sirmondo non concedit, quod Eugenius in ratione fidei, & Idacius in libro adverſus Varimadum Arianum aliqua ex hoc breviario mutuati fuerint, cum potius autor hujus breviarii, quem Alcuinum eſſe exiſtimat, ex Eugenio & Idacio nonnulla mutuatus videatur. Reliqua duo opuſcula dogmatica ſunt *Iſaaci* ex Judæo Chriſtiani liber de fide, & *Victorini Afri* liber contra Manichæos, & de principio diei, de quibus, ut & de notitia Provinciarum & Civitatum Africæ, quæ inſtar appendicis opuſculis his dogmaticis ſubjicitur, nihil addimus. Quinque hæc opuſcula dogmatica excipit autor Anonymus a Sirmondo A. C. 1643. ſub *Prædeſtinati* titulo vulgatus, de quo in præfatione ad diſſertationem de Hæreſiarchis ævi Apoſtolici & Apoſtolico proximi theſ. 7. p. 8. & ſeqq. plura diximus. Nunc id ſolummodo monemus, quod in nova hac editione acceſſerit Sirmondi epiſtola ad Lucam Holſtenium, in qua Primaſium hujus operis auto-

rem non eſſe, Holſtenio, qui iſtam ſententiam fovebat, perſuadere nititur. Prædeſtinatum ſequuntur *Valeriani Cemelienſis* homiliæ, & epiſtola ad Monachos, quæ Valeriani opuſcula Sirmondus A. C. 1612. primum vulgavit, & quibus in nova hac editione Sirmondi epiſtola ad Cardinalem Barbarinum, & breves pro Valeriani ſanctitate & orthodoxia vindiciæ acceſſerunt. Proximo poſt Valerianum Cemelienſem loco comparet *Appendix codicis Theodoſiani* à Sirmondo A. C. 1631. publici juris facta, qua primum Conſtantini & aliorum Imperatorum conſtitutiones numero 21. deinde Conciliorum Italiæ ad Gratianum, Valentinianum & Theodoſium Imperatores epiſtolæ 5. & denique breviculus hiſtoriæ Eutychianiſtarum, ſeu ut vetus habet inſcriptio, geſta de nomine Acacii, & ſubjectæ his nonnullæ Pontificum Romanorum *Felicis III. Gelaſii*, & *Vigilii* epiſtolæ continentur. Penultimus primi hujus tomi locus datus eſt *C. Sollii Apollinaris Sidonii* Operibus, quæ juxta primam Sirmondi editionem A. C. 1614. procuratam exhibentur, ita tamen, ut quæ in poſthuma Sirmondi editione ex ejus ſchedis a Philippo Labbeo A. C. 1652. adjecta ſunt, omiſſa non fuerint. Claudunt denique primum hunc

tomum

tomum *Magni Felicis Ennodii* Epiſcopi Ticinenſis opera a Sirmondo A. C. 1611. in ordinem digeſta, multis locis aucta emendata ac notis illuſtrata.

SECUNDO variorum Sirmondi operum TOMO leguntur primum *Aviti Archiepiſcopi Viennenſis opera* a Sirmondo 1643. edita & notis illuſtrata, quibus in nova hac editione nonnulla adjecta ſunt, nempe 4. epiſtolæ, & fragmenta quædam operis de divinitate Spiritus S. ex Baluzii miſcellaneis, & collatio cum Rege Gundobado ex Dacherii Spicilegio. Poſt Aviti opera exhibetur *Idatii chronicon*, & ejusdem *faſti conſulares*, quæ Idatii ſcripta Sirmondus A. C. 1619. in lucem publicam emiſit. Cum autem in illa Sirmondiana editione faſti conſulares mutili prodierint, defectum illum in iterata hac editione ex Labbei nova bibliotheca MSCtorum ſuppleri placuit. Idatii chronico & faſtis ſubjungitur *Marcellini Comitis chronicon* A. 1619. opera Jacobi Sirmondi multo quam antea emendatius & auctius editum, & nunc in nova hac editione ex collatione codicum & virorum doctorum ſchedis novis emendationibus locupletatum. Sequuntur *Facundi Hermianenſis Opera* a Sirmondo A. C. 1629. edita, & notis illuſtrata, quibus in nova hac

editione addere placuit ejusdem Facundi epiſtolam fidei catholicæ ex tomo III. Dacheriani Spicilegii depromptam. Facundum excipiunt *Eugenii* junioris Epiſcopi Toletani epigrammata, cum *Dracontii* hexaëmero, & ejusdem ad Theodoſium juniorem Auguſtum epiſtola, tribus *Martini Dumienſis* poëmatiis, *Columbani* Abbatis epiſtola parænetica ad Hunaldum, *Severini* doctrina, & *Tironis Proſperi* Aquitani confeſſione a Sirmondo 1619. edita: *Theodulfi* Aurelianenſis opera Sirmondi ſtudio A. C. 1646. edita & notis illuſtrata, quibus in nova hac editione duo ſermones vel ſermonum fragmenta ex Dacherii Spicilegio, item duplex additio ad capitulare Theodulphi ex ſupplemento conciliorum Galliæ, & pœmata quædam Theodulphi ex Mabillonii analectis acceſſerunt; *Amolonis* Archiepiſcopi Lugdunenſis epiſtola ad Godeſchalcum cum duobus ejusdem argumenti opuſculis a Sirmondo A. C. 1649. vulgata; *Auguſtini* ſententiæ, de prædeſtinatione & Dei gratia, ac libero hominis arbitrio ante annos 800. collectæ, & a Sirmondo A. C. 1649. primum editæ; *Servati Lupi* liber de tribus quæſtionibus, & alia opuſcula a Sirmondo A. C. 1650. publicata; & *Rabani Mauri* epiſtolæ tres adverſus Gotteſchalcum a Sir-

a Sirmondo A. C. 1647. primum in lucem productæ.

In TERTIO TOMO variorum Sirmondi operum agmen ducunt *Karoli Calvi*, & quorundam aliorum Franciæ Regum capitula a Sirmondo A. C. 1623. collecta & notis illuſtrata, & in nova hac editione partim ex iis, quæ Sirmondus exemplari ſuo aſcripſerat, partim ex Baluzii capitularibus locupletata. Alterum locum tenent *Anaſtaſii Bibliothecarii* collectanea a Sirmondo A. C. 1620. vulgata, quibus *Johannis IV.* Papæ apologia pro Honorio, *Theodori* Papæ Synodica ad Paulum Patriarcham Conſtantinopolitanum, & aliæ, *Martini* Papæ epiſtolæ quædam, *S. Maximi* epiſtolæ quædam, & ex epiſtolis excerpta, & alia quædam aliorum monumenta continentur. Obiter autem notamus falli Sagittarium, cum in introductione ſua Anaſtaſii Bibliothecarii vitas Pontificum a Sirmondo editas ſibi & aliis perſuadet. Nam Anaſtaſii Bibliothecarii vitæ Pontificum, quas Sirmondus nunquam edidit, ab Anaſtaſii Bibliothecarii collectaneis, quæ in gratiam Johannis Diaconi, cum eccleſiaſticam hiſtoriam meditaretur, e græco verſa concinnavit, & Sirmondus ex tenebris eruit, multum differunt. Tertium tertii tomi lo-

cum occupant *Goffridi Abbatis Vindocinenſis* epiſtolæ, opuſcula, & ſermones a Sirmondo cum ejusdem notis in epiſtolas in lucem protracti. Quas ultimo loco excipiunt *Petri Abbatis Cellenſis* epiſtolarum libri 4. & *Alexandri III. Papæ* ad eundem Abbatem & alios, epiſtolæ 56. Sirmondi ſtudio A. C. 1619. editæ.

Quartus Tomus nulla Patrum & Scriptorum eccleſiaſticorum monumenta, ſed proprias Sirmondi lucubrationes continet, ideoque illi recenſendo non immoramur. Quintus autem & ultimus Tomus continet *Theodori Studitæ* epiſtolas aliaque ſcripta dogmatica græco-latina, quæ Sirmondus paulo ante mortem editioni paraverat. His Theodori Studitæ ſcriptis præmittuntur ab iis, qui poſt Sirmondi fata huic operi perficiendo manus admoverunt 1. præfatio, qua Theodorus Studita cum Cypriano confertur, & nonnulla ejus dogmata excutiuntur; 2. Synopſis chronica Theodori Studitæ acta, ſcripta & præſertim epiſtolas ordine annorum digerens ab A. C. 759. quo Theodorus natus eſt, usque ad A. C. 844. quo corpus ejus decimo octavo anno ab ejus obitu Conſtantinopolin ſolenniter translatum eſt; 3. veterum de Theodoro Studita teſtimonia; 4. elenchus operum Theodori Studi-

Studitæ, tam eorum, quæ hoc volumine exhibentur, quam aliorum ab aliis editorum, nec non eorum, quæ adhuc inedita vel in bibliothecarum ſcriniis latent, vel temporum injuria interciderunt; 5. Theodori Studitæ vita a Michaele Monacho ſcripta græce & latine, & 6. Theodori Studitæ teſtamentum.

Cæterum hæc Sirmondiana Patrum bibliotheca in plures tomos extendi potuiſſet, ſi Theodoreti Opera quatuor tomis a Sirmondo A. C. 1642. edita, & Hincmari Opera duobus tomis A. C. 1645. a Sirmondo vulgata, & tria volumina veterum Galliæ conciliorum a Sirmondo A. C. 1629. collecta, item Flodorardi Remenſis eccleſiæ hiſtoriam A. C. 1611. Fulgentii opuſcula quædam A. C. 1612. Paſchaſiii Ratberti Opera A. C. 1618. Fulgentii excerpta ex libris contra Fabianum A. C. 1643. a Sirmondo edita addere placuiſſet. Antequam autem a Patribus Sirmondi ſtudio editis abeamus, ὡς ἐν παρόδῳ monemus, perperam Viros quosdam doctos ut B. Bebelium in antiq. eccleſiaſt. Secul. 4. & ex ejus ſide Nobiliſſimum Tenzelium in diſſert. de Symbol. Athanaſii p. 2. pronunciaſſe, quod fragmenta Hilarii, quæ Nicolaus Faber ex Petri Pithœi bibliotheca edidit, etiam a Jacobo Sirmondo ex alio codice edita fuerint. Etſi

enim Sirmondus Tom. 1. concil. Gallic. in notis ad Concilium Pariſienſe indicet, quod ex bibliotheca S. Remigii aliud Hilarianorum fragmentorum exemplar nactus fuerit, nunquam tamen iſtorum fragmentorum editioni ſuam operam impendit.

XV. *Supplementum Patrum* complectens multa S. Patrum, conciliorum, & Scriptorum eccleſiaſticorum opera, quæ e MSCtis codicibus eruit, notisque ſuis & diſſertationibus illuſtravit *Jacobus Hommey* Auguſtinianus, prodiit Pariſiis A. C. 1686. in 8vo. Hoc autem Supplemento continentur:

S. Bernardi Muſica, ſeu tractatus de ratione cantandi antiphonarium, tractatus de ratione cantandi gradale, & tractatus de tonis.

Ejusdem Expoſitiones morales, quarum prior pars expoſitiones aſſertivas, altera expoſitiones ſpeculativas exhibet.

Ejusdem tractatus de corpore Domini.

Ejusdem liber de laudibus B. Virginis.

Ejusdem commentariorum in cantica canticorum continuatio.

S. Ambroſii fides.

Ejusdem expoſitio in canticum canticorum ex ejus libris exquiſite ſcripta.

Ejusdem recapitulationum liber.

Radul-

Radulphi Fontanellenſis commentarius in cantica canticorum.

Gulielmi Diaconi allegoriæ, & nonnulla alia opuſcula.

Hildeberti Cœnomanenſis liber de querimonia & conflictu carnis & ſpiritus.

Ejusdem liber de concordia V. & N. Teſtamenti: Orationum liber unus: de ſuo exilio liber unus: de urbe Roma liber unus, & Miſcellanea metrica. Quibus autor Supplementi notas ſuas in Hildeberti epiſtolas ſubjungit.

Viridarium Gregorianum ſ. biblia Gregoriana a Jacobo Folquerio Eremita Auguſtiniano collecta.

Vita Auguſtini a *Jordano de Saxonia* deſcripta.

Tractatus duplex de duplici translatione corporis Auguſtini.

Annotatio temporum Auguſtini *Jordano* autore, cum aliis quibusdam ad Auguſtinum ejusque ſcripta pertinentibus.

Johannis de Alneto Abbatis Ciſtercienſis oratio præambula reſponſionis Deputatorum Concilii Baſileenſis ad articulos Bohemorum.

De notis & Diſſertationibus, quas hujus Supplementi collector paſſim addit, nihil addimus.

XVI.

XVI. Ad Pariſienſes Patrum bibliothecas referenda etiam ſunt Analecta Mabillonii, quorum primus tomus Pariſiis A. C. 1675. hoc titulo prodiit.

Veterum Analectorum Tomus I. complectens varia fragmenta & epiſtolia Scriptorum eccleſiaſticorum, tam proſa quam metro, hactenus inedita, cum adnotationibus & aliquot diſquiſitionibus Domni Johannis Mabillonii, Presbyteri ac Monachi Ord. S. Benedicti e Congr. S. Mauri.

PRIMO hoc TOMO continentur partim proſaica, partim metrica. Proſaica ſunt:

I. *Concilii Carthaginenſis fragmentum*, nempe Carthaginenſis ſub Reparato A. C. 534. habiti. Et obſervat quidem Mabillonius ex parte hoc fragmentum a Labbeo in conciliorum tomis editum fuiſſe, verbis nonnullis ſub initium additis, & contra aliis ſub finem omiſſis. Miror vero, doctiſſimum Virum non niſi poſtea, cum ſecundum tomum Analectorum ederet, obſervaſſe, quod jam ante Labbeum Dacherius tomo 6. ſui Spicilegii hoc fragmentum vulgaverit, quale ex Vaticano codice ab Holſtenio deſcriptum primum in Petri Marcæ, deinde in Stephani Baluzii, ac tandem in Lucæ Dacherii manus venerat, ex cujus Spicilegio dubio procul Lab-

Labbeus hoc fragmentum in Concilia ſua transtulit, etſi, unde illud hauſtum ſit, non indicaverit.

II. *Judicium de Chronico* DATII *Archiepiſcopi Mediolanenſis*, quod Mediolani MSCtum aſſervari vulgo perhibetur. Ita autem Mabillonius ex relatione Claudii Caſtellani, qui ab ipſo per literas rogatus codicem illum probe inſpexit, de hoc chronico judicat, ut illud a Miræo, Poſſevino, & Ughello perperam Datio Mediolanenſi tribui minime dubitet.

III. GREGORII *Turonenſis Epiſcopi fragmenta duo ex ejus Commentario in Pſalmos*, quæ nunc etiam inter opera Gregorii Turonenſis a Ruinarto edita legere licet.

IV. *Venerabilis* BEDÆ *epiſtola ad Albinum Abbatem.* Eſt autem hic Albinus Abbas non ille Albinus Flaccus, ſeu Alcuinus, ſed alius uno fere ſeculo ſuperior, & Abbas in Cantuarienſi Monaſterio S. Petri, qui Bedæ ad ſcribendam eccleſiaſticam Anglorum hiſtoriam autor & adjutor fuerat.

V. *Diſquiſitio de venerabilis* BEDÆ & FLORI *Diaconi Lugdunenſis commentariis in Paulum ex dictis S. Auguſtini.* Et antea quidem Mabillonius, cum in tertio ſeculo Benedictino Bedæ elogium texeret, commen-

mentarium in epiſtolas Paulinas ex Auguſtini ſententiis collectum, qui inter Bedæ opera legitur, genuinum Bedæ fœtum eſſe ſtatuerat. Nunc vero ſententia mutata commentarium illum, qui Bedæ vulgo adſcribitur, Floro Diacono tribuendum exiſtimat, genuinum autem Bedæ in Paulinas epiſtolas commentarium ex Auguſtini verbis tanquam centonibus conſutum, quem in duobus codicibus MSCtis vidit, nondum hactenus in lucem prodiiſſe, indicat.

VI. CAROLI MAGNI *epiſtola ad Odilbertum Archiepiſcopum*, quæ eſt exemplum literarum encyclicarum, quas Carolus M. ad univerſos Epiſcopos imperio ſuo ſubjectos direxit, ut quid de baptiſmo ejusque ritibus & cerimoniis ſentirent, ex eorum ſcriptis certior fieret, unde Theodulfi Aurelianenſis liber de ordine baptiſmi, & Alcuini epiſtola, ſeu liber de cerimoniis baptiſmi, a nonnullis Amalario tributus, nati ſunt.

VII. *Ejusdem præfatio in Homiliarium Pauli Diaconi, Monachi Caſinenſis.*

VIII. CLAUDII *Epiſcopi Taurinenſis præfatio in libros informationum litteræ & ſpiritus ſuper Leviticum, ad Theodemirum Abbatem.*

IX.

IX. *Ejuſdem præfatio expoſitionis in epiſtolam ad Epheſios, ad Ludovicum Pium.*

X. *Ritus probationis per aquam frigidam ab Eugenio Papa II. inſtituta.* Ubi Mabillonius, qui probationis hujus cerimonias ab Eugenio inventas ex membranis Remigianis pervetuſtis deſcripſit, obſervat anno proximo poſt obitum Eugenii II. qui judicium hoc aquæ frigidæ inſtituit, a Ludovico Auguſto in Capitulari Aquisgranenſi A.C. 828. ne ulterius talis probatio per aquam frigidam fieret, interdictum fuiſſe, neque tamen hunc purgationis ritum Ludovici decreto penitus ſublatum fuiſſe, cum Hincmarus Remenſis ab Hildegario Meldorum Epiſcopo ea de re interrogatus multis argumentis judicium aquæ frigitæ approbaverit.

XI. *Fragmentum hiſtoricum de concilio Aquisgranenſi.*

XII. *Additamentum ad concilium Tuſiacenſe.*

XIII. HINCMARI *Archiepiſcopi epiſtola ad Karolum Imperatorem de auctoritate vitæ S. Dionyſii ab Anaſtaſio tralatæ.*

XIV. *Paſſio S. Demetrii Martyris per Anaſtaſium S.R.E. Bibliothecarium.*

XV. *Forma excommunicationis a* THEUTBALDO *Viennenſi,* & ISARNO *Gratianopolitano Epiſcopis prolata.*

XVI.

XVI. *Nomina Epiſcoporum S. Gratianopolitanæ Eccleſiæ, & ſeries Archiepiſcoporum Viennenſium, & Epiſcoporum Gratianopolitanæ ſedis.*

XVII. GERARDI *Monachi prologus ad Hugonem Rotomagenſem Archiepiſcopum in vitam S. Romani Epiſcopi.*

XVIII. *Præfatio* HELPERICI *Abbatis in librum de Computo.*

XIX. *G. Epiſcopi præfatio ad Ottonem Imperatorem in locum Porphyrii a ſe illuſtratum.* Autor autem hujus opuſculi litera initiali tantum deſignatus Mabillonio fuiſſe videtur Gebehardus Auguſtenſis Epiſcopus. Quam ſententiam tamen poſtea mutavit in ſecundo analectorum tomo p. 215. ubi Gerberto Scholaſtico hunc tractatum tribuendum exiſtimat, qua de re etiam in addendis ad tom. I. aliquid monuit.

XX. ROBERTI *Abbatis prologus in Cantica Canticorum.* Fuit vero autor hujus operis Robertus de Tumbalenia Monachus in monte S. Michaelis, qui Romam profectus, & a Gregorio VII. Papa honorifice ibi detentus usque ad mortem Romanæ eccleſiæ fideliter inſervivit, ut Ordericus Vitalis memoriæ prodidit.

XXI. JOHANNIS *Abbatis prologus ad* Im-

Imperatricem viduam Henrici Imperatoris in opus precum variarum a ſe compoſitum ex Patribus. De quo opuſculo ejusque autore prolixe Mabillonius diſſerit. Imperatricem, cui Johannes libellum ſuum dedicavit, non aliam eſſe, ait, quam Agnetem, Henrici III. Imperatoris conjugem, quæ poſt ejus obitum devotionis cauſa totam Italiam peragravit. Johannem autem hujus libelli autorem aſſerit fuiſſe Johannem, qui ob exiguam corporis ſtaturam etiam diminutivo nomine *Johannelinus* dictus eſt, & ex Monacho Cœnobii Benigniani Prior, ac poſtea Abbas Fiſcamnenſis conſtitutus, & A. 1052. ab Imperatore Henrico III. Abbatia Erbreſteinenſi donatus tandem A. C. 1078. vivis exceſſit. Poſtea de opuſculis hujus Johannis agens Mabillonius inter alia obſervat, quod autor meditationum, quæ ſub Auguſtini nomine vulgatæ ſunt, Johannis hujus plagiarius fuerit, & ex variis Johannis opuſculis unum meditationum ſuarum corpus compegerit.

XXII. *Disquiſitio de confeſſione fidei ſub Alcuini nomine nuper edita, id eſt, de ejus antiquitate & auctore*, Johanni Dallæo imprimis oppoſita. Cum enim Petrus Franciſcus Chiffletius A. 1656. Divione Scriptorum veterum de fide catholica opuſcula quinque,

& in his primo loco Alcuini confeſſionem fidei typis mandaſſet, & nonnulli opus hoc Alcuino abjudicandum cenſuiſſent, quos inter Dallæus peculiari diſſertatione poſt mortem ejus A. C. 1673. Rothomagi impreſſa probare contendit, hanc confeſſionem non ab Alcuino, ſed ab alio quodam autore recentiori poſt Anſelmi tempora compoſitam fuiſſe, Mabillonius facturum ſe operæ pretium duxit, ſi tractatus hujus antiquitatem vindicaret, & Alcuini patrocinium adverſus Dallæi objectiones in ſe ſuſciperet.

XXIII. WILHELMI *Anglorum Regis epiſtola ad Johannem Abbatem Fiſcamnenſem.*

XXIV. JOHANNIS *Abbatis epiſtolæ tres: 1. ad Willelmum Angliæ Regem. 2. ad Vitalem Abbatem Bernœcenſem. 3. ad Warinum Abbatem Mettenſis Monaſterii S. Arnulfi.*

XXV. WARINI *Abbatis epiſtola ſuperiori reſpondens.*

XXVI. WILLELMI *Abbatis Mettenſis epiſtolæ ſeptem: 1. Gregorio Papæ VII. de electione ejus gratulatur. 2. ad Manaſſem Remorum Archiepiſcopum, cui reſignat prælationem Monaſterii Remigiani. 3. ad eumdem de eodem argumento. 4. ad quendam Abbatem. 5. Monachum quendam, ad unum Deum quærendum, bor-*

hortatur. 6. Eidem Monacho a propoſito fervore deficienti exponit arcana judicia Dei. 7. A. præceptorem ſuum ad ſæculi contemtum hortatur. Et Oratio Domni Willelmi Abbatis in commemoratione S. Auguſtini ante conſecrationem Miſſæ dicenda.

XXVII. OSMUNDI *Epiſcopi Aſtoricenſis epiſtola ad Idam Comitiſſam Bononienſem.*

XXVIII. GALTERI *Epiſcopi Magalonenſis epiſtola ad Robertum Præpoſitum Inſulanum.*

XXIX. HILDEBERTI *Epiſcopi Cenomanenſis epiſtola ad Reginoldum Monachum Cantuarienſem. Ejusdem Hildeberti prologus in vitam S. Radegundis Reginæ.*

XXX. LUDOVICI PII *Capitulare de Monaſterio S.Crucis Pictavenſi.*

XXXI. ALGERI *Scholaſtici elogium, auctore* NICOLAO *Leodienſi Canonico ejus æquali.*

XXXII. *Ejusdem* ALGERI præfatio in librum de miſericordia & juſtitia.

XXXIII. ALULFI *Monachi prologus in librum, qui dicitur Gregorialis.*

XXXIV. *Vindiciæ vitæ Gregorianæ* PAULUM *Diaconum auctorem præferentis.* In quibus vindiciis Mabillonius contra edito-

 rem

rem Gregorianum diſputat. Intelligit autem per editorem Gregorianum Petrum Guſſanvillæum, qui A. C. 1675. Pariſiis Gregorii M. opera edidit, & in præfatione Mabillonium caſtigat, quod in ſeculis ſuis Benedictinis Paulum Diaconum pro certo vitæ Gregorianæ, quæ hodie ſub ejus nomine circumfertur, autore habuerit. Hujus igitur editoris Gregoriani rationes Mabillonius excutit, & ſuam ſententiam adverſus illum vindicare ſatagit.

XXXV. HUGONIS a *S. Victore opuſculi de ſtudio legendi caput ultimum de ingenio.*

XXXVI. SUGERII Abbatis libelli de conſecratione eccleſiæ ſuæ ſupplementum.

XXXVII. GUIGONIS *Cartuſiæ Prioris epiſtola ad Durbonenſes Fratres de ſuppoſiticiis B. Hieronymi epiſtolis.*

XXXVIII. ODDONIS *Abbatis S. Remigii epiſtola ad Thomam Comitem de quodam miraculo S. Thomæ Apoſtoli apud Indos.*

XXXIX. WASELINI *Abbatis epiſtola* ad Florinenſem Abbatem de continentia conjugatorum ante communionem.

XL. ODONIS *Monachi Cantuarienſis epiſtola ad Adam fratrem ſuum novitium Igniacenſem.*

Se-

Sequuntur deinde analecta poëtica hoc ordine:

BELLESARII *Scholaſtici verſus acroſtichi de Sedulio Poëta.*

HONORII *Scholaſtici verſus ad Jordanem Ravennenſem Epiſcopum.*

VENANTII FORTUNATI *verſus ad Childebertum Regem, Sigeberti Regis filium.*

Verſus in velo, quod a CHINTILANE *Rege Romam directum eſt.*

ALCUINI *verſus de Cuculo.*

Veronæ rythmica deſcriptio antiqua.

THEODULFI *Epiſcopi Aurelianenſis carmina: 1. de adventu Ludovici Auguſti Aurelianos. 2. de eadem re. 3. de Bilingue. 4. ad quemdam de muneribus. 5. de paſſione Domini. 6. in die reſurrectionis. 7. de Tabella. 8. de Talamaſca. 9. verſus in altari. 10. in Xenodochio.*

FLORI *Diaconi Lugdunenſis carmina varia: 1. Querela de diviſione Imperii poſt mortem Ludovici Pii. 2. Epiſtola, ſeu carmen ad Moduinum Auguſtodunenſem Epiſcopum, de injuſta vexatione eccleſiæ Lugdunenſis. 3. hymnus in natale Sanctorum Johannis & Pauli. 4. Titulus libelli ad altare S. Stephani oblati. 5. Verſus ejusdem, ubi oſſa S. Cypriani Lugduni condita habentur. 6. titulus Abſidæ.*

HEIRICI *Monachi verſus ad Hildeboldum Autiſiodorenſem Epiſcopum in Collectanea ſua.*

HALDOINI *Abbatis verſus ad tumulum S. Remigii.*

ADEMARI *Monachi acroſtichon ad Robonem Epiſcopum Ecoliſmenſem.*

ADELMANNI *Scholaſtici rythmi alphabetici de viris illuſtribus ſui temporis.*

Epitaphia IX. Principum & illuſtrium perſonarum.

I. CHRODEGANGI *Epiſcopi Mettenſis.*

II. TEUDULFI *ſeu Theodulfi Epiſcopi Aurelianenſis.*

III. DROGONIS & PIPPINI *Caroli Calvi filiorum.*

IV. ETHGIVÆ *Reginæ Caroli Simplicis uxoris.*

V. GOTFREDI *Monachi Dionyſiani.*

VI. FREDERICI *Comitis, Monachi in Cœnobio S. Vitoni.*

VII. GERBERDI *Abbatis Fontanellenſis.*

VIII. WILLELMI *Abbatis Mettenſis.*

IX. HARIULFI *Abbatis Aldemborgenſis.*

Monemus autem primum inter hæc ana-

lecta

lecta metrica, nempe Belleſarii carmen de Sedulio duplici in hunc Poëtam acroſticho conſtans perperam a Mabillonio inter ſcripta hactenus inedita referri. Nam jampridem Margarinus de la Bigne in ſua Patrum bibliotheca carmen hoc edidit, ita tamen ut carmen hoc, quod duplici acroſticho in Mabillonianis analectis conſtare diximus, in duo dividat, & prius quidem acroſtichon Beliſario, poſterius autem, quod priori loco poſuit, Liberio cuidam tribuat. Et duplex hoc acroſtichon etiam in aliis Patrum bibliothecis legitur.

TOMO II. Analectorum, qui Luteciæ Pariſiorum A. C. 1676. prodiit, iterum tam proſaica, quam poëtica continentur.

Proſaica ſunt:

DIONYSII *Exigui epiſtola ad Eugippium Presbyterum, in verſionem ab ſe factam libri Gregorii Nyſſeni de conditione ſeu opificio hominis.*

S. GREGORII *Nyſſeni Epiſcopi Præfatio ad fratrem ſuum Petrum Presbyterum, ex verſione Dionyſii, quæ deeſt in editis.*

S. LAURENTII *Epiſcopi, cognomento Melliflui, liber primus, ſeu homilia de muliere Chananæa.*

S. HIERONYMI *elogium auctore* GENNADIO *Presbytero Maſſilienſi.*

S. AUGUSTINI *elogium auctore eodem* GENNADIO *diverſum ab editis.*

S. AREDII *Abbatis Attanenſis teſtamentum.*

TAIONIS *Epiſcopi Cæſarauguſtani Præfatio ad Quiricum Barcinonenſem Antiſtitem, in quinque libros ſententiarum a ſe collectos ex operibus S. Gregorii Papæ.*

QUIRICI *Epiſcopi reſponſio ad Taionem Epiſcopum.*

HAGANONIS *Epiſcopi epiſtola ad Rampertum Epiſcopum Brixienſem, de Maginardo Monacho in Abbatem ordinando.*

THEUDOINI *Præpoſiti Catalaunenſis epiſtola ad Almannum Monachum Altivillarenſem, de ſcribenda vita S. Memmii Epiſcopi Catalaunenſis primi.*

ALMANNI *reſcriptum ad Theudoinum Præpoſitum.*

AMALARII *ſupplementum ad librum IV. de officiis divinis, de regula S. Benedicti præcipui Abbatis.*

GERBERTI *Scholaſtici epiſtola ad Conſtantinum Monachum Floriacenſem, de ſphæræ conſtructione; Ejusdem ſermo de informatione Epiſcoporum.*

Bre-

Breve chronicon Aureliacenſis Abbatiæ.

Canones Domni ABONIS *Abbatis, & Regis* HUGONIS & ROTBERTI *filii ejus, Francorum Regis, excerpti de aliis canonibus.*

HUGONIS *Archidiaconi Turonenſis dialogus ad Fulbertum amicum ſuum, de quodam miraculo, quod contigit in translatione S. Martini.*

Chronicon Monaſterii ſancti Michaëlis in pago Virdunenſi.

Acta Archiepiſcoporum Rotomagenſium.

Vetus formula celebrandi Concilii Provincialis in eccleſia Rotomagenſi.

Ritus ordinandi Epiſcopi in metropoli Rotomagenſi.

SIBERTI *Prioris epiſtola miſſa de Cœnobio ſancti Pantaleonis ad Rodulfum Abbatem ſancti Trudonis, in qua quæritur, an & qua ratione liceat aliquid exigere pro ſuſceptione puerorum in Monaſteriis.*

RODULFI *Abbatis reſcriptum ad epiſtolam miſſam ei de Cœnobio ſancti Pantaleonis.*

HERUARDI *Leodicenſis Archidiaconi epiſtola ad G. Canonicum Laudunenſem, de Guiberto Abbate Gemblacenſi, & de ſcribenda vita S. Martini.*

Quorumdam Epiſcoporum Carnutenſium obitus & elogia.

Forma juramenti inveſtiendi Canonici Carnutenſis.

Willelmi Archiepiſcopi Remenſis elogium.

Ludovici Comitis Bleſenſis elogium.

Philippi Auguſti Francorum Regis elogium.

Bartholomæi Epiſcopi Pariſienſis elogium.

Simonis Epiſcopi Meldenſis elogium.

Armandi Archiepiſcopi Aquenſis elogium.

Excerpta ex inſtrumento Viſitationis, quam fecit SIMON *Archiepiſcopus Bituricenſis in provinciis Bituricenſi & Burdegalenſi.*

Poëtica.

ANGILBERTI *Abbatis Corbcjenſis verſus ad Ludovicum Regem Francorum Carolomanni fratrem, in librum S. Auguſtini* de doctrina chriſtiana *eidem Regi dono miſſum.*

Epitaphia.

I. ORIGENIS.

II. HILDINI & HATTONIS *Epiſcoporum Virdunenſium.*

III. BERENGARII *Epiſcopi item Virdunenſis.*

IV. RAIMBERTI *ejusdem ſedis Epiſcopi.*

V. RICHERI *Epiſcopi ejusdem urbis.*

VI. MATHILDIS *Comitiſſæ Saxoniæ.*

VII. LUDOVICI *Comitis ac Monachi.*

VIII.

VIII. HERMANNI *ex Comite Monachi.*

IX. LICTARDI *Comitis, dein Monachi.*

X. GELDUINI *ex Comite Monachi.*

Litaniæ Anglicanæ veteres.

Litaniæ Carolinæ.

Hæc monumenta variis annotationibus Mabillonius illuſtrat. In notis ad Dionyſii Exigui epiſtolam inter alia Johannis Leunclavii errorem animadvertit, qui in nova verſione operis Nyſſeniani de opificio hominis ſcripſit, hunc Dionyſium non niſi ante quadringentos annos vixiſſe. Notat etiam nonnullos ipſius Gregorii Nyſſeni in libro illo de hominis opificio errores, qualis eſt, quod c. 18. verſionis Dionyſianæ ſtatuit, homines, ſi in ſtatu integræ naturæ perſtitiſſent, non uſuros fuiſſe conjugio ad propagationem ſui generis, ſed eo modo, quo Angelorum incrementum factum eſt, multiplicandos. Cum vero Dionyſius hanc Nyſſeni verſionem Eugippio dedicaverit, etiam de Eugippio diſſerendi occaſionem capit Mabillonius, & inter alia duplicem Sigeberti de Eugippio errorem caſtigat. Notat inſuper errorem Rosweidi, Bollandi & Miræi, qui duos Eugippios diſtinguunt, unum Lucullanenſem Abbatem in Italia, qui vitam S. Severini ſcripſit, & alterum

rum Abbatem Africanum, qui librum excerptorum ex Auguſtini Operibus conflavit. Unus enim eſt Eugippius, qui & geſta S. Severini tradidit, & collectaneum Auguſtinianum fecit, isque Lucullanenſis in Italia Abbas prope Neapolin Campaniæ, quam forte cum Neapoli Africæ confuderint, qui Eugippium Abbatem Africanum faciunt. In quo errore verſatus etiam fuit Johannes Heroldus Acropolita, qui Eugippii theſauros ex Auguſtini Operibus ſelectos Baſileæ A. C. 1542. publicavit. Cæterum hoc ipſum Eugippii opus MSCtum extat in bibliotheca Ampliſſimi Senatus Lipſienſis, ex qua hunc codicem ante aliquot annos Vir Nobiliſſimus Dn. Godofredus Grævius, Syndicus Reipbl. Lipſienſis meritiſſimus, humaniſſime mihi perluſtrandum communicavit. Num vero in hoc ſcripto Eugippii codice clauſula illa legatur, quam Labbeus & Mabillonius ex Germanenſi codice exſcripſerunt, non amplius recordor. De Laurentio Mellifluo Mabillonius annotat, quod in homiliis ſuis in id potiſſimum incumbat, ut peccatoribus fiduciam obtinendæ a Deo remiſſionis ingeneret, quod contra Pontificios dubitationem inculcantes obſervamus. Quod autem his Laurentius, eodem Mabillonio annotante, de

de pœnitentia ita loquatur, quaſi eam ſolis humani arbitrii viribus aſcribere videatur, non probamus. Alias viri doctiſſimi annotationes de ſcriptis in ſecundum Analectorum veterum tomum congeſtis referre ſuperſedeo, hoc tantum addens, quod his monumentis duas diſſertationes proprio marte elaboratas interſeruerit. Una, Hadriano Valeſio Hiſtoriographo Regio dedicata, agit de monaſtica vita Gregorii Magni, de qua cum aliquando inter Valeſium & Mabillonium ſermo inſtitueretur, & Valeſius ex Gregorii Turonenſis ſilentio eam negaret, Mabillonius autem Gregorio Turonenſi ipſum Gregorium Papam opponeret, & Valeſius exciperet, ex illis locis tantum confici, quod Gregorius in monaſterio verſatus fuerit, non item, quod monaſticum habitum induerit, Mabillonius, qui tum opera Gregorii ad manus non habebat, in ſe recipiebat, ſe alio tempore ipſius Papæ verbis aliisque argumentis demonſtraturum, quod Gregorius M. non ſolum in Monaſterio verſatus fuerit, ſed etiam mutato habitu religioſam vitam amplexus fuerit. Hinc ergo nata hæc diſſertatio, in qua non ſolum probat, Gregorium M. Monachum fuiſſe, qua de re ipſum inter & Valeſium diſceptatio fuerat, ſed etiam contra

tra Baronium demonſtrandum ſuſcipit, quod Gregorius M. regulæ S. Benedicti addictus fuerit. Cum enim longo tempore perſuaſio de Benedictina Gregorii profeſſione obtinuiſſet, Baronius in ſuis annalibus eam in dubium revocavit, & Gregorium non Benedictini, ſed Æquitiani inſtituti fuiſſe cenſuit. Mabillonius igitur, ne inſigne hoc ornamentum Benedictino ordini eripiatur, Gregorium M. Benedictino ordini addictum fuiſſe demonſtrandum ſuſcipit, & ad ea, quæ Baronius pro contraria ſententia attulit, reſpondet. Altera Mabillonii diſſertatio huic tomo inſerta agit de Berengario, cujus multiplicem damnationem fidei, profeſſionem, relapſum & pœnitentiam breviter exponit.

TOMO III. Analectorum Mabillonii, qui Pariſiis A. C. 1682. prodiit, continentur

LEIDRADI *Epiſcopi Lugdunenſis liber de Baptiſmo ad Carolum M. Ejusdem epiſtola ad eumdem, it. reſponſio ad eumdem, de abrenuntiationibus in baptiſmo fieri ſolitis.*

Nomina Epiſcoporum Cenomannenſium & acta eorumdem, quibus varia diplomata & chartæ inſperguntur.

Kalendarium eccleſiæ Carthaginenſis.

Obſervationes in Kalendarium Carthaginenſe. *Acta*

Acta S. Criſpinæ Virginis & Martyris.

Catalogi duo veterrimi Romanorum Pontificum.

Dyptycha eccleſiæ Arelatenſis.

ELIÆ *Epiſcopi Jeroſolymitani epiſtola encyclica pro Malaceno Epiſcopo.*

BENEDICTI *Papæ IV. epiſtola item encyclica de eodem.*

MANTIONIS *Epiſcopi Catalaunenſis epiſtola ad Fulconem Remenſem Archiepiſcopum.*

ALBERTI *Abbatis Miciacenſis epiſtola ad Johannem Papam XVII. & Ejusdem diploma.*

ABBAUDI *Abbatis tractatus de fractione corporis Chriſti.*

EVERUINI *Steinteldenſis Præpoſiti epiſtola ad S. Bernardum de hæreticis ſui temporis.*

HUGONIS METELLI *Canonici regularis epiſtola ad Gerlandum de ſanctiſſimo euchariſtiæ ſacramento.*

HERIBERTI *Monachi epiſtola de hæreticis Petragoricenſibus.*

GUIDONIS *Comitis Pontivenſis epiſtola ad Lambertum Epiſcopum Atrebatenſem.*

Variæ formulæ oblationis puerorum in monaſteriis.

Ob-

Obſervationes de eodem argumento.

GAUFREDI *Abbatis Vindocinenſis epiſtola ad Cluniacenſes, ad ineundam ſuffragiorum ſocietatem.*

PETRI *Venerabilis, & aliorum aliæ item epiſtolæ ejusdem argumenti.*

Obſervationes de eadem.

JOHANNIS II. *Archiepiſcopi Lugdunenſis epiſtola ad G. Glaſcuenſem Epiſcopum, de temporali regimine eccleſiæ Lugdunenſis.*

Abbatis anonymi epiſtolæ duæ ad Monachos Pratellenſes, de ſervanda in diebus ſolemnibus abſtinentia.

GUILLELMI *Mutinenſis Epiſcopi epiſtola ad Cartuſienſes de ſua aſſumtione in Cardinalatum.*

HUMBERTI *Delphini Viennenſis epiſtola ad finiendas Cartuſienſium lites ſine juris ſolemnitate.*

JOHANNIS *Archiepiſcopi Arelatenſis charta in gratiam S. Bonaventuræ ad condendam domum Fratrum Minorum.*

Benedictio Ludovici, filii Ludovici Ducis Andegavenſis, poſt ejus baptiſmum facta a Johanne Patriarcha Alexandrino.

Fragmenta Viſitationis Simonis de Sulliaco Archiepiſcopi Bituricenſis.

CAROLI VI. *Francorum Regis litteræ,*

qui-

quibus Judæi converſi a ſpoliatione bonorum ſuorum vindicantur.

Index vetus Epiſcoporum Matiſcenſium.

Diſſertatio hiſtorica de anno mortis Dagoberti I. & Chlodovei junioris, ad eruditiſſimum Galeſium Abbatem.

Diſſertatio altera de anno & die ordinationis, itemque obitus Deſiderii Epiſcopi Cadurcenſis, ex quibus Dagobertina epocha denuo comprobatur.

Rythmus ſatyricus de temporibus Rotberti Regis.

GUDINI *planctus rythmicus de morte Conſtantii Monachi Luxovienſis.*

Additiones ad acta Epiſcoporum Cenomannenſium.

Maximam & plus quam dimidiam hujus tomi partem conſtituunt geſta Epiſcoporum Cenomannenſium, quorum primus Julianus a Clemente Petri diſcipulo in Gallias miſſus in Mariæ & Petri honorem eccleſiam conſtruxiſſe, reliquias Roma ſecum delatas in ſancto altari depoſuiſſe, & cenſus olei ac ceræ ad luminarium uſum à vicinis eccleſiis exegiſſe dicitur, quod ne ipſum quidem Mabillonium credidiſſe arbitror.

TOMO IV. horum Analectorum, qui

Lutetiæ Pariſiorum A. C. 1685. lucem publicam aſpexit, leguntur

Iter Germanicum.

Paſſio Mammarii Martyris in Africa.

Paſſio Marculi Presbyteri Donatiſtæ.

Fragmentum epiſtolæ MACROBII *Donatiſtæ de morte Maximiani & Iſaac Donatiſtarum, ad plebem Carthaginenſem.*

Paſſio Theodoriti Presbyteri Antiochiæ.

Paſſio S. Philippi Epiſcopi Hadrianopoleos in Thracia.

Initium paſſionis ſanctorum Scillitanorum.

Fragmentum epiſtolæ CANDIDI *Arriani ad Marium Victorinum.*

Reſponſio MARII VICTORINI *Rhetoris urbis Romæ ad Candidum Arrianum.*

Diligentia beatorum Monachorum ARMENII & HONORII *de libris canonicis veteris atque novi Teſtamenti, & confeſſio fidei catholicæ, quam breviter viro inluſtri Theophylo direxerunt.*

Epiſtola AVITI *Presbyteri ad Papam Palconium.*

Vita S. Hieronymi Presbyteri auctore (ut videtur) GENNADIO.

Vita S. Aridii Abbatis Atanenſis, auctore GREGORIO *Epiſcopo Turonenſi.*

Vete-

Veteres formulæ Andegavenſes.

ALCUINI *epiſtolæ novæ XXVI.*

CAROLI MAGNI *epiſtola de gratia ſeptiformis Spiritus.*

ODILBERTI *Archiepiſcopi Mediolanenſis reſponſio ad Carolum M.*

SINDBERTI *Epiſcopi & Abbatis Murbacenſis epiſtola encyclica ; Ejusdem indiculum ad Epiſcopum.*

PRUDENTII *Epiſcopi Trecenſis epiſtola ad quemdam Epiſcopum fratrem ſuum.*

RABANI *Archiepiſcopi Moguntini prologus ad Ratleicum Abbatem de Martyrologio ſuo ; Verſus ejusdem ad Grimoldum Archicapellanum.*

ERMENRICI *Monachi Augienſis libellus ad Grimoldum Archicapellanum.*

CAROLI CRASSI *Imperatoris commemoratio apud Augienſes inſtituta a Cadoldo Novarienſi Epiſcopo.*

Epiſtolæ Tegernſenſes, numero XX.

Epitaphium Hartvici Abbatis Tegernſenſis.

Epitaphium Ellingeri Abbatis Tegernſenſis.

GOZECHINI *Scholaſtici Moguntini ad Valcherum Scholaſticum Leodicenſem, ſuum olim diſcipulum, ubi de Berengarii ejusque ſequacium perverſa doctrina.*

DEODUINI *Epiſcopi Leodicenſis epiſtola ad Henricum Francorum Regem de eodem Berengario.*

Confeſſio S. Brunonis Cartuſianorum auctoris.

ANSELMI *Epiſcopi Cantuarienſis oratio dicenda ante perceptionem corporis & ſanguinis Domini.*

Al a contra pervaſores bonorum eccleſiæ.

Anonymi Monachi Ratisponenſis libellus de ipſius tentationibus, varia fortuna & ſcriptis.

Brevis narratio de translatione corporis S. P. Benedicti in Galliam.

Ordo officii in domo ſeu eccleſia Friſingenſi S. Benedicti ante Paſcha.

Antiquæ conſuetudines monaſteriorum ordinis S. Benedicti.

Scriptum Fratrum de monte Caſino ad Fratres ejusdem ordinis in Alemanniam & Franciam &c. de ritibus Caſinenſium & Cluniacenſium.

WILLELMI *Abbatis Hirſaugienſis prologus in conſuetudines monaſterii ſui.*

LUDOVICI PII *diploma pro cœnobio Campidonenſi; aliud Ejusdem pro eodem loco.*

OTTONIS II. *diploma pro eodem cœnobio.*

OTTONIS III. *diploma pro eadem Abbatia.*

HEN-

HENRICI IV. *diploma pro eadem.*

Breves annales Ratisponenſes.

Annales Weingartenſes.

Annales Einſidlenſes ad cyclos paſchales.

Alii annales Einſidlenſes.

Dies menſis intrantis & exeuntis.

Antiqua collectio veterum inſcriptionum Romanarum.

Deſcriptio Regionum urbis Romæ.

Analecta Poëtica.

Beati Bedani Presbyteri epitaphium.

Alcuini verſus de Aquila Epiſcopo Saltzburgenſi.

Alii verſus de gallo.

Incerti Poëtæ verſus de ordine comprovincialium Epiſcoporum; & primo Epiſcopi & Archiepiſcopi Saltzburgenſes, Epiſcopi Ratisponenſes, Epiſcopi Friſingenſes, Epiſcopi Patavienſes, & Epiſcopi Sabionenſes.

Epitaphium Virgilii Epiſcopi Saltzburgenſis.

Epitaphium Arnonis Epiſcopi Saltzburgenſis.

Epitaphium Adalrammi Archiepiſcopi Saltzburgenſis.

Aliud ejusdem.

Epitaphium Liuphrammi Archiepiſcopi Saltzburgenſis.

De Ariete Epiſcopo.

HL. Regis Carmen ad Baldonem Epiſcopum.

Epitaphium Lantfridi primi Abbatis Benedictoburani.

Aliud ejusdem.

De tribus primis ejusdem loci Abbatibus.

Veteris Poëtæ carmen apologeticum, interlocutoribus Gaufrido & Aprile, adverſus obtrectatores curiæ Romanæ.

Appendix.

Paſſio S. Maximiliani.

Libellus Abbatis PRIMINII *paræneticus, in quo multa adverſus pravos ſæculi octavi mores.*

VULFADI *Archiepiſcopi Bituricenſis epiſtola paſtoralis ad parochos & parochianos ſuos.*

AUXILII *libellus de negotio Formoſi Papæ.*

Variæ obſervationes ex mss. Germanicis.

Et iter quidem Germanicum, quod Mabillonius cum ſocio Michaele Germano A. C. 1683. per Helvetiam, Sueviam & Bavariam ſuſcepit, ita deſcribitur, ut imprimis præcipua, quæ in monaſteriis illarum regionum inventa fuerunt, literaria monumenta recenſeantur. Et ex his Germanicis bibliothecis etiam depromta ſunt hujus tomi analecta, inter quæ occurrit paſſio Marculi, quem

quem Donatiſtæ inter Martyres retulerunt. Unde in Collatione Carthaginenſi cognit. l. c. 187. Dativus Epiſcopus Donatiſtarum Novapetrenſis Deum in die judicii de effuſo Marculi hujus ſanguine rationes exacturum eſſe dixit. Referunt autem illa Marculi acta a Mabillonio vulgata, quod poſt crudeliſſimam fuſtigationem, quæ non ſine miraculo nullas in corpore ejus notas reliquiſſe fingitur, ad caſtellum novæ petræ ductus, ibique de alta rupe præcipitatus placide occubuerit, Angelis ejus animam in cœlum transportantibus, corpus autem blandientibus auris molliter in terra illæſum deponentibus. Quomodo autem in nonnullis Martyrologiis hic Donatiſta in orthodoxum Martyrem transformatus fuerit, Mabillonius in notis ad hanc Maruli paſſionem obſervavit. Edidit etiam Mabillonius hoc tomo fragmentum Candidi Ariani ad Marium Victorinum, cum reſponſione Marii Victorini Rhetoris ad Candidum Arianum. Latuit enim Virum doctiſſimum, integram epiſtolam illam Candidi, cujus fragmentum tantum exhibet, una cum reſponſione Marii Victorini jam pridem editam fuiſſe. Et primus quidem illam Candidi epiſtolam cum Victorini reſponſione Baſileæ apud Johannem Oporinum vul-

gavit Jacobus Zieglerus cum ſuis ad Geneſin & Exodum conceptionibus p. 232. Et Candidi quidem epiſtola ita incipit: *omnis generatio, o mi dulcis ſenectus Victorine, mutatio quædam eſt. Immutabile autem eſt omne divinum ſcilicet Deus &c.* Hanc epiſtolam Candidi pag. 237. excipit Marii reſponſio, quæ hoc titulo gaudet: *Marii Victorini Afri Viri Conſularis Rhetoris urbis Romæ de generatione divini verbi confutatorium Candidi Ariani ad eundem.* Eandem Candidi Ariani epiſtolam cum eadem Victorini reſponſione poſt Zieglerum Gothæ A. 1656. edidit D. Andreas Rivinus Poëſeos quondam in hac Lipſienſi Academia Profeſſor Publicus inter ſanctas, ut vocat, reliquias ſeu ſcripta chriſtiana duûm Victorinorum Pictavienſis unius Epiſcopi Martyris, Afri alterius Caji Marii Rhetoris primum Romani & Conſularis Viri clariſſimi, converſi deinde diſputatoris ſubtiliſſimi. Et poſterioris quidem Victorini opera a Rivino edita, ſunt hymni tres de Trinitate, & tractatus de generatione Verbi ſeu confutatorium Candidi Ariani, cui Candidi epiſtola præmittitur. Tanto magis autem operæ pretium ſe facturum Vir doctiſſimus exiſtimavit, ſi hanc Candidi epiſtolam cum Victorini reſponſione poſt Zieglerum

denuo

denuo ederet, quod utrumque ſcriptum in tot bibliothecis Patrum neglectum & omiſſum deprehenderet. Etſi enim Victorini libri 4. adverſus Arium in pluribus Patrum collectionibus & bibliothecis legantur, neſcio tamen, qua oſcitantia factum fuerit, ut his quatuor Victorini libris tractatus de generatione Verbi a Zieglero vulgatus non præmitteretur. Mirandum etiam eſt, inter tot Patrum Collectores neminem advertiſſe, quod epiſtola quatuor Victorini libris adverſus Arium præmiſſa etiam a Candido Ariano ſcripta fuerit. Cum enim Candidus reſponſionem Victorini de verbi generatione accepiſſet, iterum ad Victorinum ſcripſit, eique ſimul Arii ad Euſebium, & Euſebii ad Paulinum literas communicavit. Atque hinc Victorino occaſio nata libros quatuor adverſus Arium elucubrandi. Hos autem Victorini libros ad Candidum directos eſſe, ſtatim ex initio libri primi apparet, ubi Victorinus his verbis utitur: *in primo quidem ſermone hujus operis & multa & fortiora etiam quædam horum, o amice candide, propoſita atque tractata abs te ſunt, &c.* In quibus verbis vox *candidi* non appellativum nomen eſt, quaſi Victorinus amicum quendam ſincerum & candidum incerti nominis compellaſſet,

ſed nomen proprium Candidi Ariani, quod cum non animadverterint viri docti, qui Patrum bibliothecas & collectiones ediderunt, epiſtolam quatuor illis libris præmiſſam nulli certo autori aſcripſerunt, & ſine titulo reliquerunt, cum epiſtolam illam Candido Ariano adſcribere debuiſſent. Duæ ergo Candidi Ariani epiſtolæ extant, una præmiſſa Victorini tractatui de generatione Verbi, à Zieglero & Rivino & ex parte a Mabillonio edita, altera quæ ab Heroldo in hæreſiologia, Margarino Bignæo in bibliotheca Patrum Pariſienſi, aliisque cum quatuor Victorini libris adverſus Arium edita, etſi poſteriori huic epiſtolæ nomen Candidi non præfigatur, ipſique editores eam a Candido ſcriptam ignoraverint.

XVII. Analectis Mabillonianis addimus *Muſeum Italicum, ſeu Collectionem veterum Scriptorum ex Bibliothecis Italicis erutam a D. Johanne Mabillon, & D. Michaele Germain, Presbyteris & Monachis Benedictinæ Congreg. S. Mauri*, cujus Tomus I. Lutetiæ Pariſiorum A. MDCLXXXVII. in 4to. editus, & in duas partes diſtinctus eſt. Prima pars complectitur Mabillonii & Germani iter Italicum literarium; altera vero parte varia Patrum opuſcula & vetera monumenta continentur, nempe: S. MA-

S. MAXIMI *Epiſcopi Taurinenſis homiliæ XII.*

Libri diurni Romanorum Pontificum ſupplementum.

Hadriani Papæ vita, auctore anonymo Monacho Nonantulenſi.

Capitularia quædam.

Præceptum Luponis Ducis Spoletani.

Placitum ejusdem.

ADALHARDI *Abbatis, Miſſi dominici in Italia, placitum.*

Contentio de cella S. Mariæ in Minione.

Index Ducum Spoletanorum & Abbatum Farfenſium.

JOHANNIS *Diaconi epiſtola ad Senarium Virum illuſtr.*

GAUDERICI *Epiſcopi Veliterni epiſtola.*

ANASTASII *Bibliothecarii variæ epiſtolæ.*

Concilium Romanum in cauſa Formoſi.

GEZONIS *Abbatis epiſtola de corpore & ſanguine Domini.*

PAULI & GEBEHARDI *Canonicorum Ratisponenſium epiſtolæ tres de ritu Ambroſiano.*

Martini Theſaurarii Ambroſiani de eodem argumento.

Obſer-

Obſervationes ejusdem argumenti.

Index vetuſtisſimus Epiſcoporum Mediolanenſium.

MANASSÆ *Archiepiſcopi Remenſis apologia.*

Noviomenſium clericorum epiſtola de filiis Clericorum.

Hiſtoria belli ſacri ſub Urbano II. auctore anonymo æquali.

STEPHANI *Comitis Carnotenſis epiſtola ejusdem argumenti.*

Epiſtolæ formatæ.

Synodus Verulanenſis ſub Paſchale II.

Græcorum confesſio de eucbariſtia edita in Concilio Florentino.

Acta ſanctorum Martyrum Nicandri & Marciani.

Fabiani Bencii vita auctore AUGUSTINO PATRICIO *Epiſcopo Pientino.*

Deſcriptio adventus Friderici III. in Urbem ex eodem auctore.

Hæc monumenta excipit Sacramentarium Gallicanum, cum Editoris præfatione, & liber pœnitentialis eccleſiæ Gallicanæ.

Quæ in itinere Italico referuntur de evangelio Matthæi & Marci, quod Euſebii Vercellenſis manu ſcriptum perhibetur, de ſerpente æneo, cui Matronæ Mediolanenſes infan-

ſantes ſuos ægrotos ſecunda paſchatos feria admovere ſolent, de Guillelmina Boëma, quæ poſt mortem aliquandiu pro Sancta habita, ſed poſtea exhumata & combuſta eſt, ejusque erroribus, quos non in ſpurcitiis corporis, ſed mentis deliriis conſtitiſſe Johannes Petrus Puricellus in diſſertatione inedita contra Donatum Boſſium probare contendit, de autographo S. Marci evangelio, quod Venetiis non niſi obſignatum oſtendi ſolet, de ſella ſtercoraria, & duabus aliis, in quibus olim Pontifices recens electi usque ad tempora Leonis X. collocari ſolebant, de calamo Leonis Allatii, quo ad græce ſcribendum per 40. annos uſus eſt, de cauſa captivitatis Michaëlis Molini, de manuſcripto græco Hippolyti in ſomnium Nabuchadonoſoris commentario, de more novorum Conjugum Puteolanorum, qui per annum vel biennium, aut etiam triennium ante ſolennem benedictionem congredi conſueverunt, de equis Romæ in feſto Antonii a Patre quodam aqua luſtrali conſpergi ſolitis, ne quid adverſi illis contingat, de novo Sancto fictitio S. Viar, de ſtatua Johannæ Papiſſæ Senis in virilem formam ſub Clementis IIX. pontificatu transmutata, aliaque memorabilia in actis erudit. Menſ. Novembr. 1687. p. 593. & ſeqq. retuli.

Inter

Inter vetera monumenta primo hoc Muſei Italici tomo contenta primum locum tenent nonnullæ *Maximi Taurinenſis* homiliæ numero duodecim, quas genuinas & huic Maximo aſcribendas eſſe Mabillonius probat, obſervans de cætero multas Maximi homilias Ambroſio adſcribi, & inter ejus opera legi, alias autem nec Ambroſium nec Maximum autorem habere, ut 2. & 3. de Adventu, item ſermonem 22. & 23. de Septuageſima & Sexageſima, cum nomina Septuageſimæ & Sexageſimæ, ut & Adventus nomen pro certo dierum numero, quos ante Natale Domini celebrari mos eſt, & Maximo & multo magis Ambroſio ignota fuerint. Has homilias excipit libri diurni Romanorum Pontificum ſupplementum, qui liber etſi magnæ olim apud Pontificios autoritatis fuerit, hodie tamen pro obſoleto habeatur. Hunc librum Hilarion Rancatus Ciſtercienſis Monachus Leoni Allatio (ut Mabillonius in itinere Italico p. 77. refert, qui tamen poſtea in ipſo Diurni ſupplemento p. 36. potius Holſtenium pro Allatio nominat) commodaverat, qui una nocte exſcripſit & publica luce donare voluit. Sed impreſſio illa prohibita fuit. Editus tamen fuit poſtea liber hic Diurnus a Jeſuita Garnerio, quam editionem hoc

loco

loco Mabillonius ſupplendam cenſuit. Subjicitur huic ſupplemento vita Hadriani I. Pontificis Romani ab Anonymo quodam Monacho ſcripta, in qua formulæ quædam in Diurno libro præſcriptæ, prout a Pontifice hoc uſurpatæ ſunt, referuntur. In Johannis Diaconi epiſtola fit mentio de ſeptem altaribus ſabbatho ſancto erigi ſolitis, ut & de immiſtione lactis & mellis in calicem eodem die, quorum rituum mentio apud alios Scriptores non occurrit. De aliis hujus Johannis ſcriptis editis pariter ac ineditis in obſervationibus ad hanc epiſtolam agit Mabillonius, ubi etiam refert, quæ ſcripta Anaſtaſius Bibliothecarius in gratiam hujus Johannis hiſtoriam eccleſiaſticam univerſalem meditantis ex græco ſermone in latinum verterit. Etiam ad vitam Clementis Romani Papæ deſcribendam Johannes ſe accinxit, ſed morte præventus opus hoc abſolvere non potuit, ut patet ex Gauderici Veliterni Epiſcopi præfatione in vitam S. Clementis Papæ, quam Mabillonius itidem exhibet. Apparet autem ex hac præfatione, quod Johannis Diaconi cognomen fuerit Hymonides, & quod ſuperſtite Johanne VIII. vitam cum morte commutaverit. De Gezone Monacho Mabillonius obſervat, quod in doctrina de S.

cœna Paſchaſii Ratberti doctrinam pro catholica habuerit, & librum Paſchaſii fere integrum in ſuum tranſtulerit, unde operæ pretium viſum non eſt, integrum Gezonis opus exhibere. Sufficere putavit Mabillonius, ſi Gezonis prologum de corpore & ſanguine Domini, & indicem capitum exhiberet. Occaſione epiſtolarum Pauli Sacerdotis & Gebhardi de ritu Ambroſiano agentium de ortu & progreſſu illius ritus Vir doctiſſimus in obſervationibus additis prolixe diſſerit. De reliquis obſervationibus ad monumenta hoc tomo contenta nihil addimus, pauca hæc ſpeciminis loco adduxiſſe contenti.

Secutus eſt A. C. MDCLXXXIX. hujus Muſei Italici Tomus II. complectens antiquos libros rituales ſanctæ Romanæ eccleſiæ, cum Commentario prævio in ordinem Romanum, cujus Commentarii contenta ſunt:

I. *Rituum Romanorum cognitio neceſſaria: Amalarii in eos commentarii vexati. Prima Romani ritualis editio improbata: electi Corcyrenſis plagium retectum.*

II. *De ordine Romano, deque variis auctoribus ac libris, qui de ritibus S. R. E. agunt.*

III. *De antiquis baſilicis ac titulis Urbis, de Diaconis, & de ſeptem regionibus eccleſiaſticis: ubi de forma veterum baſilicarum.*

IV.

IV. *De clero Romano, & de priſco ritu celebrandi officia divina in eccleſia Romana.*

V. *De collectis & ſtationibus deque litaniis Romanis.*

VI. *Singulares ritus Miſſæ pontificalis ſecundum ordinem Romanum; & primo ab initio Miſſæ ad canonem.*

VII. *Continuatio rituum in Miſſa pontificali ſingularium a Canone ad communionem.*

VIII. *Singularia ſacræ communionis in Miſſa pontificali.*

IX. *Quando, & quomodo deſierit communio ſub utraque ſpecie in eccleſia Romana.*

X. *Ritus peculiares in ſabbato ante Palmas, & in ipſa Dominica Palmarum.*

XI. *Singulares ritus in triduo ante paſcha; & primo quidem in cœna Domini & in paraſceve.*

XII. *De Sanctificatione calicis non conſecrati ex contactu particulæ conſecratæ.*

XIII. *Quid de hac commiſtione aliæ eccleſiæ ſenſerint, aliique auctores.*

XIV. *De Sanctificatione calicis ex commiſtione ſanguinis conſecrati.*

XV. *De nonnullis ritibus Sabbati ſancti.*

XVI. *De ordinationibus ſacris eccleſiæ Romanæ.*

XVII. *De varia creatione Romani Pontificis.*

XVIII. *Ritus in conſecratione Pontificis olim ſervati.*

XIX. *Expenditur locus Socratis Scholaſtici de prætermiſſis ſacris myſteriis in ſabbatis apud Romanos: ubi de hebdomada & Dominica* mediana, *atque de variis ritibus, qui ſtrictim exponuntur.*

XX. *De confeſſione B. Petri in Vaticana. Quid* rugæ, regiæ & regulares *apud Scriptores eccleſiaſticos. De variis modis aſſervandi eucbariſtiam apud Romanos. Quid* Capſa *in Concilio Arauſicano? Quid* turris *Gregorio & Venantio Fortunato?*

XXI. *An antiqui ritus ſemper novis præferendi? an omnes ad unum modum revocandi? Recentiores ceremoniarum arbitri notati. Quid cenſendum de Miſſa Illyriciana?*

Commentarium hunc prævium in Ordinem Romanum excipiunt antiqui libri rituales S. R. E. nimirum:

I. *Ordo Romanus de Miſſa pontificali. Et appendix de officiis a Cœna Domini uſque ad paſcha.*

II. *Ordo Romanus alius de Miſſa pontificali.*

III. *Alius adhuc ordo Romanus de Miſſa item pontificali.*

IV. *Fragmentum veteris ordinis Romani de Miſſa pontificali.*

V.

V. *Ordo Romanus, de Miſſa epiſcopali primus.*

VI. *Ordo Romanus, de Miſſa epiſcopali ſecundus.*

VII. *Ordo ſcrutinii ad electos &c. ſeu de Baptiſmo.*

VIII. *Ordo Romanus de Ordinationibus ſacris.*

IX. *Ordo Romanus ejusdem argumenti.*

X. *Ordo Romanus de triduo ante paſcha.*

XI. *Ordo Romanus auctore Benedicto Canonico S. Petri. Item Johannis Papæ XIX. diploma de baſilica S. Petri. Atque Excerpta ex libro Petri Mallii de eadem baſilica.*

XII. *Ordo Romanus auctore Cencio Cardinale. Breve recordationis de conſuetudinibus altaris S. Salvatoris Lateranenſis.*

XIII. *Ceremoniale Romanum editum juſſu Gregorii X.*

XIV. *Ordinarium S. R. E. auctore, ut videtur, Jacobo Cajetano Cardinale, præmiſſa capitulatione.*

XV. *Liber Petri Amelii Epiſcopi Senogallienſis, præmiſſa item capitulatione.*

XVI. *Index ſolemnium collectarum & ſtationum S. R. E.*

Accedit demum huic Tomo appendix, in qua apparent

I. *Egloga Amalarii Abbatis in ordinem Romanum.*

II. JOHANNIS *Diaconi liber de eccleſia Lateranenſi ad Alexandrum III.*

III. *Conſtitutiones Lateranenſes juſſu Gregorii XI. editæ.*

IV. AUGUSTINI *Patricii epiſtola ad Innocentium VIII. in librum ſacrarum cæremoniarum, quibus Romani Pontifices uti conſueverunt.*

V. *Excerpta ex Diario Paridis de Craſſis contra electum Corcyrenſem, qui prædictum Auguſtini librum ſub ſuo nomine vulgavit.*

VI. *Addenda, ſeu corrigenda in Itinere Italico.*

Ex variis, quibus hunc tomum illuſtravit doctiſſimus editor obſervationibus tantum repetimus, quæ in commentario prævio ad ordinem Romanum de communione ſub utraque annotavit, nempe ante annum 1020. communionem ſub utraque ſpecie ab eccleſia immutabiliter fuiſſe retentam, poſtea vero paulatim ob varias cauſas nullo decreto prævio contrarium uſum invaluiſſe, nonnullas tamen eccleſias communionem ſub utraque diutius ſervaſſe. Refert quoque ex epiſtola de Urbani VI. electione, quam Dacherius tomo IV. ſui Spicilegii vulgavit, Urbanum

num hunc poſt ſuam in Vaticana baſilica coronationem omnes Diaconos Cardinales ſua manu pretioſo Corpore & Sanguine Chriſti communicaſſe, quod A. C. 1378. factum eſt. Refert item, juxta ordinarium Jacobi Gajetani, qui circa confinia ſeculi decimi tertii & decimi quarti floruit, ne Presbyteris quidem in eorum ordinatione a Pontifice alteram ſpeciem conceſſam fuiſſe, attamen Regi & Imperatori ante ortam Huſſitarum hæreſin communionem ſub utraque a Pontifice præbitam fuiſſe. Poſtea ex Odorico Raynaldo narrat, quod Clemens VI. Johanni Nortmanniæ Duci ejusque conjugi utriusque ſpeciei communionem, modo privatim fieret, conceſſerit, ut & Burgundiæ Duci, quemadmodum eandem etiam Regi & Reginæ Francorum indulſerat. Addit ex Auguſtini Patricii libro de Imperatoris Friderici III. adventu in urbem Romam, quod Paulus II. cum Imperatore, Diacono & Subdiacono communicaverit, ſed ſolus Pontifex de calice biberit. Non gravatur etiam Mabillonius ex Diario Paridis de Craſſis ceremoniarum Magiſtri repetere, quo ritu Carolo V. paulo ante ejus coronationem communio a Clemente VII. data fuerit. Tandem etiam ſubjungit, nonnullis ex ſingulari privilegio commu-

nionem ſub utraque conceſſam eſſe, ut Regibus Francorum in ſua coronatione, Diacono & Subdiacono eccleſiæ S. Dionyſii prope Pariſios in Dominicis & diebus ſolennibus, ut & miniſtris altaris apud Cluniacum in ſingulis Dominicis & feſtis. Plura de hoc ſecundo Muſei Italici tomo videantur, in Ephemeridibus Gallorum eph. 8. & 9. Menſ. Mart. 1689. in hiſtoria operum eruditorum Baſnagii menſ. Mart. 1689. & in actis Eruditorum A. C. 1690. Menſ. Junio p. 291.

XVIII. Neque inter Pariſienſes Patrum bibliothecas tacenda ſunt Viri de re literaria optime meriti Stephani Baluzii miſcellanea, quorum primus liber hac inſcriptione gaudet:

STEPHANI BALUZII *Miſcellaneorum liber primus, hoc eſt, Collectio veterum monumentorum, quæ hactenus latuerant in variis codicibus ac bibliothecis. Pariſiis excudebat Franciſcus Muguet, Regis & illuſtriſſimi Archiepiſcopi Pariſienſis Typographus. 1678.*

Continentur autem primo hoc miſcellaneorum libro

Rhabani Mauri Abbatis Fuldenſis & deinde Moguntini Archiepiſcopi liber ſive dialogus de computo ad Macharium.

Geſta Baldewini de Luxemburgo Archiepiſco-

piſcopi Trevirenſis, qui Henrici VII. Imperatoris frater fuit, ab autore ignoto, ſed coætaneo compoſita.

Johannis Bohemiæ Regis epiſtola, qua negat Henricum VII. Patrem ſuum a Monacho quodam Dominicano Bernhardo de Monte peluciano per poculum euchariſticum veneno infectum fuiſſe e vivis ſublatum.

Acta inquiſitionis a Johanne XXII. inſtitutæ adverſus Petrum de Palude ordinis Prædicatorum, cum reſponſionibus ejuſdem.

Literæ *Johannis XXII.* Papæ, quibus fratri Michaeli Monachi ordinis Minorum committit cauſam quorundam fratrum Minorum non bene de fide ſentientium.

Inquiſitoris ſententia contra combuſtos in Maſſilia.

Executio ſententiæ contra quosdam hæreticos latæ ab Archiepiſcopo Narbonenſi & Johanne de Belna Inquiſitore hæreticæ pravitatis.

Littera Magiſtrorum in theologia, qui articulos extractos de poſtilla Petri Johannis Olivi quondam ordinis Minorum facta ſuper Apocalypſi diligenter examinaverunt, & ipſos tam temerarios quam hæreticos judicaverunt.

Judicium 12. Magiſtrorum in theologia, & in decretis de iisdem articulis.

Item aliud ſcriptum contra doctrinam in articulis illis traditam.

Tractatus contra Beguinos & fratres Minores, qui dicuntur ſpirituales.

Item alius tractatus adverſus eosdem auctore, ut videtur, *Johanne de Belna* Inquiſitore Carcaſſonenſi.

Articuli probationum contra fratrem Ubertinum de Caſali inductarum a fratre Bonagratia.

Reſponſio fratris *Ubertini de Caſali* ordinis Minorum circa quæſtionem de paupertate Chriſti & Apoſtolorum facta coram Johanne XXII. apud Avinionem in Conſiſtorio.

Examen judiciale Franciſci Veneti aſſeclæ Maſſilii de Padua.

Examen judiciale fratris Franciſci de Eſculo ordinis Minorum.

Epiſtolæ duæ *Sulpitii Severi* Presbyteri Aquitani ad Claudiam ſororem ſuam, quarum prior de ultimo judicio, poſterior de Virginitate agit.

S. Aviti Epiſcopi Viennenſis epiſtolæ quatuor, quas Johannes Ferrandus 1661. Cabillone corruptas ediderat, & quarum primam etiam jam olim Baluzius in appendice Agobardi

bardi vulgaverat, ſed recudendam cenſuit, ne a cæteris divideretur.

Fragmenta ex ejusdem *Aviti* libro de divinitate Spiritus Sancti.

Fragmenta epiſtolarum *Paulini* Aquilejenſis, cujus epiſtolam de rebus geſtis in concilio Altinenſi etiam hoc loco Baluzius edidiſſet, niſi eam majori operi, nempe novæ conciliorum collectioni reſervandam ſtatuiſſet.

Alcuini epiſtola ad Karolum M. de pretio redemptionis humanæ.

Ejusdem Capitulare admonitionis ad eundem Karolum.

Ejusdem epiſtola ad Abbates & monachos Gothiæ in cauſa Felicis Epiſcopi Urgellenſis.

Ejusdem ſermo in Hypapanti dictus coram Karolo M. qui alias inter Ambroſii opera legitur, ſed Ambroſio perperam adſcribitur, cum feſtum Hypapantis Ambroſii tempore ignotum fuerit.

Fredegiſi Abbatis S. Martini Turonenſis, & Cancellarii Ludovici Pii Imperatoris, epiſtola de nihilo & tenebris ad proceres palatii, quam non ſerio, ſed quaſi per ludum & exercendi ingenii cauſa ſcriptam Baluzius arbitratur.

Abbonis Floriacenſis Abbatis epiſtola ad I.

batem Fuldenſem, in qua inter alia refert, quod cum Romam adiiſſet, Romanam eccleſiam digno viduatam paſtore offenderit. Quod Baluzius non ita intelligendam obſervat, ac ſi illo tempore cathedram Romanam Pontifice vacantem invenerit, ſed quod illius temporis Pontificem Johannem XV. tanto titulo indignum cenſuerit.

Epiſtola encyclica Monachorum Floriacenſium de cæde Abbonis Abbatis.

Epiſtola *Widi* Monachi ad Heribertum Archiepiſcopum.

Epiſtola *Boamundi* Principis Antiochiæ, *Raymundi* Comitis S. Ægidii, *Godefridi* Ducis Lotharingiæ ad Urbanum II. Papam.

Epiſtola *Stephani* Epiſcopi Tornacenſis ad Willelmum Archiepiſcopum Remenſem.

Ingeburgis Reginæ Francorum epiſtola ad Cæleſtinum III. Papam.

Adæ Abbatis Perſeniæ epiſtolæ quinque ad Oſmundum Monachum Mortuimaris in Normannia.

Frederici II. Imperatoris & Regis Siciliæ epiſtolæ novem ad diverſos.

Henrici Regis Hieroſolymitani, qui Frederici II. Imper. & Iſabellæ Anglicæ filius fuit, epiſtola ad Henricum Regem Anglorum patruum ſuum.

Acta

Acta electionis Conradi IV. Regis Romanorum.

Manfredi Siculi epiſtolæ duæ de morte Frederici II. Imper. ad Conradum IV. Regem Romanorum.

Conradi Romanorum & Siciliæ Regis epiſtolæ quatuor.

Manfredi Regis Siciliæ epiſtolæ tres.

Leonis Allatii epiſtola ad Johannem Morinum.

Catalogus Abbatum monaſterii Floriacenſis.

Chronicon breviſſimum monaſterii S. Galli in Helvetia.

Chronicon Augienſis monaſterii.

Chronicon Wirziburgenſe.

Chronicon Kemperlegienſe.

Secundo miſcellaneorum Baluzii libro, qui A. C. 1679. lucem publicam adſpexit, ſequentia vetera monumenta, quæ hactenus in variis bibliothecis latuerunt, protrahuntur:

Lucii Cæcilii Firmiani Lactantii liber de perſecutione, ſive de mortibus perſecutorum.

Ejusdem fragmentum de extremo judicio.

Paſſio S. Savini Epiſcopi Aſſiſinatis.

Pas-

Paſſiones ſanctorum Saturnini, Dativi, & ſociorum.

Paſſio S. Felicis Epiſcopi Tubyzacenſis.

Geſta purgationis Felicis Epiſcopi Aptungitani. Quibus ſubjuncta eſt epiſtola *Conſtantini* Imperatoris ad Probianum Proconſulem Africæ.

Geſta purgationis Cæciliani Epiſcopi Carthaginenſis.

Paſſio Sanctarum Seraphiæ & Sabinæ.

Paſſio S. Mariæ Martyris ancillæ Tertulli.

Paſſio S. Pontii martyris auctore *Valerio* ejus contubernali.

Vita S. Euſebii Presbyteri Romani.

Veteres litaniæ Eccleſiæ Bellovacenſis.

Gregorii Papæ IV. epiſtola ad Epiſcopos & alios Dei fideles per Galliam conſtitutos, de dignitate & privilegiis monaſterii Floriacenſis.

Præceptum *Lotharii* Regis fratris Karoli, quod fecit Eccleſiæ S. Stephani Lugdunenſis.

Karoli III. Imp. præceptum pro Eccleſia Lugdunenſi, datum ad deprecationem Liutardi Epiſcopi Vercellenſis & Bernardi Marchionis.

Præceptum *Ludovici* Regis quod fecit Eccleſiæ S. Stephani Lugdunenſis.

Præceptum *Ludovici* Regis, quod facit Iſaac

Iſaac Gratianopolitano Epiſcopo & ſucceſſoribus ejus.

Brevis de conſuetudine S. Donati.

Formoſi Papæ epiſtola ad Bernonem Abbatem Gigniacenſem.

Rodulfi Regis Burgundiæ præceptum pro monaſterio Gigniacenſi.

Concordia de Eccleſia S. Clementis Credonenſis inter Monachos S. Albini Andegavenſis & Vindocinenſes, facta apud Carnotum anno Chriſti MLXXII.

Narratio quomodo, cum eadem controverſia poſtea recruduiſſet inter eosdem Monachos, Urbanus II. Papa novæ inter eos concordiæ auctor fuit.

Alia narratio de eadem controverſia, & de judicio Amati Archiepiſcopi Burdegalenſis apoſtolicæ ſedis Legati.

Paſchalis II. Papæ epiſtola ad Archembaldum Abbatem S. Albini Andegavenſis, qua confirmat judicium Urbani II. de concordia inita inter Monachos S. Albini & Vindocinenſes.

Charta de controverſia & de bello, quod fuit inter monaſterium S. Albini Andegavenſis & Giraudum de Blancofurno pro terra Crojaci prope Peregrinam.

Privilegium *Urbani Papæ* II. de eccleſia Gratianopolitana. Ejuſ-

Ejuſdem epiſtola ad Petrum Præpoſitum & Canonicos eccleſiæ Ruthenenſes.

Paſchalis II. Papæ epiſtola ad Clericos Eccleſiæ Pariſienſis, qua eis commendat eorum Epiſcopum Galonem.

Ejusdem epiſtolæ de monaſterio Semichenſi in Hungaria, ad Hugonem Abbatem monaſterii S. Ægidii in Septimania.

Ludovici VI. Francorum præceptum de libertate teſtandi & bellandi pro ſervis Eccleſiæ Pariſienſis.

Paſchalis II. Papæ epiſtola, qua pondus Apoſtolicæ auctoritatis addit ſuperioribus Ludovici litteris.

Ejusdem *Paſchalis* epiſtola ad Joannem Priorem eccleſiæ beati Petri de Valeriis in Septimania.

Calliſti II. Papæ epiſtola ad Berengarium Abbatem monaſterii Craſſenſis in Septimania.

Ejusdem epiſtola ad illuſtrem feminam Juſſolinam & filios ejus, ejusdem argumenti cum ſuperiore.

Ejusdem bulla de privilegiis monaſterii S. Mariæ Joſaphat in diœceſi Carnotenſi.

Ejusdem epiſtola ad Marbodum Epiſcopum Redonenſem.

Ejus-

Ejuſdem epiſtola ad Girbertum Epiſcopum & Canonicos Pariſienſes.

Ollegarii ArchiepiſcopiTarraconenſis epiſtola ad Raimundum Epiſcopum Auſonenſem ſuffraganeum ſuum, qua ejus conſultationi reſpondet.

Innocentii II. Papæ epiſtola ad Ulgerium Epiſcopum Andegavenſem.

Ulgerii Epiſcopi Andegavenſis relatio ad Innocentium II. Papam pro monaſterio Rotenſi adverſus Monachos Vindocinenſes.

Innocentii II. Papæ epiſtola ad Robertum Abbatem S. Mariæ de Rota.

De primo dono Eccleſiæ S. Nicolai de Credone.

Paſchalis II. privilegium de eodem dono S. Nicolai.

Fundatio Eccleſiæ S. Mariæ de Rota.

Acta concordiæ initæ inter Canonicos Ruthenenſes & Monachos Maſſilienſes, ſuper Eccleſia S. Amantii & ſepultura civium Ruthenenſium.

Bulla *Lucii II.* Papæ confirmantis ſuperiorem tranſactionem.

Alphonſi Regis Portugalliæ epiſtola ad Lucium II. Papam, qua regnum ſuum Romanæ Eccleſiæ tributarium conſtituit.

Lucii II. Papæ reſponſoria.

Eu-

Eugenii III. epiſtola ad Petrum Regenſem & Bertrandum Forojulienſem Epiſcopos.

Bulla *Adriani IV.* qua confirmat ordinationem factam de Eccleſiis S. Genovefæ.

Ejusdem epiſtola adverſus Gaufredum Comitem Ruſcinonenſem.

Litteræ *Ermengaudi* Comitis Urgellenſis, quibus abdicat conſuetudinem capiendi bona Epiſcoporum defunctorum.

Epiſtolæ duæ *Alexandri III.* pro Guinardo Comite Ruſcinonenſi.

Henrici Archiepiſcopi Remenſis epiſtola increpatoria ad Cardinales Romanæ Eccleſiæ in cauſa Drogonis Cancellarii Noviomenſis.

Ejusdem epiſtola ad Alexandrum III. de eodem argumento.

Reſponſoria *Alexandri III.* Papæ ad ſuperiorem epiſtolam.

Ejusdem *Alexandri* epiſtola ad Decanum & Capitulum Eccleſiæ Pariſienſis, de reſidentia Canonicorum forinſecorum.

Nicolai Monachi Clarevallenſis epiſtola ad Henricum Comitem Campaniæ.

Ejusdem epiſtola ad Willelmum Archiepiſcopum Remenſem.

Acta concordiæ initæ inter Auſcitanam & Cæſarauguſtanam Eccleſias occaſione Eccleſiæ Alagonenſis. *Ca-*

Cæleſtini III. epiſtola de translatione Berengarii Epiſcopi Ilerdenſis ad metropolim Narbonenſem.

Epiſtola I. Epiſcopi Lyddenſis ad magiſtrum Michaelem Decanum Eccleſiæ Pariſienſis & electum Patriarcham Hieroſolymitanum.

Litteræ Capituli Remenſis ad Abbatem Clarevallenſem, qui eſt in Epiſcopum electus.

Mandata Velletrenſibus, Coranis & Sarminitanis data ab *Hugolino* Epiſcopo Oſtienſi pro conſervanda pace cum Nimphanis & Sitinis.

Alphonſi Regis Caſtellæ epiſtola ad Philippum Auguſtum Francorum Regem, qua ab eo petit auxilium adverſus Sarracenos.

Honorii III. epiſtola ad Raimundum Rogerium Comitem Fuxenſem.

Ejuſdem epiſtola ad Amalricum Comitem Toloſanum.

Ejuſdem epiſtola ad Ludovicum VIII. Francorum Regem.

Epiſtola cujusdam hiſtorica de victoriis Regis Davidis in oriente.

Litteræ *Philippi Pulchri* Francorum Regis de ſublevanda inopia Matthæi Epiſcopi Dunxeldenſis in Scotia.

Litteræ *Benedicti XII.* de pravis moribus Clericorum Eccleſiæ Narbonenſis.

Arnaldi Ceſcomitis Archiepiſcopi Tarraconenſis epiſtolæ duæ de Sarracenis ab Hiſpania pellendis.

Balduini de Luxemburgo Archiepiſcopi Treverenſis litteræ de confœderatione facta cum Philippo VI. Francorum Rege.

Ludovici IV. Bavari Imp. ſubmiſſio facta Clementi VI. anno MCCCXLIV.

Errores ſectæ hominum intelligentiæ, & proceſſus factus contra fratrem Willelmum de Hildeniſſem Carmelitam per Petrum de Alliaco Epiſcopum Cameracenſem. A. C. MCCCCXI.

Hiſtoria monaſterii Figiacenſis in diœceſi Cadurcenſi.

Chronicon Floriacenſe.

Chronicon Gremonenſe.

De Majori-monaſterio & Abbatibus ejus.

Chronicon breve monaſterii Canigonenſis in diœceſi Helenenſi.

Chronicon Savigniacenſe.

Collectio locorum quorundam inſignium conſilio omiſſorum in libro ſexto Rerum Sicanicarum Maurolyci Abbatis.

Stephani Baluzii notæ ad Lactantium.

Ejusdem notæ ad Acta Martyrum.

Pri-

Primum inter vetera Monumenta, quæ hoc tomo Baluzius collegit, locum merito obtinet inſignis Lactantii liber de mortibus perſecutorum, quem per tot ſecula abditum Vir doctiſſimus in lucem produxit, & eruditis ſuis notis illuſtriorem reddidit. Dignus vero hic libellus viſus eſt, quem poſt Baluzium alii quoque viri docti certatim exornarent. Cum igitur Thomas Sparckius Lactantii opera Oxonii A. C. 1684. ederet, reliquis Lactantii Operibus, quæ hactenus per Xyſtum Betulejum, in indice Hiſpanico expurgationi traditum, Michaelem Thomaſium, Joſephum Iſæum, Antonium Thyſium, Servatium Gallæum, alioſque vulgata fuerant, etiam hunc de mortibus perſecutorum libellum adjecit, & notis Baluzii omiſſis alias breviores ſubſtituit, ac ſimul Henrici Dodwelli diſſertationem de Ripa Striga, cujus Lactantius in hoc libello meminit, vulgavit. Deinde cum anno ſequenti 1685. Lactantii opera iterum Cantabrigiæ prelo ſubjicerentur, doctiſſimus editor, quiſquis ille fuerit, omittere non potuit, quin denuo Lactantii libellum de mortibus perſecutorum hac occaſione luci exponeret, eundemque notis ſuis illuſtraret. Seorſim hic Lactantii libellus prodiit Aboæ in Finlandia cum notis

Johannis Columbi & Gisberti Cuperi A. C. 1684. & Oxonii 1680. additis ad calcem actis Perpetuæ & Felicitatis, quam editionem Johanni Fell Oxonienſi Epiſcopo debemus. In eundem libellum Lactantii omiſſo textu notas edidit Pariſiis A. C. 1690. Nicolaus Toinardus. Tandem etiam Paulus Bauldri A. C. 1692. Trajecti ad Rhenum cum ſuis & aliorum notis hunc Lactantii librum vulgavit. Præmittit Jacobi Tollii epiſtolam ad Immanuelem Schelſtratenum, qua ipſi ſuas in hunc Lactantii librum notas conſecrat. Sequitur ipſe Lactantii libellus, cui Bauldrus & ſuas ipſius, & Virorum doctiſſimorum J. Georgii Grævii, Thomæ Gale, Eliæ Boherelli, Petri Allixii, Jacobi Tollii, Pauli Colomeſii aliorumque editas pariter ac ineditas notas ſubjicit. Sequuntur deinde integræ Stephani Baluzii in hunc libellum notæ, & duæ ejusdem epiſtolæ, in quibus duo hujus libelli loca illuſtrantur, quibus Petri Valerii Diazii de quodam Lactantii loco corrupto conjectura præmittitur, item Gisberti Cuperi notæ in hunc Lactantii libellum eæque longe auctiores, quam antea in Columbi editione vulgatæ fuerant, ejusdemque ad Paulum Voet van Winſen epiſtola, nec minus Johannis Columbi notæ ad hunc libellum, quibus alia Cupe

pe

peri ad Voëtium epiſtola ſubjungitur, Henrici Dodwelli diſſertatio de Ripa Striga, Nicolai Toinardi notæ ad hunc Lactantii librum, Theoderici Ruinarti præfatio generalis ad acta Martyrum a ſe edita, & tandem chronologia perſecutionum & rerum ad perſecutiones pertinentium, cum variis indicibus nempe addendorum, locorum Scripturæ, Autorum, & rerum memorabilium. Neque hic tacendum, in alias quoque linguas hunc Lactantii librum translatum eſſe. Gallice enim illum vertit Dn. Maucroix Canonicus Remenſis, Anglice autem Gisbertus Burnetus.

Tertius liber collectionis veterum monumentorum, quæ hactenus in variis codicibus ac bibliothecis latuerunt, ſeu miſcellaneorum a Stephano Baluzio collectorum imprimis deſtinatus eſt memoriæ virorum quorundam illuſtrium, quorum geſta ex fide Scriptorum coætaneorum recenſentur. Leguntur enim hoc tomo:

Geſta Domni Aldrici Epiſcopi Cenomanenſis a diſcipulis ejus ſcripta.

Vita beati Geraldi Archiepiſcopi Bracarenſis auctore ejus diſcipulo *Bernaldo* Archidiacono Bracarenſi.

Tractatus de converſione Pontii de Larazio,

zio, & exordii Salvanienſis monaſterii vera narratio, auctore *Hugone Francigena* Monacho ejusdem monaſterii.

Leonardi Aretini oratio in funere Nannis Strozæ Equitis Florentini.

Poggii Florentini oratio in funere Leonardi Aretini.

Vita Dominici Capranicæ Cardinalis, auctore *Baptiſta Poggio.*

Narratio vetus de morte Juliani Cæſarini Cardinalis, auctore *Ægidio Carlerii* Decano Cameracenſi.

Tractatus *Jordani Bricii* adverſus Cardinalem de Capranica.

Itinerarium Adriani VI. auctore *Blaſio Ortizio* Canonico Toletano.

Vita Mauritii Burdini Archiepiſcopi Bracarenſis ſcriptore *Stephano Baluzio* Tutelenſi.

Ex his monumentis Adriani VI. itinerarium jampridem quidem fuit editum Toleti A. C. 1546. per Johannem ab Ayala Typographum, curante Blaſio Garajo. Verum cum iſta editio ſit rariſſima & paucis literatis viſa, operæ pretium facturum ſe putavit Baluzius, ſi illud itinerarium multa notatu digna continens recudi procuraret. Inter vitas hoc tomo comprehenſas occurrit vita Dominici

Ca-

Capranicæ Cardinalis autore Baptiſta Poggio, Poggii Florentini filio, ac niſi Baluzium conjectura ſua fallit, Auguſtinianorum Diſcalceatorum autore ac fundatore, qui Cardinali huic Capranicenſi vitam exemplarem, integritatem, fidem & doctrinam ſingularem tribuit. At longe aliter de iſto Cardinali ſenſit Jordanus Bricius Jureconſultus Aquiſextienſis in tractatu pro Eugenio IV. adverſus Cardinalem Capranicenſem ſcripto, quem Baluzius itidem tertio Miſcellaneorum ſuorum tomo inſeruit.

Quarto libro miſcellaneorum Baluzii, qui A.C. 1683. lucem publicam adſpexit, ſequentia exhibentur monumenta:

Fragmentum *Theodoriti* de Trinitate.

Aliud ejuſdem contra Sabellium.

Hugonis Floriacenſis tractatus de regia poteſtate & ſacerdotali dignitate.

Vita B. Stephani Abbatis Obazinenſis in diœceſi Lemovicenſi.

Acta viſitationis provinciarum Burdegalenſis & Bituricenſis a Simone Archiepiſcopo Bituricenſi ab anno Chriſti 1284. usque ad annum 1291.

Epiſtola *Taionis* Epiſcopi Cæſarauguſtani ad Eugenium Epiſcopum Toletanum.

Teſtamentum *Volfaudi* Comitis fundatoris Abbatiæ S. Michaëlis ad Moſam.

Item teſtamentum Volfaudi de villa Marſupia.

Item ejusdem de villa Condato.

Ex epiſtola *Paulini* ad Leonem Patriarcham fragmentum.

Epiſtola *Alcuini* ad Carolum M. quum ad eum mitteret libros 7. adverſus Felicem.

Præfatio *Alcuini* in libros 7. adverſus Felicem ad Carolum M.

Epiſtola cujusdam: *quid ſit ceroma.*

Ludovici Pii præceptum pro eccleſia Nemauſenſi.

Ejusdem *Ludovici* præceptum ut nonas & decimas dent, qui beneficia tenent de Abbate S. Michaëlis ad Moſam.

Deſtructio capellæ Maſiriaci, quæ ſtructa erat in injuriam eccleſiæ Aciaci.

Ludovicus Rex concedit Uncrino Monacho S. Michaelis Fraxinum ad reſtaurationem veteris monaſterii.

Caroli ſimplicis præceptum de eodem.

Epiſtola *Leonis VIII.* de privilegiis abbatiæ Montis-majoris.

Litteræ *Vuigfridi* Epiſcopi Virdunenſis de Eccleſia Alieri.

Gregorii V. epiſtola de privilegiis abbatiæ Montis-majoris.

Arnoldi Epiſcopi Halberſtatenſis epiſtola ad Henricum Epiſcopum Herbipolenſem de inſtitutione Epiſcopatus Bambergenſis.

Epiſtola *Uvalonis* ad Uvidonem Epiſcopum.

Charta *Landulphi* Epiſcopi Eccleſiæ Taurinenſis de parte capitis S. Johannis.

Narratio electionis Abbatis Soricinenſis.

Litteræ *Pibonis* Epiſcopi Tullenſis de cella Aſmantiæ.

Sophia Comitiſſa de eadem cella.

Litteræ quibus Domnus Abbas *Odelricus* S. Michaelis ad Moſam apud Apoſtolicum Urbanum II. impetravit, ut ſepultura circa hanc Eccleſiam conſtitueretur.

Auctoritatis apoſtolicæ reſcriptum.

Placitatio inter Abbatem Lanzonem S. Michaelis, & Abbatiſſam Joviniaci.

Privilegium *Innocentii II.* de Eccleſia Tyriaci.

Epiſtola *Thomæ* quondam Abbatis Maurigniacenſis ad S. Bernardum Abbatem Clarevallenſem.

Litteræ *Manegaudi* Abbatis S. Michaelis de renovanda memoria Ducis Volfaudi.

Monachorum S. Michaelis querimonia ad Archiepiſcopum Trevirenſem de injuriis Comitis Rainaldi Barrenſis.

X 5 Lit-

Litteræ *Victoris* Antipapæ ad Albertum Epiſcopum Virdunenſem.

Alexandri III. epiſtolæ duæ pro Eccleſia Albienſi.

Innocentii III. epiſtola pro eadem Eccleſia.

Pelagii Cardinalis S. Cæciliæ epiſtola ad Guillelmum Epiſcopum Albienſem.

Generatio Guillelmi Baſtardi & quorundam aliorum magnorum.

Epiſtolæ ſeptem *S. Anſelmi* Archiepiſcopi Cantuarienſis.

Aveſgoti Monachi Cenomanenſis epiſtola ad S. Anſelmum.

Epiſtola *Johannis* ad Anſelmum.

Hugonis de Cleeriis commentarius de majoratu & ſeneſcalcia Franciæ.

Epiſtola *Henrici II.* Regis Angliæ de cuſtodia Abbatiæ S. Juliani Turonenſis.

Notitia de electione Abbatis Voſienſis.

Teſtimonia de indulgentia conceſſa Eccleſiæ S. Mariæ de Portiuncula.

Litteræ *Ludovici IX.* de fundatione Eccleſiæ Damiatæ.

Ejusdem *Ludovici* litteræ de penſione conceſſa Epiſcopo Damiatano.

Quoddam ſcriptum de vacatione Eccleſiæ Sueſſionenſis, & de collatione præbendarum tempore regalium.

Lit-

Litteræ Decani & Capituli Cenomanenſis de petenda licentia eligendi.

Epiſtola Capituli Valentini ad Archiepiſcopos Narbonenſem & Arelatenſem.

Teſtamentum *Raymundi de Cornilio* Epiſcopi Cadurcenſis.

Litteræ *Clementis VI.* de epiſcopatu Oſtienſi collato Stephano Cardinali ſanctorum Johannis & Pauli.

Epiſtola *Lucii Colucii Salutati* ad Nicolaum de Auximo.

Ejusd. epiſtola ad Franciſcum Bruni.

Ejusdem ad Carolum VI. Regem Francorum, nomine civitatis Florentiæ.

Philippi Archiepiſcopi Arelatenſis epiſtola ad Capitulum ejusdem Eccleſiæ.

Sigismundi Pandulfi Malateſtæ Principis Ariminenſis epiſtola ad Mahometum II. Turcarum Imperatorem.

Epiſtola *Sixti IV.* ad Carolum Ducem Burgundiæ de Cardinalibus noviter factis, & de legatione Beſſarionis in Franciam.

Articuli Nominalium oblati Ludovico XI. Regi A. 1473.

Opiniones ſive ſignaturæ Doctorum Pariſienſium, quarum fit mentio in ſuperioribus articulis.

Car-

Carmina.

Alcuini carmina ponenda in quodam codice ſacræ ſcripturæ.

Walafridi Strabi de baſilica condita à Bugge filia Regis Angliæ.

Rhabani Mauri ad Heiſtulfum Archiepiſcopum.

Epitaphia.

Flodoardi Presbyteri Remenſis.

Theodorici I. Epiſcopi Metenſis.

Adalberonis II. Epiſcopi Metenſis.

Gauzlini Archiepiſcopi Bituricenſis & Abbatis Floriacenſis.

Vitalis Abbatis Savigniacenſis.

Cononis Epiſcopi incertæ ætatis.

Carmen in laudem S. Anſelmi Archiepiſcopi Cantuarienſis.

Epicedion in obitum ejus.

Breviter quartus hic miſcellaneorum tomus recenſetur in actis Eruditorum 1684. Menſ. Aprili, ubi imprimis ex articulis qui Ludovico XI. a Nominalibus oblati ſunt, perſecutiones Nominalium recenſentur, quarum ſecunda fundationi Academiæ Lipſienſis occaſionem dedit, quæ in his articulis ſolenniſſimæ Univerſitatis titulo condecoratur.

Quatuor hos miſcellaneorum tomos A.C. 1700. quintus excepit, quo exhibentur:

Opuſcula *S. Benedicti* Abbatis Anianenſis.

Gerohi Præpoſiti Reicherſpergenſis liber de corrupto Eccleſiæ ſtatu.

Geſta de reſtitutione epiſcopatus Atrebatenſis.

Epiſtolæ *Lamberti* Epiſcopi Atrebatenſis 144.

Privilegia conceſſa ab eodem *Lamberto.*

Varia de rebus Atrebatenſibus.

Diſpoſitio rei familiaris facta a *Petro* Venerabili Abbate Cluniacenſi.

Gaufredi Clarevallenſis epiſtola ad Eskilum Archiepiſcopum Lundenſem.

Conſtitutiones monaſterii Jottenſis editæ anno MCCXXV. a Romano Cardinale.

Fragmenta epiſtolarum *Gelaſii I.* Papæ.

Epiſtola *Vigilii* Papæ.

Epiſtola *Johannis III.* Papæ ad Petrum Epiſcopum Ravennatem.

Fragmenta epiſtolarum *Pelagii I.* Papæ.

Fragmenta epiſtolarum *Pelagii II.* Papæ.

S. Gregorii Papæ epiſtolæ ad diverſos.

Ejusdem epiſtola ad Petrum Subdiaconum.

Recharedi Regis Gothorum epiſtola ad S. Gregorium.

No-

Notitia de ordinatione Martini Presbyteri & Gaudioſi Diaconi.

Epiſtola *Johannis VII.* Papæ ad Anglos.

Capitula reſponſionum *Nicolai I.* Papæ ad legationem Salomonis Epiſcopi.

Ejusdem epiſtola ad Ludovicum Imperatorem.

Ejusdem epiſtola ad Carolum Calvum Regem Francorum.

Ejusdem fragmentum ex epiſtola ad Bernardum filium Bernardi Comitis.

Ejusdem decretum de pœnitentia matricidæ.

Adriani II. Papæ epiſtola ad B. Epiſcopum, ut videtur, Cathalanenſem.

Fragmenta epiſtolarum *Johannis VIII.* Papæ.

Et Benedicti Anianenſis quidem opuſcula quantum attinet, ſunt illa: teſtimoniorum nubecula de incarnatione Domini, & ſancta & individua Trinitate, & iteratione baptiſmatis devitanda, item diſputatio adverſus Felicianam impietatem, epiſtola ad Guarnarium, & confeſſio fidei, qua ſe peccatorem agnoſcit, inexhauſto tamen fidei fœdere confidit. Gerohi liber de corrupto eccleſiæ ſtatu eſt commentarius myſticus in Pſalmum LXIV. Hebræis LXV. in cujus præfatio-

ſatione improbat, quod eccleſia Romana cœpiſſet Curia Romana appellari. De reliquis hujus tomi ſcriptis nihil addimus.

XIX. Pergimus ad Philippi Labbei Jeſuitæ novam bibliothecam manuſcriptorum librorum duobus tomis in Folio comprehenſam. PRIMI TOMI titulus ita ſe habet: *Novæ bibliothecæ manuſcriptorum librorum tomus primus: Hiſtorias, Chronica, Sanctorum Sanctarumque vitas, translationes, miracula, ſtemmata genealogica, ac ſimilia antiquitatis præſertim Franciæ, monumenta, nunc primum ex MSS. variarum bibliothecarum codicibus eruta copioſe ac plena manu repræſentans. Opera ac ſtudio Philippi Labbe, Biturici, Societ. Jeſu Presbyteri. D. D. D. Illuſtriſſimo Viro Nicolao Fucquetio, Regio in Pariſienſi Senatu Procuratori & ſummo Gallici ærarii Præfecto. Pariſiis, apud Sebaſtianum Cramoiſy, Regis & Reginæ Architypographum, & Gabrielem Cramoiſy, via Jacobæa, ſub Ciconiis A. C. 1657.*

Diviſus eſt hic primus tomus in 5. ſectiones: Et *prima* quidem ſectio continet antiquorum Scriptorum aliquot ſelecta monumenta, qualia ſunt:

I. *Faſti Conſulares Idatiani*, quos Sirmondus mutilos vulgaverat, nunc integri editi.

II.

II. *Tironis Proſperi* chronicon integrum, ab Adamo ad Romam captam a Genſerico Vandalorum Rege A. C. 455. ſeu urbis conditæ 1208. Monet enim Labbeus falli viros quosdam eruditos, qui arbitrati ſunt Proſperum tantum Hieronymiano Chronico appendicem attexuiſſe. Exhibet ergo duas hujus Chronici partes, quarum prima a rerum ortu ad mortem usque Valentis procedit, & nunc primum ex codicibus manu exaratis prodit, poſterior ab A. C. 379. usque ad A. C. 455. progreditur, & a Labbeo in pluribus auctior atque emendatior exhibetur. Priori parti chronici ſubjicitur auctarium de variis hæreſibus, nec non diverſæ lectiones ex aliis codicibus MSCtis collectæ. Poſteriori parti ſubjicitur vel ejusdem vel alterius Proſperi chronicon ex editione Pithœi multis in locis per MSCtorum codicum collationem emendatum.

III. *Iſidori Hiſpalenſis* hiſtoriæ Regum Gothorum, Vandalorum & Suevorum longe auctiores & emendatiores hactenus editis, quæ etiam, dum Labbei opus adhuc ſub prelo ſudaret, apud Belgas in Hugonis Grotii collectione rerum Gothicarum ex Sirmondi apographo in lucem emiſſæ ſunt.

IV. *Hugonis* primum Monachi abbatiæ S. Vitoni

Vitoni Virdunenſis, ac poſtea Abbatis S. Petri Flaviniacenſis chronicon, quod Labbeus hiſtoriæ eccleſiaſticæ undecimi præſertim ſeculi incomparabilem theſaurum appellat. Dividitur in duas partes, quarum prima ab anno primo æræ chriſtianæ ad A. C. 1002. ſecunda ab A. C. 1002. usque ad A. C. 1102. pertingit. Non diſſimulat autem Labbeus, ſe in prima hujus chronici parte multas inutiles lacinias omiſiſſe, quas nullum induſtrium hiſtoriæ eccleſiaſticæ indagatorem merito unquam jure deſideraturum ſcribit. Subjiciuntur autem huic chronico analecta quædam monumentorum Cœnobii Flaviniacenſis deſcripta ex ſchedis Jacobi Sirmondi.

Secunda ſectio tomi primi exhibet Anonymorum chronica brevia duodetriginta nunquam antea typis commiſſa cum aliquot aliis auctioribus & emendatioribus. Sunt autem illa chronica:

I. Chronicon duplex Monaſterii S. Albini Andegavenſis; primum ab A. 929. ad 1200. alterum ab A. 768. ad A. 1106.

II. Aliud chronicon Andegavenſe, quod a quibusdam Vindocinenſe dicitur, ab A. C. 678. ad 1251.

III. Chronicon Aquitanicum, quod a

 non-

nonnullis dicitur fragmentum chronici Lemovicenſis, ab A. 834. ad A. C. 1025.

IV. Chronicon breve Autiſiodorenſe cum appendice.

V. Excerpta aliquot ex chronico MSCto Abbatiæ Benigni Divionenſis.

VI. Chronicon Cœnobii S. Petri Catalaunenſis, ab A. C. 1009. ad A. 1223.

VII. Chronologi Anonymi, qui ſub Alexandro Severo floruiſſe perhibetur, chronicon de diviſionibus & generationibus gentium, cujus partem etiam Caniſius in antiquis ſuis lectionibus vulgavit.

VIII. *Claudii Taurinenſis* brevis chronica juxta hebraicam ſacrorum codicum veritatem, nunquam antea in lucem edita.

IX. Chronicon Dolenſis cœnobii ſive Abbatiæ B. Mariæ Burgi Dolenſis ad Angerem fluvium: ab A. C. 918. ad A. 1345. cum appendice recentiori ab A. 1459. ad A. C. 1550. item excerpta ex codice de miraculis B. Mariæ Dolenſis.

X. Catalogus Præſulum Eboracenſium.

XI. Chronicon Engoliſmenſe, ab A. C. 814. ad A. C. 991.

XII. Chronicon Fiſcanenſis Monaſterii, ab anno primo Chriſti ad A. 1220. cum appendice Brennacenſi, & Catalogo Abbatum Fiſcanenſium.

XIII.

XIII. Chronica Regum Francorum breviter digeſta & ſub Rege Carolo Calvo ſcripta.

XIV. Breve chronicon Lemovicenſe ſiue Aquitanicum ab A. C. 538. ad A. 1037.

XV. Chronicon Leodienſe ab A. C. 400. ad A. C. 1132.

XVI. Excerpta ex chronico *Victoris Maſſilienſis* ab A. C. 539. ad A. C. 1481.

XVII. Chronicon breve Vincentii Metenſis ab A. C. 511. ad A. C. 1279.

XVIII. Duplex chronicon Cœnobii S. Michaelis de Monte ſive Tumba dicti in Periculo Maris; prius ab A. C. 494. ad A. C. 1154. poſterius ab A. C. 421. ad A. C. 1056. Additur ſeries chronologica Abbatum celeberrimi Monaſterii de Monte S. Michaelis in Periculo Maris.

XIX. Brevis hiſtoria Comitum Provinciæ ex familia Comitum Barcinonenſium, a morte Gilberti usque ad Carolum Andegavorum Comitem & utriusque SiciliæRegem.

XX. Iter Romanum Petri de Columbario Cardinalis.

XXI. Chronicon breve Remenſe a C. N. usque ad A. C. 1120. & aliud Remenſe ab A. C. 830. usque ad A. C. 999. cum auctario Flodoardi.

XXII. Chronicon Rotomagenſe a N. C. usque ad A. C. 1344.

XXIII. Appendix ad chronicon Sigeberti ab A. C. 1113. usque ad A. C. 1162.

XXIV. De Ordine Vallis ſcholarium in diœceſi Lingonenſi, qui ſub regula S. Auguſtini habitum ſumſit.

XXV. Chronicon Vezeliacenſe ab A. C. 660. usque ad A. C. 1316.

XXVI. Hiſtoria brevis Nivernenſium Comitum autore, ut quidam putant, *Hugone Pictavino*, quam Labbeus in miſcellaneis ſuis Curioſis Tom. II. p. 558. jam ediderat, & hoc loco denuo collatam cum variis apographis edere voluit.

XXVII. Chronicon Abbatiæ S. Vitoni Virdunenſis ab A. C. 852. ad A. C. 1598.

XXVIII. Brevis annorum ſumma ab O. C. usque ad annum Caroli M. 22.

Subjiciuntur appendices chronicorum Autiſſiodorenſis & Leodienſis.

Tertia primi tomi ſectione continentur Autiſſiodorenſium antiquitatum illuſtria quædam monumenta, nempe:

I. GeſtaAutiſſiodorenſiumEpiſcoporum ab Anonymis Scriptoribus diverſis conſignata.

II. Paſſio S. Peregrini Autiſſiodorenſium primi Epiſcopi & Martyris.

III.

III. Vita S. Aunarii ſive Aunacharii Autiſſiodorenſis Epiſcopi & Confeſſoris.

IV. De Eccleſia S. Germani Autiſſiodorenſis Epiſcopi ejusque dedicationibus.

V. De vita & miraculis S. Germani libri duo hactenus a pluribus deſiderati, autore *Herico* ſive *Errico*, qui etiam Germani vitam heroico carmine in 6. libros diſtributo deſcripſit, jam olim a Simone Colinæo Pariſiis excuſam.

VI. De geſtis Abbatum monaſterii Germani Autiſſiodorenſis ab A. C. 989. usque ad A. C. 1277. autore Frat. *Guidone* ejusdem monaſterii Abbate.

VII. Hiſtoria Selebienſis Monaſterii, quod in honorem S. Germani A. C. 1069. ædificatum eſt.

Quarta ſectione exhibentur miſcellanea opuſcula ad variam hiſtoriam ſpectantia, ſcilicet:

I. *Bernhardi Guidonis* tractatus de Sanctis, quorum corpora Lemovicenſem diœceſin ornant: Item de Sanctis extra Lemovicenſem diœceſin ſepultis, ſeu nomina Sanctorum, qui de Lemovicenſi ſede orti ſunt: Item nomina Virorum, qui humiliter jacent, licet clari ſint multis miraculis in diœceſi Lemovicenſi.

II. De inſtitutionibus Ordinis Carthuſienſis, ſeu primis Carthuſiæ Prioribus.

III. Origines Ciſtercienſis Ordinis incertis Autoribus ſcriptæ.

IV. Proceſſus Canonizationis S. Roberti Abbatis Moliſmenſis ac primi Ciſtercienſis Ordinis Fundatoris.

V. De miraculis B. Virginis Mariæ autore *Gauterio* Monacho Cluniacenſi.

VI. Charta privilegii Odonis Majoris de Chalo propre Stampas conceſſi a *Philippo I.* Rege Francorum.

VII. De S. Baboleno Foſſatenſi Abbate ejusque corporis variis translationibus.

VIII. Elogia aliquot Lingonenſium Epiſcoporum, unius Bajocenſis Antiſtitis, & Jarentonis Abbatis S. Benigni.

IX. Elogia Philippi Pulchri Francorum Regis ejusque filiorum.

X. Genealogia brevis Dominorum Belliſmenſium.

XI. Origo Comitum Vindocinenſium.

XII. Tractatus brevis de proceſſione reliquiarum S. Genovefæ Patronæ Pariſienſis facta A. 1207.

XIII. De miraculo hoſtiæ a Judæo Pariſiis A. C. 1290. multis ignominiis affectæ.

XIV. Epiſtola *Eucherii* Epiſcopi ad Fauſtum

ſtum ſeu Fauſtinum Presbyterum Inſulanum de ſitu urbis Hieroſolymitanæ atque ipſius Judææ.

XV. Prologus librorum trium *Adamanni* de locis ſanctis.

XVI. De oblatione & recitatione verſuum Aratoris R. E. Subdiaconi.

XVII. *Fabii Placiadis Fulgentii* præfatio in expoſitiones ſermonum cum teſtimoniis.

XVIII. *Servii* Centimetro præfixa epiſtola.

XIX. *Januarii* epiſtola ſeu proœmium epitomes Valerii Maximi dictorum factorumque memorabilium.

Quinta denique primi tomi ſectione continentur vitæ, translationes, miracula Sanctorum Sanctarumque hactenus inedita, nempe:

I. Vita Adalberonis II. Epiſcopi Metenſis.

II. *Hildiwardi* Epiſcopi Halberſtadienſis epiſtola ad Adalberonem.

III. Vita S. Adelphi Confeſſoris Abbatis Montis Romarici.

IV. Paſſio & miracula B. Antonini Martyris.

V. Vita S. Apollinaris Valentiæ ad Rhodanum Epiſcopi & Confeſſoris.

VI. Vita S. Aviti Viennenſis Archiepiſcopi.

VII. Vita S. Arigii Epiſcopi Vapincenſis & Confeſſoris.

VIII. Vita & miracula S. Deſiderii Cadurcenſis Epiſcopi & Confeſſoris.

IX. Vita S. Germani de Rota Epiſcopi & Martyris.

X. Vita S. Glodeſindis Virginis autore *Johanne* Monaſterii Gorzienſis Abbate.

XI. Vita Johannis Gorziæ Abbatis, & aliorum plurimorum, qui cum eo in eodem Monaſterio & vicinis locis vixerunt.

XII. *Leodegarii* Heduorum Epiſcopi epiſtola conſolatoria ad Sigradam genitricem ſuam.

XIII. Vita S. Manuæi Bajocenſis, ut volunt, Epiſcopi.

XIV. Vita S. Pipionis Levitæ & Confesſoris.

XV. Vita S. Romarici Abbatis.

XVI. Vita Wandregiſili Fontanellenſis Abbatis Confeſſoris.

XVII. Series Abbatum Flaviniacenſium.

XVIII. *Arnaldi de Verdala* Magalonenſis Antiſtitis ſeries chronologica Epiſcoporum Magalonenſium.

XIX. *Stephani* Papæ privilegium pro Archie-

chiepiſcopatu de Terracona, nec non ejusdem privilegium Arnulfo Narbonenſi Antiſtiti datum.

XX. Exemplar teſtamenti Remigii Remenſis Archiepiſcopi emendatius quam in nova diſquiſitione de ampulla Remenſi prodiit.

SECUNDUS hujus bibliothecæ Labbeanæ tomus, qui eodem anno 1657. Pariſiis prodiit, hoc gaudet titulo:

Novæ bibliothecæ manuſcriptorum librorum tomus ſecundus: Rerum Aquitanicarum præſertim Bituricenſium uberrima collectio. Hiſtorias, Chronica, Vitas Sanctorum, ac ſimilia antiquitatis monumenta nunc primum ex MSS. Codicibus eruta, copioſe repræſentans. Opera & ſtudio Philippi Labbe, Biturici, Soc. Jeſu Presbyteri.

Hic ſecundus tomus iterum diviſus eſt in quinque ſectiones: Atque *prima* quidem ſectione continentur hiſtoriæ aliquot & Chronica paulo majoris momenti, nempe:

I. Hiſtoria Archiepiſcoporum Bituricenſium, a S. Urſino ad Jacobum Regium XCV. Archiepiſcopum.

II. *Ademari* Cabannenſis Chronicon, a principio Monarchiæ Franciæ ab A. C. 829. usque ad 1029.

III. Conventio inter Willelmum Ducem Aquitaniæ & Hugonem Chiliarchum de Liziniaco, incerto Autore.

IV. Chronicon Abbatiæ S. Maxentii in Pictavenſi diœceſi, vulgo chronicon Malleacenſe dictum, ab O. C. ad A. C. 1141. cum Julii Flori prologo de hiſtoriis ſive de ætatibus ſeculi.

V. *Petri* Malleacenſis Monachi ad Goderannum Abbatem Malleacenſem libri 2. de antiquitate & commutatione in melius Malleacenſis inſulæ, & translatione corporis S. Rigomeri.

VI. Narratio de Monaſterii Malleacenſis devaſtatione facta a Gaufrido de Leziniano, ab Anonymo ejusdem loci Monacho circa annum 1230. ſcripta; cum diplomate Gregorii IX. Papæ de compoſitione litis illius inter Malleacenſem Abbatem & Gaufredum Leziniacenſem.

VII. Hiſtoria Pontificum & Comitum Engoliſmenſium.

VIII. Nomina ac geſta Lemovicenſium Epiſcoporum a Protopræſule Martiale usque ad annum 1273. autore F. *Bernardo Guidonis* Epiſcopo Lodouenſi.

IX. Commemoratio Abbatum Lemovicenſium Baſilicæ S. Martialis Apoſtoli, autore

re *Ademaro* Cabannenſi Monacho S. Eparchii Engoliſmenſis, cui Monachus alter *Helias de Roſſiaco* continuationem adtexuit.

X. De ordinibus Grandimontenſi atque Artigiæ, & monaſterio S. Auguſtini Lemovicenſis, autore *Bernardo Guidonis* Lemovicenſi.

XI. Chronica *Gaufredi* Cœnobitæ monaſterii D. Martialis Lemovicenſis ac deinde Prioris Voſienſis, a tempore Roberti Pii Regis Francorum usque ad A. C. 1184.

Secunda ſectio tomi ſecundi exhibet vitas, elogia, translationes, miracula plurimorum Sanctorum Sanctarumque ad Bituricenſem diœceſin ſpectantium. Sunt autem:

I. S. Amandi Trajectenſis Epiſcopi vitæ ſummarium ſive elogium.

II. S. Ambroſii Caturcenſis Epiſcopi in pago Bituricenſi ad Ernonem fluvium defuncti vita. Ejusdem vita prolixiori ac ſimpliciori ſtylo.

III. Aventini breve elogium.

IV. S. Auſtregiſili Bituricenſis Archiepiſcopi res geſtæ ac miracula.

V. De S. Bertoara ſeu Bertrada.

VI. Elogium hiſtoricum S. Deodati Abbatis.

VII. S. Deſiderati XXII. Bituricenſis Archiep. elogium hiſtoricum.

VIII.

VIII. Vita S. Deſiderii Abbatis & Confeſſoris.

IX. S. Dulcardi Monachi & Eremitæ elogium hiſtoricum.

X. S. Euſitii ſive Euſicii Cellenſis ad Carum fluvium Abbatis I. elogium ex variis collectum, aç deinde vita integra; cum ejusdem Euſicii miraculis.

XI. S. Euſtadiolæ ſive Stadiolæ Abbatiſſæ vita.

XII. Vita & miracula S. Guillelmi Archiepiſcopi Bituricenſis, autore quodam Canonico Bituricenſi Anonymo: Ejusdem Guillelmi vitæ ac rerum geſtarum ſumma capita, nec non diplomata Sum. Pont. Innocentii III. & Honorii III. circa Canonizationem ejusdem.

XIII. Translatio & miracula S. Gundulphi Præſulis, ut volunt, Mediolanenſis.

XIV. S. Jacobi Eremitæ elogium hiſtoricum, cui præcedit S. Honorii Martyris elogium.

XV. Elogium breve B. Johannæ Reginæ Francorum Biturigum Ducis, cum duobus diplomatibus Leonis Papæ X. an. 1515. & 1517. conceſſis in confirmationem Ordinis decem Beneplacitorum S. Virginis ſ. annunciatarum Virginum, ab ea fundati.

XVI.

XVI. B. Josberti Monachi in Eccleſia S. Mariæ, quæ eſt Dolo Monaſterio, elogium hiſtoricum.

XVII. S. Juſti Confeſſoris elogium hiſtoricum.

XVIII. Paſſio S. Lauriani Hiſpalenſis Archiepiſcopi prope Vaſtinum diœceſeos Bituricenſis oppidum interfecti, autore anonymo, qui circa annum 860. vixiſſe videtur.

XIX. Paſſio S. Leopardini Monachi fratris S. Portiani Abbatis; Et altera ejusdem vita priore contractior.

XX. Beatorum Leocadii Senatoris, ejusque filii Luſoris elogia hiſtorica.

XXI. Paſſio prolixior S. Marcelli Martyris ejusque ſocii S. Anaſtaſii, prope caſtrum Argantomagenſe; Eadem acta ex prolixioribus contracta, cum duobus hymnis & fragmento ex vita S. Genulfi.

XXII. Vita S. Mariani Eremitæ, cum elogio hiſtorico B. Maurini Monachi.

XXIII. Vita S. Menulphi Epiſcopi.

XXIV. Vita S. Phaletri Confeſſoris.

XXV. Elogium hiſtoricum S. Principini Martyris.

XXVI. S. Sigiranni Abbatis elogium & vita prolixior.

XXVII. SS. Silvani (ſeu Silvini) Silveſtri ac Ro-

ac Rodenæ, qui d. 22. Septemb. in Leproſienſi Biturigum oppido coluntur, elogium hiſtoricum. Adjunctum eſt miraculum a B. Martino Turorenſi Archiepiſcopo editum in illo vico, cui ex eventu Leproſi nomen impoſitum eſt.

XXVIII. S. Solongiæ Virginis & Martyris elogium hiſtoricum, hymnus, & lectiones novem d. 10. Maji in vico Bituricenſi recitari ſolitæ.

XXIX. Miracula S. Sulpitii Pii Archiepiſcopi Bituricenſis.

XXX. Elogium hiſtoricum S. Sulpitii cognomento Severi Archiepiſcopi Bituricenſis.

XXXI. Vita S. Urſini ſive Urſicini, primi Biturigum Antiſtitis, autore recentiore, qui multa parum probabilia collegit. Sequuntur novem lectiones, antiphonæ ad Pſalmos, proſa, hymni tres & nonnulla alia.

Tertia tomi ſecundi ſectione continentur ſelectæ vitæ, elogia, translationes, & miracula aliquot, Sanctorum Sanctarumque ad Aquitaniam ſpectantium, nempe:

I. Vita S. Almiri Monachi & Confeſſoris, incerto ſed antiquo Scriptore.

II. Vita S. Alpiniani Confeſſoris diſcipuli S. Martialis Aquitanorum Apoſtoli.

III. Vita S. Amantii Rutenenſis Epiſcopi & Con-

& Confeſſoris, autore, ut volunt, *Venantio Fortunato* Pictavorum Epiſcopo.

IV. Vita imperfecta ac magna ſui parte truncata S. Amandi Confeſſoris diſcipuli S. Sori.

V. Geſta & paſſio S. Auſtremonii, primi Arvernorum Epiſcopi ſoluta ſtrictaque Oratione deſcripta. Acceſſit additamentum quod S. Auſtremonii oſſa Mauſiacum a Pippino Rege translata ibidem ſerventur.

VI. Vita S. Baomiri ſive Baumiri, Monachi & Confeſſoris.

VII. S. Balſemii Martyris vita ſeu paſſio integra, cujus fragmenta quædam exhibuit Nicolaus Camuzatius in promptuario Antiquitatum Tricaſſinarum.

VIII. Brevis chronica de vita & moribus, ſcriptis & operibus F. Bernardi Guidonis ex ordine Prædicatorum Epiſcopi Luteuenſis in Narbonenſi prima, Autore anonymo coætaneo. Ejusdem *Bernardi Guidonis* præfatio Speculi Sanctoralis, cum tribus epiſtolis, prima ejusdem Bernardi ad Johannem Papam XXII. data Avenione A. C. 1324. altera *Johannis XXII.* Papæ ad Bernardum Lodovenſem Epiſcopum A. C. 1329. tertia P. Arvernorum Epiſcopi ad Archiepiſcopum & Capitulum Cantuarienſis in Anglia Eccleſiæ.

IX.

IX. Vita & miracula S. Conſtantiani Abbatis & Confeſſoris.

X. In vitam S. Eligii Noviomenſis Epiſcopi prologus S. Audoeni Rotomagenſis Archiepiſcopi, a Laur. Surio aliisque omiſſus.

XI. Vita & miracula S. Eparchii Confesſoris Engoliſmenſium patroni.

XII. Narratio de miraculis in translatione reliquiarum S. Fauſtæ Virginis & Martyris, & aliorum SS. patratis; cujus partem aliquam Andreas Ducheſnius Tomo II. Hiſtoricorum coætaneorum Franciæ, integram vero illam narrationem Bollandus & Henſchenius in appendice ad Januarium menſem ediderunt.

XIII. Vita S. Ferreoli Lemovicenſis Epiſcopi & Confeſſoris.

XIV. Acta S. Fidei ſeu Fidis Virginis & Martyris Agennenſis. Sequitur liber de miraculis ejusdem S. Fidis.

XV. Vita S. Fidoli Confeſſoris, in qua Autoris inſcitia confunduntur tempora, quod non inutile erit iis, qui prolato ab Andr. Ducheſnio hujus vitæ fragmento in graviſſimum errorem prolapſi ſunt. Additum eſt miraculum, quod deerat in promptuario Tricaſſino Nicolai Camuzati, qui primus Anonymi ſermonem de vita & miraculis S. Fidolis Abbatis vulgavit.

XVI.

XVI. Excerpta quædam de S. Floregio Epiſcopo.

XVII. Elogium S. Frambaldi Abbatis. Accedit diploma ſeu teſtimonium authenticum de relevatione Reliquiarum Eccleſiæ S. Frambaldi Silvanectenſis, juſſu Ludovici VII. Regis Francorum A. C. 1177. peracta.

XVIII. B. Gaucherii Confeſſoris, Fundatoris ac primi Prioris Aurelienſis in Lemovicino cœnobii S. Johanni Evangeliſtæ dicati.

XIX. Tranſitus S. Geni ſive Hyginii, aut Eugenii Confeſſoris Chriſti, cujus corpus requieſcit in Lactora civitate.

XX. Vita B. Iſraelis Canonici Doratenſis in Comitatu Marchiæ.

XXI. Paſſio S. Juliani Martyris & Patroni Brivatenſis in Arvernia.

XXII. Vita S. Juniani Sacerdotis & Confeſſoris, cum prologo Boëtii Vulſini Epiſcopi e Getica Sarmatum gente originem trahentis.

XXIII. Vita S. Juſtini Confeſſoris.

XXIV. Vita S. Leobini Carnotenſis Epiſcopi & Confeſſoris, *Autore* anonymo ſed antiquo.

XXV. Vita S. Licerii Conſerannicæ civitatis, quæ Pyrenæis Alpibus Galliam ab Ibe-

ria terminantibus affinis eſt, Epiſcopi & Confeſſoris.

XXVI. Vita B. Menelei Abbatis Menatenſis in Arvernia.

XXVII. Vita S. Montanæ Virginis.

XXVIII. Actus S. Orentii Epiſcopi & Confeſſoris, & nonnulli verſus de ſanctis Archiepiſcopis Auxitanenſibus Taurino Martyre & Auſtindo Confeſſore.

XXIX. Vita S. Pardulfi Confeſſoris, & Garactenſium in Marchiano Comitatu Patroni.

XXX. Acta, translationes, & miracula S. Prudentii Martyris libris 4. comprehenſa quibusdam Carminibus identidem interjectis, Autore *Theobaudo* Bezuenſi Monacho.

XXXI. Liber tripertitus de vita, converſatione ac miraculis B. Roberti Abbatis primique fundatoris Caſæ-Dei in montibus Arvernicis, autore *Bernardo* Monacho. Sequitur prologus in vitam B. Roberti Caſæ-Dei Abbatis incerto Autore, ejusdemque vitæ collatio cum ea, quam Laur. Surius ad diem XXIV. Aprilis edidit pro more mutilatam, & in aliam plerumque formam brevitatis aut concinnitatis prætextu converſam. Item de ejusdem Roberti virtutibus & miraculis narratio ad Stephanum Abbatem, Autore

tore incerto, qui ſe M. Peccatorem nominat. Denique acceſſerunt ejuſdem Roberti breve elogium, & catalogus Abbatum Caſæ-Dei anonymo Autore Monacho ejuſdem Cœnobii.

XXXII. Vita S. Sacerdotis Epiſcopi Lemovicenſis, edita Tutellæ Lemouicum ad calcem eruditæ Diſquiſitionis Stephani Baluzii Tutelenſis de ſeculo, quo vixit idem S. Epiſcopus.

XXXIII. Paſſio Sanctorum Savini & Cypriani Martyrum in agro Pictavenſi.

XXXIV. Vita S. Savini Eremitæ & Confeſſoris, qui ſepultus eſt in Abbatia S. Savini.

XXXV. Vita S. Sori Eremitæ & Confesſoris in pago Petracoricenſi.

XXXVI. Vita S. Stephani Thiernenſis de Mureto dicti, primi Patris Ordinis Grandimontenſis in tractu Lemovicenſi. Subjiciuntur nonnulla de translatione, Canonizatione a Clemente III. Papa facta, & relevatione corporis ejuſdem Stephani Confesſoris.

XXXVII. Vita S. Theobaldi Confeſſoris & Canonici Doratenſis in Marchiano Comitatu.

XXXVIII. Elogium S. Theofredi Martyris. Alia paſſio adnectitur uberior quidem,

ſed a recentiore quodam Declamatore conſcripta mendisque infecta. Subjiciuntur quoque nonnulla ex chronicis ejusdem Cœnobii, licet quamplurimis parachroniſmis fœdata.

XXXIX. S. Verani Cavallicenſis in Provincia Epiſcopi & Confeſſoris vita.

XL. Vita S. Victurniani Confeſſoris. Denique occurrunt prologus in vitam S. Urſi Confeſſoris, ejusque vitæ a Gregorio Turonenſi ſcriptæ principium.

Sectione *quarta* tomi hujus ſecundi exhibentur miſcellanea opuſcula ad hiſtoriam Aquitaniæ ſacram prophanamque ſpectantia, ſcilicet:

I. Hagiologion Franco-Galliæ ac præſertim Aquitaniæ & Bituricenſis diœceſeos, quod A. C. 1643. ab ipſo Labbeo ad calcem Martyrologii Romani in lucem editum & variis acceſſionibus locupletatum eſt.

II. De ſanctis Eccleſiis & Monaſteriis Claromontanis libelli duo Autoris anonymi, qui vixit circa A. 950. cum notis & obſervationibus Joannis Savaronis Præſidis Arverniæ, qui primus edidit.

II. *Henrici Ludovici Caſtanæi* Pictavorum Epiſcopi Notæ ad Litanias Pictonicas, quas ipſe concinnavit, diſpoſuit, vulgavitque.

IV.

IV. De Aquitania breve opuſculum innominati Autoris.

V. Breve chronicon S. *Martini Maſciacenſis* in Biturigibus ad Cyclorum Paſchalium margines inſperſum.

VI. Annales Francorum ab A. C. 726. usque ad A. 796.

VII. Virzionenſe chronicon breviſſimum ab A. C. 843. ad A. 1221.

VIII. Fragmentum de Petracoricenſibus Epiſcopis, ſive epitome geſtorum quorundam Eccleſiæ Petragoricenſis Præſulum ab A. C. 976. usque ad A. C. 1182.

IX. Series genealogica Dominorum Dolenſium, & Caſtri-Radulfi cum nominibus Abbatum monaſterii B. Mariæ Burgi-Dolenſis.

X. Brevis narratio de Archidiacono Claromontenſi, qui factus eſt Monachus S. Martini in Majori-Monaſterio prope Turonas.

XI. Charta reſtaurationis, conſuetudines, & jura Monaſterii Regulæ Ordinis Bened. ad Garumnam in diœceſi Vaſatenſi.

XII. Charta & memoria, quod Bernardus Comes Bigorræ, conſentiente Clementia Uxore, dedit ſeipſum S. Mariæ de Podio & conceſſit ferre terram Bigorræ uno quoque anno LX. ſolidos.

XIII. Diploma fundationis Eccleſiæ S. Petri Monaſterienſis in urbe Anicienſi, ſeu Podienſi.

XIV. Bulla Clementis Papæ III. data in confirmationem jurium & privilegiorum Abbatiæ S. Gilberti de Novemfontibus Ordinis Præmonſtratenſis.

XV. Fundatio Capituli S. Martini Artonenſis in Arvernia.

XVI. Excerpta quædam de Karrofenſis Cœnobii privilegiis.

XVII. Ordinationes factæ per Abbates S. Jovini Nantolii, S. Auguſtini, S. Maxentii Præſidentes in Capitulo Provinciali Lemovicenſis celebrato ab Abbatibus & Prioribus Clauſtralibus Provinciarum Bituricenſium & Burdegalenſium A. 1368.

XVIII. Excerpta quædam ex Calendariis Eccleſiæ Lemovicenſis, & Monaſterii S. Andreæ Claromontenſis Ordinis Præmonſtratenſis.

Quinta denique ſecundi tomi ſectione Aquitanica aliquot concilia & conſtitutiones ſynodales continentur, nempe:

I. Karrofenſe Concilium celebratum Kalendis Junii Anno circiter 988.

II. Pictavenſe Concilium Idibus Januarii celebratum Præſide Siguino Burdegalenſi Archiepiſcopo.

III.

III. Romani Concilii ſub Gregorio V. Papa & Othone III. Imperatore A. C. 998. celebrati canones IV. ad res Aquitanicas ſpectantes.

IV. & V. Concilia duo Bituricenſe & Lemovicenſe; illud celebratum Kalend. Novembris A. 1031. hoc vero XIV. Kalend. Decembris ejusdem anni, eodem utrique præſidente *Aymone* Archiepiſcopo Bituricenſi. Subiicitur corroboratio multorum Epiſcoporum de S. Martiali Apoſtolo in Bituricenſi concilio.

VI. Conſtitutiones Synodales *Antonii Bobierii* Archiepiſcopi Patriarchæ Bituricenſis Aquitaniæ Primatis, editæ Pariſiis A. D. 1515.

Patet ex utriusque tomi Syllabo Labbeum hac bibliotheca colligere imprimis voluiſſe varia Chronica, vitas Sanctorum, illuſtrium virorum elogia, Pontificum, Epiſcoporum, & Abbatum geſta & catalogos, nec non Necrologiorum excerpta, aliaque hujusmodi vetera monumenta nondum hactenus edita, ſed velut in tenebris ſepulta, ac cum blattis & pulvere luctata, quibus tamen nonnulla jampridem vulgata immiſcentur, eaque vel breviſſima, vel admodum rara, vel magnis & ſumtuoſis operibus immerſa, ideoque pau-

cis viſa & cognita, quemadmodum Concilium Lemovicenſe, quod in vaſtis Conciliorum Regiæ editionis voluminibus legitur, Labbeus cum MSC. Thuanæ bibliothecæ codice conferendum & ad illuſtrandas res Aquitanicas aliis quibusdam Conciliis conjungendum cenſuit. Cæterum Labbeus non diſſimulat, ſe in chronico Virdunenſi, Malleacenſi, Vezelianenſi, Rotomagenſi, & aliis inepta quædam, vulgaria & inutilia expunxiſſe & reſecuiſſe. Fatendum tamen ſatis adhuc nugarum ab eo relictum fuiſſe. Nam ſi omnia inepta & inutilia reſecare voluiſſet, unus isque exiguus tomus huic veterum MSCtorum bibliothecæ ſufficere potuiſſet.

XX. Suppeditat mihi præterea bibliotheca mea aliquot Patrum bibliothecas Pariſienſes, quæ Patriſtica certi generis ſcripta continent. Nam aſcetica quædam Patrum ſcripta collegit Petrus Poſſinus, cui operi hunc præfixit titulum:

Theſaurus aſceticus, ſive ſyntagma opuſculorum octodecim a Græcis olim Patribus de re aſcetica ſcriptorum. Ea nunc primum prodeunt e vetuſtiſſimis MSS. Codicibus eruta, Collectore atque interprete Petro Poſſino Societatis Jeſu. Pariſiis, apud Antonium Dezallier, in Vico San-Jacobæo ad Coronam auream, 1684. Con-

Continentur hoc ſyntagmate, quod in 4to prodiit, ſequentia octodecim opuſcula:

I. *S. Johannis Chryſoſtomi* epiſtola ad Monachos.

II. *S. Macarii Magni* de cuſtodia cordis liber.

III. Ejusdem de perfectione in ſpiritu liber.

IV. Ejusdem de oratione liber.

V. Ejusdem de patientia & diſcretione liber.

VI. Ejusdem de elevatione mentis liber.

VII. Ejusdem de caritate liber.

VIII. Ejusdem de libertate mentis liber.

IX. Apophtegmata Patrum.

X. *S. Amphilochii* de non deſperando liber.

XI. B. Abbatis *Zoſimæ* alloquia.

XII. *Iſaac* Syri de cogitationibus libellus.

XIII. *S. Theodori Studitæ* Capitula.

XIV. Abbatis *Iſaiæ* capitula.

XV. *S. Philothei* de mandatis Domini noſtri Jeſu Chriſti ſermo.

XVI. *S. Theodori* Archiepiſc. Edeſſæ capitula centum.

XVII. *Nicephori* Monachi de cuſtodia cordis liber.

XVIII. Vita S. Bartholomæi Abbatis Cryptoferratenſis.

Ex his opuſculis numero decimum tertium deſcripſit ex codice Vaticano, & decimum octavum ex bibliotheca Cryptoferratenſi, cætera omnia deſumpta ſunt ex volumine, quod Franciſcus Turrianus, cum Jeſuitico ordini ſe adjungeret, in domo profeſſa Romana A. C. 1566. depoſuit.

XXI. Huic græco-latinæ bibliothecæ Patrum aſceticæ latinam adjungimus itidem in 4to editam, ſed in VI. volumina diſtributam. Primi tomi titulus talis eſt:

Bibliotheca Patrum Aſcetica, ſive ſelecta veterum Patrum de Chriſtiana & religioſa perfectione opuſcula. Tomus primus. Pariſiis, apud Fredericum Leonard, via Jacobæa ad inſigne Scuti Veneti. 1661.

Continentur autem TOMO PRIMO:

Juſtini Martyris epiſtola ad Zenam & Serenum.

Tertulliani tractatus de oratione,
de patientia,
ad Martyras.

Cypriani epiſtolæ ad Donatum de gratia Dei, ad Martyres & Confeſſores de Mappalico, ad Moyſem & Maximum & cæteros Confeſſores Romanos de eorum confeſſione, ad Thibaritanos exhortatoria ad martyrium, ad Nemeſianum & cæteros Martyres in

in metallo conſtitutos, ad Rogatianum Juniorem & cæteros Confeſſores in carcere conſtitutos, ad Rogatianum & cæteros Confeſſores de obſervanda diſciplina, ad Clerum de deprecando Deo pro peccatis, ad Moyſen & Maximum & cæteros Confeſſores de confesſione eorum & Lapſis. Accedunt

Moyſis & Maximi & cæterorum ad Cyprianum reſcriptum, nec non

Cleri Romani ad Cyprianum reſcriptum de Lapſis, qui ſibi pacem a Paulo Martyre datam vindicabant.

Ejusdem *Cypriani* tractatus
de oratione Dominica,
de bono patientiæ,
de mortalitate,
de zelo & livore,
de unitate Eccleſiæ catholicæ,
de diſciplina & bono pudicitiæ.

Pachomii Regula.

Oreſieſis doctrina ſeu regulæ de inſtitutis Monaſticis.

SECUNDUS TOMUS bibliothecæ hujus aſceticæ continet aliqua *Ephræmi Syri* opuſcula, quorum indicem hic apponimus:

De virtute adhortationes IV.

De Virtute tractatus.

Parænеſes 50. ad Monachos.

In

In illud: *attende tibi ipſi.*

Ad Joannem Monachum epiſtola.

Monita ad fratrem quendam, al. Hypomniſticon.

De Monachis ac Turture.

De perfectione Monachi.

De panoplia ſive armatura ſpirituali.

De agone ſpirituali.

Sermo I. aſceticus ad Fratres.

Sermo II. aſceticus de perfecta vita Monachi.

Sermo III. aſceticus adinſtar Proverbiorum.

Apophtegmata.

Tractatus minores.

I. Beatitudines.
II. de recta vivendi ratione.
III. Conſilium de vita ſpirituali.
IV. Exhortatio I. ad pietatem.
V. Exhortatio II. ad pietatem.
VI. De vera renuntiatione.
VII. De animæ recurſu ad Deum.
VIII. De timore animi.
IX. Reprehenſio ſui ipſius.
X. De non ſcandalizando proximo.
XI. Ad everſionem ſuperbiæ.
XII. In Monachos vitioſos & ambitioſos.
XIII. De linguæ malo.

XIV.

XIV. Non eſſe ridendum ſed lugendum.
XV. De fide ſeu fiducia in Deum.

TERTIO TOMO continentur:

Ephræmi ejusdem tractatus de virtutibus & vitiis.
De ſacerdotio.
Encomium in Pſalmos.
De Oratione.
De amore pauperum.
De jejunio.
Cohibendas eſſe cupiditates carnales.
Antirrheticon de Virginitate & continentia.
De caſtitate.
De Virginitate.
Contra improbas mulieres.
De compunctione ſermones V.
In eos, qui quotidie peccant & quotidie pœnitentiam agunt.
Sermones IV. de pœnitentia.
De pœnitentia, & patientia.
De Patientia.
De patientia & compunctione.
De patientia & conſummatione hujus ſeculi.
In SS. Patres, qui tempore illo defuncti in ſancta pace requieverunt.
In eos, qui in Chriſto obdormierunt, & de vanitate hujus vitæ & de morte. De

De recordatione mortis & de virtute ac de divitiis.

Liber de vita, doctrina & perfectione SS. Patrum conſtans capitibus 21. ex latina interpretatione *Pelagii* Rom. Eccl. Diaconi, & *Johannis* ejusdem eccleſiæ Subdiaconi, cum appendice ex variis autoribus collecta, & XII. Anachoretarum de meditationibus ſuis collatione.

S. Ammonis Abbatis monita ſpiritualia ex latina interpretatione Gerardi Voſſii Tungrenſis Præpoſiti.

Tomo Quarto exhibentur ſcripta quædam Ambroſii & Hieronymi, nempe *Ambroſii* libri 3. de officiis, &

Ejusdem tractatus de bono mortis, nec non

Hieronymi epiſtolæ aliquot aſceticæ, ſcilicet ad Heliodorum, ad Ruſticum, ad Paulinum, ad Caſtrutium, ad Antonium, ad Lætam, ad Euſtochium de virginitatis cuſtodia, ad Demetriadem, ad Principiam, ad Euſtochium de vita Paulæ, item vita Pauli Eremitæ, vita Hilarionis, vita Malchi, & epiſtola ad Rufinum, ad Nepotianum, ad Heliodorum, ad Marcellam de Leæ exitu, ad Marcellam de laudibus Aſellæ, ad Paulinum de legendis S. Scripturæ libris, & ad Magnum Oratorem Romanum. Ad

Ad calcem hujus tomi accedunt notæ ad Hieronymi epiſtolas aſceticas ex Mariano Victorino, Henrico Gravio & aliis.

QUINTO TOMO exhibentur aſcetica quædam *Auguſtini* opuſcula, nempe

De doctrina chriſtiana libri 4.
De vera religione liber unus.
De moribus eccleſiæ catholicæ liber.
Enchiridion de fide, ſpe & caritate.
De ſermone Domini in monte ſecundum Matthæum libri 2.
De decem Chordis liber.
De diſciplina Chriſtiana, vel de domo diſciplinæ ſermo.
De Cantico novo & de reditu ad cœleſtem patriam ac vitæ periculis.
De Cataclyſmo ſermo.
De tempore barbarico ſermo.

Præmiſſa ſunt huic tomo Hieronymi, Paulini aliorumque illuſtrium virorum de Auguſtino teſtimonia.

TOMO SEXTO aliquot *S. Bernhardi* opuſcula & tractatus continentur præmiſſa ejuſdem vita deſcripta per *Alanum* Epiſcopum Autiſiodorenſem ex codice MSCto bibliothecæ S. Victoris Pariſienſis. Hanc Bernardi vitam excipiunt ejus ſermones de tempore & de Sanctis, quos hic recenſere ſingillatim

tim ſuperſedemus. Notamus tantum Collectorem hujus bibliothecæ Patrum aſceticæ ſermones quosdam Bernardi expungere. Obſervat enim ſermonem de Jeſu puero duodecenni eſſe *Ælredi* Rievallenſis, ſermonem IV. Dominica Palmarum ab Horſtio additum inter dubios rejiciendũ eſſe, quod Bernardi ſtylum non ſapiat & in plerisque MSCtis omiſſus deprehendatur, ſermonem de cœna, qui incipit: *panem angelorum manducavit homo,* qui in editione Baſileenſi extat, & alium a Gillotio additum, & ab Horſtio repetitum ad verba: *ſediſti ad menſam divitis,* qui incipit: *in verbis illis,* item ſermones 15. de cœna, qui incipiunt: *Paſchalibus dapibus* expungendos eſſe. Notat autem hos 15. ſermones poſtremo loco memoratos eſſe *Ogerii* Abbatis Lucedii, Ordinis Ciſtercienſis in diœceſi Vercellenſi, idque probare codicem MSCtum Abbatiæ Stafardæ in diœceſi Salutienſi, qui nunc in bibliotheca Ducis Sabaudiæ Taurinenſi aſſervatur. Monuit ea de re Johannes Bona Jeſuitam Theophilum Raynaudum, qui rem protinus vulgavit, ſed quia Bona characteres non ſatis clare pinxerat, pro *Lucedii* legit: *Cucedii,* qui error etiam ad alios, & inter hos ad Labbeum in diſſertatione ad Bellarmini librum de Scriptoribus eccleſia-

ſticis

ſticis irrepſit, ut ipſe Bona in epiſtola quadam ad Dacherium retulit. Repudiat etiam bibliothecæ hujus autor Bernardo aſcriptam meditationem de paſſione Domini, quæ incipit: *Jeſum Nazarenum*, item Lamentationem B. Virginis tanquam næniam Bernardo plane indignam, nec non homiliam de duobus Diſcipulis euntibus in Emaus, ut & ſermonem de pugna David contra Goliath, qui eſt *Nicolai* Monachi, ſermonem de Maria Magdalena, qui incipit: *hodie miſericordia*, & itidem Nicolao Monacho debetur, ſermonem quintum in aſſumtionem B. Virginis a Bernardi ſtylo alienum, & quosdam alios. Cum autem indici rerum & verborum, qui ſexto huic tomo ſubjectus legitur, hic titulus præfigatur: *index rerum, verborum, & locorum communium in ſermones S. Bernardi parte prima contentos*, ſuſpicor etiam ſecundam ſexti tomi partem in lucem prodiiſſe, eaque alios Bernardi ſermones & tractatus contineri. Sed illam hactenus videre mihi non licuit. Eſt autem Collector hujus bibliothecæ Claudius de Chautelou, quod ex bibliotheca Sluſiana p. 20. didici. Nec privata autoritate hic labor ſuſceptus eſt, ſed ex decreto Comitiorum generalium Congregationis Benedict. S. Mauri A. 1657. & 1660.

habitorum. Cum enim Superiores hujus Congregationis cuperent, aſcetica Patrum ſcripta Monachis ſuis familiariora reddi, viderentque immenſa Patrum volumina non à quolibet commode percurri poſſe, neque in ſingulis Monaſteriis tantam librorum congeriem coacervari, quanta opus eſſet, ut ſuus de quolibet autore codex ſubminiſtraretur, decreverunt in illis generalibus Comitiis, ut libri religioſo propoſito magis accommodi in unum ſyntagma colligerentur, & minori forma prelo ſubjicerentur, quo unius cujusque profectui melius hac ratione conſuli poſſet.

XXII. Aliud genus bibliothecæ Patrum præbent bibliothecæ Patrum concionatoriæ. Talis bibliotheca Lugduni 1588. quatuor voluminibus diſtincta prodiit, a Laurentio Cundio inchoata, & poſt ejus mortem a Gerardo Moſano ad finem perducta. Sed opus illud, quod inſcribitur: *bibliotheca homiliarum & ſermonum priſcorum eccleſiæ Patrum* nunc omitto, cum neque ad Pariſienſes Patrum bibliothecas, quibus hoc caput deſtinatum eſt, pertineat, neque inter libros meos conſpiciatur. Refero potius inpræſentiarum Franciſci Combefiſii bibliothecam Patrum concionatoriam Pariſiis A. C. 1662. in

octo

octo volumina digeſtam. Et *primus* quidem tomus a prima Dominica Adventus ad feriam quartam Cinerum, *ſecundus* a feria quarta Cinerum usque ad Dominicam quartam Quadrageſimæ, *tertius* a Dominica quarta Quadrageſimæ ad veſperam Sabbati ſancti, *quartus* a Paſchali feria usque ad Dominicam Trinitatis, *quintus* a Dominica Trinitatis ad anni finem progreditur. Reliqui tomi ad evangelia feſtorum ſpectant, & *ſextus* quidem a feſto Andreæ usque ad feſtum Barnabæ, *ſeptimus* a feſto Barnabæ usque ad feſtum Nativitatis Mariæ Virginis, & *octavus* denique a feſto Nativitatis Virginis ad reliqua anni feſta pergunt, cui poſtremo tomo mantiſſæ inſtar ſubjiciuntur *Nicetæ* homilia in B. Virginis natalem, & *Theophylacti* oratio in ſolennitatem B. Virginis, cum a parentibus ſuis in templo oblata eſt. Titulus generalis primo tomo præfixus ita ſe habet:

Bibliotheca Patrum Concionatoria, hoc eſt, anni totius Evangelia, feſta dominica, ſanctiſſimæ Deiparæ illuſtriorumque Sanctorum ſolennia. Patrum ſymbolis, tractatibus, panegyricis, iisque qua novum ex vetuſtis MSS. Codicibus productis, qua recenſitis, emendatis, auctis, ad fontes compoſitis, e Græco caſtigatius elegantiusque reddi-

tis, illuſtrata ac exornata. Opera & ſtudio F. Franciſci Combefis, Ordinis FF. Prædicatorum Congregationis S. Ludovici. Omnia octo voluminibus comprehenſa. Pariſiis, ſumptibus Antonii Bertier, via Jacobæa, ſub ſigno Fortunæ, 1662.

Poſt præfationem Patres, quorum homilias & tractatus in hac concionatoria bibliotheca collegit, ordine alphabetico recenſet. Sunt autem Acacius Melitinæ Epiſcopus, S. Adelmus, Ælredus, Alcuinus ſive Albinus, Alcimus Avitus, Alexander Monachus, Ambroſius Autpertus, S. Ambroſius Mediolanenſis Epiſcopus, D. Amedeus Lauſanenſis Epiſcopus, Ammonius, S. Amphilochius, Anaſtaſius Bibliothecarius, Anaſtaſius Sinaita, S. Andreas Cretenſis, S. Anſelmus, Antipater Boſtrenſis Epiſcopus, S. Antonius Abbas, Apollinaris, Arnoldus Abbas Bonævallis, S. Aſterius Amaſeæ Epiſcopus, S. Athanaſius Archiepiſcopus Alexandrinus, S. Auguſtinus, S. Baſilius Magnus, S. Baſilius Seleucienſis, Beda Venerabilis, S. Bernardus Abbas, S. Bruno Aſtenſis, S. Cæſarius Arelatenſis, Choniates Athenarum Metropolita, S. Chromatius, Chryſippus Presbyter Hieroſolymitanus, Clemens Alexandrinus, S. Cyprianus Epiſcopus & Martyr, S. Cyrillus

Ar-

Archiepiſcopus Alexandrinus, S. Cyrillus Hieroſolymitanus, Didymus Alexandrinus, S. Dionyſius Alexandrinus, S. Dionyſius Areopagita S. Eligius, S. Ephræmius Diaconus, S. Ephræmius Theopolitanus Archiepiſcopus, S. Epiphanius, Eradius, Ericus, Evagrius, S. Eucherius Lugdunenſis Epiſcopus, S. Eulogius Archiepiſcopus Alexandrinus, Euſebius Cæſarienſis, Euſebius Emiſſenus, Eutychius Patriarcha, Euthymyus Zigabonus, Euſtratius Presbyter Conſtantinopolitanus, Fulbertus Carnotenſis Epiſcopus, S. Fulgentius, Galfridus Abbas, S. Gaudentius Brixianus Epiſcopus, Georgius Nicomedienſis, S. Germanus Patriarcha Conſtantinopolitanus, Gofridus Abbas Vindocinenſis, S. Gregorius Archiepiſcopus Antiochenus, Gregorius Cerameus Tauromenitanus Epiſcopus, S. Gregorius Nazianzenus, S. Gregorius Neoceſareæ Epiſcopus, S. Gregorius Nyſſenus, S. Gregorius Papa, Guerricus Abbas, Haymo Halberſtatenſis, Heſichius Presbyter Hieroſolymitanus, S. Hieronymus, S. Hilarius Arelatenſis Epiſcopus, S. Hilarius Epiſcopus Pictavienſis, Hildebertus ex Epiſcopo Cenomanenſi Turonenſis Archiepiſcopus, S. Hippolytus Martyr & Epiſcopus, Jacobus Monachus, S. Ignatius Antiochenus Epiſcopus

& Martyr, S. Ildefonſus Toletanus Epiſcopus, Incerti Autores ſeu Anepigraphi, S. Johannes Chryſoſtomus, Auctor Imperfecti, S. Johannes Damaſcenus, Joannes Geometra, Jobius Monachus, Joſephus Judæus, Joſephus Theſſalonicenſis Archiepiſcopus, S. Irenæus Lugdunenſis Epiſcopus & Martyr, Iſaac Monachus, Iſaias Monachus, S. Iſidorus Peluſiotes, Iſidorus Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, Julianus Pomerius, B. Ivo Carnotenſis Epiſcopus, S. Juſtinus Philoſophus & Martyr, S. Laurentius Juſtinianus, S. Laurentius Novarienſis Epiſcopus, Leo Baſilii Macedonis filius, Leo Papa, Leontius Presbyter Conſtantinopolitanus, Leontius Neapoleos Cypri Epiſcopus, Macarius Senior, Manuel Calecas, Marcus Eremita ſive Aſceta & Monachus, S. Maximus Confeſſor, S. Maximus Taurinenſis Epiſcopus, Melito Sardenſis, S. Methodius Epiſcopus & Martyr, S. Methodius Patriarcha Conſtantinopolitanus, Michael Syngellus, Modeſtus Archiepiſcopus Hieroſolymitanus, Nicephorus Callixtus, Nicetas Paphlago, qui & David, S. Nilus Monachus, Odo Abbas Morismundi, Origenes, S. Pacianus, Pantaleon Presbyter monaſterii Byzantinorum, & Pantaleon Diaconus magnæ Eccleſiæ, S. Paulinus Nolanus Epi-

Epiſcopus, Petrus Bleſenſis, Petrus Cellenſis, S. Petrus Chryſologus, Petrus Abbas Cluniacenſis, Philo Carpathius, Philo Judæus, Photius Patriarcha CP. Procopius Diaconus & Chartophylax, S. Proclus Archiepiſcopus CPtanus, Severianus Gabalorum Epiſcopus, Severus, Severus Sulpitius, S. Silveſter, Sidonius, Sophronius Patriarcha Hieroſolymitanus, Sozomenus, Symeon Metaphraſtes, Tertullianus, Theodoretus, Theodorus Antiochenus, Theodorus Daphnopata, Theodorus Heracleota, Theodorus Mopſueſtenus, Theodorus Studites, Theodotus Ancyræ Epiſcopus, Theophanes, Theophanes Cerameus Tauromenitanus Epiſcopus, Theophylactus, S. Thomas Aquinas, Timotheus Presbyter Hieroſolymitanus, Titus Boſtrenſis, Victor Presbyter Antiochenus, & S. Zeno Veronenſis Epiſcopus. Ita autem Patres hos recenſet, ut varias obſervationes adjiciat, & nonnunquam aliorum errores perſtringat. Aliqua tantum ex hoc Autorum indice ſpeciminis loco afferre placet. *Ambroſii* homiliam de divite cujus ager multos fructus tulerat, obſervat totam eſſe S. Baſilii a capite ad calcem ſine ulla mutatione, niſi quod paucorum verborum præ-

fatio præmiſſa fuerit. *Amedei* Lauſanenſis ex Giſtercienſi Monacho Epiſcopi orationes octo de laudibus B. Virginis nonnullos Seraphici ordinis ſuo Amedeo vindicare ſcribit, ſed litem illam ex ſtylo optime dijudicari poſſe cenſet, cum nox diei non ſit diſſimilior, quam utriusque Amedei ſtylus. Dum de *Anaſtaſio Sinaita* diſſerit, notat Lucam Holſtenium plura illius autoris ſcripta habuiſſe, eorumque productionem ambiviſſe, ſed magnam Viri illius doctiſſimi & in ſuis vulgandis, & in aliis ad vulgandum concedendis moroſitatem obſtitiſſe, ideoque ejus mortem magnas ſpes ſecum abſtuliſſe. De *Andrea Cretenſi* agens animadvertit, eum nonnunquam Hieroſolymitanum cognominari, idque fraudi fuiſſe Marco Hoppero, qui cognomentum illud ita interpretatus eſt, quaſi Epiſcopus Hieroſolymitanus fuerit, qui error etiam in bibliothecam S. Sixti Senenſis, & bibliothecas Patrum irrepſit, cum tamen hic Andreas Cretenſis nunquam Epiſcopus Hieroſolymitanus fuerit, ſed tantum Hieroſolymis diu Monachum egerit, antequam in Clerum CPtanum cooptaretur, & tandem Cretæ Epiſcopus crearetur. De *Athanaſio* agens digreditur ad vindicias Coſmæ Morelles, quem Theophilus Raynaudus ſemel ite-

iterumque adulterationis ſcriptorum Thomæ Aquinatis accuſavit, negans in Antverpienſi operum Aquinatis editione A. 1613. per Coſmam Morelles procurata pro immaculata B. Virginis conceptione contra codicum fidem maculatam poſitum fuiſſe, cum & ipſe & alii Pariſiis, Madriti ac aliis locis verba Morellianæ editionis integerrima fide repræſentari deprehenderit. Literas quibus Theodoſius Imperator *Auguſtinum* ad Synodum Epheſinam invitavit, fabulam olere judicat. Claudium Dauſqueium Jeſuitam, qui *Baſilii* Seleucienſis orationes interpretatus eſt, nec ſatis Græcum, nec probe Theologum, & juvenili quadam affectatione non illepidum eſſe ſcribit. Venerabilem *Bedam* negat a ſe hominem triobolarem unquam appellatum, quod ipſi à Raynaudo in tractatu de immunitate Cyriacorum diatrib. 3. impactum fuerat. *Brunoni Aſtenſi* homilias ſub Euſebii Emiſeni nomine vulgatas competere cum Mauro Marcheſio ſtatuit, cujus diſſertatio de Brunone & ejus ſcriptis editioni operum ejus Venetiis 1651. præfixa eſt. Circa *Brunonem Herbipolenſem* notat, quod ejus commentarius in Pentateuchum A. 1648. Duaci editus Philippum Labbe latuerit. *Cyrilli Alexandrini* commentarium in Marci evan-

gelium a Raphaele du Freſne cum aliis libris græcis ex Italia advectum narrat, ſed addit ſibi non licuiſſe librum illum molis ſatis ſpiſſæ ſatis verſare ac perlegere, ut, num vere Cyrilli ſit, judicare potuerit. *Cyrilli Hieroſolymitani* catecheſes illuminatorum in codice MSCto Auguſtano Johanni Hieroſolymitano tribui obſervat. Ejusdem Cyrilli orationem in occurſum Domini a Sifanio & Pontano antea editam ex diverſis codicibus a ſe auctam, & nitori ſuo reſtitutam aſſerit. *Dionyſii Areopagitæ* ſcripta ante annum 532. ignota fuiſſe fatetur, quo tempore Severiani aliqua teſtimonia ex illis produxerunt, & Catholici nulla Areopagitæ opera ſe agnoſcere exceperunt. Ad *Ephræmum Syrum* progreſſus dolet ejus opera latine tantum hactenus prodiiſſe, & refert dudum a Clero Galliæ ad Comitia generalia congregato decretum, ut Johannes Aubertus Collegii Laudunenſis Præpoſitus Ephræmi opera latine & græce ederet, & cœptam quidem fuiſſe Vitrejanis typis hanc editionem, ſed ultra 60. folia productam non fuiſſe, cum Auberto ſegnius agenti mors inciderit, illiusque conatum irritum fecerit. De *Eucherio* Lugdunenſi diſſerens Labbei errorem arguit, ſcribentis, illas Eucherii homilias, quas Livineius Ant-

ver-

werpiæ A. 1602. poſt Theodori Studitæ catecheſes vulgavit, illas ipſas eſſe, quæ toties ſub Euſebii Emiſſeni, vel etiam Euſebii Gallicani nomine prodierunt, cum tamen illæ homiliæ a Livinejo editæ cum Pſeudo-Euſebianis nihil commune habeant, & a Livinejo primum in lucem protractæ fuerint. De *Eutychio* Patriarcha obſervat, quod a Corderio in indice præmiſſo catenæ in Lucam cum Eutyche hæreſiarcha turpiter confundatur. Graviter eos errare judicat, qui *Gregorium Cerameum* cum Theophane Cerameo confundunt, & obiter indignatur in Triodio Venetiis edito *Gregorium Palamam* orthodoxis Doctoribus accenſeri, & inde Græcos hominis hæretici venerationem haurire, cum Magiſtratus Venetus nebulonis Græculi, qui prælo præfuit, temeritatem caſtigare debuiſſet. *Gregorii Thaumaturgi* ſermonem panegyricum ad Origenem non a Gerardo Voſſio, qui reliqua ejus opera latine reddidit, ſed a Jacobo Sirmondo verſum eſſe cum Labbeo obſervat. De *Gregorii M.* dialogis ſcripſerat Melchior Canus, quod in iis Gregorius miracula quædam referat vulgo jactata & credita, quæ ſeculi hujus Ariſtarchi incerta eſſe cenſebunt. Notaverat item Canus in Gregorio memoriæ lapſum, cum in epiſtolis

ſuis

ſuis pro Theodoreto Sozomenum allegaverit. Contra quod Cani judicium cum poſt Baronium graviter invectus fuerit Raynaudus, ejus defenſionem Combefiſius hoc loco ſuſcipit, & vanam Baronii exceptionem eſſe probat ſtatuentis Sozomeni hiſtoriam hodie non amplius integram, qualem Gregorius habuerat, extare, cum tamen præfatio Sozomeni, ſi cum fine hiſtoriarum ejus conferatur, aliud oſtendat. *Hildebertum* ex Cenomanenſi Turonenſem Antiſtitem dum commemorat, laudat Andream noſtrum Rivinum Poëſeos quondam in hac Academia Profeſſorem, ejusque ſtudium in colligendis Hildeberti ſcriptis commendat, ſed concoquere non poteſt, quod Sorboniſtas & qui Pariſiis bibliothecam Patrum concinnarunt, aculeata præfatione laceraverit. *Hippolyti* tractatum de Antichriſto & conſummatione mundi inani opera a Labbeo tanquam γνήσιον vindicari judicat. Ad *Ignatii* epiſtolas pergens, obiter perſtringit Labbei errorem, qui Barnabæ epiſtolam tantum latine ab Hugone Menardo editam ſcripſerat, quem errorem ipſi indulgendum eſſe cenſet, quod animo multis diſtento facile aliquid humani accidat. Qualem indulgentiam utinam & ipſe Labbeus erga Gerardum aliosque viros optime

meri-

meritos & plurimis laboribus occupatos adhibuiſſet, quorum ſphalmata etiam leviſſima mordaciſſimo ſtylo exagitare ſolet. Poſtquam de *Johanne Chryſoſtomo* egit, de autore operis imperfecti in Matthæum nonnulla ſubjicit, & miratur, qua negligentia Poſſevinus ſcripſerit operis hujus imperfecti homilias 54. græce latineque non ſemel prodiiſſe, cum nusquam ullum græcum exemplar compareat, nec græce ſcriptum fuerit. Votum Thomæ Aquinatis a Dionyſio Carthuſiano relatum: mallem habere opus imperfectum Johannis Chryſoſtomi ſuper Matthæum, quam eſſe Dominus civitatis Pariſienſis, forte ita exprimendum arbitratur: mallem Chryſoſtomi opus imperfectum habere perfectum, quam eſſe Dominus civitatis Pariſienſis. *Johannis Damaſceni* libros de fide Johannis Clichthovei commentariis onerari potius quam illuſtrari judicat, & dolet tot Allatiana Auberto novam operum Damaſceni editionem pollicenti miſſa periiſſe. Refert quoque Geraſimum Blachum Cretenſem Damaſceni parallela Græca & cæteram Græcorum, qua inſtructus fuit, codicum ſupellectilem non aſpernandam Chriſtianiſſimi Regis bibliothecæ addere voluiſſe, ſi honorarium aliquod Regiæ Munificentiæ congru-

gruum impetraret, ſed ſpe illa decollante ad Magnum Ducem liberaliter remunerantem codices illos tranſiiſſe. Johannis Mariæ Braſichellani cenſuram de *Macario* adverſus Raynaudi objectiones vindicat. *Marcum Eremitam* a Corderio in Lucam perperam Archiepiſcopi titulo condecorari obſervat. *Nicephori Calliſti* hiſtoriam eccleſiaſticam quantum attinet, majorem a Frontone Ducæo in recognoſcenda latina Johannis Langi verſione diligentiam adhibitam mallet, niſi forte, quod addit, Typographi præfixo ejus nomine libri pretium augere voluerunt. Notat præterea hunc Nicephorum de Græcorum Triodio peſſime meruiſſe, dum illud Synaxariis auxit, ſuosque & Græciæ ſequioris errores intruſit. *Philonis Carpathii* commentarium in Canticum vel Pſeudepigraphum, vel ſaltem interpolatum eſſe judicat. *Photii* epiſtolam 49. quæ in editione Montacutii inſcribitur: *Johanni Patricio & Sacellano per Anguræos*, cum Baronio ita inſcribendam exiſtimat: *Johannes Patricius & Sacellanus Anguræorum Photio.* Qua occaſione ea, quæ Montacutius ad illam epiſtolam annotavit, refellere & Baronium tueri nititur. Poſt hanc cum Montacutio concertationem, cum Raynaudo congreditur, qui in tractatu de im-

immunitate Cyriacorum ſcripſerat, primum Martinum Polonum fabulam de Johanna Papiſſa attuliſſe, idque Trithemium in libro de Scriptoribus eccleſiaſticis teſtari. Hæc Raynaudum Jeſuitam ſtudio Prædicatorum ordinem, in quo Martinus Polonus fuit, calumniandi protuliſſe arguit, Trithemium nihil tale de Martino Polono ſcripſiſſe probat, ea autem quæ in Heroldiana Martini Poloni editione de Johanna Papiſſa extant, ab aliena manu inſerta eſſe ſuſpicatur. Præter Procopium Hiſtoricum, & Procopium Gazæum *Procopium* quendam *Diaconum* incertæ ætatis fuiſſe notat, qui laudationem Marci, item laudationem Michaelis & Gabrielis Angelorum, & alia quædam ſcripſit. *Servium* qui in catena Patrum ad Luc. 7. allegatur, librariorum vitio non pro Sergio, ut Corderius conjecit, ſed pro Severo poſitum eſſe judicat. *Sophronii* Patriarchæ Hieroſolymitani ſynodicam, quæ in actis Synodi VI. generalis extat, non ad Honorium Imperatorem, ut Schottus latinus Photii interpres perperam exiſtimavit, ſed ad Honorium Papam Romanum directam eſſe obſervat. *Theophanem Confeſſorem* cum Theophane Cerameo Tauromeniæ in Sicilia Epiſcopo turpiter a Corderio confundi animadvertit. Miratur

ratur

ratur *Theophylacti* inſtitutioni regiæ hunc titulum præfigi; τȣ̃ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Θεοφυλάκτȣ &c. cum tamen ipſum male erga Latinos affectum prodant ejus epiſtolæ, & commentarius ejus in Johannem proceſſionem Spiritus S. a ſolo Patre tueatur. *Titi Boſtrenſis* commentarios in Lucam a Peltano editos negat eſſe Titi illius Boſtrēnſis, qui ſub imperio Juliani & Joviani floruit. Verum hæc ex Combefiſiano illo autorum indice adduxiſſe ſufficiant.

XXIII. Bibliothecam Scriptorum ab Abbatibus Cluniacenſibus adornatorum ediderunt Pariſiis Martinus Marrier & Andreas Quercetanus. Titulus operis eſt:

BIBLIOTHECA CLUNIACENSIS, *in qua SS. Patrum Abbatum Cluniacenſium vitæ, ſcripta, miracula, ſtatuta, privilegia chronologiaque duplex, item catalogus Abbatiarum, Prioratuum, Decanatuum, Cellarum & Eccleſiarum à Clun. Cœnobio dependentium, una cum chartis & diplomatibus donationum earundem. Omnia nunc primum ex MS. Codd. collegerunt Domnus* MARTINUS MARRIER *Monaſt. S. Martini a Campis Pariſ. Monachus Profeſſus, &* ANDREAS QUERCETANUS *Turon. qui eadem diſpoſuit ac*

notis

notis illuſtravit. Lutetiæ Pariſiorum ex officina Nivelliana, ſumptibus Sebaſtiani Cramoiſy, via Jacobæa ſub Ciconiis. 1614.

Index operum, librorum & tractatuum hac bibliotheca contentorum ita ſe habet:

S. Berno Abbas I.

Teſtamentum *Willelmi* cognomento Pii Arvernorum Comitis & Ducis Aquitanorum, de conſtructione Cluniacenſis loci.

Veterum de fundatione Monaſterii Cluniacenſis & ejus Abbate primo Bernone teſtimonia.

Teſtamentum Domni *Bernonis* Abbatis, cui primo commiſſum regimen Monaſterii Clun. per Guillelmum Pium fundatorem.

S. Odo Abbas Clun. II.

Vita S. Odonis Abb. Clun. edita a Johanne Monacho Cluniacenſi Italo, ipſius Diſcipulo.

In natali S. Odonis Abb. Clun. ſermo.

Veterum de S. Odone Clun. Abb. II. & ejus operibus teſtimonia.

S. Odonis de vita S. Geraldi Auriliacenſis Comitis libri 4.

Epiſtola *Fulconis* cognomento *Boni* Andegavorum Comitis ad Odonem Clun. Abbatem.

Epiſtola *Odonis* ad eundem Fulconem.

De reverſione corporis B. Martini a Burgundia tractatus, &

Quod B. Martinus par dicitur Apoſtolis, alter tractatus *Odonis*.

Ejusdem *Odonis* in Cathedra S. Petri, in veneratione S. Mariæ Magdalenæ, de S. Benedicto Abbate, & de combuſtione Baſilicæ B. Martini ſermones 4.

Odonis Collationum ſeu occupationum libri 3.

De B. Martino Antiphonæ XII.

De Sacramento corporis & ſanguinis Domini verſus.

De B. Maria Magdalena hymnus.

De S. Martino Turonorum Archiepiſcopo hymnus.

Præcepta duo de quibusdam Eccleſiis & locis Cluniac. Cœnobio conceſſis tempore S. Odonis Abb.

S. Aymardus Abbas Clun. III.

Veterum de S. Aymardo Abb. Cluniacenſi teſtimonia.

Privilegium *Agapiti* Papæ Domno Aymardo Abbati conceſſum.

Præcepta quatuor de quibusdam Eccleſiis & lo-

& locis Cluniacenſi Cœnobio conceſſis tempore Aymardi Abb.

S. Majolus Abbas Clun. IV.

De vita B. Majoli Abb. Clun. libellus a *S. Odilone* Abbate Clun. V. editus.

De B. Majolo hymni quatuor autore eodem *Odilone.*

Alia S. Majoli Abbatis vita, autore Monacho quodam Silviniacenſi.

Item alia ejusdem S. Majoli vita.

Miraculorum S. Majoli libri 2.

Appendix ad vitam S. Majoli.

Veterum de S. Majolo teſtimonia.

Diplomata ſummorum Pontificum de translatione corporum SS. Majoli & Odilonis.

Præcepta duo de locis Clun. Cœnobio conceſſis tempore S. Majoli.

S. Odilo Abbas Clun. V.

Vita B. Odilonis Abb. a *Petro Damiano* S. R. E. Cardinali ſcripta.

Jotſaldi Monachi planctus de tranſitu S. Odilonis.

Alia S. Odilonis Abbatis Clun. vita.

In relevatione B. Odilonis, & in translatione ejusdem.

Appendix ad vitam S. Odilonis Abb.

Statutum S. Odilonis de defunctis.

Veterum de S. Odilone Abb. & ejus Operibus teſtimonia.

Epiſtolæ aliquot *Odilonis* Abb. ad Fulbertum Carnot. Epiſcopum, & *Fulberti* ac aliorum ad Odilonem.

Vita S. Adalheidis Imperatricis à B. *Odilone* Abb. deſcripta.

De miraculis ejusdem Adalheidis liber.

S. Odilonis Abbatis credulitas.

Ejusdem de nativitate Domini Salvatoris ſermo I.

De Epiphania Domini ſermo II.

De purificatione S. Dei Genitricis Mariæ ſermo III.

De incarnatione Dominica ſermo IV.

De reſurrectione Domini ſermo V.

De eadem reſurrectione ſermo VI.

De eadem reſurrectione ſermo VII.

De aſcenſione Domini Salvatoris ſermo VIII.

In die Pentecoſtes ſermo IX.

De admirabili Præcurſoris Chriſti Johannis Baptiſtæ nativitate ſermo X.

In vigilia Apoſtolorum Petri & Pauli ſermo XI.

De aſſumptione Dei Genitricis Mariæ ſermo XII.

De

De eadem aſſumptione hymnus.

In nativitate B. Mariæ Virginis ſermo XIII.

De inventione ſ. crucis ſermo XIV.

Præcepta de nonnullis Eccleſiis Cœnobio Clun. conceſſis tempore S. Odilonis.

S. Hugo Abbas Clun. VI.

Vita S. Hugonis Abb. Clun. autore *Hildeberto* Epiſcopo Cenomanenſi.

Alia ejusdem S. Hugonis vita ab *Hugone Monacho* ejus coætaneo ſcripta.

Miraculorum quorundam S. Hugonis relatio.

Memoranda quædam de S. Hugone.

De quibusdam quæ ſtatuta ſunt à S. Hugone.

De S. Hugone proſa & hymnus.

Veterum de S. Hugone teſtimonia.

Epiſtolæ diverſorum ad S. Hugonem.

Epiſtola S. Hugonis transmiſſa Sanctimonialibus apud Marciniacum Domino ſervientibus.

Scriptum commonitorium ejusdem *S. Hugonis* ad ſucceſſores ſuos pro Sanctimonialibus Marciniacenſibus.

Imprecatio B. Hugonis Abbatis.

Relationes quædam S. Hugonis Abb.

Vita B. Morandi Confeſſoris, Monachi Clun. diſcipuli S. Hugonis.

Privilegia Cœnobio Clun. conceſſa per ſummos Pontifices tempore S. Hugonis.

Præcepta & chartæ de quibusdam Monaſteriis Cluniacenſi Cœnobio conceſſis.

Pontius Abbas Clun. VII.

Vita Pontii Abb. Clun. ex libro 2. miraculorum P. Venerabilis.

Veterum de Pontio Abb. teſtimonia.

Epiſtolæ duæ ad Pontium Abb. Clun.

Qualiter tabula S. Baſilii continens in ſe magnam Dominici ligni portionem, Cluniacum delata ſit tempore Pontii.

Quomodo reliquiæ B. Stephani Protomartyris Cluniacum delatæ fuerunt tempore ejusd. Pontii.

Privilegia quædam per ſummos Pontifices Clun. Cœnobio conceſſa tempore Pontii.

Chartæ de quibusdam Monaſteriis ejusd. Pontii tempore Cluniacenſi Cœnobio ſubjectis.

Hugo II. Abb. Clun. VIII.

De Hugone II. Abb. Cluniacenſi teſtimonia.

S. Pe-

S. Petrus Mauricius dictus Venerabilis Abbas Clun. IX.

Petri Mauricii dicti Venerabilis Abb. Clun. vita ex Chronico Clun.

Veterum de Petro Venerabili Abbate & ejus operibus teſtimonia.

Petri Pictavenſis Monachi panegyricus Petro Venerabili Abbati dictus.

Petri Venerabilis Abb. Clun. epiſtolarum libri 6.

Epiſtolæ 8. *Petri Venerabilis* ad Sugerium Abbatem S. Dionyſii, & *Sugerii* ac aliorum ad P. Venerabilem primum editæ.

Petri Venerabilis epiſtola ad Petrum de S. Joanne, contra eos, qui dicunt, Chriſtum nunquam ſe in Evangeliis aperte Deum dixiſſe.

Ejusdem tractatus adverſus Judæorum inveteratam duritiam.

De translatione Alcorani epiſtola.

Summula quædam brevis contra hæreſes & ſectam Saracenorum.

Roberti Retenenſis præfatio in Alcoranum ad P. Venerabilem.

Adverſus Petrobruſianos hæreticos epiſtola ſeu tractatus.

De transfiguratione Domini ſermo.

De miraculis libri duo.

Rythmi, proſæ verſus, & hymni Petri Venerabilis.

Statuta congregationis Cluniacenſis.

Privilegia per ſummos Pontifices Clun. Cœnobio conceſſa tempore Petri Venerabilis.

Diplomata & chartæ de quibusdam Monaſteriis Clun. Cœnobio ſubditis ejusdem P. Venerabilis tempore.

Hugo III. Abbas Clun. X.

Petri Cellenſis Abbatis ad Hugonem Abbatem Clun. epiſtolæ 4.

Stephanus I. Rodulphus, Guillelmus I. Theobaldus & Hugo IV. Abbates Cluniacenſes.

Epiſtolæ quædam *Petri Cellenſis*, ſummorumque Pontificum, Regum, & aliorum diplomata & chartæ ad Abbates Clun. Stephanum I. Rodulphum, Guillelmum I. Theobaldum & Hugonem IV.

Hugo V. Abbas Clun. XVII.

Hugonis V. Abbatis Clun. ſtatuta.

Alia quædam ſtatuta Cœnobii Cluniacenſis.

Exceptio capitis S. Clementis Papæ & Mar-

Martyris a CPli in Cluniacum tranſlati, tempore Hugonis V. Abb.

Diplomata & chartæ de quibuſdam Monaſteriis Clun. Cœnobio conceſſis tempore Hugonis V.

Guillelmus II. Giraudus, Rolandus, & alii Abbates uſque ad Henricum I.

Diplomata & chartæ ſummorum Pontificum, Regum, & aliorum de quibuſdam Monaſteriis tempore Guillelmi II. Giraudi, Rolandi, & aliorum Abbatum Cluniacenſi Cœnobio conceſſis.

Henricus I. Abbas Clun. XXIX.

Electio Henrici Abbatis Cluniacenſis.

Collectio Statutorum ordinata per Henricum Abbatem.

Statuta *Bertrandi* Abb. Clun. prædeceſſoris Henrici.

Joannes III. Abbas Clun. XLII.

Statuta, ordinationes, & diffinitiones receptæ, admiſſæ & innovatæ per *Joannem de Bourbonio* Abbatem Cluniacenſem.

Accedunt

Venerabilium Abbatum Cluniacenſium chronologia.

Chronicon Cluniacenſe Jacobi de Ambaſia Cluniacenſis Abbatis juſſu conſcriptum.

Summæ privilegiorum, quibus Romani Pontifices Abbatiam Cluniacenſem, & totum Ordinem decoraverunt.

Catalogus Abbatiarum, Prioratuum & Decanatuum mediate & immediate Abbatiæ ſeu Monaſterio Cluniacenſi ſubditorum.

Eccleſiæ parochiales in villa Cluniacenſi ſituatæ, una cum Capellis in eisdem exiſtentibus, & aliis in circumferentia villæ Clun. ſituatis, quæ ſunt in omnimoda diſpoſitione Abbatis Cluniacenſis ratione ſuæ dignitatis Abbatialis.

Index rerum & verborum locupletiſſimus.

Notæ ad bibliothecam Cluniacenſem.

Cæterum in hac bibliotheca Cluniacenſi nonnulla Abælardi ſcripta extare ſuſpicatus eſt Vir celeberrimus Jacobus Thomaſius in vita Abælardi, quam Dn. Chriſtianus Thomaſius Jacobi F. edidit in hiſtoria ſapientiæ & ſtultitiæ Tom. I. p. *75.* Conjectura autem illa hinc ipſi nata eſt, quod Merlo Horſtius in notis ad Bernhardum mentionem faciat notarum Quercetani ad Abælardum. Verum nec aliqua Abælardi opera, nec notæ Quercetani ad Abælardum in bibliotheca Cluniacenſi

cenſi reperiuntur, ſed notæ Quercetani ad Abælardum additæ ſunt operibus Abælardi, & Heloiſſæ a Franciſco Amboeſio Lutetiæ A. C. 1616. editis. His enim operibus ad calcem adjiciuntur Andreæ Quercetani Turonenſis notæ ad hiſtoriam calamitatum Petri Abælardi. Nonnulla tamen de Abælardo & Heloiſſa Quercetanus etiam in notis ad bibliothecam Cluniacenſem obſervavit. Occaſionem ipſi ſuppeditavit epiſtola Petri Venerabilis, noni Abbatis Cluniacenſis ſcripta ad Heloiſſam vel Eloyſam Abælardi primum concubinam, ac poſtea conjugem, quæ eſt inter Petri Venerabilis epiſtolas epiſtola 21. libri 4. In notis ad illam epiſtolam Quercetanus inter alia p. 148. refert epitaphium, quod ipſi in Abbatia de Paracleto poſitum fuit his verbis:

Petrus in hac urna latitat, quem mundus Homerum
Clamabat, ſed jam ſidera ſidus habent.
Sol erat hic Gallis, ſed eum jam fata tulerunt,
Ergo caret regio Gallica ſole ſuo.
Ille ſciens quicquid fuit ulli ſcibile, vicit
Artifices, artes absque docente docens.
Undecimæ Maji Petrum rapuere Calendæ
Privantes Logices atria Rege ſuo.

Eſt

Eſt ſatis in tumulo, PETRUS HIC JACET ABAILARDUS,
Huic ſoli patuit ſcibile quicquid erit.

Aliud Abælardi epitaphium a *Petro Venerabili* ſcriptum inter ejus poëmata in hac Cluniacenſi bibliotheca p. 1354. legitur his verbis conceptum:

Gallorum Socrates, Plato maximus Heſperiarum,
Noſter Ariſtoteles, Logicis quicunque fuerunt,
Aut par, aut melior: ſtudiorum cognitus orbi
Princeps, ingenio varius, ſubtilis & acer:
Omnia vi ſuperans rationis, & arte loquendi,
Abælardus erat. Sed tunc magis omnia vicit,
Cum Cluniacenſem Monachum, moremque profeſſus,
Ad Chriſti veram tranſivit Philoſophiam,
In qua longævæ bene complens ultima vitæ,
Philoſophis quandoque bonis ſe connumerandum
Spem dedit, undenas Majo renovante Calendas.

Extat etiam inter epiſtolas prædicti Petri libr. 6. ep. 21. epiſtola *Heloiſſæ* ad Petrum Venerabilem, in qua inter alia rogat, ut ipſi abſolutionem Abælardi in charta ſcriptam & ſigillatam mittat. Qua occaſione Quercetanus p. 155. annotat, qualis illius abſolutionis

nis formula fuerit, nempe talis: *Ego Petrus Cluniacenſis, qui Petrum Abailardum in Monachum Cluniacenſem ſuſcepi, & corpus ejus furtim delatum Heloyſæ Abbatiſſæ & Monialibus Paracleti conceſſi, autoritate omnipotentis Dei & omnium Sanctorum abſolvo eum pro officio ab omnibus peccatis ſuis.*

XXIV. Bibliothecam Patrum noni ſeculi, qui de prædeſtinatione & gratia ſcripſerunt, Pariſiis collegit Gilbertus Mauguinus. Titulus ita ſe habet:

Veterum Autorum qui IX. ſæculo de prædeſtinatione & gratia ſcripſerunt, opera & fragmenta plurima, nunc primum in lucem edita cura & ſtudio Gilberti Mauguin, Regi à Conſiliis & in ſuprema Monetarum curia Præſidis. Cum ejusdem chronica & hiſtorica Synopſi, gemina diſſertatione & pacifica operis Coronide. In duos tomos diſtributa. Lutetiæ Pariſiorum, apud Joannem Billaine, via Jacobæa ſub ſigno S. Auguſtini. MDCL. cum Doctorum ſacræ Facultatis approbatione.

Primus hujus operis tomus in duas partes diviſus eſt. Et prima quidem parte tomi primi continentur:

Fragmentum epiſtolæ *Hadriani Papæ I.* ad omnes Epiſcopos per univerſam Hiſpaniam commorantes. Ex-

Excerpta ex tribus *Rabani* Archiepiſcopi Moguntini epiſtolis ad Notingum, ad Eberardum, & ad Hincmarum.

Fragmentum libelli & profeſſionis, quæ *Gotteſchalcus* Rabano in Placito Moguntinenſi obtulit.

Confeſſio *Gotteſchalci* brevior; Ejusdem confeſſio prolixior.

B. Lupi Abbatis Ferrariæ epiſtola de prædeſtinatione ad Hincmarum.

Flori Magiſtri eccleſiæ Lugdunenſis Diaconi ſermo de Prædeſtinatione.

Ratramni Corbejenſis Monachi de prædeſtinatione libri 2. ad Regem Carolum Calvum.

Joannis Scoti Erigenæ liber de divina prædeſtinatione.

S. Prudentii Epiſcopi Tricaſſini, de prædeſtinatione contra Joannem Scotum, ſeu liber Joannis Scoti correctus a Prudentio.

Flori Magiſtri & *Eccleſiæ Lugdunenſis* liber de prædeſtinatione contra Joannis Scoti erroneas definitiones, ad duos Manuſcriptos Codices emendatus, & in integrum reſtitutus.

Secunda autem primi tomi parte habentur:

Fragmenta omnia, quæ extant, libelli per

Got-

Gotteſchalcum in Placito Moguntinenſi Rabano oblati.

Præfatio libelli ſeu collectanei S. Prudentii ad Hincmarum & Pardulum.

Lupi Servati Presbyteri Moguntinenſis libellus de tribus quæſtionibus.

B. Lupi Abbatis Ferrariæ libellus ſeu epiſtola ad Regem Carolum.

Ejusdem Collectaneum de tribus quæſtionibus jam integrum.

S. Remigii & Eccleſiæ Lugdunenſis liber de tribus epiſtolis.

Ejusdem libri appendix ſeu ſolutio quæſtionis de generali per Adam damnatione.

Hincmari capitula IV. in Conventiculo Cariſiaco furtim edita.

S. Prudentii Tricaſſini Epiſcopi tractoria contra quatuor illa capitula.

S. Remigii & Eccleſiæ Lugdunenſis liber de tenenda immobiliter Scripturæ Sanctæ veritate.

Canones Concilii Valentini III. contra eadem Capitula.

Canones Concilii Lingonenſis.

Hincmari Remenſis epiſtola 24. ad Egilonem Senonenſem.

Secundo tomo nonnulli ipſius Mauguini de hoc argumento tractatus continentur, nempe: Got-

Gotteſchalcianæ controverſiæ hiſtorica & chronica Synopſis.

Ejusdem hiſtorica & chronica diſſertatio L. capitibus diſtributa.

Altera diſſertatio, in qua accurata hiſtoriæ ſeu fabulæ Prædeſtinatianæ R. P. Sirmondi confutatio exhibetur.

Alteram ſecundi tomi partem deſtinaverat Mauguinus Vindiciarum prædeſtinationis & gratiæ pacificæ Coronidi ſuo tempore evulgandæ. Verum illa, quod ſciam, lucem publicam nondum aſpexit. Occaſionem autem huic Patrum IX. ſeculi bibliothecæ colligendæ dederunt controverſiæ, quæ Jeſuitas inter & Janſeniſtas, quorum partes Mauguinus tuetur, interceſſerunt. Imprimis autem nonnullis Jacobi Sirmondi lucubrationibus Mauguinus irritatus fuit, cum ille & hiſtoriam Prædeſtinatianam, & veteres quosdam Scriptores, quorum contra hæreſin Prædeſtinatianam uſus aliquis eſſe poteſt, edidiſſet. Mauguinus enim cum Janſenio nullam ejusmodi hæreſin fuiſſe, ſed Pelagianos & Semipelagianos orthodoxam Auguſtini doctrinam hoc nomine infamare voluiſſe exiſtimat.

XXV. Bibliothecam Patrum ævi Apoſtolici Pariſiis collegit Johannes Baptiſta Cotelerius

lerius Nemauſenſis Clericus, Societatis Sorbonicæ Theologus ac Regius Græcæ Lingvæ Profeſſor, vir mediocris quidem ſtaturæ, maximæ vero & infinitæ propemodum Literaturæ, ut in epitaphio ejus legitur. Is enim *SS. Patrum, qui temporibus Apoſtolicis floruerunt, Barnabæ, Clementis Romani, Hermæ, Ignatii, Polycarpi opera edita & inedita, vera & ſuppoſititia, una cum Clementis, Ignatii & Polycarpi actis atque martyriis* ex MSCtis Codicibus eruit, correxit, verſionibusque & notis illuſtravit. Verum Cotelerianum hoc Patrum Apoſtolicorum Syntagma in duos tomos digeſtum & Pariſiis 1672. in Folio minoris formæ impreſſum rariſſimum eſt, cum pleraque illius exemplaria antequam diſtraherentur, incendio conſumta fuerint, ut referunt ephemerides Gallicæ 1686. p. 408. ubi & Cotelerii illo ipſo anno mortui vita & elogium recenſetur. Unde præclare de orbe literato meruit Johannes Clericus, qui opus tam rarum & à plurimis deſideratum nova editione, quam acceſſionibus nonnullis locupletavit, doctis familiarius reddidit. Sed de nova hac editione, in qua etiam Stephani Baluzii ad Emericum Bigotium de vita Cotelerii epiſtola legitur, infra, cum ad Antverpienſes Patrum biblio-

thecas deſcenderimus, plura dicenda erunt.

XXVI. Nunc ad aliam Cotelerianam Patrum bibliothecam progredimur, ſive ad Monumenta Græca tribus voluminibus diſtincta, quorum collectionem & illuſtrationem eidem Cotelerio debemus. Primi tomi titulus eſt:

Eccleſiæ Græcæ Monumenta. Tomus primus. Johannes Baptiſta Cotelerius, Societatis Sorbonicæ Theologus & Regius Linguæ Græcæ Profeſſor, e MSS. Codicibus produxit in lucem, Latina fecit, notis illuſtravit. Lutetiæ Pariſiorum, apud Franciſcum Muguet, Regis & Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Pariſienſis Typographum, 1677. cum privilegio Regis.

Continentur autem primo hoc tomo:

Eclogæ legis Moſaicæ.

Baſilii Cæſarienſis Oratio in Proverb. VI. 4. Ejusdem oratio tertia de jejunio.

Sacra ad Synodum Epheſinam.

Xyſti Papæ epiſtola ad Cyrillum Alexandrinum.

Ejusdem alia epiſtola ad eumdem.

Homilia *Pauli Emeſeni.*

Theodoriti epiſtola ad Johannem Antiochenum.

Epi-

Epiſtola *Flaviani* Conſtantinopolitani ad Leonem Romanum.

Leonis Papæ & Romanæ Synodi epiſtola ad Pulcheriam Auguſtam.

Leonis Synodica ad Conſtantinopolitanos.

Hilarionis ſeu *Hilari* Diaconi epiſtola ad Pulcheriam.

Gallæ Placidiæ epiſtola ad Æliam Pulcheriam.

Leonis Romani epiſtola ad Archimandritas Conſtantinopolitanos.

Fragmentum epiſtolæ *Anatolii* Conſtantinopolitani ad Leonem Pontificem Romanum.

Nomocanon.

Johannis Antiocheni Oratio in donationes Monaſteriorum Laicis factas.

Martyrium S. Eupli.

Aliud ejusdem martyrium.

Vita S. Syncleticæ.

De Hæreſibus liber *Johannis Damaſceni.*

Apophthegmata Patrum.

Notæ.

Ex his monumentis duæ *Baſilii M.* Orationes jam antea à Combefiſio in bibliotheca concionatoria, ſed latine tantum, ex ejusdem Combefiſii verſione editæ fuerunt. *Theodoriti* autem epiſtolam ad Johannem Antioche-

 num

num ante Cotelerium vulgavit Leo Allatius in vindiciis Synodi Epheſinæ & Cyrilli. *Flaviani* Conſtantinopolitani epiſtola ad Leonem, & *Leonis* ad Pulcheriam, & Ejusdem Synodica ad Conſtantinopolitanos, ut & *Hilari* Diaconi epiſtola ad Pulcheriam, latine extant in actis Concilii Chalcedonenſis & inter epiſtolas Leonis Magni. Hilari tamen epiſtola tantum in editione Operum Quesneliana poſt epiſtolam Leonis XLVII. reperitur. *Leonis* epiſtola ad Archimandritas Conſtantinopolitanos eſt inter Leonis epiſtolas numero 28. editionis Quesnelianæ, vel 14. editionis vulgaris. *Nomocanonem* ex codice quodam regio deſcriptum Cotelerius nihil aliud eſſe judicat, quam inſulſam recentioris Græciæ farraginem ab incerto autore imperite compoſitam, & a Notario quodam indocto imperitius exaratam, cujus editione & verſione tantum ſibi negotii & moleſtiæ conflatum queritur, ut ſæpe de ſcripto hoc plane omittendo cogitaverit. *Johannes* Antiochenus autor orationis in donationes Monaſteriorum indicat, ſe circa ſeculi duodecimi medium vixiſſe, ideoque ex Cotelerii judicio paulo junior fuit alio Johanne, qui ſub finem undecimi ſeculi floruit, & a Gulielmo Tyrio, Orderico Vitali,

aliis-

aliiſque ſcriptoribus memoratur. *Martyrium Eupli* quantum attinet, non dubitat Cotelerius, quin ejus acta, qualia hoc tomo p. 192. edidit, quanto magis conciſa ſunt, tanto magis ſint genuina, quam Metaphraſtæa, Lipornaiana, Suriana, Baroniana, & Bollandiana. Alterum autem Eupli Martyrium ex Metaphraſte deſumtum, quod p. 194. ſequitur, a Lipornanio & Surio non fideliter redditum obſervat. *Vita Syncleticæ*, quam codices quidam Athanaſio, alii Polycarpo Aſcetæ, nonnulli denique nulli certo autori adſcribunt, quem autorem habeat, in dubio relinquit Cotelerius, quamvis eam doctrina & pietate Athanaſii non indignam judicet. *Damaſceni liber de hæreſibus* ex Perionii verſione inter Damaſceni opera latine legitur. In recentioribus Damaſceni editionibus partim latine, partim græce & latine editus eſt. Defectus autem illos græci textus Cotelerius ex regio codice ſupplevit, & hunc Damaſceni libellum integrum græce edidit, & nova verſione exornavit.

Tomus ſecundus Monumentorum eccleſiæ Græcæ a Cotelerio e MSCtis codicibus erutorum, latine redditorum, & notis illuſtratorum prodiit A. C. 1681. Et hoc ſecundo tomo exhibentur:

Aſterii Amaſeni homiliæ in Pſalmos V. VI. & VII.

Fragmentum Synodi ſextæ generalis; ſive epiſtolæ *Agathonis* Papæ.

Baſilii & Apollinaris epiſtolæ mutuæ.

Baſilii epiſtola ad Julianum Imperatorem.

Baſilii epiſtola pro conterraneo, & alia pro hoſpite.

Libanii ad Baſilium epiſtola.

Alia *Libanii* ad Baſilium.

Baſilii ad Libanium epiſtola.

Baſilii ad Imperatorem Theodoſium epiſtola.

Amphilochii epiſtola Synodica.

Photii epiſtolæ.

Dominici Gradenſis epiſtola ad Petrum Antiochenum.

Reſponſum *Petri Antiocheni*.

Michaëlis Cerularii Conſtantinopolitani epiſtola ad Petrum Antiochenum.

Petri Antiocheni epiſtola ad Michaëlem Conſtantinopolitanum.

Michaëlis Conſtantinopolitani epiſtola ad Petrum Antiochenum.

Arſenii CP. teſtamentum.

Alexii Comneni Novella.

Euthymii vita.

Ex

Ex Prato ſpirituali *Johannis Moſchi* capita, quæ græce deſiderabantur.

Neophytus Incluſus de calamitatibus Cypri.

Germani Conſtantinopolitani epiſtolæ duæ ad Cyprios.

Johannes Zonaras de matrimonio duorum ſobrinorum cum eadem femina.

Theodori Balſamonis epiſtola de jejuniis.

Notæ.

Qui primum hujus tomi locum occupat eſt *Aſterius* non Cappadox, & Arianis partibus addictus, e cujus ſcriptis fragmenta tantum quædam in Athanaſii & Epiphanii operibus ſervantur, ſed Amaſenus, qui exeunte IV. & ineunte V. ſeculo floruit. Ejus quinque homilias Antverpiæ 1615. cum latina ſua verſione edidit Philippus Rubenius: Eaſdem homilias ope codicum à Sirmondo acceptorum Fronto Ducæus in auctario B. B. P. P. græco-latino A. C. 1624. accuratius exhibuit. Decem alias Aſterii homilias excerpſit Photius cod. 771. bibliothecæ ſuæ. Et has homilias à Photio excerptas etiam a Rubenio vulgatas D. Bebelius antiquit. ſecul. IV. part. I. p. 28. perperam putavit, cum diverſi plane argumenti ſint homiliæ, quas Photius excerpſit, & quas Rubenius publicavit. Franciſcus

autem Combefiſius in novo auctario bibliothecæ Patrum Græco-latino A. C. 1648. & 5. homilias à Rubenio editas iterum edidit, & plures alias, & ſimul etiam excerpta ex Photio adjunxit, & has Aſterii lucubrationes notis illuſtravit. Notis his ſubjunxit ex Nicephori Patriarchæ Conſtantinopolitani antirrheticis vindicationem loci alicuius Aſteriani, nec non fragmentum ex Photii cujusdam Amphilochiis, in quo de duplici Aſterio disſeritur, & laudationem Protomartyris Stephani, quam Vincentius Riccardus ſub Procli nomine ediderat, cum Aſterio potius ex Combefiſii ſententia debeatur. Fragmenta quædam Aſterii leguntur in catena Patrum ad Lucam a Corderio procurata, qui in prolegomenis ad hanc catenam hunc Aſterium una cum Acacio ad S. Julianum legatione functum perperam aſſeruit. Aſterius enim ille cum Acacio ad Julianum cognomento Sabum ablegatus, & ab Acacio Ariano, & ab Acacio Amaſenô diverſus eſt, ut viri docti obſervarunt. Cotelerius autem in hoc Monumentorum eccleſiæ Græcæ tomo Aſterii homilias in Pſalmum 5. 6. & 7. græce & latine vulgavit, & in notis plures de Aſterio agentes adducit, inter alia animadvertens, etiam homiliam in Pſalmum 4. quæ apud Chry-

Chryſoſtomum Tom. VII. edit. Savil. p. 431. legitur, ad Aſterium Amaſenum pertinere. De aliis ſcriptis Tomi hujus Coteleriani videantur Acta Erudit. A. 1682. p. 135.

Tertius denique tomus Monumentorum eccleſiæ græcæ eodem collectore & interprete Cotelerio lucem adſpexit A. C. 1686. qui Cotelerio fatalis fuit. Sunt autem Monumenta hoc tomo comprehenſa:

Collectio quæſtionum, excerpta per compendium ex Evangelica conſonantia *Heſichii* Presbyteri Hieroſolymorum.

Ejusdem *Heſychii* Quæſtio.

Ephrami laudatio in Baſilium.

Evagrii Monachi capita.

Ejusdem Monachica.

Ejusdem *Evagrii* de πι πι.

Ex vita Evagrii conſcripta à *Palladio* fragmentum.

Johannis Chryſoſtomi in illud Matth. XXI. 23. *in qua poteſtate hæc facis.*

Ex *Palladii* hiſtoria Lauſiaca fragmentum.

Ægyptiorum Monachorum hiſtoria, ſive Paradiſus.

Nilus de octo vitiis.

Sabæ vita per *Cyrillum Scythopolitanum.*

Timotheus Presbyter Conſtantinopolitanus de triplici receptione Hæreticorum.

Ex *Niconis* Pandecte caput ultimum.

Anaſtaſii Sinaitæ de tribus Quadrageſimis.

Anaſtaſii Cæſarienſis de jejunio Deiparæ.

Ex *Nicone* de jejuniis fragmentum.

Nicephori Conſtantinopolitani Synodici canones.

Ejusdem *Nicephori* Confeſſoris epiſtola canonica.

Johannis Presbyteri epiſtola ad Leonem Grammaticum Archiepiſcopum Calabriæ, cum *Leonis* Canonico Reſponſo.

Johannis Zonaræ canon in Deiparam.

Theodori Balſamonis epiſtola de Raſophoris.

Criminationes adverſus Eccleſiam Latinam, cum epiſtola *Græcorum* ad Innocentium III.

Phile in Spiritum S. verſus.

Notæ.

Occurrit inter ſcripta tertio hoc tomo comprehenſa *Timothei* Presbyteri Conſtantinopolitani & vaſorum Cuſtodis S. Deiparæ in Chalcopratiis epiſtola, ſeu libellus ad Johannem Presbyterum de differentia eorum, qui ad eccleſiam accedunt. Multum autem diſcrepat hæc Cotelerii editio à brevi illa latina, quæ in Poſſevini apparatu ſub

voce

voce Timothei, nec non inter opera Balſamonis, & in quibusdam Patrum bibliothecis extat. Nec minus hæc editio multum differt à græca, quam Johannes Meurſius in libro variorum divinorum Lugduni Batavorum A. C. 1619. publicavit, & à græco-latina, quam Combefiſius in novo B. B. P. P. græco-latino Auctario part. II. edidit, notisque illuſtravit. Cauſa autem, cur tanta ſit editionum hujus libelli varietas, forte hæc eſt, quod libellus hic partem ritualis conſtituerit, & pro diverſarum eccleſiarum varie mutatus, & modo auctus, modo imminutus fuerit. Placet autem ex notis Cotelerii ad hunc libellum aliquas adducere. Occaſione eorum, quæ Timotheus de Cerdone dixit, obſervat Cotelerius in Sophronii Synodico Cerdonem & Sacerdonem tanquam duos diverſos hæreticos adduci, quia forte aliquis ſcripſerat: Κέρδων ἀκέρδων ſeu ſine lucro, occaſione ſumta ex voce κέρδος, quæ lucrum denotat, quemadmodum & in aliorum hæreticorum nominibus tales alluſiones fieri ſolent, ut cum Vigilantius Dormitantius, Euſebiani Aſebiani, Eudoxiani Adoxiani nuncupantur, imperitos autem librarios ex Κέρδων ἀκέρδων duos hæreticos Cerdonem & Sacerdonem feciſſe. De Marcellianis

agens

agens notat errorem Nicephori, qui Marcellum & Porphyrium ab Origene refutatum aſſeruit, cum Origenis ævo Marcelli error nondum notus fuerit. Ad Novatum accedens refert ſe à Valeſio ſæpius audiviſſe, quod capita in Novatiani libro de Trinitate transpoſita ſint, ideoque ſe Valeſii diſſertationem de hoc argumento magno cum deſiderio expectaſſe. Cum vero etiam poſt mortem Valeſii diſſertatio illa non prodiret, ſemet ipſum indagaſſe, qualis ſit iſta capitum in illo libro transpoſitio, & deprehendiſſe, capiti 14. ſubjungi debere cap. 23. 24. 25. 26. 27. & tum ſequi debere cap. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. & 22. Capiti autem 22. ſubjungi debere c. 28. Meletianos vel Melitianos ab Athanaſio in epiſtola ad Solitarios non Ἐπιχελιτιανὺς, ut vulgo legitur, ſed πικελιτιανὺς cognominari judicat. Cum enim Melitiani ἀπὸ μέλιτος, ſeu à melle dicerentur, Athanaſius eos potius ἀπὸ πικρίας, ſeu amaritudine cognominandos duxit, quaſi non melleos, ſed felleos diceret. Sed hæc ſufficiant.

XXVII. Simili inſtituto Monachi Benedictini è Congregatione S. Mauri Græca quædam Monumenta ſacra pariter & profana colligere Pariſiis cœperunt, eaque ſub Analectorum nomine ediderunt. Titulus enim primi tomi talis eſt: *Ana-*

Analecta græca, ſive varia opuſcula græca hactenus non edita. Ex MSS. Codicibus eruerunt, latine verterunt, & notis illuſtrarunt Monachi Benedictini Congregationis S. Mauri. Tomus primus. Lutetiæ Pariſiorum,

apud { Viduam Edmundi Martin, Joannem Boudot, & Stephanum Martin, } in via Jacobæa ad ſolē aureū.

Anno MDCLXXXVIII. cum privilegio & Superiorum permiſſu.

Sunt autem analecta primi tomi ſequentia:

Vita S. Euthymii Abbatis, autore *Cyrillo Scythopolitano.*

Vita S. Cyriaci Anachoritæ autore *Symeone Metaphraſte.*

Typicum ſive Regula Monaſterii Gratiaplenæ.

Excerpta ex *Herone* Geometra de Menſuris.

Antiquum rationarium *Auguſti Cæſaris*, & novum rationarium *Alexii Comneni* Imperatoris.

De Menſuris, & Ponderibus, & Notis ea ſignificantibus.

Vita S. Stephani junioris, autore *Stephano* Diacono Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ.

Hacte-

Hactenus autem primus tantum tomus Analectorum iſtorum Græcorum, quod ſciam, prodiit: Quamobrem ad alias Pariſienſes Patrum bibliothecas pergimus.

XXVIII. Atque hic iterum nobis commemorandus venit Franciſcus Combefiſius, idem ille, cujus auctaria in bibliothecam P.P. græco-latinam novum & noviſſimum, item bibliothecam Patrum concionatoriam ſupra recenſuimus. Prodiit enim Pariſiis 1664. ejusdem Combefiſii *manipulus Originum Conſtantinopolitanarum*, quo ſequentia ſcripta continentur:

Incerti demonſtrationes Chronographicæ, interprete Combefiſio.

Conſtantini Porphyrogenneta de imagine Chriſti Edeſſena ejusque Conſtantinopolim translatione narratio.

Orientalium epiſtola ſynodica ad Theophilum Imperatorem de cultu ſanctarum imaginum.

S. Nicephori Patriarchæ Conſtantinopolitani diſſertatio cum Leone Armeno in cauſa imaginum.

Theodori Grapti Conſtantinopoli præclari Confeſſoris vita: fragmentum ex libro *Theodori Grapti* de inculpata Chriſtianorum fide: *Theophanis* Cantoris, Theodori Grapti germani fratris, canon. *S. Ger-*

S. Germani Patriarchæ Conſtantinopolitani de Zona S. Mariæ & pueri Jeſu faſciis Encænia.

Incerti Autoris de ædificio templi S. Sophiæ a Juſtiniano Magno Imperatore extructæ.

Procopii Rhetoris de eodem templo S. Sophiæ.

Photii Patriarchæ Conſtantinopolitani deſcriptio eccleſiæ novæ Baſilicæ à Baſilio Macedone extructæ.

Præmittuntur autem huic græco-latino manipulo Originum Conſtantinopolitanarum *Leonis Allatii* diatriba de Symeonum ſcriptis. *Symeonis Metaphraſtæ* laudatio autore Michaele Pſello. S. Mariæ planctus ipſo *Metaphraſte* autore. Ejusdemque *Symeonis Metaphraſtæ* epiſtolæ aliquot, Leone Allatio ipſo interprete.

Hunc Combefiſianum Originum Conſtantinopolitanarum Manipulum Lambecius Tom. III. bibliothecæ Vindobonenſis p. 126. appellat plagiariam farraginem ex ſuis imprimis laboribus corraſam. Et Tom. IV. p. 70. iterum hunc Manipulum plagiarium Manipulum appellat. Simile judicium Lambecii de Combefiſii Manipulo recurrit Tom. VIII. biblioth. Vindob. p. 462. ubi & varios

Combe-

Combefiſii in illo Manipulo errores recenſet. Nimirum cum Combefiſius in notis ſuis ad Manipulum paſſim Lambecii animadverſiones in Codinum, & alterius Anonymi excerpta de origine & antiquitatibus Conſtantinopolitanis perſtringat, Lambecius par pari referre voluit.

XXIX. Veterum aliquot Galliæ Theologorum ſcripta Pariſiis apud Sebaſtianum Nivellium A. 1586. conjunctim prodierunt. Titulus operis eſt:

Veterum aliquot Galliæ Theologorum ſcripta. Quorum nonnulla ex veteribus libris emendatius, aliqua nunc primum eduntur. Pariſiis, apud Sebaſtianum Nivellium, ſub Ciconiis via Jacobæa. M. D. LXXXVI.

Continentur autem in hoc opere:

Peregrini ſeu *Vincentii Lirinenſis* pro catholicæ fidei antiquitate & univerſitate adverſus profanas omnium hæreticorum novitates commonitoria duo.

Phœbadii Aginnenſis Epiſcopi contra epiſtolam ſive edictum ſub nomine Conſtantii Imperatoris emiſſum in Synodo Mediolanenſi liber.

Pars actorum concilii Arelatenſis primi catholici ſub Imperatore Conſtantino.

S. Martini Turonenſis Epiſcopi profeſſio fidei catholicæ de Trinitate. *Fau-*

Fauſti Regienſis Epiſcopi ad objecta quædam de ratione fidei catholicæ reſponſio.

Ejusdem contra Neſtorii errorem ad Gregorium Diaconum epiſtola.

Item de variis quæſtionibus ad B. Paulinum.

Et de pœnitentia ad Felicem PP.

Severi Rhetoris & Poëtæ Chriſtiani carmen bucolicum.

Etſi vero, cujus opera hoc veterum Gallicorum Theologorum ſyntagma adornatum fuerit, non exprimatur, nec præfatio aliqua nos doceat, cujus ſtudio horum Scriptorum vel primam editionem vel emendationem debeamus, memini tamen me alicubi legiſſe, quod Petrus Pithœus hanc veterum Gallorum Theologorum bibliothecam collegerit.

XXX. Cum *Palladii* Epiſcopi Helenopolitani *Dialogo de vita Chryſoſtomi* Emericus Bigotius *Homiliam S. Johannis Chryſoſtomi in laudem Diodori Tarſenſis Epiſcopi*, *Acta Tarachi, Probi, & Andronici*, *Paſſionem Bonifacii Romani*, *Evagrium de octo cogitationibus*, & *Nilum de octo vitiis* græce & latine Pariſiis 1680. edidit. Cæterum Bigotius in hac veterum monumentorum collectione etiam Chryſoſtomi epiſtolam ad Cæſarium

typis exſcribi curaverat. Verum quia Cenſores Pariſienſes in hac Chryſoſtomi epiſtola nonnulla deprehendebant, quæ dogmati transſubſtantiationis adverſari videbantur, hanc epiſtolam loco ſuo movendam & ſupprimendam cenſuerunt, unde & Bigotius præfationem ſuam, in qua mentionem hujus epiſtolæ fecerat, refigere coactus fuit. Qua de re Petrus Allixius in expoſtulatione ſua, quam vocat, libro 12. Anaſtaſii in hexaëmeron præmiſſa, prolixe queritur. Etſi vero Pariſienſes Cenſores hanc Chryſoſtomi epiſtolam ſupprimere anniſi fuerint, Reformati tamen in Belgio & Anglia eam ex tenebris, quibus hactenus damnata fuerat, eruerunt. Edidit enim A. C. 1685. hanc epiſtolam, etſi latine tantum, Stephanus Le Moyne in variis ſuis ſacris. Poſtea A. C. 1686. Theologus quidam Anglus hanc epiſtolam cum præfatione Bigotiana & fragmentis Græcis, quotquot reperiri potuerunt, expoſitioni ſuæ adverſus Meldenſem Epiſcopum Vindiciis Anglice ſcriptis inſeruit. Sequenti quoque anno 1687. Jacobus Basnagius Trajecti ad Rhenum hanc epiſtolam iterum vulgavit. Tandem vero etiam inter Pontificios inventus Johannes Harduinus, qui A. C. 1689. hanc epiſtolam ederet, & in addita diſſertatione

tione non diſſimularet Bigotianam hujus epiſtolæ editionem ſuppreſſam fuiſſe. Idem vero Harduinus probare contendit, inanem fuiſſe illorum trepidationem, qui hanc epiſtolam transſubſtantiationi adverſam ſibi perſvaſerint. Candidius ergo agit Harduinus, quam Natalis Alexander, qui ſeculo XI. & XII. part. 3. p. 571. contendit, Doctores Pariſienſes epiſtolam Chryſoſtomi ad Cæſarium non ideo ſuppreſſiſſe, quod transſubſtantiationis dogma ab illa refutari crederent, ſed quod hæc epiſtola cum Palladii dialogo nullam convenientiam haberet, & quod non deeſſent dubitandi cauſæ, num hæc epiſtola Johannem Chryſoſtomum, an vero, quod Natali Alexandro probabilius videtur, Johannem Jejunatorem, vel etiam Johannem Eleemoſynarium autorem habeat.

XXXI. *Juſtini Martyris* operibus Pariſienſes Typographi A. C. 1636. *Athenagoræ* apologiam pro Chriſtianis, & ejusdem librum de reſurrectione mortuorum, *Theophili Antiocheni* libros tres ad Autolycum contra chriſtianæ religionis calumniatores, *Tatiani* orationem ad Græcos, & *Hermiæ* gentilium Philoſophorum irriſionem adjunxerunt; ſicut & Franciſcus Combefiſius *Amphilochii* Iconienſis, *Methodii* Patarenſis, & *Andreæ*

Cretenſis opera græce & latine Pariſiis 1644. uno volumine conjunctim edidit, & notis ſuis illuſtravit, ut Philippum Priorium, qui A. C. 1666. *Cypriani* opera, *Minutii Felicis* Octavium, *Arnobii Afri* libros adverſus gentes, *Julii Firmici Materni* tractatum de errore profanarum religionum Pariſiis conjunctim edidit, & alias hujusmodi paucorum Patrum collectiones ab aliis adornatas taceamus.

Cap. IV.

De
BIBLIOTHECIS PATRUM COLONIENSIBUS.

I.

INter Colonienſes Patrum Bibliothecas primum merito locum occupat, quæ quatuordecim tomis conſtat, & hoc titulo inſignitur:

Magna Bibliotheca veterum Patrum & antiquorum Scriptorum eccleſiaſticorum: primo quidem a Margarino de la Bigne Sorbonico in Academia Pariſienſi Theologo collecta, & tertio in lucem edita; Nunc vero plus quam centum Autoribus, & opuſculis plurimis locupletata, hiſtorica methodo per ſingula ſecula, quibus Scriptores quique vixerunt,

xerunt, diſpoſita, & in XIV. Tomos diſtributa; opera & ſtudio doctiſſimorum in Alma Univerſitate Colon. Agripp. Theologorum ac Profeſſorum. Coloniæ Agrippinæ, ſumptibus Antonii Hierati, ſub ſigno Gryphi. Anno M.DC. XVIII.

Digeruntur autem Patres & Scriptores veteres hac bibliotheca contenti non juxta certas materiarum claſſes, qui ordo in Bigneana Patrum Bibliotheca obſervatus eſt, ſed juxta ſeculorum, quibus vixerunt, ſeriem. Primus igitur tomus aliquos primi ſeculi Scriptores continet, ſive revera primo ſeculo vixerint, ſive iſto ſeculo vixiſſe vulgo credantur. Sunt enim

Primi Tomi contenta:

Ariſteæ hiſtoria de ſeptuaginta duobus Scripturæ S. Interpretibus ad Philocratem fratrem.

S. Jacobi Fratris Domini Miſſa ab aliis aucta.

S. Marci Evangeliſtæ Liturgia.

Hermæ Paſtoris libri tres.

S. Prochori narratio de vita & miraculis S. Johannis.

Lini libri 2. de paſſione Petri & Pauli.

S. Ignatii epiſtolæ XV. una cum epiſtolis B. Virginis ad ipſum.

 S. Po-

S. Polycarpi Martyris epiſtola ad Philippenſes.

S. Dionyſii Areopagitæ de cœleſti hierarchia, de eccleſiaſtica hierarchia, de divinis nominibus,& epiſtolæ, ex recognitione *Petri Lanſſelii* cum diſputatione ipſius apologetica pro eodem Dionyſio.

S. Martialis Epiſcopi Lemovicenſis epiſtolæ duæ, prima ad Burdegalenſes, altera ad Toloſanos.

Teſtamentum 12. Patriarcharum.

Sibyllarum oracula.

Miſſa *S. Petri.*

Tomo ſecundo ſequentia ſecundi ſeculi monumenta continentur:

Juſtini Philoſophi & Martyris dialogus cum Tryphone Judæo ; apologia ad Senatum Romanum ; apologia ad Antoninum Pium ; oratio parænetica ad Gentes ; liber de monarchia ; expoſitio fidei, ſeu de recta confeſſione ; epiſtola ad Zenam ; epiſtola ad Diognetum; liber de quæſtionibus a Chriſtianis Gentibus propoſitis, earumque reſponſionum reprehenſionibus ; explicatio quæſtionum, quas Gentes Chriſtianis proponunt ; de neceſſariis quibusdam quæſtionibus reſponſiones ; quarundam ſententiarum

rum Ariſtotelis reprehenſio; & quæſtiones quædam Gentibus propoſitæ. Omnia hæc ex editione Pariſienſi, Joach. Perionio interprete.

Melitonis Sardenſis Epiſcopi liber de tranſitu B. Virginis.

Athenagoræ apologia pro Chriſtianis; & ejusdem liber de reſurrectione mortuorum.

Theophili Antiocheni commentaria in 4. Evangelia; Ejusdem contra chriſtianæ religionis calumniatores libri 3. ad Autolicum.

Tatiani oratio contra gentes, & harmonia evangelica.

Tomo tertio continentur ſequentia tertii ſeculi ſcripta:

Minutii Felicis Romani olim Cauſidici Octavius, reſtitutus a Franciſco Balduino J.C.

Hippolyti ex Metropolitano Arabiæ Portuenſis Epiſcopi oratio de conſummatione mundi, & Antichriſto; item excerpta quædam ex libris ejus de Theologia & incarnatione, per Henricum Caniſium; Ejusdem homiliæ de Deo trino & uno, & de myſterio incarnationis contra hæreſin Noëti, per Ger. Voſſium.

Ammonii Alexandrini harmonia evangelica.

Gregorii Thaumaturgi Epiſcopi Neocæſarienſis expoſitio fidei brevis; Ejusdem expoſitio alia prolixior; capita 12. de fide, cum anathematiſmo ſingulis ſubjecto; in annunciationem B. Virginis ſermones 3; in S. Theophaniam, ſeu de Chriſti baptiſmo ſermo; de iis, qui in Barbarorum excurſu idolothyta comederunt epiſtola canonica; diſputatio de anima ad Tatianum; metaphraſis in Eccleſiaſten; & in Origenem panegyrica oratio.

Sixti Philoſophi liber ſententiarum, qui Sixto II. Pontifici & Martyri falſo tribuitur.

Dionyſii Alexandrini epiſtola ad eccleſiam Alexandrinam; liber ſeu epiſtola contra Paulum Samoſatenum, cui ſubjungitur epiſtola Epiſcoporum ſynodi Antiochenæ; & epiſtola ad Baſilidem.

Zenonis Veronenſis ſermones.

Victoris Pictabionenſis commentarius in Apocalypſin.

Dorothei Tyrii ſynopſis de vitis Prophetarum & Diſcipulorum Chriſti.

Arnobii Senioris libri 7. Diſputationum adverſus Gentes.

Lactantii Firmiani divinarum inſtitutionum libri ſeptem; de ira Dei liber; de opificio Dei liber; librorum ſuorum epitome; de

de Phœnice carmen; ,& de paſſione Domini carmen.

Methodii Tyri Epiſcopi homilia de Simeone & Anna, a Pet. Pantino antea edita; item revelationes quædam illi falſo tributæ.

Petri Alexandrini canones de pœnitentia.

Quarto ſeculo ſive tomo comprehenſa:

Juvenci Presbyteri Hiſpani hiſtoria Evangelica carminice conſcripta.

Antonii Magni Abbatis epiſtolæ ſeptem; ſermo brevis de vanitate mundi, & reſurrectione mortuorum ſub ejusdem nomine a Gerard. Voſſio editus.

Pachomii Monachi regula Monachorum ex verſione Hieronymi; Ejusdem monita quædam a Voſſio edita.

Oreſieſis Monachi liber de inſtructione Monachorum.

Macarii Senioris homiliæ 50. ad Monachos.

Serapionis Epiſcopi Thmueos liber adverſus Manichæos.

Julii Firmici Materni Senioris liber de errore profanarum religionum.

Hermiæ Philoſophi Chriſtiani irriſio gentilium Philoſophorum.

Luciferi Epiſcopi Calaritani opuſcula antea per Joan. Tilium edita.

Victorini Afri libri 4. adverſus Arianos; Ejusdem hymni 3. de Trinitate; & de Machabæis fratribus carmen.

Phebadii, alias *Sebadii* Agennenſis Epiſcopi liber contra Arianos.

Paciani Barcinonenſis Epiſcopi epiſtolæ tres contra Novatianos; paræneſis ad pœnitentiam; & ſermo ad fideles catechumenos de baptiſmo.

Didymi Alexandrini enarratio in epiſtolas canonicas; item liber contra Manichæos.

Optati Milevitani de ſchiſmate Donatiſtarum contra Parmenianum Libri 7.

Victoris Antiocheni commentarius in Marcum.

Titi Boſtrenſis commentarius in Lucam; Ejusd. libri 3. contra Manichæos, una cum argumento libri quarti.

Cyrilli Archiepiſcopi Hieroſolymitani Catecheſes; epiſtola ad Conſtantium Imperatorem; & oratio de occurſu Domini, ſive de Simeone Deum ſuſcepturo.

Apollinarii Laodiceni Epiſcopi metaphraſis in Pſalmos verſu heroico.

Andreæ Cæſarienſis Epiſcopi commentarius in Apocalypſin. *Dama-*

Damaſi Papæ fragmenta ex ejus ſcriptis.

Fauſtini Diaconi liber de Trinitate, ſeu de fide contra Armenos, qui liber etiam ſub nomine Gregorii Bætici fuit editus.

Philonis Carpathii commentarius in Cantica Canticorum.

Philaſtrii Brixienſis Epiſcopi liber de hæreſibus.

Idacii, ſive *Ithacii* liber adverſus Varimundum.

Cæſarii Gregorii Nazianzeni fratris dialogi quatuor aucti.

Aſterii Amaſæ urbis Epiſcopi homiliæ, ex interpretatione Philip. Rubenii.

Theophili Alexandrini ſcripta, quæ adhuc extant.

Johannis Epiſcopi Hieroſolymitani liber de inſtitutione Monachorum.

Diadochi Epiſcopi Photices de perſecutione ſpirituali capita 100.

Dorothei Archimandritæ de vita recte inſtituenda doctrinæ.

Gaudentii Brixienſis Epiſcopi tractatus aliqui in varia Scripturæ loca.

Chromatii Aquilejenſis Epiſcopi de octo beatitudinibus homilia; Ejusdem homilia in cap. 5. Matthæi & partem 6; & fragmentum in 3. & 4. cap. Matthæi.

Aurelii Prudentii carmina.

Evagrii ex Diacono Conſtantinopolitano Monachi liber, ſeu epitome potius libri, de octo vitioſis cogitationibus.

Amphilochii Iconii Epiſcopi carmen ad Seleucum, quinam Scripturæ libri ſint legendi; Ejusdem narratio quædam de muliere, quæ peccata ſua in charta conſcripſerat, & pro venia ad Baſilium & Epiphanium recurrebat; homilia de occurſu Domini noſtri Jeſu Chriſti, & de Deipara, & de Simeone; & homilia in ſanctum Sabbathi.

Novati Monachi homilia de humilitate & obedientia.

S. Martini Epiſcopi Turonenſis profeſſio fidei.

Marci Eremitæ ſcripta varia, quæ ſub ejus nomine circumferuntur.

Sophronii Presbyteri fragmentum libri de laboribus SS. Petri & Pauli.

Hegeſippi libri 5. de excidio urbis Hieroſolymitanæ.

Theophylacti cujusdam fragmentum de riſu & vociferationibus.

Timothei Presbyteri Hieroſolymitani homilia de propheta Simeone Chriſtum in ulnas accipiente.

Timothei Alexandrini Epiſcopi reſponſa cano-

canonica cum commentariis Balſamonis.

Probæ Falconiæ Virgilio-centones.

Euſebii Vercellenſis Epiſcopi epiſtola de ſtatu ſuo, ad Presbyteros quosdam Italiæ; Ejusdemque libellus facti ad Patrophilum.

Quinto tomo ſive ſeculo comprehenſa parte I.

Maximi Taurinenſis Epiſcopi homiliæ, quæ extant ex editione Romana.

Syneſii ex Philoſopho Epiſcopi Cyrenes opuſcula diverſa ſoluta oratione, & carmine, quæ extant ex editione Dion. Petavii.

Paulini Nolani Epiſcopi epiſtolæ, & alia quædam opuſcula, quæ per Andr. Schottum recenſita, prolegomenis & notis illuſtrata ſunt.

Severi Sulpitii S. Paulini æqualis libri 2. hiſtoriæ ſacræ; de vita S. Martini liber; epiſtolæ; dialogi 3. de virtutibus Monachorum orientalium, & S. Martini.

Q. Julii Hilarionis chronicon.

Severi Rhetoris carmen bucolicum.

Pauli Oroſii libri 7. hiſtoriarum ad B. Auguſtinum.

Cœlii Sedulii Presbyteri Scoti mirabilium divinorum, ſive operis paſchalis libri 4. carminice; Ejusdem argumenti ſoluta oratione libri

libri 5; collectanea in epiſtolas Pauli, & hymnus de vita Chriſti.

Beliſarii Poetæ de Sedulio acroſtichis.

Liberii Poetæ de Sedulio acroſtichis.

Procli Conſtantinopolitani epiſtola de fide ad Armenos; Eadem ex interpretatione Dionyſii Exigui; de Domini noſtri Jeſu Chriſti nativitate; in transfigurationem Domini; epiſtola ad Domnum; epiſtola ad Johannem Epiſcopum Antiochenum; epiſtola ſynodica ad Domnum; tractatus de traditione divinæ Liturgiæ; & oratio in Johannem Chryſoſtomum.

Euſebii Emiſſeni, Gallicani Epiſcopi homiliæ, quas alii putant eſſe S. Eucherii; His ſubjunguntur homiliæ in Evangelia totius anni, quæ etiam ſub Euſebii Emiſſeni nomine circumlatæ, videntur tamen ex diverſis autoribus ab aliquo collectæ.

Eucherii Lugdunenſis liber formularum emendatus ab Andr. Schotto; Item quæ ſub ejus nomine feruntur commentaria in Geneſin & libros Regum, ex edit. Rom.

Gregentii Archiepiſcopi Tephrenſis diſputatio cum Herbano Judæo, quæ videtur ab alio quodam ſcripta.

Claudiani Mamerti Presbyteri Viennenſis de ſtatu animæ libri 3. qui extant ex recognitio-

gnitione Andr. Schotti; Ejuſdem adverſus vanos errores liber.

Sidonii Apollinaris opera, quæ extant ſoluta oratione & carmine, ex recognitione Jac. Sirmondi.

Eudociæ Theodoſii Junioris Uxoris Homero-centones de Chriſto.

Bachiarii epiſtola de recipiendis lapſis ad Januarium.

Tomi ſive ſeculi V. contenta partis II.

Joannis Caſſiani Presbyteri Maſſilienſis libri 3. de inſtitutis cœnobiorum; de origine & remedio octo principalium vitiorum libri duodecim; de incarnatione Chriſti contra Neſtorium libri ſeptem; & collationis Sanctorum Patrum libri 24. omnia ex recognitione Alardi Gazæi Ord. S. Benedicti Cœnobitæ.

Vincentii Lirinenſis de profanis vocum novitatibus liber.

Socratis hiſtoriæ eccleſiaſticæ libri 7. ex editione Joh. Chriſtophorſoni, Suffridi Petri, &c.

Hermiæ Sozomeni eccleſiaſticæ hiſtoriæ libri 9. ex ead. editione.

Iſidori Peluſiotæ epiſtolæ quæ extant, Jacobo Billio Prunæo interprete. *Six-*

Sixti III. Papæ liber de divitiis, & malis doctoribus, de caſtitate.

Petri Chryſologi Epiſcopi Ravennatis homiliæ de Dominicis & feſtis aliquot ſolemnioribus totius anni, ex impreſſione Pariſienſi; Ejusdem epiſtola ad Eutychen cum notis Gerardi Voſſii.

Leonis M. Pontif. ſermones de præcipuis ſolennitatibus Domini & Sanctorum; epiſtolæ decretales & familiares ad diverſos ex editione Lovanienſi.

Nili Monachi Conſtantinopolitani capita parænetica 229. *Ejusd.* de oratione capita 148; liber aſceticus; inſtitutio ad Monachos; adverſus octo primaria vitia orationes octo; brevis inſtitutio ad Monachos juniores; epiſtolæ duæ breves; fragmentum ex quodam tractatu parænetico; tractatus de octo vitioſis cogitationibus.

Simeonis Stylitæ Senioris ſermo de ſemper mente complectendo ſuum deceſſum.

Hilarii Arelatenſis epiſtola ad Eucherium; epiſtola brevis ad Auguſtinum; carmen de Geneſi ad Leonem Papam.

Amœni Poëtæ acroſtichis in Leontium, cui præcedit fragmentum Enchiridii utriusque teſtamenti.

Tomi

Tomi ſive ſeculi V. contenta partis III.

Proſperi Aquitanici diverſa opuſcula ſoluta oratione, & carmine ſcripta, ex recenſione Joan. Olivarii.

Arnobii Junioris liber, cui titulus eſt, conflictus Catholici cum Serapione, una cum notis Franciſci Feuardentii; Ejusdem commentarii in Pſalmos, qui ſub nomine Arnobii Senioris circumferuntur, ex emendatione Pariſ. de la Barre.

Theodori Rhaitu commentarius de incarnatione Domini contra Neſtorium & Eutychen.

Salviani Presbyteri, & poſtea Epiſcopi Maſſilienſis, libri 8. de gubernatione Dei; Item epiſtolæ ad diverſos; Et Timotheus ſive libri 4. ad Eccleſiam.

Salonii expoſitio brevis in Proverbia & Eccleſiaſten.

Claudii Marii Victoris Rhetoris Maſſilienſis commentariorum in Geneſin libri 3. Ejusdem carmen de perverſis ſuæ ætatis moribus, ad Salomonem Abbatem.

Baſilii Seleuciæ orationes 43. interprete CL. Dauſqueio Audomario Soc. J. Ejusd. demonſtratio adverſus Judæos de adventu

Chriſti ex interpretatione Franciſci Turriani.

Valeriani Cemelienſis Epiſcopi homiliæ XX. ex editione Jac. Sirmondi; Ejusdem epiſtola ad Monachos.

Fauſti, ſive ut alii legunt, *Fauſtini*, ex Monacho Lirinenſi Epiſcopi Rheginenſis ſermo ad Monachos; Ejusdem exhortatio ad bonam vitam, & profeſſio fidei ad Leontium; de libero arbitrio libri 2; & epiſtolæ ad diverſos.

Ruricii Lemovicenſis Epiſcopi epiſtolarum ad diverſos libri 2. ex editione Henr. Caniſii.

Deſiderii Cadurcenſis epiſtolarum ad diverſos liber ex editione ejusd. Henr. Caniſii.

Theoduli Presbyteri in Cœleſyria & poſtea Epiſcopi commentaria in epiſtolas Pauli.

Nemeſii Emiſſeni Epiſcopi liber de natura hominis.

Æneæ Gazæi dialogus de animarum immortalitate, & corporum reſurrectione, ſive Theophraſtus.

Antonii Epiſcopi Conſtantienſis epiſtola conſolatoria ad Arcadium quendam a Genſerico Gothorum Rege in exilium actum.

Agnelli Epiſcopi Ravennatenſis epiſtola ad Armenium de ratione fidei.

Dre-

Drepanii Flori carmina quædam.

Cerealis Epiſcopi Caſtalenſis liber contra Maximum Arianum.

Victoris Uticenſis de perſecutione Wandalica libri.

Gelaſii Papæ, ut quidam putant, liber de duabus in Chriſto naturis.

Gildæ Sapientis de excidio Britanniæ liber; Ejusdemque reprehenſio ad clerum Britanniæ.

Vigilii Epiſcopi Tridentini libellus contra Sabellium, & Photinum, ſcriptus ſub nomine Athanaſii; Ejusdem libri 5. contra Eutychen: omnia primum recenſita ſtudio Andr. Schotti.

Paſchaſii S. R. E. Diaconi Cardinalis libri 2. de Spiritu S.

Cæſarii Arelatenſis Epiſcopi homiliæ diverſæ; Ejusdem exhortatio ad tenendam caſtitatem; Epiſtola ad quosdam Germanos, & tractatus de X. Virginibus.

Tetradii Cæſarii Arelatenſis nepotis regula quædam pro Monachis dictante Cæſario ſcripta.

S. Paterii Legatio ad Hibernos accepta ex miſcellaneis Ger. Voſſii.

S. Orientii ſive *Orentii* Illiberitani Epiſcopi commonitorium, cum notis Mart. Delrio.

Remigii Rhemenſis Epiſcopi Explanationes epiſtolarum B. Pauli Apoſtoli, ex editione Jo. Baptiſtæ Villalpandi Soc. Jeſu.

Sexti ſeculi ſive tomi contenta partis prioris.

Fulgentii Ruſpenſis Epiſcopi opera, quibus præmittuntur ejus vita, res geſtæ, & elenchus eorum omnium, quæ ſcripſit.

Petri Diaconi liber de incarnatione, & gratia Chriſti ad Fulgentium, & alios Epiſcopos Africanos, qui extat inter opera S. Fulgentii.

Ennodii Epiſcopi Ticinenſis opera ex editione Jac. Sirmondi, una cum præfixo indice operum.

Nonni Panopolitæ paraphraſis Evangelii S. Johannis latine verſa.

Ruſtici Helpidii, vel ut alii legunt, *Helfridii* hiſtoriæ quædam V. ac N. T. carmine ſcriptæ; item carmen de beneficiis Chriſti.

Turcii Rufi Viri conſularis collatio veteris ac novi Teſtamenti, quæ a quibusdam Sedulio, ab aliis Claudiano Mamerto adſcribi ſolet.

Laurentii Novarienſis homiliæ duæ, una de pœnitentia, altera de eleemoſyna.

Ferrandi Diaconi paræneticus ad Reginum;

num; Item epiſtolæ duæ, & adhuc aliæ tres inter epiſtolas Fulgentii.

Marcellini Comitis chronicon.

Joannis Maxentii epiſtola ad Legatos ſedis Apoſtolicæ; profeſſio ſuæ fidei; capitula contra Neſtorianos; profeſſio fidei brevior; ratio adunationis Verbi Dei; reſponſum ad epiſtolam Hormiſdæ Pontificis; libellus contra acephalos; & dialogorum contra Neſtorianos libri 2.

Alcimi Aviti Epiſcopi Viennenſis libri 5. in Geneſin & Exodum, & de caſtitate ad ſororem liber unus.

Benedicti Abbatis regula Monachorum diſtincta in 73. capita; epiſtola ad Remigium Rhemenſem Epiſcopum; ſermo in morte Placidi; ſermo in deceſſu Mauri & ſociorum; epiſtola ad S. Maurum; Ordo qualiter in Monaſterio converſari oportet, una cum Ordine profitendi ſub regula S. Benedicti.

Victoris Epiſcopi Africani ratio fidei ſuæ ad Hunnericum Wandalorum Regem.

Leontii Byzantini Advocati, poſtea Monachi, excepta ex ore *Theodori* Abbatis de ſectis hæreticorum ac Synodo Chalcedonenſi, diſtincta in actiones 10. Item libri 3. contra Neſtorianos; adverſus fraudes Apollinariſtarum lib. 2; ſolutiones ad argumenta Se-

veri; dubitationes hypotheticæ & definitiones contra eos, qui negant in Chriſto eſſe duas naturas.

Dracontii Presbyteri Hiſpani Hexaëmeron verſibus heroicis compoſitum.

Theodori Lectoris libri duo Collectaneorum ex hiſtoria eccleſiaſtica.

Juſti Orgelitani Epiſcopi commentaria in Cantica Canticorum.

Aretæ Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopi explicatio in Apocalypſin, concinnata ex Commentariis Andreæ Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopi.

Agapeti magnæ Conſtantinopolitanæ eccleſiæ Diaconi Oratio parænetica ad Juſtinianum Imperatorem jam coronatum, qua eum admonet, quomodo ſe in imperio gerere debeat.

Zachariæ Mytilenenſis Epiſcopi liber contra duo Manichæorum principia, & de Univerſitatis procreatione.

Anaſtaſii Sinaitæ Epiſcopi Antiocheni Viæ Dux; Anagogicarum contemplationum in hexaëmeron libri undecim; orationes 5. de Trinitate, de Incircumſcripto, de incarnatione, de paſſione & impatibilitate Chriſti, de reſurrectione Chriſti; oratio de ſancta Synaxi; oratio in 6. Pſalmum; Quæſtiones variæ & reſponſiones ad easdem. Sex-

Sexti ſeculi ſive tomi partis alterius contenta.

Aratoris S. R. E. Subdiaconi actuum Apoſtolorum libri duo carmine ſcripti; Ejusdem epiſtola ad Parthenium.

Primaſii Epiſcopi Africani commentaria in epiſtolas Pauli ex Ambroſio, Hieronymo & Auguſtino collecta; Ejusdem commentarius in Apocalypſin.

Junilii Epiſcopi Africani de partibus divinæ legis libri duo.

Ruſtici S. R. E. Diaconi diſputatio contra Acephalos.

Martini Dumienſis Abbatis, poſtea Epiſcopi Bracarenſis de 4. virtutibus cardinalibus liber, quem vocavit formulam honeſtæ vitæ; item liber de moribus.

Joannis Climaci Abbatis in monte Sina climax, ſeu ſermones 30. quibus tanquam gradibus ad chriſtianæ vitæ perfectionem aſcenditur. Ejusdem libellus de officio Paſtoris, cui ſubjecta ſunt commentaria *Joannis Rhaitu* in 30. ſermones Climaci.

Venantii Fortunati carminum, epiſtolarum & expoſitionum libri 11; de vita S. Martini libri 4; de excidio Thuringiæ liber; ad Juſtinum juniorem Imper. liber; ad Arta-

chum liber; omnia ex editione Chriſtophori Broweri, cum vita Fortunati per eundem Browerum.

Columbani Scoti carmen monoſtichon, & epiſtola ad Hunaldum diſcipulum, in qua deteſtatur avaritiam.

Andreæ Hieroſolymitani, Cretenſis Epiſcopi ſermo in ſalutationem Deiparæ, & orationes duæ in exaltationem S. crucis.

Gregorii Turonenſis de geſtis Francorum libri 10. una cum appendice ab alio addita; Ejusdem de gloria Martyrum libri duo; de gloria Confeſſorum liber; miraculorum S. Martini libri 4. & de vita SS. Patrum liber.

Evagrii Scholaſtici hiſtoria eccleſiaſtica in libros *6.* diſtributa.

Iſaaci Syri Monachi liber de contemptu mundi.

Chryſippi Presbyteri Hieroſolymitani ſermo de S. Maria Deipara.

Anaſtaſii Antiocheni Patriarchæ & Martyris compendiaria orthodoxæ fidei inſtitutio, quæ ſub nomine Anaſtaſii, & Cyrilli proſtat.

S. Galli Abbatis ſermo in conſecratione Joannis Epiſcopi Conſtantinenſis.

Jornandis ex Monacho Epiſcopi Ravennatenſis de origine & rebus geſtis Gothorum libri 11.

Evan-

Evantii Abbatis epiſtola contra eos, qui ſangvinem immundum eſſe judicant, & carnem mundam eſſe dicunt.

Tomo ſive ſeculo ſeptimo comprehenſa.

Heſychii ſive *Iſichii* Epiſcopi Hieroſolymitani libri 7. in Leviticum; ſermones 2. de B. Virgine; item ſermo de temperantia & ratione reluctandi & precandi, utrum tamen hujus Heſychii ſit, incompertum eſt.

Sophronii Epiſcopi Hieroſolymitani orationes quatuor, de natali Domini, de Angelis, in exaltationem, & in adorationem S. crucis.

Honorii I. Papæ epigramma de aſcenſione Domini, & de Apoſtolis obſtupeſcentibus.

Antiochi Monachi in laura S. Sabæ homiliæ; Ejusdem exomologeſis, & ad Euſtathium de vitioſis cogitationibus, interprete Pet. Pantino.

Leontii Conſtantiæ Epiſcopi fragmentum ex libro contra Judæos.

Eligii Epiſcopi Noviomenſis homiliæ 16.

Petri Laodicenſis, & *Germani* Patriarchæ Conſtantinopolitani expoſitiones in orationem Dominicam.

Georgii Piſidæ Conſtantinopolitanæ eccle-

ſiæ Diaconi opus ſex dierum, interprete Frederic. Morello.

Thalaſſii Monachi hecatontides quatuor ad Paulum Presbyterum, de ſincera charitate, ac vera continentia, nec non de regimine mentis.

Berengoſi Abbatis de inventione S. crucis libri 3; de myſterio ligni Dominici & de luce viſibili ac inviſibili liber; item ſermones varii.

Eſaiæ Abbatis homiliæ 29. ad fratres cum quibus vivebat.

Theophridi Abbatis ſermones 2. de Sanctorum reliquiis & veneratione.

Maximi Conſtantinopolitani Monachi & Martyris ſententiarum de charitate centuriæ quatuor; capitulorum Theologicorum & œconomicorum de virtute & vitio centuriæ 5; de duabus in Chriſto naturis libellus; dialogus de incarnatione Verbi; de eccleſiaſtica myſtagogia liber; & diſputatio cum Pyrrho. Accedunt ejusdem opuſcula 13. contra Monothelitas & Acephalos interpr. Franc. Turriano.

Nicephori Chartophylacis epiſtolæ 2. ad Theodoſium Monachum; Ejusdem de ligandi atque ſolvendi poteſtate ad eund. Theodoſium.

Hilde-

Hildephonſi Archiepiſcopi Toletani de laude intemeratæ S. Dei Genitricis Mariæ liber cum præfatione *Juliani* Toletani Diaconi; item contra eos, qui diſputant de perpetua virginitate S. Mariæ, & de ejus parturitione; atque ſermones 12. in præcipuis S. Mariæ feriis.

Juliani Toletani Epiſcopi epiſtola ad Idacium Barcinonenſem Epiſcopum; oratio ad Deum; προγνωϛικῶν libri tres; contra Judæos libri tres; & commentarii in Naum Prophetam.

Severi Patriarchæ Alexandrini libellus de ritibus baptiſmi.

Coſmæ Hieroſolymitani hymni varii.

Pantaleonis Diaconi ſermones 2. unus de Chriſto, & Johanne præcurſore ejus, alter in exaltationem S. crucis.

Petri Apollonii Collatini Epiſcopi Novarienſis libri 4. de excidio urbis Hieroſolymitanæ carmine heroico.

Marculfi Monachi formularum libri 2. qui una cum quibusdam aliis illis admixtis extant ex editione Pariſienſi.

Joannis Carpathiorum Epiſcopi ad Monachos ex India capita hortatoria, ſive documenta ſpiritualia XCVII. interp. Jac. Pontano S. J.

Octa-

Digitized by Google

Octavo tomo ſive ſeculo contenta.

Althelmi, vel ut alii legunt, *Adelhelmi*, ſive *Adelmi*, de laude Virginum carmine heroico liber; de octo principalibus vitiis eodem carminis genere liber; item poëtica nonnulla per Martin. Delrio edita; ænigmatum liber; & de laude Virginitatis oratione ſoluta liber.

S. Germani Conſtantinopolitani Patriarchæ theoria rerum eccleſiaſticarum; expoſitio in orationem Dominicam, conjuncta cum expoſitione Petri Laodicenſis, quæ tamen tota ad verbum deſumpta eſt ex eadem theoria; fragmentum aliquod contra hæreſes ad Anthimum ab Henr. Caniſio editum; & encomium in S. Deiparam Petro Pantino interprete.

S. Bonifacii Archiepiſcopi Moguntini & Martyris epiſtolæ una cum epiſtolis aliorum ad ipſum Bonifacium, per Nic. Serarium editæ, & notis illuſtratæ.

Pauli Diaconi de geſtis Longobardorum libri ſex; hiſtoria miſcella; & libellus de Epiſcopis Metenſibus.

Marci Epiſcopi Idruntis hymnus in magnum ſabbathum.

Anaſtaſii Abbatis liber contra Judæos ab Henr. Caniſio editus. Ano-

Anonymi collectanea contra Severianos, ab eodem Caniſio edita.

Etherii Epiſcopi Uxamenſis,& *Beati* Presbyteri libri 2. adverſus Elipandum Archiepiſcopum Toletanum a Petro Stevartio editi.

Dacriani Abbatis ſpiritualis vitæ documenta, & ſpeculum Monachorum.

Ordo Romanus de divinis catholicæ eccleſiæ officiis. Cui adjungitur expoſitio Miſſæ tranſcripta ex venerandæ vetuſtatis codicibus; item qualiter quædam orationes & cruces in *Te igitur* agendæ ſint.

Tomo ſive ſeculo nono contenta parte prima.

Nicephori Conſtantinopolitani chronicon; Ejusdem opuſcula 4. contra Iconomachos.

Aponii commentarius in Cantica Canticorum, cum ſummariolis *Lucæ* Abbatis, & brevibus ſcholiis Udalrici Regii.

Claudii Altiſiodorenſis, vel, ut alii volunt, Turinenſis Epiſcopi, natione Scoti commentarius in epiſtolam ad Galatas.

Jonæ Aurelianenſis Epiſcopi libri 3. de cultu imaginum contra Claudium Taurinenſem.

Paſchaſii Ratberti Abbatis Corbejenſis de corpore & ſangvine Domini liber; in Threnos

nos Jeremiæ libri 5. ab Andr. Schotto auctiores editi.

Theodori Studitæ ſermones catechetici 134; ſermo in Domin. IV. Jejunii; teſtamentum ipſius; fragmentum ex epiſt. ad Naucration filium; fragmentum ex epiſtola ad Gelaſium; canon in erectione ſanctarum imaginum; oratio in adorationem S. crucis. Quibus adjuncta eſt *Joſephi* Archiepiſcopi Theſſalonicenſis fratris Theodori Studitæ oratio in vivificam crucem.

Halitgarii Epiſcopi Cameracenſis libri 5. de virtutibus & vitiis, cum adjuncto Pœnitentiario ex editione Henr. Caniſii.

Amalarii Fortunati Epiſcopi Trevirenſis libri 4. de eccleſiaſticis officiis, it. de ordine antiphonarum liber.

Freculphi Lexovienſis Epiſcopi hiſtoriarum tomi duo; primus diſtributus in libros 7. continet res geſtas ab orbe condito usque ad nativitatem Chriſti, alter diſtributus in libros 5. continet res geſtas a nativitate Chriſti usque ad regnum Longobardorum.

Agobardi Epiſcopi Lugdunenſis opuſcula ex editione Papirii Maſſonii, quæ tamen juxta expurgatorium indicem Hiſpanicum recognita.

Leidradi Epiſcopi Lugdunenſis epiſtolæ per

per eundem Papirium Maſſonium editæ.

Theophanis Ceramei Tauromeniæ in Sicilia Epiſcopi oratio in Dominicam ante Exaltationem S. crucis, & altera in Exaltationem S. crucis a Jac. Gretſero editæ; it. hymnus in annunciationem Deiparæ.

Theodulphi ex Abbate Floriacenſi Epiſcopi Aurelianenſis epiſtola ad Presbyteros Aurelianenſes; item carmina quædam, & alia ab Henr. Caniſio edita.

S.Eulogii Cordubenſis, electi Epiſcopi Toletani & Martyris memoriale Sanctorum; apologeticus pro Martyribus; exhortatio ad martyrium, & epiſtolæ aliquot.

Angelomi Monachi Galli commentaria in 4. libros Regum, & in Cantica Canticorum.

Lupi Abbatis Ferrarienſis apud Senones epiſtolæ ad diverſos, ex recognitione Papirii Maſſonii.

Chriſtiani Druthmari dicti Grammatici Monachi Corbejenſis commentaria in Matthæum, item Epitome in Lucam & Johannem.

Walafridi Strabonis Abbatis Augiæ de rebus eccleſiaſticis liber; Ejusdem poëmata diverſa ab Henr. Caniſio edita.

Hippolyti Thebani fragmentum chronici per Henr. Caniſium editum.

Lugdu-

Lugdunenſis Eccleſiæ liber adverſus opinionem Joannis Erigenæ Scoti; judicium de tribus quibusdam epiſtolis; abſolutio cujusdam quæſtionis de generali per Adamum damnatione omnium, & ſpirituali per Chriſtum ex eadem ereptione electorum; de tenenda immobiliter ſanctæ ſcripturæ veritate, & Sanctorum Orthodoxorum Patrum autoritate liber, cum notis Andreæ Duuallii.

Tomi ſive ſeculi noni contenta parte poſteriori.

Baſilii Imperatoris epiſtola exhortatoria ad Leonem filium cognomento Philoſophum.

Theodori Abucaræ Epiſcopi Cariæ opuſcula contra hæreticos, Judæos & Saracenos, ex editione Jac. Gretſeri.

Petri Siculi hiſtoria de varia & ſtolida Manichæorum hæreſi per Matthæum Raderum edita.

Hincmari Rhemenſis Archiepiſcopi epiſtolæ ad diverſos ex recognitione Jo. Buſæi, item ex emendatione Joannis Cordeſii Eccleſiæ Lemovicenſis Canonici; Ejusdem Hincmari opuſcula aliquot & epiſtolæ, & aliorum ad ipſum.

S. Ado-

S. Adonis Viennenſis Archiepiſcopi Chronicon de ſex ætatibus mundi uſque ad annum Dom. 879.

Flori Magiſtri Monachi monaſterii S. Trudonis expoſitio Miſſæ.

Ambroſii Autberti ſive *Ansberti*, ordinis S. Benedicti commentaria in Apocalypſin, diſtincta in libros X.

Remigii Antiſiodorenſis Monachi expoſitio Miſſæ; enarratio in XI. Prophetas minores; & commentaria in Pſalmos.

Salomonis Epiſcopi Conſtantienſis carmina ad Diadonem Epiſcopum & alios, ex editione Henr. Caniſii.

Dungali liber reſponſionum adverſus Claudii Taurinenſis Epiſcopi ſententias, ad Ludovicum Imper. & filium ejus Lotharium Auguſtum.

Paſchaſii Ratberti Abb. Corbejenſis commentariorum in Matthæum libri 12. una cum vita ipſius, & aliis quibusdam a Jacobo Sirmondo editis.

Tomo ſive ſeculo decimo comprehenſa.

Idiotæ, Viri cujuſdam pii, proprio nomine ſuppreſſo, contemplationum libri 5. Ejusdem regulæ vitam chriſtianam complectentes; anno-

annotationes in Pſalm. 15. & contemplatio de B. Maria.

Radulphi Flaviacenſis Monachi ordinis S. Benedicti Commentaria in Leviticum.

Odonis Abbatis Cluniacenſis tractatus & ſermones diverſi, & alia ejusdem opuſcula ex bibliotheca Cluniacenſi ſtudio Mart. Marrier, & Andreæ Quercetani edita; Ejusdem moralium in Job libri 30. ab eodem M. Marrier editi.

Stephani Eduenſis Epiſcopi tractatus de ſacramento altaris.

Pelegrini ſive *Peregrini* Epiſcopi Laureacenſis ſymbolum fidei.

Moſis Barcephæ Commentarius de Paradiſo.

Flodoardi Abbatis S. Remigii hiſtoriæ Rhemenſis eccleſiæ libri 4. ex recognitione Georgii Colvenerii, cum ejusdem notis.

S. Odilonis Abbatis Cluniacenſis opuſcula ſive ſermones ex biblioth. Cluniacenſi.

Gerberti primum Remorum dein Ravennatum Archiepiſcopi, poſtea Pontif. Rom. dicti Sylveſtri II. epiſtolæ ante Pontificatum ſcriptæ.

Tomo ſive ſeculo undecimo contenta.

Ful-

Fulberti Carnotenſis Epiſcopi epiſtolæ, ſermones, & hymni aliquot ex editione Pariſienſi Caroli de Villiers, cum ejusdem notis.

Bernonis Abbatis Augienſis liber de quibusdam rebus ad Miſſam ſpectantibus.

Brunonis Herbipolenſis Epiſcopi Commentaria in Pſalterium & Cantica tam N. quam V. Teſtamenti; item in orationem Dominicam, & ſymbolum Apoſtolorum, & Athanaſii, ex Joan. Cochlæi recognitione.

Hermanni Contracti Monachi Augienſis Chronicon, ex editione Henr. Caniſii.

Humberti Epiſcopi Sylvæ Candidæ S. R. E. Cardinalis liber adverſus calumnias Michaelis Patriarchæ Conſtantinopolitani, & Leonis Archiepiſcopi Bulgariæ; Ejusdem liber adverſus Nicetam; Commemoratio eorum, quæ contra Michaelem Patriarcham geſſerunt Apoſtolicæ ſedis Apocriſiarii, omnia ex recognitione H. Caniſii.

Lanfranci Archiepiſcopi Cantuarienſis liber de ſacramento euchariſtiæ contra Berengarium.

Adelmanni Epiſcopi Brixienſis epiſtola ad Berengarium de veritate corporis Chriſti.

Guitmundi Epiſcopi Averſani de veritate corporis Domini in euchariſtia libri tres; Confeſſio de Trinitate, Chriſti humanitate

corporiſque ac ſangvinis Domini veritate; Oratio ad Guilielmum I. Angl. Regem.

Micrologus de eccleſiaſticis obſervationibus.

Olympiodori Monachi Græci commentarius in Eccleſiaſten.

Rabbi Samuelis Marrochiani ex Judæo Chriſtiani liber de adventu Meſſiæ, quem Judæi temere expectant.

Durandi Leodicenſis Epiſcopi epiſtola de corpore & ſangvine Domini contra Brunonem Andegavenſem & Berengarium.

Radulphi de Rivo Decani Tungrenſis liber de canonum obſervantia.

Gregorii Palamæ Archiepiſcopi Theſſalonicenſis Proſopopœia.

Joannis Calecæ Patriarchæ Conſtantinopolitani ſermo ante Dominicam ante exaltationem S. crucis, ex J. Gretſero.

Joannis Xiphilini Patriarchæ Conſtantinopolitani ſermo in crucis adorationem ex eodem Gretſero.

B. Samonæ Archiepiſcopi Gazæ diſceptatio cum Achmed Saracena ſuper veritate corporis & ſangvinis Chriſti in euchariſtia, cum notis Ger. Voſſii.

Joannis Sapientis cognomento Cypariſſiotæ expoſitio materiaria eorum, quæ de Deo a Theo-

a Theologis dicuntur in X. Decades partita, Franciſco Turriano interprete cum ejusdem annotationibus.

Michaelis Pſelli paraphraſis in Cantica ex recognitione And. Schotti; Ejusdem libellus de Operationibus Dæmonum, ex editione Feder. Morelli & Franc. Feuardentii.

S. Anſelmi Epiſcopi Lucenſis liber contra Guibertum Antipapam pro defenſione Gregorii VII. legitimi Pont. Romani ex editione H. Caniſii.

Tomi ſive ſeculi duodecimi contenta partis prioris.

Zachariæ Chryſopolitani libri 4. in concordiam Evangeliſtarum ab Ammonio contextam, ex editione antiqua Colonienſi.

Goffridi Abbatis Vindocinenſis, & Cardinalis tituli S. Priſcæ, libri 4. epiſtolarum; Opuſcula 17. & ſermones 12. ex recognitione & cum notis Jac. Sirmondi.

Hildeberti Archiepiſcopi Turonenſis epiſtolæ ad diverſos; carmen de myſterio Miſſæ, & ſermones 2.

Petri Alphonſi ex Judæo Chriſtiani dialogus contra Judæos diſtributus in 12. titulos.

Odonis Cameracenſis Epiſcopi expoſitio in canonem Miſſæ.

Algeri Scholaſtici Leodienſis libri 3. de Sacramento corporis & ſangvinis Domini.

Franconis II. Abbatis Cœnobii Affligienſis de gratia Dei liber in tomos 12. diſtributus, & epiſtolæ 2. ex edit. Antverpienſi.

Drogonis primum Abbatis Laudunenſis, poſtea Epiſcopi Hoſtienſis ſermo de paſſione Domini.

Nicetæ Choniatis libri V. priores theſauri orthodoxæ fidei, ex editione Pariſienſi Pet. Morelli, una cum oratione funebri in obitum Nicetæ, habita a fratre ejus *Manuele Choniate*; fragmentum ex libro 20. de ordine, qui ſervatur, cum quis a Saraceniſmo ad Chriſtianiſmum tranſit.

Pothonis Prumienſis Presbyteri libri 5. de ſtatu domus Dei; item de magna domo Sapientiæ liber.

Nicolai S. Bernardo Clarevallenſi a Secretis epiſtolæ quædam ad diverſos.

Philippi Solitarii Græci dioptra i. e. regula, ſive amuſſis rei chriſtianæ ad Gallinicum Monachum 4. libris per dialogum explicata, ex interpretatione Jac. Pontani, & cum notis Jac. Gretſeri.

Michaelis Glycæ diſputationes 2. ex interpretatione Andr. Schotti adjecto in fine ſcholio Jac. Gretſeri.

Simeo-

Simeonis Junioris, Theologi, Presbyteri & Præpoſiti monaſterii S. Martyris Mamantis ad Xilocercum, de fide & moribus monaſticis orationes 33. Ejusdem divinorum amorum ſive commentationum ſacrarum liber ſingularis; item capita moralia ducenta duodetriginta, quibus accedunt Scholaſtici cujusdam dialogus de Deo ad Simonem Theologum.

Baſilii Monachi & Presbyteri aſceticæ vitæ deſcriptio.

Joannis Carpathiorum Epiſcopi ad Monachos ex India capita 82.

Ex capitibus *Theodori* Edeſſeni 50.

Ex vita S. Syncleticæ 10.

Ex *Eliæ* Presbyteri ſententiarum ex diverſis florilegio florilegium.

Decerpta ex florilegio *Petri* Abbatis.

Leonis Imperat. canticum compunctionis.

Ejusdem argumenti canon *Theolepti* Epiſcopi Philadelphienſis.

Canon agentis animam ex Græcorum Euchologio.

Alius canon peccatoris ad Deiparam, ex eodem.

Simeonis Archiepiſcopi Theſſalonicenſis de divino templo, ejus miniſtris, veſtibus & de myſtagogia ſive Miſſa commentariolus.

Hæc XII. opuſcula habentur ex editione Jac. Pontani.

Theoriani Græci Dialogus cum Generali Armenorum.

Manuelis Patriarchæ Conſtantinopolitani reſponſa ad Bellæ Epiſcopi interrogationes.

Eckberti primum Presbyteri Bonnenſis, poſtea Monachi Schonaugienſis ſermones contra Catharos hæreticos; item excerptum ex Auguſtino de Manichæis.

Honorii Auguſtodunenſis Presbyteri opuſcula, quæ extant, omnia, recenſita & aucta ab Andr. Schotto; poſt ejusdem ſigillum B. Virginis in cantica Canticorum extat alia expoſitio brevis in Cantica, quæ an ſit Honorii incertum eſt.

Germani Patriarchæ Conſtantinopolitani oratio in primam jejuniorum Dominicam, & reſtitutionem imaginum, ex editione Jac. Gretſeri.

Joannis Zonaræ Monachi Græci canon de ſanctiſſima Virgine.

Nicolai Methonenſis Epiſcopi Græci, & Schiſmatici libellus ad eos, qui hæſitant ajuntque, conſecratum panem & vinum non eſſe corpus & ſangvinem Domini noſtri Jeſu Chriſti.

Tomi

Tomi ſive ſeculi XII. contenta partis alterius.

S. Petri Mauricii dicti Venerabilis Abbatis Cluniacenſis IX. opera, ex recognitione & editione Martini Marrier & Andreæ Quercetani.

Guilhelmi Abbatis S. Theodorici, Cluniacenſis ordinis meditationes, & libellus de amore Dei ex editione Antverpienſi.

Guigonis V. Prioris Carthuſiæ meditationes ex eadem editione.

Hugonis Etheriani natione Tuſci de regreſſu animarum ab inferis, ad Clerum Piſanum liber; Item de proceſſione Spiritus S. contra errores Græcorum libri 3.

Arnoldi Carnotenſis, Abbatis Bonæ-vallis de 7. verbis Domini in cruce prolatis, cum ſcholiis Franciſci Titelmanni, & recognitione And. Schotti; Ejusdem ſermo de laudibus B. Virginis; Item tractatus de operibus ſex dierum, ex recognitione Dionyſ. Petroneti.

Arnulphi Lexovienſis Epiſcopi epiſtolæ, conciones & epigrammata, omnia ex bibliotheca Odonis Turnebi Pariſiis edita.

Stephani Tornacenſis Abbatis S. Genoue-

ſæ epiſtolæ ab anno Domini 1159. usque 1196. ex editione Papirii Maſſonii.

Petri Cellenſis primum, poſtea S. Remigii Rhemenſis Abbatis & Epiſcopi Carnotenſis epiſtolarum libri 9. ex recognitione & cum notis Jac. Sirmondi, una cum epiſtolis aliquot Alexandri III. Pontif. ad ipſum; Item de panibus, de tabernaculo, & de conſcientia.

Petri Bleſenſis Bathonienſis in Anglia Archidiaconi, & apud Cantuarienſem Archiepiſcopatum Cancellarii opera omnia per Joan. Buſæum edita, variis lectionibus, notis & præfationibus illuſtrata.

Decimi tertii tomi ſive ſeculi contenta.

B. Aelredi Rhievallenſis in Anglia ex ordine Ciſtercienſi Abbatis opuſcula varia a Richardo Gibbono in lucem edita, variisque lectionibus & marginalibus citationibus illuſtrata.

Guerrici Abbatis Igniacenſis ſermones ex editione Joan. Coſterii.

Lucæ Tudenſis Epiſcopi Hiſpani libri 3. de altera vita, fideique controverſiis adverſus Albigenſium errores, ex editione & cum notis Joan. Marianæ, Jac. Gretſeri & Andr. Schot-

Schotti. Accedunt ſcriptores aliquot ſuccedanei Lucæ Tudenſis contra ſectam Waldenſium a Jacobo Gretſero ſimul editi, & prolegomenis ejusdem illuſtrati, ſunt a. hi:

1. *Reineri* liber contra Waldenſes.

2. Catalogus in quo variorum hæreticorum deliramenta inſunt.

3. *Petrus de Pilichdorff* contra Waldenſes.

4. Refutatio errorum, quibus Waldenſes diſtinentur.

5. Index errorum Waldenſium.

6. Modus examinandi Waldenſes.

7. Fragmentum de erroribus Beghardorum ex m. ſ. libro Conradi de Montepuellari (Magdeburg forte) contra Beghardos & Beginas.

8. Epiſtolæ ſeptem de venerabili ſacramento euchariſtiæ, ex quibus ſex refellunt delirium Folmari Præpoſiti Trieffenſteinii epiſtola prima propoſitum & expoſitum.

S. Franciſci Aſſiſſiatis in Umbria exhortatio ad fratres omnes; laus Domini Dei altiſſimi; Oratio una ad Deum, & binæ ad B. Virginem; Verba ipſius ad humilitatem, obedientiam &c. inducentia; epiſtola ad ſacerdotes ſui ordinis; teſtamentum ipſius S. Franciſci; & oratio ſuper *Pater noſter.*

S. Ludovici Galliarum Regis Chriſtianiſſ. pragma-

pragmatica ſanctio; Ejusdem memorabile fœdus cum Raimundo Toloſatum Comite Arriano.

S. Edmundi Theologi Pariſienſis & Cantuarienſis Archiepiſcopi ſpeculum eccleſiæ.

Niconis cujusdam Græci fragmentum quoddam ex epiſtola ad Encliſtium de injuſta éxcommunicatione, & aliud de peſſima peſſimorum Armeniorum religione.

Gulielmi Pariſienſis damnatio errorum deteſtabilium aliquot contra catholicam veritatem.

Fratris Guilielmi Moritæ poſtmodum Conſtantienſis Epiſcopi errores damnati Pariſiis A. 1240.

Stephani Pariſienſis Epiſcopi reſcriptum de quorundam errorum & librorum damnatione A. 1270. & 1277.

Urbani IV. Pont. expoſitio in Pſalmum L.

Roberti de Sorbona S. Ludovici Regis Gall. pœnitentiarum Oeconomi opuſcula tria, de conſcientia, de confeſſione, & iter Paradiſi.

Guiberti Tornacenſis ſive aliis *Gilberti* Ord. Minorum tractatus de officio Epiſcopi, & eccleſiæ ceremoniis, ex recognitione Theodori Coisfeldii.

Davidis de Auguſta opuſcula ſpiritualia varia, ex editione Auguſtana.

Jaco-

Jacobi de S. Georgio ad velum aureum Diaconi Cardinalis liber de anno centeſimo ſeu jubileo.

Athanaſii Conſtantinopolitani Patriarchæ epiſtolæ 8. de neceſſaria Epiſcoporum reſidentia.

Tomo ſive ſeculo decimoquarto contenta.

Juſti Abbatis Ordinis Ciſtercienſis ſermo habitus in conventu multorum Abbatum ejuſdem ordinis.

Barlaami Gyracenſis, vel verius Hieracenſis Epiſcopi Græci epiſtolæ ad Græcos de unione cum Romana eccleſia, & proceſſione Spiritus S. per Henricum Caniſium editæ; Ejusdem Ethica ſecundum Stoicos.

Andronici Conſtantinopolitani dialogus contra Judæos, qui ex interpretatione Joannis Livinei ab Andrea Schotto & Petro Stevartio editus extat.

Petri Bertrandi Epiſcopi Eduenſis poſtea S. R. E. Cardinalis libellus contra Petrum de Cugneriis ſuper facto Prælatorum Eccleſiæ Gallicanæ; Ejusdem tractatus de ſpirituali & temporali poteſtate.

Nicolai Cabaſilæ Schiſmatici Græci de vita in Chriſto libri VI. & oratio contra fœneratores,

tores, quæ duo opuſcula ex Jac. Pontani recognitione extant; Ejusdem expoſitio Liturgiæ Gentiano Herveto interprete.

Philothei Epiſcopi ſive Patriarchæ Conſtantinopolitani ordo inſtituendi Diaconum; Item laudatio in SSS. Baſilium M. Gregorium Theologum, & Joannem Chryſoſtomum, ex editione Jac. Pontani.

Nicolai Oreſmii Lexovienſis Epiſcopi tractatus de mutatione monetarum.

Gerardi Zuthphanienſis natione Belgæ opuſcula duo ſpiritualia 1. de reformatione interiori ſeu virium animæ, 2. de ſpiritualibus aſcenſionibus.

Radulphi de Rivo Decani Tungrenſis liber de canonum obſervantia.

Manuelis Calecæ Græci libri 4. contra errores Græcorum latine verſi ab Ambroſio Camaldulenſi, ex Pet. Stevartii editione additis in fine ejusdem notis.

Articuli revocati Pariſiis per Guidonem Anno 1318.

Articuli de divina eſſentia damnati per Pariſienſes A. 1340.

Pariſienſis Academiæ conſtitutiones Anno 1344.

Joan. de Mercuria Ciſtercienſis ordinis errores A. 1348.

Joan-

Joannis de Ultricuria errores & propoſitiones.

Concluſionum revocatio per Simonem A. 1351.

Formula revocationis per Guidonem A. 1354.

Articulorum Ludovici revocatio A. 1362.

Magiſtri *Joan. de Calore* revocatio A. 1363.

De Alcmarianorum hæreſibus narratio A. 1363.

Soulechat Minoritæ revocatio A. 1365. & 1369.

Seculi XV. Opuſcula & Scriptores.

Hieronymi de S. Fide ex Judæo Chriſtiani, & poſtea Medici Benedicti Pont. Max. tractatus contra errores Judæorum, & contra Thalmudiſticas quisquilias.

Georgii Scholarii ſive *Gennadii*, Græci orationes 5. de 5. articulis controverſis pro veritate catholica.

Seculi XVI. Opuſcula & Scriptores.

Moyſis Mardeni Aſſyrii Jacobitæ profeſſio fidei, & theologica de S. Trinitate contemplatio.

Siſiud, ſive *Sulakæ*, electi Patriarchæ Neſtorianorum profeſſio fidei, quam ore & ſcripto profeſſus eſt Romæ A. 1552.

Debe-

Debemus hanc Colonienſem Patrum bibliothecam, qualiscunque illa eſt, ſtudio & operæ Theologorum Colonienſium; quos inter præcipuæ partes fuiſſe videntur, Alardi Wyelii Theologiæ Licentiati & Profeſſoris, quippe qui & præfationem tomis his quatuordecim præmiſit, in qua hanc bibliothecam tribus Bignæanis A. 1575. 1589. & 1609. Lutetiæ editis auctiorem gloriatur, cum Margarinus de la Bigne Autores aliquos ſuo tempore aſſequi non potuerit, aliquos etiam, eo quod jam ſeorſim excuſi eſſent, ſponte omiſerit. Sed hoc Colonienſis bibliothecæ augmentum limis oculis Pariſienſes adſpexerunt. Unde Ægidius Morellius, ne Colonienſis hæc bibliotheca ob majorem voluminum numerum Pariſienſi anteponeretur, in id incubuit, ut etiam Pariſienſis Patrum bibliotheca ſupplementis nonnullis locupletaretur, non dubitans, eo quoque nomine Pariſienſem poſtremam cum ſuis auctariis Colonienſi anteferendam eſſe, quod Colonienſis mere latina ſit, & Græcos etiam Scriptores tantum ex latina verſione exhibeat, cum Pariſienſes poſtremæ græcum quoque textum, ſi Autores Græci ſint, latinis verſionibus adjunctum habeant. Præterea Wyelius gloriatur Colonienſis hujus Patrum biblio-

thecæ

thecæ Collectores tanta fide in hoc opere verſatos, ut in textu autorum nihil addiderint, expunxerint, vel immutaverint, nec Johannis Mariæ Braſichellenſis & Bernardi de Sandoval indices expurgatorios attenderint, ſed cenſuras illas in margine tantum poſuerint, ne adverſariis Pontificiæ religionis cavillandi occaſio præberetur. Verùm num tanta ſit hujus bibliothecæ fides, cognoſcere poterunt, quibus eam cum aliis Patrum editionibus conferre vacat. Certe hanc fidem in Agobardi operibus ſervatam non fuiſſe, ipſimet hujus bibliothecæ Collectores indicant, cum in elencho Autorum ſeculi vel tomi IX. part. I. his verbis utuntur: *Agobardus Epiſcopus Lugdunenſis vixit tempore Ludovici Pii Imperatoris. Scripſit diverſa opuſcula, quæ extant p. 547. & ſequent. ex editione Papirii Maſſonii,* QUAM TAMEN JUXTA EXPURGATORIUM INDICEM HISPANICUM NOVISSIMUM RECOGNOVIMUS. Vana denique eſt gloriatio Wyelii, tanta, quanta potuit fieri, diligentia & ſedulitate in hac laboratum fuiſſe, ut primorum XII. ſeculorum Patres minores ad unum omnes ex optimis codicibus ſive vulgatis, ſive MSCtis in hac Patrum bibliotheca colligerentur. Colonien-

nienſes enim Theologos non minus quam Pariſienſes in edendis Patrum bibliothecis ſupinam oſcitantiam exercuiſſe, Viri docti pridem obſervarunt, quos inter Andreas Rivinus, Poëſeos quondam in Academia noſtra Profeſſor, in præfatione ad Hildeberti Cenomanenſis & poſtea Turonenſis Epiſcopi ſermones, videri poterit. Commendat etiam Wyelius Colonienſem Patrum bibliothecam eo nomine, quod ex ea apocryphi & ſpurii Scriptores ejecti fuerint. Quod quam falſum ſit, vel ſolus primus hujus bibliothecæ tomus probare poterit, quippe qui nihil aliud, quam ſpuriorum, apocryphorum, & interpolatorum opuſculorum farraginem continet. Cæterum Ægidius Morellius in præfatione ad auctarium prius latinum Bibliothecæ Patrum Pariſienſis A. 1639. editum, inter ſcripta, quibus Colonienſes Theologi ſuam Patrum Bibliothecam locupletarunt, etiam Clementis ad Corinthios epiſtolam retulit. Qua in re ipſum memoria fefellit. Hæc enim Clementis epiſtola non prius in publicum prodiit, quam a Patritio Junio A. C. 1633. Oxonii ederetur. Colonienſis autem Patrum bibliotheca A. C. 1618. ejusque ſupplementum A. C. 1622. lucem publicam aſpexit. Unde de hac epiſtola

altum

altum in bibliotheca Patrum Colonienſi ſilentium deprehenditur.

II. Supplementi, ſeu Auctarii, quo Colonienſes Theologos A. C. 1622. ſuam Patrum Bibliothecam locupletaſſe modo diximus, ſequens eſt titulus:

Magna Bibliotheca veterum Patrum, & antiquorum Scriptorum eccleſiaſticorum. Primo quidem a Margarino de la Bigne Sorbonico in Academia Pariſienſi Theologo collecta, & tertio in lucem edita. Nunc vero plus quam centum Autoribus, & opuſculis plurimis locupletata, hiſtorica methodo per ſingula ſecula, quibus Scriptores quique vixerunt, diſpoſita & diſtributa: opera & ſtudio doctiſſimorum in Alma Univerſitate Colon. Agripp. Theologorum & Profeſſorum. Tomus Decimus quintus, ſive ſupplementum, vel appendix, continens Scriptores plurimos & opuſcula, in prioribus Tomis deſiderata, quorum Catalogus poſt præfationem habetur. Accedunt hactenus deſiderati indices quatuor in XV. Tomos hujus Bibliothecæ. Permiſſu Superiorum. Coloniæ Agrippinæ, ſumptibus Antonii Hierati, ſub ſigno Gryphi. Anno M. DC. XXII.

Continentur autem hoc Tomo XV. ſeu Supplemento, in quo compilando imprimis

Andreas Schottus Jeſuita, Wyelio jam defuncto, laboravit:

Anonymi chronicon Alexandrinum interprete Matthæo Radero Soc. J.

Ante Seculum I.

Beroſi Chaldæi aliorumque vera fragmenta collecta & latine converſa ab And. Schotto, quibus præmittitur Caſparis Varrerii cenſura in Beroſum ſuppoſititium, ex editione Romana A. 1565.

Seculo V.

Tichonii liber de ſeptem Regulis.

Syneſii epiſtolæ 3. ex editione Lugdunenſi Thomæ Galleti.

Pauli Oroſii Presbyteri liber apologeticus contra Pelagium de arbitrii libertate, ex recognitione Andr. Schotti.

Procli Archiepiſcopi CPtani oratio panegyrica in S. Andream Apoſtolum Carolo Fabiano interprete, ex editione Lugdunenſi Th. Galleti.

S. Leonis Papæ I. tractatus adverſus errores Eutychetis & aliorum hæreticorum, ex editione Ger. Voſſii cum ejusdem notis; Ejusdem edictum ad univerſos Epiſcopos per Siciliam conſtitutos ex eadem editione.

Pro-

Proſperi Aquitani confeſſio, ex Pithœi editione Pariſ.

Arnobii Afri annotationes in locos Evangeliſtarum, ex recognitione And. Schotti.

Eleutherii Tornacenſium I. Epiſcopi ſermones, & vita per Guibertum ſcripta; item *Feriolus* Presbyter & Martyr de translatione corporis B. Eleutherii.

Seculo VI.

B. Martini Dumienſis Epiſcopi Verſus in Baſilica; Ejusdem in Refectorio, ut & prædicti Martini epitaphium, ex Pithœi Pariſienſi editione.

S. Columbani Abbatis epiſtola, ex ejusdem Pithœi editione.

Seculo VII.

Heſichii Presbyteri Hieroſolymitani oratio demonſtrativa in S. Andream Apoſtolum, Carolo Fabiano interprete, ex editione Lugd. Thomæ Galleti.

B. Maximi Monachi & Confeſſoris ſermo ad pietatem exercens, Flaminio Nobilio interprete, ex editione Romana A. 1578.

Juliani Epiſcopi Toletani *ἀντικειμένων*, h. e. contrapoſitorum ſive contrariorum in ſpeciem utriusque teſtamenti locorum libri

 duo,

duo,ex editione Colonienſi A. 1540. ab Andr. Schotto recogniti.

B. Eugenii Junioris Epiſcopi Toletani pia poëmata, ex Pithœi editione Pariſienſi.

Seculo IX.

Leonis cognomento Philoſophi Imperatoris CPtani ad Omarum Saracenorum Regem epiſtola de veritate fidei chriſtianæ, & Saracenorum erroribus, Symphoriano Champerio ex Chaldaico interprete.

Ejusdem *Leonis* Imp. Oratio in ſalutiferæ crucis exaltationem Jac. Gretſero interprete.

Seculo XI.

Theophylacti Archiepiſcopi Bulgariæ epiſtolæ Vincentio Marinerio Valentino interprete, nunc primum ab And. Schotto editæ.

Seculo XII.

Odonis Abbatis Tornacenſis, poſtea Cameracenſis Epiſcopi opuſcula ſacra, nunc primum ſtudio Andreæ Schotti in lucem edita.

Honorii Presbyteri Auguſtodunenſis Inevitabile, ſive de prædeſtinatione & libero arbitrio dialogus, ex editione Joannis Conen Prioris Tangerlocenſ. Ord. Præmonſt.

D. Amedei ex Monacho Ciſtercienſi Epiſcopi

ſcopi Lauſannæ de laudibus B. Mariæ Virginis homiliæ 8. ex recognitione Richardi Gibboni Soc. J.

B. Calixti Papæ II. ſermones 4. in S. Jacobum Apoſtolum in Galæcia habiti, a Joanne Mariana S. J. nunc primum editi.

Joannis Saresberienſis Epiſcopi Carnotenſis Policraticus, ſive de nugis curialium & Philoſophorum libri octo. Ejusdem epiſtolæ, ex editione Pariſienſi Papyrii Maſſoni.

S. Hildegardis Abbatiſſæ in monte S. Roberti apud Naam prope Bingam epiſtolarum liber, cum variis aliorum ad Hildegardim epiſtolis; Ejusd. quæſtionum 38. ſolutiones; Regulæ S. Benedicti explicatio; Ad ſorores ſuas explicatio ſymboli S. Athanaſii, nec non Libri 3. vitæ S. Hildegardis per *Theodoricum* ſcriptæ, omnia ex editione Colonienſi Juſti Blanckwalt.

Engelberti Abbatis Admontenſis liber de ortu, progreſſu & fine Romani imperii, ex recognitione Andr. Schotti.

Seculo XIII.

Guilberti Tornacenſis Doct. Theol. Pariſienſis, Ord. Minorum opuſculum de pace & animi tranquillitate, ab Andr. Schotto nunc primum ex MS. editum.

Seculo XIV.

Lupoldi Bebenburgii de veterum Principum Germanorum zelo & fervore in chriſtianam religionem, & Dei miniſtros liber, ex editione Colon. A. 1564.

Cui ſeculo XIV. ſubjunguntur ſubſequentes Miſſæ, quas quidem antiquiores & vetuſtiſſimas eſſe Editores crediderunt:

Miſſa, qua *Æthiopes* communiter utuntur, quæ etiam Canon univerſalis appellatur; Item ordo benedictionis puerperæ ſecundum uſum Æthiopum, ordo baptiſmi, & confirmationis.

Miſſa *Mozarabum* D. Leandro Hiſpalenſi Epiſcopo peculiariter in Hiſpaniis uſitata.

De *Græcorum* ritibus, & officium eorum de myſteriis ante conſecratis ſanctæ Quadrageſimæ; Eorundem ſacra myſteriorum ante conſecratorum liturgia, interprete Gilb. Genebrardo Theol. Pariſ.

Miſſa, ſive ordo divini officii *Gothici Muzarabum* excerptus, & in latinum ſermonem converſus ex Hiſpanico libro de vita & rebus geſtis Franciſci Ximenii.

Miſſa eadem *Muzarabum* magis antiqua.

Miſſa, qua utuntur antiqui Chriſtiani Epiſcopatus Angamellenſis in montanis Mallabarici

barici Regni, apud Indos orientales, ex Syriaco in latinum converſa ab *Alexio Meneſio* Archiepiſcopo Goano Indiarum Primate.

Miſſales Orationes ex vetuſtiſſimo MSCto Gothico Miſſali.

Seculo XV.

Joannis Antonii Campani Epiſcopi Interamnienſis opuſcula duo de gerendo magiſtratu, & oratio Cinericia Romæ dicta, ex editione Jo. Coſterii Lovan. A. 1548.

Richardi Pampolitani Anglo-Saxonis opuſcula pia, ex editione Colon. A. 1535.

Maphæi Vegii Laudenſis Datarii quondam Pii II. Pont. Max. opuſcula ſacra & reliqua opera omnia, ex Andr. Schotti recognitione.

Porro ad ſeculum V.

Eucherii Lugdunenſis de laude Eremi libellus, per Herib. Rosweydum, cum ejus notis.

Porro ad ſeculum XII.

Alexii Comneni Græcorum Imperatoris de donariis & rebus ſacris reſcriptum, ſive oratio, quam auream bullam inſcripſit.

Conſtantini Harmenopuli de opinionibus hæreticorum, qui ſingulis temporibus extiterunt; Et ejusdem fidei profeſſio.

Sequuntur aliquot opuſcula, quorum ætas incerta.

D. Severini Epiſcopi doctrina, ex editione Pariſienſi Pithœi.

Methodii cujusdam Epiſcopi ad eos, qui dicunt, quid profuit nobis filius Dei crucifixus in terra & homo factus? ex editione Jac. Gretſeri.

Idem ad eos, quos pudet crucis Chriſti, ex edit. ejusdem Gretſeri.

Theodori Hagiopolitani diſputationes tres: de nomine Dei; de Deo & Deitate; atque cum Neſtoriano, interprete Franciſco Turriano.

S. Euſebii Epiſcopi oratio de commemoratione Sanctorum, ex editione Th. Galleti.

Neropii Paulini & *Theraſiæ* epiſtola ad Sanctum & Amandum fratres, ex ejusdem Galleti editione.

Eutropii Abbatis ad Petrum Papam epiſtola, ex ejusdem Galleti editione.

S. Porcarii Abbatis epiſtola, ex ejusdem Galleti editione.

S. Sedati Epiſcopi homilia de Epiphania.

B. Pauli Diaconi homilia ſuper parabola Regis volentis rationem poſcere de ſervis ſuis, ex Galleti editione.

Maxi-

Maximi Planudis oratio in ſepulturam Chriſti, & B. Virginis lamentationem, interprete Joachimo Axonio, ex editione Dillingana.

Monaſterii S. Galli illuſtrium virorum epigrammata, ſeu hymni ſacri, ex editione Henr. Caniſii.

Merobaudis Hiſpani Scholaſtici carmen de Chriſto.

Anonymi.

Anonymi carmen de Bebiani baptiſmo & uxoris Apræ obitu.

De laudibus Domini carmen.

De Moſis cantico poëma.

De die Paſchatis, & die aſcenſionis.

Benedictio Dei, ſive quomodo Deus per Pſalmos ſit laudandus, ſcripta A. C. 814. ex editione Pet. Stevartii.

Oppoſitio ex perſona Severianorum contra fidem orthodoxam, cum reſponſo incerti quoque Autoris.

Tractatus contra Græcorum errores ex editione Pet. Stevartii.

Collectanea contra Judæos ex ejusdem Stevartii editione.

Collectanea de quibusdam hæreſibus earumque autoribus.

Sub-

Subjuncti ſunt ad finem hujus ſupplementi quatuor indices, nempe:

I. Alphabeticus omnium Autorum & opuſculorum quindecim his tomis comprehenſorum.

II. Locorum Communium magnæ hujus Bibliothecæ juxta claſſes materiarum, in quas Margarinus de la Bigne Pariſienſem Patrum Bibliothecam primæ, ſecundæ & tertiæ editionis digesſit.

III. Rerum & verborum, &

IV. Locorum Scripturæ explicatorum. Cæterum etſi Wyelius in præfatione ad priores tomos XIV. hujus bibliothecæ Colonienſis præ ſe ferat, ne minimum quidem eorum, quæ Margarinus Bignæus in ſua bibliotheca exhibuit, Colonienſi bibliothecæ deeſſe, falſum tamen id deprehenditur. Nam *Nicolai de Clamengiis* opuſcula, & quædam aliorum ſcripta a Margarino Bignæo primo bibliothecæ ſuæ tomo inſerta in Colonienſi deſiderantur. Autores autem & opuſcula, quæ in tribus Bignæi editionibus deſiderantur, & in Colonienſi bibliotheca ejusque ſupplemento primum acceſſerunt, index Autorum alphabeticus aſteriſco notavit; Ubi tamen etiam aſteriſco notantur, quæ in una vel altera Bignæi editione non deſiderantur.

Cæte-

Cæterum aliam bibliothecam Patrum Colonienſem a magna hac Patrum bibliotheca diverſam memorat Antonius a Soto Major in indice librorum prohibitorum & expurgandorum p. 133. ubi hanc bibliothecam in tomos VIII. & duo auctaria diſtributam, & A. C. 1610. apud Antonium Hierat Coloniæ impreſſam aſſerit. Verum iſta Colonienſis Patrum bibliotheca merum figmentum eſt, cum talis Patrum bibliotheca, quæ Coloniæ 1610. apud Antonium Hierat excuſa ſit, nunquam & nuſquam comparuerit.

III. Magnæ Colonienſi Patrum bibliothecæ aliquot minores adjungimus. Suffridus enim Petrus veteres Autores, qui de Scriptoribus eccleſiaſticis egerunt, Coloniæ in unum volumen collegit, & notis ſuis illuſtravit. Titulus operis eſt:

De illuſtribus Eccleſiæ Scriptoribus Autores præcipui veteres: I. D. Hieronymus Stridonenſis Presbyter. II. Gennadius Maſſilienſis Presbyter. III. Iſidorus Hiſpalenſis Epiſcopus. IV. Honorius Auguſtodunenſis Presbyter. V. Sigebertus Gemblacenſis Monachus. VI. Henricus de Gandavo, Archidiaconus Tornacenſis. Partim antea excuſi, partim nunc demum in lucem editi, omnes autem in congruum ordinem redacti, & per-

& perpetua Chronologia illuſtrati, & veterum codicum, tum excuſorum, tum manuſcriptorum collatione ab infinitis mendis repurgati, & annotationibus haudquaquam pœnitendis commendati: opera Suffridi Petri Leovardienſis Friſii V. J. L. Coloniæ apud Maternum Cholinum. 1580. in 8°.

Primum ergo locum in hoc libello tenet *Hieronymi* catalogus Scriptorum eccleſiaſticorum. Cum autem inter Hieronymi opera duplex catalogus Scriptorum eccleſiaſticorum inveniatur, unus Dextro, alter Deſiderio dedicatus, non poſteriorem, ſed priorem tantum Suffridus huic libello inſeruit. Nec immerito dubitatur, num poſterior ab Hieronymo ſcriptus fuerit, etſi Boſius in notitia Scriptorum eccleſ. c. III. theſ. 20. & 21. in contrariam ſententiam inclinare videatur. Cæterum cum prior catalogus a Sophronio quodam in græcam linguam verſus fuerit, quam verſionem Eraſmus in operibus Hieronymi latino Hieronymi textui adjunxit, Suffridus etiam hanc græcam verſionem omittere voluit. Sophronius autem ille, non eſt ipſe Eraſmus, quem exercitii gratia Hieronymi catalogum ſub Sophronii nomine græce vertiſſe Voſſius in notis ad epiſtolas Ignatii ſuſpicatur, ſed Sophronius quidam

dam ſaltem Suida antiquior, ut alii eruditi obſervarunt. Hieronymum excipit *Gennadius* de illuſtribus eccleſiæ Scriptoribus Pelagianis partibus addictior, ut ipſe in hoc catalogo prodit, dum Pelagianos, vel Semipelagianos extollit & commendat, & eorum adverſarios ſuggillat. Fuchtenius in præfatione ad Gennadii Scholarii dialogum de via ſalutis dicit, Gennadii hujus Scholarii mentionem in Gennadii Maſſilienſis catalogo fieri. Qua ratione Gennadius Maſſilienſis ad ſeculum 15. detrudendus eſſet. Verùm Gennadius Epiſcopus CPtanus, cujus Gennadius Maſſilienſis in catalogo ſuo c. 90. mentionem facit, non eſt Gennadius ille CPtanus Epiſcopus ſeu Georgius Scholarius, cujus dialogum Fuchtenius edidit, ſed longe antiquior. Cæterum huic Gennadii catalogo in nonnullis editionibus capita quædam ab aliis inſerta ſunt e. g. c. 86. de Cæſario Arelatenſi, quem Gennadio Maſſilienſi longe juniorem fuiſſe conſtat, & alia. Poſt Gennadium ſequitur *Iſidorus Hiſpalenſis* de viris illuſtribus, *Honorius Auguſtodunenſis* de luminaribus eccleſiæ, ſeu Scriptoribus eccleſiaſticis, *Sigebertus Gemblacenſis* de viris illuſtribus, & *Henricus de Gandavo*, ſeu Gandavenſis de illuſtribus eccleſiæ Scriptoribus.

Videa-

Videatur præter alios Boſius in notitia Scriptorum eccleſiaſticorum, & Crenius in animadverſionibus Boſio additis, & ipſe quoque Suffridus Petrus in prolegomenis ad hunc libellum generalibus, & in ſpeciali prolegomeno ad Gennadium.

IV. Catena Græcorum Patrum in Pentateuchum, item in Cantica V. & N. T. Coloniæ prodiit apud Johannem Birckmannum in 8°. A. C. 1573. Sententiæ autem illæ Græcorum Patrum, quæ in hac catena contextæ ſunt, latine tantum exhibentur. Et catena quidem in Pentateuchum interpretem habet Franciſcum Zephyrum Florentinum, catena autem in Cantica V. & N. T. interpretem habet Antonium Caraffam. Patres in hac catena collecti ſunt: *Athanaſius*, *Acacius*, *Apollinarius*, *Baſilius*, *Clemens*, *Cyrillus*, *Diodorus*, *Didymus*, *Euſebius*, *Euſtathius*, *Epiphanius*, *Eudoxus Philoſophus*, *Gennadius*, *Gregorius Nazianzenus*, *Gregorius Nyſſenus*, *Heſychius Presbyter*, *Hippolytus*, *Iſidorus*, *Joannes Chryſoſtomus*, *Joſephus*, *Juſtinus Martyr*, *Origenes*, *Nicolaus Presbyter*, *Philo Epiſcopus*, *Philo Hebræus*, *Proclus*, *Severianus*, *Severus*, *Stephanus*, *Theologus*, *Theodorus*, *Theodorus Heracleñſis*, *Theodoretus Cyrenſis Epiſcopus*, qui longe frequentior aliis occurrit:

rit: Addita etiam ſunt nonnulla ex *Rabbi Moſe*. Epiſtola dedicatoria Franciſci Zephyri ad Franciſcum Soderinum Clericum Apoſtolicum ſcripta eſt Florentiæ 1546. unde conjicio, quod Colonienſis hæc editio non omnium prima ſit.

V. *Leonis Allatii* συμμικτα, *ſive opuſculorum Græcorum & Latinorum, vetuſtiorum ac recentiorum libri duo. Edente, nonnullis additis, Bartoldo Nibuſio. Coloniæ Agrippinæ apud Jodocum Kalcovium 1653.* in 8$^{vo.}$ prodierunt. Et prioris quidem libri opuſcula ſunt ſequentia:

I. *Joannes Phocas* de locis Antiochiam inter & Hieroſolymam, nec non Syriæ, Phœniciæ & Palæſtinæ, Græce & Latine.

II. *Epiphanii Hagiopolitæ* Syria & Urbs ſancta, Græce & Latine.

III. *Perdiccæ Epheſii* Hieroſolyma, Græce & Latine.

IV. *Anonymus* de locis Hieroſolymitanis, Græce & Latine.

V. *Eugeſippus* de diſtantiis locorum Terræ ſanctæ.

VI. *Willebrandi ab Oldenborg* Itinerarium.

VII. *Leo Allatius* de Solea veteris Eccleſiæ.

VIII. *Idem* de Liturgia S. Jacobi.

IX. *Idem* pro Græcorum communione ſub ſpecie unica.

X. *Idem* de lignis ſanctæ crucis.

XI. Rituale vetus *Cophtitarum*, latine redditum ab Athanaſio Kirchero.

XII. *Conradi Marpurgici* S. Eliſabeth vidua, Thuringiæ Landgravia.

XIII. *Gabriel Sionita* de ritibus nonnullis Maronitarum.

Poſteriori autem libro hæc opuſcula leguntur:

I. *Conſtantini Porphyrogenneta* Baſilius Macedo, Græce & Latine.

II. *Joannis* Cameniatæ excidium urbis Theſſalonicæ, Græce & Latine.

III. *Joannes Anagnoſta* de urbis ejusdem excidio poſtremo, Græce & Latine.

IV. *Ejusdem* de eodem excidio Monodia, Græce & Latine.

V. *Theodorus Gaza* de origine Turcarum, Græce & Latine.

VI. *Melchior Inchoferus* de Eunuchiſmo.

VII. Leo Allatius de commentitia Papiſſa.

VIII. *Lucas Holſtenius* de Abaſſinorum communione ſub unica ſpecie.

IX. *Idem* de Sabbathico flumine.

X. *Ano-*

X. *Anonymus* de flumine eodem.

XI. Catalogus operum S. Joannis Damaſceni Jo. Auberto ſuppeditatorum a Leone Allatio.

VI. Pertinent etiam ad Colonienſes Patrum bibliothecas epiſtolæ Auguſtales antiquæ, de rebus fidei generalisque concilii A. 1526. a Johanne Cochlæo collectæ, item collectio veterum Scriptotum, qui de divinis officiis ſcripſerunt, per Hiltorpium Coloniæ A. 1568. edita, de qua, cum etiam Romæ prodierit, in capite de Romanis Patrum bibliothecis agam, item homiliæ veterum Doctorum ab Alcuino collectæ, & Coloniæ A. C. 1539. editæ, de quibus in capite de Lugdunenſibus Patrum bibliothecis agetur.

Cap. V.

De

BIBLIOTHECIS PATRUM LUGDUNENSIBUS.

I. Inter Lugdunenſes Patrum bibliothecas primum haud immerito locum occupat, quæ A. C. 1677. apud Aniſſonios in XXVII. tomos diſtributa prodiit, & ob hanc tomorum multitudinem Maxima dicitur. Talis enim eſt ejus titulus:

Maxima Bibliotheca veterum Patrum, & antiquorum Scriptorum Eccleſiaſticorum, primo quidem a Margarino de la Bigne, in Academia Pariſienſi Doctore Sorbonico, in lucem edita. Deinde celeberrimorum in Univerſitate Colonienſi Doctorum ſtudio plurimis Autoribus, & opuſculis aucta, ac hiſtorica methodo per ſingula ſecula, quibus Scriptores quique vixerunt, diſpoſita. Hac tandem editione Lugdunenſi ad eandem Colonienſem exacta, novis ſupra centum Autoribus & opuſculis hactenus deſideratis locupletata, & in Tomos XXVII. diſtributa. Huic etiam editioni acceſſerunt indices quatuor praeclari, in hac tam multiplicium Scriptorum vaſtiſſima collectione verè faces, &, ut quis ad ipſorum lectionem introducatur, utilisſimi, imo omnino neceſſarii: I. Autorum alphabeticus, ipſorum ætates & ſcripta indicans. II. Clasſicus, Autores per materias de quibus egerunt exacte diſtribuens. III. Synopſis appellatus, operum omnium Autorum analyſin continens, & argumenta exhibens. IV. Generalis materiarum amplisſimus.

Et primus quidem Tomus tres ex quatuor illis promiſſis indicibus exhibet, nempe 1. Alphabeticum Autorum, qui ipſorum æta-

tes

tes & ſcripta indicat, 2. Claſſicum, qui Autores per materiarum claſſes, de quibus agunt, diſtribuit, & in novem claſſes diſpeſcit, & 3. generalem materiarum ampliſſimum. Quartus autem, qui in titulo operis generali tertio loco ponitur & appellatur: *Synopſis operum omnium Autorum analyſin continens & argumenta exhibens*, ſeorſim poſtea ſub *apparatus* titulo prodire cœpit, de quo infra plura dicenda erunt. Præfationem primo huic tomo adjecit Philippus Deſpont Presbyter Pariſienſis & Theologiæ Doctor, in qua Lugdunenſem hanc bibliothecam vel eo nomine Colonienſi præſtantiorem eſſe notat, quod in hac Lugdunenſi Autorum & Opuſculorum non exigua copia acceſſerit, & Colonienſium de Autoribus obſervationes pluribus novis ex Labbeo, Voſſio, Miræo, aliisque recentioribus locupletatæ fuerint, & Autores quidam antehac mutili ex melioribus editionibus integritati ſuæ reſtituti nunc compareant. Omiſſa tamen ſunt in Lugdunenſi hac PP. bibliotheca nonnulla, quæ in Colonienſi extant, nempe opuſcula Hincmari, quæ in hac bibliotheca repetere non placuit, cum Sirmondus integra Hincmari opera duobus tomis jam edidiſſet, item duæ Theophanis Ceramei homi-

liæ; quæ cum integris ejus operibus Pariſiis 1644. lucem publicam aſpexerunt. Omiſſus quoque Dacrianus, quem Colonienſes a Bignæo decepti ad octavum ſeculum retulerant, cum ſub nomine illo Dacriani Ludovicus Bloſius lateat, Scriptor recentior, & Taulero, e quo multa mutuatus eſt, poſterior. Omiſſus quoque Idiota Scriptor itidem recentior & ficti nominis, quem Raymundum Jordanum eſſe Theophilus Raynaudus, & alii prodiderunt. Fruſtra quoque in hac Lugdunenſi PP. bibliotheca quæſiveris S. Franciſci opera, quia ejus opuſcula ex recens iterata editione a quovis facile obtineri poterant. Præterea opuſcula, quæ in Colonienſi Patrum bibliotheca ſub Theodori Agiopolitani, Amœni Poëtæ, Victoris Africani, & Neropii nominibus extant, in hac Lugdunenſi bibliotheca veris ſuis autoribus, nempe Theodoro Abucaræ, Prudentio, Eugenio Carthaginenſi, & Paulino reddita fuerunt.

TOMUS II.

In duas partes diviſus eſt, quorum *prior* exhibet Scriptores ſeculi I. Sunt autem:

S. Jacobi Fratris Domini Miſſa ab aliis aucta.

S. Marci Evangeliſtæ Liturgia.

S. Pe-

S. Petri Apoſtoli Miſſa, a Guillelmo Lindano edita.

S. Barnabæ Apoſtoli epiſtola catholica juxta interpretationem Hug. Menardi.

Hermæ Paſtor, ſive paſtorales libri 3.

S. Procbori narratio de vita & miraculis S. Johannis.

S. Lini libri 2. de paſſione Petri & Pauli.

S. Ignatii epiſtolæ, una cum epiſtola B. Virginis ad ipſum, cum ſcholiis Hieronymi Vairlenii. Ejusdem *Ignatii* epiſtolæ non interpolatæ, ex interpretatione veteri latina, quibus conjuncta eſt nova epiſtola *Mariæ Caſſabolititis* ad ipſum Ignatium.

S. Polycarpi Martyris epiſtola ad Philippenſes, cum quibusdam Polycarpi fragmentis.

S. Martialis Epiſcopi Lemovicenſis, cognomento *Cephæ*, epiſtolæ duæ.

Dionyſii Areopagitæ opera cum ſcholiis *S. Maximi*, & paraphraſi *Georgii Pachymeræ*, ex interpretatione Balthaſaris Corderii. Præmiſſa eſt P. Halloix apologia pro iisdem operibus autori ſuo vindicandis.

S. Clementis Romani Epiſcopi & Martyris libri X. Recognitionum, cum præfatione Lamberti Gruteri Venradii.

Sequitur appendix ad ſeculum I. exhibens:

Ariſteæ hiſtoriam de LXXII. Interpretibus.

Teſtamenta duodecim Patriarcharum.

Sibyllarum Oracula, cum earundem fragmentis ex variis autoribus collectis.

Caſparis Varrerii cenſuram in Beroſum, Manethonem, & alios Autores ab Annio Viterbienſi editos.

Poſterior pars Tomi ſecundi continet opera Autorum ſeculi ſecundi, qualia ſunt:

Juſtini Philoſophi & Martyris opera.

Athenagoræ Philoſophi Chriſtiani apologia pro Chriſtianis; Ejusdem de reſurrectione mortuorum liber.

Theophili Antiochenſis Eccleſiæ Patriarchæ Commentaria in 4. Evangelia; Ejusdem contra calumniatores chriſtianæ religionis libri 3. ad Autolycum.

Tatiani Aſſyrii oratio contra gentes; Ejusdem SS. Evangeliorum Diateſſaron .i. e. unum ex quatuor.

Melitonis Sardicenſis Epiſcopi liber de tranſitu B. Virginis.

Irenæi Epiſcopi Lugdunenſis libri 5. adverſus hæreſes, ex recognitione Franciſci Feuardentii, cum ejusdem fragmentis.

TOMUS III.

Complectitur opera Patrum ſeculi tertii, qualia ſunt: *Cle-*

Clementis Alexandrini opera, ex editione Gentiani Herveti, & recognitione Dan. Heinſii; Tractatus, *Quis dives ſalutem conſequi poſſit*, cum aliquot ejuſdem fragmentis, interprete Combefiſio.

Minutii Felicis Octavius, ex recognitione Nicolai Rigaltii, & cum prolegomenis Franciſci Balduini.

Hippolyti Portuenſis Epiſcopi oratio de conſummatione mundi & Antichriſto; Ejusdem excerpta quædam ex libris de Theologia & incarnatione per Henricum Caniſium; Homilia de Deo trino & uno, & de myſterio incarnationis contra hæreſin Noëtii, per Gerardum Voſſium; Et tractatulus de XII. Apoſtolis, ex editione Franc. Combefis.

Ammonii Alexandrini harmonia in IV. Evangelia, cum *Victoris* Epiſcopi Capuani præfatione.

Gregorii Thaumaturgi Epiſcopi Neocæſarienſis opuſcula varia. Adjectæ ſunt ad epiſtolam canonicam Balſamonis explicationes.

Sixti II. Pontif. ſive potius *Sexti* Philoſophi liber ſententiarum.

Dionyſii Alexandrini epiſtola contra Paulum Samoſatenum, cum notis Franc. Turriani, & indiculo deperditorum Dionyſii

Hh 5 ope-

operum. Huic epiſtolæ ſubjungitur alia Epiſcoporum Synodi Antiochenæ, item epiſtola ad Baſilidem de Dominica reſurrectione & Paſchalis jejunii termino, cum Commentariis Balſamonis.

Zenonis Veronenſis ſermones, quibus vita ejusdem Zenonis præfigitur.

Victorini Pitabionenſis commentarius in Apocalypſin.

Dorothei Presbyteri Synopſis de vita & morte Apoſtolorum, Prophetarum, & diſcipulorum Chriſti.

Arnobii Afri libri 7. adverſus Gentes, cum notis Variorum.

Lactantii Firmiani opera, cum notis Michaelis Thomaſii.

Methodii Tyri Epiſcopi, cognomento *Eubuli*, opera, ex recognitione Franc. Combefiſii & P. Poſſini. Adjectæ ſunt quaſi ejusdem Methodii revelationes de rebus, quæ ab initio mundi contigerunt, & deinceps contingere debent.

Iſaaci converſi Judæi liber fidei de S. Trinitate & incarnatione Domini.

TOMO IV.

Continenter Patres ſeculi quarti, nempe:

Euſebii Pamphili Cæſarienſis Epiſcopi opuſcula 14. ex editione Jacobi Sirmondi.

Ju-

Juvenci Presbyteri Hiſpani hiſtoria Evangelica carmine conſcripta.

S. Antonii Magni Abbatis epiſtolæ ſeptem, & ſermo de vanitate mundi & reſurrectione mortuorum, a Gerar. Voſſio editus.

Pachomii Monachi Regula Monachorum ex verſione Hieronymi; Item monita quædam a Voſſio edita.

Oreſieſis Monachi liber de inſtitutione Monachorum.

Macarii Senioris homiliæ 50. ad Monachos.

Serapionis Epiſcopi Thmueos liber adverſus Manichæos.

Julii Firmici Materni liber de errore profanarum Religionum.

Hermiæ Philoſophi Chriſtiani irriſio Gentilium Philoſophorum.

Luciferi Calaritanæ Eccleſiæ Epiſcopi Opuſcula edita per Joannem Tillium, cum ejusdem ſcholiis.

Victorini Afri opuſcula varia, ex editione Jac. Sirmondi.

Phœbadii alias *Sebadii* Agenni in Gallia Epiſcopi liber contra Arianos.

Paciani Barcinonenſis in Pyrenæi jugis Epiſcopi epiſtolæ 3. contra Novatianos; Paræne-

rænefis ad pœnitentiam, & ſermo ad fideles Catechumenos de baptiſmo.

Didymi Alexandrini enarratio in epiſtolas canonicas; Ejusdemque liber contra Manichæos.

Optati Milevitani Epiſcopi de ſchiſmate Donatiſtarum contra Parmenianum libri 7. cum additione ad librum tertium, ex Fr. Balduini recognitione.

Victoris Antiocheni Commentarius in Marcum.

Titi Boſtrenſis commentarius in Lucam; Ejusdem libri 3. contra Manichæos una cum argumento libri quarti, interprete Peltano; Item homilia in Ramos palmarum, editore Fr. Combefiſio.

Cyrilli Epiſcopi Hieroſolymitani Catecheſes, interprete Joanne Grodecio; Ejusdem epiſtola ad Conſtantium Imperatorem, & oratio de occurſu Domini, ſive de Simeone Deum ſuſcepturo.

TOMO V.

Continentur adhuc Patres ſeculi quarti, nempe:

Apollinarii Laodiceni Epiſcopi Metaphraſis in Pſalmos verſu heroico.

Andreæ Cæſarienſis Epiſcopi commentarius in Apocalypſin.

Damaſi

Damaſi Rom. Pont. aliquot Sanctorum elogia.

Fauſtini Diaconi ſeu Presbyteri liber de Trinitate, ſeu de fide contra Arianos. Acceſſit libellus precum ad Imperatores, cum reſcripto Theodoſii, editus primùm a Sirmondo.

Philonis Carpathii Commentarius in Cantica.

Philaſtrii Brixienſis Epiſcopi liber de hæreſibus.

Idacii, ſive *Ithacii Clari* Epiſcopi Hiſpani liber adverſus Varimadum Arianum.

Cæſarii Gregorii Nazianz. fratris dialogi quatuor ab alio aliquo aucti.

Aſterii Amaſæ Urbis Epiſcopi homiliæ duodecim, cum fragmentis aliorum ejusdem operum, ex interpretatione Combefiſii.

Theophili Alexandrini opuſcula.

Johannis Epiſcopi Hieroſolymitani liber de inſtitutione Monachorum.

Diadochi Epiſcopi Photices de perfectione ſpirituali capita centum.

Dorothei Archimandritæ de vita recte inſtituenda doctrinæ.

Gaudentii Brixienſis Epiſcopi tractatus aliquot in varia Scripturæ loca.

Chromatii Aquilejenſis Epiſcopi homiliæ duæ

duæ in caput V. Matthæi & partem ſexti, una cum fragmentis in III. & IV. cap. Matthæi.

Aurelii Prudentii opera.

Amphilochii Epiſcopi Iconii octo homiliæ, carmen ad Seleucum, & plurima excerpta, ex recenſione Franciſci Combefiſii.

Novati Monachi cujusdam homilia de humilitate & obedientia.

S. Martini Epiſcopi Turonenſis profeſſio fidei.

Marci Eremitæ opuſcula novem.

Sophronii Presbyteri fragmentum ex libro de laboribus Petri & Pauli.

Hegeſippi de excidio urbis Hieroſolymitanæ libri 5.

Theophylacti cujusdam fragmentum de riſu & vociferationibus.

Timothei Presbyteri Hieroſolymitani homilia de Propheta Simeone Chriſtum in ulnas accipiente.

Timothei Alexandrini Epiſcopi reſponſa quædam canonica cum commentariis Balſamonis.

Probæ Falconiæ Virgilio-centones.

Euſebii Vercellenſis Epiſcopi epiſtola de ſtatu ſuo ad Presbyteros quosdam Italiæ, & libellus facti ad Patrophilum.

Severiani Gabalorum Epiſcopi tractatus

in

in vivificam crucem, ex editione Franc. Combeſis.

Evagrii Pontici liber de octo vitioſis Cogitationibus.

TOMO VI.

Comprehenditur *prima pars* Patrum ſeculi quinti, ſcilicet:

Maximi Taurinenſis Epiſcopi homiliæ.

Tichonii liber ſeptem regularum ab Andr. Schotto recognitus.

Syneſii Epiſcopi Cyrenes diverſa opuſcula ſoluta oratione & carmine, ex editione Dionyſii Petavii.

Paulini Epiſcopi Nolani epiſtolæ & alia opuſcula, ex recognitione Roſueidi & Ducæi, cum adjectis aliquot novis epiſtolis, & quarundam præcedentium reſtitutione juxta obſervationes Franc. Chiffletii in ſuo Paulino illuſtrato.

Benedicti Paulini Petricordii Nolani Epiſcopi libri 6. de vita S. Martini metro ſcripti, & alia quædam.

Sulpitii Severi opera omnia præmiſſa vita ejus per Gerhardum Joh. Voſſium.

Q. Julii Hilarionis Chronicon.

Severi Rhetoris carmen bucolicum.

Pauli Oroſii Presbyteri Tarraconenſis in Hiſpa-

Hiſpania libri 7. hiſtoriarum ad Auguſtinum; Item liber apologeticus de arbitrii libertate.

Cœlii Sedulii Presbyteri mirabilium divinorum ſive operis Paſchalis libri quatuor carmine; Item ejusdem argumenti ſoluta oratione libri 5. & hymnus de vita Chriſti. Accedunt collectanea in epiſtolas Pauli, quæ alias eidem Sedulio tribuuntur.

Peliſarii Poëtæ de Sedulio Acroſtichis.

Liberii Poëtæ de Sedulio Acroſtichis.

Procli Archiepiſcopi CPtani opuſcula. omnia, ex correctione Combefiſii.

Euſebii Emiſſeni Epiſcopi Gallicani homiliæ, ex recognitione And. Schotti; Quibus ſubjunguntur homiliæ in Evangelia totius anni, quæ ſub Euſebii Emiſſeni nomine circumferuntur.

Eucherii Archiepiſcopi Lugdunenſis Opuſcula omnia, ex emendatione Andr. Schotti. Accedunt commentaria in Geneſin & in libros Regum eidem adſcripta, ex editione Romana.

Gregentii Archiepiſcopi Tephrenſis diſputatio cum Herbano Judæo.

Claudiani Mamerti, aliis *Mamerci*, Presbyteri Viennenſis libri tres de Statu animæ, quibus præmittitur *Fauſti* Reienſis Epiſcopi liber, quem confutat, ex recognitione Andreæ

dreæ Schotti. Accedit ejusdem carmen adverſus vanos errores.

C. Sollii Apollinaris Sidonii Arvernorum Epiſcopi Opera, ex Jac. Sirmondi recognitione.

Eudociæ Imperatricis Homero-Centones de Chriſto.

Bachiarii epiſtola de recipiendis lapſis.

TOMO VII.

Comprehenditur *pars ſecunda* Patrum ſeculi V. nimirum:

Leporii Presbyteri libellus emendationis ſive ſatisfactionis confeſſionem fidei catholicæ de myſterio incarnationis continens, cum epiſtola Epiſcoporum Africæ ad Gallicanos directa, ex editione Jac. Sirmondi.

Capreoli Epiſcopi Carthaginenſis epiſtola de una Chriſti veri Dei & hominis perſona contra hæreſin Neſtorii, ex editione Sirmondi. Cui præmittitur alia epiſtola Hiſpanorum Epiſcoporum *Vitalis* & *Conſtantii*.

Anonymi breviarium fidei adverſus Arianos, ex edit. Sirmondi.

Joannis Caſſiani opera omnia, ex recognitione Alardi Gazæi.

Vincentii Lerinenſis Presbyteri & Monachi commonitorium adverſus profanas hæreticorum novitates.

Socratis Novatiani hiſtoriæ eccleſiaſticæ libri ſeptem, ex editione Joannis Chriſtophorſoni.

Hermiæ Sozomeni libri 9. hiſtoriæ eccleſiaſticæ ex eadem editione.

Iſidori Peluſiotæ epiſtolarum libri quinque, quorum tres priores ex Jacobi Billii Prunæi, quartus ex Conradi Ritterſhuſii, & quintus ex And. Schotti interpretatione prodeunt. Præmittuntur operi ſummæ & novi tituli epiſtolarum, quos confecit Ritterſhuſius.

Sixti III. Rom. Pont. liber de divitiis, liber de caſtitate, & epiſtola de malis doctoribus, quæ perperam quidem eidem tribuuntur.

Petri Chryſologi Epiſcopi Ravennatis homiliæ de Dominicis, & feſtis aliquot ſolemnioribus totius anni numero 176. inter quas tamen ſunt aliquæ, quæ non ſunt Chryſologi; Ejuſdem epiſtola ad Eutychen, cum notis Gerardi Voſſii.

Leonis Magni Pont. ſermones de præcipuis ſolemnitatibus Domini & Sanctorum; Ejuſdem epiſtolæ decretales & familiares ad diverſos; Item tractatus adverſus errores Eutychetis & aliorum hæreticorum.

Nili Abbatis opuſcula varia.

Si-

Simeonis Senioris, dicti *Stylitæ*, ſermo de ſemper mente complectendo ſuum diſceſſum.

Hilarii Arelatenſis hiſtoria Geneſeos heroico carmine deſcripta; Præfiguntur epiſtolæ duæ, quæ alterius Hilarii ſunt.

Idacii ſive *Ithacii* Epiſcopi Chronicon ex editione Jac. Sirmondi, cui adjuncti ſunt faſti conſulares.

TOMO VIII.

Patrum Seculi V. *pars tertia* comprehenditur, nempe:

Proſperi Aquitanici Epiſcopi Rhegienſis opuſcula diverſa ſoluta oratione & carmine ſcripta, ex recognitione Johannis Olivarii; Ejusdem ſive *Proſperi* Tyronis Chronicon, ex editione Henr. Caniſii.

Arnobii Junioris conflictus Catholici cum Serapione, cum notis Franc. Feuardentii; Ejusdem commentarii in Pſalmos, ex editione Laurentii de la Barre, cum adjuncta ejusdem præfatione: Item ejusd. vel alterius Arnobii annotationes in aliquos Evangeliſtarum locos.

Theodori Presbyteri in Cœnobio Raithu commentarius de incarnatione Domini contra Neſtorium & Eutychen.

Salviani Maſſilienſis libri octo de guber-

natione Dei; Ejusdem epiſtolæ ad diverſos; item Timotheus ſive libri 4. ad Eccleſiam, omnia ad emendationem Stephani Baluzii.

Salonii Epiſcopi Viennenſis Galliarum expoſitio myſtica in Parabolas Salomonis & Eccleſiaſten per dialogum.

Claudii Marii Victoris al. *Victorini* libri 3. carminum ſeu Commentariorum in Geneſin; Ejusdem epiſtola ſeu carmen de perverſis ætatis ſuæ moribus ad Salomonem Abbatem.

Baſilii Seleuciæ in Iſauria Epiſcopi Orationes 44. interpretibus Claudio Dauſqueio & Franciſco Combefiſio, tres tamen ex illis nempe 40. 41. & 43. *Joanni Chryſoſtomo* tribuuntur. Item demonſtratio adverſus Judæos de adventu Chriſti, ex interpretatione Franciſci Turriani.

Valeriani Cemelienſis Epiſcopi homiliæ XX. ex editione Jac. Sirmondi; Ejusdem epiſtola ad Monachos.

Fauſti ſive *Fauſtini* Epiſcopi Rhegienſis Opuſcula omnia.

Ruricii Senioris Epiſcopi Lemovicenſis epiſtolarum libri 2. ex editione Henrici Caniſii.

Deſiderii Cadurcorum Epiſcopi liber epiſtolarum ad diverſos, cum aliis ad ipſum datis, ex edit. Caniſii. *Theo-*

Theoduli vel *Theodoli* Epiſcopi in Cœleſyria commentarius in epiſtolam Pauli ad Romanos, qui eſt tantum compendium Catenæ Græcorum Patrum ab Oecumenio collectæ, interprete Joanne Lonicero.

Nemeſii Epiſcopi Emeſeni liber de natura hominis.

Æneæ Gazæi dialogus de animarum immortalitate & corporum reſurrectione, qui ab ipſo vocatur Theophraſtus.

Antonii Honorati Epiſcopi Conſtantienſis epiſtola conſolatoria & ad labores pro Chriſto ferendos exhortatoria.

Agnelli Epiſcopi Ravennatenſis epiſtola ad Armenium de ratione fidei.

Drepanii Flori carmina quædam.

Cerealis Caſtulenſis Epiſcopi liber de fide S. Trinitatis adverſus Maximinum Arianorum Epiſcopum.

Victoris Vitenſis Epiſcopi libri 5. de perſecutione Vandalorum in Africa ſub Geiſerico & Hunnerico Arianis Regibus, cum appendice de 7. Martyribus, ex recognitione Franc. Chiffletii; inſerta eſt profeſſio fidei Catholicorum Epiſcoporum, nec non notitia Epiſcoporum Africæ.

Eugenii Epiſcopi Carthaginis expoſitio fidei catholicæ Hunnerico Vandalorum Regi

oblata, qui liber eſt tertius ex quinque libris Victoris Vitenſis. Accedit ejusdem excerptum ex Gregorio Turonenſi.

Gelaſii Papæ liber de duabus in Chriſto naturis.

Gildæ Sapientis liber de excidio Britanniæ, item reprehenſio ad Clerum Britanniæ.

Vigilii Tapſenſis Epiſcopi opuſcula varia, ex recenſione Franc. Chiffletii.

Paſchaſii R. E. Cardinalis Diaconi libri 2. de ſpiritu S. adverſus Macedonium.

Cæſarii Arelatenſis Epiſcopi homiliæ 46. Item Regulæ duæ, una pro Sanctimonialibus altera pro Monachis: Præmiſſæ ſunt epiſtolæ tres ejusdem Cæſarii.

Tetradii Cæſarii hujus Nepotis regula pro Monachis Cæſario dictante ſcripta.

Patcrii ſeu *Patritii* legatio ad Hibernos.

Orienſii ſive *Orenſii* Illiberitani Epiſcopi commonitorium carmine ſcriptum, & notis Mart. Delrio illuſtratum.

Remigii Lugdunenſis Epiſcopi explanationes epiſtolarum S. Pauli.

Eleutherii Tornacenſium Epiſcopi ſermones, & alia quædam, ex editione Andreæ Schotti.

TOMO. IX.

Continetur *pars prima* opuſculorum Patrum ſeculi VI. nempe, *S. Ful-*

S. Fulgentii Epiſcopi Ruſpenſis Opera omnia, ex recognitione Jacobi Sirmondi, Franc. Chiffletii,&Theophili Raynaudi, quibus Raynaudus cenſuram inofficioſæ cenſuræ addidit. Sequuntur etiam ejusdem 13. fragmenta.

Petri Diaconi, & aliorum in cauſa fidei a Græcis ex Oriente Romam miſſorum liber de incarnatione & gratia D. N. Jeſu Chriſti.

Ennodii Epiſcopi Ticinenſis Opera, ex editione Jacobi Sirmondi, una cum præfixo indice & compendio vitæ ejus.

Nonni Panopolitani paraphraſis Evangelii ſecundum Johannem.

Ruſtici Helpidii ſive *Helfridii* hiſtoriæ quædam V. ac N. Teſtamenti carmine ſcriptæ, item carmen de beneficiis Chriſti.

Turcii Ruſi Collatio V. ac N. Teſtamenti carmine.

Laurentii Novarienſis Epiſcopi homiliæ duæ, una de pœnitentia, altera de Eleemoſyna.

Fulgentii Ferrandi Eccleſiæ Carthaginenſis Diaconi opera, cum prolegomenis Franciſci Chiffletii.

Creſconii ſeu *Criſtonii* Epiſcopi Africani breviarium canonum breviario Ferrandi adjunctum.

Marcellini Comitis Illyricani Chronicon, auctius opera Jac. Sirmondi.

Joannis Maxentii Presbyteri Antiocheni opuſcula varia.

Alcimi Aviti Viennenſis Epiſcopi opuſcula, vel primum edita, vel inſtaurata ſtudio Jac. Sirmondi, cujus notæ etiam additæ ſunt.

S. Benedicti Regula Monachorum, epiſtola ad Remigium, ſermo in morte Placidi, ſermo in deceſſu Mauri & Sociorum, epiſtola ad Maurum, ordo qualiter in Monaſterio converſari oportet, cum ordine profitendi ſub Regula S. Benedicti.

Leontii Byzantini Opuſcula. Acceſſit huic editioni ejuſdem Leontii homilia, interprete Franc. Combefiſio.

Dracontii Presbyteri Hiſpani hexameron, ſeu opus ſex dierum carmine heroico; Ejuſdem elegia ad Theodoſium Imperatorem Juniorem, ex editione Sirmondi.

Juſti Orgelitani Epiſcopi commentaria in Cantica Canticorum.

Aretæ Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopi explanatio in Apocalypſin concinnata ex commentariis Andreæ Cæſarienſis Cappadociæ Epiſcopi.

Agapeti Magnæ Eccleſiæ CPtanæ Diaconi ad

ni ad Juſtinum Imperatorem jam coronatum parænetica oratio.

Zachariæ Mitylenenſis Epiſcopi ſyntagma adverſus Manichæorum duo principia, item de univerſitatis procreatione contra mundi & materiæ æternitatem.

Anaſtaſii Sinaitæ Epiſcopi Antiocheni Viæ dux; Anagogicarum contemplationum in Hexameron libri XI. Orationes quinque; Item aliæ ſex orationes interprete Combefiſio; Quæſtiones variæ & reſponſiones de variis argumentis 154. cum auctario.

TOMO X.

Patrum ſeculi VI. *pars ſecunda* continetur, ſcilicet:

Facundi Hermianenſis Epiſcopi libri 12. pro defenſione trium Capitulorum Concilii Chalcedonenſis ad Juſtinianum Imp. cum Jac. Sirmondi notis. Additus eſt alius Facundi liber contra Mutianum Scholaſticum.

Aratoris R. E. Subdiaconi Actus Apoſtolorum heroico carmine deſcripti. Ejusdem epiſtola ad Parthenium.

Primaſii Epiſcopi Adrumetini Commentaria in Epiſtolas Pauli ex Ambroſio, Hieronymo & Auguſtino collecta; Ejusdem commentarius in Apocalypſin.

Junilii Epiſcopi Africani ad Primaſium de partibus divinæ legis libri 2.

Ruſtici E. R. Diaconi diſputatio contra Acephalos.

Martini Dumienſis Epiſcopi liber de 4. virtutibus cardinalibus, ſive formula honeſtæ vitæ, item liber de moribus, & carmina quædam.

Joannis Climaci ſcala, cui adjunctus eſt libellus ejusdem de officio Paſtoris; Ad ejus elucidationem addita ſunt ſcholia tum *Joannis* Abbatis de Raithu, tum alterius cujusdam Anonymi: Omnia ex interpretatione Matthæi Raderi. Præfixa eſt initio operum Vita ejus *a Daniele* Monacho conſcripta cum Variorum elogiis, nec non epiſtola Joannis Abbatis de Raithu, & Joannis Climaci ad eundem reſponſione.

Joannis Abbatis de Raithu commendatio Climaci, cujus rogatu ſcalam conſcripſit.

Venantii Fortunati, Pictavienſis Epiſcopi carminum, epiſtolarum & expoſitionum libri XI; De vita S. Martini libri IV; De excidio Thuringiæ liber; Ad Juſtinum Juniorem Imperatorem liber; Ad Artachum liber. Quæ omnia extant ex editione Chriſtophori Broweri, cum vita Fortunati per eundem Browerum edita.

An-

Andreæ Hieroſolymitani Cretenſis Archiepiſcopi Orationes, ſelecti Canones & Triodia, ex interpretatione Franciſci Combefis.

TOMO XI.

Patrum ſeculi VI. *pars tertia* continetur, nempe:

Gregorii Florentis ſeu *Florentii* Epiſcopi Turonenſis de geſtis Francorum libri 10. cum appendice; de gloria Martyrum & Confesſorum libri tres; de miraculis S. Martini libri 4; De vitis Patrum liber, & de 7. Dormientibus liber.

Fredegarii Scholaſtici chronicon hactenus nomine appendicis ad Gregorium vulgatum.

Evagrii Scholaſtici libri 6. hiſtoriæ eccleſiaſticæ.

Iſaaci Syri Monachi liber de contemptu mundi.

Chryſippi Presbyteri Hieroſolymitani ſermo de S. Maria Deipara.

Anaſtaſii Prtriarchæ Antiocheni compendiaria fidei orthodoxæ explicatio, quæ ſub nomine Anaſtaſii & Cyrilli extat.

S. Galli Abbatis ſermo in conſecratione Joannis Epiſcopi Conſtantienſis.

Jornandis ſive *Jordani* Epiſcopi Ravennæ Epi-

Epitome Geticæ hiſtoriæ; item de Regnorum & temporum ſucceſſione.

Evantii Abbatis epiſtola contra eos, qui ſanguinem immundum, carnem vero mundam eſſe dicunt.

Sedati Epiſcopi Biterrenſis homilia de Epiphania.

M. Aurelii Caſſiodori opera, cum D. Forn. & Broſſei notis.

TOMO XII.

Patres & opuſcula ſeculi VII. comprehenduntur. Sunt autem:

S. Columbani Scoti Abbatis Bobienſis opuſcula per Patritium Flemingum edita.

Ailerani Scoto-Hiberni cognomento *Sapientis* interpretatio myſtica progenitorum Domini noſtri Jeſu Chriſti, ex eadem Patr. Flemingi editione.

Cumeani Scoto-Hiberni Abbatis Hienſis liber de pœnitentiarum menſura, cum ejuſdem Flemingi notis.

Eulogii Patriarchæ Alexandrini homilia in feſtum Palmarum, interprete Combefiſio.

Iſichii ſive *Heſychii* Epiſcopi Hieroſolymitani libri 7. in Leviticum; Ejuſdem ſermones duo de B. Virgine; ſermo de reſurrectione Domini, cum fragmento; ſermo de S. Andrea, & alius de S. Jacobo fratre Domini.

mini. Sub Heſychii Presbyteri nomine hic etiam extat ſermo de temperantia & ratione reluctandi & precandi.

Sophronii Epiſcopi Hieroſolymitani orationes 4. de natali Domini, de Angelis, in exaltationem & adorationem S. crucis.

Honorii I. Papæ epigramma de aſcenſione Domini, & de Apoſtolis obſtupeſcentibus.

Antiochi Monachi in Laura S. Sabæ homiliæ variæ; Ejuſdem exomologeſis; item tractatus ad Euſtathium de vitioſis cogitationibus.

Leontii Epiſcopi Neapoleos in Cypro fragmentum ex libro contra Judæos; Ejuſdem orationes duæ, 1. in Simeonem qui Chriſtum in ulnas ſuſcepit, 2. in feſtum mediæ Pentecoſtes, interprete Franciſco Combefiſio.

Eligii Epiſcopi Noviomenſis homiliæ 16.

Petri Laodicenſis expoſitio in orationem Dominicam.

Georgii Piſidæ CPtanæ eccleſiæ Diaconi opus ſex dierum, & Poëmatium de vanitate vitæ, interprete Frederico Morello.

Thalaſſii Monachi ad Paulum Presbyterum de ſincera charitate ac vera continentia, nec non de regimine mentis hecatontides quatuor.

Euge-

Eugenii Junioris Epiſcopi Toletani Poëmata, ex recognitione Jac. Sirmondi.

Berengoſi Abbatis de inventione crucis libri tres; de myſterio ligni Dominici, & de luce viſibili ac inviſibili liber; Item ſermones varii.

Eſaiæ Abbatis homiliæ 29. ad fratres cum quibus vivebat.

Theophridi Abbatis ſermones 2. de Sanctorum reliquiis & veneratione.

S. Maximi Martyris opera.

Incerti Autoris antitheſes hæreticorum & eccleſiæ orthodoxæ circa nonnulla fidei dogmata.

Joannis Carpathiorum Epiſcopi documenta ſpiritualia 97. ad Monachos.

Nicephori Cartophylacis epiſtolæ duæ ad Theodoſium Monachum; item de ligandi atque ſolvendi poteſtate ad eundem Theodoſium.

S. Ildephonſi Archiepiſcopi Toletani de laude intemeratæ Mariæ liber, cum præfatione *Juliani* Toletani Epiſcopi; Item contra eos, qui diſputant de perpetua virginitate Mariæ & de ejus parturitione; nec non in præcipuis S. Mariæ feſtis ſermones.

Juliani Toletani Epiſcopi diverſa opuſcula.

Geor-

Georgii Metropolitæ Nicomedienſis ſermones 9. cum aliquot Idiomelis, ex interpretatione Franc. Combefis.

Jacobi Monachi deinde Archiepiſcopi Bulgariæ Oratio in nativitatem Dei genetricis Mariæ.

Severi Patriarchæ Alexandrini libellus de baptiſmo.

Coſmæ Hieroſolymitani hymni varii.

Pantaleontis Diaconi ſermones 4.

Petri Apollonii Collatini Presbyteri Novarienſis libri 4. de excidio Urbis Hieroſolymitanæ carmine heroico.

Marculfi Monachi libri 2. formularum cum aliis quibusdam illis admixtis, ex editione Pariſienſi Hieronymi Bignonii.

Demetrii Metropolitani Cyziceni expoſitio de Jacobitarum & Chatzitzariorum hæreſi, interprete Combefis.

Anonymi narratio de recta fide Armenorum, & qua de cauſa in errorem impulſi ſunt.

Joannis Archiepiſcopi Nicæni oratio de nativitate Domini, interprete Combefiſio.

Joannis Archiepiſcopi Theſſalonicenſis oratio in mulieres ferentes unguenta, & quod nulla ſit contrarietas in Evangeliſtis circa reſurrectionem Domini, eodem interprete.

Gre-

Gregorii Epiſcopi Antiocheni oratio in mulieres ferentes unguenta, eodem Combefiſio interprete.

Incerti Autoris encomium in S. Johannem Baptiſtam.

Anaſtaſii Bibliothecarii collectanea ad hiſtoriam Monothelitarum hæreticorum & Martyrum ſpectantia.

Joannis Papæ IV. apologia pro Honorio Papa.

Theodori Papæ I. epiſtolæ in cauſa Pauli Patriarchæ CPtani.

Martini Papæ I. epiſtolæ 4.

Anonymi commemoratio eorum, quæ ſæviter acta ſunt in Martinum Papam.

Anonymi relatio factæ motionis in S. Maximum Monachum coram Principibus in Secretario.

Anaſtaſii Monachi epiſtola ad Calaritanos Monachos contra Monothelitas.

Anonymi relatio de dogmatibus, quæ mota ſunt inter S. Maximum Abbatem & Theodoſium Epiſcopum.

Anaſtaſii R. E. Apocriſarii epiſtola ad Theodoſium Presbyterum Gangrenſem de obitu S. Maximi Abbatis cum adjunctis quibusdam Syllogiſmis. Accedit

Theodoſii & *Theodori* fratrum ſcholion ſive hypo-

hypomneſticum de ejusdem Anaſtaſii & aliorum Athleticis certaminibus.

Anonymi Chronicon Alexandrinum, interprete Matthæo Radero.

Anonymi narratio de Dominica imagine Antiphonetes vocata, interprete Combefiſio.

Zachariæ Patriarchæ Hieroſolymitani epiſtola ad cives devaſtatæ urbis Hieroſolymitanæ.

Anonymi narratio in depoſitionem pretioſæ veſtis Deiparæ in Blachernis.

Anonymi Encomium in depoſitionem Zonæ Dei genitricis.

Leandri Hiſpalenſis Epiſcopi Regula de inſtitutione Virginum, & contemptu mundi.

TOMO XIII.

Comprehenduntur Patres & opuſcula ſeculi VIII. ſcilicet:

Althelmi, vel ut alii legunt, *Adebelmi* ſive *Adelmi* Schireburgenſis Epiſcopi de laude Virginum carmine heroico liber; Et de 8. principalibus vitiis eodem carminis genere liber, per Henricum Caniſium editi. Item poëtica nonnulla per Martinum Delrio edita cum notulis.

Germani Patriarchæ CPtani theoria rerum eccleſiaſticarum; fragmentum aliquod contra hæreſes ad Anthimum; orationes 4.

Kk in

in Deiparam Virginem, interprete Combefiſio.

Bonifacii Archiepiſcopi Moguntini & Martyris epiſtolæ, una cum epiſtolis aliorum ad ipſum, Nicolai Serarii notis illuſtratæ.

Pauli Diaconi de geſtis Longobardorum libri ſex; hiſtoria miſcella, & libellus de Epiſcopis Metenſibus.

Marci Epiſcopi Idruntis hymnus in magnum Sabbathum.

Anaſtaſii Abbatis liber contra Judæos, ab Henr. Caniſio editus.

Anonymi Collectanea contra Severianos, a Caniſio edita.

Etherii Epiſcopi Uxamenſis, & *Beati* Presbyteri liber 2. adverſus Elipandum, a Petro Stevartio editi.

Ambroſii Ansberti Abbatis monaſterii S. Vincentii Commentaria in Apocalypſin.

Ordo Romanus de divinis catholicæ Eccleſiæ officiis, cui adjungitur expoſitio Miſſæ tranſcripta ex venerandæ vetuſtatis codicibus; item, qualiter quædam orationes, & cruces in *Te igitur* agendæ ſint.

Anonymi narratio de miraculo ad Chriſti imaginem facto, ex editione Franc. Combefiſii.

Anonymi alterius narratio de miraculo, quod

quod contigit tempore, quo Perſæ Urbem CPtanam obſederunt, interprete eodem Combefiſio.

TOMO XIV.

Patrum ſeculi IX. *pars prima* continetur, nempe:

Theodulphi Aurelianenſis Epiſcopi opuſcula omnia cum notis Jacobi Sirmondi.

Modoini Epiſcopi Auguſtodunenſis carmen ad Theodulphum Aurelianenſem.

Jeſſe Ambianenſis Epiſcopi epiſtola catechiſtica ad Sacerdotes & alios in ſua diœceſi militantes.

Nicephori Patriarchæ CPtani Chronicon; Ejuſdem opuſcula 4. contra Iconomachos, & fragmentum de ſex Synodis, cum Scholiis Franc. Turriani.

Aponii expoſitio in Cantica Canticorum.

Lucæ Abbatis I. montis S. Cornelii ſummariola in commentaria Aponii in Cantica.

Udalrici cujusdam cenſura & ſcholia in locos quosdam Commentariorum Aponii, & Lucæ Abbatis.

Claudii Taurinenſis Epiſcopi Commentarius in epiſtolam ad Galatas.

Jonæ Aurelianenſis Epiſcopi libri tres de cultu imaginum.

Dungali Diaconi liber reſponſionum pro

cultu ſacrarum imaginum adverſus inſanas Claudii Taurinenſis nænias. Præfigitur apologeticum ejusdem *Claudii.*

Methodii Epiſcopi fortaſſis CPtani tractatuli duo ad eos, qui dicunt, quid profuit nobis filius Dei crucifixus? & ad eos, quos pudet crucis Chriſti.

Michaelis Syncelli ſive *Syngelli* encomium in ſanctos Dei Angelos, interprete Combefiſio.

Leidradi Lugdunenſis Epiſcopi epiſtolæ duæ.

Agobardi Lugdunenſis Archiepiſcopi opuſcula, ex recognitione Steph. Baluzii cum tractatu novo.

Amulonis Lugdunenſis Archiepiſcopi epiſtolæ aliquot & opuſcula.

Paſchaſii Ratberti Abbatis Corbejenſis in Matthæi Evangelium Commentariorum libri 12. & alia ejusdem opera, à Jac. Sirmondo & Andrea Schotto luce donata.

Engelmodi Sueſſionenſis Epiſcopi poëma in laudem Paſchaſii Ratberti.

Theodori Studitæ ſermones Catechetici 134. ex interpretatione Joannis Livinei; Ejusdem ſermo in Dominicam IV. jejunii; teſtamentum ipſius; fragmentum ex epiſtola ad Naucration filium; fragmentum ex epiſtola

ſtola ad Gelaſium; Canon in erectione imaginum, & oratio in adorationem crucis.

Joſephi Theodori Studitæ fratris Archiepiſcopi Theſſalonicenſis oratio in venerandam & vivificam crucem.

Naucratii epiſtola encyclica ad diſperſos ſpirituales fratres de obitu Theodori Studitæ, interprete Combefiſio.

Halitgarii Epiſcopi Cameracenſis libri 5. de virtutibus & vitiis, una cum adjuncto Pœnitentiario, ex editione Henrici Caniſii; his præfigitur epiſtola Ebbonis Remenſis Epiſcopi. Acceſſit in hac editione liber ſextus cum notis Hugonis Menardi.

Amalarii Fortunati Metenſis Diaconi libri 4. de eccleſiaſticis officiis; Ejusdem de ordine Antiphonarii liber.

Freculphi Lexovienſis Epiſcopi hiſtoriarum tomi duo.

TOMO XV.

Continetur *pars ſecunda* Patrum ſeculi IX. nempe:

Servati Lupi Abbatis Ferrarienſis epiſtolæ ad diverſos, ex recognitione Steph. Baluzii; Ejusdem liber de tribus quæſtionibus cum collectaneo de iisdem; item homiliæ duæ cum hymnis de S. Vigberto.

Flori Magiſtri Lugdunenſis Diaconi liber

de actione Miſſarum, ex editione Franciſci Chiffletii; Item liber ſeu excerptum ex prolixiori opere de electionibus Epiſcoporum; Huic Floro tributi libri adverſus Johannem Erigenam Scotum infra ſequuntur ſub nomine Lugdunenſis Eccleſiæ.

Chriſtiani Druthmari vulgo *Grammatici* Commentarius in Evangelium S. Matthæi; item Epitome in Lucam & Joannem.

Walafridi Strabi vel *Strabonis*, natione Germani, liber de exordiis & incrementis rerum eccleſiaſticarum; item poëmata diverſa ab Henrico Caniſio edita.

Hippolyti Thebani fragmentum Chronici per Caniſium editum cum notis.

Eulogii Martyris Epiſcopi Toletani Memoriale Sanctorum, apologeticum pro Martyribus, exhortatio ad martyrium, & epiſtolæ aliquot.

Alvari Cordubenſis epiſtolæ ad Eulogium.

Angelomi Lexovienſis Monachi Enarrationes, ſeu ſtromata in IV. libros Regum, & in Cantica Canticorum.

Ratramni ſive *Bertrami* Corbejenſis Monachi libri 2. de prædeſtinatione Dei.

Galindonis Prudentii Epiſcopi Tricaſſini liber de prædeſtinatione contra Joannem

Sco-

Scotum Erigenam; Ejuſdem tractoria, qua ſe excuſat, quod intereſſe non potuerit ordinationi Aneæ Pariſienſis Epiſcopi; & epiſtola ad Hincmarum & Pardulum Epiſcopos.

Lugdunenſis Eccleſiæ liber adverſus opinionem Joannis Erigenæ Scoti; Item liber alius de tribus quibusdam epiſtolis; abſolutio cujusdam quæſtionis de generali per Adamum damnatione omnium, & ſpirituali per Chriſtum ex eadem ereptione electorum; Et de tenenda immobiliter Scripturæ S. veritate & Patrum Orthodoxorum autoritate liber, cum notis Andreæ Duvallii.

TOMO XVI.

Comprehenditur *pars tertia* Patrum & opuſculorum ſeculi IX. videlicet:

Baſilii Imperatoris epiſtola exhortatoria ad Leonem filium cognomento Philoſophum.

Theodori Abucaræ Epiſcopi Cariæ opuſcula varia contra hæreticos Judæos & Saracenos, ex editione Jacobi Gretſeri.

Petri Siculi hiſtoria de varia & ſtolida Manichæorum hæreſi per Matthæum Raderum edita.

Luitberti Moguntinenſis Archiepiſcopi epiſtola ad Ludovicum Regem pro reformatione quorundam abuſuum.

Otfridi præfatio ad opus ſuum quatuor Evangeliorum.

Ravennatenſis Eccleſiæ Cleri epiſtola ad Carolum Juniorem Regem de quibusdam ad diſciplinam Eccleſiæ ſuæ ſpectantibus.

Germaniæ Epiſcoporum epiſtola ad Joannem VIII. Pontificem.

G. Lugdunenſis, epiſtola ad R. (forte Radulphum) Turonenſem Archiepiſcopum pro obtinendo Abbate ad regimen Abbatiæ Saviniacenſis.

Adonis Viennenſis Archiepiſcopi Chronicon de ſex mundi ætatibus; Ejusdem Martyrologium cum libello de feſtivitatibus SS. Apoſtolorum & Diſcipulorum Chriſti; item Martyrologium Romanum, cum notis Heriberti Rosweidi.

Remigii Antiſſiodorenſis Monachi expoſitio Miſſæ; Expoſitio in XI. Prophetas minores; Item Commentaria in Pſalmos.

Salomonis Epiſcopi Conſtantienſis carmina ad Dadonem Epiſcopum & alios, ex editione Henr. Caniſii.

Waldrami ſive *Baltrami* Argentoratenſis Epiſcopi carmina quædam cum Salomonis verſibus.

Smaragdi Abbatis diadema Monachorum.

TO-

TOMO XVII.

Continentur Patres ſeculi X. nempe:

Auxilii libri 2. de ordinationibus à Formoſo Papa factis, ex editione Joannis Morini.

Leonis Sapientis Imperatoris Orationes undecim, cum epiſtola ad Omarum Saracenorum Regem, interprete Combefiſio.

Radulphi Flaviacenſis commentariorum in Leviticum libri 20.

Herivei Remenſis Archiepiſcopi capitula 23. ex Patribus, qualiter Nortmanni Eccleſias devaſtantes ad pœnitentiam reverſi excipi debeant.

Odonis Abbatis Cluniacenſis opuſcula varia, ex editione Martini Marrier, & Joſephi Quercetani; Ejuſdem Odonis Moralium in Job libri 35. per eundem Marrier editi.

Pelegrini vel *Peregrini* Epiſcopi Laureacenſis ſymbolum fidei.

Moſis Bar-Cephæ commentarius de Paradiſo.

Flodoardi Presbyteri & Canonici Remenſis poſtea Abbatis libri 4. hiſtoriæ Remenſis Eccleſiæ, ex recognitione Georgii Colvenerii cum ejuſdem notis.

Adelagi Bremenſis Archiepiſcopi epiſtola conſolatoria ad Flodoardum.

Odilonis Abbatis Cluniacenſis ſermones.

Gerberti Archiepiſcopi Ravennatum poſtea Papæ *Sylveſtri II.* epiſtolæ ante Pontificatum ſcriptæ, ex bibliotheca Papyrii Maſſonii primum editæ.

TOMO XVIII.

Patres & opuſcula ſeculi XI. comprehenduntur. Sunt autem:

Fulberti Carnotenſis Epiſcopi epiſtolæ multæ, ſermones, & hymni aliquot, omnia ex editione Caroli de Villiers cum ejusdem notis.

Bernonis Abbatis Augiæ liber de officio Miſſæ.

Brunonis Herbipolenſis Epiſcopi Commentarius in Pſalterium, & Cantica tam N. quam V. Teſtamenti; item in Orationem Dominicam, Symbolum Apoſtolorum & Athanaſii, ex Joannis Cochlæi recognitione.

Hermanni Contracti Monachi Augienſis Chronicon, ex editione Henrici Caniſii.

Humberti Epiſcopi Sylvæ Candidæ & Cardinalis liber adverſus calumnias Michaelis Patriarchæ CPtani & Leonis Archiepiſcopi Bulgariæ, cui præmiſſa eſt hujus *Michaëlis* & *Leonis* epiſtola; Item liber adverſus Nicetam Pectoratum, cujus *Nicetæ* libellus præfigitur. Accedit commemoratio eorum, quæ con-

contra Michaëlem Patriarcham geſſerunt Apoſtolicæ ſedis Apocriſiarii, omnia ex recognitione Henrici Caniſii.

Hugonis Lingonenſis Epiſcopi tractatus de corpore & ſanguine Chriſti contra Berengarium.

Durandi Troarnenſis Abbatis liber de corpore & ſanguine Chriſti contra Berengarium & ejus Sectatores.

Adelmanni Brixienſis Epiſcopi de veritate corporis Chriſti in euchariſtia epiſtola ad Berengarium.

Guitmundi Epiſcopi Averſani libri 3. de veritate corporis Domini in euchariſtia; Ejuſdem confeſſio de Trinitate, Chriſti humanitate, corporis & ſanguinis Domini veritate; Et Oratio ad Guillelmum I. Anglorum Regem.

Micrologus de eccleſiaſticis obſervationibus.

Olympiodori Monachi Græci commentarius in Eccleſiaſten.

Rabbi Samuelis Afri epiſtola ſive liber de adventu Meſſiæ, quem Judæi temere expectant.

Deoduini Leodienſis Epiſcopi epiſtola de corpore & ſanguine Domini contra Brunonem & Berengarium.

Theo-

Theophilacti Bulgariæ Archiepiſcopi epiſtolæ 85. interprete Vincentio Marinerio; Ejusdem inſtitutio regia, interprete Petro Poſſino.

Joannis Caleca Patriarchæ CPtani ſermo in Dominica ante exaltationem crucis, ex editione Jacobi Gretſeri.

Joannis Xiphilini Patriarchæ CPtani ſermo in tertiam jejuniorum hebdomadam, vel in Crucis adorationem ex eodem Gretſero.

Beati Samona Archiepiſcopi Gazæ diſceptatio cum Achmed Saraceno ſuper veritate corporis & ſanguinis Chriſti in euchariſtia.

Michaëlis Pſelli paraphraſis in Cantica, ex recognitione Andreæ Schotti; Ejusdem libellus de operationibus Dæmonum contra Manetem & Euthuſiaſtas, ex editione Petri Morelli. Accedit ex *Niceta* Choniate ſeu Coloſſenſi fragmentum de Manichæis & Cubricis, item de Maſſalianis.

S. Anſelmi Epiſcopi Lucenſis libri 2. contra Guibertum Antipapam pro defenſione Gregorii VIII. ex editione Henr. Caniſii.

Lanfranci Archiepiſcopi Cantuarienſis & Angliæ Primatis Commentarii in omnes epiſtolas Pauli; Ejusdem liber de corpore & ſanguine Domini; Decreta pro ordine S. Benedicti; Epiſtolarum liber; De celanda con-

confeſſione libellus, & alia breviora opuſcula, ex recognitione Lucæ Dacherii.

Anonymi liber de Berengarii damnatione multiplici, ex editione Franciſci Chiffletii.

Victoris Papæ III. *Deſiderii* antea vocati, libri 3. de miraculis a S. Benedicto & aliis Monachis in Caſſinenſi monaſterio & alibi factis, ex editione Joannis Baptiſtæ Mari Romani cum ejusdem notis.

TOMO XIX.

Comprehenditur volumen I. *partis primæ* Patrum ſeculi XII. nempe:

Euthymii Zigabeni Monachi Orthodoxæ fidei Panoplia, Petro Franciſco Zino interprete; Ejusdem Commentarii in omnes Pſalmos & decem Cantica, Philippo Saulo Epiſcopo Brugnatenſi interprete; Item in IV. Chriſti Evangelia, interprete Johanne Hentenio. Ad calcem Panopliæ adjectus eſt *Photii* tractatus de ſeptem Synodis, & in fine commentariorum in Evangelia extat confutatio cujusdam libelli ſeu impoſturæ de legali Jeſu Chriſti ſacerdotio, per eundem Joannem Hentenium.

Zachariæ EpiſcopiChryſopolitani in Concordiam Evangeliſtarum ab Ammonio contextam libri 4.

Alexii Comneni Græcorum Imperatoris reſcri-

reſcriptum ſeu oratio de donariis & rebus ſacris, quam auream Bullam inſcripſit.

Conſtantinus Harmenopulus de opinionibus hæreticorum, qui ſingulis temporibus extiterunt; Ejusdem fidei orthodoxæ profeſſio.

TOMO XX.

Comprehenditur volumen 2. *partis primæ* Patrum & Scriptorum Eccleſiaſticorum ſeculi XII. ſcilicet:

Honorii Auguſtodunenſis Presbyteri Opera omnia, ex recenſione Andreæ Schotti.

Iſaaci Magnæ Armeniæ Catholici duæ Orationes invectivæ contra Armenos, interprete Franc. Combeſiſio.

Germani Patriarchæ CPtani oratio in primam jejuniorum Dominicam & imaginum reſtitutionem, ex editione Jacobi Gretſeri; Ejusdem oratio in corporis Dominici ſepulturam, interprete Combeſiſio.

Amedei Epiſcopi Lauſanenſis homiliæ 8. de laudibus B. Virginis, ex recognitione Gibbonii.

Calixti Papæ II. ſermones quatuor in S. Jacobum Apoſtolum, ex editione Joannis Mariani.

Brunonis Aſtenſis, Signienſium Epiſcopi ope-

opera, ex editione Mauri Marcheſii cum ejusdem Prolegomenis & ſcholiis.

Oddonis Aſtenſis Monachi Benedictini expoſitio in partem Pſalterii ad Brunonem Epiſcopum.

Stephani Auguſtodunenſis Epiſcopi tractatus de ſacramento altaris, & de iis, quæ ad varios Eccleſiæ Miniſtros pertinent.

Guillelmi de Campellis Epiſcopi Catalaunenſis Dialogus inter Chriſtianum & Judæum de adventu Meſſiæ, & aliis ad religionem Chriſtianam ſpectantibus, primum prodit ſtudio Roberti Deſgives.

TOMO. XXI.

Continetur volumen I. *partis ſecundæ* Patrum & Scriptorum Eccleſiaſticorum ſeculi XII. nempe;

Goffridi Abbatis Vindocinenſis & Cardinalis epiſtolarum libri quatuor; opuſcula 17; & ſermones 12. omnia ex recognitione Jacobi Sirmondi cum ejus notis.

S. Norberti fundatoris ordinis Præmonſtratenſis & Archiepiſcopi Magdeburgenſis ſermo exhortatorius ad Fratres.

Hildeberti Archiepiſcopi Turonenſis epiſtolæ ad diverſos; carmen de myſterio Miſſæ; poëma in Berengarium, & ſermones duo.

Marbodi Epiſcopi Rhedonenſis epiſtola ad Rai-

Rainaldum Andegavenſem Epiſcopum, quæ inſerta eſt Hildeberti epiſtolis.

Petri Alphonſi ex Judæo Chriſtiani dialogus contra Judæos.

Odonis Tornacenſis Abbatis poſtea Cameracenſis Epiſcopi opuſcula varia, ex editione Andreæ Schotti.

Algeri Scholaſtici Leodienſis de ſacramento corporis & ſanguinis Domini libri 3.

Franconis II. Abbatis Affligienſis de Gratia Dei libri 12. & epiſtolæ duæ.

Drogonis Epiſcopi Hoſtienſis ſermo de paſſione Domini; Ejusdem alia tria opuſcula.

Petri Diaconi Monachi Caſſinenſis opuſculum de viris illuſtribus Caſſinenſibus, cum notis Joannis Baptiſtæ Mari; Cui accedit appendix *Placidi* Diaconi Caſſinenſis.

Joannis Sapientis cognomento *Cyparisſiotæ* expoſitio materiaria eorum, quæ de Deo a Theologis dicuntur, in X. decades partita, Franciſco Turriano interprete, additis ejusdem annotationibus; & *Maximi* Scholiis; Ejusdem *Joannis* Palamicarum transgreſſionum ſermones duo, interprete Combefiſio.

Pothonis Presbyteri Prumienſis de ſtatu domus Dei libri quinque, item de magna domo ſapientiæ liber.

Nico-

Nicolai Clarævallenſis epiſtolæ quædam ad diverſos.

Philippi Solitarii Græci dioptra, i. e. regula ſive amuſſis rei Chriſtianæ ad Callinicum, quatuor libris per dialogum explicata, ex interpretatione Jacobi Pontani, & cum notis Jacobi Gretſeri. Præmiſſa eſt *Michaëlis Pſelli*, item *Phialiti* præfatio.

TOMO XXII.

Continetur volumen II. *partis ſecundæ* Patrum & Scriptorum eccleſiaſticorum ſeculi XII. nempe:

Michaëlis Glycæ diſputationes duæ, ex interpretatione Andreæ Schotti, adjecto ſcholio Jacobi Gretſeri.

Simeonis Junioris Theologi & Præpoſiti orationes 33. de fide & moribus tum Chriſtianis, tum Monaſticis; Ejusdem divinorum amorum ſive commentationum ſacrarum liber ſingularis; Capita moralia 227; Tractatus de alterationibus animæ & corporis, qui novus huic editioni accedit, interprete Petro Poſſino.

His Simeonis operibus accedunt:

Scholaſtici cujusdam dialogi de Deo ad Simeonem Theologum;

Baſilii Monachi & Presbyteri aſceticæ vitæ deſcriptio;

Ex capitibus *Theodori Edeſſeni* cap. 50;

Ex vita S. Syncleticæ 10;

Florilegium ex *Eliæ* Presbyteri ſententiarum florilegio;

Decerpta ex florilegio *Petri* Abbatis;

Leonis Imperatoris canticum compunctionis;

Canon *Theolepti* Epiſcopi Philadelphienſis;

Anonymi canones ſive cantica 2. agentis animam, ex Græcorum euchologio;

Simeonis Archiepiſcopi Theſſalonicenſis de divino templo, ejus miniſtris, veſtibus, & de Miſſa commentariolus. Hæc omnia ex Jacobi Pontani editione cum notis.

Simeonis ejusdem libri 2. de ſacris ordinationibus & ſacramento pœnitentiæ, interprete Morino.

Theoriani Græci dialogus Theoriani orthodoxi cum Generali Armenorum.

Manuelis Patriarchæ CPtani reſponſa ad Bellæ Epiſcopi interrogationes.

Petri Mauritii Abbatis Cluniacenſis opera omnia, præmiſſa vita ejus, ex editione Domni Marier & And. Quercetani.

Petri Pictavienſis, Monachi panegyricus in primo adventu Petri Mauritii Venerabilis ad Aquitaniam ſecundam, cum aliis quibusdam ejus opuſculis. *Guil-*

Guillelmi Abbatis S. Theodorici Cluniacenſis meditationes,& libellus de amore Dei.

Guigonis V. Prioris Carthuſiæ meditationes.

Hugonis Eteriani liber de regreſſu animarum ab inferis; Item de proceſſione Spiritus S. contra Græcorum errores libri 3.

Arnoldi Carnotenſis tractatus de 7. verbis Domini in cruce prolatis cum ſcholiis Franciſci Titelmanni, ex recognitione Andr. Schotti; Ejusdem ſermo de laudibus B. Virginis; Item tractatus de operibus ſex dierum, ex recognitione Dionyſii Perroneti.

Arnulphi Lexovienſis Epiſcopi epiſtolæ, conciones, & epigrammata, ex bibliotheca Odonis Turnobi edita.

Hugonis Rothomagenſis Archiepiſcopi dogmatum chriſtianæ fidei contra hæreticos, ſive de Eccleſia & ejus miniſtris libri 3. cum aliquot epiſtolis.

TOMO XXIII.

Comprehenditur volumen I. *partis tertiæ* opuſculorum &Scriptorum eccleſiaſticorum ſeculi XII. ſcilicet:

B. Ælredi Rievallenſis in Anglia Ordinis Ciſtercienſis Abbatis opera omnia, ex Richardi Gibboni editione, cum variis lectionibus ac notis. Subjuncti ſunt

Anonymi Rythmi de laude Virginitatis.

Guarrici Abbatis Igniacenſis ſermones, ex editione Joannis Coſterii.

Anonymi cujusdam *Decani Reicherſpergenſis* libri apologetici contra errores Folmari fragmentum & præfatio.

Joannis Sarisberienſis Epiſcopi Carnotenſis Policraticus, ſeu de nugis Curialium libri 8. & epiſtolæ 303.

S. Hildegardis Abbatiſſæ liber epiſtolarum, & diverſa alia opuſcula.

Eckberti Monachi Schonaugienſis ſermones contra Catharos hæreticos; item excerptum ex *Auguſtino* de Manichæis.

Joannis Zonaræ Monachi Græci canon de ſanctiſſima Virgine.

Nicolai Methonenſis Epiſcopi libellus ad eos, qui hæſitant, ajuntque conſecratum panem & vinum non eſſe corpus & ſanguinem Chriſti.

Petri Cellenſis Epiſcopi Carnotenſis opera omnia, ex editione unius e S. Mauri Congregatione Monachi. Additæ ſunt Jacobi Sirmondi notæ ad epiſtolas.

TOMO XXIV.

Comprehenditur volumen II. *partis tertiæ* Patrum & Scriptorum eccleſiaſticorum ſeculi XII. & ſunt:

Petri

Petri Bleſenſis Bathonienſis in Anglia Archidiaconi opera omnia, cum notis, vita, & variis monumentis Petri de Guſſanuilla. Accedunt etiam notæ & variæ lectiones Joannis Buſæi.

Guigonis Carthuſiæ Prioris liber de quadripertito exercitio cellæ, ex editione Chiffletii cum ejusdem prolegòmenis.

Bernardi Carthuſiæ Portarum I. Prioris epiſtolæ 3. ad virtutem & vitam religioſam commonentes.

Joannis Carthuſiæ Portarum Monachi epiſtolæ quinque.

Stephani de Chalmeto Carthuſienſis epiſtola ad Monachos S. Sulpitii Ordinis Ciſtercienſis de perſeverantia ordinis.

Alexandri Papæ III. epiſtola ad Arthaudum Priorem Alveriæ de ſchiſmate illius temporis.

Ebrardi ſive *Eberhardi* tractatus contra Waldenſes hæreticos, cum notis Jacobi Gretſeri.

Bernhardi Abbatis Fontis Calidi tractatus contra Waldenſes & Arianos.

Ermengardi ſive *Ermengaudi* opuſculum contra Waldenſium ſectam, ex editione Jacobi Gretſeri.

TOMO XXV.

Continentur Patres & Scriptores eccleſiaſtici ſeculi XIII. nimirum:

Stephani Tornacenſis Epiſcopi epiſtolæ, ex editione Papirii Maſſonii.

Nicetæ Choniatæ libri 5. priores theſauri orthodoxæ fidei, Petro Morello interprete; Item fragmentum ex libro 20. de ordine, qui ſervatur, cum quis a Saraceniſmo ad Chriſtianiſmum tranſit.

Michaëlis Choniatæ Athenarum Epiſcopi Monodia in funere fratris ſui, interprete Petro Morello.

Lucæ Tudenſis Epiſcopi libri 3. de altera vita fideique controverſiis adverſus Albigenſium errores, ex editione ac cum notis Joannis Marianæ, Jacobi Gretſeri & Andreæ Schotti. Accedunt contra Waldenſes ſuccedanei a Gretſero ſimul editi:

1. *Reineri* liber contra Waldenſes,

2. Catalogus, in quo variorum hæreticorum deliramenta,

3. *Petrus de Piliohdorff* contra Waldenſes,

4. *Anonymi* Refutatio errorum, quibus Waldenſes diſtinentur,

5. Index errorum Waldenſium,

6. Modus examinandi Waldenſes,

7. Fragmentum de erroribus Beghardorum,

8. A-

8. *Anonymi* epiſtolæ 7. de venerabili ſacramento Euchariſtiæ contra Folmarum.

Edmundi Cantuarienſis Epiſcopi ſpeculum eccleſiæ.

Niconis Græci fragmentum quoddam ex epiſtola ad Enclyſtium de injuſta excommunicatione, & aliud de peſſima Armeniorum religione.

Guillelmi Arverni Pariſienſis Epiſcopi damnatio errorum aliquot contra catholicam veritatem, cum aſſertionibus oppoſitis.

Fr. Guillelmi Minoritæ, Conſtantienſis Epiſcopi errores damnati Pariſiis A. 1240.

Stephani Templier Pariſienſis Epiſcopi reſcriptum de quorundam errorum & librorum damnatione A. 1270. & 1277. cum rotulo errorum.

Urbani IV. ſeu III. expoſitio Pſalmi 50.

Roberti de Sorbona, S. Ludovici Regis Gall. Pœnitentiarum Oeconomi, opuſcula tria, nempe de conſcientia, de Confeſſione, & iter Paradiſi.

Engelberti Abbatis Admontenſis liber de ortu, progreſſu & fine Romani imperii, ex recognitione And. Schotti.

Guiberti Tornacenſis ſive Gilberti tractatus duo, 1. de pace & tranquillitate animi, 2. de officio Epiſcopi & eccleſiæ ceremoniis.

Humberti Ordinis Prædicatorum Prioris Generalis libri 2. de eruditione Prædicatorum; Ejusdem expoſitio ſuper Regulam S. Auguſtini; epiſtola de tribus votis ſubſtantialibus Religionis, & ſpeculum Religioſorũ.

Cœleſtini Papæ V. antea *Petri de Murrbone* dicti, opuſcula in ſacra Eremo elaborata, ex editione Cœleſtini Teleræ, cum ejus vita & vindiciis.

Davidis de Auguſta opuſcula varia ſpiritualia.

Jacobi Cajetani liber de anno jubileo, cum notis Julii Roſei; Item carmen de eadem materia cum aliquot Bullis *Bonifacii VIII.*

Athanaſii CPtani Patriarchæ epiſtolæ 8. de neceſſaria Epiſcoporum reſidentia.

Ptolomei Lucenſis Epiſcopi Torcellani Annales ab Anno 1060. usque ad A. 1303.

TOMO XXVI.

Comprehenduntur Patres & Scriptores eccleſiaſtici ſeculorum XIV. XV. & XVI. ſcilicet:

Autores ſeculi XIV. ſunt:

Juſti Abbatis Ordinis Ciſtercienſis ſermo habitus in conventu multorum Abbatum ejusdem Ordinis.

Barlaami Græci Cyracenſis, vel verius Hieracenſis Epiſcopi epiſtolæ ad Græcos de unio-

unione cum Romana eccleſia, & proceſſione Spiritus S. per Henricum Caniſium editæ; Ejusdem Ethica ſecundum Stoicos.

Andronici CPtani dialogus contra Judæos, ex interpretatione Joannis Livinei.

Theodori Lectoris eccleſiæ CPtanæ libri 2. collectaneorum hiſtoriæ eccleſiaſticæ excerptorum ex ore Nicephori Callixti.

Lupoldi Bebenburgii Epiſcopi Bambergenſis liber de veterum Germanorum Principum zelo in chriſtianam religionem.

Petri Bertrandi Senioris Epiſcopi Eduenſis & Cardinalis libellus contra Petrum de Cugneriis ſuper facto Prælatorum Eccleſiæ Gallicanæ; Ejusdem tractatus de ſpirituali & temporali poteſtate.

Nicolai Cabaſilæ Archiepiſcopi Theſſalonicenſis de vita in Chriſto libri 6. & oratio contra fœneratores, ex Jacobi Pontani recognitione; Ejusdem expoſitio Liturgiæ, interprete Gentiano Herveto.

Gregorii Palamæ Archiepiſcopi Theſſalonicenſis Proſopopœia; Ejusdem orationes 2. in Dominicam transformationem, interprete Franc. Combefiſio.

Philothei Patriarchæ CPtani ordo inſtituendi Diaconum; Ejusdem laudationes in Baſilium Magnum, Gregorium Theologum,

 & Jo-

& Johannem Chryſoſtomum, ex editione Jacobi Pontani.

Nicolai Oreſmii Lexovienſis Epiſcopi tractatus de mutatione monetarum.

Gerardi Zutfanii Belgæ opuſcula duo ſpiritualia, unum de Reformatione interiori ſeu virium animæ, alterum de ſpiritualibus aſcenſionibus.

Radulphi de Rivo Decani Tungrenſis liber de canonum obſervantia.

Manuelis Caleca Græci, Ordinis Prædic. tractatus de eſſentia & operatione; Ejusdem liber de fide & principiis fidei catholicæ, interprete Combefiſio; & libri 4. contra Græcorum errores, interprete Ambroſio Camaldulenſi, cum notis Petri Stevartii.

Articuli revocati Pariſiis per Guidonem A. 1318.

Articuli de divina eſſentia damnati per Pariſienſes A. 1340.

Pariſienſis Academiæ conſtitutiones A. 1344.

Joannis de Mercuria Ciſtercienſis Ordinis errores A. 1348.

Joannis de Ultricuria errores & propoſitiones.

Concluſionum revocatio per *Simonem* A. 1351.

For-

Formula revocationis per *Guidonem* A. 1354.

Articulorum *Ludovici* revocatio A. 1362.

Magiſtri Joannis de Calore revocatio A. 1363.

De Almaricianorum hæreſibus narratio.

Dionyſii Soulechat Minoritæ revocatio A. 1365. & 1369.

Autores Seculi XV. ſunt:

Manuelis II. Palæologi Bizantini Imperatoris oratio funebris in fratrem ſuum Theodorum Deſpotam Palæologum, interprete Combefiſio.

Demetrii Cydonii Theſſalonicenſis Orationes 2. eodem Combefiſio interprete.

Hieronymi a Sancta Fide ex Judæo Chriſtiani tractatus contra errores Judæorum & contra Talmudiſticas quiſquilias.

Georgii Scholarii ſive *Gennadii* Patriarchæ CPtani confeſſio ſeu ſermocinatio cum Sultano Mahomete II. de recta Chriſtianorum fide; Item Orationes 5. de 5. articulis controverſis pro veritate catholica, cum oratione ad unum & Trinum Deum.

Richardi Hampoli ſive *Pampolitani* Anglo-Saxonis Eremitæ opuſcula.

Maphei Vegii Laudenſis opuſcula ſacra, ex recognitione Andreæ Schotti.

Bos-

Beſſarionis Patriarchæ CPtani & Cardinalis tractatus de ſacramento euchariſtiæ.

Joannis Antonii Campani Epiſcopi Apruntini tractatus de gerendo Magiſtratu, & Oratio Cinericia.

Autores ſeculi XVI. ſunt:

Moyſis Mardeni Aſſyrii Jacobitæ profeſſio fidei, & theologica de S. Trinitate contemplatio.

Siſiud ſive *Sulakæ* electi Patriarchæ Neſtorianorum profeſſio fidei, quam ore & ſcripto profeſſus eſt Romæ Anno 1552.

TOMUS XXVII.

Seu Supplementum in duas partes dividitur: *Prima pars* continet Autores, qui poſt editos præcedentes tomos detecti ſunt, & ad ſecula, quibus vixerunt, revocantur, nempe:

Hippolyti Portuenſis Epiſcopi demonſtratio de Chriſto & Antichriſto, interprete Combefiſio; Ejusdem explicatio hiſtoriæ Suſannæ & annorum captivitatis Babylonicæ.

Commodiani cognomine *Mendici Chriſti* inſtructiones adverſus Gentium Deos, ex editione Nicolai Rigaltii.

Euſtathii Antiocheni Archiepiſcopi commentarius in Hexaëmeron; Ejusdem de Engaſtri-

gaſtrimytho diſſertatio adverſus Origenem, cum ipſius *Origenis* tractatu de eadem materia, ex editione Leonis Allatii.

Damaſi Romani Pont. epiſtolæ & varia carmina cum notis Martii Mileſii Sarazanii.

Evagrii Pontici Monachi liber de 8. vitioſis cogitationibus.

Severiani Gabalorum Epiſcopi orationes 6. de mundi creatione cum aliquot ſymbolis, interprete Combefiſio.

Marii Mercatoris commonitorium, cum refutatione ſermonis ſeu ſymboli Theodori Mopſueſteni, & duabus epiſtolis. Additæ ſunt in hæc Acta Rigberii notæ.

Theodoti Epiſcopi Ancyrani expoſitio in ſymbolum Nicænum, ſeu adverſus Neſtorium liber, ex interpretatione Lucæ Holſtenii.

Arſenii Rom. Eccleſiæ Diaconi exhortatio, interprete Fr. Combefiſio.

Eucherii exhortatio ad Monachos, & ſententia ad eosdem, ex editione Lucæ Holſtenii.

Nili Abbatis opera ex Joſephi Suareſii, & Leonis Allatii interpretatione.

Cæſarii Epiſcopi Arelatenſis homiliæ 14. cum notis Steph. Baluzii, & aliis ejusdem opuſculis.

Ful-

Fulgentii Epiſcopi Ruſpenſis liber ad interrogationes Scarilæ de myſterio incarnationis, & de vilium animalculorum autore, ex editione Guillelmi Camerarii.

Euſtathii Presbyteri CPtani tractatus adverſus eos, qui dicunt, animas ſtatim atque è corpore ſolutas non operari, cum obſervationibus L. Allatii.

Nicetæ Davidis Paphlagonis Orationes 17. laudatoriæ Apoſtolorum, & feſtivæ, interprete Fr. Combefiſio.

Anſelmi Epiſcopi Lucenſis meditationes in orationem Dominicam, in ſalutationem Angelicam, ſuper Salve Regina, & de geſtis Jeſu Chriſti, ex editione Lucæ Wadingi.

Secunda pars hujus ſupplementi repræſentat eos, quorum ætas ignoratur, additis quibusdam Anonymorum opuſculis, nempe:

Alexandri Lycopolitæ tractatus contra Manichæos, interprete Combefiſio.

Hiperechii Presbyteri adhortatio ad Religioſam palæſtram exercentes, eodem interprete.

Evagrii Monachi ſententiæ ad eos, qui in cœnobiis habitant, & ad quandam Virginem, ex editione Holſtenii.

Joannis Geometræ Poëtæ Græci hymni 4.

in

in Virginem Deiparam; item paradiſus Tetraſtichorum moralium & piorum, interprete Frederico Morello, cum alio hymno cujuſdam Anonymi.

Severiani Epiſcopi doctrina.

Euſebii Epiſcopi cujuſdam oratio de commemoratione Sanctorum, ex editione Thomæ Galleti.

Eutropii Abbatis tractatus de remediis contra vitia principalia; item epiſtola ad Petrum Papam.

Porcarii Abbatis epiſtola.

Pauli Diaconi homilia in illud: *ſimile eſt regnum cœlorum Regi &c.*

Maximi Planudis CPtani Monachi oratio in corporis Chriſti ſepulturam & Mariæ lamentationem.

Martini de Lauduno Prioris Carthuſienſis epiſtola parænetica ex meris S. Scripturæ ſententiis contexta.

Monaſterii S. Galli illuſtrium Virorum & antiquorum Patrum epigrammata ſeu hymni, ex editione Hen. Caniſii.

Merobaudis Hiſpani Scholaſtici carmen de Chriſto.

Incerti cujuſdam carmen de Bebiani baptiſmo, & uxoris Apræ obitu.

Incerti carmen de laudibus Domini.

Ano-

Anonymi carmen de Cantico Moſis.

Anonymi carmen de die paſchatis.

Anonymi carmen de die Aſcenſionis.

Anonymi cujusdam, qui ſub nomine *Ruffini* Presbyteri a Jac. Sirmondo editus eſt, liber de fide.

Anonymi cujusdam Prædeſtinati titulo a Sirmondo editi libri 3. de hæreſibus, cum refutatione cujusdam operis, falſo ſub Auguſtini nomine conficti.

Anonymi Monachi Ratisbonenſis benedictio Dei, ſeu commentariolus, quomodo Deus per Pſalmos præcipue benedicendus.

Anonymi oppoſitio ex parte Severianorum contra fidem orthodoxam cum reſponſione incerti Autoris.

Anonymi (qui à quibusdam creditur eſſe Manuel Calecas, ab aliis Pantaleo,) tractatus contra Græcorum errores.

Anonymi collectanea contra Judæos.

Anonymi collectanea de quibusdam hæreſibus earumque Autoribus, ex editione Petri Stevartii.

Anonymi narratio in rem animarum utilis, interprete Combefiſio.

Miſſa, qua Æthiopes communiter utuntur, quæ etiam Canon univerſalis appellatur; Item ordo benedictionis Puerperæ ſecundum

dum uſum Æthiopum; ordo Baptiſmi & Confirmationis.

Miſſa Mozarabum Leandro Hiſpalenſi Epiſcopo peculiariter in Hiſpaniis uſitata.

Miſſa ſeu *Liturgia Græcorum*, & officium eorum de myſteriis ante conſecratis S. Quadrageſimæ tempore, interprete Gilberto Genebrardo.

Miſſa & ordo divini officii *Gothici* Muſtarabum excerptus & in latinum ſermonem converſus ex Hiſpanico libro de vita & rebus geſtis Franciſci Ximenii; ad cujus calcem officium & Miſſa particularis diei feſti S. Jacobi repræſentatur.

Miſſa, qua utuntur antiqui Chriſtiani Epiſcopatus Angamallenſis in Montanis Mallabarici Regni, ex Syriaco in Latinum converſa ab *Alexio Meneſio* Archiep. Goano Indiarum Primate.

Miſſales orationes ex Manuſcripto Gothico Miſſali.

Hanc Lugdunenſem Patrum bibliothecam doctiſſimus Daumius in præfatione ad Hieronymi cujusdam Græci diſputationem inter alia ex eo commendat, quod centum circiter Autoribus locupletior & pingvior exiſtat, quam Colonienſis. Miratur tamen & mirari ſatis non poteſt, quod cum Lugdu-

nenſis Patrum bibliotheca XII. tomis Colonienſem ſuperet, non plures quam centum, & quidem magna ex parte breves, ſi non breviſſimi Autores in Lugdunenſi bibliotheca additi fuerint. Poſtea longum Scriptorum illorum catalogum contexit, quorum opera in Lugdunenſi Patrum bibliotheca addi potuiſſent. Placet autem illos ipſius Daumii verbis recenſere, cum ille diſcurſus inſignem veterum Scriptorum eccleſiaſticorum notitiam ſuppeditet. *At quantum*, inquit, *augeri locupletarique de facili illa poterat, ſi Congeſtores ejus adjeciſſent inſuper nonnullos, inter Orthodoxographos, & apud Caniſium, aliosq; adhuc latitantes libellos, cujuscunque etiam cenſus, tamen in publico jam cognitos;* Prot-Evangelium *puta* Jacoci, & Nicodemi Evangelium, *aliis* Geſta Pilati *nuncupatum, ut ut ſcripta ὑποβολιμαῖα, & inter Apocrypha jam diu relata. Poſterioris enim Autorem* Gregorium Turonenſem *eſſe Catalogos Anglicanos indicare notat noſter Barthius ad Gallum Confeſſorem. Ediderunt ſane in I. Tomo* Linum *de paſſione Petri & Pauli, cur non eosce, commatis haud diſparis? Sed & deſideratur in hac nova editione* Abdias Babylonius, *vulgo ſic appellatus, quisquis etiam ille fuerit, ſive Julius Africanus, ſive quis alius, (nam nunc*

nunc iſtud non inquiro) de vitis Apoſtolorum, una cum Anonymo Philalethe Euſebiano *de paſſionibus Apoſtolorum, à Frid. Nauſea A.1531. Coloniæ in quarta, quam vocant, forma publici juris facto, ex quo aut Pſeudo-Abdias ille ſua exſcripſit, aut ex iſto ille, ut videbunt, qui utrumque inter ſe committent. Abſunt & à nupero hoc opere* Gelaſius Cyzicenus *de Actis Concilii Nicæni à Rob. Balforeo foras datus, in Tomis tamen conciliorum Binii, ut nunc video, ſed 2. editionis, exhibitus ;* Charitonymus Chriſtonymus *pro divinitate Chriſti contra Neſtorianos a Joh. Wegelino ;* Adriani *Iſagoge & de tropis Scripturæ ab Hœſchelio ;* Andreas Hieroſolymitanus *Archiepiſcopus Cretenſis in humanam vitam & in dormientes ;* Methodius *de libero arbitrio ;* Timotheus Presbyter Conſtantinopolitanus *de duabus naturis in Chriſto &c.* Hilario Monachus *de pane myſtico Græcorum & azymo Latinorum ;* Polychronius, *cujus & multa alia in bibliothecis latent, &* Pſellus, *uterque in Canticum Canticorum ; hi ſex à Meurſio ;* Manuelis Comneni *Legatio ad Armenios a Leunclavio ;* Manuelis Palæologi *præcepta educationis regiæ, (nam* Baſilii Imper. *epiſtolam exhortatoriam ad Leonem filium inſeruerunt) ab eodem ;* Leontii *defenſio de proceſſione Spiritus*

S. a Chriſtoph. Pelargo, evulgati. Nec conſpiciuntur ibi Euthalius *de vita S. Pauli*, Nectarii, Cyri Theodori Prodromi, Joh. Metropolitani Euchaitenſis *opuſcula, uti &* Ezekielis *Hebræorum eductio. Idem fatum* Geſta collationis Carthagini habita *ſubierunt, &* Eugippius, *cujus neque vitam S. Severini a Marco Velſero, neque epiſtolam de Severino a Caniſio ſupplendæ Velſerianæ editioni depromptam, nec Theſauros ex Auguſtino Baſileæ, & poſt Venetiis excuſos adjunxerunt. Deſunt &* Boethii *opuſcula, ut liber de Trinitate, utrum tres perſonæ de divinitate ſubſtantialiter prædicentur, quomodo ſubſtantiæ bonæ ſint, brevis fidei chriſtianæ complexio, de Perſona & Natura, a Renato Vallino Lugd. Batav. 1656. primum in lucem non ſine notis prolata. Nec reperies* Ivonis Carnotenſis *Epiſtolas Franc. Jureti notis illuſtriores: Nec inſunt in Cantica Canticorum* Wolbero, *ac* Lucas Abbas San-Cornelianus, *Aponii Epitomator; in idem* Wilramus *Paraphraſi gemina, rhythmis latinis, & veteri lingva Francica a Paulo Merula, male tamen omiſſo carmine dedicatorio ad Henricum Regem, Lugd. Bat. 1598. editâ; alterâ autem a Menrado Molthero latine verſa, & Haganoæ 1528. typis exſcriptâ. Sic* Alani *Inſulenſis Opuſcula a Carolo de Viſch*

jun-

junctim promulgata, quibus tamen Diſtinctiones Dictionum Theologicalium, quæ cum naſcente Typographia lucem ſimul aſpexerunt, non ſunt additæ, deſiunt. Deſit & Joh. Sarisberienſis *Metalogicus, cum Policraticus tamen, & Epiſtolæ ejus compareant. Omiſſi ſunt &* Joachimus Abbas, Nicolaus de Clemangis, Henricus Harphius *vel* Herpius, Rodericus Zamorenſis, *Autor incognitus* Pharetræ, *cujus ſubinde auctæ triplicem editionem vidi*; Petri de Vergeria, Aureoli *dicti Compendium Biblicum &c. Et quo jure* Flodoardus *atque* Idacius, *eodem ineſſe poterant* Adrevaldus, Gulielmus Neubrigenſis, Gulielmus de Nangis, Baldericus Cameracenſis, Baldericus Dolenſis, Henricus de Gandavo, Petrus Comeſtor *Hiſtoriæ Scholaſticæ Autor*, Victor Tunnunenſis, *vel* Tononenſis, Joh. Biclarienſis, Cæſarius Heiſterbachenſis, Uſuardus, *& longe plures tales alii. Quos, puto, reſervarunt forte uni magno Hiſtoricæ Bibliothecæ corpori. Nonnemo fuiſſet & adjuncturus* Giſelberti *Monachi Altercationem Synagogæ & Eccleſiæ, librum perrarum:* Waltrami *item Numburgenſis de unitate Eccleſiæ conſervanda*; Pelagii Alvari *de planctu Eccleſiæ. Sunt qui ægre ferunt, fruſtra hic quæri* Radulphi Ardentis, *Scriptoris eximii, cujus*

neque Bellarminus, neque Labbeus meminére, tam in Dominicalia Evangelia, quam in Sanctorum feſta ſermones, qui præ pluribus referri huc merebantur; Sermones quoque Abſolonis, *ex Canonico S. Victoris Lutetiæ Pariſiorum, Abbatis in Sprinckirsbach Coloniæ 1534. provulgatos;* Feliciarii *Epiſcopi Arelatenſis opuſculum Admonitionum quarundam atque interpretationum locorum aliquot Scripturæ difficilium, Coloniæ a Joh. Dietenbergio A. 1531. editum, una cum ſpeculo Eccleſiæ, ſive ſermonibus tam de tempore, quam de Sanctis,* Honorii Auguſtodunenſis, *quos Colonienſes, jactantes ſe omnia Honorii opera edere, omiſerunt, neſcio an & Lugdunenſes. Nec reperiri queruntur hic* Taulerum *a Laurentio Surio latine verſum,* Henricum Suſonem, *vulgo* Amandum, Thomam Kempiſium &c. *Par fortuna ſermonum ſpiritualium* Senſati, *ſermonum* Parati, Rapularii, Incerti *de Sanctis, vulgo* Dormi ſecure. *Quanquam iſti minores ſi fuiſſent inſerti, facile illi ſuo jure attrahere ſibi poterant ſocios, niſi prolixitatis privilegium eximeret,* Pelbartum *ſcil.* Petrum de Palude, Robertum de Lycio, Jacobum Vitriacum, Joh. Heroldum, *vulgo* Diſcipulum de tempore, Meffretum, Jacobum de Voragine, Gottſchalcum &c. *quos recenſere uni-*

ver-

verſos longum foret, oneri magis quam decori futuros immani tanto operi. Poterant tamen minutiora huic inferri choragio opuſcula, qualia ſunt : Gennadii Maſſil. *de dogmatibus Eccleſiaſticis, & de Viris illuſtribus*; Udalrici *Epiſcopi epiſtola*; Fauſti Regii *Galliæ Epiſcopi de ratione fidei ad objecta quædam reſponſio, in Antidotario Sichardi p. 239. b. in Hæreſeologia p.700. & inter veteres aliquot Galliæ Scriptores a P. Pithœo cum Vincentio Lirinenſi, & Phœbadio publicatos p. 124. a.* Bened. Paulini *ad Fauſtum epiſtola edita a Pithœo p.133. b. Vet. Scrip. Gall. Utraque neſcio an inſit Lugdunenſi ; nam in Colonienſi bibliotheca neutra eſt :* Georgii Flori Baldini *de oratione & precibus, inter Orthodoxographos ;* Evodii Epiſcopi Uzalenſis *de fide ſeu unitate Trinitatis, uti Sirmondus evicit, inter opera Auguſtini ;* Columbani & Dinamii *epiſtolæ a Goldaſto inter Paræneticos datæ ;* SS. Armenii *&* Honorii *Monachorum diligentia de libris Canonicis Vet. & Novi Teſtamenti*, Euphronii *Presbyteri expoſitio fidei catholicæ*, Cyrini *Epiſcopi Friſingenſis confeſſio peccatorum apud eundem Manuali Biblico ;* Günteri *Ordinis Benedicti Monaſterii Elvonenſis de tribus uſitatis Chriſtianorum ritibus, oratione videl. jejunio & eleemoſyna libri 13. Baſileæ 1507. in*

4. excuſi. Defenſoris, *ſive* Alvari Cordubenſis *Scintilla ſeu Loci Communes*; Eckerhardi *convivium de paupertate Spiritus*; Guerneri *Carthuſiani de venerabili Sacramento*; Ritus Baptiſmi & Præfationes, *Colon. 1530. & longe plures alii. Ex Poëtis vero Latinis addi debuerant* Monumenta Chriſtiana *pleraque apud Gruterum in Inſcriptionibus*, Publii Porphyrii Optatiani *Panegyricus Conſtantino dictus*; Paulini Pellæi *ſive Junioris, Auſonii Nepotis, Eucharisticon, quod cum* Paulino Petrocorio *de vita Martini prelo jam ſubjectum una cum Barthii notis brevi, Deo dante, exſtabit*; Creſc. Corippus *de laudibus Juſtini, ejusdemque Johanneis, ſi adbuc ſupereſt*; Andreæ Oratoris *de partu Virginis elegans carmen a Pulmanno primum Antverpiæ cum Paulino Nolano & Proſpero 1560. deinde a Grutero in Inſcriptionibus, poſt a Barthio in Adverſariis, tandem & a nobis editum*; Herici Monachi *Altiſſiodorenſis de vita S. Germani libri ſex*; Günteri *Solimarius cum Ligurino*; Ceponii *Geneſis, cujus partem Barthius dedit Adverſariorum libro CIX. & ad Statium aliqua*; Rhoſvitæ *Monialis Opera, ut &* Rilindis *Abbatiſſæ Bergenſis in Epiſcopatu Eiſtadiano, quæ vixit circa annum 1095. ad Sorores Altitonenſes verſus*; Hildeberti Ceno-

Cenomanenſis, *quæ, præter jam in Bibliothecis PP. & in Rivini editione comparentia, in Bibliothecarum Conditoriis, ut in Thuana olim, nunc Colbertina aliorumque a Labbeo in nova MSS. Bibliotheca pag. præſertim 59. memoratorum ſupereſſe novimus, ſperamusque a V.CL. Stephani Baluzii in rem literariam munificentia;* Theoduli *Ecloga, qua olim, & diu poſt a Goldaſto recuſa, longe ſe meliorem habere narrat Labbeus, dicto libro p. 64.* Erinfredus *a Barthio Adverſ. lib. 32. cap. 12. datus;* Eupolemii *libri duo de Agathi & Caci pugna, quos ex Martisburgenſi Bibliotheca Georgius Fabricius habuit, nonnullisque inde deſumptis ſcholam ſuam Chriſtianam auxit;* Joſephus Bripius *de laudibus S. Alexii;* Auctor Elegiæ in Hieruſalem *excuſus cum S. Hieronymi in Eccleſiaſten commentariis, Colon. 1530. & a Georgio Vicelio in carminibus eccleſiaſticis;* Petri de Riga *Aurora, Teſtamentum vetus ac novum complexa; cujus prima ἔκδοσις in membranis a Nob. Barthio ad me pervenit, qui librum Eſther inde in Adverſaria ſua transſcripſit, unum etiam & alterum exemplum Lipſiæ in Paulina cuſtoditur; Interpolavit autem poſtea Pariſiis* Ægidius Levita, *neſcio quis, cujus præfationem vide apud laudatum Barthium Animadv. ad Gul. Britonem p. 755. Is*

forte Ægidius *Leoninis verſibus adjecit Jobum, Threnos Jeremiæ, Canticum Canticorum, Acta Apoſtolica, cum hæc omnia a prima editione abſint, & alio metro utantur; etſi laudentur* Auroræ *vel* Rigenſis *nomine, ſed ab ejus Interpolationis ignaris. Hujus forte etiam ſunt* Proverbia Salomonis, *Leoninis itidem ſcripta verſibus, quæ producit Albertus ab Eybe in Margarita Poëtica, Auroræ vero titulo laudat Vetus Florilegii Poëtici collector, quæque etiamnum in Italia, teſte Tomaſino p. 91. Catalogi Batavini, ſuperſunt. Exſtat ab Ægidio interpolatum exemplar in Lipſienſi Paulina Bibliotheca. Cui altera denuo interpolata ſucceſſit, neſcio cujus auſu, quam Rhedigerianæ Vratislaviæ cuſtodes, etſi alicubi mutilam, aſſervant; unde varias & additamenta liberaliſſime mecum communicarunt Viri CLL. Job. Gebhardus, & Martinus Hankius ejus ibidem Præfecti. Auctor certe in ſcholis ante renatas literas tritiſſimus, & in tot ſublapſi ævi Lexicis frequentiſſimus.* Ejusdem Petri *vitâ SS. Criſpini & Criſpiniani utitur productis inde verſibus Jacobus Magdalius Gaudenſis in Stichologia ſua fol. m. 19. b. & 41. b. nemini tamen hucusque, quantum novi, ea cognita fuit. Debebat & Bibliothecæ huic inferri paris genii Scriptor* Matthæus Vindocinenſis, *qui Ele-*

giacis

græcis verſibus Hiſtoriam Tobiæ contexuerat, non ita pridem a Joh. Heringio JCto in lucem e duobus MStis quaſi primum prolatus: cum tamen non ſolum Lugdunenſis An. 1505. cum Commentar. inter Auctores octo morales, &, ex eadem editione, Argentoratenſis An. 1510. prodiiſſent longe, præſertim circa finem, auctiores; ſed etiam alia Lugdunenſis per Joan. Renerium An. 1538. in 8. apud Theobaldum Paganum, at ſine Comment. procurata eſſet. Poſt iſtos Joh. Heroldus Oporino An. 1563. excudendum tradidit, cujus exemplar nondum oculis uſupavi. Hujus Matthæi *Poëtica, ſive Poëtria, ut tum vocabant, ſoluta partim, partim ligata oratione, ceteris ignota, laudatur non ſemel ab Hieremia de Montagnone cive Paduano in Epitome Sapientiæ. Inſuper habuerunt & Editionum Bibliothecæ ὑπερμεγέθεις Curatores apponere Margaritam Bibliæ* Guidonis Ferrarienſis *a Lilio Greg. Gyraldo Dial. 5. de Poëtis Vett. & Voſſio cap. 6. de Poëtis Latinis p. 76. nominatam:* Petri *item* de Roſenheym, *Monachi Mellicenſis Cœnobii in Auſtria, Roſeum memoriale divinorum eloquiorum, ejusdemque Rationarium Evangeliſtarum, omnia Evangelia proſa, verſu, imaginibusque continens, Phorcæ 1510. impreſſum. Debebant* & P. Apollonium Collatium, *poſt Doctorum moni-*

monitiones, ſeculo quinto decimo reſtituere, addereque ejus Faſtos. Sed deſino tandem, numero ab hac Bibliotheca exulantium magis magisque excreſcente, quos nec charta hæc capiat, & peculiaris operæ res ſit, a nobis jam non ſuſceptæ. Ego imprimis miror *Clementis Romani* priorem ad Corinthios epiſtolam, cum poſterioris fragmento in hac maxima, quæ dicitur, Patrum bibliotheca omiſſam fuiſſe. Exiguæ enim illa molis eſt, quæ ſine magnis impenſis addi poterat, & magnæ ſemper fuit autoritatis. Poterant etiam addi monumenta quædam ex Dacherii Spicilegio, cujus duodecim tomi, adeoque omnes excepto ultimo ſeu decimo tertio, jam prodierant, cum Lugdunenſis Patrum bibliotheca prodiret. Verum hujus Spicilegii monumenta Collector Lugdunenſis bibliothecæ de induſtria ſe omiſiſſe dicit, cum illud Spicilegium peculiaris quædam Patrum bibliotheca videatur. Cæterum cum Daumius tantum catalogum Scriptorum Lugdunenſi Patrum bibliotheca contentorum in Slüteri Propylæo legerit, ipſam autem bibliothecam non viderit, neſcire ſe fatetur, an forte lacuna Fortunati, quæ in Colonienſi bibliotheca relicta eſt, ex Binianis Conciliorum tomis ſuppleta fuerit, item an in Hugonis Etheriani

libris

libris de hæreſibus ſive proceſſione Spiritus S. errata typographica, quæ in Baſileenſi Heroldi editione commiſſa ſunt, in hac Patrum bibliotheca correcta fuerint. Sed tam curioſa diligentia in hac Lugdunenſi PP. bibliotheca quærenda non eſt, in qua non raro ſupina negligentia deprehenditur, qualis eſt, cum Evagrii tractatus de octo vitioſis cogitationibus ſemel tomo V. & iterum tomo XXVII. editus legitur.

II. Jam ſupra diximus, apparatum ad hanc Lugdunenſem PP. BB. ſeorſim editum fuiſſe. Et primus quidem tomus Pariſiis A. C. 1694. in 8°. prodiit hoc notatus titulo:

Apparatus ad Bibliothecam maximam veterum Patrum & antiquorum Scriptorum Eccleſiaſticorum Lugduni editam: in quo quicquid ad eorum ſcripta & doctrinam, varioſque ſcribendi & docendi modos pertinet, Diſſertationibus Criticis examinatur & illuſtratur. De Scriptoribus primi Eccleſiæ ſæculi. Opera & ſtudio Dom. Nicolai de Nourry Presbyteri & Monachi Ordinis ſancti Benedicti e Congregatione ſancti Mauri. Pariſiis apud Joannem Aniſſon, Typographiæ Regiæ Directorem, viâ Jacobæa, ſub Lilio Florentino. M. DC. XCIV.

Primum hunc tomum in eadem forma

A. C.

A. C. 1697. excepit Tomus II. de Scriptoribus ſeculi ſecundi agens. Anno autem Chr. 1703. idem Nourry apparatum ſuum in majori forma ſeu in Folio, ut loquuntur, publicavit, cujus primus tomus hoc gaudet titulo:

Apparatus ad Bibliothecam maximam veterum Patrum, & antiquorum Scriptorum eccleſiaſticorum Lugduni editam. In quo quicquid ad eorum ſcripta, & doctrinam, variosque ſcribendi, & docendi modos pertinet, Diſſertationibus Criticis examinatur & illuſtratur. De Scriptoribus primi & ſecundi Eccleſiæ ſeculi, ac de omnibus Clementis Alexandrini Operibus. Opera & ſtudio Domni Nicolai le Nourry Presbyteri & Monachi Ordinis ſancti Benedicti, e Congregatione ſancti Mauri. Pariſiis, apud Joannem Aniſſon Typographiæ Regiæ Præfectum, via Cytharea MDCCIII.

Et primo quidem hujus apparatus libro ſequentes diſſertationes continentur. I. de omnibus generatim primi Eccleſiæ ſeculi Scriptoribus, ubi etiam ſimul de ejusdem ſeculi hæreticis agitur. II. de Liturgiis Jacobi, Marci, & Petri. III. De Barnabæ epiſtola. IV. de libris Hermæ. V. de vita Johannis Prochoro tributa. VI. de paſſione Petri & Pauli, quæ Lino ſupponitur. VII. de Ignatii

tii epiſtolis. VIII. de epiſtola Polycarpi. IX. de epiſtolis Martialis Lemovicenſis. X. de operibus Dionyſii Areopagitæ. XI. de Clementis Romani recognitionibus. XII. de Ariſtea, teſtamento 12. Patriarcharum, & octo libris Oraculorum Sibyllinorum. Secundus hujus Apparatus liber ſex diſſertationes comprehendit, nempe I. de ſeculi ſecundi Scriptis generatim, ubi ſimul de hæreticis ſecundi ſeculi agitur. II. de Juſtini Martyris Operibus. III. de ſcriptis Athenagoræ. IV. de operibus Theophili Antiocheni. V. de Tatiani & Melitonis Sardenſis Operibus, & VI. de Irenæi ſcriptis. Tertius denique liber circa Clementis Alexandrini opera verſatur, & tres diſſertationes continet, quarum prima de Clementis admonitione ad Græcos & Pædagogo, ſecunda de libris Stromatum, & tertia de aliis Clementis hujus operibus veris & falſis, editis & ineditis agit, & ſimul varias chronologias ab ipſo repræſentatas exhibet. Huc usque hactenus Nourry in apparatu ſuo progreſſus eſt, nempe usque ad ſcripta Clementis Alexandrini, quæ ſub initium tomi tertii Lugdunenſis Patrum bibliothecæ leguntur. Cum autem ne tertium quidem tomum hactenus abſolverit, nulla ſpes ſupereſt, omnes hujus bibliothecæ

thecæ tomos, qui ſunt numero ſeptem & viginti, ſimili apparatu ab eo illuſtratum iri. Cæterum cum Vir doctus in hoc apparatu de Clementis Alexandrini libello, *quis dives ſalvus ſit*, prolixe agit, meæ quoque græco-latinæ, quam A. C. 1700. Lipſienſibus typis in lucem publicam emiſi, p. 1297. honeſtam mentionem facit. Video tamen poſtea p. 1305. ipſi diſplicere, quod in epiſtola dedicatoria ad B. DN. D. Eliam Vejelium, Theologum de eccleſia noſtra meritiſſimum, nunc deſideratiſſimum, hunc Clementis libellum de Novatianiſmo ſuſpectum habuerim, cum in illo libello penitus a Deo rejecti & reprobi dicantur, qui poſt ſignaculum & liberationem ſeu baptiſmum vel per ignorantiam vel per involuntarios vitæ caſus in peccata lapſi, iisque penitus obruti fuerint. Doctiſſimus enim hujus apparatus Autor putat, nihil aliud illis verbis Clementem ſignificare voluiſſe, niſi eum, qui in peccatis perſeverat, tamdiu a Deo rejici & reprobari, quamdiu in peccatis perſeverat. Quem ſenſum num Clementis verba admittant, aliis dijudicandum relinquo. Ego quidem exiſtimavi, commodius hunc Clementis locum a Novatianiſmi ſuſpicione abſolvi poſſe, ſi ex Carpophili vel Ghiſlerii ſententia particula

nega-

negativa inſeratur, cum præſertim Clemens de peccatis ex ignorantia commiſſis & involuntariis agat, quibus Clementem veniam negaſſe probabile non eſt, cum in eodem libello etiam latronem, qui in graviſſima peccata lapſus fuerat, in gratiam a Deo receptum referat. Interim nolui Clementi defendendo multum temporis impendere, cum ex Hermæ Paſtore, ex quo in ſuis ſcriptis multa mutuatus eſt, facile aliquid Novatianiſmi haurire potuerit. Etſi enim me non lateret, Clariſſimum Nourrium cum aliis quibusdam viris doctis etiam Hermam a Novatianiſmo liberare voluiſſe, mihi tamen ſemper viſum fuit, invito Herma illud fieri, & adhuc videtur. Quia tamen Nourrius me ne tantillum quidem contra rationes ab ipſo adductas in medium adducere potuiſſe ſcribit, verbo nunc dico, expoſitiones illas, quibus Hermæ verba emollire, & bonum ſenſum illis affingere conatur, contortas & a mente Hermæ alienas eſſe, partim etiam minus orthodoxas, qualis eſt, cum verba Hermæ dicentis: *transfugis mortem, non pœnitentiam propoſitam eſſe*, ita explicat, quaſi Deus apoſtatis occaſionem & facultatem veniam peccatorum conſequendi non concedat.

III. Prodiit Lugduni A. C. 1613. *Chronologia*

gia Sanctorum & aliorum virorum illuſtrium ac Abbatum ſacræ Inſulæ Lirinenſis, a Domno Vincentio Barrali Salerno Monacho Lerinenſe in unum volumen compilata, cum annotationibus ejusdem.

Hanc chronologiam inter Lugdunenſes Patrum bibliothecas refero, quia illi varia veterum & imprimis Monachorum & Abbatum Lerinenſium monumenta inſeruntur. Leguntur enim inter alia in hac Chronologia:

Hilarii Arelatenſis oratio de vita S. Honorati.

Petri Damiani hiſtoria vitæ & miraculorum S. Odilonis Abbatis Cluniacenſis.

Fauſti Regienſis inſtructio ad Monachos.

Ejusdem epiſtola ad Lucidum.

Vita S. Attalæ edita a *Jona Scoto.*

Vita Hilarii Arelatenſis ſcripta per *Honoratum Juniorem.*

Hilarii Arelatenſis epiſtola ad Eucherium.

Vincentii Lirinenſis de catholicæ fidei antiquitate adverſus hæreſium novationes, cum notis *Johannis Coſterii.*

Vita Cæſarii Arelatenſis ſcripta per *Cyprianum* & *Meſſianum.*

Cæſarii Arelatenſis teſtamentum per modum epiſtolæ conſcriptum.

Ejus-

Ejuſdem ſermones 18.

Eucherii Lugdunenſis intelligentiæ ſpiritualis formulæ.

Ejuſdem inſtructionum libri 2.

Ejuſdem epiſtola parænetica ad Valerianum.

Ejuſdem de laudibus eremi.

Jonas Abbas de vita S. Columbani.

Columbani epiſtola de deteſtanda avaritia.

Fauſti homilia de S. Maximo Regienſi.

Dinamius Patricius de vita S. Maximi Regienſis.

Ennodius Ticinenſis de vita Antonii Cyri.

Claudunt hanc chronologiam *Dionyſii Faucherii* Monachi Lerinenſis recentioris, qui ſeculo 16. vixit, opera omnia, ſive ſoluta ſive ligata oratione ſcripta.

IV. Prodiit etiam Lugduni 1588. *Bibliotheca homiliarum & ſermonum priſcorum eccleſiæ Patrum* in quatuor tomos ſatis ſpiſſos congeſta, quam colligere & digerere cœpit Laurentius Cumbdius Italus, poſt cujus obitum Gerardus Moſanus Dominicani Ordinis frater opus hoc continuavit & perfecit. In hac bibliotheca juxta temporum & feſtorum ordinem occurrunt varii tractatus, ſermones, & evangeliorum expoſitiones a priſcis Patribus concinnatæ, quibus etiam nonnun-

quam Autores quidam ſequioris ævi, & inter Patres non facile numerandi, interjecti ſunt. Margini nonnunquam etſi rarius aſcriptæ ſunt notulæ, ut ſi quid vel hæreſes, quas putant, jugulare videatur, vel in ipſis Patrum homiliis aliquid durius & a communi eccleſiæ pontificiæ doctrina alienum legatur, velut digito monſtretur, uti obſervat Combefiſius in præfatione ad ſuam bibliothecam Patrum concionatoriam, quam ſupra inter Pariſienſes memoravimus, & Poſſevinus in apparatu Tom. II. p. 10.

V. Vetuſtior bibliotheca Patrum homiletica Lugduni prodiit A. C. 1525. hoc titulo: *Homiliæ Doctorum eccleſiaſticorum in evangelia Dominicalia ac temporanea, una cum ſermonibus ornatiſſimis in unum redactæ codicem, juſſu Divi Caroli Magni Imperatoris ſemper Auguſti. Opera & ingenio Venerabilis Chriſti profeſſoris Alchuini. Cujus ejusdem inſeruntur tres libri diſerti atque acuti de ſacroſancta Trinitate ad eundem Carolum. Omnia terſiſſime impreſſa, docte recognita, ſententiis ac ſacræ ſcripturæ teſtimoniis marginatim illuſtrata. MCCCCCXXV.*

Cæterum hoc Homiliarium, quod in titulo ab Alchuino collectum & digeſtum dicitur,

citur, a Viris nonnullis doctis Paulo potius Diacono, quam Alcuino tribuendum ſtatuitur.

VI. Opuſcula quædam Patrum Lugduni A. C. 1615. a Thoma Galleto edita fuiſſe indicat Labbeus diſſert. de Script. eccleſ. Tom. II. in appendice, ubi de Paulo Diacono agit. Sunt autem inter illa Patrum opuſcula *Euſebii* cujusdam oratio de commemoratione Sanctorum, *Neropii Paulini* & *Theratiæ* epiſtola ad Sanctum & Amandum, *Eutropii* Abbatis epiſtola ad Petrum Papam, *Porcarii* Abbatis epiſtola, *Sedati* Epiſcopi homilia de Epiphania, *Pauli Diaconi* homilia ſuper parabola Regis volentis rationem poſcere de ſervis ſuis; *Syneſii* tres epiſtolæ, *Procli* oratio panegyrica in S. Andream, & *Heſychii* oratio in S. Andream. Quæ opuſcula poſtea ex hac Lugdunenſi Galleti editione in ſupplementum Colonienſis Patrum bibliothecæ tranſierunt.

VII. In eadem Galliæ urbe ſumtibus Laurentii Aniſſon & Joh. Bapt. Devenet A. C. 1657. prodiit:

Aloyſii Lippomani Meton. Epiſcopi Coadjutoriſque Veronenſis Catena in Geneſim ex Autoribus eccleſiaſticis plus minus ſexaginta, iisque partim Græcis, partim Latinis

connexa; in qua nihil eorum, quæ ad explanationem Geneſeos faciunt, ſeu hiſtoricam ſeu myſticam, deſiderandum.

Patres Græci, ex quibus hæc in Geneſin catena conflata eſt, ſunt: *Philo Hebræus, Melito* Epiſcopus Sardicenſis, *Apollinarius* Epiſcopus Hieropolitanus *Irenæus, Origenes, Hippolytus, Theodorus, Euſebius Cæſarienſis, Euſtathius Antiochenus, Euſebius Emiſſenus, Acacius, Serapion, Didymus, Philo Epiſcopus, Apollinarius* alter, *Ephrem, Baſilius, Gregorius Nazianzenus, Cyrillus, Gregorius Nyſſenus, Epiphanius, Diodorus, Theophilus* Epiſcopus Alexandrinus, *Theodorus Mopſubeſtiæ, Chryſoſtomus, Caſſianus, Joannes Damaſcenus, Severianus* Gabalenſis, *Theodoretus, Gennadius, Iſidorus Peluſiota, Iſidorus* Abbas, *Græcus incertus autor*, & *Gloſſa græca.* Patres Latini, quibus etiam recentiores quidam Scriptores adduntur, ſunt: *Zeno* Epiſcopus Veronenſis, *Hilarius, Ambroſius, Hieronymus, Auguſtinus, Eucherius, Leo Papa, Proſper* Aquitanenſis Epiſcopus, *Gregorius* Papa, *Iſidorus* Epiſcopus Hiſpalenſis, *Junilius, Beda, Strabus, Alcuinus* qui & *Albinus, Rabanus, Nicolaus Papa, Bernardus, Hugo de ſancto Victore, Rupertus, Gratianus, Magiſter ſententiarum, Bonauentura, Thomas Aquinas,*

Ordi-

Ordinaria, *Interlinearis*, *Cajetanus*, *Gloſſa*, ſeu ipſius Catenæ autor.

Eodem anno eademque methodo ejuſdem Autoris catena in Exodum prodiit. Sunt autem Autores, quos ad hanc catenam adhibuit, iterum vel Græci, quorum tamen verba tantum ex verſione latina allegantur, vel Latini. Latini ſunt: *Cyprianus*, *Zeno* Epiſcopus Veronenſis, *Hilarius*, *Ambroſius*, *Hieronymus*, *Auguſtinus*, *Gregorius Magnus*, *Leo* Papa, *Iſidorus* Epiſcopus Hiſpalenſis, *Maximus* Epiſcopus Taurinenſis, *Iſychius*, *Proſper* Aquitanenſis Epiſcopus, *Eucherius*, *Beda*, *Strabus*, *Gilbertus*, *Alcuinus*, *Sixtus* Papa, *Bernardus*, *Gillibertus de Hollandia*, *Guerricus* Abbas Igniacenſis, *Joannes* Abbas Caſemarii, *Hugo de Sancto Victore*, *Rupertus*, *Rabanus*, *Ordinaria*, *Interlinearis*, *Thomas Aquinas*, *Cajetanus*, & *Autor Catenæ*. Græci ſunt: *Philo* Judæus, *Dionyſius* Areopagita, *Irenæus* Epiſcopus Lugdunenſis, *Joſephus*, *Origenes*, *Antonius* Abbas, *Athanaſius*, *Baſilius*, *Gregorius* Nazianzenus, *Gregorius* Nyſſenus, *Chryſoſtomus*, *Cyrillus*, *Euſebius* Cæſarienſis, *Euſebius* Emiſenus, *Theodoretus*, *Acacius*, *Damaſcenus*, *Diodorus*, *Epiphanius*, *Hirenæus* Antiochenus, *Euthymius* Monachus Zigabenus, *Collationes Patrum*, *Philo* Epiſcopus, *Dionyſius*

nyſius alter, *Severus* Antiochenus Epiſcopus, *Severus* alter, *Severianus*, *Oecumenius*, Sexta Synodus, *Iſidorus* Peluſiota, & *Græcus incertus Autor*.

VIII. Catena Græca in Jobum Pauli cum Deo Lugduni 1586. impreſſa in catalogo bibliothecæ Heinſianæ p. 36. recenſetur. Sed quis ſit ille Paulus cum Deo, me neſcire fateor, & forte nemo erit, qui ſciat. Suſpicor ergo pro *Pauli cum Deo* legendum eſſe Pauli Comitoli. Nam illius catena in Jobum Lugduni A. 1586. primum prodiit. Sed de illa Patrum catena agemus, cum ad Venetas Patrum bibliothecas pervenerimus, quia illa catena ſequenti anno 1587. auctior Venetiis prodiit, quod exemplar ad manus habeo. Autores octo morales & inter hos *Matthæi Vindocinenſis* Tobiam carminice redditum, Lugduni A. 1505. prodiſſe Daumius in verbis ſupra laudatis me docuit.

Cap.

CAP. VI.

DE

BIBLIOTHECIS PATRUM LUGDUNO-BATAVIS, SEU LEIDENSIBUS.

I. Lugduni Batavorum A. C. 1619. opuſcula quædam Veterum Scriptorum Græca antehac inedita obſtetricante Johanne Meurſio in lucem prodierunt. Præfixit Meurſius huic Collectioni ſequentem titulum:

Joannis Meurſii variorum divinorum liber unus: in quo Auctores Theologi Græci varii antehac nunquam vulgati.

Sunt autem iſta opuſcula ſequentia:

ΚΥΡΙΛΛΟΥ Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, εἰς τὴν ἁγίαν μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, λόγος α΄.

ἈΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας εἰς τὸν εὐαγγελισμὸν τῆς παναχράντου καὶ θεοτόκου Μαρίας λόγοι β΄.

ΑΝΔΡΕΟΥ Ἱεροσολυμίτου, Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης, εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, καὶ εἰς κοιμηθέντας, λόγος α΄.

ΜΕΘΟΔΙΟΥ περὶ τοῦ αὐτεξουσίου, λόγος α΄.

ΤΙΜΟΘΕΟΥ Πρεσβυτέρου Κωνσταντινουπόλεως,

περὶ τῶν προσερχομένων τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ, λόγος α.

Τοῦ αὐτοῦ περὶ τῶν δύο φυσέων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ἹΛΑΡΙΩΝΟΣ Μοναχοῦ, περὶ ἄρτου μυστικοῦ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἀζύμου τῶν Λατίνων, λογος α.

h. e.

Cyrilli Alexandrini oratio in transfigurationem Chriſti.

Anaſtaſii Antiocheni in annunciationem B. Virginis Mariæ orationes 2.

Andreæ Hieroſolymitani Cretenſis Epiſcopi de vita humana & defunctis oratio.

Methodii de libero arbitrio ſermo.

Timothei Presbyteri CPtani tractatus de illis, qui ab hæreticis ad eccleſiam accedunt.

Ejusdem de duabus naturis in Chriſto.

Hilarionis Monachi de pane Græcorum myſtico & azymo Latinorum ſermo.

Et *Andreas* quidem *Cretenſis* vere in hac homilia de humana vita & mortuis Cretenſem mendacem agit, dum damnatis de miſericordia Dei non deſperandum eſſe docet. *Methodii* orationem de libero arbitrio quantum attinet, obſervat Combefiſius in notis ad Methodii opera p. 462. quod Meurſius eam integram non ediderit, defectu ne leviter quidem inſinuato, quem tamen ipſe titu-

lus

lus arguit, cum in ea orationis hujus parte, quam Meurſius vulgavit, nihil de libero arbitrio agatur. Unde Combefiſius in ſua Methodii operum editione defectum illum qualitercunque ſupplevit, partim ex Photionis excerptis, partim ex fragmento, quod a Jacobo Sirmondo accepit. De *Timothei* tractatu, quem hic Meurſius edidit, jam ſupra notavimus, quod tam a Combefiſiana quam Coteleriana editione multum diſcrepet. Tandem de Hilarionis tractatu obſervamus, quod illum poſtea etiam Leo Allatius in Græcia ſua orthodoxa ediderit, & ſimul latinam ſuam interpretationem adjecerit. Cæterum idem Meurſius A. C. 1617. in eadem urbe nempe Lugduni Batavorum *Euſebii*, *Pſelli*, & *Polychronii* commentaria in Canticum Canticorum græce in lucem publicam emiſit.

II. In eadem Lugdunenſi Batavorum Academia Stephanus Le Moyne ſub titulo *Variorum Sacrorum* Patres aliquos & Scriptores veteres collegit. Ubi obiter noto hallucinari eos, qui Stephanum le Moyne a Stephano Monachio tanquam diverſum diſtinguunt, quod ab autore des Monatlichen Auszugs factum video, Menſe Januarii 1700. p. 59. ubi inter autores Joſephi editionem molitos duodecimus numeratur Monachius, & decimus

cimus quintus Stephanus le Moyne, quaſi a Monachio diverſus. Legerat enim in epiſtolis Reineſii, & Boſii mutuis, quas ibi recenſet, & Monacho & Le Moynio propoſitum Joſephum edendi tribui, non attendens eundem modo Gallico nomine Le Moyne, modo Latino Monachum vel Monachium appellari. Integer autem titulus illius Patrum bibliothecæ, quam Stephano Le Moyne debemus, ita ſe habet:

Varia Sacra, ſeu Sylloge variorum opuſculorum Græcorum ad rem eccleſiaſticam ſpectantium. Cura & ſtudio Stephani Le Moyne Theologi Leydenſis, qui collegit, verſiones partim addidit, & notis & obſervationibus uberioribus illuſtravit.

Diviſa autem eſt hæc Sylloge, quæ Lugduni Batavorum 1685. prodiit, in duos tomos. Quorum prior ipſos Scriptores a Le Moyne collectos, poſterior ejus notas & obſervationes continet. Præmittuntur priori tomo Autoris prolegomena, quorum maximam partem diſſertationes de Polycarpo, Barnaba, & Hippolyto conſtituunt. Opuſcula autem, quæ primo tomo continentur, ſunt ſequentia:

Polycarpi Epiſcopi Smyrnenſis epiſtola.

Barnabæ quæ tribuitur epiſtola.

Hip-

Hippolyti Sermo περὶ τȣ̃ παντός.

Hippolyti Laterculus, in quo continentur lemmata illius operum.

Brevis interpretatio orationis Dominicæ.

Germani tractatus de ſex Synodis Oecumenicis.

Alius tractatus de ſeptem Synodis Oecumenicis.

Brevis Elucidatio fidei Chriſtianæ.

Brevis inſtructio quomodo credere debeamus.

Baſilii M. Expoſitio fidei.

Euthymii Zygabeni præfatio in Pſalmos.

Nili Doxopatrii Notitia Patriarchatuum.

Manuelis M. Rhetoris CPtani apologia.

Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ epiſtola ad Bohemos.

Bartholomæi Edeſſeni Confutatio Hagareni.

Confutatio Muhammedis.

Nomina Menſium variarum Gentium.

Epiphanii Epiſcopi de Ponderibus & Menſuris.

Fragmenta Veterum de Ponderibus & Menſuris.

Antonii Eparchi Volumen, in quo varia Opuſcula continentur.

D. Chryſoſtomi epiſtola ad Cæſarium.

Pro-

Prolegomena Auctoris, in quibus tres diſſertationes de Polycarpo, Barnaba, & Hippolyto.

Et Polycarpi quidem epiſtolæ in hac editione uno contextu Barnabæ epiſtola ita jungitur, ut, ubi Polycarpi epiſtola deſinit, eadem linea Barnabæ epiſtola addatur, nullo novo titulo, neque alterius autoris nomine præmiſſo, quaſi epiſtola, quæ alias Barnabæ tribuitur, pars ſit epiſtolæ Polycarpianæ, quod minime probabile videtur. Barnabæ enim epiſtolam & materia, & ſtylo, & ſcribendi genere à Polycarpiana epiſtola tantum diſtare, quantum cœlum a terra, rectiſſime doctiſſimus Cave in hiſtoria ſua literaria p. 12. animadvertit. Nec probandum eſt, quod in hac epiſtolæ Polycarpianæ editione teſtimonium de epiſtolis Ignatianis deſideratur, quod in Uſſeriana & aliis editionibus exhibetur. Etſi vero dubio procul doctiſſimus horum Variorum Sacrorum Editor in animo habuerit omnia illa opuſcula, quæ primus tomus exhibet, in ſecundo tomo notis ſuis illuſtrare, videmus tamen eum in tribus prioribus nempe Polycarpo, Barnaba, & Hippolyto ſubſtitiſſe. Sunt autem iſtæ obſervationes in Barnabam, Polycarpum, & Hippolytum tam prolixæ, ut Vir multæ lectionis

non

non tam Scriptores illos illuſtrare, quem collectanea ſua pleno modio effundere voluiſſe videatur. Unde multas in his notis digreſſiones, & ſæpe in ipſis digreſſionibus novas digreſſiones videas, in quibus non exiguus variæ & imprimis Orientalis literaturæ apparatus ſe oſtendit. . Nec dubium eſt, pleraque hæc collectanea primum a Moynio Joſephi, quam parabat, editioni deſtinata, ſed poſtea cum editio Joſephi ab aliis præreptа videretur, in hanc Variorum Sacrorum Syllogen congeſta fuiſſe. Cæterum inter has digreſſiones notatu non indigna eſt, quam Sandio oppoſuit. Cum enim Sandius in ſuo nucleo Patres, qui ante Concilium Nicænum floruerunt, de Chriſti Deitate idem ac Arianos docuiſſe ſtatuerit, Moynius in notis ad nomen Σωτῆρος quod Polycàrpus in epiſtola ſua Chriſto tribuit, a pag. 137. usque ad p. 292. contrarium evincit, & trium priorum ſeculorum Patres veram Chriſti divinitatem agnoviſſe prolixe oſtendit, præter quem Gardinerus in hypotypoſi Catholicæ circa Trinitatem fidei ex Patribus Ante-Nicænis deſumpta, item in reſponſione ad ea, quæ Sandius de Patribus Ante-Nicænis in gratiam Arianorum diſſerit, nec non in duabus epiſtolis ad Sandium, Comenius in ſcriptis

ptis contra Zwickerum, Ludovicus Thomaſſinus dogmatum Theologicorum Tom. III. tract. 2. de Trinitate a Cap. 37. usque ad c. 47. Georgius Bullus in defenſione fidei Nicænæ, item in primitiva & apoſtolica traditione dogmatis de Chriſti Deitate contra Zwickerum ejusque nuperos in Anglia Sectatores (quos inter Lucas quidam Mellier in fide primorum Chriſtianorum ex Barnaba, Herma & Clemente Romano Londini 1697. edita,) alii que videri poterunt.

III. Addimus his bibliothecis Patrum Lugduno-Batavis

Veterum aliquot Galliæ & Belgii Scriptorum Opuſcula ſacra nunquam edita, jam vero e MSS. Codicibus Bibliothecarum Galliæ in lucem prodeuntia. Cum effigiebus, vitæque eorum compendio. Lugduni Batavorum, ex officina Petri van der Meerſche. M. DC. XCII. in 8vo.

Sunt illa opuſcula:

Hincmari Archiepiſcopi Rhemenſis opuſculum de fonte vitæ.

Fulberti Epiſcopi Carnotenſis commentarius in Actor. XII. Miſit Herodes Rex manus, ut quosdam affligeret de Eccleſia &c.

Hermanni Abbatis S. Martini Tornacenſis tractatus de incarnatione Domini.

Ernal-

Ernaldi Abbatis Bonæ Vallis Ordin. S. Benedicti Commentarius in Pſalm. CXXXII. Ecce quam bonum & jucundum fratres habitare in unum &c.

Ejusdem libellus de donis Spiritus S.

Guillelmi Abbatis primum S. Theodorici Rhemenſis ac poſtea Monachi Ordinis Ciſtercienſis Commentarius in Cantica Canticorum.

Gualtheri de Caſtellione Tornac. Canonic. Præpoſ. libelli tres contra Judæos.

Collegit autem hos Scriptores *Caſimirus Oudinus*, etſi nomen ſuum non adjecerit.

CAP. VII.

DE

BIBLIOTHECIS PATRUM INGOLSTADIENSIBUS.

I. Sub Antiquarum Lectionum titulo bibliothecam veterum Scriptorum Henricus Caniſius edidit, qui PRIMO TOMO hunc titulum præfixit:

Antiquæ Lectionis Tomus I. in quo XVI. antiqua Monumenta ad hiſtoriam mediæ ætatis illuſtrandam nunquam edita.

ALCUINI *epiſtolæ ad Carolum Magnum & alios.*

TIRONIS PROSPERI *Chronicon auctius vulgato & Pithœano, quæ etiam hic adjuncta.*

WEINGARTENSIS *de Gwelffis Principibus.*

EJUSDEM *Chronicon à Chriſto nato usque ad An. 1197.*

HENRICUS STERO *auctior.*

EBERHARDI *Altahenſis, Ratisponenſis Archidiaconi, annales a Rudolpho Habſpurgio ad An. 1305.*

SANGALLENSIS *de geſtis Caroli Magni libri duo.*

HERMANNUS *Comes Veringenſis auctior.*

Concilia Salisburgenſia tria, & Viennenſe unum.

SANCTI COLUMBANI,	Carmina.
SALOMONIS *Epiſcopi Conſtantienſis,*	
WALDRAMNI,	
METELLI *Tegernſeenſis Quirinalia.*	

Omnia nunc primum e Manuſcriptis edita & notis illuſtrata ab Henrico Caniſio Novio-

viomago JC. & SS. Canonum Profeſſore Ordinario in Academia Ingolſtadienſi. Cum gratia & privilegio Cæſareæ Majeſtatis. Ingolſtadii, ex officina Ederiana apud Andream Angermarium, Anno 1601.

Alcuini epiſtolis, quæ agmen hujus tomi ducunt, ſubjungitur, loco plane alieno, Edmundi Campiani Pſeudo-Martyris, qui A. C. 1581. ſub imperio Eliſabethæ in Anglia miſere periit, epiſtola ad Richardum Cheneum Epiſcopum Glouceſtrenſem, qua in epiſtola ad Papiſmum amplectendum eum vehementer hortatur, his tandem verbis epiſtolam finiens: *Deus judicet inter me & te; ſanguis tuus ſuper temet ipſum. Vale.* Chronicon *Proſperi* Caniſius ex triplici editione exhibet. Nempe ex vulgata editione, quæ Hieronymi chronico ſubjungi ſolet, deinde ex MSC. Auguſtano monaſterii S. Afræ & Udalrici, quod a Velſero acceptum Caniſius in hoc tomo primus edidit, & tertio ex editione Petri Pithoei. Chronicon *Weingartenſis Monachi* de Gwelffis Principibus, ejusdemque chronicon a Chriſto nato usque ad A. C. 1197. itidem ex MSCto Auguſtano Velſeri beneficio Caniſius vulgavit. Annales *Steronis* ab A. C. 1152. ad A. C. 1273. jam antea quidem prodierunt, ſed Caniſius eos ex ejusdem Auguſtani

Monaſterii codice completiores publicavit. Ex eodem Monaſterio accepit annales *Eberhardi* Ratisbonenſis Archidiaconi ab anno 1273. usque ad A. C. 1305. nondum antea editos. Ex libris 4. de geſtis Caroli M. quos nullo autoris nomine aſcripto Codex MStus Monacenſis exhibet, Caniſius tantum duos poſtremos publicare voluit, quia animadvertit, primum librum eſſe purum putum Eginhartum de vita Caroli M. & ſecundum continere annales à Reubero, ſub titulo cujusdam Aſtronomi, Ludovici Regis Domeſtici editos. Edidit ergo tantum duos poſtremos libros, quos a Monacho S. Galli ſcriptos eſſe ex ipſo ſcripto probat. *Hermanni Contracti* chronicon, quod hic tomus exhibet, a vulgato, & ab eo quoque, quod Urſtiſius vulgavit, diverſiſſimum eſt, & longe auctius. Ex tribus conciliis Salisburgenſibus, quæ ſequuntur, primum A. C. 1274. ſub Epiſcopatu Friderici, quem per literam F. indicari Caniſius minime dubitat, Viennenſe autem, quod his additur, A. C. 1267. celebratum eſt. Appendicis loco tomo huic primo Antiquæ Lectionis adduntur aliqua Columbani, Salomonis Epiſcopi Conſtantienſis, Waldramni & Metelli Tegernſeenſis poëmata. Copioſas opuſculis hoc tomo contentis notas voluit

luit Caniſius adjicere, ſed breviores dedit, quæ ante appendicem poëmatum leguntur p. 630. ſequ.

TOMI SECUNDI titulus talis eſt:

Antiquæ Lectionis Tomus II. in quo plura quam XX. antiqua monumenta nunquam edita.

MEGINFREDUS *Magdeburgenſis de Sancto Emerano.*

ARNOLFUS *Comes a Cham & Vochburg de SS. Emmeranno, Wolfgango &c.*

De S. Lamberto Martyre & Epiſcopo Trajectenſi autor σύγχρονος.

Panegyricus WIPONIS *ad Henricum III. Imperatorem.*

UDALSCALCUS *de controverſiis Hermanni & Eginonis: ubi & epiſtolæ* PASCHALIS, ARNOLDI, EGINONIS.

S. EBERHARDI *diſcipulus de Epiſcopis Salzburg. ubi & vitæ S. Ruperti, S. Virgilii, S. Eberhardi, S. Hartwici, S. Gebhardi.*

De S. Ottone & Pomeranorum converſione libri 3. ubi & epiſtolæ S. OTTONIS, PASCHALIS, CALIXTI, INNOCENTII POLIZLAI *Ducis Poloniæ;* & IMBRICONIS *oratio.*

ARNO *Archiepiſcopus Salzburg. ſub Carolo M. de donis Ducum Bavariæ Salzburgenſi Eccleſiæ datis.*

Privilegium PHILIPPI II. *Regis pro Salzb.*

PRUFLINGENSIS *de S. Erminoldo I. Abbate Prüflingenſi prope Ratisponam libri 2.*

De S. Günthero, S. Stephani Regis Ungariæ cognato, auctor σύγχρονος.

Collectio hiſtorica ex anonymo, qui ſub Alexandro Severo Imperat. vixit, IDACIO, TOROMACHO *aliisque, collectore Gallo quodam ſub Carolo Magno.*

Acceſſit MENOLOGIUM *Græcorum ex Bibliotheca & interpretatione Gulielmi Sirleti Cardinalis.*

Omnia nunc primum e Manuſcriptis edita, & notis illuſtrata ab Henrico Caniſio Noviomago JC. & SS. Canonum Profeſſore Ordinario in Academia Ingolſtadienſi. Cum gratia & privilegio Cæſareæ Majeſtatis. Ingolſtadii, ex officina typographica Ederiana, apud Andream Angermarium, An. 1602.

Et Menologium quidem Græcorum, quo hic tomus clauditur, Andreæ Schotto acceptum refert Caniſius, ut & Antonio Velſero, qui

qui Friſinga ad ipſum miſit tomos magnos Menæorum græce excuſos, ſine quibus maculas Menologii in apographo ſuo eluere non potuiſſet. Neque tamen ſolum cum Menæis hoc Menologium contulit, ſed etiam cum Typico Sabæ, Horologio, Euchologio, Anthologio, Triodio, & Paracletice Græcorum, nec non cum Græcorum faſtis, quos Genebrardus ſuo in Pſalmos commentario præmiſit. Proxime hoc Menologium in hoc ſecundo tomo antecedit Collectio hiſtorica Chronographica ex Anonymo, qui ſub Alexandro Severo Imperatore vixit, Idacio, Toromacho & aliis, collectore Gallo quodam, qui Corolo M. ſuppar fuit. Notamus autem de hac collectione, quod Voſſius de Hiſtoricis Latin. p. 756. ſuſpicetur, primam hujus Collectionis partem nihil aliud eſſe, quam Julii Africani Chronographiam, quod aliis diſpiciendum jam relinquimus. Cæterum Caniſius, etſi tomo huic ſecundo notas ſe adjecturum in ipſo titulo promiſerit, promiſſis tamen non ſtetit, quod ipſe ad calcem hujus tomi agnoſcit, ubi ſe has notas tertio tomo editurum pollicetur. At neque hoc promiſſum ſervavit. Nam tomo tertio nullæ notæ ad Scriptores tomo ſecundo comprehenſos comparent,

ſed tantum notæ ad unum alterumque tomi tertii Scriptorem.

Ita autem ſe habet TOMI TERTII titulus:

Antiquæ Lectionis Tomus III. bipartitus, in quo XI. antiqua Monumenta nunquam edita.

In prima parte:

S. GREGORII THAUMATURGI *Epiſc. Neocæſar. Anathematiſmi Græco-latini.*

GERMANI *PatriarchæCPtani fragmentum ex oratione de hæreſibus, Græco-latinum.*

S. ZACHARIÆ *Pont. ſeptem capita ex libro 3. Dialogorum S. Gregorii M. Græca hactenus deſiderata.*

HIPPOLYTI *Thebani Chronicon, Græco-latinum.*

S. ANASTASII *Sinaitæ Patriarchæ Antiocheni orationes duæ Græco-latinæ: I. de S. Synaxi. II. in Pſalmum ſextum.*

Alterius ANASTASII *Abbatis liber contra Judæos.*

Francicorum Annalium fragmentum ab An. 741. ad annum 793. quos Regino Prumienſis ſe fatetur ſecutum.

In

In ſecunda parte:

JOANNIS RAGUSINI *Oratio, qua in Concilio Baſileenſi reſpondit per octo dies ad articulum primum Bohemorum, de communione ſub utraque ſpecie, propoſitum a Magiſtro Joanne Rockyzana Huſſita.*

ÆGIDII CARLERII *Decani Eccleſiæ Cameracenſis oratio, qua in Concilio Baſileenſi reſpondit per quatuor dies ad articulum ſecundum Bohemorum de corrigendis peccatis publicis, quem propoſuit Nicolaus Taborita.*

Diſputatio Capituli Eccleſiæ Pragenſis cum Rockyzana, de Huſſiticis controverſiis, habita per dies quinque anno 1465. coram Gyrzikone Rege Bohemiæ.

Omnia nunc primum e MStis edita & notis illuſtrata ab Henrico Caniſio Noviomago JC. & SS. Canonum Profeſſore Ordinario in Academia Ingolſtadienſi. Cum gratia & privilegio Cæſareæ Majeſtatis, Ingolſtadii, Anno 1603.

Primum ergo hujus tomi locum occupant *Gregorii* Neocæſarienſis, cognomento *Thaumaturgi* Anathematiſmi cum explicationibus additis duodecim, quod ſcriptum cum

 Neſto-

Neſtorianorum & Eutychianorum erroribus imprimis opponatur, qui Gregorii hujus ætate nondum enati erant, pro ſuppoſito merito habetur. Exhibentur autem hi anathematiſmi cum explicationibus additis a Caniſio græce & latine. Cum enim græcum textum a Poſſevino accepiſſet, eum a neſcio quo latine verti procuravit, & verſionem e regione græci textus poſuit, & anathematiſmos etiam notis quibusdam illuſtravit. Sequitur itidem græce & latine fragmentum ex narratione *S. Germani* Patriarchæ CPlitani ad Anthimum Diaconum de ſacris Synodis, & quænam quovis tempore Apoſtolicæ prædicationi hæreſes ſuccreverint. Narrat autem Germanus in hoc fragmento fabuloſam viſionem Johannis Evangeliſtæ & Mariæ Virginis, per quam Gregorius Neocæſarienſis Epiſcopus cognomento Thaumaturgus de myſterio Trinitatis edoctus perhibetur. Hoc fragmentum excipiunt aliqua capita ex libro tertio Dialogorum *Gregorii Magni* juxta verſionem græcam Zachariæ Papæ. Cum enim in Romana editione Operum Gregorii, quæ A. 1590. prodiit, ſex capita cum dimidio in græca Zachariæ verſione deeſſent, Caniſius ex MSCto Auguſtano defectum illum ſupplere voluit, unde in editionibus

nibus operum Gregorii poſtea vulgatis græca hæc Zachariæ verſio integra legitur. *Hippolytum* illum, cujus chronicon antea ineditum græce & latine exhibetur, ab Hippolyto tertii ſeculi ſcriptore diſtinguendum, & illo longe juniorem eſſe Caniſius in notis ad hoc Chronicon recte obſervavit. De duabus *Anaſtaſii* Sinaitæ Orationibus, quas Caniſius primum ex codice MSCto bibliothecæ Bavaricæ edidit, quarum prior de ſacra Synaxi, & de non judicando & oblivione injuriarum agit, poſterior ſextum Pſalmum explicat, notamus, quod utramque Combefiſius in Auctario novo bibliothecæ Patrum græco-latino ediderit, & ita quidem, ut partim textum Græcum e codicibus Regiis Pariſienſibus emendaverit, & lacunas ſuppleverit, partim pro latina Svevezelii verſione, quam Caniſius græco textui adjunxit, vel novam, vel fere novam ſubſtituerit. His duabus Anaſtaſii Sinaitæ orationibus Caniſius ſubjungit alterius cujusdam Anaſtaſii tractatum contra Judæos, quem latine tantum ex Franciſci Turriani verſione exhibet. Claudit primam tertii tomi partem fragmentum Annalium Francicorum ab A. C. 741. usque ad A. C. 793. de quo, ut & de monumentis ſecunda parte comprehenſis, nihil addimus.

QUAR-

QUARTUS TOMUS hoc gaudet titulo: *Antiquæ Lectionis Tomus IV. bipartitus, in quo XXXIIX. antiqua monumenta nunquam viſa.*

In prima parte:

LEONTII *Byzantini in Eutychianos & Neſtorianos libri 3.*

EJUSDEM *in fraudes Apollinariſtarum.*

EJUSDEM *ſolutiones argumentationum Severi.*

EJUSDEM *dubitationes hypotheticæ.*

Auctoritates SS. Patrum à TIMOTHEO.

S. DAMASCENUS *in Acephalos.*

IDEM *in Neſtorianos.*

Collectanea Anonymi in Severianos.

Oppoſitio Severianorum cum reſponſo. XIII. cap. de unione in Chriſto.

S. NICEPHORI *in Iconomachos 4. opuſcula: 1. in principes Apoſtaſiæ de incarnatione. 2. de differentia imaginis Chriſti & crucis. 3. de Cherubinis à Moſe factis. 4. ex libro de Imaginibus.*

THEODORI *Hagiopolitani diſputationes tres.*

In ſecunda parte:

HENRICI KALTEISEN *Orat. in Concilio Baſil. de libera prædicatione verbi Dei.*

JO-

JOANNES POLEMAR *in Concilio Baſil. de dominio Clericorum.*

S. WILLIBALDUS *de S. Bonifacio.*

OTHLONUS *Fuldenſis de eodem.*

De fundatione Illminenſi.

Fragmentum Chron. THADÆI *Scoti.*

Hodœporica 2. S. Willibaldi, & ejus vita.

HEIDENHEIM. SANCTIMON. *de S. Wunibaldo.*

ERMENOLDUS *de S. Sola.*

PHILIPPUS *Epiſcopus Aichſtad. de S. Walpurga.*

WOLFHARDUS *Haſenrietanus de eadem.*

Anonymi de S. Kiliano, & S. Burchardo.

De S. Tyemone Archiep. Salzburgenſi Martyre æquævus auctor.

Omnia nunc primum e Manuſcriptis edita, & notis illuſtrata ab Henrico Caniſio Noviomago JC. & SS. Canonum Profeſſore ordinario in Academia Ingolſtadienſi. Cum gratia & privilegio Cæſareæ Majeſtatis. Ingolſtadii, ex officina Typographica Ederiana, apud Andream Angermarium, Anno 1603.

Primo igitur loco comparent *Leontii*, contra Neſtorianos & Eutychianos, libri tres, quorũ pri-

primus contra Enantiodocetas, ſecundus contra Aphthartodocetas, tertius contra illos, qui ſimulabant, ſe Chalcedonenſem Synodum recipere, cum eſſent Neſtoriani, dirigitur; Item Ejusdem liber in fraudes Apollinariſtarum, ſeu in eos, qui proferunt quædam Apollinarii falſo inſcripta nomine ſanctorum Patrum; nec non liber qui inſcribitur: *Solutiones argumentationum Severi*, & alius qui inſcribitur: *dubitationes hypothetica & definientes contra eos, qui negant eſſe in Chriſto poſt unionem duas veras naturas.* Cum autem Cyrillus in vita Sabæ & Quiriaci Leontium incuſet, quod Origenis & Theodori Mopſueſteni dogmata defenderit, dubitat Caniſius, an res ita ſe habeat, cum ex Leontii ſcriptis contrarium eluceſcat, niſi quis dicat, Leontium vel illam Origeniſmi labem in ſcriptis ſuis diſſimulare voluiſſe, vel poſtea demum, cum librum de ſectis jam ſcripſiſſet, in Origenis hæreſin incidiſſe. Indicat etiam Caniſius extare in bibliotheca Bavarica ejusdem Leontii inſigne volumen adverſus Severianos, ſeu Eutychianos & Neſtorianos in 8. libros diſtinctum, optatque, ut eruditus aliquis illius operis interpres & editor ſeſe offerat. Notulæ autem, quibus Caniſius

niſius tres libros Leontii Eutychianis & Neſtorianis oppoſitos illuſtrat, non tam ſunt Caniſii, quam Franciſci Turriani, qui eas adverſariorum ſuorum margini aſcripſerat. Hos Leontii tractatus excipit fragmentum aliquod, cujus hæc eſt inſcriptio: *Autoritates S. Patrum contra eos, qui dividunt in duas naturas unum Dominum Jeſum Chriſtum poſt unionem, collecta a quodam hæretico, ſive is Timotheus, ſive quis alius fuerit.* De *Damaſceni libro contra Acephalos ac Monophyſitas*, qui proximum locum occupat, monet Caniſius, eum diverſum eſſe a libro Damaſceni de natura compoſita contra Acephalos, qui inter Damaſceni opera extat, dolet præterea hunc tractatum contra Acephalos a ſe editum, ipſum quoque eſſe acephalum, cum ſeptem priora capita deſint. *Nicephorum*, cujus quatuor opuſcula ex latina Turriani verſione publico bono communicare voluit, non dubitat fuiſſe Patriarcham illum CPlitanum, cujus memoria à Latinis d. 12. Martii, & à Græcis d. 2. Junii colitur. De *Theodori Hagiopolitani* tribus diſputationibus a Caniſio latine ex Turriani verſione editis notamus, quod inter opuſcula Theodori Abucaræ a Gretſero edita etiam græce extent, qui Abucaras verus illarum diſputationum autor eſt.

Se-

Secundam tomi hujus IV. partem incipit oratio *Henrici Kalteiſen* Dominicani, Profeſſoris Theologiæ in Academia Colonienſi & hæreticæ pravitatis Inquiſitoris, qua in Concilio Baſileenſi A. 1433. per dies tres refutavit tertium articulum Bohemorum de libera prædicatione verbi Dei, quem propoſuit per biduum Udalricus Presbyter Orphanorum. Sequitur deinde oratio *Johannis de Polemar* Archidiaconi Barcinonenſis, Apoſtolici Palatii cauſarum Auditoris, qua in Concilio Baſileenſi anno 1433. per dies tres refutavit quartum articulum Bohemorum de civili dominio Clericorum, quem propoſuit per triduum Petrus Rayne Anglus: Item *S. Willibaldi* Epiſcopi Aichſtadiani de vita Bonifacii Martyris, Germanorum Apoſtoli & Archiepiſcopi Moguntini liber, notis quibusdam & variis lectionibus illuſtratus: nec non *Othloni* Fuldenſis Presbyteri & Monachi libri duo de vita S. Bonifacii Martyris, Germanorum Apoſtoli, Archiepiſcopi Moguntini. Ediderat quidem hanc vitam etiam Surius in actis Sanctorum, ſed mutato ſtylo & autoris nomine non addito. Quia autem Surius in epiſtolis, quæ libro ſecundo hujus vitæ extant, nihil mutaverat, Caniſius eas epiſtolas repetere non voluit, ſed tantummodo

varias

varias lectiones annotavit. Quia tamen in codice ſuo plures epiſtolas deprehendit, quam Surius in ſuo codice habuit, illas, quæ in Suriana editione deſiderantur, una cum Othloni contextu, quem Surius paſſim interpolavit, exhibere voluit. Reliqua hujus tomi monumenta ſunt: *de fundatione Eccleſiæ Illminenſis, & Tegernſeenſis; & de translatione S. Arſacii;* item *fragmentum chronicon Thadæi Scoti Abbatis Ratisbonæ, de S. Kiliano, S. Virgilio, & S. Lullo;* Vita, ſive potius Hodœporicon S. Willibaldi primi Epiſcopi Aichstadiani, ſcriptum à Conſanguinea S. Willibaldi Sanctimoniali Heidenheimenſii; Vita S. Wunibaldi Fratris S. Willibaldi, ſcripta a quadam Sanctimoniali Heidenheimenſi, nunc primum ex MSC. Monaſteri Rebdorffenſis prope Aichstadium; Vita S. Solæ Angli Abbatis in Solenhoven, ſive cella Solonis ſeu cella Solæ, ſcripta ab *Ermenoldo* Diacono & Monacho; Vita Sanctæ Walpurgis & Abbatiſſæ Heidenheimenſis, ſcripta a *Philippo XXXIX.* Præſule Aichſtadiano; Alia vita S. Walpurgis Virginis & Abbatiſſæ Heidenheimenſis, ſcripta a *Wolfhardo* Monacho Haſenrietano, juſſu Erchemboldi octavi Præſulis Eiſterenſis; Vita SS. Kiliani Epiſcopi Wirzburgenſis,

Pp Ko-

Kolomanni Presbyteri, & Totnani martyrum, autore Anonymo; Vita S. Burchardi Herbipolenſis Epiſcopi, autore Anonymo; Vita & paſſio S. Tyemonis ſive Theodamari Archiepiſcopi Saltzburgenſis Martyris in terra ſancta, autore æquævo S. Tyemonis. Ad calcem hujus tomi nonnulla leguntur, quæ in titulo prætermiſſa ſunt, quia ſerius ad manus Caniſii pervenerunt, nempe vita S. Willibaldi Epiſcopi Aichſtadiani, autore Anonymo; Vita ſive potius itinerarium S. Willibaldi Epiſcopi Aichſtadiani ex membranis MSCtis Monaſterii Oxenhuſiani nunc primum editum; Variæ lectiones in Wolfhardum de vita S. Walpurgis Virginis, una cum libro ſecundo ejusdem Wolfhardi de eadem S. Walpurge, qui liber ſecundus hactenus deſiderabatur, ex membranis MS. Monaſterii Windbergenſis in Bavaria; & vita S. Solæ copioſior & correctior ex codice MSto Windbergenſi. Accedunt ultimo loco variæ lectiones ad vitam Bonifacii ſcriptam a Willibaldo.

TOMUS QUINTUS antiquæ lectionis, qui A. C. 1604. prodiit, & 50. vetera monumenta continet, iterum bipartitus eſt. Et prioris quidem partis monumenta Caniſius accepta refert Antonio Poſſevino,

qui

qui ea poſt mortem Franciſci Turriani quaſi pupillos in ſuam tutelam ſuſcepit, & per Marcum Velſerum evulganda transmiſit. Sunt autem prioris partis monumenta:

Serapionis Epiſcopi Thmueos adverſus Manichæos liber.

Didymi Alexandrini liber contra Manichæos, quem etiam Poſſevinus tomo primo apparatus ſui ſacri inſeruerat, Caniſio ſerius id cognoſcente.

Titi Boſtrenſis Epiſcopi libri III. una cum argumento libri quarti, adverſus Manichæos.

Zachariæ Mitylenenſis Epiſcopi ſyntagma adverſus Manichæos.

Excerpta ex libro *S. Hippolyti* Epiſcopi Portuenſis & Martyris, de theologia & incarnatione contra Beronem & Helicem hæreticos.

Epiſtola *Gregorii Nyſſeni* contra Apollinarium, ad Theophilum Alexandrinum Archiepiſcopum.

S. Baſilii Magni rationes ſyllogiſticæ contra Arianos, quod Filius in divinis ſit Deus.

Scholion *Eunomii*, & diſputatio orthodoxi contra eum.

Expoſitio SS. Patrum *Baſilii magni*, & *Gregorii* Theologi de ſancta & orthodoxa fide.

Photii Patriarchæ CPtani epiſtola ad Michaelem Bulgarorum Regem, una cum ſex diſſertationibus ejusdem *Photii* de divinitate & incarnatione.

Fragmentum *Leontii* Epiſcopi Cyprii contra Hebræos.

Monumenta ſecundæ partis hujus tomi ſunt ſequentia:

Vita ſanctæ Virginis Mechtildis Principis Berchtoldi Comitis de Andechs filiæ, Fridrici I. Barbaroſſæ Imperatoris cognatæ, Abbatiſſæ in Dieſſen, deinde in Oetilſtetten, autore *Engelhardo* Abbate in Lanchaim.

Friderici I. Imperat. cognomento Barbaroſſæ expeditio Aſiatica & ad ſepulchrum Domini, ab æquævo autore conſcripta.

Guilielmi de Baldenſel Equitis aurati Hieroſolymitani hodœporicon ad terram ſanctam A. 1336. ab ipſo ſcriptum, rogatu Thalayrandi Comitis Petragoricenſis S. R. E. Presbyteri Cardinalis; una cum epiſtola ad Petrum Abbatem aulæ Regiæ Ciſtercienſis ordinis diœceſeos Pragenſis.

Theodorici Thuringi ordinis Prædicatorum libri 8. de S. Eliſabeth Andreæ Regis Hungarorum filia, Ludovici Langravii Thuringiæ, Principis Haſſiæ & Saxoniæ, Comitis Palatini uxore.

Halit-

Halitgarii Epiſcopi Cameracenſis de vitiis & virtutibus, & ordine pœnitentium libri V. ad Ebonem Archiepiſcopum Rhemenſem.

Pœnitentiale *Halitgarii*, ſive alterius incerti Autoris, ubi præter cætera etiam eſt epiſtola *Hormisdæ* Papæ; Nec non Fragmentum epiſtolæ *Gregorii M.* ad Secundinum; Item *Iſidori* Epiſcopi epiſtola ad Maſonem Epiſcopum de reſtauratione ſacerdotis.

S. Iſidorus de converſis, ſive ad Monachos.

Flacci Alcuini epiſtola de confeſſione peccatorum facienda ad pueros S. Martini.

De S. Adalberto Pragenſi Epiſcopo & Martyre, Ottoni III. Imperatori perquam familiari, Pruſſorum, Bohemorum, Polonorum & Hungarorum Apoſtolo, Auctor æquævus.

Guntheri Monachi in cœnobio Pariſienſi hiſtoria Conſtantinopolitana ſub Balduino circa A. D. 1203.

De Adalhaide conjuge Ottonis I. Imp. Matre Ottonis II. Imp. Avia Ottonis III. Imp. libri duo, Autore familiari ejus, ut videtur, *Odilone* Cluniacenſi.

Fauſti Rheginenſis admonitio.

Fauſti Rhegienſis Epiſcopi epiſtolæ, una cum *Cæſarii*, *Eufraſii*, *Græci*, *Sedati*, *Taurentii* & *Victurini* epiſtolis ad Ruricium Epiſcopum Lemovicenſem.

Ruricii Lemovicenſis Epiſcopi epiſtolarum libri duo.

Deſiderii Epiſcopi Cadurceni epiſtolarum liber.

Ad Deſiderium Epiſcopum Cadurcenum epiſtolæ *Abbonis*, *Auiulfi* *Bertegyſeli*, *Chanulfi*, *Conſtantii*, *Dadonis*, *Elegii*, *Felicis*, *Galli*, *Palladii*, *Pauli*, *Rauracii*, *Sigeberti* Regis, *Sulpitii*, & *Veri*; Item Epiſtola *Sulpitii* ad Verum.

Evanti Abbatis epiſtola contra eos, qui ſanguinem animalium immundum eſſe judicant, & carnem mundam eſſe dicunt.

S Adamanni Scoti libri 3. de S. Columba Scoto, Presbytero & Confeſſore, qui circa annum Domini 565. floruit.

Cogitoſus de S. Brigida Virgine Scota, quæ ſub Juſtino ſeniore Imp. A. 521. obiit.

Acta S. Albani Martyris incerto Autore, ſed eſſe videtur autor *Sigeardus* Monaſterii S. Albani Monachus.

Item alia Acta ejusdem S. Albani & Sociorum incerto Autore, ex MS. Windbergenſi.

Vitæ

Vita nobilis viri Henrici a Zwifaltach Suevi, in Monaſterio Ochſenhauſano Prioris religioſiſſimi, ſcripta a *Monacho Ochſenhauſano.*

Synodus Regiaticina; Item Conventus Ticinenſis.

Genealogia Caroli M. Autore anonymo, ſcripta Anno Domini 867.

Acta S. Guthberti Lindisfarnenſis Epiſcopi a Venerabili *Beda* heroico carmine conſcripta.

Epigrammata ſeu hymni ſacri illuſtrium Virorum, antiquorum Patrum Monaſterii S. Galli, videlicet *Bernardi* Abbatis S. Galli, *Columbani*, *Eckerardi*, *Hartmanni*, *Notkeri* Balbuli, *Notkeri* Medici, *Ratperti*, *Strabi Galli* Fuldenſis, *Tutelonis*, *Waldrammi*, & *Anonymorum* variorum carmina ex MStis codicibus S. Galli edita, cum notis Caniſii.

S. Althelmi Schireburnenſis apud occidentales Saxones Epiſcopi libri duo carmine ſcripti: *primus* de laude Virginum; *alter* de octo principalibus vitiis.

Theodulphi Abbatis Floriacenſis poſtea Epiſcopi Aurelianenſis Elegiæ epiſtolares, de ſuo exilio ad Modoinum, & Aigulfum: Item Reſponſoria epiſtola Elegiaca *Modoini* Epiſcopi ad Theodulphum.

S. Galli Confeſſoris ſermo dictus Conſtantiæ in templo S. Stephani, in conſecratione Johannis Epiſcopi Conſtantienſis.

Vita S. Magni, Autore *Theodoro* S. Magni diſcipulo, Monacho ad S. Gallum, Campedonenſi Abbate primo.

S. Oreſii Abbatis de ſex cogitationibus Sanctorum libellus: Item Anonymi carmen de S. cruce.

Flacci Albini ſeu *Alcuini* Dialectica & Grammatica.

Admonitio de Synodo Regiaticina ſupra allegata, ex literis *Velſeri* II. viri Auguſtani.

Synodus Auguſtana A. 952. habita, ex MS. Weingartenſi.

Synodus Engilenhemenſis A. C. 948. habita, ex eodem MS. Weingartenſi.

TOMUS SEXTUS isque ultimus Antiquæ Lectionis 45. monumenta Veterum complectitur. Exhibentur enim hoc tomo:

Barlaami de Seminaria Epiſcopi Gyracenſis epiſtolæ ad Græcos, de unione cum Romana Eccleſia, & proceſſione ſancti Spiritus: cum epiſtolis *Alexii Calocheti*, & *Demetrii Theſſalonicenſis* ad Barlaamum.

Ejusdem Ethica ſecundum Stoicos.

Humberti Sylvæ Candidæ Epiſcopi S.R.E. Car-

Cardinalis & Leonis IX. ad Imperatorem CPlitanum Legati, adverſus calumnias Michaëlis Patriarchæ CPlitani & Leonis Archiepiſcopi Achridani in Bulgaria liber, cui præmittitur *Michaelis* & *Leonis* epiſtola.

Ejuſdem Humberti liber contra Nicetam Pectoratum Presbyterum & Monachum Monaſterii Studiani Conſtantinopoli: cujus *Nicetæ* libellus contra Latinos præfigitur. Acceſſit brevis relatio rerum Conſtantinopoli ab Apoſtolicæ ſedis Legatis geſtarum, cum excommunicatione Michaëlis Pſeudopatriarchæ.

S. Anshelmi Lucenſis Epiſcopi libri 2. contra Guibertum Antipapam pro defenſione Gregorii VII. legitimi Pontificis Romani.

Ejuſdem Anſelmi Collectanea.

Epitome bellorum, quæ a Chriſtianis Principibus pro recuperatione terræ ſanctæ ſuſcepta ſunt, (in qua etiam deſcriptio Palæſtinæ, & multa de Mahomete,) ab incerto autore conſcripta.

Burchardi de Monte Sion deſcriptio terræ ſanctæ.

Rudolphi de Frameynsberg itinerarium in Palæſtinam, ad montem Sinai, & in Ægyptum A. D. 1346.

Walafredi Abbatis ſermo ſeu tractatus de

ſubverſione Hieruſalem, in cap. XIX. Evangelii S. Lucæ.

Flacci Albini ſeu *Alcuini* in natalem S. Wilibrordi Archiepiſcopi homilia; Ejusdem liber de vita & rebus geſtis S. Wilibrordi carmine conſcriptus, & Elegia in S. Wilgiſum parentem S. Wilibrordi.

Alcuini ejusdem epiſtola de illo Canticorum loco: *ſexaginta ſunt Reginæ, & octoginta Concubinæ;* Item epiſtola ejusdem, ut videtur, *Alcuini* de cæremoniis baptismi ad Carolum Imperatorem Auguſtum.

Vita & res geſtæ S. Henrici I. Imperatoris, incerto Autore.

Brevis relatio de origine, fundatione & progreſſu Monaſterii Windbergenſis in Bavaria ordinis Præmonſtratenſium.

Fragmentum ad *Alcuini* libellum de virtutibus & 8. vitiis principalibus, cum Epitaphio Alcuini.

Epitome canonum, quam *Adrianus I.* Pontifex Carolo M. Romæ obtulit.

Officium de Carolo Magno.

Martyrium S. Deſiderii Viennenſis in Gallia Epiſcopi, ex antiquis membranis ab *Adone* ejusdem eccleſiæ Epiſcopo collectum, A. D. 870.

Epiſto-

Epiſtola *Eugippii* Abbatis in vitam S. Severini, ad Paſchaſium Diaconum.

Vita Gregorii M. Pont. Max. ab incerto Autore conſcripta.

De Vita S. Gebhardi Conſtantienſis Epiſcopi libri duo, ex antiquorum relatione & traditione A. D. 1511. conſcripti per *Felicem Manilium.*

Theodulphi Aurelianenſis Epiſcopi, & aliorum poëmata quædam.

Carmina incerti Autoris de Carolo M. & Leonis Pont. Max. ad eundem Carolum, adventu.

Walafridi Strabi poëmata.

Hortulus *Walafridi Strabi* ad Grimaldum cœnobii S. Galli Abbatem.

Rabani Martyrologium.

Notkeri cognomento *Balbuli* Monachi S. Galli Martyrologium.

Eckerhardi Decani S. Galli de vita *B.* Notkeri cognomento Balbuli; Item actus ſive proceſſus canonizationis ejusdem B. Notkeri, permiſſu & autoritate Leonis X. à Notariis juratis publica fide conſcriptus.

Sequuntur Monumenta Salisburgenſia X. a Johanne Steinhauſero Senatore Salisburgenſi Caniſio oblata, quorum nonnulla jam antea in Tomo II. Antiquæ Lectionis

pro-

prodierant, hîc vero pleniora & integriora. Sunt autem:

I. Hiſtoria de miraculis S. Vitalis primi Abbatis Monaſterii S. Petri Salisburgi, & ſecundi Epiſcopi ibidem.

II. Hiſtoria S. Rudberti Epiſcopi Salisburgenſis.

III. Vita S. Erentrudis Virginis.

IV. Vita S. Rudberti primi Epiſcopi Salisburgenſis, autore S. Eberhardi Archiepiſcopi Salisburgenſis Diſcipulo.

V. Notitia donationum factarum Eccleſiæ Salisburgenſi & S. Petro.

VI. Vita S. Virgilii Epiſcopi Salisburgenſis.

VII. Vita S. Eberhardi Epiſcopi Salisburgenſis.

VIII. De S. Hartwico Epiſcopo Salisburgenſi.

IX. Catalogus Epiſcoporum & Archiepiſcoporum Salisburgenſium.

X. Vita S. Gebehardi Archiepiſcopi fundatoris Eccleſiæ Admuntenſis.

Acceſſit chronicon Salisburgenſe ab A. 580. usque ad A. 1475. ex bibliotheca Alberti Hungeri.

Deſcriptio terræ ſanctæ Autore *Ansbelmo* ordinis Minorum de obſervantia.

Ja-

Jacobi Vitriaci præfatio in hiſtoriam orientalem & occidentalem.

II. Caniſium imitatus Stevartius ipſe quoque veteres aliquos Scriptores collegit. Sed iſta collectio in uno tomo ſubſtitit, cujus hæc eſt epigraphe:

Tomus ſingularis inſignium Auctorum tam Græcorum quam Latinorum, quos ex variis bibliothecis accerſitos nunc primum in lucem prodire & publice prodeſſe juſſit Petrus Stevartius, Leodius, Theol. D. SS. Literarum in Academia Ingolſtadienſi Profeſſor, Procancellarius, Mauricianus ibidem Paſtor & Canonicus Leodienſis. Ingolſtadii, ex typographia Ederiana, apud Eliſabetham Angermariam, Viduam, Anno Domini M DC XVI.

Agmen ducunt *Etherii*, (qui interdum etiam Heterius, Itherius & Hiterius a librariis nominatur,) Epiſcopi Vxamenſis, & *Beati* Presbyteri, adverſus Elipandum Archiepiſcopum Toletanum, libri duo de adoptione Filii Dei, nunc primum ex bibliotheca Toletana in lucem deprompti. Opus hoc eruditum quidem, ſed ob ſolœciſmos & barbarismos minus grammaticum Stevartius eſſe aſſerit. Ob argumenti cognationem his Etherii & Beati libris

bris ſubjungitur fragmentum contra Folmarum, qui præter alios errores in Neſtorii & Elipandi hæreſin incidit. Obſervat autem Stevartius, quod Folmarum vaſto volumine refutaverit *Gerobus* Præpoſitus Reichenspergenſis, & quod etiam Decanus ejusdem Monaſterii in tractatu de inveſtigatione Antichriſti Folmarum aggreſſus fuerit. Utrumque opus autem in Bavaricis bibliothecis latere aſſerit, & publica luce non indignum judicat, niſi Scriptores iſti dum unum extremum Neſtorianiſmi refutant, ad alterum h. e. Eutychianiſmum ſeu hodiernam Lutheriſmi ubiquitatem lapſi fuiſſent, ut Stevartius per calumniam Pontificiis pariter & Reformatis ſolennem loquitur. Interim ex apologetico, quod *Adamus* Decanus Reichenſpergenſis contra Folmarum conſcripſit, præfationem & principium libri exhibet. Sequitur *Andronici CPlitani* ex Imperatoria Comnenorum familia Dialogus contra Judæos, cum præfatione Latini interpretis Johannis Livineji, qui opus hoc ſcriptum judicat A. C. 1327. Quæ chronologia ſi vera eſt, non poteſt Euthymius Zigabenus pro autore hujus operis haberi, quæ Cardinalis Sirleti fuit ſententia, cum Euthymius Zigabenus duodecimo floruerit ſeculo. Subjicitur

citur huic dialogo catalogus Autorum veterum & recentiorum, qui contra Judæos ſcripſerunt ex bibliotheca Theologica Johannis Molani; Item *Baſilii Seleucienſis* Epiſcopi demonſtratio adverſus Judæos de adventu Chriſti, interprete Franciſco Turriano; Collectanea contra eosdem ex Scripturis & ſanctis Patribus; Miſcellanea quædam de hæreſibus & hæreticis; *Photii* Archiepiſcopi CPlitani liber de voluntatibus in Chriſto, quæ dicuntur gnomicæ, Franc. Turriano interprete, cum diſſertatiuncula de ſcriptione Photiana, & quanti ponderis ſint argumenta, quæ adfert pro ſua ſententia ſtabilienda; *Anaſtaſii Sinaitæ* Patriarchæ Antiocheni orationes 5. I. de SS. Trinitate, II. de incircumſcripto, III. de incarnatione Chriſti, IV. de paſſione & impaſſibilitate Chriſti, V. de reſurrectione, interprete Franciſco Turriano; & *Johannis Chryſoſtomi* Archiepiſcopi CPlitani brevis interpretatio in caput I. Evangelii ſecundum Johannem, interprete D. Gerardo Voſſio Eburone. Tractatum contra errores Græcorum de proceſſione Spiritus S., de animabus defunctorum, de azymis & fermentato, de obedientia Romanæ Eccleſiæ, editum Conſtantinopoli in ædibus Fratrum Prædicatorum

rum A. D. 1252. quem Stevartius ſine Autoris nomine edidit, autorem habere *Pantaleonem* aſſerit Combefiſius in præfatione auctarii noviſſimi. Pœnitentiale *Rabani* Archiepiſcopi Moguntini, quod Stevartius exhibet, diverſum eſt ab illo Rabani pœnitentiali, quod Antonius Auguſtinus jam vulgaverat. Excipiunt hoc pœnitentiale incerti Collectoris ſtatuta canonum de officio Sacerdotum, & liber pœnitentialis ex ſcrinio Romanæ eccleſiæ aſſumtus, nec non *Halitgarii* præfatiuncula ad pœnitentiale Romanum. Extrema hujus tomi monumenta ſunt chronicon incerti autoris a nativitate Domini usque ad A. C. 1167. & Benedictio Dei, h. e. commentariolus, quomodo Deus præcipue per Pſalmos benedicendus atque laudandus ſit, ex *Caſſiodoro* & *Iſidoro* magna ex parte contextus ab Anonymo quodam, ſed, ut videtur, Monacho Ratisbonenſi, ad Bathuricum Epiſcopum Ratisbonenſem, qui ſedem illam obtinuit anno Redemptoris DCCCXIV.

III. Neque hic prætereundos exiſtimo Jacobi Gretſeri libros de Cruce, cum in ſecundo tomo editionis Ingolſtadianæ A. C. 1600. variæ Patrum, veterumque Scriptorum homiliæ, epiſtolæ, & relationes de cruce contine-

tineantur. Index a Gretſero præmiſſus talis eſt: de Inventione crucis *Alexander* Monachus, ex *Georgio Hamartolo*, ex *S. Ambroſio*, epiſtola *S. Paulini*, ex *Sulpicio Severo*, ex *Ruffino*, ex *Theodoreto*, ex *Socrate*, ex *Sozomeno*, ex *Nicephoro*, ex *Leone Imperatore*, & *Petrus Damianus*. De Exaltatione crucis ex Typico *S. Sabæ*, ex *Curopalata*, *Sophronius* Patriarcha Hieroſolymitanus, *Andreæ* Archiepiſcopi Cretenſis orationes duæ, *Joſephus* Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, *Theophanes Cerameus* Archiepiſcopus Tauromeniæ in Sicilia, *Leo Imperator*, *Germanus* Patriarcha CPlitanus, *Philotheus* Patriarcha CPlitanus, *incertus Autor*, *incertus Autor* falſo Chryſoſtomus, & *Macarius* Archiepiſcopus Philadelphienſis. De Adoratione crucis media Quadrageſima ex Typico *Sabæ*, ex *Triodio Græcorum*, ex *Curopalata*, *S. Chryſoſtomus*, *Sophronius* Patriarcha Hieroſolymitanus, *Theodorus Studites*, *Germanus* Patriarcha CPlitanus, *Johannes Xiphilinus* Patriarcha CPlitanus, *Philotheus* Patriarcha CPlitanus, *incertus Autor*, & *Theophylactus* Bulgariæ Archiepiſcopus. De Feſto crucis Kalend. Auguſti, ex Typico S. *Sabæ*, *Timotheus* Presbyter Antiochenus. De Paraſceve ex libro Antiphon. *Gregorii Magni*, *S. Athanaſius*, & *Chryſoſtomi* oratio-

tiones tres. In crucem abſolute *S. Ephræm*, *S. Chryſoſtomus*, duo fragmenta *Methodii*, ex *Damaſceno*, Fragmentum ex *Severiano* Gabalorum Epiſcopo. De Apparitionibus crucis, ex *Gelaſio* de ſigno crucis, quod apparuit Conſtantino Magno, epiſtola *S. Cyrilli* de crucis ſigno tempore Conſtantini Imper. viſo, de cruce Apameenſi ex *Procopio*, de cruce ad templum S. Sergii miſſa ex *Theophylacto Simocate*, & *Petrus Damianus* de exaltatione S. crucis. Quibus accedunt aliqua dubiæ fidei monumenta, & oratio *Germani* Patriarchæ CPlitani de reſtitutione imaginum.

IV. Idem Gretſerus A. C. 1612. Lucæ Tudenſis tractatum contra Albigenſes, & ſuccedaneos aliquot Scriptores contra Waldenſes edidit. Sunt autem illi Scriptores Waldenſibus oppoſiti *Reinerus*, *Pilichdorſius*, & aliquis *Anonymus*. Aliam triadem Scriptorum anti-Waldenſium Gretſerus A. C. 1614. Ingolſtadii vulgavit, nempe *Ebrordum* Bethorienſem, *Bernardum* Abbatem Fontis Calidi; & *Hermengaudum*.

V. Theodorum Peltanum 17. homilias Patum Græcorum ante annos 1200. in præcipuis Chriſti feſtis publice habitas latine reddidiſſe, in unum volumen collegiſſe, & Ingol-

golſtadii A. C. 1579. edidiſſe, Antonius Poſſevinus in apparatu Tom. p. 466. teſtatur.

VI. Contulit etiam nonnihil ad bibliothecas Patrum Jacobus Pontanus Jeſuita. Prodiit enim Ingolſtadii A. C. 1603. volumen varia Patrum monumenta continens, hoc titulo inſcriptum:

SIMEONIS Junioris, Theologi, Presbyteri & Præpoſiti Monaſterii ſanctiſſimi Martyris Mamantis ad Xylocercum, de fide, & moribus tum chriſtianis tum monaſticis orationes XXXIII. Ejusdem divinorum amorum, ſive commentationum ſacrarum liber ſingularis; Ejusdem capita moralia ducenta duodetriginta.

Acceſſerunt:

Scholaſtici cujusdam dialogus de Deo ad Simeonem Theologum.

BASILII Monachi & Presbyteri aſceticæ vitæ deſcriptio.

JOANNIS Carpathiorum Epiſcopi ad Monachos ex India capita 82.

Ex Capitibus THEODORI Edeſſeni 50.

Ex vita S. Syncleticæ 10.

Ex ELIÆ Presbyteri ſententiarum ex diverſis Florilegio florilegium.

Decerpta ex Florilegio PETRI Abbatis.

LEONIS Imp. Canticum compunctionis.

Ejusdem argumenti canon THEOLEPTI Epiſcopi Philadelphienſis.

Canon agentis animam, ex Græcorum Euchologio.

Alius canon peccatoris ad ſanctiſſimam Deiparam, ex eodem.

SIMEONIS Archiepiſcopi Theſſalonicenſis de divino templo, de ejus miniſtris, de ſacris eorum veſtibus, de ſacroſancta myſtagogia ſive Miſſa commentariolus.

Omnia nunc primum ex bibliotheca Sereniſſimi utriusque Bavariæ Ducis Maximiliani depromta, & latinitate donata à Jacobo Pontano Societatis Jeſu.

Notamus autem Jeſuitæ hujus fidem in edendis Patribus non eſſe usque quaque bonæ notæ. Sane Simeonis Theſſalonicenſis tractatum de templis & Miſſa commendans Jacobus Goar in euchologio Græcorum p. 211. extare aſſerit quidem illum tractatum a Jacobo Pontano editum, ſed græcum textum hactenus defuiſſe, fortaſſe idcirco ſuppreſſum, quia nimio interpretis zelo, ubi nullum erat obvium periculum, reſciſſus fuerat & mutilatus. Quæ res etiam

præ-

prædictum Goarum movit, ut p. 212. & ſeqv. & textum græcum exhibere, & fideliorem verſionem addere non gravatus fuerit.

VII. Idem Pontanus Ingolſtadii A.C.1604. conjunctim edidit Philippi *Solitarii* dioptram, *Nicolai Cabaſilæ* de vita in Chriſto libros 6. *Johannis Carpathii* capita hortatoria, *Philothei* CPlitani laudationem in Baſilium, Gregorium Nazianzenum, & Chryſoſtomum, ut indicat bibliotheca Telleriana p. 26. Extant vero etiam in hoc volumine *Michaelis Glycæ* duæ diſputatiunculæ, quod me docet doctiſſimus Cave hiſtor. liter. p. 654. Ipſe enim hanc Patrum collectionem non habeo ad manus.

VIII. Poſſideo tamen aliam Patrum collectionem eodem anno ab eodem Pontano editam, cujus titulus eſt:

THEOPHYLACTI SIMOCATTÆ *Expræfecti & Obſervatoris Coactorum hiſtoriæ Mauricii Tiberii Imperatoris libri VIII. Item* GEORGII PHRANZÆ *Protoveſtiarii Chronicorum de ultimis Orientalis Imperii temporibus, de Sultanorum Osmanidarum origine, ſucceſſione, rebus geſtis usque ad Mahometem II. de rebus denique Peloponneſiacis ante & poſt captam Conſtantinopolim libri III.*

Epiſtola GEORGII TRAPEZUNTII, *qua Johannem Palæologum Imper. hortatur, ut ad Synodum in Italia celebrandam proficiscatur. Omnia ex bibliotheca Sereniſſimi Maximiliani utriusque Bavariæ Principis deprompta, in latinum converſa, & notis illuſtrata a Jacobo Pontano Societatis Jeſu. Ingolſtadii Anno MDCIV.*

Et Phranzæ quidem Chronicon latine tantum, Simocattæ autem hiſtoria, & Trapezuntii epiſtola græce ſimul exhibentur.

IX. Non prætermittenda inter Ingolſtadienſes Patrum bibliothecas collectio a Tengnagelio adornata, & hac inſcriptione gaudens:

Vetera Monumenta contra Schiſmaticos jam olim pro Gregorio VII. aliisque nonnullis Pontificibus Romanis conſcripta, & nunc primum in lucem vindicata, ſtudio Clariſſimi & eruditisſimi Viri, Domini Sebaſtiani Tengnagel J. V. Doctoris, & Cæſarei Viennæ Bibliothecarii, ad Reverendiſſimum & Illuſtriſſimum Præſulem ac Dominum D N. Melchiorem, Epiſcopum Viennenſem nominatum &c. Anno M DC XII. Ingolſtadii.

Sunt autem iſta monumenta vetera:

Epiſtola S. *Gebhardi* Archiepiſcopi Salisburgenſis ad Hermannum Epiſcopum Meten-

tenſem pro Gregorio VII. Pontifice Maximo, contra ejusdem temporis ſchiſmaticos.

Vita & res geſtæ S. Altmanni Epiſcopi Paſſavienſis, in quibus præclara de Gregorio VII. Pont. Max. lector inveniet.

Vita B. Tiemonis Archiepiſcopi Salisburgenſis, qui a Schiſmaticis ſub Gregorio VII. & Urbano II. Romanis Pontificibus plurima perpeſſus, & tandem martyrii corona redimitus eſt.

Vita S. Anſelmi Epiſcopi Lucenſis, qui Gregorii VII. Pont. Max. familiaris, diſcipulus & ſtrenuus propugnator fuit.

Vita Comitiſſæ Mathildis, duobus libris a *Domnizone* Presbytero carmine conſcripta, eximium ſane antiquitatis monumentum, in quo de Gregorii VII. Pont. Max. inſigni ſanctitate & morum innocentia, deque Urbano II. Paſchali II. Lector non pauca reperiet.

Bernaldi Presbyteri Conſtantienſis de vitanda Excommunicatorum communione, de reconciliatione Lapſorum, & de conciliorum, decretorum, decretalium, ipſorumque Pontificum Romanorum autoritate liber.

Synodus Moguntina in cauſa Caroli Conſtantienſis Epiſcopi Simoniaci ſub Sigefrido

Archiepiſcopo Moguntino, una cum ſex ejusdem *Sigefridi* epiſtolis, quarum quatuor ſunt ad Alexandrum II. Pont. M. duæ ad Gregorium VII. Acceſſerunt Cleri populique Moguntini ad Sigefridum literæ, quibus eum Cluniaco ad ſuam ſedem revocant.

Stephani Epiſcopi Halberſtatenſis & S. *Anſelmi* Archiepiſcopi Cantuarienſis epiſtolæ duæ adverſus Schiſmaticos, ſub Gregorio VII. & Urbano II. Romanis Pontificibus.

Commentariolus *Heſſonis* Scholaſtici de tractatione pacis inter Calliſtum II. Pontif. Rom. & Henricum V. Imper. anno Redemptoris MCXIX. deque Concilio Remenſi.

Variæ hactenus ineditæ epiſtolæ 79. Pontificum, Epiſcoporum, Imperatorum, Regum, Principum & aliorum, quarum lectio mirifice conducit ad illuſtranda ea tempora, quibus eccleſiam Dei ſchiſmata diſtraxerunt, præcipue ſub Gregorio VII. Urbano II. Paſchali II. Alexandro III. Innocentio IV. & Gregorio IX. Romanis Pontificibus, Imperatoribus autem Henrico IV. Henrico V. Friderico I. & Friderico II.

X.

X. Anno poſt editam hanc Tengnagelii collectionem proximo Gretſerus idem, de quo ſupra theſ. III. & IV. egimus, epiſtolas quorundam Pontificum Romanorum ad Principes quosdam & Reges Francorum collegit, & huic operi talem titulum præfixit:

Volumen epiſtolarum, quas Romani Pontifices Gregorius III. Stephanus III. Zacharias I. Paulus I. Stephanus IV. Adrianus I. & Pſeudopapa Conſtantinus miſerunt ad Principes & Reges Francorum, Carolum Martellum, Pipinum & Carolum Magnum, olim ſtudio & cura ipſius Caroli M. collectum, nunc tandem publici juris factum a Jacobo Gretſero Societatis Jeſu Theologo, ad Reverendiſſimum & Illuſtriſſimum Principem ac Dominum DN. Henricum Epiſcopum Auguſtanum. Ingolſtadii M DC XIII.

Ejusdem Gretſeri ſtudio Ingolſtadii 1616. prodierunt variorum Pontificum ad Petrum Cnapheum epiſtolæ 10. Græco-latinæ, una cum *Gregorii Acindgni* libris duobus de eſſentia & operatione Dei, ut indicat Bibliotheca Jeſuitica Sotvelli p. 371.

XI. Multa vetera monumenta in tomis antiquæ ſuæ lectionis ex tenebris eruiſſe

Henricum Caniſium ſub initium hujus capitis retulimus. Nunc ſub finem hujus Capitis addimus, eundem Caniſium Ingolſtadii A. C. 1600. edidiſſe Chronicon *Victoris* Epiſcopi Tunnunenſis, Chronicon *Johannis Biclarienſis* Epiſcopi Gerundenſis, Legationem *Luitprandi* Epiſcopi Cremonenſis ad Nicephorum Phocam nomine Ottonis Imperatoris, & Synodum Bavaricam ſub Taſſilone Duce, quæ collectio commemoratur in catalogo Biblioth. Tellerianæ p. 26.

CAP. VIII.

DE
BIBLIOTHECIS PATRUM ANTVERPIENSIBUS.

I. Homilias IV. Sanctorum Patrum Epiſcoporum Methodii, Athanaſii, Amphilochii, & Johannis Chryſoſtomi græce & latine edidit Petrus Pantinus Tiletanus Interpres, Antverpiæ apud Joachimum Trognæſium 1598. Et prima quidem ex iſtis homiliis eſt *Methodii* Martyris & Epiſcopi Patrenſis de occurſu Domini & Simeonis, ſeu de B. Virginis purificatione, quod feſtum Methodius græce τὴν τῆς ἀπαντήσεως ἡμέραν appellat, cum alii ὑπαντὴν, vel ὑπαπάντην appellent. Exiſti-

ſtimat autem Pantinus ex hac Methodii homilia probari poſſe, quod feſtum purificationis ante Juſtiniani tempora inſtitutum fuerit, cum Methodius aliquot ſeculis Juſtinianum præceſſerit. Verum nondum liquet autorem hujus homiliæ eſſe Methodium Seniorem, & non potius Juniorem aliquem Methodium, vel etiam alium quempiam, qui Methodii nomen ſibi arrogavit. Equidem præter Pantinum etiam Leo Allatius in diatriba de ſcriptis Methodiorum p.341. hanc homiliam Methodio non Juniori, ſed Seniori Patareno & poſtea Tyrio Epiſcopo vindicat, quam ſententiam etiam fovet Combefiſius in notis ad Amphilochii orationem in feſtum Hypapantes. At diverſam ſententiam tenet Gretſerus de cruce in duo fragmenta Methodii, ubi hanc homiliam tribuendam aſſerit vel Methodio Patriarchæ CPlitano, qui ſub Theophilo & ſucceſſore ejus Michaele confeſſionis gloria floruit, vel Methodio, qui ſucceſſit Germano, & cujus ſunt homiliæ de cruce. Eidem ſententiæ aſtipulatur Caſimirus Oudinus in ſupplemento de Scriptoribus eccleſiaſticis p. 22. & 23. Ubi tamen obiter noto, quod Oudinus inter autores, qui hanc Methodii homiliam Methodio Seniori tribuerunt, perperam Baronium

nium numeret, cum tamen Baronius in Martyrologio feſtum Hypapantes ſub Juſtiniano inſtitutum cenſeat, ideoque aſſerat, nullum vel Latinorum vel Græcorum Patrum, qui ante Juſtiniani imperium vixerunt, ſermonem in feſtum occurſus Domini ſcriptum reliquiſſe. Secunda homilia eſt *Athanaſii* Epiſcopi Alexandrini in diem Paraſceves, quem inter ſpuria Athanaſii opera Benedictini e Congregatione S. Mauri in nova editione operum Athanaſii Pariſienſi A. 1698. recenſere minime dubitarunt. Tertia eſt *Amphilochii* Iconienſis Epiſcopi in diem Sabbathi, quam poſtea etiam Combefiſius inter opera Amphilochii vulgavit. Quarta denique eſt *Johannis Chryſoſtomi* Epiſcopi CPlitani in ſanctum Paſcha.

II. Idem Pantinus alias quaſdam Patrum variorum homilias græce & latine poſt ſexennium vulgavit. Titulus eſt:

Conciones Græcorum Patrum a Petro Pantino Tiletano Decano Bruxell. nunc primum græce editæ, latineque converſæ. Antverpiæ apud Joachimum Trognæſium. M.DC.IV. in 8.

Continentur autem hoc volumine:

I. *Johannis Chryſoſtomi* homilia in natalem

lem Domini noſtri Servatoris, ex libris Pantini, accedente editione Auguſtana.

II. *Ejusdem* homilia in Præcurſorem.

III. *Antiochus* ad Euſtathium de cogitationibus.

IV. *Johannis Damaſceni* homilia de Sabbatho ſancto.

V. *Ejusdem* epiſtola de corpore & ſanguine Domini.

VI. Fragmentum copioſius de eapſe re, ex Bibliotheca Laurentiana Regis Hiſpaniarum.

VII. Annotationes Pantini in priorem Orationem Joannis Damaſceni de nativitate B. Virginis a Billio editam & verſam.

VIII. *Germani* Archiepiſcopi CPlitani homilia de præſentatione D. Virginis in templo.

III. In eadem urbe apud Caſparem Bellerum A. C. 1614. prodiit:

Catena Græcorum Patrum in Proverbia Salomonis, R. P. Theodoro Peltano Soc. Jeſu Theologo interprete. In Eccleſiaſten B. Gregorii Thaumaturgi Metaphraſis Græcolatina. In Canticum Canticorum paraphraſis Michaelis Pſelli.

Et Catena quidem in Proverbia contexta eſt ex *Autore Catenæ, Apollinario, Baſilio, Chryſoſtomo,*

ſtomo, Cyrillo Alexandrino, Didymo, Diodoro, Epiphanio, Evagrio, Euſebio, Euſtathio, Hippolyto, Juliano, Olympiodoro, Origine, & *Polychronio*, quorum verba latine tantum ex Peltani verſione exhibentur. Eſt autem hæc Peltani verſio opus poſthumum, cujus editionem Johannes de Pineda procuravit. *Gregorii Thaumaturgi* metaphraſis in Eccleſiaſten primum latine, ac deinde græce apparet. Verſionem autem Andreas Schottus ex duabus aliorum verſionibus nempe Jacobi Billii & Johannis Monachi Brigittani concinnavit. Græco textui ſubjiciuntur annotationes & catalogus eorum, qui in Salomonis proverbia, Eccleſiaſten, & Canticum Canticorum ſcripſerunt. Adjecit idem, quem paulo ante nominavimus, Andreas Schottus *Michaelis Pſelli* paraphraſin in Canticum Canticorum politicis verſibus deſcriptam, partim ex ſua, quoad primum caput, partim ex Franciſci Zini verſione, quoad reliqua capita. Obſervat autem verſus politicos ſeu populares rythmos dici, qui ſyllabis quindecim ita conſtant, ut cujusque verſus prior pars octavam ſyllabam integra dictione abſolvat.

IV. Peltanianæ in Proverbia Patrum catenæ

tenæ jungimus Corderianam Patrum in Pſalmos catenam. Prodiit enim A. C. 1643. Antverpiæ ex officina Plantiniana Balthaſaris Moreti

Expoſito Patrum Græcorum in Pſalmos à Balthaſare Corderio Soc. Jeſu ex vetuſtiſſimis Sac. Cæſar. Majeſtatis, & Sereniſſimi Bavariæ Ducis MSS. Codicibus ἀνεκδότοις *concinnata, in paraphraſin, commentarium & catenam digeſta, latinitate donata, & annotationibus illuſtrata.*

Hæc in Pſalmos expoſitio in tres tomos diſtincta eſt, unoquoque tomo quinquaginta Pſalmos continente. Præcedit autem in ſingulos Pſalmos Anonymi cujusdam Scholiaſtæ paraphraſis. Hanc excipit Theodori Heracleotæ commentarius. Tum ſequitur Catena ex variis Patribus contexta. Ultimum in ſingulis Pſalmis locum occupant Corderii annotationes. Patres autem, ex quibus catena in Pſalmos conflata eſt, ſunt *Athanaſius, Ammonius, Anonymus, Apollinarius, Aſterius, Baſilius, Gennadius, Georgius Alexandrinus, Gregorius Nazianzenus, Gregorius Nyſſenus, Didymus, Dionyſius Areopagita, Euſebius Cæſarienſis, Heſychius, Theodoretus, Theodorus Antiochenus, Theodorus Heracleota, Iſidorus, Cyrillus Alex-*

an-

andrinus, Maximus, Pachymera, Chryſoſtomus, Pſellus, & Origenes.

V. Idem Corderius ibidem catenam Patrum in Lucam edidit, cujus hic eſt titulus:

Catena ſexaginta quinque Græcorum Patrum in S. Lucam, quæ quatuor ſimul Evangeliſtarum introducit explicationem; luce ac latinitate donata, & ex aliis Patribus tam Græcis quam Latinis ſuppleta, & annotationibus illuſtrata a Balthaſare Corderio Antverp. Doctore Theologo Soc. Jeſu. Antverpiæ, ex officina Plantiniana, A. C. M DC XXVIII. in fol.

Patres, ex quibus hæc catena concinnata eſt, ſunt: *Ambroſius, Amphilochius, Anaſtaſius,* Ἀνεπίγραφος ſeu *Anonymus, Apollinarius, Aſterius, Athanaſius, Baſilius Magnus, Clemens, Cosmas, Cyrillus Alexandrinus, Cyrillus Hieroſolymitanus, Didymus Alexandrinus, Dionyſius Alexandrinus, Dionyſius Areopagita, Dorotheus, Ephraem Syrus, Epiphanius, Evagrius Scholaſticus, Eunomius, Euſebius Cæſarienſis, Eutyches, Gregorius, Gregorius Nazianzenus, Gregorius Nyſſenus, Hippolytus Martyr, Ignatius, Joſephus, Johannes Caſſianus, Johannes Chryſoſtomus, Johannes Climacus, Johannes Geometra, Irenæus, Iſaac,*

Iſai-

Iſaias, Iſidorus Peluſiota, Juſtinus, Macarius, Chryſocephalus, Macarius Ægyptius, Marcus Archiepiſcopus, Marcus Eremita, Maximus, Methodius, Michael Pſellus, Nicetas cognomento David, Nicetas, Nilus, Oecumenius, Origenes Philo Judæus, Photius, Phoſterius, Procopius Gazæus, Servius, Severus Antiochenus, Severus, Simeon, Simeon Metaphraſtes, Theodoretus, Theodorus Mopſueſtenus, Theophanes, Theophylactus, Titus Boſtrenſis, Victor & *Victorinus;* de quibus ſingulis Corderius breviter diſſerit. Plures autem Patres tam Græci, quam Latini in ſupplementis & annotationibus interſertis allegantur, quorum indicem hic apponere nolumus. Cæterum Corderius hanc catenam in Lucam latine tantum edere voluit, paratus græce & latine edere, ſi multos græci textus deſiderio teneri intelligeret.

VI. Ejuſdem Corderii ſtudio catena Patrum Græcorum in Johannem prodiit, hoc titulo ſignata:

Catena Græcorum Patrum in ſanctum Johannem ex antiquiſſimo græco codice MSto nunc primum in lucem edita, & auſpicatiſſimis Sereniſſimi ac Potentiſſimi Ferdinandi III. Hungariæ & Bohemiæ Regis nuptiis conſecrata, a Balthaſare Corderio, Antverpiano Soc. Jeſu, S. Theol. Doctore

& in Alma Viennenſi Univerſitate Profeſſore. Antverpiæ, ex officina Plantiniana Balthaſaris Moreti M. DC. XXX.

Patres, ex quibus hæc catena conflata eſt, ſunt numero XXI. nempe: *Ammonius*, *Amphilochius*, *Antiochus Ptolemaidis*, *Anonymus*, *Apollinarius*, *Baſilius*, *Gregorius Theologus*, *Gregorius Nyſſenus*, *Didymus*, *Epiphanius*, *Euſebius*, *Theodorus Heracleotes*, *Theodorus Mopſueſtenus*, *Julius Epiſcopus*, *Iſidorus*, *Cyrillus*, *Proclus*, *Severus*, *Photius*, *Chryſoſtomus & Origenes*. Cum autem nonnullos viros doctos & græcæ linguæ peritos ægre tuliſſe animadverteret, quod multitudini potius, quam eruditioribus morem gerens catenam Græcorum Patrum in Lucam latine tantum edidiſſet, hanc in Johannem catenam & græce, ut eruditis ſatisfaceret, & ſimul latine, ut a pluribus legi & intelligi poſſet, dare voluit. Et græcum quidem exemplar, quod in Cardinalis Cuſani bibliotheca hactenus latuerat, ope Heriberti Rosweidi & Petri Lanſſelii nactus eſt, qui bibliothecam illam apud Treviros luſtraverant, & hanc catenam Antverpiam ad ipſum detulerant.

VII. Claudium Sanctesium ſ. de Saintes Sanctorum Patrum liturgias Antverpiæ A.C. 1560. edidiſſe, e variis catalogis cognoſco. Sunt

Sunt autem iſtæ liturgiæ, niſi fallor, liturgia *Jacobi*, liturgia *Baſilii*, quæ anaphora dicitur, & liturgia *Chryſoſtomi.* Nam Launojus cum in hiſtoria Academiæ Pariſienſis ſcripta Sanctesii recenſet, Tom. II. p. 772. primo loco recenſet liturgiam Jacobi, S. Baſilii & S. Chryſoſtomi, aitque, quod inter eas octo capita loco præfationis inſeruerit. Cum autem Launojus addat, hæc omnia Pariſiis extare, vix dubitandum videtur, quin hic Sanctesii tractatus primum Pariſiis editus fuerit, ubi & reliqua ejus opera prodierunt. Dolet autem Launojus hunc ſcriptorem in carcere miſere periiſſe, niſi pereundi cauſa, nempe regicidii defenſio, id juſte poſtulaſſet.

VIII. Paſchales veterum canones in unum volumen collegit Ægidius Bucherius, cui hunc titulum præfixit:

Ægidii Bucherii Atrebatis e Societate JEſu de Doctrina temporum commentarius in Victorium Aquitanum, nunc primum poſt M. C. LXXVII. annos in lucem editum, aliosque antiquos canonum Paſchalium Scriptores, Chronologiæ eccleſiaſticæ illuſtrandæ ac ſtabiliendæ utiliſſimos. Antverpiæ, ex officina Plantiniana Balthaſaris Moreti, A. C. M. DC. XXXIV. in fol.

Canonum autem Paſchalium hoc volumine contentorum hæc eſt ſeries:

Victorii canon annorum 532. ſcriptus anno Chriſti vulgari 457. nunc primum in lucem editus, & uberiore commentario illuſtratus, quo dies & annus paſſionis Chriſti multaque tam veterum Latinorum placita Paſchalia, quam hiſtorica & chronologica eruuntur ac illuſtrantur. Additus eſt in fine *Paſchalis*, Latinorum quorundam *Laterculus*, centum annorum, nempe ab anno Chriſti 312. quo Maxentius a Conſtantino M. victus, ad 411. nunquam antea editus. Accedunt nonnulla Faſtorum Conſularium fragmenta nondum viſa; item vetus Romanorum tempore Conſtantii Imper. Conſtantini Fil. & Liberii Papæ *Kalendarium* ex vetuſtiſſimo MSto.

Hippolyti canon Paſchalis cum brevibus Notis.

Judæorum tempore Chriſti & Machabæorum *Cyclus Paſchalis* 84. annorum, tum ex *Epiphanio* hæreſi 51. tum ex Chronico *Proſperi* manuſcripto nondum edito, fuſiore tractatu expoſitus. In fine additur ejuſdem 84. annorum Cycli typus alius, quo aut huic ſimili Latini quidam uſi, teſte Proſpero.

Ana-

Anatolii Laodicenſis in Syria Epiſcopi canon Paſchalis nunc primum etiam e veteri MSto editus, & commentario illuſtratus.

Paſchales veterum aliquot Patrum, *Philippi* de Cæſarienſi Concilio, *Ambroſii*, *Innocentii I.*, *S. Leonis*, *Theophili Alexandrini*, *Cyrilli*, *Proterii*, *Paſchaſini*, *Dionyſii Exigui* Abbatis, & aliorum epiſtolæ notis marginalibus illuſtratæ. Ex quibus Cyrilli, Paſchaſini, Leonis, & Proterii epiſtolæ commentariis in Victorium inſertæ ſunt.

IX. Annumeramus etiam Antverpienſibus Patrum bibliothecis Patres Apoſtolicos, poſt Cotelerium a Johanne Clerico iterum collectos. Etſi enim titulus falſum editionis locum mentiatur, cum verius Amſtelodami quam Antverpiæ hoc opus excuſum fuerit, quandoquidem tamen titulus Antverpiam nominat, hoc loco opus iſtud recenſebimus. Titulus eſt:

SS. Patrum, qui temporibus Apoſtolicis floruerunt, BARNABÆ, CLEMENTIS, HERMÆ, IGNATII, POLYCARPI *opera edita & inedita, vera & ſuppoſititia; una cum Clementis, Ignatii, Polycarpi Actis atque Martyriis. J. B. Cotelerius Societatis Sorbonicæ Theologus ex*

MSS. Codicibus eruit ac correxit, verſionibusque & notis illuſtravit. Acceſſerunt in hac nova editione notæ integræ aliorum virorum doctorum, qui in ſingulos Patres memoratos ſcripſerunt, & quorum nomina in Præfatione habentur; item Guilielmi Beveregii codex Canonum primitivæ Eccleſiæ vindicatus, Jacobi Uſſerii diſſertationes Ignatianæ, & Joan. Pearſonii vindiciæ epiſtolarum S. Ignatii. Recenſuit & Notulas aliquot adſperſit Joannes Clericus. Antverpiæ Huguetanorum ſumtibus. M.DC. XCVIII.

Digeſta eſt hæc Patrum Apoſtolicorum Sylloge in duo volumina. Et primo quidem volumini præter Johannis Clerici præfationem præmiſſæ ſunt Wilhelmi Laudi Archiepiſcopi Cantuarienſis & totius Angliæ Primatis epiſtola ad Hugonem Menardum de Barnabæ epiſtola, Excerptum ex epiſtola Hieronymi Bignonii ad Hugonem Grotium de epiſtola Clementis Romani ad Corinthios, Iſaaci Voſſii epiſtolæ duæ ad Salmaſium de epiſtolis Ignatii, Stephani Baluzii epiſtola ad Emericum Bigotium de vita & obitu Joh. Baptiſtæ Cotelerii, Elogium Cotelerii ex actis Cleri Gallicani, & geminum denique Cotelerii epitaphium. Sequuntur ipſi Patres Apoſtolici, quorum unicuique & veterum Scripto-

rum

rum teſtimonia, & recentiorum judicia præmittuntur. Primum locum tenet *Barnabæ* epiſtola Græce & Latine cum notis Menardi, Voſſii, Cotelerii, Oxonienſis, & ipſius Clerici, textui ſubjectis. Seorſim additur antiqua hujus epiſtolæ verſio latina. Sequitur *Hermæ* Paſtor cum notis Cotelerii, & Oxonienſis Editoris, quem Johannem Fell Oxonienſem Epiſopum fuiſſe nulli dubitamus. Varias autem lectiones, quas Cotelerius ad calcem rejecerat, hæc editio in margine collocat, ut lectoris oculis ſtatim ſe offerant, isque moleſtia quærendi ſuperſedere poſſit. Inter opera *Clementis* Romani agmen ducunt ejus epiſtolæ ad Corinthios, quibus inter alia Variorum teſtimonia & judicia præmittitur Godofredi Wendelini de Clementis & ejus epiſtolarum tempore divinatio. Præter notas Cotelerii, Junii, Felli, Colomeſii, & Clerici, additæ ſunt nonnullæ aliæ docti cujusdam Scriptoris, qui oræ editionis Cotelerianæ quædam manu ſua alleverat, & hoc imprimis animadverterat, quod prior Clementis epiſtola ad Corinthios ab impoſtore quodam, qui Clementis Alexandrini lacinias Romano aſſuit, interpolata & aucta fuerit. Sequuntur Clementis Conſtitutiones Apoſtolicæ cum notis

Cotelerii & pauculis Clerici; item canones Apoſtolici cum ejusdem Cotelerii notis, quibus cum ob prolixitatem Beveregii annotationes commode miſceri non poſſent, placuit Clerico eas ſeorſim poſt canones Apoſtolicos ex ejus Synodico depromtas addere: Ejusdem autem Beveregii judicium de numero & autoritate canonum Apoſtolicorum, ſimul cum Cotelerii judicio, canonibus Apoſtolicis præmittitur. Ulterius ſequuntur Clementis Recognitionum libri 10. qui latine tantum ex Rufini verſione extant; item Græce & Latine Clementina 19. homiliis conſtantia, quibus *Petri* ad Jacobum, & *Clementis* ad Jacobum epiſtola, quarum poſterior primum Græce & Latine, & deinde Latine tantum ex Rufini verſione exhibetur, præmittuntur; Et denique Clementis de Petri actibus, peregrinationibus & prædicationibus epitome, in qua ipſius etiam Clementis vita continetur. Adduntur etiam his Clementis Romani operibus Martyrium Clementis, & *Ephraimi* Epiſcopi Cherſonis narratio de miraculo, quod Clemens jam mortuus & ſepultus in puero quodam feciſſe dicitur. Et hæc omnia opera Cotelerius notis ſuis illuſtra-

ſtravit, qui etiam Clementina ex RegisGalliæ bibliotheca primus edidit.

Altero volumine Patrum Apoſtolicorum continentur Veterum de Ignatio teſtimonia, ut & Usſerii, Voſſii & Cotelerii in Ignatium præfationes, epiſtolæ *Ignatii* genuinæ, interpolatæ, ſpuriæ, tam quæ Græce, quam quæ Latine tantum extant; item epiſtolarum Ignatii tam genuinarum, quam ſpuriarum antiqua verſio latina. His epiſtolis Ignatii ſubjungitur Ignatii Martyrium, & primo quidem græce cum nova latina verſione, deinde vero latine tantum ex duplici interpretatione veteri, quarum una ex Cottonianis membranis, altera ex veteri Ignatii interprete deſumta eſt. Adduntur etiam *Tiberiani* & *Plinii* ad Trajanum epiſtolæ cum *Trajani* ad Plinium reſponſo. Subjectæ ſunt epiſtolis Ignatii notæ Cotelerii, Voſſii & Uſſerii; Martyrio Ignatii notæ eorundem Cotelerii & Uſſerii, epiſtolis autem Tiberiani, Plinii & Trajani notæ Uſſerii. Ultimus inter Patres Apoſtolici ævi hac bibliotheca contentos eſt *Polycarpus*, cujus epiſtola Græce & Latine exhibetur cum notis Cotelerii & Uſſerii, quibus etiam notulæ criticæ Patricii Junii inſeruntur, quas Uſſerius ſuis in Polycarpi epiſtolam annotatio-

nibus adjunxerat. Additur antiqua verſio epiſtolæ Polycarpi, & Eccleſiæ Smyrnenſis epiſtola de martyrio Polycarpi, Cotelerii & Uſſerii notis illuſtrata, & fragmenta quinque ex reſponſionum capitulis Polycarpo adſcriptis Victoris Epiſcopi Capuani catenæ in 4. Evangeliſtas inſerta, quibus ſubjunguntur duo indices, alter locorum S. Scripturæ, alter verborum & rerum memorabilium, quæ in primo hujus bibliothecæ volumine & priore ſecundi voluminis parte continentur. Poſteriorem autem ſecundi voluminis partem implent 1. Codex canonum eccleſiæ primitivæ vindicatus & illuſtratus a Gulielmo Beveregio, 2. Jacobi Uſſerii prolegomena in epiſtolas Ignatii, de Ignatii, indeque occaſione data, de Polycarpi quoque ſcriptis atque Apoſtolicis conſtitutionibus & canonibus Clementi Romano tributis, & 3. Vindiciæ epiſtolarum Ignatii autore Johanne Pearſonio, quibus annexæ duæ epiſtolæ Iſaaci Voſſii ad Davidem Blondellum. Et Beveregii quidem codex canonum vindicatus Londini 1678. prodiit, oppoſitus autori Anonymo, qui Rotomagi 1674. obſervationes in Ignatianas Pearſonii vindicias, & annotationes Beveregii in canones Apoſtolicos edidit. Eſt autem Anonymus ille Matthæus Larroquanus, qui,

cur

cur ad Beveregii codicem canonum vindicatum vel non reſpondere, vel reſponſum jam paratum ſupprimere voluerit, in vita ejus, quæ ejusdem adverſariis præmittitur, recenſetur. Uſſerii prolegomena in Ignatii epiſtolas cum epiſtolis Polycarpi & Ignatii Oxonii 1644. prodierunt. Pearſonii vindiciæ epiſtolarum Ignatianarum, Johannis Dallæi tractatui de epiſtolis Ignatii oppoſitæ, Cantabrigiæ 1672. lucem publicam aſpexerunt, adverſus quas Larroquanum obſervationes nonnullas edidiſſe modo diximus. Nec male noſtro judicio Clericus feciſſet, ſi exiguum hunc Larroquani libellum partim Beveregio, partimPearſonio oppoſitum, ſimul cum ſuorum Antagoniſtarum tractatibus edidiſſet. Cæterum Clericus StephanumBaluzium paulo plus, quam neceſſe fuerat, laudum Cotelerio tribuiſſe judicat, ad cognitionem Græcæ linguæ & humanioris literaturæ quod attinet, cum neque latinæ elegantiæ ſtudioſus fuerit, & nonnunquam etiam in Græcis, ubi omnia plana erant, ceſpitaverit.

Cap.

CAP. IX.
DE
BIBLIOTHECIS PATRUM ROMANIS.

I. Melchiorem Hittorpium varios vetuſtiorum eccleſiæ Scriptorum tractatus de divinis officiis ac miniſteriis in unum volumen collegiſſe, & Coloniæ A. 1568. edidiſſe, ſupra in capite de Colonienſibus Patrum bibliothecis dictum eſt. Eosdem Autores exhibet editio Romana anni 1591. cujus hæc eſt epigraphe:

De catholicæ eccleſiæ divinis officiis ac miniſteriis varii vetuſtorum fere omnium eccleſiæ Patrum ac Scriptorum libri. Ad Sanctiſſimum D. N. Gregorium XIV. P. M. Romæ, M. D. XCI. in ædibus populi Romani apud Georgium Ferrarium, cum Privilegio.

Series Autorum & tractuum, qui hoc volumine continentur, eſt ejusmodi:

I. Ordo Romanus de Miſſæ & reliquis per annum officiis.

II. *B. Iſidori* Hiſpalenſis Epiſcopi de eccleſiaſticis officiis libri duo.

III.

III. *Albini Flacci Alcuini* Angli, cognomento Diaconi, Bedæ diſcipuli, Præceptoris Caroli M. liber de officiis, ſeu ordinis Romani expoſitio.

IV. *Amalarii Fortunati*, Germani, Monachi Luxovienſis & S. R. E. Cardinalis, Treverenſis Archiepiſcopi officiales, ſeu de divinis officiis libri IV. ad Ludovicum Pium Aug.

Ejusdem de ordine Antiphonarii liber.

V. *Rabani Mauri* Archiepiſcopi Moguntini ex Abbate Fuldenſis Monaſterii Ordin. S. Benedicti, natione Germani, ex civitate Fuldenſi in Buchonia, Albini Anglici quondam auditoris, de inſtitutione Clericorum ad Heiſtulfum libri III.

VI. *Walafridi Strabonis* Abbatis Augiæ divitis, natione Germani, de exordiis & incrementis rerum eccleſiaſticarum liber.

VII. *Bernonis* Abbatis Augienſis de quibusdam rebus ad Miſſæ officium pertinentibus libellus.

VIII. *Petri Damiani* Monachi S. Benedicti, Epiſcopi Oſtienſis & S. R. E. Card. liber, qui appellatur: *Dominus vobiscum.*

IX. *Micrologus* de eccleſiaſticis obſervationibus.

X. *B. Ivonis* Carnotenſis Epiſcopi de eccleſiaſti-

ſiaſticis Sacramentis ac officiis, & præcipuis per annum feſtis ſermones XXI.

XI. *Hildeberti* Cenomanenſis, & Thuronenſis Epiſcopi poſtmodum Archiepiſcopi de myſterio Miſſæ carmen.

XII. *Ruperti* Abbatis Tuitienſis juxta Coloniam Agrippinam, Ord. S. Benedicti, natione Germani, de divinis officiis libri XII.

XIII. *Petri* Abbatis Cluniacenſis Ord. S. Benedicti Nucleus de ſacrificio Miſſæ.

XIV. *Radulphi de Rivo* Decani Tungrenſis de obſervantia canonum liber.

XV. Miſſæ expoſitio brevis tranſcripta ex venerandæ vetuſtatis codicibus.

XVI. Gemma animæ de divinis officiis, ſive de antiquo ritu Miſſarum.

XVII. *Hugonis de S. Victore* Ordinis Canonicorum Regularium Auguſtinianorum & Abbatis, natione Saxonis, in ſpeculum de myſteriis eccleſiæ.

XVIII. *Ejusdem* de cerimoniis, ſacramentis, officiis & obſervationibus eccleſiaſticis libri III.

XIX. *Idem* in canonem Miſſæ libellus.

De ſingulis his Autoribus Hittorpius in præfatione ad Lectorem ex Trithemio, Sixto Senenſi, & aliis autoribus nonnihil differit, & ſimul, quæ ipſe obſervavit, adjicit.

II.

II. Duos tomos Græciæ orthodoxæ collegit Leo Allatius, in quibus Græcos aliquos Scriptores, imprimis recentiores de proceſſione Spiritus S. & aliis agentes, edidit. TOMUS I. ita inſcribitur:

Græcia orthodoxa Tomus primus, in quo continentur Scriptores, Nicephorus Blemmida, Joannes Veccus Patriarcha CPtanus, Petrus Epiſcopus Mediolanenſis, Georgius Pachymeres, Eſaias Cyprius, Joannes Argyropulus, Gregorius Protoſyncellus Patriarcha CPlitanus, Georgius Trapezuntius, Joannes Pluſiadenus, Hilario Monachus, Niceta Byzantius, de proceſſione Spiritus S. & aliis. Accedunt de Gregorio Palama Archiepiſcopo Theſſalonicenſi Græcorum ſententiæ. Leo Allatius nunc primum è tenebris eruit, & Latine vertit, cujus notæ in poſtremum tomum rejiciuntur. Romæ M DC LII. typis ſacræ Congregationis propagandæ fidei.

Tractatus Autorum in titulo nominatorum ſunt ſequentes:

Nicephori Blemmidæ oratio prima demonſtrans SS. Patrum teſtimoniis per Filium, & ex Filio Spiritum S. dici, ad Jacobum Bulgariæ Archiepiſcopum.

Ejuſdem oratio ſecunda de nonnullis dogmaticis quæſtionibus ad Theodorum Ducam

cam Laſcarim Imperatorem Conſtantinopolitanum.

Joannis Vecci Epiſcopi CPlitani de unione Eccleſiarum veteris & novæ Romæ.

Ejusdem de proceſſione Spiritus S. capita XII:

I. Adverſus eos, qui aſſerunt Magni Baſilii dictum, quo affirmatur *ex Filio eſſe Spiritum Sanctum*, & reperitur in illius oratione, adulteratum eſſe.

II. Ad eos, qui ſubdubitant de additione, quæ in nonnullis codicibus reperitur, *Fortaſſe* dubitativi adverbii.

III. Adverſus eos, qui contendunt, quod Magnus Baſilius in oratione ſua de Fide dixerit: *aliquando dictiones uſurpaſſe adverſus conſurgentes hæreſes decertantem, alias atque alias pro diverſis temporibus, ut neceſſitas ipſum compellebat*, non eſſe omnibus illius Theologicis dictis attendendum.

IV. Adverſus eos, qui addubitant ſuper eo dicto: *Quod a Filio eſſe dicitur, ad Patrem refertur.*

V. Ad eos, qui dubitant: *Quomodo Spiritus procedit per Filium?*

VI. Ad eos, qui dicunt: *Si per Filium procedit, quomodo non ſunt duæ exiſtentiæ Spiritus?*

VII. Ad eos, qui addiſcere cupiunt, quænam ſit mediatio Filii, quam Nyſſenus Gregorius tradit, dicens: *Filii mediatione illi unigenitum conſervante, & Spiritum a naturali erga Patrem relatione minime arcente.*

VIII. Adverſus eos, qui ordinem in Trinitate reſpuunt, neque per Filium exiſtere Spiritum acceptant.

IX. Ad eos, qui dicunt: *quando una ſimul emanare cum Filio, & una ſimul Spiritus conſequi dicitur, non eſſe per Filium.*

X. Ad eos, qui dicunt: *cum effluere & emanare dicatur Spiritus ex Filio, quare non dicatur procedere etiam ex Filio?*

XI. Adverſus eos, qui dicunt: *emanare & effluere ex Filio Spiritum non ſecundum Verbi divinitatem, ſed ſecundum rem aſſumptam dici, propter ſpiritualia dona.*

XII. Adverſus eos, qui dictum S. Cyrilli proponunt, *Spiritum Sanctum ex ſolo Patre procedere, ut ab ore, ſed apparere per Filium.*

Ejuſdem Vecci epiſtola ad Alexium Agallianum magnæ Eccleſiæ Diaconum, de proceſſione Spiritus ſancti.

Ejuſdem ſententia Synodalis de corrupto Gregorii Nyſſeni dicto homilia in *Pater noſter*, quæ incipit: ὅτε προσῆγεν.

Ejuſdem Teſtamentum.

Nicetæ Byzantii Philoſophi & Doctoris refutatio epiſtolæ ab Armeniæ Principe miſſæ, qua invidioſe fidem orthodoxam, & ſanctam œcumenicam quartam Synodum criminatur, juſſu piiſſimi Imperatoris,& Patriarcham inducit loquentem.

De Gregorio Palama Archiepiſcopo Theſſalonicenſi a nunnullis Græcorum in numerum Sanctorum aſcito, Græcorum ſententiæ, ſive

Gregorii Acindyni de hæreſibus Palamæ carmen Jambicum.

Huic carmini Gregorii Acindyni de hæreſibus Palamæ ſubjunguntur excerpta quædam ex Allatii diſſert. 2. de libris eccleſiaſticis Græcorum, & ex Ejuſdem opere de eccleſiaſtiæ orientalis & occidentalis perpetuo conſenſu, de eodem Palama.

TOMUS II. hoc titulo ſignatur:

Græciæ Orthodoxæ Tomus ſecundus, in quo continentur Scriptores, Joannes Veccus Patriarcha CPlitanus, Conſtantinus Meliteniota Chartophylax, Georgius Metochita Diaconus, Maximus Chryſoberga, de proceſſione Spiritus ſancti & aliis. Leo Allatius nunc primum e tenebris eruit & Latine vertit, cujus notæ in poſtremum Tomum re-

jiciuntur. Romæ, typis Sac. Congr. propagandæ Fidei, MDC LIX.

Tractatus Autorum hoc volumine contentorum ſunt:

Joannis Vecci Epiſcopi CPlitani de omnibus ſuis libris, & ſcripturarum conſenſione animadverſio.

Ejusdem de injuſtitia, qua affectus eſt, a proprio throno ejectus.

Ejusdem oratio, partim ſecundo apologetica pro injuſtitia, qua affectus eſt, partim Antirrhetica, ad pravas expoſitiones nonnullorum ſcripto traditarum auctoritatum.

Ejusdem apologia nullo modo noſtras conſuetudines deſtrui, ſi Eccleſiarum unionem acceptamus, ſed ad conciliandam in Chriſto pacem multum conducere, quod inter ſe in aſſerendo dogmate conveniunt.

Ejusdem ad Sugdææ Theodorum libri tres.

Ejusdem ad Conſtantinum libri quatuor.

Ejusdem in Tomum Cyprii & novas ejusdem hæreſes, de improviſo dictatæ orationes duæ.

Ejusdem refutationes adverſus Andronici Camateri Viglæ Drungarii ſuper ſcripto traditis teſtimoniis de Spiritu ſancto animadverſiones.

Ejus-

Ejuſdem Epigraphæ, ſive in dicta ac ſententias Patrum a ſe collecta, de proceſſione Spiritus ſancti præſcriptiones tredecim.

Conſtantini Meliteniotæ magnæ Eccleſiæ Chartophylacis, de eccleſiaſtica unione Græcorum & Latinorum, & de proceſſione Spiritus ſancti per Filium oratio I.

Ejuſdem de proceſſione Spiritus ſancti etiam ex Filio oratio II.

Georgii Metochitæ Diaconi magnæ Eccleſiæ refutatio trium capitum a Maximo Planude editorum.

Ejuſdem eorum, quæ ſcripſit Manuel Cretenſis Nepos, refutatio.

Maximi Chryſobergæ de proceſſione Spiritus ſancti ad Cretenſes oratio.

Ex his Johannes Veccus Patriarcha CPlitanus ejusque diſcipuli Conſtantinus Meliteniota, & Georgius Metochita Eccleſiæ CPlitanæ Diaconi pro doctrina Romanæ Eccleſiæ tormenta, exilia & carceres perpeſſi ſunt, ita quidem, ut Veccus quatuordecim, Meliteniota viginti quatuor, & Metochita quatraginta quinque annos in vinculis atque carceribus vi morborum, & rerum omnium inopia ſub inimicis & inhumanis cuſtodibus confecti, & poſt obitum in deſertis profaniſque locis extra ecleſiæ

aream defoſſi fuerint, nec in patria ſua ſepulturæ locum impetrare potuerint, ut Allatius in epiſtola ad Flavium Chiſium Cardinalem queritur. Cæterum poſtremus hujus operis tomus, cui Allatius notas reſervavit in primi & ſecundi tomi titulo promiſſas, lucem publicam, quod ſciam, non adſpexit: quemadmodum etiam ex decem libris σύμμικτων, quos prælo ſubjicere parabat, octo poſtremi, & plura alia ab ipſo promiſſa, cum ipſo velut mortua fuerunt.

III. Aliam Romanam Patrum bibliothecam debemus Laurentio Alexandro Zacagnio, cujus primus tomus hunc titulum præ ſe fert:

CollectaneaMonumentorum veterum Eccleſiæ Græcæ ac Latinæ, quæ hactenus in Vaticana Bibliotheca delituerunt. Tomus primus. In quo continentur:

I. ARCHELAI *Epiſcopi Acta diſputationis cum Manete Hæreſiarcha, latine ex antiqua verſione.*

II. S. EPHREM *Syri Sermones duo latine ex veteri verſione.*

III. S. GREGORII *Nyſſeni Antirrheticus adverſus Apollinarem.*

—— *Teſtimonia adverſus Judæos.*

—— *Nova laudatio S. Stephani.*

Ser-

—— *Sermo de Spiritu ſancto.*
—— *Epiſtolæ XIV. omnia Gr. L.*

IV. EUTHALII *Epiſcopi Sulcenſis Actuum Apoſtolorum, & quatuordecim S. Pauli, aliarumque ſeptem Catholicarum epiſtolarum editio ad Athanaſium Juniorem Epiſcopum Alexandrinum.*

Laurentius Alexander Zacagnius Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus e ſcriptis codicibus nunc primum edidit, Græca Latina fecit, notis illuſtravit. Romæ, typis ſacræ congreg. de propaganda Fide Anno. M DC XCVIII.

Primum locum tenent acta geminæ diſputationis ab *Archelao* Epiſcopo Meſopotamiæ cum Manete primum apud Carras, deinde in Diodoridis vico habitæ. Cujus acta Hieronymus & Epiphanius ab ipſo Archelaö, Heraclianus autem apud Photium ab Hegemonio ſcripta aſſeruit. Quas ſententias CL. Zacagnius ita conciliat, ut primum iſta acta ab Archelao Syriace ſcripta, poſtea ab Hegemonio melius digeſta, & exordio, epilogo, aliisque nonnullis locupletata, quin etiam in Græcam lingvam verſa judicet. Latinæ autem verſionis, quæ hic exhibetur, autorem ſeculo 7. antiquiorem vir doctiſſimus ex eo conjicit, quod vulgatam verſionem, quæ ſeculo 7. per Occidentem paſſim recepta erat, non utatur. Archelaum autem non

Καχάρων Epiſcopum fuiſſe, ut ab Epiphanio & a Socrate nominatur, ſed Καρχάρων ex actis hujus diſputationis Zacagnius probat, & ab ipſo quoque Epiphanio alicubi urbem, ubi Archelaus Epiſcopus fuit, Καρχάρην in Petaviana editione appellari obſervat, urbem autem illam non aliam eſſe putat, quam celeberrimam illam Meſopotamiæ urbem, quæ in actis Diſput. cap. 3. Charram, & ab aliis Scriptoribus frequenter Carræ appellatur. Etſi autem Zacagnius de fide & antiquitate horum actorum, quæ ex Vaticano Caſienſis codicis apographo nunc primus edit, nihil dubitet, non diſſimulat tamen ea nonnullis in locis a librariis mutilata videri, cum in Cyrilli Hieroſolymitani Catech. 6. quædam Manetis argumenta cum Archeali reſponſionibus recitentur, quæ in his actis non reperiuntur. Interim hæc Archelai cum Manete diſputatio decuplo major & plenior eſt, quam illa, quæ Valeſius ad calcem ſuarum ad Socratis & Sozomeni hiſtoriam eccleſiaſticam annotationum & obſervationum vulgavit. Præmittuntur his actis teſtimonia veterum de hac Archelai cum Manete diſputatione, nempe Cyrilli, non Alexandrini, ut vitio Typographi legitur, ſed Hieroſolymitani, Epiphanii, Hieronymi, Heracli-

cliani apud Photium in bibliotheca, Socratis, Petri Siculi, & Photii ex tractatu contra Manichæos nondum edito. Subjungitur autem his actis fragmentum actorum ejusdem diſputationis ex Cyrilli catecheſi ſexta.

Hanc Archelai diſputationem excipiunt duo ſermones *S. Ephremi Syri* latine tantum, prior de reſurrectione & judicio, & de regno cœlorum & mundicie animæ; poſterior de agone, ſeu luctaminibus hujus ſeculi.

Tertium locum occupant aliqua *Gregorii Nyſſeni* ſcripta, nempe ejus antirrheticus adverſus Apollinarium græce & latine ex clariſſimi Editoris verſione, cui ſcripto, ne quis illud genuinum eſſe dubitet, veterum aliquot Scriptorum teſtimonia præmittuntur; Ejusdem teſtimonia adverſus Judæos, quæ cum hactenus latine tantum ex Laurentii Sifanii interpretatione extitiſſent, nunc græce cum nova doctiſſimi Editoris verſione exhibentur; Ejusdem orationes duæ, una in S. Stephanum, nunc primum græce & latine edita, & altera in Spiritum ſanctum ſeu feſtum Pentecoſtes, olim a Franciſco Zino latine edita, nunc vero de novo latine facta, & una cum græco textu vulgata; & denique quatuordecim Ejusdem epiſtolæ varii argumenti, quas in Vaticano codice inventas Za-

cagnius latina verſione donavit, & una cum Græco textu typis mandavit. Duabus autem illis orationibus paulo ante memoratis additur etiam ſupplementum textus græci alterius orationis ejusdem Nyſſeni adverſus fornicarios, quod hactenus deſideratum fuit.

Ultimo loco comparet *Euthalii* actuum Apoſtolicorum, & epiſtolarum Apoſtolicarum editio ad Athanaſium. Aſſerit autem Zacagnius vixiſſe hunc Euthalium non circa annum 396. quæ Gulielmi Cave eſt ſententia, ſed A. C. 458. & vitam produxiſſe ultra annum 490. cum lucubrationes ſuas Athanaſio Juniori Alexandrinæ eccleſiæ Antiſtiti dedicaverit, qui iſto anno ſacris infulis decoratus fuit. Idem Zacagnius aſſerit, hunc Euthalium tempore Chalcedonenſis Concilii Alexandrinæ eccleſiæ Diaconum fuiſſe, ſed poſtea Sulcenſem Epiſcopum factum, non in Sardinia, neç in Mauritania II. ſed in diœceſi Alexandrina, etſi Urbis ejus mentio in notitia Epiſcopatuum ejus diœceſeos non occurrat, ideoque eccleſiæ illius memoria periiſſe videatur, niſi forte Sulca eadem ſit cum illa, quæ a Strabone & aliis ψέλχη appellatur, & Syeni celeberrimæ Thebaidis civitati propinqua fuit. Ad calcem hujus primi Collectaneorum tomi leguntur: variæ lecti-

lectiones in c. 51. & ſeqq. diſputationis Archelai cum Manete, item vetus Lectionarium Regio-Alexandrino codici præfixum, & nonnulla addenda & corrigenda in præfatione, notis, & verſione hujus Collectaneorum tomi.

IV. Varia Veterum ſcripta, quibus Monachis & Sanctimonialibus regulæ vivendi præſcribuntur, circa A. C. 820. collegit Benedictus Anianenſis Abbas, cujus collectionis antiquiſſimum exemplar Treviris aſſervari dicitur. Apographum autem cuſtoditur Coloniæ apud Canonicos Regulares Domus B. Virginis. Et hoc apographum Fabius Chiſius Neritinorum tum Epiſcopus & Nuncius Apoſtolicus, qui poſtea Pontifex Romanus factus Alexandri VII. nomen aſſumſit, deſcribi curavit, & Holſtenio miſit. Dum autem Holſtenius alios codices perluſtravit, quibus hæc regularum editio locupletari poſſet, accepit ex bibliotheca Chriſtinæ Reginæ Suecicæ duos vetuſtos codices parænetica Patrum quorundam capita exhibentes, ad inſtituta monaſtica utriusque ſexus accommodata, quæ Holſtenius itidem a Benedicto Anianenſi collecta conjecit. Hinc natum opus hoc gaudens titulo:

Codex Regularum, quas ſancti Patres Mo-

na-

nachis & Virginibus Sanctimonialibus ſervandas præſcripſere, collectus olim a S. Benedicto Anianenſi Abbate. Lucas Holſtenius Vatic. Baſil. Canonicus & Bibliothecæ Præfectus in tres partes digeſtum auctumque edidit. Romæ, excudit Vitalis Maſcardus, M DC LXI.

Parte prima continentur Patrum Orientalium regulæ ad Monachos, nempe:

S. Antonii Abbatis,

S. Iſaiæ Abbatis,

SS. Patrum *Serapionis*, *Macarii*, *Paphnutii*, & alterius *Macarii*,

SS. Patrum alia,

S. Macarii Abbatis Nitrienſis,

S. Pachomii Abbatis Tabennenſis, cum præfatione *Hieronymi* Presbyteri,

Ejusdem & *Theodori* epiſtolæ,

S. Orſieſii doctrina monaſtica,

Incerti regula orientalis, & *S. Baſilii* Epiſcopi Cæſarienſis.

Parte ſecunda exhibentur Patrum Occidentalium regulæ ad Monachos, nempe:

S. Benedicti Abbatis Caſinenſis,

Conſenſoria Monachorum *Incerti*,

SS. Pauli & Stephani Abbatum,

S. Cæſarii Arelatenſis,

S. Aureliani Arelatenſis,

S.

S. Ferreoli Uceti enſis,
S. Columbani Abbatis,
Monaſterii Tarnatenſis,
S. Iſidori Hiſpalenſis,
S. Fructuoſi Bracarenſis,
Ejusdem regula communis,
Cujusdam Patris,
Regula Magiſtri, &
Grimlaici regula ſolitariorum.

Parte tertia comprehenduntur ſanctorum Patrum regulæ ad Virgines, nimirum:
S. Auguſtini Epiſcopi Hipponenſis,
S. Cæſarii Arelatenſis,
S. Aureliani Arelatenſis,
S. Donati Veſontienſis,
Cujusdam Patris,
S. Leandri Hiſpalenſis, &
B. Ælredi Abbatis Rievallenſis.

Tribus his partibus ſubjicitur appendix, hoc titulo ornata:

Codicis Regularum appendix, in qua ſanctorum Patrum exhortationes ad Monachos, & Virgines, de obſervantia vitæ Religioſæ, collectæ olim a S. Benedicto Anianenſi Abbate. Lucas Holſtenius Vatic. Baſil. Canonicus & Bibliothecæ Præfectus ex duobus MStis Floriacenſibus Sereniſſimæ Reginæ Chriſtinæ edidit. Romæ, excudit Vitalis Maſcardus, M DC LXI. Le-

Leguntur autem in hac appendice ſequentia SS. Patrum opuſcula parænetica:

S. Athanaſii Alexandrini liber de obſervationibus Monachorum.

Ejusdem exhortatio ad ſponſam Chriſti.

S. Baſilii M. admonitio ad filium ſpiritualem

Evagrii Monachi ſententiæ ad Monachos.

Ejusdem ſententiæ ad Virgines.

Fauſti Lirinenſis ſermones IV. ad Monachos.

S. Eucherii exhortatio ad Monachos.

Ejusdem admonitio ad Virgines.

S. Cæſarii epiſtolæ duæ ad Cæſariam Abbatiſſam.

Ejusdem epiſtola hortatoria ad Virginem Deo dedicatam.

Novati Catholici ſententia de humilitate & obedientia.

S. Paulini ad Monachos de pœnitentia.

Eutropii Abbatis epiſtola de diſtrictione Monachorum.

Incerti ſermones 2. de decem virginibus.

Ad calcem appendicis diverſæ lectiones occurrunt, quas Holſtenius ad aliquas Regulas cum MSctis poſt editionem collatas annotavit, ut & explicatio vocum quarundam minus uſitatarum, quæ paſſim in his Patrum regulis uſurpantur. Mortuus autem eſt Holſtenius, antequam ultimam manum huic ope-

ri

ri imponeret, ut ex Typographi ad lectorem præfatione liquet, cui annectitur materia diſſertationis prooemialis ad regulas Monaſticas e ſchedis Holſtenii poſthumis de promta. Cæterum Benedictus ille Anianenſis etiam concordiam regularum Monaſticarum a variis Patribus compoſitarũ concinnavit, quam Hugo Menardus notis ſuis illuſtravit, & Pariſiis A. 1638. evulgavit, quod obiter notamus.

V. Hieronymum Brunellum Societatis Jeſu Theologum Patrum aliquot Græcorum, nempe *Juſtini*, *Gregorii Thaumaturgi*, *Athanaſii*, *Baſilii M. Gregorii Nazianzeni*, & *Johannis Chryſoſtomi* orationes & epiſtolas græce Romæ edidiſſe catalogus bibliothecæ Tellerianæ p. 30. indicat. *Salvianum* de vero judicio & providentia Dei, *Maximi* homilias, *Pacianum* de pœnitentia, *Sulpitii Severi* hiſtoriam, *Dorotheum* de Prophetis & diſcipulis Domini, & *Haymonis* hiſtoriæ epitomen Romæ conjunctim prodiiſſe bibliotheca Nicolai Heinſii p. 7. teſtatur. Addere placet Romanis his Patrum bibliothecis, etſi vix operæ pretium videatur, trium Patrum opuſcula de virginibus & virginitate, nempe *Ambroſii* libros tres de Virginibus ad Marcellinam ſororem, *Hieronymi* epiſtolam ad Demetriadem de virginitate ſervanda, Ejusdem-

demque epiſtolam ad Euſtathium de cuſto dia virginitatis, & *Auguſtini* librum de virginitate, quæ opuſcula Paulus Aldi F. Manutius Romæ 1562. additis ad calcem nonnullis emendationibus, uno volumine conjunxit.

VI. Prodierunt etiam Romæ nonnullæ Patrum Catenæ. Eſt enim mihi ad manus:

Catena Græcorum Patrum in Evangelium ſecundum Marcum, Collectore atque Interprete Petro Poſſino Soc. Jeſu Presbytero, qui & adjecit, titulo Spicilegii, Commentarium ad loca ſelecta quatuor Evangeliorum. Acceſſere collationes Græci contextus omnium librorum Novi Teſtamenti cum XXII. Codd. antiquis MSS. ex bibliotheca Barberina. Romæ, typis Barberinis, M. DC. LXXIII. excudebat Michaël Hercules.

Patres, e quorum ſymbolis hæc catena coaluit, ſunt: *Ambroſius*, *Anonymus Toloſanus*, *Anonymus Vaticanus*, *Apollinaris*, *Athanaſius*, *Auguſtinus*, *Cyrillus*, *Epiphanius*, *Euſebius*, *Irenæus*, *Nazianzenus*, *Origenes*, *Photius*, *Severus*, *Theodorus Heracleota*, *Theodorus Mopſueſtenus*, *Victor Antiochenus*. Præmiſſum eſt huic catenæ *Procopii* Diaconi & Chartophylacis encomium in Evangeliſtam Marcum. Poſt Spicilegium Poſſini, ſeu commen-

mentarium in loca ſelecta quatuor Evangeliorum, ſequitur *Nicolai Smyrnæi* tractatus περὶ δακτυλικοῦ μέτρου ſeu ſupputatione per geſtus digitorum, collatus cum Bedæ tractatu de loquela per digitos, cum tabula figurarum numeralium manus utriusque, & notis ad libellum de indigitatione. Qualis autem ſit Lippomanni in Pſalmos catena, quam Romæ A. 1585. impreſſam catalogus bibliothecæ Barberinæ indicat, & num ex Patribus, an ex Scriptoribus recentioribus contexta ſit, cum ignaris ſcio, cum illa Catena oculis meis hactenus nondum objecta fuerit.

Cap. X.

De BIBLIOTHECIS PATRUM VENETIS.

I. Venetiis variæ Patrum catenæ prodierunt, e quibus primo loco commemorare placet, quam Daniel Barbarus latine a ſe verſam publicavit. Titulus eſt:

Aurea in quinquaginta Davidicos Pſalmos Doctorum Græcorum Catena. Interprete Daniele Barbaro, electo Patriarcha Aqui-

leienſi. Cum Privilegio. Venetiis, apud Georgium de Caballis, M D LXIX.

Promiſit Barbarus etiam catenam in reliquos Pſalmos, ſed, quantum ſcio, promiſſa non ſervavit. Index Patrum, quibus autor hujus catenæ uſus eſt, non præmittitur. Video autem contextam eſſe hanc catenam ex *Baſilio, Euſebio, Theodoreto, Aſterio, Heſychio, Origene, Didymo, Chryſoſtomo, Athanaſio, Nicephoro, Damaſceno, Cyrillo, Diodoro, Juſtino, Nazianzeno, Theodoro Antiocheno, Apollinario, Severo* & aliis. Video etiam ſententias quasdam ex *Aquila* & *Hypatio* depromi. Sed quis ille Hypatius ſit, non magis ſcio, quam quis ille *Hireneus* Antiochenus, quem a Lippeloi catalogo memorari ſupra vidimus. Quæ autem Aquilæ tribuuntur ſententiæ, non dubito, quin ſint alterius cujusdam Scriptoris, cum Aquila non commentarios in Pſalterium ſcripſerit, ſed tantum græcam Pſalterii & univerſi V. T. verſionem dederit, & manifeſtum ſit, crebras in Patrum catenis confuſiones & hallucinationes deprehendi.

II. Comitoli Catenam in Jobum Coloniæ primum editam fuiſſe ſupra in capite de Conienſibus Patrum bibliothecis commemora-

ravimus. Nunc Venetam editionem breviter recenſere placet. Titulus eſt:

Catena in beatiſſimum Job abſolutiſſima, e quatuor & viginti Græciæ Doctorum explanationibus contexta, a Paulo Comitolo, Peruſino, Societatis Jeſu, e Græco in Latinum converſa, atque ab eodem nunc iterum edita, nec non multarum magnarumque rerum, quas tertia pagina indicabit, acceſſionibus locupletata. Adjecto indice rerum & verborum uberrimo. Cum Privilegiis. Venetiis, apud Jolitos, M. D. LXXXVII, in quarto.

Magnarum rerum, quas titulus promittit, ſeriem pagina 3. his verbis memorat:

I. De hujus Catenæ Autore pleniſſima diſputatio.

II. Doctorum, e quorum explanationibus variæ Catenæ conſtant, indices, ſeu Catalogi multiformes.

III. Decem capita prolegomenon in Job.

IV. POLYCHRONII *Epiſcopi Apameæ, atque* OLYMPIODORI *Alexandrinæ Eccleſiæ Diaconi hypotheſes in librum Job: Ejuſdemque Olympiodori protheoriæ nonnullæ de aliis græcis expreſſæ codicibus.*

V. Lectiones variæ ad ſacræ hiſtoriæ verba ſpectantes quamplurimæ, quas arithmeticis notis indicavimus. Tt 2 *VI.*

VI. Multiplicis eruditionis obſervationes non paucæ, quæ exilibus literarum notis oſtenduntur.

VII. Nonnullarum ſententiarum, quæ ab hujus commentarii Doctoribus uſurpatæ ſunt, & quæ lectorum intelligentiam atque animum aut offendere aut demorari poſſent, tutæ explicationes.

VIII. Complura tum e Vaticanis tum ex aliis deprompta catenis, & in hanc collata, quæ ſingulorum capp. additionibus continentur: Additiones vero ipſas literarum notis grandioribus latinis ſignificavimus.

IX. Pleræque ſententiæ græcæ e Patrum commentariis in marginem paginarum translatæ.

X. Poſtremo divinorum voluminum teſtimonia earundem paginarum adſcripta marginibus.

Deſumta eſt hæc Catena ex codice Antonii Caraffæ Cardinalis. Patres autem, ex quibus hæc catena concinnata eſt, ſunt ſequentes:

Dionyſius Areopagita, Clemens, Origenes, Didymus, Evagrius, Baſilius, Gregorius Nazianzenus, Athanaſius, Chryſoſtomus, Cyrillus, Methodius, Apollinarius, Theophilus Alexandrinus, Iſidorus, Euſebius Cæſarienſis, Polychronius, Ephræm, Nilus, Alexander, Julius, Julianus, Severus, Severianus

nus & *Olympiodorus* Diaconus, quem hujus Catenæ autorem eſſe Comitolus ſibi certo perſuadet.

III. Excuſa etiam eſt Venetiis Catena in Acta & epiſtolas Catholicas, quæ hoc titulo prænotatur:

Catena explanationum veterum ſanctorum Patrum in Acta Apoſtolorum & epiſtolas catholicas, Joanne Bernardo Feliciano interprete. Cum ſummi Pontificis, & Senatus Veneti privilegio in annos X. Venetiis, M. D. XLV.

Autores ex quorum collatis ſymbolis & ſententiis catena hæc contexta eſt, ſunt: *Cyrillus*, *Theodoretus*, *Photius*, *Baſilius*, *Severianus*, *Gregorius Nyſſenus*, *Athanaſius*, *Methodius*, *Clemens*, *Epiphanius*, *Gregorius Nazianzenus*, *Irenæus*, *Gennadius*, *Joannes Chryſoſtomus*, *Euſebius*, *Dionyſius*, *Iſidorus*, *Acacius*, *Oecumenius*, & *Andreas* Cæſareæ Archiepiſcopus.

Præmittitur epiſtola ad Alexandrum Farneſium, in qua, quam neceſſaria ſit homini chriſtiano veterum eccleſiæ Doctorum lectio, exponitur.

CAP. XI.

DE BIBLIOTHECA PATRUM MEDIOLANENSI.

I. Sub ἀνεκδότων nomine bibliothecam Patrum edidit Ludovicus Antonius Muratorius, cujus duo tomi hactenus prodierunt.

PRIMI TOMI titulus ita ſe habet:

Anecdota, quæ ex Ambroſianæ bibliothecæ codicibus nunc primum eruit, notis ac disquiſitionibus auget Ludovicus Antonius Muratorius, in eadem bibliotheca Ambroſiani collegii Doctor. Tomus prior quatuor S. PAULINI *Epiſcopi Nolani poëmata complectens. Mediolani, typis Joſephi Pandulfi Malateſtæ, 1697.*

Patet autem ex hac inſcriptione primum tomum nihil aliud quam 4. Paulini Nolani Epiſcopi poëmata complecti, nempe natalem Felicis Martyris undecimum, duodecimum, decimum tertium, & poëma, quod ultimum vocatur. Hæc quatuor Paulini carmina Muratorius notis ſuis illuſtravit, & diſſertationes 22. adjecit. Ad calcem adjecta eſt appendix de variis rebus Mediolanenſibus, ubi in-

inter alia habetur Oratio a *Benedicto* Mediolanenſi Epiſcopo habita pro eccleſiæ ſuæ jure in Ticinenſem Metropolitico, quæ oratio capite V. appendicis habetur, etſi Muratorius paulo poſt capite VII. aſſerat, Autorem hujus orationis non fuiſſe Benedictum, ſed *Landulfum*, aut quemquam alium. Eundem Landulfum eſſe Autorem codicis, qui chronicon Dacii Mediolanenſis Epiſcopi inſcribitur, cap. VI. hujus appendicis ſtatuit.

II. SECUNDUM horum anecdotorum TOMUM 1698. editum ad manus non habeo. Video autem ex actis eruditorum A. 1699. p. 305. quod illo contineantur *Bachiarii* fides; ſeu apologia de peregrinatione ſua; *Johannis de Cermenate* Notarii Mediolanenſis hiſtoria de ſitu, origine, & cultoribus Ambroſianæ urbis, ac de Mediolanenſium geſtis ſub imperio Henrici VII. ab A. 1307. ad 1313. *Anathematismi contra Manichæos*; *Æneæ Sylvii* oratio pro autoritate Romani Pontificis, Viennæ A. 1452. habita; vetus *formula manumiſſionis*, ex ſeculo nono; *Index ſanctorum Martyrum*, quorum corpora Gregorii M. tempore Romæ quieverunt; *Duo chronica Regum Italiæ*, alterum A. 1013. alterum vero A. 1028. exaratum; *Fortunati* expoſitio fidei catholicæ, ſeu in Symbolum Athanaſii brevis

cagnius latina verſione donavit, & una cum Græco textu typis mandavit. Duabus autem illis orationibus paulo ante memoratis additur etiam ſupplementum textus græci alterius orationis ejusdem Nyſſeni adverſus fornicarios, quod hactenus deſideratum fuit.

Ultimo loco comparet *Euthalii* actuum Apoſtolicorum, & epiſtolarum Apoſtolicarum editio ad Athanaſium. Aſſerit autem Zacagnius vixiſſe hunc Euthalium non circa annum 396. quæ Gulielmi Cave eſt ſententia, ſed A. C. 458. & vitam produxiſſe ultra annum 490. cum lucubrationes ſuas Athanaſio Juniori Alexandrinæ eccleſiæ Antiſtiti dedicaverit, qui iſto anno ſacris infulis decoratus fuit. Idem Zacagnius aſſerit, hunc Euthalium tempore Chalcedonenſis Concilii Alexandrinæ eccleſiæ Diaconum fuiſſe, ſed poſtea Sulcenſem Epiſcopum factum, non in Sardinia, neç in Mauritania II. ſed in diœceſi Alexandrina, etſi Urbis ejus mentio in notitia Epiſcopatuum ejus diœceſeos non occurrat, ideoque eccleſiæ illius memoria periiſſe videatur, niſi forte Sulca eadem ſit cum illa, quæ a Strabone & aliis ψέλχη appellatur, & Syeni celeberrimæ Thebaidis civitati propinqua fuit. Ad calcem hujus primi Collectaneorum tomi leguntur: variæ lecti-

lectiones in c. 51. & ſeqq. diſputationis Archelai cum Manete, item vetus Lectionarium Regio-Alexandrino codici præfixum, & nonnulla addenda & corrigenda in præfatione, notis, & verſione hujus Collectaneorum tomi.

IV. Varia Veterum ſcripta, quibus Monachis & Sanctimonialibus regulæ vivendi præſcribuntur, circa A. C. 820. collegit Benedictus Anianenſis Abbas, cujus collectionis antiquiſſimum exemplar Treviris aſſervari dicitur. Apographum autem cuſtoditur Coloniæ apud Canonicos Regulares Domus B. Virginis. Et hoc apographum Fabius Chiſius Neritinorum tum Epiſcopus & Nuncius Apoſtolicus, qui poſtea Pontifex Romanus factus Alexandri VII. nomen aſſumſit, deſcribi curavit, & Holſtenio miſit. Dum autem Holſtenius alios codices perluſtravit, quibus hæc regularum editio locupletari poſſet, accepit ex bibliotheca Chriſtinæ Reginæ Suecicæ duos vetuſtos codices parænetica Patrum quorundam capita exhibentes, ad inſtituta monaſtica utriusque ſexus accommodata, quæ Holſtenius itidem a Benedicto Anianenſi collecta conjecit. Hinc natum opus hoc gaudens titulo:

Codex Regularum, quas ſancti Patres Mo-

nachis & Virginibus Sanctimonialibus ſervandas præſcripſere, *collectus olim a S. Benedicto Anianenſi Abbate. Lucas Holſtenius Vatic. Baſil. Canonicus & Bibliothecæ Præfectus in tres partes digeſtum auctumque edidit. Romæ, excudit Vitalis Maſcardus, M DC LXI.*

Parte prima continentur Patrum Orientalium regulæ ad Monachos, nempe:

S. Antonii Abbatis,

S. Iſaiæ Abbatis,

SS. Patrum *Serapionis*, *Macarii*, *Paphnutii*, & alterius *Macarii*,

SS. Patrum alia,

S. Macarii Abbatis Nitrienſis,

S. Pachomii Abbatis Tabennenſis, cum præfatione *Hieronymi* Presbyteri,

Ejusdem & *Theodori* epiſtolæ,

S. Orſieſii doctrina monaſtica,

Incerti regula orientalis, & *S. Baſilii* Epiſcopi Cæſarienſis.

Parte ſecunda exhibentur Patrum Occidentalium regulæ ad Monachos, nempe:

S. Benedicti Abbatis Caſinenſis,

Conſenſoria Monachorum *Incerti*,

SS. Pauli & Stephani Abbatum,

S. Cæſarii Arelatenſis,

S. Aureliani Arelatenſus,

S.

S. Ferreoli Uceticnſis,
S. Columbani Abbatis,
Monaſterii Tarnatenſis,
S. Iſidori Hiſpalenſis,
S. Fructuoſi Bracarenſis,
Ejusdem regula communis,
Cujusdam Patris,
Regula Magiſtri, &
Grimlaici regula ſolitariorum.

Parte tertia comprehenduntur ſanctorum Patrum regulæ ad Virgines, nimirum:
S. Auguſtini Epiſcopi Hipponenſis,
S. Cæſarii Arelatenſis,
S. Aureliani Arelatenſis,
S. Donati Veſontienſis,
Cujusdam Patris,
S. Leandri Hiſpalenſis, &
B. Ælredi Abbatis Rievallenſis.

Tribus his partibus ſubjicitur appendix, hoc titulo ornata:

Codicis Regularum appendix, in qua ſanctorum Patrum exhortationes ad Monachos, & Virgines, de obſervantia vitæ Religioſæ, collectæ olim a S. Benedicto Anianenſi Abbate. Lucas Holſtenius Vatic. Baſil. Canonicus & Bibliothecæ Præfectus ex duobus MStis Floriacenſibus Sereniſſimæ Reginæ Chriſtinæ edidit. Romæ, excudit Vitalis Maſcardus, M DC LXI. Le-

Leguntur autem in hac appendice ſequentia SS. Patrum opuſcula parænetica:

S. Athanaſii Alexandrini liber de obſervationibus Monachorum.

Ejusdem exhortatio ad ſponſam Chriſti.

S. Baſilii M. admonitio ad filium ſpiritualem

Evagrii Monachi ſententiæ ad Monachos.

Ejusdem ſententiæ ad Virgines.

Fauſti Lirinenſis ſermones IV. ad Monachos.

S. Eucherii exhortatio ad Monachos.

Ejusdem admonitio ad Virgines.

S. Cæſarii epiſtolæ duæ ad Cæſariam Abbatiſſam.

Ejusdem epiſtola hortatoria ad Virginem Deo dedicatam.

Novati Catholici ſententia de humilitate & obedientia.

S. Paulini ad Monachos de pœnitentia.

Eutropii Abbatis epiſtola de diſtrictione Monachorum.

Incerti ſermones 2. de decem virginibus.

Ad calcem appendicis diverſæ lectiones occurrunt, quas Holſtenius ad aliquas Regulas cum MSctis poſt editionem collatas annotavit, ut & explicatio vocum quarundam minus uſitatarum, quæ paſſim in his Patrum regulis uſurpantur. Mortuus autem eſt Holſtenius, antequam ultimam manum huic operi

ri imponeret, ut ex Typographi ad lectorem præfatione liquet, cui annectitur materia diſſertationis proœmialis ad regulas Monaſticas e ſchedis Holſtenii poſthumis de promta. Cæterum Benedictus ille Anianenſis etiam concordiam regularum Monaſticarum a variis Patribus compoſitarũ concinnavit, quam Hugo Menardus notis ſuis illuſtravit, & Pariſiis A. 1638. evulgavit, quod obiter notamus.

V. Hieronymum Brunellum Societatis Jeſu Theologum Patrum aliquot Græcorum, nempe *Juſtini*, *Gregorii Thaumaturgi*, *Athanaſii*, *Baſilii M.* *Gregorii Nazianzeni*, & *Johannis Chryſoſtomi* orationes & epiſtolas græce Romæ edidiſſe catalogus bibliothecæ Tellerianæ p. 30. indicat. *Salvianum* de vero judicio & providentia Dei, *Maximi* homilias, *Pacianum* de pœnitentia, *Sulpitii Severi* hiſtoriam, *Dorotheum* de Prophetis & diſcipulis Domini, & *Haymonis* hiſtoriæ epitomen Romæ conjunctim prodiiſſe bibliotheca Nicolai Heinſii p. 7. teſtatur. Addere placet Romanis his Patrum bibliothecis, etſi vix operæ pretium videatur, trium Patrum opuſcula de virginibus & virginitate, nempe *Ambroſii* libros tres de Virginibus ad Marcellinam ſororem, *Hieronymi* epiſtolam ad Demetriadem de virginitate ſervanda, Ejuſdem-

demque epiſtolam ad Euſtathium de cuſto dia virginitatis, & *Auguſtini* librum de virginitate, quæ opuſcula Paulus Aldi F. Manutius Romæ 1562. additis ad calcem nonnul lis emendationibus, uno volumine conjunxit.

VI. Prodierunt etiam Romæ nonnullæ Patrum Catenæ. Eſt enim mihi ad manus:

Catena Græcorum Patrum in Evangelium ſecundum Marcum, Collectore atque Interprete Petro Poſſino Soc. Jeſu Presbytero, qui & adjecit, titulo Spicilegii, Commentarium ad loca ſelecta quatuor Evangeliorum. Acceſſere collationes Græci contextus omnium librorum Novi Teſtamenti cum XXII. Codd. antiquis MSS. ex bibliotheca Barberina. Romæ, typis Barberinis, M. DC. LXXIII. excudebat Michaël Hercules.

Patres, e quorum ſymbolis hæc catena coaluit, ſunt: *Ambroſius*, *Anonymus Toloſanus*, *Anonymus Vaticanus*, *Apollinaris*, *Athanaſius*, *Auguſtinus*, *Cyrillus*, *Epiphanius*, *Euſebius*, *Irenæus*, *Nazianzenus*, *Origenes*, *Photius*, *Severus*, *Theodorus Heracleota*, *Theodorus Mopſueſtenus*, *Victor Antiochenus*. Præmiſſum eſt huic catenæ *Procopii* Diaconi & Chartophylacis encomium in Evangeliſtam Marcum. Poſt Spicilegium Poſſini, ſeu commen-

mentarium in loca ſelecta quatuor Evangeliorum, ſequitur *Nicolai Smyrnæi* tractatus περὶ δακτυλικοῦ μέτρου ſeu ſupputatione per geſtus digitorum, collatus cum Bedæ tractatu de loquela per digitos, cum tabula figurarum numeralium manus utriusque, & notis ad libellum de indigitatione. Qualis autem ſit Lippomanni in Pſalmos catena, quam Romæ A. 1585. impreſſam catalogus bibliothecæ Barberinæ indicat, & num ex Patribus, an ex Scriptoribus recentioribus contexta ſit, cum ignaris ſcio, cum illa Catena oculis meis hactenus nondum objecta fuerit.

Cap. X.

De

BIBLIOTHECIS PATRUM VENETIS.

I. Venetiis variæ Patrum catenæ prodierunt, e quibus primo loco commemorare placet, quam Daniel Barbarus latine a ſe verſam publicavit. Titulus eſt:

Aurea in quinquaginta Davidicos Pſalmos Doctorum Græcorum Catena. Interprete Daniele Barbaro, electo Patriarcha Aquileien-

leienſi. Cum Privilegio. Venetiis, apud Georgium de Caballis, M D LXIX.

PromiſitBarbarus etiam catenam in reliquos Pſalmos, ſed, quantum ſcio, promiſſa non ſervavit. Index Patrum, quibus autor hujus catenæ uſus eſt, non præmittitur. Video autem contextam eſſe hanc catenam ex *Baſilio, Euſebio, Theodoreto, Aſterio, Heſychio, Origene, Didymo, Chryſoſtomo, Athanaſio, Nicephoro, Damaſceno, Cyrillo, Diodoro, Juſtino, Nazianzeno, Theodoro Antiocheno, Apollinario, Severo* & aliis. Video etiam ſententias quaſdam ex *Aquila* & *Hypatio* depromi. Sed quis ille Hypatius ſit, non magis ſcio, quam quis ille *Hireneus* Antiochenus, quem a Lippeloi catalogo memorari ſupra vidimus. Quæ autem Aquilæ tribuuntur ſententiæ, non dubito, quin ſint alterius cujusdam Scriptoris, cum Aquila non commentarios in Pſalterium ſcripſerit, ſed tantùm græcam Pſalterii & univerſi V. T. verſionem dederit, & manifeſtum ſit, crebras in Patrum catenis confuſiones & hallucinationes deprehendi.

II. Comitoli Catenam in Jobum Coloniæ primum editam fuiſſe ſupra in capite de Coonienſibus Patrum bibliothecis commemora-

ra-

ravimus. Nunc Venetam editionem breviter recenſere placet. Titulus eſt:

Catena in beatiſſimum Job abſolutiſſima, e quatuor & viginti Græciæ Doctorum explanationibus contexta, a Paulo Comitolo, Peruſino, Societatis Jeſu, e Græco in Latinum converſa, atque ab eodem nunc iterum edita, nec non multarum magnarumque rerum, quas tertia pagina indicabit, acceſſionibus locupletata. Adjecto indice rerum & verborum uberrimo. Cum Privilegiis. Venetiis, apud Jolitos, M. D. LXXXVII, in quarto.

Magnarum rerum, quas titulus promittit, ſeriem pagina 3. his verbis memorat:

I. De hujus Catenæ Autore pleniſſima diſputatio.

II. Doctorum, e quorum explanationibus variæ Catenæ conſtant, indices, ſeu Catalogi multiformes.

III. Decem capita prolegomenon in Job.

IV. POLYCHRONII *Epiſcopi Apameæ, atque* OLYMPIODORI *Alexandrinæ Eccleſiæ Diaconi hypotheſes in librum Job: Ejuſdemque Olympiodori protheoriæ nonnullæ de aliis græcis expreſſæ codicibus.*

V. Lectiones variæ ad ſacræ hiſtoriæ verba ſpectantes quamplurimæ, quas arithmeticis notis indicavimus. Tt 2 *VI.*

VI. Multiplicis eruditionis obſervationes non paucæ, quæ exilibus literarum notis oſtenduntur.

VII. Nonnullarum ſententiarum, quæ ab hujus commentarii Doctoribus uſurpatæ ſunt, & quæ lectorum intelligentiam atque animum aut offendere aut demorari poſſent, tutæ explicationes.

VIII. Complura tum e Vaticanis tum ex aliis deprompta catenis, & in hanc collata, quæ ſingulorum capp. additionibus continentur: Additiones vero ipſas literarum notis grandioribus latinis ſignificavimus.

IX. Pleræque ſententiæ græcæ e Patrum commentariis in marginem paginarum translatæ.

X. Poſtremo divinorum voluminum teſtimonia earundem paginarum adſcripta marginibus.

Deſumta eſt hæc Catena ex codice Antonii Caraffæ Cardinalis. Patres autem, ex quibus hæc catena concinnata eſt, ſunt ſequentes:

Dionyſius Areopagita, Clemens, Origenes, Didymus, Evagrius, Baſilius, Gregorius Nazianzenus, Athanaſius, Chryſoſtomus, Cyrillus, Methodius, Apollinarius, Theophilus Alexandrinus, Iſidorus, Euſebius Cæſarienſis, Polychronius, Ephræm, Nilus, Alexander, Julius, Julianus, Severus, Severianus

nus & *Olympiodorus* Diaconus, quem hujus Catenæ autorem eſſe Comitolus ſibi certo perſuadet.

III. Excuſa etiam eſt Venetiis Catena in Acta & epiſtolas Catholicas, quæ hoc titulo prænotatur:

Catena explanationum veterum ſanctorum Patrum in Acta Apoſtolorum & epiſtolas catholicas, Joanne Bernardo Feliciano interprete. Cum ſummi Pontificis, & Senatus Veneti privilegio in annos X. Venetiis, M. D. XLV.

Autores ex quorum collatis ſymbolis & ſententiis catena hæc contexta eſt, ſunt: *Cyrillus*, *Theodoretus*, *Photius*, *Baſilius*, *Severianus*, *Gregorius Nyſſenus*, *Athanaſius*, *Methodius*, *Clemens*, *Epiphanius*, *Gregorius Nazianzenus*, *Irenæus*, *Gennadius*, *Joannes Chryſoſtomus*, *Euſebius*, *Dionyſius*, *Iſidorus*, *Acacius*, *Oecumenius*, & *Andreas* Cæſareæ Archiepiſcopus.

Præmittitur epiſtola ad Alexandrum Farneſium, in qua, quam neceſſaria ſit homini chriſtiano veterum eccleſiæ Doctorum lectio, exponitur.

inter alia habetur Oratio a *Benedicto* Mediolanenſi Epiſcopo habita pro eccleſiæ ſuæ jure in Ticinenſem Metropolitico, quæ oratio capite V. appendicis habetur, etſi Muratorius paulo poſt capite VII. aſſerat, Autorem hujus orationis non fuiſſe Benedictum, ſed *Landulfum*, aut quemquam alium. Eundem Landulfum eſſe Autorem codicis, qui chronicon Dacii Mediolanenſis Epiſcopi inſcribitur, cap. VI. hujus appendicis ſtatuit.

II. SECUNDUM horum anecdotorum TOMUM 1698. editum ad manus non habeo. Video autem ex actis eruditorum A. 1699. p. 305. quod illo contineantur *Bachiarii* fides; ſeu apologia de peregrinatione ſua; *Johannis de Cermenate* Notarii Mediolanenſis hiſtoria de ſitu, origine, & cultoribus Ambroſianæ urbis, ac de Mediolanenſium geſtis ſub imperio Henrici VII. ab A. 1307. ad 1313. *Anathematiſmi contra Manichæos*; *Æneæ Sylvii* oratio pro autoritate Romani Pontificis, Viennæ A. 1452. habita; vetus *formula manumiſſionis*, ex ſeculo nono; *Index ſanctorum Martyrum*, quorum corpora Gregorii M. tempore Romæ quieverunt; *Duo chronica Regum Italiæ*, alterum A. 1013. alterum vero A. 1028. exaratum; *Fortunati* expoſitio fidei catholicæ, ſeu in Symbolum Athanaſii brevis

commentatio; *Duæ orationes nuptiales*, altera a *Guiniforto Barzizio* in ſponſalibus Philippi Borromæi circiter A. 1430. & altera in nuptiis Johannis Auguſtini Vice-Comitis & Ottonis Mandelli circa eundem annum recitata; Superpondii loco adduntur Muratorii duæ diſſertationes, una *de jejuniis quatuor temporum*, altera de *corona ferrea*, qua Romanorum Imperatores in Inſubribus coronari ſueverunt.

Cap. XII.

De BIBLIOTHECIS PATRUM MOGUNTINIS.

I. Scriptores veteres, qui de ſacris officiis ſcripſerunt, collegit Cochlæus ſub hoc titulo editos:

Speculum antiquæ devotionis circa Miſſam, & omnem alium cultum Dei, ex antiquis & antea nunquam evulgatis per Typographos Autoribus, à Joanne Cochlæo laborioſe collectum. Ex vetuſtis Bibliothecis eccleſiarum ac monaſteriorum Moguntiæ, Miſnæ, Wormatiæ &c. Apud S. Victorem extra muros Moguntiæ, ex officina Franciſci Behem M. D. XLIX.

Sunt

Sunt autem hujus Speculi Autores novem:

I. *Amalarius*, Archiepiſcopus Trevirenſis, de officio Miſſæ.

II. *Walafridus Strabo*, Abbas S. Galli in Helvetiis de exordiis & incrementis rerum eccleſiaſticarum.

III. *Baſilius Magnus* de Miſſa Græcorum.

IV. *Expoſitio Miſſæ* brevis ex vetuſtis codicibus.

V. *Petri Damiani* liber, qui dicitur: Dominus vobiſcum.

VI. *Gemma Animæ*, ſeu liber de antiquo ritu Miſſarum.

VII. *Micrologus* de Miſſa rite celebranda.

VIII. Nucleus de ſacrificio Miſſæ.

IX. Liber de vita S. Bonifacii Martyris, cum catalogo omnium Epiſcoporum ſedis Moguntinæ.

Placet hoc loco breviter annotare, quæ Vir doctiſſimus Jacobus Thomaſius in meo exemplari de Amalario, de Micrologo, & Gemma animæ aſcripſit. Monet igitur de *Amalario*, quod liber de officiis divinis Amalario Trevirenſi Epiſcopo ſupponatur, cum non ſit verus hujus libri parens, ſed alius Amalarius Diaconus, & Epiſcopo ætate ſuppar, qui juſſu Ludovici Imperat. opus hoc contexuit, ut Sirmondus in notis ad Ennodii

opuſculum de cerei benedictione, & Raynaudus in erotem. de bonis & malis libr. p. 122. & 123. docuerunt. Conferri tamen poterunt, quæ jam ſupra cap. 3. de biblioth. Patr. Pariſ. p. 212. de hoc Amalario ex Dacherii Spicilegio notavimus. De *Gemma animæ*, quæ Honorium Auguſtodunenſem autorem habet, notat, quod Cochlæus primum tantum ejus librum in hoc volumine ediderit, imo tantum libri primi aliquot capita ad breviorem numerum contracta. De *Micrologo* obſervat, quod ex Caſſandri judicio hæc Micrologi editio a Cochlæo curata tam mendoſa ſit, & nonnunquam etiam mutila, ut merito non editus dici poſſit. Mutilavit etiam Cochlæus libros de vita Bonifacii, cum ipſe fateatur ſe libros iſtos integros non vulgaſſe, cum Typographo ad mercatum Francofurtenſem parum temporis ſuperfuerit.

II. Simul cum operibus Gregorii Thaumaturgi ejusque vita Gerardus Voſſius Præpoſitus Tungrenſis Patrum Græcorum & Latinorum miſcellanea vulgavit. Quæ collectio Patrum ſequenti titulo condecoratur:

S. Gregorii Epiſcopi Neocæſarienſis, cognomento Thaumaturgi, opera omnia, quotquot in inſignioribus, præcipue Romanis Bibliothe-

thecis reperiri potuerunt, una cum ejusdem Autoris vita græce & latine. Interprete & Scholiaſte Reverendo Doct. Gerardo Voſſio, Borchlonio Germ. Præp. Tungrenſi. Adjecta ſunt miſcellanea ſanctorum aliquot Patrum Græcorum & Latinorum. Omnia nunc primum in lucem edita eodem D. Doct. Gerardo Voſſio auctore & collectore. Permiſſu Superiorum. Moguntiæ, apud Balthaſarum Lippium, ſumptibus Antonii Hierat. Anno M. DC. IV.

Titulo placet addere catalogum eorum, quæ hoc volumine continentur. Præmittitur ergo epiſtola dedicatoria ad S. Virginem, & Gregorium Thaumaturgum, qua ſuperſtitionem ſuam editor prodit. Sequitur præfatio ad lectorem, in qua Voſſius omnia ſcripta a ſe edita & edenda ordine recenſet. Has præfationes excipiunt S. Patrum de Gregorio Thaumaturgo teſtimonia ejusque elogia. Tum ipſa *Gregorii* hujus opera ſequuntur, paſſim interjectis notis, ſcholiis, & diſſertationibus illuſtrata, nempe expoſitio fidei per revelationem accepta, alia fidei expoſitio, quæ ἡ κατὰ μέρος πίστις appellata eſt, duodecim fidei capita cum anathematiſmis, ſermones tres in annunciationem Mariæ, ſermo

mo in ſancta Theophania, epiſtola canonica, diſputatio de anima ad Tatianum, Metaphraſis in Eccleſiaſten Salomonis, panegyrica oratio in Origenem. Claudit primam hujus voluminis partem vita Gregorii Thaumaturgi per *Gregorium Nyſſenum* ſcripta, cum notis Voſſii.

Altera voluminis hujus pars miſcellanea Patrum complectitur, hoc titulo ornata:

Miſcellanea ſanctorum aliquot Patrum Græcorum & Latinorum antehac non edita: Quæ hic S. Patris noſtri Gregorii Thaumaturgi operibus adjicere viſum fuit, ut adjuſti voluminis magnitudinem Tomus excreſcat. Auctore Doct. Gerardo Voſſio Præpoſito Tungrenſi. Moguntiæ, apud Balthaſarum Lippium, ſumtibus Antonii Hierat, Anno M. *DC. IV.*

Sunt autem illa miſcellanea 1. *Chryſoſtomi* ſermones novem de aſcenſione Domini, latine. 2. *Hippolyti* Martyris homilia de Deo Trino & uno, & de myſterio incarnationis, contra hæreſin Noëti, itidem latine. 3. *Baſilii M.* epiſtola ad Cæſariam, ſeu, ut alia lectio habet, ad Cæſarium Patricium, græce cum verſione editoris. 4. *Ejuſdem* encomium

nium in 40. Martyres, græce cum interpretatione editoris. 5. *Acta paſſionis horum 40. Martyrum* ex pervetuſto MS. Paſſionario bibliothecæ Vaticanæ, & aliis vetuſtis codicibus, latine. 6. *B. Samonæ* Archiepiſcopi Gazæ diſceptatio cum Achmed Saraceno ſuper veritate corporis & ſanguinis Chriſti in ſacramento Euchariſtiæ, latine. 7. *Nicolai Methonenſis* aſſertio de veritate corporis & ſanguinis Chriſti in ſacramento Euchariſtiæ, latine. 8. Sermo S. *Antonii* Abbatis de vanitate mundi & reſurrectione mortuorum, latine. 9. Monita *S. Pachomii* Abbatis, latine. 10. *Interrogatio* cujusdam fratris ad Abbatem Paſtorem. 11. *Relatio de muliere*, quæ peccata ſua in charta conſcripſerat, & pro venia ſuorum peccatorum ad S. Baſilium M. & ad S. Ephræm Syrum recurrebat. 12. *Paſſio Thomæ* Cantuarienſis Archiepiſcopi. 13. *Leonis M.* epiſtola dogmatica ad Flavianum CPlitanum Epiſcopum contra Eutychetis perfidiam & hæreſin, græce & latine. 14. *Ejusdem* epiſtola ad Leonem Imperatorem Auguſtum, græce & latine. 15. Teſtimonia excerpta ex ſcriptis Patrum *a Leone Papa* ejus nominis primo collecta, Leonique Imperatori directa, quod Dominus noſter Jeſus Chriſtus verus ſit Deus, & verus homo. 16.

Pe-

Petri Ravennatis, ſeu *Chryſologi* epiſtola contra Eutychen, græce & latine. 17. *Leonis Papæ* tractatus adverſus errores Eutychetis, & aliorum hæreticorum nunc primum editus. 18. *Ejusdem* edictum, ſeu epiſtola ad univerſos Epiſcopos per Siciliam conſtitutos de bonis eccleſiæ non alienandis ante hac non edita. 19. *Ejusdem* epiſtola ad Julianum Epiſcopum Coenſem de autoritate conſilii Nicæni ante hac inedita. 20. Incerti Autoris *ſermo de S. Martyribus*, a nonnullis Leoni, ab aliis Auguſtino attributus, qui nunc ex Cardinalis Sirleti codice integer editur. 21. Alius incerti Autoris ſermo, qui inter opera Chryſoſtomi legitur de Abſolone Patrem ſuum perſequente. 22. *S. Patritii* Apoſtoli Hiberniæ epiſtola. 23. *Cantuarienſium Archiepiſcoporum Catalogus* ab Auguſtino I. usque ad Reginaldum Polum, per Marianum Victorium collectus.

III. In eadem urbe cum Hincmari epiſtolis alia quædam monumenta ad Hincmari ævum ſpectantia lucem aſpexerunt. Titulus eſt:

Hincmari Rhemenſis Archiepiſcopi ante annos L. ſupra DCC. in Galliis celeberrimi epiſtolæ, ex MS. membranaceo codice bibliothecæ nob.

nob. & cathedralis Eccleſiæ Spirenſis deſcriptæ, & nunc primum excuſæ. Cum conjecturis notisque brevibus Johannis Buſæi Noviomagi Societ. Jeſu.

Acceſſere hæc Coætaneorum ſcripta:

THEODULPHI *Aurelianenſis Epiſcopi epiſtola ad Parochos.*

Conſtitutiones CAROLI MAGNI *a Lothario Nepote collectæ, cum notis Viti Amerpachii.*

Vita S. Wigberchti Fritzlar. Confeſſoris, autore LUPO.

Vita S. Roberti Confeſſoris Bingionum Ducis, autore S. HILDEGARDE.

Moguntiæ typis Joannis Albini, Anno CIↃ DCII.

Primum ergo locum tenent novem *Hincmari Remenſis* epiſtolæ, cum notis Buſæi. Has ſequitur *Theodulfi* Aurelianenſis Epiſcopi epiſtola ad Aurelianenſis parochiæ Sacerdotes, quam ex bibliotheca Vaticana depromptam Baronius nono ſuorum annalium tomo jam inſeruerat; *Caroli M.* conſtitutiones præcipuæ tam eccleſiaſticæ quam politicæ, a Lothario ejus nepote in epitomen redactæ, cum notis Viti Amerpachii, qui iſtas conſtitutiones Ingolſtadii pridem vulgaverat; Vita Wigberti vel Wigberchti Confeſſoris, Fritz-

Fritzlarienſis quondam cœnobii in Haſſia Abbatis, S. Bonifacii Archiepiſcopi Moguntini & Martyris coætanei & ſocii, nunquam hactenus excuſa. Autore *Lupo Servato* Hincmari ſynchrono, ex MS. cod. bibliothecæ Moguntinæ Societatis Jeſu; Et vita B. Roberti Confeſſoris e Lotharingiæ principibus oriundi, & quondam Bingionum Ducis, autore *B. Hildegarde* in cœnobio montis, qui dicitur S. Roberti, extra Bingam Abbatiſſa, ex MScto codice Bibliothecæ Moguntinæ Societatis Jeſu exſcripta, & nunc primum typis expreſſa.

IV. Idem Buſæus A. C. 1605. Moguntiæ edidit:

> *Paralipomena opuſculorum Petri Bleſenſis, & Johannis Trithemii, aliorumque in Typographeo Moguntino editorum.*

Continentur hoc volumine *Petri Bleſenſis* Londinenſis Archidiaconi liber contra perfidiam Judæorum, liber de amicitia chriſtiana, & tractatus de caritate Dei & proximi in duos libros diviſus; *Johannis Trithemii* antipali Maleficiorum libri 4; libri 8. quæſtionum, quas ipſi Maximilianus I. Imper. diſſolvendas propoſuit; libri 2. de laudibus fratrum ordinis Carmelitici; liber de laudibus An-

Annæ matris Virginis Deiparæ; de Ejusdē Annæ laudibus Trithemii & aliorum Autorum carmina; Curſus de S. Anna matre beatiſſimæ Virginis Mariæ a Johanne Trithemio editus, & a Raymundo Cardinale ſedis Apoſtolicæ Legato confirmatus, cum nonnullis Trithemii orationibus; & catalogus græcorum codicum Bibliothecæ Trithemianæ. Acceſſere *Hincmari Remenſis* epiſtolæ duæ, quarum poſterior mutila eſt, item Variorum ſermones de laudibus Wigberti Abbatis Frizlarienſis.

Cap. XIII.

De

BIBLIOTHECA PATRUM BONO FONTE EDITA.

I.

INter varias Ciſtercienſis Ordinis Abbatias duæ ſunt, quæ Boni Fontis nomine ſignantur, quarum una in Campania ſita eſt ad Remenſem diœceſin pertinens, altera in Vaſconia ad Convenenſem diœceſin ſpectans. Prior ab Angelo Manriq; in annalibus Ciſtercienſibus tom. 2. p. 266. Bonus Fons de Tareſca cognominatur, & juxta eundem Manrique A.C. 1154. fundata eſt, etſi Viſchius in bibliotheca Scriptorum Ciſtercienſium p. 365.

Uu ad

ad A. 1137. ejus fundationem referat. Et huic priori dubio procul bibliotheca illa Patrum natales ſuos debet, quæ nunc recenſenda venit.

II. Collector illius eſt Bertrandus Tiſſier, Doctor Theologus, & Boni Fontis in Theraſcia CiſtercienſisOrdinis Prior, qui, etſi non dubitat, veteres Ciſtercienſis Ordinis Scriptores in magna Patrum bibliotheca locũ habituros fuiſſe, ſi magnæ illius bibliothecæ collectoribus præ manibus fuiſſent, cum multos tempore, eruditione, & doctrinæ utilitate ipſis inferiores non neglexerint, imo etiam nonnullis Ciſtercienſiũ ſcriptis, etſi minoris momenti, quæ reperire potuerunt, locum haud negaverint, quandoquidem tamen pleraq; & præcipua Patrum Ciſtercienſium opera in magna Patrum bibliotheca omiſſa deprehendit, ſeorſim bibliothecam Patrum ordinis ſui colligere & edere voluit.

III. Diſtincta autem eſt hæc bibliotheca octo tomis. Et PRIMUS quidem TOMUS hac epigraphe prænotatur:

BIBLIOTHECA PATRUM CISTERCIENSIUM, *id eſt, Opera Abbatum & Monachorum Ordinis Ciſtercienſis, qui ſeculo S. Bernardi, aut paulo poſt ejus obi-*

obitum floruerunt, in unum corpus aliquot tomis diſtinctum collecta. TOMUS PRIMUS complectens Exordium Cœnobii Ciſtercienſis, cum charta charitatis; Exordium magnum ejusdem Ordinis; Et libros miraculorum S. Bernardi, miraculo olim approbatos. Labore & ſtudio F. Bertrandi Tiſſier Doctoris Theologi Bonifontis in Theraſcia, ejusdem Ordinis Prioris. Cum ejusdem Annotationibus in fine, quibus difficultates occurrentes in toto opere exponuntur, & quæ fabuloſa videntur, confutantur, quæ autem non improbanda ſunt, vindicantur. Bonofonte, typis ejusdem Cœnobii, per A. Reneſſon, Anno Domini 1660. Venit Pariſiis in Collegio S. Bernardi, & in vico S. Jacobi apud Edmundum Couterot, ſub ſigno Boni Paſtoris.

Ex his tomi primi tractatibus primus de exordio cœnobii Ciſtercienſis tribuitur *Stephano* Abbati, monaſterii illius fundatori; ſecundus, qui inſcribitur magnum exordium Ordinis Ciſtercienſis, *Conrado* Abbati Everbacenſis cœnobii; tertius autem de libro miraculorum Bernardi *Philippo de Clara-Valle*, cui libro præmittitur *Herberti* Abbatis cœnobii de Moris narratio de hoc libro per inſigne miraculum ſervato.

SECUNDO TOMO, qui Anno Domini 1662. prodiit, continentur *Cæſarii* Monachi Vallis S. Petri, *Heiſterbacenſis* vulgo dicti, dialogi de miraculis, duodecim diſtinctionibus conſtantes. Statim autem in ipſo titulo notatur, diverſo charactere exarata eſſe in hac editione, quæ ficta aut fabuloſa videntur, & quorum falſitas aut exigua probabilitas, in notis a Tiſſierio fuſius probantur. Longe autem plura diverſo charactere imprimi debuiſſent, cum tantum non omnia, quæ in his dialogis recenſentur, miracula ſuſpecta videantur. Cæterum Tiſſierius notis ſuis ad Cæſarium etiam apologiam pro Cæſario præmittit.

TERTIO TOMO exhibentur liber *Henrici*, ex ſeptimo Abbate Claravallenſi Cardinalis Albanenſis, de peregrinante civitate Dei; Ejuſdemque Declamatio ad univerſos Chriſti fideles; Sermones *Garnerii* ex IX. Abbate Claravallenſi Epiſcopi Lingonenſis; Sermones *Nicolai Claravallenſis*, S. Bernardi quondam Notarii; Epiſtolæ *Philippi* ex Priore Claravallenſi Abbatis de Eleemoſyna, & *B. Faſtradi* Clarævallis poſt Ciſtercii Abbatis ad quemdam Abbatem unica; Epiſtolæ prædicti *Henrici* Cardinalis Albanenſis Epiſcopi, & *Petri VIII.* Clarævallis

Abba-

Abbatis, aliorumque Abbatum & Monachorum, quarum ultima eſt *Petri de Roya* Novitii Claravallenſis. Annotationes autem ad hunc tomum una tantum pagina abſolvuntur.

QUARTUS TOMUS complectitur opera *Guillelmi* quondam Abbatis S. Theodorici & poſtea Monachi Signiacenſis, quorum ipſe catalogum texuit; Diſputationem *Abbatis anonymi* adverſus Petrum Abaëlardum, qua etiam impoſturæ ejuſdem Abaëlardi adverſus S. Bernardum confutantur; Diſputationem *Jacobi de Thermis*, Abbatis Caroli loci adverſus impugnatores exemptionum & privilegiorum Canonicis & Religioſis a ſummis Pontificibus conceſſorum. Sunt autem opera *Guillelmi*, quæ primum locum hujus tomi occupant, liber de vita ſolitaria, orationes meditativæ numero duodecim, liber de contemplando Deo, tractatus de natura & dignitate amoris, libellus de expoſitione Miſſæ, (quem tamen ab hoc Gulielmo ſcriptum eſſe Tiſſierius aſſeverare non audet,) libri duo de natura corporis & animæ ſub *Theophili* nomine ſcripti, ſpeculum fidei, ænigma fidei, diſputatio adverſus Petrum Abælardum, liber de ſacramento altaris, falſo a quibuſdam Anſelmo adſcriptus, expoſitio in cantica canticorum, quam im-

perfectam reliquit, & expoſitio in epiſtolam ad Romanos. *Anonymi* Diſputatio contra Petrum Abælardum tribus libris conſtat, & in principio libri primi mutila eſt. Subjicitur autem huic Anonymi diſputationi contra Petrum Abailardum, *Abælardi* reſponſio contra calumnias objectorum, quæ etiam in Abælardi operibus ſub nomine apologiæ ſeu confeſſionis legitur, & rectius palinodia Abælardi inſcribi poſſet, cum Abælardus in hoc ſcripto varios errores retractaverit. Scio quidem, quod Arnoldus in hiſtoria ſua hæretica craſſum vocet mendacium, ſi quis Abælardum errores ſuos retractaſſe dicat. At Petrus Venerabilis Cluniacenſis Abbas, & autor chronici Cluniacenſis Abælardum a ſuis erroribus reſipuiſſe aſſerere non verentur. Et quamvis Abælardus in hoc ſcripto orthodoxiam ſuam jactet, diſſimulare tamen non poteſt, quod fortaſſe aliqua per errorem ſcripſerit, quæ ſcribere non oportuit. Quin etiam Abailardus in hoc ſcripto nonnulla aſſerit, quæ ſunt contraria illis, quæ ante ſcripſerat, & adhuc in ſcriptis ejus inveniuntur. Quid vero hoc eſt aliud, quam priſtinos errores retractare? Addit Tiſſierius huic Abælardi reſponſioni ad calumnias objectorum, quam rectius retractationem calumnioſam

oſam errorum Petri Abælardi inſcribi judicat, *Gaufridi*, qui Diſcipulus Abælardi fuit, fragmentum ex ſermone ejus 8. de reſurrectione Domini, in quo perſtringit illum Abælardi errorem, quod Chriſtus in paſſionis ſuæ ſacramento nihil aliud nobis commendaverit, niſi virtutis exemplum, & incentivum amoris. Notat autem Tiſſierius, hunc Gaufridum nihil aliud contra Abælardum ſcripſiſſe, quam quæ in prædicto ſermone continentur. Fallitur ergo Mabillonius, qui in notis ad Bernhardum p. 636. ſcribit, quod Gaufridus pro Bernhardo peculiarem tractatum contra Petrum Abælardum ſcripſerit, & quod ille tractatus a Tiſſierio in bibliotheca Ciſtercienſi editus fuerit, quod quam alienum ſit a vero, bibliothecæ hujus Ciſtercienſis inſpectio evincit.

TOMO QUINTO continentur *Balduini* Fordæ in Anglia quondam Abbatis, poſtea Cantuariæ Archiepiſcopi, & *Aëlredi* Rievallis item in Anglia Abbatis opera. Et Balduini quidem opuſcula quantum attinet, primum locum occupant tractatus, ſeu ſermones 16. nempe de ſacramento euchariſtiæ, de corruptis Cleri & populi moribus, de dilectione Dei, de duplici reſurrectione, quæ per obedientiæ perſeverantiam obtinetur,

de requie, quam ſibi & nobis Chriſtus paravit, de vivo & efficaci Dei ſermone ad verba Apoſtoli Hebr. IV. de ſalutatione angelica, de vulnere caritatis, quod ſponſa ſponſo infligit, de benedictionibus evangelicis, de verbis Cantici: *pone me in ſignaculum &c.* de verbis Apoſtoli: *vetus veſter homo crucifixus eſt*, de verbis Apoſtoli: *caritas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris*, de verbis Cantici: *introduxit me in cellam vinariam &c.* de vita cœnobitica, de encomio perfectorum religioſorum. Hos ſermones excipit liber de commendatione fidei. *Ælredi* autem vel *Ailredi* opera, a Tiſſierio edita, ſunt ſermones de tempore & Sanctis, ſermones de oneribus in cap. 13. & ſequentia Eſaiæ, ſpeculum caritatis in tres libros diviſum, ejusdem ſpeculi compendium, opus de ſpirituali amicitia, tractatus de Jeſu duodecenni, & fragmentum ex ejus opere de Regibus Angliæ.

TOMUS SEXTUS continet

D. Iſaaci Stellæ Abbatis opera.

D. Serlonis Saviniaci Abbatis opera.

D. Eliæ Dunenſis Abbatis ſermones duos.

Epiſtolam *D. Heriberti* Sardiniæ Archiepiſcopi.

Epiſtolam cujusdam *Andreæ* Monachi ad quemdam Dominum.

Arnul-

Arnulphi Monachi de Boheriis ſpeculum Monachorum.

Sunt autem *Iſaaci* Abbatis de Stella opera, varii ſermones de tempore & Sanctis, epiſtola ad quendam familiarem ſuum de anima, item liber de anima, quem ſub Alcheri nomine edere voluit, & epiſtola ad Johannem Epiſcopum Pictavienſem de officio Miſſæ. *Serlonis* opera ſunt ſermones quidam ſacri, & ſententiæ ejus in quosdam Scripturæ locos. Reliquorum, qui hoc tomo continentur; opera in ipſo titulo ſunt expreſſa. Prodiit autem hic tomus A. C. 1664.

In titulo tomi ſeptimi & octavi, qui A.C. 1669. prodierunt, exemplaria proſtare dicuntur apud Ludovicum Billaine Pariſienſem Typographum ac Bibliopolam in Palatio Regio. Et SEPTIMO quidem TOMO exhibentur: Hiſtoria hæreſeos Albigenſium, & belli ſacri contra eos ſuſcepti a *Petro Vallium-Sarnaji* Monacho deſcripta, & *Helinandi* Frigidi - Montis Monachi chronicorum ultima & præcipua pars, quæ ſola ſupereſt, nec non ejusdem ſermones, & epiſtola ad Galterum Clericum de reparatione lapſi. Additur ad calcem viſio quædam in ſermone 2. de nativitate B. Virginis conſulto omisſa, in qua Deipara Ciſtercienſem Ordinem graviter accuſat.

OCTAVUS denique isque ultimus TOMUS exhibet *Ottonis Friſingenſis* chronicon ab origine mundi usque ad Friderici Ænobarbi Imperatoris tempora, & *Radevici* Friſingenſis Canonici hiſtoriam de geſtis ejusdem Imperatoris Friderici.

CAP. XIV.
DE
BIBLIOTHECA PATRUM INSULANA.

I.

INſulæ ad Lacum Acronium ex officina Johannis Ludovici Brem Anno 1604. prodierunt PARÆNETICI VETERES cum notis MELCHIORIS HAIMINSFELDII GOLDASTI, ex bibliotheca & ſumtibus Bartholomæi Schobingeri JC. Et in titulo hujus collectionis partis quidem primæ mentio injicitur, dubito tamen an præter hanc primam Paræneticorum veterum partem, in qua Scriptores octo producuntur, aliæ lucem publicam aſpexerint. Sunt autem illi Scriptores octo qui ſequuntur:

I. *S. Valeriani* Cimelienſis Epiſcopi de bono diſciplinæ ſermo.

II. *S. Columbani* Abbatis carmina.

III. S.

III. S. Columbani Abbatis & *Dinamii* Grammatici epiſtolæ.

IV. Columbani Abbatis regula Monachorum, & *Baſilii* Epiſcopi admonitiones.

V. *Annæi Bœtici* liber de moribus.

VI. VII. VIII. *Tirolis* Regis Scotorum, *Winsbeckii* Equitis Germani, & *Winsbeckiæ* nobilis Fœminæ Germanæ parænefes ad Filios annis abhinc CCCC. & quod excurrit, lingva Teutonica ſcriptæ.

Omnia iſta monumenta Goldaſtus notis ſuis illuſtravit, & appendicis loco adjecit Cunradi Rittershuſii reliquias conjecturarum in Panegyricos veteres, ad illuſtrem Virum Marcum Velſerum.

CAP. XV.

DE

BIBLIOTHECA PATRUM DIVIONENSI.

I.

DIvionenſem Patrum bibliothecam Chifſletio debemus. Nam

Scriptorum Veterum de fide catholica opuſcula quinque, nempe *I. Alcuini* confeſſionem fidei ſuæ; II. Ex libris decem *S. Ful-*

S. Fulgentii contra Fabianum, fragmenta XXXIX. totum pene ipſum opus complexa; III. Ex libro *S. Fulgentii* de incarnatione Chriſti inſignia tredecim fragmenta; IV. *Rabani Mauri* librum adverſus Judæos; Et V. *Anonymi* de Beringerii, vel Berengarii hæreſiarchæ damnatione multiplici commentariolum, eo anno, quo Beringerius vivere deſiit, conſcriptum, Petrus Franciſcus Chiffletius, Societatis Jeſu Presbyter, e MSStis codicibus eruit, quibus & ſuam in S. Ferrandum redivivum Animadverſionem adjecit, Divione, apud Philibertum Chavance, Typographum & Bibliopolam in vico S. Joannis, ad inſigne Pueri Jeſu, MDCLVI.

De primo inter quinque illa opuſcula ſeu *Alcuini* confeſſione fidei jam ſupra p. 274. annotavimus, quod Dallæus in diſſertatione poſthuma 1673. Rothomagi typis impreſſa eam Alcuino abjudicaverit, & ab alio quodam recentiori poſt Anſelmi tempora compoſitam cenſuerit, Mabillonius autem in ſuis Analectis tractatus hujus antiquitatem vindicaverit, & Alcuini patrocinium contra Dallæum in ſe ſuſceperit. Quartum inter hæc opuſcula, nempe *Rabani Mauri* liber contra Judæos itidem a nonnullis Rabano abju-

abjudicatur. Cum enim P. A. hoc eſt Petrus Alixius Dallæi diſſertationem poſthumam de autore confeſſionis fidei ſub Alcuini nomine a Chiffletio editæ Rotomagi vulgaret, addidit ſimul judicium ſuum de autore libri contra Judæos ſub Rabani nomine ab eodem Chiffletio vulgati, exiſtimans librum illum contra Judæos non eſſe Rabani Mauri, ſed *Amulonis* Lugdunenſis Epiſcopi genuinum fœtum. Quantum animadverſionem Chiffletii in S. Ferrandum Redivivum attinet, quæ ad calcem quinque illorum opuſculorum adjicitur, hæc eſt ejus occaſio. Ediderat Chiffletius A. 1649. Divione Fulgentii Ferrandi Carthaginenſis opera junctis Fulgentii & Criſconii Africanorum Epiſcoporum opuſculis relativis. Doluit Johannem Ferrandum Jeſuitam, Fulgentium Ferrandum neque a Chiffletio ſanctum cognominari, neque plenum ejus nomen recitari. Edidit itaque A. C. 1650. Lugduni S. Ferrandum Redivivum, ſeu vitam S. Hectoris Fulgentii Ferrandi primum in Africa Diaconi Carthaginenſis, tum in Hiſpania Carthaginis Spartariæ Epiſcopi, denique Archiepiſcopi Toletani. Huic ergo Ferrando reſtituto animadverſionem ſuam Chiffletius oppoſuit, in qua Ferrandi epiſcopatum, & nomen Hectoris & alia

ex fabuloſis Scriptoribus tradita ad examen vocat. Sed Chiffletianam hanc animadverſionem excepit alia animadverſio, hoc titulo ſignata: *Animadverſioni Chiffletianæ animadverſio repenſa cum fœnore ab Armando Valetta. Cui accedit Marii Wœnneloki Belgæ epiſtola ad Alexandrum Gambacurtam J.C. Pariſienſem. Divione, apud Petrum Palliot Typographum Regis, Epiſcopi Lingonenſis, Comitiorum Burgundiæ, & Urbis Bibliopolam & Chalcographum, ſub ſigno Reginæ Pacis, ante aream Palatii, M. DC. LXII.* Non opus autem eſt, ut multum ſolliciti ſimus, quis ſit ille Armandus Valetta? Nam ex bibliotheca Jeſuitica cognoſcere licebit Valettam hunc alium non eſſe, quam ipſum Jeſuitam Johannem Ferrandum.

CAP. XVI.
DE
BIBLIOTHECA PATRUM ROTOMAGENSI.

I.

DOmnus Edmundus Martene Presbyter & Monachus Benedictinus e congregatione S. Mauri exemplo fratrum ordinis ſui Lucæ Dacherii, Johannis Mabillonii, & aliorum

rum

rum provocatus ipſe quoque varias bibliothecas perluſtravit, & deliteſcentes in illis veteres codices ab interitu vindicare ſtuduit. Hinc nata:

Veterum Scriptorum & monumentorum Moralium, Hiſtoricorum, Dogmaticorum ad res eccleſiaſticas, monaſticas, & politicas illuſtrandas Collectio nova., quæ prædicti Domni Edmundi Martene opera & ſtudio in lucem prodiit Rotomagi, ſumtibus Guillelmi Behourt, Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Typographi, via S. Laudi, ſub Urbe Venetiarum, A. C. 1700.

Hactenus autem collectionis illius primus tantum tomus prodiit, in quo continentur:

S. Orientii Commonitorium.

Acta varia in cauſa Dolenſis epiſcopatus.

Concilia varia.

Statuta antiqua ſynodalia eccleſiæ Conſtantienſis.

Statuta antiqua inſignis monaſterii S. Audoeni Rotomagenſis.

Antiquæ conſuetudines Canonicorum Regularium S. Jacobi de Monteforti.

Miſcellanea epiſtolarum & diplomatum.

Hiſtoria Archiepiſcoporum Rotomagenſium.

Hiſtoria everſionis monaſterii Salmurienſis

ſis S. Florentii a Normannis & Britonibus.

Vita S. Adjutoris ſcripta ab *Hugone* Archiepiſcopo Rotomagenſi autore coævo.

Belli Italici ſub Gregorio Papa XI. hiſtoria metro gallico conſcripta a *Guillelmo de la Perene*, qui præſens aderat.

Et Orientii quidem commonitorium longe plenius in hac collectione exhibetur, quam a Martino Delrio editum fuerat. Deeſt enim in illa editione totus liber ſecundus, quem nunc Domnus Martene una cum aliis ejusdem autoris verſibus de nativitate Domini, de Trinitate, de nominibus Domini, & orationibus nova hæc editio ſupplevit. Quam editionem etiam ſecutus eſt, qui nuper novam Orientii editionem in lucem publicam emiſit Clariſſimus Schurzfleiſchius.

Cap. XVII.

De

BIBLIOTHECA PATRUM TOLOSANA.

I.

SUb nomine bibliothecæ Patrum Toloſanæ intelligo *Symbolas Græcorum Patrum in Matthæum collatas a Balthaſare Corderio & Petro Posſino Jeſuitis.* Sunt autem iſtæ in Matthæ-

Matthæum Symbolæ in duos tomos diſtributæ. Prioris tomi titulus eſt:

SYMBOLARUM IN MATTHÆUM TOMUS PRIOR, exhibens catenam Græcorum Patrum unius & viginti nunc primum editam, ex bibliotheca Illuſtriſſimi D. Caroli de Montchal, Archiepiſcopi Toloſani. Petrus Poſſinus e Societate Jeſu ſacrarum literarum Toloſæ Profeſſor, ex antiquiſſimis Membranis eruit, Latina interpretatione & ſcholiis illuſtravit, librumque addidit de concordia Evangeliſtarum in genealogia Chriſti. Toloſæ, excudebat Joannes Boude, Regis & Comitiorum Lingvæ Occitanæ Typographus, ſub ſigno S. Johannis, juxta collegium Fuxenſe. A. C. 1646.

Patres, ex quibus catena contexta eſt, ſunt: *Athanaſius*, *Antiochus Ptolemaidis*, *Apollinarius*, *Baſilius*, *Chryſoſtomus*, *Cyrillus Alexandrinus*, *Euſebius Cæſarienſis*, *Gregorius Theologus*, *Gregorius Nyſſenus*, *Heſychius*, *Irenæus Lugdunenſis*, *Iſidorus Peluſiota*, *Origenes*, *Petrus Laodicenus*, *Photius*, *Severus Antiochenus*, *Theodoretus Epiſcopus Cyri*, *Theodorus Antiochenus*, *Theodorus Heracleota*, *Theodorus Monachus*, & *Theodorus Mopſueſtiæ*. In quo catalogo entia præter neceſſitatem videntur multiplicari, cum Theodorus Antiochenus

non alius ſit, quam qui poſtea Theodorus Mopſueſtiæ dicitur, quia hic Theodorus ex Presbytero Antiocheno Mopſueſtiæ Epiſcopus factus eſt.

II. Tomi ſecundi titulus eſt:

SYMBOLARUM IN MATTHÆUM TOMUS ALTER, quo continetur catena Patrum Græcorum triginta, collectore Niceta Epiſcopo Serrarum. Interprete Balthaſare Corderio, Societatis Jeſu Theologo. Prodit nunc primum ex bibliotheca Electorali Sereniſſimi utriusque Bavariæ Ducis. Toloſæ, excudebat Joannes Boude, Regis, & Comitiorum Lingvæ Occitanæ Typographus, ſub ſigno S. Johannis, juxta Collegium Fuxenſe, 1647.

Patres, ex quorum ſententiis hæc catena conflata eſt, ſunt *Ammianus, Ammonius, Anepigraphus, Anonymus, Athanaſius, Baſilius, Chryſoſtomus. Clemens Alexandrinus, Cyrillus, Damaſcenus, Dionyſius, Dorotheus, Epiphanius, Ephræm, Irenæus, Iſaac, Iſaias Aſceta, Iſidorus, Macarius, Marcus Aſceta, Marcus Monachus*, hi duo forte unus & idē ſunt, *Maximus, Nazianzenus, Nicetas, Nilus, Nyſſenus, Severus, Thaumaturgus, Theodorus Heracleæ, & Titus.* Videantur quæ de hac Patrum catena ſatis prolixe diſſerit Richardus Simonius in hiſtoria

criti-

critica præcipuorum commentatorum N. T. c. 30.

CAP. XIIX.

DE
BIBLIOTHECIS PATRUM LONDINENSIBUS.

I.

AD Londinenſes Patrum bibliothecas referimus catenam Patrum Græcorum in Jobum, cujus editionem Patritio Junio debemus. Titulus operis eſt:

CATENA GRÆCORUM PATRUM IN BEATUM JOB, Collectore Niceta Heracleæ Metropolita, ex duobus MSStis bibliothecæ Bodlejanæ codicibus Græce nunc primum in lucem edita, & Latine verſa, opera & ſtudio Patricii Junii Bibliothecarii Regii. Acceſſit ad calcem Textus Jobi στιχηρῶς, *juxta veram & germanam Septuaginta Seniorum interpretationem, ex venerando Bibliothecæ Regiæ MSS. codice, & totius orbis antiquiſſimo ac præſtantiſſimo. Londini, ex Typographio Regio, 1637.*

Sunt autem Patres, quorum ſententias hæc catena exhibet: *Apollinarius*, *Athanaſius*, *Baſilius*, *Chryſoſtomus*, *Clemens Alexandrinus*,

Cyrillus Alexandrinus, *Didymus*, *Dionyſius Alexandrinus*, *Ephræm Syrus*, *Evagrius*, *Euſebius*, *Gregorius Nazianzenus*, *Gregorius Nyſſenus*, *Iſidorus*, *Julianus Halicarnaſſenſis*, *Methodius*, *Nilus*, *Olympiodorus*, *Origenes*, *Polychronius*, *Severus*, & *Theophilus Alexandrinus*. Eſt autem hæc Patrum in Jobum catena multo auctior, quam ea, qua Comitolus uſus eſt, quippe quæ varia Patrum fragmenta exhibet, quæ in Comitoliano exemplari deſiderantur, quod ſtatim in ipſo limine cuilibet, qui collationem inſtituere cupiet, apparebit.

II. Venerabilis *Bedæ* opera quædam Theologica, hactenus ἀνέκδοτα, ut & hiſtorica ſemel antea edita, ſimul cum *Egberti* Archiepiſcopi Eboracenſis dialogo de eccleſiaſtica inſtitutione, & *Aldhelmi* Epiſcopi Sciredurnenſis libro de virginitate juxta codicem antiquiſſimum emendato, Londini A. 1693. uno volumine complexus eſt Henricus Whartón. Et Theologica quidem Bedæ opera, a Whartono primum vulgata duo ſunt, nempe 1. libri tres expoſitionis in Geneſin ad Accam Epiſcopum Haguſtaldenſem, & 2. expoſitio Cantici Habacuc Prophetæ. His Bedæ opuſculis ſubjunguntur ejusdem libri duo de vitis Abbatum Wiremuthen-

ſium

ſium & Girwienſium, nec non duæ ejus epiſtolæ, una apologetica ad Plegwinam, contra eos, a quibus inſimulabatur, quod de ætatibus mundi non recte ſcripſerit; altera ad Egbertum Epiſcopum Eboracenſem. Et hæc hiſtorica Bedæ opera cum duabus prædictis epiſtolis, & Egberti dialogo de eccleſiaſtica inſtitutione exhibentur ex editione Dublinienſi 1664. quam Jacobus Waræus procuravit, & notis ſuis illuſtravit. His Aldhelmi de laudibus virginitatis librum Whartonus propterea addidit, quod ex venerandæ vetuſtatis codice emendatus prodiret.

III. Tres Autores de Bragmanibus ſeu Brachmanis agentes Londini A. C. 1666. edidit Eduardus Biſſæus. Ex his primus eſt *Palladius*, qui græce & latine exhibetur, alter *Ambroſius*, & tertius *Anonymus* quidam, qui perinde ac Palladius nondum hactenus lucem viderat. Præmittuntur Strabonis, Ciceronis, Plinii, Plutarchi, Arriani, Apuleji, Clementis Alexandrini, Porphyrii, Philoſtrati, & Poſtelli de Brachmanibus teſtimonia.

Cap. XIX.

De BIBLIOTHECA PATRUM DUBLINIENSI.

I.

EPiſtolarum veterum Hibernicarum Syllogen collegit, & Dublinii A. C. 1632. vulgavit Jacobus Uſſerius. Titulus eſt:

VETERUM EPISTOLARUM HIBERNICARUM SYLLOGE, quæ partim ab Hibernis, partim ad Hibernos, partim de Hibernis, vel rebus Hibernicis ſunt conſcriptæ. Jacobus Uſſerius Armachanus Archiepiſcopus collegit & recenſuit.

Sunt autem in hac Sylloge ſequentes epiſtolæ:

I. Gregorii I. Rom. Pontificis ad Epiſcopos Hiberniæ.

II. Ejuſdem Gregorii ad Quirinum Epiſcopum.

III. S. Columbani Hiberni.

IV. Ejuſdem Columbani Rhythmica.

V. Ejuſdem Columbani ad Hunaldum.

VI. Ejuſdem Columbani ad Felodium.

VII. Laurentii Dorobernenſis Archiepiſcopi ad Scotos, Hiberniæ incolas.

VIII.

VIII. *S. Livini* Epiſcopi & Martyris ad Florbertum Abbatem Monaſterii S. Bavonis.

IX. *Romani Cleri* ad Clerum Hibernum.

X. *S. Galli* Hiberni ad Deſiderium Cadurcenſem Epiſcopum.

XI. *Cumiani* Hiberni ad Segienum Huenſem Abbatem de controverſia Paſchali.

XII. *Scoti* cujusdam anonymi ad Aldhelmum Malmesburienſem Abbatem.

XIII. *Aldhelmi* Malmesburienſis Abbatis, ad Eahfridum ex Hibernia in patriam reverſum.

XIV. *Adamnani* Huenſis Monaſterii Abbatis.

XV. *Bonifacii* Moguntini Archiepiſcopi ad Zachariam Romanum Pontificem de cauſa Aldeberti Galli, & Clementis Scoti.

XVI. *Zachariæ* Romani Pontificis ad Bonifacium de cauſa Virgilii, Hiberni, & Sidonii.

XVII. *Ejusdem Zachariæ* ad Bonifacium, de aliis quæſtionibus ab eodem Virgilio, & Sampſone Scoto motis.

XVIII. *Albini* Magiſtri ad Colcum Lectorem in Scotia.

XIX. *Claudii* Scoti Presbyteri ad Juſtum Abbatem.

XX. *Ejusdem Claudii* ad Ducterannum Abbatem.

XXI. *Gildæ* ad Rabanum Monachum.

XXII. *Joannis Scoti Erigenæ* ad Carolum Calvum.

XXIII. *Ejusdem Joannis* ad eumdem Carolum.

XXIV. *Anaſtaſii* Romanæ Eccleſiæ Bibliothecarii ad eumdem Regem Carolum.

XXV. *Dublinienſium* ad Lanfrancum Cantuarienſem Archiepiſcopum.

XXVI. *Lanfranci* Cantuarienſis Archiepiſcopi ad Gothricum Regem Dubliniæ.

XXVII. *Ejusdem Lanfranci* ad Terdeluacum Hiberniæ Regem..

XXVIII. *Ejusdem Lanfranci* ad Domnaldum Hiberniæ Epiſcopum.

XXIX. *Gregorii VII.* Romani Pontificis ad Hibernos.

XXX. *Gilleberti* Lunicenſis Epiſcopi ad Epiſcopos Hiberniæ, de uſu eccleſiaſtico.

Ejusdem tractatus de ſtatu eccleſiæ.

XXXI. *Ejusdem Gilleberti* ad Anſelmum Cantuarienſem Archiepiſcopum.

XXXII. *Anſelmi* Cantuarienſis Archiepiſcopi ad eumdem Gillebertum.

XXXIII. *Ejusdem Anſelmi* ad Epiſcopos Hiberniæ.

XXXIV. *Waterfordienſium* ad Anſelmum Cantuarienſem Archiepiſcopum.

XXXV. *Anſelmi* Cantuarienſis Archiepiſcopi ad Muriardachum Hiberniæ Regem.

XXXVI. *Ejuſdem* ad Eundem.

XXXVII. *Murchardachi* Hiberniæ Regis, ad Anſelmum Cantuarienſem Archiepiſcopum.

XXXVIII. *Anſelmi* Cantuarienſis Archiepiſcopi ad Malchum Waterfodienſem Epiſcopum.

XXXIX. *Ejuſdem* ad Samuelem Dublinienſem Epiſcopum.

XL. *Dublinienſium* ad Radulphum Cantuarienſem Archiepiſcopum.

XLI. *Henrici I.* Anglorum Regis ad eundem Radulphum.

XLII. *Bernardi* Clarævallenſis Abbatis ad Malachiam Hiberniæ Epiſcopum.

XLIII. *Ejuſdem* ad eundem.

XLIV. *Ejuſdem* ad eundem.

XLV. *Ejuſdem* ad Hibernienſes fratres.

XLVI. *Adriani IV.* Pontificis Romani ad Henricum II. Anglorum Regem.

XLVII. *Alexandri III.* Pontificis Romani ad eundem.

XLVIII. *Ejuſdem Alexandri* ad Laurentium Dublinenſem Archiepiſcopum.

XLIX. *Giraldi Barrii Cambrenſis* ad Guiliel-

lielmum Verum Herefordenſem Epiſcopum, de Mirabilibus Hiberniæ.

L. *Ejusdem Giraldi Cambrenſis* in librum tertium Vaticinum Prologus, qui adjectus eſt vice appendicis ad duos ejusdem libros Vaticinalis hiſtoriæ, de expugnatione Hiberniæ.

Profeſſiones ab Oſtomannorum in Hibernia Epiſcopis, ordinationis ſuæ tempore, Cantuarienſibus Archiepiſcopis factæ.

Ædgari Regis Anglorum charta de Oswaldes-lavv.

Notæ Uſſerii ad has epiſtolas, ſeu recenſiones, ut vocat, ad calcem voluminis in Dublinienſi editione adjectæ ſunt. At in editione Pariſienſi A. 1665. recenſiones Uſſerii ſingulis epiſtolis ad majorem lectoris commoditatem ſubjectæ leguntur.

CAP. XX.

DE BIBLIOTHECA PATRUM OXONIENSI.

I.

HOc nomine appello Grabianum SS. Patrum Spicilegium, cujus PRIMUS TOMUS hac epigraphe gaudet:

SPICI-

SPICILEGIUM SS. PATRUM, ut & Hæreticorum, ſeculi poſt Chriſtum natum I. II. & III. Quorum vel integra monumenta, vel fragmenta, partim ex aliorum Patrum libris jam impreſſis collegit, & cum codicibus Manuſcriptis contulit, partim ex MSS. nunc primum edidit, ac ſingula tam præfatione, quam Notis ſubjunctis illuſtravit Joannes Erneſtus Grabius. Tomus I. ſive ſeculum I. Oxoniæ, e Theatro Sheldoniano, M. DC. XCVIII.

Continentur hoc primo tomo:

Abgari ad Jeſum epiſtola, cum ejus reſponſo, & hiſtoria ex Archivis Edeſſenis deprompta.

Dicta aliqua *Chriſti*, quæ in Evangeliis non extant.

Fragmenta *Evangelii ſecundum Hebræos.*

Fragmenta *Evangelii ſecundum Ægyptios.*

Fragmentum ex *apocryphis Apoſtolorum Actis.*

Fragmenta ex *doctrinis Apoſtolorum.*

Fragmenta *prædicationis Petri.*

Fragmenta *apocalypſeos Petri.*

Fragmenta *actuum Petri.*

Acta Pauli & Theclæ nunc primum edita ex codicibus MSC. bibliothecæ Bodlejanæ.

Fragmentum aliorum *actuum Pauli.*

Teſta-

Teſtamenta 12. Patriarcharum, nunc primum græce edita, juxta exemplar Cantabrigienſe collatum cum Oxonienſi, una cum latina verſione Roberti Groſthead Epiſcopi Lincolnienſis, emendata e duobus codicibus bibliothecæ Bodlejanæ.

Fragmenta *epiſtolæ 2. Clementis ad Corinthios.*

Fragmentum græci textus *Recognitionum Pſeudo-Clementis.*

Appendicula *verſionis latinæ Ruffini*, quæ excuſis exemplaribus deeſt.

Fragmenta *Clementinorum*, ſeu ſermonum Pſeudo-Clementis.

Dictum *S. Barnabæ.*

Fragmentum *græci textus Paſtoris Hermæ.*

Fragmenta *Scriptorum Simonis Magi.*

Singulis his fragmentis & opuſculis præfationes ſuas præmiſit Grabius. Ad calcem vero voluminis plurima primi hujus tomi loca notis ſuis illuſtravit, quibus etiam inſerta *Henrici Dodwelli* diſſertatiuncula de tabulis cœli, & Ejusdem tabulæ chronologicæ ad mentem Autoris teſtamenti 12. Patriarcharum adaptatæ. Sæpe autem Grabius in ſuis præfationibus & notis falſa pro veris, & ſuppoſita pro genuinis venditat. Inter alia *acta Pauli & Theclæ* a ſe edita illa ipſa eſſe judicat,

dicat, quæ a Presbytero quodam Aſiatico, ſub Pauli nomine conficta Tertullianus de baptiſmo cap. 17. & Hieronymus in Catalogo Script. eccleſ. c. 7. teſtantur. At mihi id probabile non videtur. Nam in novis his actis a Grabio editis nullum apparet veſtigium, quod ſub Pauli nomine ea ficta, & Paulo tanquam autori adſcripta fuerint. Præterea Grabius a Presbytero illo Aſiatico non fabulam, ſed veram hiſtoriam literis conſignatam arbitratur: quod mihi quidem nunquam perſvadebit. Eſto fabulam baptizati leonis ab Hieronymo memoratam in his actis non amplius legi. Non deſunt tamen plurima alia fabulis, quam veritati propiora, quale eſt, quod Paulus Theclæ publice prædicandi facultatem conceſſiſſe dicitur, ideoque in ipſo ſtatim actorum titulo Thecla Apoſtola nominatur, cum tamen Paulus apoſtolatum muliebri ſexui non competere judicaverit. Et quis temere credat Theclam virili habitu indutam Paulum quæſiviſſe? Quis credat, Theclam a Paulo edoctam pro Tryphænæ filia mortua Falconilla Deum oraſſe, ut ejus animam ex loco ſupplicii in locum refrigerii ad vitam æternam transferret? Quis credat, cum Thecla Antiochiæ iterum ferocibus beſtiis objicienda eſſet,

muli-

mulierum aliquas nardum, aliquas caſſiam, alias amomum, alias alia ungventi genera attuliſſe, ut emiſſæ feræ per odorum copiam velut ſomno obrutæ, Theclam non tangerent? Ipſi certe Grabio hæc narratio de congeſtis odoribus fabulam olet, ut in notis indicat, qui & totam illam actorum partem, quæ in antiqua latina verſione deeſt, meris figmentis conſtare non diſſimulat. Mihi vero, ut animi mei ſententiam dicam, tota Theclæ hiſtoria mera fabula videtur. Objicit quidem Grabius Patrum autoritatem, & ex tertio ſeculo Cyprianum Antiochenum allegat, qui in oratione de Martyribus Dei Theclæ in ignibus aſſiſtentis meminit, & in alia oratione, quam ſub die paſſionis ſuæ dixit, Theclam de medio amphitheatri liberatam memorat. Verum duæ iſtæ orationes, quæ inter Cypriani Carthaginenſis opera extant, neque Cypriani Carthaginenſis ſunt, ut nonnullis placuit, neque Cypriani alicujus Antiocheni, cujus nomen in Oxonienſi operum Cypriani editione his orationibus præfixum legitur. Nam Cyprianus ille Antiochenus nunquam in rerum natura extitit, quod Grabius ex doctiſſimi Oxonienſis Præſulis monito Cypriani pœnitentiæ præmiſſo, aut etiam ex Guilielmi Cavei, Viri de anti-

qui-

quitate eccleſiaſtica meritiſſimi, hiſtoria Scriptorum eccleſiaſticorum literaria diſcere potuerat. Provocat porro Grabius ad IV. & V. ſeculi Scriptores. Nec inficior aliquos quarti & quinti ſeculi Scriptores Theclæ mentionem injeciſſe. Verum illorum teſtimoniis non ſolum Tertulliani & Hieronymi de fictitiis Theclæ actis judicium, ſed etiam reliquorum Patrum de Thecla ſilentium oppono. Celeberrimus hiſtoriæ eccleſiaſticæ Scriptor Euſebius, qui tot Martyres in ſua hiſtoria eccleſiaſtica recenſet, nihil de Protomartyris & Apoſtolæ Theclæ geſtis memorat, de quibus etiam in Scriptoribus primi, ſecundi, & tertii ſeculi altum eſt ſilentium. Nullus eorum memorat, Paulum Iconii juſſu Præſidis carceri incluſum, Theclam vero, cum oſtiarium per inaures ſuas, & cuſtodem carceris per promiſſum argenteum ſpeculum corrupiſſet, noctu Paulum in carcere viſitaſſe. Nullus eorum memorat, Theclam in quadam urbe non aliam ob cauſam, quam quod ſponſalia cum Thamyri conſummare nollet, ad ignes damnatam, ſed ignes illos per terræ motum, & magnam imbrium copiam cœlitus delapſam extinctos fuiſſe, & Theclam illæſam evaſiſſe. Nullus eorum memorat, Theclam Antiochiæ

Ale-

Alexandri cujuſdam, qui eam in platea amplexus & oſculatus fuerat, tunicam rupiſſe, & coronam de ejus capite dejeciſſe, ideoque ad beſtias damnatam fuiſſe, & primum quidem leænæ objectam, quæ pedes ejus linxit, & nihil damni ipſi intulit, altero vero die leones & urſos in eam immiſſos, ſed leænam ipſi opem tuliſſe, & beſtias Theclam invadentes interfeciſſe, tum phocis eam traditam fuiſſe, ſed phocas ſplendore ignei fulguris percuſſas omnes emortuas aquis ſupernatasſe, tum iterum novas beſtias in Theclam immiſſas, ſed eas per varia odorifera a mulieribus collata velut ſomno obrutas Theclam non tetigiſſe, poſtremo etiam Theclam ferocibus tauris alligatam, & tauros illos candente ferro irritatos, ut eo ferociores facti Theclam pedibus ſuis alligatam diſtraherent, ſed flammam funes, quibus Thecla alligata erat, combuſſiſſe, & Theclam etiam a tauris illæſam permanſiſſe. Nullus illorum memorat, quod Thecla in lacu phocarum ſemetipſam baptizaverit, & poſtea cum ad Paulum rediit, ad eum dixerit: accepi lavacrum Paule. Qui enim per te operatus eſt evangelii prædicationem, mihi quoque ad baptizandum cooperatus eſt, ut alias aniles nugas taceam, quæ in actis a Grabio editis, ut

ut & in vita Theclæ per Baſilium Seleucienſem, & Simeonem Metaphraſten deſcripta & per Pantinum edita, referuntur. Excipiet forte aliquis, non poſſe hiſtoriam Theclæ pro mera fabula haberi, cum aſcetæ quidam religionis cauſa Seleuciæ in Iſauria frequenter locum quendam ſanctum ingreſſi fuerint a Thecla quondam inhabitatum, ut in vitis Patrum a Rosweido editis narratur, & præterea Zeno Imperator Theclæ baſilicas dedicaverit, teſte Evagrio lib. 3. cap. 8. Verum neque ſuperſtitioſa aſcetarum quorundam credulitas, neque templa Theclæ dedicata, firmiter demonſtrant, Theclæ geſtis aliquid veri ineſſe, cum etiam Catharinæ, Georgio, & aliis fictitiis Sanctis templa dedicata ſint, & ſæpe homines ſuperſtitioſi hæc vel illa loca, olim ab hoc vel illo Sancto habitata, falſo ſibi perſvadeant. Quamobrem fateor me non aſſentiri poſſe Viro cuidam clariſſimo, qui in notis ad Hieronymi Catalogum Scriptorum eccleſiaſticorum Theclæ martyrium & pericula a quoquam pro confictis haberi nolit.

II. TOMI SECUNDI titulus eſt: *SPICILEGIUM SS. PATRUM, ut & Hæreticorum ſeculi poſt Chriſtum natum I. II. & III. Quorum vel integra monu-*

menta, vel fragmenta, partim ex aliorum Patrum libris jam impreſſis collegit, & cum codicibus Manuſcriptis contulit, partim ex MSS. nunc primum edidit, ac ſingula tam præfatione, quam Notis ſubjunctis illuſtravit Johannes Erneſtus Grabius. Seculi II. Tomus I. Oxoniæ, e Theatro Sheldoniano, M. DC. XCIX.

Hoc volumine continentur:

Martyrium S. Ignatii, cum *ejusdem epiſtola ad Romanos*, ex editione Ruinarti.

Fragmenta *epiſtolæ Ignatii ad Antiochenos.*

Aliud *Ignatii dictum.*

Fragmenta librorum *Papiæ.*

Fragmenta *Baſilidis.*

Aliud fragmentum *Baſilidis.*

Fragmenta epiſtolarum *Valentini.*

Fragmenta homiliarum *Valentini.*

Valentini diſſertatio quædam ex Origene.

Fragmenta *Epiphanis.*

Varia fragmenta *Iſidori hæretici.*

Ptolemæi ad Floram epiſtola.

Fragmenta *Heracleonis.*

Fragmenta traditionum *Matthiæ.*

Fragmentum ex apologia *Quadrati.*

Excerpta ex *Agrippa Caſtore.*

Fragmenta diſputationis *Jaſonis & Papiſci.*

Varia

Varia *Juſtini Martyris* fragmenta.

Fragmenta *Hegeſippi.*

Fragmenta *epiſtolæ Dionyſii Corinthii* ad Romanos.

Fragmenta *Theophili Antiocheni.*

Præmiſſæ ſunt iterum his fragmentis præfationes Grabii, qui etiam ad calcem loca quædam notis ſuis illuſtravit.

CAP. XXI.

DE BIBLIOTHECIS PATRUM LOVANIENSIBUS.

I.

VAriorum Patrum epiſtolas, & alia quædam monumenta in unum volumen collegit Chriſtianus Lupus, cui hunc titulum præfixit:

Ad Epheſinum concilium VARIORUM PATRUM EPISTOLÆ, ex Manuſcripto Caſſinenſis bibliothecæ codice deſumptæ, item ex Vaticanæ bibliothecæ Manuſcripto Commonitorium Celeſtini Papæ Epiſcopis & Presbyteris euntibus ad Orientem: Tituli Decretorum Hilari Papæ: Neapolitanum Concilium: Epiſtolæ Anacleti Anti-Papæ. Nunc primum in publicam lucem data per

 F. Chri-

F. Chriſtianum Lupum, Iprenſem, Ord. FF. Erem. S. Auguſtini, S. Theol. in Alma Lovanienſi Univerſitate Doctorem, ac Regium Primarium Profeſſorem. Lovanii, typis Hieronymi Nempæi, Anno 1682.

Et Caſſinenſem quidem illum codicem, ex quo variorum Patrum epiſtolas ad concilium Epheſinum ſpectantes Lupus depromſit, dici non ſatis poteſt, quanto ejus videndi deſiderio Viri quidam docti flagraverint, ſed voti compotes redditi non ſunt. Quæſivit hunc codicem apud Caſſinenſes Mabillonius. Verum inquirenti reſponſum eſt, quod codex ille Romam miſſus fuerit. Cum Romæ inquireret, reſponſum tulit, eſſe hunc codicem in palatio apoſtolico, nec aliud quicquam elicere valuit, ut ipſe refert in Muſeo Italico p. 123. 124. Non minus Stephanus Baluzius queritur, quod codicem illum, quo Lupus uſus fuerat, nulla arte, nulliſque precibus impetrare potuerit. Interim hoc epiſtolarum volumen Tom. I. novæ collectionis Concil. p. 663. denuo edidit, & omiſſis Lupi ſcholiis nova addidit. Edidit quoque hoc epiſtolarum volumen Johannes Garnerius Jeſuita in auctario operum Theodoreti p. 549 ubi ſe varia Lupi menda emaculare, ejuſdemque ſcholia nonnunquam caſtigare profitetur.

tur. Præmittitur Lupi ſcholiis ad has epiſtolas ejusdem vita per Joſephum Sabatinum deſcripta. Brevius autem ipſe Lupus vitam ſuam deſcribit in epitaphio, quod ſibi poſuit, & ad calcem hujus voluminis legitur:

Hæres peccati, natura filius iræ
Hic jaceo, dignus nomine reque Lupus.
Indignus, non re, ſed ſolo nomine, Doctor,
Verbis, non factis me docuiſſe fleo.
Perdocuiſſe alios, & non docuiſſe ſeipſum,
Quid juvat? o! mundi fumus, inane, nihil!
Agne Deus, Patris doctrina, Redemptio mundi,
Nunc tibi proſtratum commiſerare Reum.
Et Latro, & Meretrix gratis tua Regna ſubintrant:
Gratia peccatis fiat & iſta meis.

II. Scriptores quosdam veteres, qui de corpore & ſangvine Chriſti ſcripſerunt, *Paſchaſium*, *Lanfrancum*, *Guitmundum*, *Algerum*, & alios ad veterum exemplarium fidem emendavit, & luce publica donavit Johannes Ulimmerius Lovanii 1561.

CAP. XXII.

DE
BIBLIOTHECA PATRUM
TRAJECTENSI.

I.

TRajecti ad Rhenum apud Franciſcum Halmam, & Guilielmum van de Water, Bibliopolas, A. C. 1696. prodierunt:

Jacobi Tollii Inſignia itinerarii Italici, quibus continentur Antiquitates ſacræ.

Sunt autem iſtæ antiquitates ſacræ:

D. Gregorii Nazianzeni Theologi carmina Cygnea inedita.

Euthymii Zygabeni victoria & triumphus de impia & multiplici exſecrabilium Maſſalianorum ſecta, qui & Phundaitæ, & Bogomili, nec non Euchitæ, Enthuſiaſtæ, Encratitæ, & Marcionitæ appellantur.

Formula recipiendi eorum, qui a Manichæorum & Paulicianorum hæreſi ad puram & veram noſtram fidem Chriſtianorum convertuntur.

S. Patris & Confeſſoris Theodori ad Diſcipulos ſuos teſtamentum, interprete Jacobo Sirmondo.

S. Macarii Alexandrini ſermo de exceſſu juſto-

juſtorum & peccatorum, quorſum ſcilicet eorum animæ e corpore demigrent, & quomodo ſe habeant.

Ex his tria prima monumenta, quæ notis ſatis prolixis illuſtravit, debuit Bibliothecæ Cæſareæ Vindobonenſi. Duo autem poſteriora Joachimi Felleri bibliothecæ quondam Lipſienſis Præfecti donum eſſe agnoſcit. Et *Theodori* quidem *Studitæ* teſtamentum quantum attinet, refert ſe Sirmondi verſionem cum græco textu conferre noluiſſe, cum præſumſerit tanti Viri verſionem non poſſe non eſſe accuratam. Sed poſtea ſe deprehendiſſe ait, nihil eſſe iſta verſione putidius, nihil puerilius. Fateor autem verſionem Sirmondi a Tollio editam in multis diſcrepare ab illa Sirmondi verſione, quæ tomo 5. variorum Sirmondi operum Græco Theodori Studitæ textui adjuncta legitur. Ultimum ſcriptum quantum attinet, latuiſſe videtur Tollium, quod illum Macarii ſermonem A. C. 1688. celeberrimus Caveus in hiſtoria ſua literaria græce & latine jam edidiſſet.

Cap. XXIII.
De
BIBLIOTHECIS PATRUM GENEVENSIBUS.

I.

VEterum Pontificum Romanorum epiſtolas decretales collegit, & ſimul eas pſeudepigraphas eſſe demonſtravit David Blondellus, in opere, quod inſcribitur:

PSEUDO-ISIDORUS & Turrianus vapulantes: ſeu editio & cenſura nova epiſtolarum omnium, quas piisſimis Urbis Romæ Præſulibus a B. Clemente ad Siricium, & nefando auſu, infelici eventu, Iſidorus cognomento Mercator ſuppoſuit, Franciſcus Turrianus Jeſuita adverſus Magdeburgenſium ἐλέγχους, aculeato ſtylo defendere conatus eſt. Recenſuit, notis illuſtravit, bono Eccleſiæ dicavit David Blondellus, Catalaunenſis. Ex typographia Petri Chouët, M. DC. XXVIII.

Pſeudo-Iſidori vapulantis nomen huic operi Blondellus præfigit, quia veterum Pontificum epiſtolæ decretales a Clemente usque ad Siricium, quæ hoc volumine cum cenſuris Blondelli exhibentur, ex Iſidori Mercatoris

toris ſeu Peccatoris, ut ab aliis vocatur, officina primum emiſſæ ſunt, quisquis impoſtor ille fuerit, qui ſub Iſidori Mercatoris nomine merces illas extruſit. Iſidoro autem vapulanti Turrianum vapulantem addit, quia, cum CenturiatoresMagdeburgenſes has epiſtolas ſpurias & ſuppoſitas eſſe demonſtrasſent, Franciſcus Turrianus in opere, quod adverſus Centuriatores edidit, per quatuor integros libros epiſtolas illas defendere ſategit. Blondellus autem in hoc opere Pſeudo-Iſidori & Turriani vapulantium impoſturas ad oculum demonſtravit, dum autores, ex quorum centonibus iſtæ epiſtolæ craſſo filo conſutæ ſunt, in margine indicavit, ſingulasque ſuis cenſuris perſtrinxit, quin & in prolegomenis Turriani pro his epiſtolis argumenta ſolide confutavit. Prolixe jam egi de iſtis epiſtolis in diſſertatione de Patribus Apoſtolicis theſ. 33. & ſeq. Notavi inter alia, tanta ſolertia Blondellum hoc negotium pertractaſſe, ut etſi Calvinianæ ſectæ addictus alias fuerit, tamen & Pontificii quidam Scriptores ipſum eo nomine laudaverint, e quibus Natalis Alexander diſſert. 20. ſecul. I. candide aſſeruit, quod Blondellus in ſuo Pſeudo-Iſidoro Turriani vindicias pro prædictis epiſtolis funditus everterit. Oſtendi

inſuper, quam inepte & abſurde Cardinalis Aguirre epiſtolarum illarum patrocinium in ſe ſuſceperit. Notavi, quam falſum ſit, quod idem Cardinalis aſſeruit, nempe ante annum 1562. quo Centuriatores has epiſtolas impugnarunt, neminem has epiſtolas pro ſpuriis habuiſſe, cum vel ſola Hincmari Remenſis ſcripta & geſta, qui multis ante Centuriatores ſeculis floruit, aliud teſtentur. Non minus falſum eſſe monui Schelſtrateni aſſertum, dicentis poſt Hincmari ætatem usque ad Wiclefi tempora absque ulla contradictione admiſſas fuiſſe has epiſtolas, cum Gerberti, qui poſtea Sylveſter II. audiit, epiſtola ad Wilderodum Argentoratenſem Epiſcopum, ſeu apologia concilii Remenſis aliud evincat. Adduxi ex Papebrochio, Wiclefum non propterea damnatum fuiſſe, quod veterum Pontificum decretales a Clemente ad Siricium pro ſuppoſititiis agnoverit, ſed quod in genere epiſtolas Pontificum decretales a Chriſto ſeducere docuerit. Cardinali Agvirre epiſtolas illas defendenti ex ipſis Pontificiis oppoſui Labbeum, Marcam, Alexandrum, Gerbaſium, Dupinium, Nicolaum Antonium, Launojum, Pagium, & alios, e quibus Chriſtianus Lupus agnoſcit, collectorem illarum epiſtolarum pia quadam fraude ad extollen-

tollendam majeſtatem & jurisdictionem Pontificis Romani has epiſtolas confinxiſſe. Stephanus autem Baluzius compilatorem harum epiſtolarum non piæ alicujus fraudis artificem, ſed impudentiſſimum nebulonem appellat in præfatione ad Antonii Auguſtini dialog. de emendatione Gratiani. Ex Cardinalium numero addidi Perronium, & Bonam, quorum uterque has epiſtolas veterum Pontificum pro ſpuriis agnoſcere non veretur.

II. In eadem Urbe Genevenſi Theodorus Beza, apud Henricum Stephanum, nonnulla Patrum ſcripta conjunctim edidit. Quænam ſint illa Patrum ſcripta, ipſe titulus indicat, qui talis eſt:

Ἀθανασίου διάλογοι ε. περὶ τῆς ἁγίας τριάδος.
Βασιλείου λόγοι δ. κατὰ δυσσεβοῦς Εὐνομίου.
Ἀναστασίου καὶ Κυρίλλου ἔκθεσις σύντομος τῆς ὀρθοδόξου πίστεως.

ATHANASII Dialogi V. de ſancta Trinitate.

BASILII libri IV. adverſus impium Eunomium.

ANASTASII & CYRILLI compendiaria orthodoxæ fidei explicatio.

Ex interpretatione Theodori Bezæ.

PHOEBADII ſive Fœbadii liber contra Aria-

Arianos. Quæ Athanaſii, Anaſtaſii & Cyrilli ſunt, & quæ Fœbadii, nunc primum eduntur. Anno M. D. LXX. Excudebat Henricus Stephanus.

Sunt autem 5. illi dialogi de Trinitate, qui primum locum occupant, alterius autoris quam Athanaſii, etſi inter eruditos non ſatis conveniat, quem autorem agnoſcant. Nam Franciſcus Combefiſius hos dialogos S. Maximo vindicavit, & nova verſione donatos inter S. Maximi opera retulit, Tom. II. p. 381. qua de re etiam ejus notæ p. 715. conſuli poterunt. At Johannes Garnerius & quinque hos dialogos a Beza verſos, & duos alios, qui in Athanaſii operibus ſequuntur, & Abrahamum Scultetum interpretem nacti ſunt, *Theodoreto* vindicavit, & in auctario operum Theodoreti denuo typis imprimi curavit, cujus rei rationem reddit p. 259. ſeq. De *Phœbadio*, qui etiam Fœbadius, Sœbadius, & Fegadius appellatur, ultimum hujus voluminis locum tenente duo obiter notamus, nempe primo, errare Dupinium & alios, qui editionem Phœbadii a Pithœo 1586. Pariſiis curatam pro editione omnium prima venditant, cum ex hac Bezæ collectione conſtet, quod Beza 16. annis ante Pithœum Phœbadii tractatum contra Arianos ediderit, etſi Bezæ Scri-

Scriptor hic a Pithœo ad editionem tranſmiſſus fuerit. Deinde etiam notamus, longe gravius hallucinari Sagittarium in ſua introductione ad hiſtoriam eccleſiaſticam, cum Phœbadium a Beza latine verſum aſſerit. Nam Athanaſii quidem dialogos, & Baſilii libros adverſus Eunomium, & Anaſtaſii ac Cyrilli compendiariam orthodoxæ fidei explicationem Beza latine interpretatus eſt. At Phœbadius, quem Beza cum Scriptoribus illis Græcis conjunxit, nullum unquam latinum interpretem habuit, cum non græce, ſed latine ſcripſerit.

CAP. XXIV.

DE BIBLIOTHECIS PATRUM HAMBURGENSIBUS.

I.

TRia veterum Scriptorum monumenta uno volumine conjunxit, & notis ſuis illuſtravit Geverhartus Elmenhorſtius Hamburgi A. C. 1614. Primus inter illos Scriptores eſt *Gennadius Maſſilienſis*, cujus liber de eccleſiaſticis dogmatibus ſæpe ſub Auguſtini nomine inter ejus opera prodiit, ſed hic ab Elmenhorſtio vero ſuo autori redditus. Hunc Gen-

Gennadii librum excipit veteris cujusdam Autoris *Anonymi homilia* ſacra. Tertium autem eundemque ultimum locum tenent *Martialis* Epiſcopi Lemovicenſis duæ epiſtolæ, una ad Burdigalenſes, altera ad Toloſanos. Fefellit autem memoria Labbeum, cum in diſſert. de Scriptoribus eccleſ. Tom. II. p. 59. has epiſtolas ab Elmenhorſtio ſimul cum Gennadii catalogo Virorum illuſtrium Helmſtadii vulgatas aſſerit. Quod falſum eſſe ipſe libri conſpectus indicat, ex quo apparet, non Helmſtadii, ſed Hamburgi, neque cum Gennadii Catalogo Virorum illuſtrium, ſed cum ejus tractatu de eccleſiaſticis dogmatibus ab Elmenhorſtio editas fuiſſe. Non minus erravit Miræus, cum in auctario de ſcriptoribus eccleſiaſticis cap. 18. a Morello has epiſtolas græce editas aſſerit, cum tamen hæ epiſtolæ non græce, ſed latine ab impoſtore quodam ſcriptæ fuerint, unde hic Martialis a Voſſio perperam inter Scriptores Græcos relatus fuit, quem errorem poſtea ipſe Voſſius agnovit.

II. In eadem urbe, eodemque anno prodierunt:

APOCRYPHA PARÆNETICA publico juventutis literariæ bono edita, Interprete M. Nicolao Glaſero Thuringo Waltershuſano, Et

Et primo quidem loco comparet græce & latine relatio de Chriſto ex Suida deprompta. Sequitur deinde *Joſephi* de Chriſto teſtimonium, *Abgari* ad Chriſtum epiſtola, cum ejus reſponſo ex Euſebio, deſcriptio formæ Chriſti ex Nicephoro, relatio de eclipſi, quæ paſſionis Dominicæ tempore contigit ex Suida, & ex *Dionyſii* Areopagitæ epiſtola ad Polycarpum, relatio de ſtella a Magis viſa ex Chryſoſtomo, & relatio de Juliano Apoſtata Chriſti imaginem evertente, ex Sozomeno. Ultimum locum tenent *Pilati* ad Tiberium Imperatorem epiſtola, *Lentuli* ad eundem epiſtola, & Euſebii de Pilati ad Tiberium epiſtola narratio.

III. Majorem Apocryphorum N. T. copiam collegit Vir doctiſſimus mihique amiciſſimus DN. D. Johannes Albertus Fabricius, cujus ſtudio Hamburgi A. C. 1703. prodiit:

CODEX APOCRYPHUS NOVI TESTAMENTI collectus, caſtigatus, teſtimoniisque, cenſuris, & animadverſionibus illuſtratus.

Diviſus autem eſt hic codex in duas partes. PRIMA PARTE continentur:

Teſtimonia & cenſuræ de Evangelio Nativitatis Mariæ.

Evangelium Nativitatis Mariæ latine cum notis. *Teſti-*

Teſtimonia & cenſuræ de Protevangelio Jacobi.

Protevangelium Jacobi Græce & Latine cum notis.

Teſtimonia & cenſuræ de Evangelio Thomæ, & libro de infantia Salvatoris.

Evangelium Thomæ, Græce & Latine, extrema parte mutilum, cum notis.

Evangelium Infantiæ ex Arabico verſum, latine cum notis.

Specimen *Evangelii Infantiæ veteribus rhythmis Germanicis* expreſſi.

Teſtimonia & cenſuræ de Evangelio Nicodemi, ſive Actis Pilati.

Evangelium Nicodemi latine cum notis.

Epiſtolæ Pilati duæ ad Tiberium Imp. latine cum cenſura & notis.

Pilati relatio ad Tiberium Imp. hactenus inedita, Græce & Latine.

Epiſtola *Lentuli* ad Senatum Rom. latine.

De ſcriptis, quæ ad *Chriſtum Servatorem* noſtrum tanquam auctorem relata ſunt.

Epiſtola *Chriſti ad Abgarum* Græce & Latine cum notis.

Dicta Chriſti, quæ in Evangeliis Canonicis non extant.

Fragmenta & notitia *Evangeliorum quinquaginta Apocryphorum.*

Ratio-

Rationes allegoricæ Veterum, quare non plura nec pauciora quam quatuor ſint Evangelia.

PARTE SECUNDA:

Teſtimonia & cenſuræ de hiſtoria Apoſtolica Abdiæ Babylonii.

Abdiæ Babylonii hiſtoria certaminis Apoſtolici in decem libros diſtributa, latine cum notis.

Fragmenta & notitia *Actuum Apoſtolicorum ſex & triginta Apocryphorum.*

Teſtimonia & cenſuræ de epiſtolis S. Mariæ.

S. Mariæ Virginis epiſtolæ tres, latine cum notis.

Teſtimonia & cenſuræ de epiſtola Pauli Apoſtoli ad Laodicenſes.

Epiſtola S. Pauli ad Laodicenſes, latine & græce cum notis.

Teſtimonia & cenſuræ de epiſtolis mutuis Pauli & Senecæ.

Epiſtola S. Pauli ad Senecam, una cum hujus ad illas reſponſoriis, notis illuſtratæ.

S. Petri epiſtola ad Jacobum.

S. Johannis epiſtola ad Hydropicum quendam.

De aliis epiſtolis & apocryphis *ſcriptis ſub Apoſtolorum nomine jactatis.*

Fragmenta Apoſtolorum a Stephano Prætorio vulgata.

Dodecas apocalypſeon Apocrypharum.

CAP. XXV.
DE
BIBLIOTHECIS PATRUM CYGNEIS.

I.

VAriorum Patrum homilias in Nativitatem Domini ſoluta oratione ſcriptas unius voluminis faſciculo comprehendit, & Cygneæ A. C. 1670. vulgavit Chriſtianus Daumius. Sunt autem Patres, quorum homilias & meditationes in feſtum nativitatis collegit, *1. Baſilius M. 2. Gregorius Nazianzenus, 3. Zeno Veronenſis, 4. Ambroſius, 5. Auguſtinus, 6. Petrus Chryſologus, 7. Euſebius Gallicanus, 8. Leo Magnus, 9. Maximus Taurinenſis, 10. Fulgentius, 11. Gregorius M. 12. Iſidorus Hiſpalenſis, 13. Beda, 14. Alcuinus, 15. Odilo Cluniacenſis, 16. Petrus Damiani, 17. Radulphus Ardens, 18. Bruno Aſtenſis, 19. Goffridus Vindocinenſis, 20. Hildebertus Cenomanenſis, 21. Honorius Auguſtodunenſis, 22. Abſolon, 23. Bernhardus, & 24. Petrus Bleſenſis.*

II. Idem Daumius Cygneæ A. C. 1677. *Hie-*

Hieronymi Theologi alicujus Græci dialogum de S. Trinitate, a Federico Morellio A. C. 1612. Pariſiis græce & latine editum, denuo excudi curavit, addiditque *Gennadii Scholarii* Patriarchæ Conſtantinopolitani 3. dialogos de via ſalutis humanæ inſcriptos, ut & ejusdem confeſſionem fidei ad Agarenos, & orationem ad unum & trium Perſonarum Deum, omnia græce & latine, ut & *Martini Sabarienſis* Pannonii, Epiſcopi Turonenſis, profeſſionem fidei de Trinitate.

III. In eadem urbe typis & ſumtibus Melchioris Göpneri A. C. 1655. prodierunt 1. *Claudiani Ecdicii Mamerti* de ſtatu animæ libri 3. cum animadverſionibus, & gloſſario Caſparis Barthii, nec non Andreæ Schotti notis & emendationum rationibus, ex ſcriptis codicibus. 2. *Gregorii Thaumaturgi* libellus de anima ad Tatianum. 3. *Incerti* cujusdam *Philoſophi Græci* Chriſtiani de anima celebres opiniones, Johanne Tarino interprete. 4. *Hermæ Paſtor*, cum animadverſionibus Caſparis Barthii, quibus auctor illuſtratur, & vetuſtiſſima Novatianiſmi ſuſpicione exoneratur, & 5. *Paciani* paræneticus ad pœnitentiam.

CAP. XXVI.
DE
BIBLIOTHECIS PATRUM LIPSIENSIBUS.

I.

AD bibliothecas Patrum Lipſienſes haud immerito referuntur:

Divorum Patrum & Doctorum eccleſiæ, qui oratione ligata ſcripſerunt, Paraphraſes & Meditationes in Evangelia Dominicalia, e diverſis ipſorum ſcriptis collectæ a M. Joachimo Zehnero, Eccleſiæ Schleuſingenſis Paſtore & Superintendente, A. C. 1602. Lipſiæ, ſumtibus Thomæ Schureri Bibliopolæ.

Acceſſerunt Divorum Patrum & Doctorum eccleſiæ, qui oratione ligata ſcripſerunt, paraphraſes & meditationes in hiſtorias evangelicas, quæ feſtis Sanctorum in publicis conventibus explicantur. Præmittitur catalogus Autorum, e quibus hæ paraphraſes & meditationes in Evangelia tam Dominicalia quam feſtalia collectæ ſunt. In quo catalogo primo loco commemorantur divi Patres *Ambroſius*, *Auguſtinus*, *Bernhardus*, *Cyprianus*, *Damaſcenus*, *Gregorius Magnus*, *Hilarius*, *Lactantius*, *Nazianzenus*, & *Tertullia-*

lianus. Deinde Epiſcopi, Doctores eccleſiaſtici, & Poëtæ ſacri: *Alcimus Avitus*, *Amœnus*, *Apollinarius* poſtea hæreticus, *Arator* Diaconus Romanus, *Claudianus Mamertus*, *Claudius Marius Victor*, *Columbanus* Hibernus, *Damaſus* Epiſcopus, *Dracontius*, *Drepanius Florus*, *Ennodius* vel *Evodius*, *Fortunatus*, *Juvencus* Presbyter, *Merobaudes* Hiſpanus, *Nonnus Panopolitanus*, *Paulinus* Epiſcopus Nolanus, *Proſper Aquitanicus*, *Sedulius Presbyter*, *Theodulphus Aurelianenſis*, *Thomas Aquinas*, & *Victorinus* Epiſcopus Pictavienſis. E recentioribus additur *Johannes Baptiſta Mantuanus*, item Oracula Sibyllina, Rhythmi ἄμετροι, Sequentiæ, & hymni veteris eccleſiæ diverſis temporibus conſcripti, quorum auctores ignorantur. Ultimum denique catalogi hujus locum tenent Viri illuſtres *Aurelius Prudentius* Urbis Præfectus, *Paulinus* Vir conſularis, & *Ruſticus Helpidius* Exquæſtor illuſtris.

II. Addere hic liceat *Bibliothecam Patrum Apoſtolicorum græco-latinam*, quam præmiſſa diſſertatione de Patribus Apoſtolicis ſeu Scriptoribus eccleſiaſticis, qui Apoſtolorum comites & diſcipuli fuiſſe perhibentur, Lipſiæ 1699. edidi. Continet autem hæc Bibliotheca Patrum Apoſtolicorum I. *Clementis*

Romani priorem & poſteriorem ad Corinthios epiſtolam. II. *Ignatii* epiſtolas genuinas, interpolatas, & ſpurias, nec non acta martyrii Ignatiani. III. *Polycarpi* epiſtolam ad Philippenſes, cui præter Polycarpi fragmenta eccleſiæ Smyrnenſis de Polycarpi martyrio epiſtola integra adjungitur. De cætero memini, quod autor quidam nuperus in epiſtolis Theologiæ ſuæ reali, quam vocat, ſubjectis mihi ſuccenſeat, quod in mea Patrum Apoſtolicorum bibliotheca Barnabæ epiſtolam, & Hermæ Paſtorem omiſerim, ideoque cavilletur, ſtomachum meum lautitias ſcriptis illis contentas forte minus ferre potuiſſe, alibi tamen jam reſpondi, boni ſtomachi indicium eſſe, ſi quis inordinato ejuſmodi palearum appetitu non laboret.

Appendix De Variis Patrum Bibliothecis.

I.

Appendicem hanc auſpicari placet a collectionibus Veterum Scriptorum hiſtoriæ eccleſiaſticæ, quarum aliquæ græcæ, aliquæ græco-latinæ, aliquæ latinæ tantum ſunt. Græ-

Græca horum Scriptorum Collectio Pariſiis ex officina Roberti Stephani typis regiis prodiit A. 1544. Series Scriptorum hoc volumine comprehenſorum talis eſt:

Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου ἐπισκόπου Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης, βιβλία ί.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν βίον τοῦ μακαρίου Κωνσταντίνου βασιλέως, λόγοι έ.

Σωκράτους σχολαστικοῦ βιβλία ζ΄.

Θεοδωρίτου ἐπισκόπου Κύρου, βιβλία έ.

Ἐκλογῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλεσιαστικῆς ἱστορίας Θεοδώρου Ἀναγνώστου, βιβλία β΄.

Ἑρμείου Σωζομένου σαλαμινίου, βιβλία θ΄.

Εὐαγρίου σχολαστικοῦ ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, βιβλία ς΄.

h. e.

Euſebii Pamphili libri X.

Ejusdem de vita Conſtantini, libri V.

Socratis libri VII.

Theodoriti Epiſcopi Cyrenſis libri V.

Collectaneorum ex hiſtoria eccleſiaſtica *Theodori* Lectoris libri 2.

Hermii Sozomeni libri IX.

Evagrii libri VI.

Primus ergo inter iſtos Scriptores eſt *Euſebius Pamphili*, qui hiſtoriam eccleſiaſticam a Chriſto nato usque ad pacem eccleſiis a Conſtantino M. redditam, libris 10. deduxit.

De hoc Euſebii opere varia multorum judicia collegit Cl. Hankius de Scriptor. Byzantinis p. 127. quibus præter alios addi poteſt Tanaquil Faber T. I. ep. 44. ad Chabrolium, ubi notat, Euſebium nonnunquam magis ſpeciem narrationis, quam fidem ſequi, &, cum quid in animum induxit, pervicaci audacia graſſari, quod etſi uno alteroque exemplo probaverit, nævos tamen iſtos pulcherrimo corpori condonandos arbitramur. Cæterum duos Euſebios Pamphili fuiſſe, & utrumque hiſtoriam eccleſiaſticam ſcripſiſſe, ex Gelaſii & Concilii Romani decreto male conjecit Carolus Molinæus refutatus a Baluzio in not.ad Aur.Aug.de emendatione Grat. p. 445. & ſeq. Hiſtoriæ eccleſiaſticæ Euſebii junguntur *Ejusdem* libri de vita Conſtantini M. quos Sandius in nucleo hiſtor. eccleſ. p. 48. perperam Macario Hieroſolymitano tribuit, quemadmodum & Godofredus in notis ad Philoſtorgium p. 279. libros iſtos alterius cujusdam Euſebii opus eſſe, falſo ſibi perſvaſit. Sane Photius, & ante illum Socrates, hos libros Euſebio Pamphili Cæſarienſi Palæſtinæ Epiſcopo tribuit. Cum autem alias 4. libri Euſebii de vita Conſtantini M. numerari ſoleant, Robertus Stephanus 5. numeravit, quia loco quinti poſuit orationem Euſebii ad San-

ctorum

ctorum cœtum, quæ oratio ab aliis rectius Conſtantino M. tanquam autori tribuitur. Poſt Euſebium in hac collectione ſequitur *Socrates*, cujus hiſtoria eccleſiaſtica ab A. C. 305. incipiens, in A. C. 439. deſinit. Socratem autem excipit *Theodoretus*, qui hiſtoriam ſuam a turbis Arianis auſpicatus ad mortem usque Theodori Mopſueſtani, qui A. C. 427. contigit, progreſſus eſt. Etſi vero Garnerius in auctario operum Theodoreti p. 193. ſuſpicetur, non ſine rancore & eo imprimis conſilio hanc hiſtoriam a Theodoreto contextam fuiſſe, ut ſub Ario, Apollinari, & aliis hæreticis Cyrillus Alexandrinus, ſub Athanaſio & Chryſoſtomo Neſtorius, ſub Paulo Conſtantinopolitano Flavianus, ſub Eudoxio Proclus, aliique ſub aliis ſchematibus adumbrarentur, vix tamen ulli tam perſpicaci eſſe licet, ut iſtius verſutiæ myſteria in Theodoreti hiſtoria eccleſiaſtica penetrare poſſit. Theodoreti hiſtoriæ eccleſiaſticæ ſubjungit Robertus Stephanus *Theodori* Lectoris collectanea. Nam ex hiſtoria eccleſiaſtica Theodori Lectoris, qui a temporibus, ubi Socrates deſiit, usque ad principatum Juſtini Senioris progreſſus eſt, ſuperſunt tantum collectanea, quæ Nicephorus Calliſtus amanuenſi ſuo dictavit. Vixit autem

Theodorus Lector non ſeculo 14. ut Miræus in auctario Scriptorum eccleſiaſticorum cap. 427. p. 359. inſigni parachroniſmo tradidit, ſed ſexto ſeculo. Penultimus in hac Scriptorum hiſtoriæ eccleſiaſticæ bibliotheca eſt *Sozomenus*, Socratis coætaneus, qui hiſtoriam ſuam ab A. 324. exorſus in eodem, quo Socrates, termino ſubſtitit. Quando autem Gregorius M. lib. 6. ep. 31. (vel lib. 7. ep. 34. nov. edit.) Sozomeni hiſtoriam ob mendacia & nimias Theodori Mopſueſteni laudes ab apoſtolica ſede non recipi aſſerit, Hoffmannus quidem in Lexico ſuo ſtatuit, quod forte Gregorius pro Sozomeno Socratem dicere voluerit. Verum neque ad Sozomenum, neque ad Socratem verba illa Gregorii pertinent, ſed ad Theodoretum, pro quo Gregorius memoria lapſus Sozomenum nominavit, cujus tamen Pontificis autoritas tanti non eſt, ut vel Sozomenum, vel Theodoretum manibus excutere debeamus. Ultimus inter Græcos hiſtoriæ eccleſiaſticæ Scriptores hoc volumine contentos eſt *Evagrius* ſexti ſeculi Scriptor, qui telam ſuæ hiſtoriæ ab hæreſi Neſtorii exorſus eandem usque ad Mauritii Imperatoris annum 12. ſeu A. C. 594. pertexuit.

II. Inter latinas Scriptorum veterum hiſtoriæ

ſtoriæ eccleſiaſticæ collectiones primo loco memorare placet Baſileenſem anni 1539. per Hieronymum Frobenium & Nicolaum Epiſcopium, cujus hic eſt titulus:

AUTORES HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ.

Euſebii Pamphili Cæſarienſis Epiſcopi libri novem, Ruffino interprete.

Ruffini Presbyteri Aquilejenſis libri duo.

Item ex Theodorito Epiſcopo Cyrenſi, Sozomeno, & Socrate Conſtantinopolit. libri duodecim, verſi ab Epiphanio Scholaſtico, adbreviati per Caſſiodorum Senatorem, unde illis Tripartitæ hiſtoriæ vocabulum.

Omnia recognita ad antiqua exemplaria Latina, per Beatum Rhenanum.

His acceſſerunt:

Nicephori eccleſiaſtica hiſtoria, incerto interprete.

Victoris epiſcopi libri III. de perſecutione Vandalica.

Theodoriti libri V. nuper ab Joachimo Camerario latinitate donati.

In hac collectione primas tenent *Euſebii* libri novem, Rufino Aquilejenſi interprete. Rufinus enim decimum Euſebii librum in verſione ferme integrum omiſit, & Euſebianam

nam hiſtoriam in novem libros contraxit, tanta etiam in vertenda Euſebii hiſtoria libertate uſus, ut integras narrationes, de quibus altum apud Euſebium eſt ſilentium, de ſuo addiderit. Novem his Euſebii libris duos alios idem *Rufinus* adjecit, quibus Euſebii hiſtoriam continuavit, quæ continuatio a Concilio Nicæno incipit, & usque ad mortem Theodoſii Senioris pergit. *Tripartitam* quantum attinet, ea ex Socratis, Sozomeni, & Theodoreti hiſtoria concinnata eſt. Hos enim Triumviros Epiphanius Scholaſticus latine vertit, ex qua verſione *Aurelius Caſſiodorus* tripartitam, ut vulgo dicitur, concinnavit. Ex qua Rufinum ſuam Euſebii continuationem hauſiſſe Beatus Rhenanus in præfatione ad primam Rufini & Tripartitæ editionem A. C. 1523. perperam aſſerit. Rufinus enim vita defunctus eſt, antequam Socrates, Sozomenus, & Theodoretus, ex quibus hiſtoria tripartita deſumta eſt, hiſtoriam ſuam conſcriberent. Placuit autem Rhenano, cum iterum Rufinum & Tripartitam ederet, *Nicephori* Monachi alicujus Græci hiſtoriam eccleſiaſticam, quæ Theodoſii Junioris & quatuor ſequentium Imperatorum hiſtoriam continet, ex latina incerti interpretis verſione, & *Victoris Vitenſis* libros de perſecu-

ſecutione Vandalica, & *Theodoreti* hiſtoriam eccleſiaſticam ex Joachimi Camerarii verſione addere.

III. Alia veterum Autorum hiſtoriæ eccleſiaſticæ collectio latina Baſileæ 1549. & iterum 1557. prodiit, cujus contenta titulus his verbis indicat:

ECCLESIASTICÆ HISTORIÆ AUTORES.

Euſebii Pamphili Cæſariæ Palæſtinæ Epiſcopi hiſtoriæ eccleſiaſticæ libri X. Wolfgango Muſculo interprete.

Rufini Presbyteri Aquilejenſis hiſtoriæ eccleſiaſticæ libri duo.

Euſebii Pamphili de vita Conſtantini, Muſculo interprete, libri V.

Socratis Scholaſtici Conſtantinopolitani, eodem interprete libri VII.

Theodoriti Epiſcopi Cyri, Joachimo Camerario interprete, libri V.

Hermiæ Sozomeni Salaminii, Muſculo interprete, libri IX.

Theodori Lectoris collectaneorum hiſtoriæ eccleſiaſticæ, eodem interprete, libri II.

Evagrii Scholaſtici, eodem interprete, libri VI.

Dorothei Epiſcopi Tyri Synopſis Apoſtolorum ac Prophetarum vitas complectens, eodem interprete, nunc primum in lucem edita.

Con-

Continet ergo hæc Autorum hiſtoriæ eccleſiaſticæ bibliotheca eosdem Scriptores, quos Robertus Stephanus græce ediderat. Accedit tantum Euſebii continuatio per *Rufinum*, *& Dorothei* Epiſcopi Tyrii ſynopſis de vitis Prophetarum & Apoſtolorum, Wolfgango Muſculo interprete, ex cujus interpretatione etiam Euſebius, Socrates, Sozomenus, Theodorus Lector, & Evagrius exhibentur. A Theodoreti autem verſione Muſculus abſtinuit, & Camerarianam Theodoreti verſionem retinere maluit. Quando autem Muſculus 5. libros Euſebii de vita Conſtantini M. exhibet, græcam Stephani editionem ſecutus eſt, qui Euſebii, ſeu potius Conſtantini M. orationem ad Sanctorum cœtum loco quinti libri poſuerat. Cæterum Muſculus in verſione ſua non raro erravit, inter quos errores non minimus eſt, quod Euſebii libr. 6. c. 40. verba ἡλίȣ δυσμάς, quæ Solis occaſum denotat, per Heliodyſmas interpretatus eſt, quaſi urbs aliqua eſſet, quæ Heliodyſmæ dicitur.

IV. Poſt Muſculum etiam Johannes Chriſtophorſonus veteres hiſtoriæ eccleſiaſticæ Scriptores græcos latine vertit, & uno volumine comprehenſos edidit, quæ Chriſtophorſoni verſio ſæpius, & variis in locis prodiit.

diit. Mihi ad manus eſt editio Colonienſis anni 1581. in qua Suffridi Petri Leovardienſis Friſii annotationes ad calcem acceſſerunt. Series autem Scriptorum, quos Chriſtophorſonus interpretatus eſt, ita ſe habet:

Euſebii hiſtoriæ eccleſiaſticæ libri 10.
Ejusdem de vita Conſtantini M. libri 4.
Conſtantini M. Oratio ad Sanctorum cœtum.
Euſebii oratio in laudem Conſtantini M. ad trigeſimum illius imperii annum dicta.
Socratis hiſtoriæ eccleſiaſticæ libri 7.
Theodoreti libri 5.
Sozomeni libri 9. &
Evagrii libri 6.

Comparet ergo in hac Chriſtophorſoni collectione etiam Euſebii oratio de laudibus Conſtantini in tricennalibus ejus dicta, quam neque Stephanus græce, neque Muſculus latine exhibuerunt. Immortuus autem eſt huic operi Chriſtophorſonus. Morte enim præventus tres ultimos Sozomeni libros attingere non potuit, quem defectum idem Suffridus Petrus ſupplevit, quem poſtea etiam annotationes ad hos Scriptores adjeciſſe diximus. Cæterum hanc Chriſtophorſoni interpretationem dum Baronius lingvæ græcæ minus peritus in annalibus ſuis ſequitur, haud raro cœcus a cœco in erroris foveam abri-

abripitur, ut monet Petrus Halloixius Jeſuita Tom. II. Script. orient. p. 730. Fuitque hæc verſio Baronio tanto gratior, quanto eſt dogmatibus Romanæ eccleſiæ accommodatior, quod exemplis nonnullis Dallæus de uſu Patrum C. 4. p. 124. demonſtravit, quibus addi poteſt, quod Chriſtophorſonus libr. 5. Euſebii c. 43. in verſione ſua vocem panis omiſit, ne contra myſterium tranſubſtantiationis peccaret, ſi panem poſt conſecrationem adhuc ſupereſſe diceret.

V. Extat & alia latina veterum hiſtoriæ eccleſiaſticæ Scriptorum bibliotheca a Johanne Jacobo Grynæo procurata. Ejus titulus eſt:

Euſebii Pamphili, Rufini, Socratis, Theodoriti, Sozomeni, Theodori, Evagrii, & Dorothei Eccleſiaſtica hiſtoria, ſex prope ſeculorum res geſtas complectens: Latine jam olim a doctiſſimis viris partim ſcripta, partim e Græco a clariſſimis viris Wolfgango Muſculo, Joachimo Camerario, & Johanne Chriſtophorſono Britanno, eleganter converſa: Et nunc ex fide Græcorum codicum, ſic ut novum opus videri poſſit, per Joan. Jacobum Grynæum locis obſcuris innumeris illuſtrata, dubiis explicata, mutilis reſtituta: Chronographia inſuper Abrahami Bucholceri

ceri ad annum Epochæ Chriſtianæ 1598. & lectionis ſacræ hiſtoriæ luculenta methodo exornata. Cum continuatione in præſentem annum cIↃ IↃ CXI. & indicibus rerum verborumque locupletiſſimis. Cum gratia & privilegio Cæſareæ Majeſtatis. Baſileæ, per Sebaſtianum Henric-Petri.

Et *Euſebii* quidem hiſtoria eccleſiaſtica ex verſione Wolfgangi Muſculi exhibetur; *Ejusdem* libri 4. de vita Conſtantini M. ex verſione Chriſtophorſoni; *Conſtantini* Oratio ad Sanctorum cœtum itidem ex Chriſtophorſoni verſione. Sequuntur deinde *Rufini* Latini Scriptoris libri duo, quibus Euſebii hiſtoriam eccleſiaſticam continuavit. Hos excipiunt *Socratis* libri ſeptem ex verſione Chriſtophorſoni, *Theodoreti* libri quinque ex verſione Joachimi Camerarii, *Sozomeni* libri 9. ex verſione Chriſtophorſoni, *Evagrii* libri ſex ex verſione ejusdem Chriſtophorſoni, *Theodori Lectoris* collectanea, ex verſione Wolfgangi Muſculi, & *Dorothei* libellus de vitis Apoſtolorum & LXX. Diſcipulorum, & Prophetarum ex ejusdem Muſculi verſione. Tandē antiquis his Scriptoribus ſubjungitur *Abrahami Bucholceri* chronographia ad A.C. 1598. cum continuatione ad A.C. 1611.

VI. Poſt Muſculum & Chriſtophorſonum

Græcos hiſtoriæ eccleſiaſticæ Scriptores antiquos latine vertit Henricus Valeſius, quæ verſio a Græco textu & annotationibus ejusdem ſeparata uno volumine A. C. 1677. prodiit.

VII. Sed referri potius meretur græco-latina Valeſii editio, ejusdem annotationibus illuſtrata, & tribus tomis conſtans. *Euſebium* enim A. C. 1659. & ſecundis curis 1671. *Socratem & Sozomenum 1668. Theodoretum* autem, & *Evagrium* cum *Theodoro Lectore*, & *Philoſtorgio 1673.* Pariſiis vulgavit. Quæ editio poſtea in Germania Moguntiæ, ut titulus præ ſe fert, ſeu potius Francofurti repetita fuit. Addidit ergo Valeſius cæteris antiquis hiſtoriæ eccleſiaſticæ Scriptoribus *Philoſtorgium*, ſeu potius Philoſtorgii epitomen, qualem ex integro Philoſtorgii opere nunc deperdito Photius in peculiari extra ſuam bibliothecam tractatu excerpſit. Quæ Philoſtorgii epitome primum Genevæ 1646. cura & ſtudio Jacobi Godofredi, cum ejusdem verſione latina, & prolixis prolegomenis & obſervationibus prodiit. Etſi vero Sarravius in epiſt. 45. hanc Godofredi operam in eruendo & illuſtrando Philoſtorgio poſitam non ſatis ſe prædicare poſſe aſſerat, aliter tamen fuit viſum Stephano Clerico, qui ex hoc ope-

opere Godofredum lingvæ græcæ mediocriter peritum judicavit, ideoque hanc Philoſtorgii editionem critica cenſura caſtigavit, quam tamen certis de cauſis ineditam in ſcriniis ſuis aſſervavit, qua de re Johannes Clericus in vita Stephani Clerici videri poterit. Multa vero etiam Valeſius in iſta Philoſtorgii editione deſideravit, ideoque in ſua editione græcum Philoſtorgii textum emendavit, nova eundem verſione donavit, & annotationibus ſuis illuſtravit. Fuit autem Philoſtorgius Eunomianorum ſectæ addictus, quorum cauſam ubique tam diligenter agit, ut ejus opus rectius Arianorum & imprimis Eunomianorum, & Aëtianorum commendatio & defenſio, & orthodoxorum vituperatio dici mereatur, etſi alias multa lectu & obſervatu non indigna ab eo memoriæ prodita negari non poſſit.

VIII. Alia græco-latina Scriptorum hiſtoriæ eccleſiaſticæ Græcorum Veterum collectio ante Valeſianam jampridem prodierat Coloniæ Allobrogum, ſeu Genevæ A.C.1612. typis Petri de la Roviere. Continet illa *Euſebii* hiſtoriam eccleſiaſticam, & libros de vita Conſtantini M. cum ejusdem *Conſtantini* oratione ad Sanctorum cœtum, & Euſebii oratione panegyrica in Conſtantinum M. cu-

jus græcus textus in hac editione ex Palatina bibliotheca primum prodiit, item *Socratis*, *Theodoreti*, *Sozomeni*, & *Evagrii* hiſtoriam eccleſiaſticam, & *Theodoris Lectoris* collectanea. Græco textui apponitur latina verſio Johannis Chriſtophorſoni Angli Ciceſtrenſis quondam Epiſcopi. Theodori tamen Lectoris græco textui, cum illius collectanea a Chriſtophorſono verſa non fuerint, Wolfgangi Muſculi verſio adjungitur. Præterea quartus liber de vita Conſtantini adjunctam habet non Chriſtophorſoni, ſed Nicolai Carri verſionem. Etſi enim Chriſtophorſonus omnes quatuor libros de vita Conſtantini M. latine reddidiſſet, quartus tamen caſu quodam amiſſus, & a Carro ſuppletus eſt, ut Suffridus Petrus in præfatione ad Scriptores hiſtoriæ eccleſiaſticæ a ſe recognitos retulit. Vereor ergo, ne Vir quidam clariſſimus in tractat. de Scriptoribus Byzantinis p. 86. memoria lapſus fuerit, cum aſſerit, quod Porteſius tantum tres priores libros de vita Conſtantini M. verterit, & quartum Nicolaus Carrus addiderit. Porteſiana enim verſio illorum librorum integra extat. Cæterum hæc græco-latina Scriptorum hiſtoriæ eccleſiaſticæ collectio in ipſo titulo promittit varias lectiones, & additiones codicum, quibus inter-

interpres uſus eſt, ſuis locis inſertas, alias item varias lectiones ex doctiſſimorum Virorum exemplaribus Joſephi Scaligeri, Jacobi Cujacii, Jacobi Bongarſii, & Jani Gruteri ad oram cujusque paginæ fideliter relatas, adeo ut, quicquid ſive in dictionibus ſive in ſententiis univerſæ hiſtoriæ græcæ obſcurum, depravatum, mancum atque imperfectum hactenus fuit, nunc illuſtratum, reſtitutum, & omnibus ſuis numeris ac partibus abſolutum prodeat.

IX. Ut Euſebii hiſtoriam eccleſiaſticam, ita etiam ejusdem chronicon veteres quidam Scriptores continuarunt, quos ſimul cum Euſebiano Chronico diverſis vicibus in unum volumen collectos deprehendimus. Inter primos chronicorum illorum collectores eſt Sichardus, qui operi ſuo Baſileæ A. C. 1529. edito, hunc pompoſum titulum præfixit:

En damus Chronicon divinum plane opus eruditiſſimorum autorum, repetitum ab ipſo mundi initio ad annum usque ſalutis 1512. partim nunc a nobis inventum & editum, partim a mendis, quibus laborabat, plus quam cuiquam creditu facile eſt, ſummo ſtudio & diligentia repurgatum.

Continentur autem hoc volumine partim

Euſebii, & aliorum quorundam veterum, partim recentiorum quorundam Scriptorum chronica. Agmen ducit *Euſebius* ex verſione Hieronymi usque ad annum Chriſti 329. progrediens. Sequitur continuatio *Hieronymi* usque ad annum 381. *Proſperi* usque ad annum 448. *Matthæi Palmerii Florentini* usque ad annum 1449. *Matthiæ Palmerii Piſani* usque ad annum 1481. & *Eruditi cujusdam*, forte ipſius Sichardi, ad annum 1512. Quibus chronicis ultimo loco *Aurelii Caſſiodori* Patricii Romani, & *Hermanni Contracti* Comitis Veringenſis chronica ſubjunguntur.

X. Alias Euſebiano & Hieronymiano chronico continuationes in ſua collectione adjunxit Miræus, ut ipſe titulus indicat, qui talis eſt:

RERUM TOTO ORBE GESTARUM CHRONICA, a Chriſto nato ad noſtra usque tempora. Auctoribus Euſebio Cæſarienſi Epiſcopo, B. Hieronymo Presbytero, Sigeberto Gemblacenſi Monacho, Anſelmo Gemblacenſi Abbate, Auberto Miræo Bruxellenſi, aliisque. Omnia ad antiquos codices MSS. partim comparata, partim nunc primum in lucem edita. Opera ac ſtudio ejusdem Auberti Miræi, Canonici & Scholar-

larchæ Antverpienſis. Antverpiæ, apuc Hieronymum Verduſſium, Anno M. DC. VIII
Prima ergo pars hujus collectionis complectitur *Euſebii* chronicon a latino interprete Hieronymo pluribus in locis interpolatum, cum ejusdem *Hieronymi* continuatione. Neque tamen integrum Euſebii chronicon exhibet Miræus, ſed eam tantum partem, quæ a Chriſto nato usque ad Conſtantini M. vicennalia deducitur. Altera pars exhibet chronicon *Sigeberti* Gemblacenſis Monachi ad autographum vetereſque codices MSCtos comparatum, cui acceſſit *Anſelmi* Gemblacenſis chronicon cum auctariis *Gemblacenſi. Affligemenſi, Valcellenſi, & Aquicinctino*, quoc in anno 1225. terminatur, primum nunc typis editum. Tertia denique pars hujus collectionis ipſum *Miræum* autorem habet, & ſiſtit chronicon rerum toto orbe geſtarum ab A. C. 1200. usque ad A. C. 1608. ex varii Scriptoribus concinnatum. Male autem ir Sigeberti editione verſatum eſſe Miræum obſervat Hulſemannus in manuali Aug. Confeſſ. contra Hagerum p. 629. ubi notat, quoc Miræus integras ſententias, quæ Pontificum Romanorum temporalem in Imperatore: jurisdictionem improbant, abſciderit.

XI. Edidit etiam Chronicon Euſebianun

XII. Imprimis hic memorandus eſt Theſaurus temporum a Joſepho Scaligero collectus, cujus prima editio Lugduni Batavorum A. C. 1606. poſterior autem Amſtelodami A. C. 1658. prodiit. Poſterioris titulus ita ſe habet:

THESAURUS TEMPORUM Euſebii Pamphili Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopi Chronicorum Canonum omnimodæ hiſtoriæ libri duo, interprete Hieronymo, ex fide vetuſtiſſimorum codicum caſtigati. Item Autores omnes derelicta ab Euſebio & Hieronymo continuantes. Ejusdem Euſebii utriusque partis chronicorum canonum reliquiæ Græcæ, quæ colligi potuerunt. Opera ac ſtudio Joſephi Juſti Scaligeri, Julii Cæſaris a Burden Filii. Editio altera; in qua Ejusdem Joſephi Scaligeri tertia fere parte auctiores Notæ & caſtigationes in latinam Hieronymi interpretationem, & Græca Euſebii, ſuprema Autoris cura emendatæ. Ejusdem Scaligeri Iſagogicorum chronologiæ canonum libri tres ad Euſebii chronica & doctrinam de temporibus admodum neceſſarii: cum duobus indicibus Rerum & Autorum. Amſtelodami, apud Joannem Janſſonium. 1658.

Continentur autem hoc Theſauro temporum partim Latina, partim Græca.

Latina.

Euſebii Pamphili Cæſareæ Palæſtinæ Epiſcopi ex priori parte chronicorum canonum omnimodæ hiſtoriæ reliquiæ, quæ colligi potuerunt, interprete Hieronymo, cum appendice *Proſperi* Tironis Aquitani excipientis derelicta ab Hieronymo.

Euſebii Chronicorum canonum pars poſterior, quæ vocatur Chronicus Canon, interprete Hieronymo, cum ſupplemento ejusdem.

Proſperi Tironis Aquitani Chronicon Conſulare excipiens derelicta ab Hieronymo.

Victoris Epiſcopi Tunnunenſis in Africa Chronicon Conſulare continuans derelicta a Proſpero.

Johannis Abbatis monaſterii Biclarienſis in Hiſpania fundatoris chronicon excipiens ubi deſinit Victor Tunnunenſis.

Idacii Lemicenſis in Gallæcia Epiſcopi Chronicon continuans derelicta ab Hieronymo, ex editione Jacobi Sirmondi, Lutetiæ A. 1619.

Marcellini Comitis V.C. luculentum chronicon continuans derelicta ab Hieronymo, usque ad annum Chriſti 566. ex Ejusdem Sirmondi editione.

Excerpta ex Africani Pentabiblo & Euſebii prio-

priore parte Canonum Chronicorum omnimodæ hiſtoriæ, homine barbaro collectore, & interprete ineptiſſimo, utiliſſima alioquin, & bonæ frugis refertiſſima, nunc primum edita. Ex bibliotheca Puteanorum fratrum Claudii V. C. Senatoris Pariſienſis filiorum.

Græca.

Χρονικῶν κανόνων παντοδαπῆς ἱστορίας Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου τὰ σωζόμενα. *Euſebii* Pamphili Chronicorum Canonum omnimodæ hiſtoriæ Græca prioris partis, quæ ſuperſunt, ante hac non edita.

Εὐσεβίου τοῦ Παμφίλου χρονικὸς κανών. *Euſebii* Pamphili Chronicus Canon.

Ἐπιτομὴ χρόνων ἀπὸ Ἀδὰμ τοῦ πρωτοπλάστου ἀνθρώπου, ἕως κ ἔτους τῆς βασιλείας Ἡρακλείου. *Compendium temporum auctoris innominati* nunquam antea editum, ab Adam primo homine, ad annum XX. imperii Heraclii, cum Conſulibus: opus utiliſſimum quanquam Scriptoris idiotæ. Ex bibliotheca V. C. Iſaaci Caſauboni.

Χρονογραφία Νικηφόρου Πατριάρχου. Chronographia *Nicephori* Patriarchæ Conſtantinopolitani nunc primum Græce edita.

Ἱστοριῶν συναγωγή. Collectanea hiſtoriarum partim ex iis Scriptoribus, qui nondum editi ſunt, partim ex iis, qui editi. Penus anti-

antiquæ memoriæ locupletiſſimum, totum fere Euſebium illuſtrans.

Num vero centones illi Græci, quos Scaliger ex Georgio Syncello maxime, nec non ex Cedreno, & chronico Alexandrino conſarcinavit, pro reliquiis Chronici Euſebiani Græci venditari poſſint, viri quidam docti eo nomine dubitarunt, quia Syncellus & Cedrenus aliis etiam græcis autoribus, quam Euſebio uſi ſunt, & nonnulla in græco Scaligeri Euſebio occurrunt, quæ Euſebii ſtylum non ſapiunt. Et poſteriorem quidem Euſebiani ſui Chronici editionem Scaliger, quippe tum, cum prodiret, vivis jam exemptus, non vidit. Priorem autem plurimis Typographorum mendis deformatam in epiſtolis ſuis paſſim queritur, in quibus etiam, quantum in Euſebii chronico edendo præſtiterit, haud raro gloriatur. Nam libro I. ep.61. dicit, ſe non deterreri fama editionis Burdigalenſis, cum ſciat, Euſebium a nemine ita edi poſſe, ut ab ipſo. Et in epiſtola 23. ejuſdem libri aſſerit, ſe multa arcana hactenus ignorata eruere, errores animis hominum inſidentes evellere, Euſebium a mendis liberare, & meliorem dare, quam quisquam ſperare poſſit. Et libro 2. epiſtola 164. ſcribit, neminem in Euſebio præſtiturum, quæ ipſe

præ-

præſtitit. Et libro 3. epiſt. 134. ait, ſe hunc Scriptorem velut ab inferis excitare, ut alia loca taceamus.

XIII. Varia monumenta ad ſacram eccleſiæ hiſtoriam, & vitas Apoſtolorum aliorumque Sanctorum ſpectantia, collegit in unum volumen Renatus Laurentius de la Barre, qui operi ſuo hunc dedit titulum:

HISTORIA CHRISTIANA VETERUM PATRUM, in qua omnium fere eorum, qui a tempore Apoſtolorum viguerunt, & pro Chriſti eccleſia militarunt, Acta, Tempora, ac rerum eccleſiaſticarum ſtatus tanquam in Speculo vere Chriſtiano ad veritatis antiquitatem demonſtrantur. Illorum nomina, chronologiam, & catalogum proxima ante primam libri faciem pagina declarabit. R. Laurentii de la Barre labore & induſtria caſtigata, atque per ordinem digeſta. His adjecimus in principio, Capitum, in calce vero rerum & verborum Indices copioſiſſimos. Pariſiis, apud Michaëlem Sonnium, via Jacobaa ſub ſcuto Baſileenſi, M. D. LXXXIII.

Sunt autem illa monumenta a Barræo collecta numero viginti, nempe:

I. *PROCHORI Chriſti diſcipuli, & Apoſtoli Johannis amanuenſis, peregrinationum*

num quoque & laborum ejusdem comitis, hiſtoria de miraculis, vita, & aſſumptione B. Johannis Apoſtoli: quam pſeudepigrapham eſſe ſatis conſtat.

2. *ABDIÆ Babyloniæ primi Epiſcopi, qui Chriſtum in carne vidit,* (ſi vera eſt fabula) *luculenta certaminis Apoſtolici hiſtoria.*

3. *Vita S. Matthiæ Apoſtoli, ex Hebræo incerti autoris.*

4. *Hiſtoria Divi Marci Evangeliſtæ, ex vetuſtiſſimo codice deſcripta.*

5. *Synopſis vitæ S. Clementis Romani Epiſcopi, incerto autore.*

6. *Hiſtoria B. Cypriani Martyris & Epiſcopi Carthag. vetuſtisſimo de codice tranſcripta.*

7. *Vita, res, & acta S. Apollinaris Martyris.*

8. *LINI Romanorum Pontificis de pasſione Petri & Pauli ad eccleſias Orientales liber.*

9. *PALLADII D. Evagrii diſcipuli & æqualis B. Hieronymi, Lauſiaca, quæ dicitur, hiſtoria.*

10. *B. THEODORETI* θεοφιλὴς, *i.e. ſanctorum Patrum religioſa hiſtoria.*

11. *THEODORI STUDITÆ de vita, operibus, & dormitione beati Platonis Oratio.*

12. EGE-

12. *EGESIPPI Scriptoris antiquisſimi de bello Judaico, ſeu excidio Hieroſolymitano libri quinque.*

13. *PAULI OROSII Presbyteri Hiſpani Hormeſta mundi, ſeu adverſus Paganos libri ſeptem.*

14. *GREGORII TURONENSIS hiſtoriæ Francorum libri X. in quibus pasſim Martyrum cum infidelibus bella, & eccleſiaſticæ cum hæreticis concertationes exponuntur.*

Ejusdem lib. 2. de gloria Martyrum & Confeſſorum.

15. *BEDÆ gentis Anglorum eccleſiaſtica hiſtoria.*

16. *Auctarium Anglicanæ hiſtoriæ cujusdam alterius.*

17. *SIGEBERTI Gemblacenſis Cœnobitæ Chronographia, ſeu rerum deſcriptio memorabilium ab anno Domini 381. ad annum 1111.*

18. *ROBERTUS DE MONTE ex inſertionibus Galfridi chronicam ejusdem Sigeberti perduxit in annum Domini 1210.*

19. *ADONIS VIENNENSIS Archiepiſcopi chronicorum breviarium, ſive de ſex mundi ætatibus commentarius.*

20. USU-

20. USUARDI Martyrologium, quo Romana eccleſia ac aliæ quamplures utuntur, juſſu Caroli M. conſcriptum.

XIV. Similem fere collectionem A. C. 1551. concinnavit, & Baſileæ edidit Wolfgangus Lazius, qua quid contineatur, ipſe titulus indicat:

Hoc opere continentur, Liber de paſſione Domini noſtri Jeſu Chriſti, carmine Hexametro, incerto Autore ad Donatum Epiſcopum ſcriptus. Abdiæ Babyloniæ Epiſcopi & Apoſtolorum diſcipuli, de hiſtoria certaminis Apoſtolici libri decem, Julio Africano, cujus ſubinde Hieronymus meminit, interprete. Matthiæ Apoſtoli vita, ex Hebraica lingva incerto interprete verſa. Beatorum, Marci, Clementis, Cypriani & Apollinaris hiſtoriæ, ex ſcriniis & archivis primitivæ Eccleſiæ notariorum. Vita B. Martini Sabarienſis, Epiſcopi Turonenſis, a Sulpitio Severo Rhetore latine conſcripta. Quos omnes Autores multis ſeculis latentes, dum antiquitatem ſacroſanctam rimatur, una cum aliis pluribus a blattis & tineis eruit Wolfgangus Lazius Viennenſis Auſtriacus, D. Ferdinandi Rom. Regis a conſiliis & hiſtoriis. Adjecimus & Joachimi Perionii doctiſſimi Viri librum de rebus

bus geſtis vitisque Apoſtolorum: & locupletem rerum ac verborum in his omnibus memorabilium indicem. Baſileæ, ex officina Joan. Oporini, cum Rom. Reg. Majeſt. privilegio ad annos XV.

Appendicem his Scriptis adjecit Gilbertus Cognatus, qua comprehenditur vita Nicolai e græco in latinum ſermonem verſa, vita Antonii per *Athanaſium*, & quorundam aliorum vitæ partim ſoluto, partim ligato ſermone ſcriptæ, & illæ quidem, quæ ligato ſermone ſcriptæ ſunt, ex Johannis Baptiſtæ Mantuani carminibus ſunt deſumptæ.

XV. Scriptores veteres, qui vitas, & ſententias Patrum & Eremitarum imprimis literis conſignarunt, collegit Rosweydus in opere, cui titulum fecit:

DE VITA ET VERBIS SENIORUM LIBRI X. hiſtoriam Eremiticam complectentes: Autoribus ſuis & nitori priſtino reſtituti, ac notationibus illuſtrati, opera & ſtudio Heriberti Rosweydi Ultrajectini, e Soc. Jeſu Theologi. Accedit Onomaſticon rerum & verborum difficiliorum, cum multiplici indice. Lugduni, Sumtibus Laurentii Durand, 1617.

Præmiſſa ſunt prolixa prolegomena, in quibus Rosweydus agit de inſcriptione horum

librorum varia, de eorum autoribus, de lingva in qua ſcripti ſunt, de eorum interpretibus, de librorum horum autoritate & utilitate, de variis eorundem editionibus latinis, & quantum inter ſe conveniant vel diſcrepent, de editionibus aliarum lingvarum, nec non de manuſcriptis, quibus ad quartam hanc editionem adornandam uſus eſt. Sequuntur deinde ipſi libri, quorum primus vitas Pauli Eremitæ, Hilarionis, Malchi, Fabiolæ, Paulæ, & Marcellæ ab *Hieronymo*, Antonii ab *Athanaſio*, Baſilii M. ab *Amphilochio*, Johannis Eleemoſynarii a *Leontio*, Barlaam & Joſaphat a *Damaſceno*, & aliorum ab aliis partim certis partim incertis autoribus deſcriptas continet. Secundum librum variorum Patrum vitas exhibentem autori *Rufino* Aquilejenſi Presbytero Rosweydus tribuit, cum alii illas vitas a Timotheo Alexandrino, vel Palladio, vel Heraclide, vel Evagrio Antiocheno, vel Evagrio Pontico, vel Johanne Hieroſolymitano, vel Petronio Epiſcopo Bononienſi, vel Hieronymo, vel Poſthumiano, vel Valerio Aſturicenſi, collectas putaverint. Tertium librum itidem variorum Seniorum dicta & facta exhibentem, non minus ac ſecundum a *Rufino* Aquilejenſi Presbytero compoſitum Rosweydus conjicit. Quartus ex

ex *Sulpitii Severi* dialogis, & *Caſſiani* collationibus excerptus eſt. Quintus incertum autorem habet, eumque Græcum, quem *Pelagius* Romanæ eccleſiæ Diaconus latine interpretatus eſt. Sextus liber eſt prioris continuatio, quæ interpretem nacta eſt *Johannem* Eccleſiæ Romanæ Subdiaconum. Septimus iterum incertum habet autorem Græcum, quem *Paſchaſius* Romanæ Eccleſiæ Diaconus interpretatus eſt. Octavus liber conſtat ex *Palladii* Helenopolitani Epiſcopi hiſtoria Lauſiaca. Liber nonus *Theodoreti* Cyri Epiſcopi Philotheum ſeu religioſam hiſtoriam complectitur, interprete Gentiano Herveto. Decimus denique liber *Johannis Moſchi* pratum ſpirituale continet. Appendicis loco ad decem hos libros additur *Heraclidis* Eremitæ Paradiſus, incerto interprete; *Palladii* hiſtoria Lauſiaca incerto ſed veteri interprete; & *Ægyptiorum Patrum ſententiæ*, autore Græco incerto, *Martino* Dumienſi Epiſcopo interprete. Singulos libros, ut & appendicem partim præmiſſis præludiis, partim ſubjectis annotationibus editor illuſtravit, qui etiam ad calcem operis Onomaſticon rerum & verborum difficiliorum, quæ in his vitis Patrum occurrunt, adjecit, ut de indicibus 1. librorum & capitum, 2. rerum in vitas Pa-

trum, 3. nominum propriorum Virorũ & Mulierum, 4. chronographiæ, & 5. in prolegomena, præludia, & notationes nihil dicamus.

XVI. Idem Rosweydus novum opus de Sanctis in 16. Tomos digerendum moliebatur, & ideam hujus operis a ſe contexendi in faſtis Sanctorum, quorum vitæ in Belgicis bibliothecis extant, delineabat. Sed Bellarminus, cum delineationem illam legiſſet, de ætate Rosweydi quæſiviſſe dicitur, & cum eum jam annos 40. natum audiviſſet, ulterius rogaſſe, an ipſi exploratum eſſet, ſe ad annos usque 200. vitam protracturum eſſe, cum ab uno homine ea, quæ promiſſa fuerant, minori temporis ſpatio pro dignitate tractari non poſſe judicaret. Nec vanus augur fuit Bellarminus. Rosweydus enim ex vita hac diſceſſit, antequam vel unicus illius operis tomus in lucem prodiiſſet. Interim non defuerunt, qui ante & poſt Rosweydum vitas Sanctorum a variis Autoribus deſcriptas in plura volumina collegerunt. Nam ut de Bonino Mombritio nihil dicam, cujus Sanctuarium in duos ingentes tomos diviſum vitas Sanctorum tam fideliter exprimit, ut ne menda quidem Scriptorum ſuſtulerit, longe majori apparatu Sanctorum vitas collegit Aloyſius Lippomanus, cujus primus tomus

A. C.

A.C. 1551. ſecundus 1553. tertius & quartus 1554. quintus 1556. ſextus & ſeptimus 1558. octavus denique 1560. prodiit, etſi octavus non ab ipſo Aloyſio Lippomano, ſed poſt ejus mortem ab ejusdem nepote Hieronymo Lipomano editus fuerit. Venetiis autem octo illos tomos prodiiſſe indicat Ludovicus Jacobus a S. Carolo in bibliotheca Pontificia lib. 2. p. 246. De cætero memini, quod, cum ſupra in Romanis Patrum bibliothecis Lippomani catenam in Pſalmos memorarem, neſcire me dixerim, num Lippomanus hanc catenam ex Patribus, an ex recentioribus ſcriptoribus contexuerit. Didici autem poſtea ex Andreæ Du Sauſſay tractatu de Scriptoribus eccleſiaſticis ſeculi 16. p. 91. quod hæc Lippomani catena in Pſalmos, non minus quam ejusdem catena in Geneſin & Exodum ex Patribus Græcis & Latinis concinnata fuerit. Sed hæc obiter. Nunc enim ad vitas Sanctorum redeundum, in quibus colligendis Lippomanum ita verſari judicat Montacutius origin. eccleſ. Tom. I. p. 37. ut quicquid Græcia mendax, Sanctorum vitæ & legendæ, Scriptores ineruditi τερατολογοῦντες & φλυαροῦντες commenti fuerunt, corraſerit, congesſerit, obtruſerit.

XVII. Novum igitur de vitis Sanctorum

 opus

opus poſt Mombritium & Lippomanum edidit Laurentius Surius, quod primum A. C. 1570. & ſeq. in ſex tomos diviſum Coloniæ prodiit. Secunda editio, quæ Coloniæ A. C. 1576. lucem publicam aſpexit, quoad tres priores tomos ab ipſo Surio, & quoad tres poſteriores a Jacobo Moſandro locupletata fuit, qui etiam ſupplementi alicujus vice ſeptimum tomum addidit, & præterea *Adonis* Martyrologium ex 4. vetuſtis codicibus deſcriptum adjecit. Tertia Suriani operis editio iterum aucta, & pro 12. menſium numero in 12. tomos diſtributa A. C. 1618 Coloniæ prodiit, qua editione ego utor. Corrupiſſe autem Surium acta Sanctorum notat Bosquetus, & ex eo Dallæus de uſu Patrum p. 82. quemadmodum & Cardinalis Bona de rebus liturgicis libr. I. c. 22. p. 195. queritur, Surium cum magno eruditionis ſacræ & profanæ detrimento in deſcribendis antiquis Sanctorum vitis multa immutaſſe.

XVIII. Horum igitur exemplo etiam Rosweydus aliquot tomos de vitis Sanctorum apparabat, qui cum morte præventus promiſſa non impleret, Johannes Bollandus, & laboris ſocius Godefridus Henſchenius vitas Sanctorum, a variis Autoribus deſcriptas colligere aggreſſi, A. C. 1643. Antverpiæ acta San-

Sanctorum Januarii in duos tomos diviſa, & A. C. 1650. acta Sanctorum Februarii in tres tomos diſtributa publicarunt. Poſtea Bollando jam mortuo Henſchenius, & novus laboris ſocius Daniel Papebrochius A. C. 1668. acta Sanctorum Martii tribus tomis, & A. C. 1675. acta Sanctorum Aprilis totidem tomis diſtributa ediderunt. Acta autem Sanctorum Maji ſeptem tomis conſtant, quorum primum, ſecundum & tertium Henſchenius & Papebrochius A. C. 1680. quartum & quintum Henſchenio jam defuncto Papebrochius & Franciſcus Baertius A. C. 1685. quo etiam propylæum ad acta Sanctorum Maji prodiit, ſextum denique & ſeptimum iidem novo ſocio nempe Conrado Janningo adjuncto A.C. 1688. ediderunt. Secutus eſt Tomus I. Junii A. C. 1695. ſecundus 1698. & tertius, qui in d. 19. Junii terminatur, A. C. 1701. Singuli autem ex tribus his Junii tomis Henſchenii, qui nonnulla ad hunc menſem pertinentia in ſuis ſchedis reliquerat, Papebrochii, Baertii, & Janningi nomina præfixa habent. Sic ergo Jeſuitarum illorum ſtudio de Sanctis a 1. die Januarii usque ad 20. Junii Tomi XXII. hactenus prodierunt, quibus a morte Rosweydi, quæ A. C. 1629. contigit, usque ad annum 1701. per duos & ſeptuaginta annos inſuda-

tum fuit. Videtur ergo integrum adhuc ſeculum expectandum, antequam dies Junii, qui ſuperſunt, & ſex reliqui menſes compleantur. Qualium autem Sanctorum vitæ, vel in Mombritii, vel in Lippomani, vel in Bollandi & Sociorum tomis deſcriptæ fuerint, & a quibus Autoribus vitæ illæ deſcriptæ fuerint, recenſere nolo.

XIX. Pertinent etiam huc Acta Sanctorum Ordinis Benedictini a Luca d'Acherio, & Johanne Mabillonio collecta, quorum primum ſeculum Pariſiis A.C. 1668. ſecundum A.C. 1669. tertium in duos tomos diſtributum A.C. 1672. quartum itidem in duos tomos diviſum A. C. 1677. & 1680. quintum A.C. 1685. & ſextum duobus tomis diſtinctum, in quo illuſtrando ſimul cum Mabillonio Theodoricus Ruinartus operam ſuam poſuit, A. C. 1701. prodiit. Sed hæc quoque novem volumina ſingillatim referre, & quæ monumenta ſingulis contineantur, recenſere nolumus. Multo minus operæ pretium eſt enumerare præcipuos Autores, qui geſta Pontificum ſeu Epiſcoporum Tungrenſium, Trajectenſium, & Leodienſium literis conſignarunt, quos collegit, & tribus tomis in quarto Leodii 1612. publicavit Johannes Chapeavillus, Canonicus & Vicarius Leodienſis, ut alias

ejus

ejus generis collectiones taceamus. Potioris momenti ſunt acta primorum Martyrum ſincera & ſelecta, ex libris cum editis tum MSCtis collecta,& notis illuſtrata a Theoderico Ruinarto, cujus modo mentionem fecimus, Pariſiis 1689. Sed nimis longum foret ſingula monumenta, ex quibus acta illa deprompta ſunt, enumerare.

XX. Libellos quosdam Veterum pœnitentiales in unum Syntagma collegit, & Venetiis A. C.1584. edidit Antonius Auguſtinus. Titulus operis eſt hujusmodi:

CANONES POENITENTIALES, quibus ordine ſuccedunt hi tractatus: id eſt,

I. Pœnitentiale Romanum.

II. De remediis peccatorum Venerabilis Bedæ Presbyteri.

III. Pœnitentium liber Rabani Mauri Moguntinenſis Archiepiſcopi.

IV. Epiſtola Canonica S. Gregorii Nyſæni Epiſcopi ad S. Letoium Melitenes Epiſcopum.

V. Epiſtola canonica S.Gregorii Thaumaturgi Epiſcopi Neocæſarienſis canon ultimus.

VI. Canones pœnitentiales Aſtenſis.

Cum quibusdam notis Antonii Auguſtini Archiepiſcopi Tarraconenſis. Epiſcopis, Archiepiſcopis, Cardinalibus, Pœnitentiariis,

 Theo-

Theologis, & Confeſſoribus quibuscunque delictorum pœnitentiam impoſituris ſcitu admodum digni, ut animabus peccatorum laqueis irretitis opportuna noſcant adhibere remedia.

Simili labori operam impendit Johannes Morinus, quippe qui commentario ſuo hiſtorico de diſciplina in adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ adjunxit e codicibus MSCtis libellos quosdam pœnitentiales, quorum nonnullos integre evulgavit, ex nonnullis autem tantum aliqua ad pœnitentiam vel publicam vel privatam conducentia excerpſit. Qui commentarius Morini primum Pariſiis, deinde vero Antverpiæ 1682. lucem publicam aſpexit. Idem Morinus in commentario de ſacris ordinationibus, qui primum Pariſiis, ac deinde A. C. 1695. Antverpiæ iterum prodiit, varios libellos ad ordinationem ſpectantes collegit, quos inter *Auxilii* tractatus de ordinatione Formoſi Papæ, & *Symeonis* Theſſalonicenſis liber de ſacramento ejusque myſteriis.

XXI. Veteres canonum eccleſiaſticorum Collectores Græcos & Latinos Voellus & Juſtellus collegerunt in opere, quod inſcribitur:

BIBLIOTHECA JURIS CANONICI VETERIS

TERIS in duos tomos diſtributa. Quorum unus canonum eccleſiaſticorum codices antiquos tum Græcos, tum Latinos complectitur, ſubjunctis vetuſtiſſimis eorundem canonum Collectoribus Latinis: alter vero inſigniores juris Canonici veteris Collectores Græcos exhibet. Ex antiquis codicibus MSC. bibliotheca Chriſtophori Juſtelli. Horum major pars nunc primum in lucem prodit, cum verſionibus Latinis, Præfationibus, Notis, & Indicibus huic editioni neceſſariis, opera & ſtudio Gulielmi Voelli Theologi ac Socii Sorbonici, & Henrici Juſtelli, Chriſtophori F. Lutetiæ Pariſiorum, apud Ludovicum Billaine, A. C. 1661.

In primo tomo continentur:

Codex Canonum eccleſiæ univerſæ a Concilio Calchedonenſi, & Juſtiniano Imperatore confirmatus, Græce & Latine, emendatior quam in prima editione.

Chriſtophori Juſtelli notæ in codicem eccleſiæ univerſæ, emendatæ & auctæ.

Codex canonum eccleſiaſticorum *Dionyſii Exigui*; ſive Codex canonum vetus eccleſiæ Romanæ, ex antiquiſſimo codice MSC. bibliothecæ Chriſtophori Juſtelli.

Epiſtola Synodica S. Cyrilli, & Concilii Alexan-

xandrini contra Neſtorium a Dionyſio Exiguo in Latinum ſermonem translata.

Collectio decretorum Pontificum Romanorum, auctore *Dionyſio Exiguo.*

Altera collectio decretorum Pontificum Romanorum collectioni Dionyſianæ addita.

Priſca canonum editio Latina complectens canones Conciliorum Ancyrani, Neocæſarienſis, Nicæni, Sardicenſis, Gangrenſis, Antiocheni, Laodicenſis, Conſtantinopolitani, & Calchedonenſis, nunc primum edita ex vetuſtiſſimo codice MSC. Chriſtophori Juſtelli.

Codex canonum Eccleſiæ Africanæ, Græce & Latine ex editione Chriſtoph. Juſtelli A. 1615. in multis emendata.

Chriſtophori Juſtelli notæ & obſervationes in codicem Eccleſiæ Africanæ.

Fulgentii Ferrandi Eccleſiæ Carthaginienſis Diaconi breviatio canonum.

Criſconii Epiſcopi Africani Breviarium Canonicum.

Indiculi duo in Ferrandum & Criſconium, quorum unus materiam canonum, alter vero conſonantiam & diſcrepantiam inter utrumque declarat, e MSC. exemplari *Gulielmi Blueti* in Senatu Pariſienſi Advocati, nunc primum editi.

In Appendice Tomi primi:

Mar-

Martini Bracarenſis Epiſcopi collectio Orientalium canonum adſcriptis ad margines tum variis lectionibus, tum fontibus ex quibus canones illi deprompti ſunt, cura & ſtudio Joan. Doviatii Sacrorum canonum Profeſſoris Regii, nunc primum edita.

Criſconii Epiſcopi Africani alterum opus, quod liber canonum, ſeu concordia canonum inſcribitur, in quo integri Conciliorum canones & Pontificum decreta referuntur. Ex codice MS. Bibliothecæ Claromontanæ Societ. Jeſu nunc primum editum.

In Secundo Tomo:

Johannis Antiocheni Scholaſtici dicti, Patriarchæ Conſtantinopolitani collectio canonum in quinquaginta titulos diſtributa. Græce & Latine, quæ nunc primum in lucem prodit e codice MS. Bibliothecæ Claromontanæ Societatis Jeſu.

Ejusdem Johannis Scholaſtici Nomocanon, Græce & Latine, e codice MS. Bibliothecæ Regiæ nunc primum in lucem editus.

Alexii Ariſtini Synopſis canonum Græce & Latine e codice MS. Bibliothecæ Regiæ nunc primum edita.

Simeonis Magiſtri & Logothetæ Epitome canonum, Græce & Latine e codice MS. ejusdem Bibliothecæ Regiæ nunc primum edita.

Ar-

Arſenii Monachi Patriarchæ Conſtantinopolitani divinorum canonum ſynopſis, ſive Nomocanon Græce & Latine nunc primum edita ex codice MS. ejusdem Bibliothecæ Regiæ.

Photii PatriarchæConſtantinopolitani Nomocanon cum *Theodori Balſamonis* Patriarchæ Antiocheni commentariis, Græce & Latine e codice MS. Bibliothecæ Palatinæ anno 1615. editus a Juſtello: in hac vero editione ad codicem MS. Eminentiſſ. Cardinalis Mazarini collatus, cum prolegomenis ejusdem Photii e codice Bibliothecæ Oxonienſis Græce & Latine nunc primum editis.

Ejusdem *Photii* opuſculum de ſeptem Synodis Oecumenicis, Græce & Latine.

Nili Metropolitæ Rhodii de ſanctis & œcumenicis Synodis enarratio ſynoptica Græce & Latine.

Autoris Anonymi de ſex Oecumenicis Synodis opuſculum, Græce & Latine.

Συνόδικον, ſive libellus ſynodicus anonymi Autoris, omnes Synodos tam orthodoxas, quam hæreticas a tempore Apoſtolorum ad octavam œcumenicam complectens, Græce & Latine.

Theodori Balſamonis collectio conſtitutionum eccleſiaſticarum e Codice, Digeſtis & Novel-

Novellis Juſtiniani congeſta, olim a *Leunclavio* Latine ſub Paratitlorum nomine primum edita, nunc vero e duobus antiquiſſimis codicibus MSS. inter ſe collatis Græce primum prodit, cum ejusdem Leunclavii verſione in multis emendata.

Caroli Annibalis Fabroti notæ perpetuæ in eamdem collectionem Theodori Balſamonis nunc primum editæ.

Johannis Leunclavii in Paratitla Notatorum libri duo.

Cæterum de hujus bibliothecæ editione acris fuit contentio Petri de Marca cum Voello & Henrico Juſtello. Cum enim Marca noſſet, quod Chriſtophorus Juſtellus Henrici pater in codice ſuo canonum MSC. antiquiſſimo, in quo Sardicenſes canones proxime poſt Nicænos ſequebantur, canones Sardicenſes cultro a Nicænis reſecuiſſet, & ad calcem codicis rejeciſſet, verebatur Henricum Juſtellum Chriſtophori F. in editione hujus antiquiſſimi codicis Sardicenſes canones ob aſſertam in iis Pontificis Romani poteſtatem ſuppreſſurum eſſe, ideoque pro ea qua pollebat poteſtate facile obtinebat, ne Voelli & Juſtelli bibliotheca canonica publici juris fieret, niſi prius Sardicenſes canones ſuo loco, quem in MSCto Chriſtophori Ju-

ſtelli

ſtelli obtinuerat, ſtatim poſt Nicænos ponerentur, & præfatiuncula quædam, quam ipſe Marca compoſuerat, & manu ſua ſcripſerat, præmitteretur. Verum Voellus & Juſtellus, etſi Sardicenſibus canonibus locum ſuum redderent, omiſſa tamen præfatiuncula, quam Petrus de Marca addi volebat, aliud monitum præmiſerunt, in quo obſervant, quod collector illorum canonum, cum Sardicenſes canones ſtatim poſt Nicænos poſuit, non dignitatem concilii, ſed temporis ordinem ſecutus fuerit. Prolixe hæc omnia narrat Stephanus Baluzius in præfatione ad Petri de Marca opuſcula poſthuma. Debuiſſet autem, dum Chriſtophorum & Henricum Juſtellos fraudis alicujus arguit, etiam addere, quam fraudulenter Zoſimus Romanus Pontifex, ejusque ſucceſſores Bonifacius, & Cœleſtinus Sardicenſem canonem, quo jus appellandi ad Romanam ſedem aſſeritur, pro Nicæno canone venditaverint, qua de re hic non eſt dicendi locus.

XXII. Referri hic etiam poſſent, qui concilia generalia & provincialia a Patribus habita, eorumque in conciliis decreta collegerunt. Talis eſt collectio Jacobi Merlini duobus tomis Pariſiis 1524. & poſtea Coloniæ 1530. iterumque 1535. vulgata: Collectio Petri Crab-

Crabbe Coloniæ 1538. duobus tomis, & poſtea ibidem 1551. tribus tomis edita: Collectio Laurentii Surii, qui Coloniæ quatuor Conciliorum volumina publicavit: Collectio, quæ Venetiis apud Dominicum Nicolinum in quinque tomos diſtributa prodiit: Collectio Severini Binii prior 1606. Coloniæ, & poſterior longe auctior 1618. ibidem edita, & poſtea etiam a Pariſienſibus Typographis in 9. tomos diſtributa: Collectio, quæ Pariſiis 1644. ex Typographia Regia emiſſa eſt, & in tomos 37. diſtributa: Collectio Philippi Labbei, & Gabrielis Coſſartii, Pariſiis 1671. & 1672. quindecim tomis conſtans, quibus etiam tomus apparatum & indices continens acceſſit: Collectio nova Conciliorum Stephani Baluzii, cujus primus tomus Pariſiis 1683. lucem publicam aſpexit, reliqui autem nondum quod ſciam prodierunt: ut Concilia Gallicana Jacobi Sirmondi Pariſiis vulgata, Hiſpanica Garſiæ Loaiſæ Madriti edita, & Cardinalis Agvirre Romanis typis excuſa, Anglicana Henrici Spelmanni Londini publicata, & plures alias veterum Conciliorum collectiones taceamus.

XXIII. Liturgiæ Sanctorum Patrum Pariſiis 1560. in fol. Græce typis Regiis prodierunt. In alia editione iisdem liturgiis græ-

co textui latinus adjunctus eſt itidem typis Regiis, ut indicat bibliotheca Nicolai Heinſii p. 6. Tres tantum liturgias nempe *S. Baſilii Magni*, *S. Gregorii* Theologi, & *Cyrilli* Alexandrini ex Arabico converſas edidit Victorius Scialach Accurenſis, Maronita e Monte Libano Auguſtæ Vindelicorum apud Chriſtophorum Mangum, A. C. 1614. Qui libellus ex viri doctiſſimi Stephani Le Moyne bibliotheca, cum ea per auctionem diſtraheretur, in meam tranſiit.

XXIV. Catena Patrum Græcorum & Latinorum in Jeremiam inſerta eſt Michaelis Ghislerii commentario in Jeremiam, qui Lugduni 1623. lucem publicam adſpexit. Addita eſt catena Patrum in Lamentationes Hieremiæ & Baruch. Unde autem Ghislerius illas catenas depromſerit, & quomodo in illarum editione verſatus fuerit, exponit ipſe in præfatione ad Jeremiam c. 7. & 8. ubi inter alia refert, catenam in Lamentationes jam pridem ab Antonio Agellio Acernenſi Epiſcopo verſam, & Romæ editam fuiſſe.

XXV. Catenam Græcorum Patrum in omnia Cantica V. & N. T. ab Antonio Caraffa Patavii A. C. 1564. editam memorat Bibliotheca Barberina p. 250. Eandem etiam Coloniæ editam fuiſſe, ſupra jam obſervavimus.

XXVI.

XXVI. Opera Patrum, quæ Eraſmus Roterodamus latine vertit, tomo VIII. ejus operum conjunctim exhibentur. Vertit autem Eraſmus latine:

Ex *Chryſoſtomo*

Adverſus Judæos homilias V.
De Lazaro & divite homilias IV.
De Viſione Eſaiæ homilias V.
De Philogonio Martyre homiliam.
De orando Deum libros II.
De David & Saule, deque tolerantia homilias III.
Quum Presbyter eſſet deſignatus, homiliam.
In Pſalmum, Cantate Domino canticum novum, homiliam.
Quum Sartoninus & Aurelianus acti eſſent in exilium, homiliam.
De fide Annæ homilias II.
Commentariorum in Acta Apoſtolorum homilias IV.
Commentaria in Divi Pauli 2. ad Corinthios epiſtolam homil. VII.
Commentaria in totam D. Pauli ad Galatas epiſtolam.
In epiſtolam ad Philippenſes homil. II.

Ex *Athanaſio*

De ſancto Spiritu epiſtolas 2.

Contra Euſebium de Nicæna Synodo epiſtolam.

Apologeticos 2. adverſus eos, qui calumniabantur, quod in perſecutione fugiſſet.

De paſſione Domini ac de cruce homiliam.

De eo quod ſcriptum eſt: *Euntes in Caſtellum quod &c.*

De virginitate, ſive de exercitatione.

De peccato in Spiritum ſanctum.

De Spiritu S. librum.

Ex *Origene.*

Fragmentum Origenis in Evangelium Matthæi, cui præmittitur de vita, phraſi, docendi ratione, & operibus Origenis, cum ſingulorum librorum cenſuris diſſertatio.

Ex *Baſilio.*

Principium Eſaiæ.

De Spiritu ſancto librum.

De laudibus jejunii homilias 2.

XXVII. Cum *Theophylacti* explicationes in acta Apoſtolorum, breviter & conciſe e Patribus collectas, ex Sambuci bibliotheca latina ſua verſione græco textui addita ederet Coloniæ 1568. Laurentius Sifanius, adjiciebat quinque diverſorum Patrum nempe *Gregorii Nyſſeni*, *Amphilochii*, *Chryſoſtomi*, *Cy-*

Cyrilli Epiſcopi Hieroſolymitani, & *Timothei* Presbyteri Hieroſolymitani orationes in occurſum Domini,ut & *Gregorii Nyſſeni* orationem de Deitate Filii & Spiritus ſancti, quarum orationum græco textui itidem latinam ſuam verſionem Sifanius adjunxit.

XXVIII. Simul cum *Clementis Romani* libris 10. Recognitionum Apoſtolicarum, a Rufino Aquilejenſi Presbytero latine verſis, veterum Pontificum Romanorum *Clementis*, *Anacleti*, *Evariſti*, *Alexandri*, *Xyſti*, *Hygini*, *Soteris*, *Victoris*, *Zephyrini*, *Urbani*, *Pontiani*, *Anteri* & *Eutychiani* epiſtolas, quas ſuppoſitas eſſe jam ſupra notavimus, ut & *Conſtantini* Imperatoris confesſionem Baſileæ A. C. 1526. edidit Johannes Sichardus.

XXIX. Autores veteres, qui ex inſtituto de Scriptoribus eccleſiaſticis egerunt, a Suffrido Petro collectos ſupra indicavimus, cum de Colonienſibus Patrum bibliothecis egimus. Simile inſtitutum tenet Miræus in bibliotheca ſua eccleſiaſtica, cujus hic eſt titulus:

BIBLIOTHECA ECCLESIASTICA, ſive Nomenclatores VII. Veteres:
S. Hieronymus Presbyter & Doctor eccleſiæ,
Gennadius Maſſilienſis,

S. Ildefonſus Toletanus,
Sigebertus Gemblacenſis,
S. Iſidorus Hiſpalenſis,
Honorius Auguſtodunenſis, &
Henricus Gandavenſis.
Aubertus Miræus, Bruxellenſis, S.R.E. Protonotarius, Decanus Antverpienſis, auctariis & ſcholiis illuſtrabat. Antverpiæ, apud Jacobum Meſium, M. DC. XXXIX.

Singulos illos Autores, qui in titulo notati ſunt, notis ſuis illuſtravit Miræus, qui etiam auctarium adjecit de Scriptoribus eccleſiaſticis, quorum opera ex toto, vel pro parte, apud veteres Nomenclatores ſacros Hieronymum, Gennadium, Iſidorum, Ildefonſum, Honorium, Sigebertum, & Henricum Gandavenſem deſiderantur. Quin etiam poſt Miræi mortem A. C 1649. altera bibliothecæ hujus eccleſiaſticæ pars, quam Miræus ceu fœtum poſthumum reliquit, publicata fuit ab Auberto van den Eede, Canonico, Sigillifero & Scholaſtico Antverpienſi. Agit autem hæc altera pars de Scriptoribus eccleſiaſticis, qui ab A. C. 1494. in quo Trithemius deſiit, usque ad Miræi ætatem, floruerunt.

XXX. *Epiphanium* de vitis Prophetarum græce & latine, *Sophronium* de vitis Evangeliſta-

liſtarum græce & latine, Parabolas & miracula ſecundum Evangeliſtas a *Nazianzeno* carminice deſcripta græce & latine, *Hieronymi* catalogum Scriptorum eccleſiaſticorum græce & latine cum ſcholiis Eraſmi, & *Gennadii* catalogum illuſtrium virorum latine Albanus Torinus Baſileæ A. C. 1529. conjunctim edidit.

XXXI. *Syneſium* ſuper dono Aſtrolabii ad Pœonium, *Origenem* in orationem dominicam & Cantica B. Virginis, Zachariæ & Simeonis, *Gregorium Nyſſenum* de reſurrectione, *Chryſoſtomi* de principatu & imperio conciones, *Ezechielis* Tragici Judaici Poëtæ tragœdiam de eductione ſeu liberatione Hebræorum, *Conſtantini* Imperatoris reſcriptum ad Arium & Arianos, *Nazianzeni* oden de ſe ipſo, *Johannis Geometræ* hymnos in Mariam, & *Ejusdem* Paradiſum: Omnia Græce & Latine per Fed. Morellum Pariſiis prodiiſſe, indicat Bibliotheca Heinſiana p. 76. Eadem Bibliotheca eadem pagina indicat, homilias quasdam *Baſilii*, *Gregorii Nyſſeni*, *Nazianzeni*, *Chryſoſtomi*, *Cyri Germani* Græce ſtudio Hœſchelii Auguſtæ Vindelicorum A. C. 1587. prodiiſſe.

XXXII. Apocrypha a Michaele Neandro

collecta, & cum Græca ejus Catecheſi Baſileæ 1567. edita ſunt ſequentia:

Hiſtoria Chriſti ex *Suida*.
Protevangelium *Jacobi*.
Narratio de Chriſto & Abgaro, ex *Euſebio*.
Narratio de imagine Chriſti impreſſa in panno lineo, ex *Damaſceno* & *Evagrio*.
Joſephi teſtimonium de Chriſto.
Pilati ad Tiberium epiſtola græca.
De Forma Chriſti ex *Nicephoro*.
Pilati & *Lentuli* epiſtolæ ad Tiberium lat.
De miraculis tempore nativitatis Chriſti.
De eclipſi, quæ tempore paſſionis Chriſti accidit.
De Chriſto ex Virgine naſcituro *Zonaræ* relatio.
Sibyllarum de Chriſto aliisque rebus oracula, cum nonnullis Veterum teſtimoniis.
Narratio de Domitiani inquiſitione in poſteros Davidis, ex *Euſebio*.
Narratio de muliere hæmorrhouſa a Chriſto ſanata.
De Statua hæmorrhouſæ per Julianum ſublata.

Ame-

Amelius de primis verbis evangelii Johannis.
De forma Mariæ, Petri, & Pauli ex *Nicephoro.*
De Johanne Baptiſta ex *Joſepho.*
De Nerone ex *Suida.*
De interitu Pilati.
De obitu Arii.
Hiſtoria de Edeſſenorum conſtantia.
De interitu Herodis.
De obitu Herodis Agrippæ.
Procborus de vita & miraculis Johannis Evangeliſtæ, interprete Caſtalione, cui inſerta eſt *Apollonidis* Rhetoris epiſtola ad Myronem Patrem ſuum.
Epiſtola *Plinii* ad Trajanum cum *Trajani* reſponſo.

XXXIII. Septem tubas Sacerdotales, ſeu opera inſigniora ſeptem Patrum a Jacobo Merlone Horſtio collecta, & Coloniæ 1635. edita fuiſſe, ex Sluſiana Bibliotheca p. 29. cognoſcere mihi licuit. Qui autem ſint illi ſeptem Patres, & quæ ipſorum opera ab Horſtio collecta, cum illam collectionem nunquam viderim, dicere non poſſum. *Divi Aurelii Auguſtini* Hipponenſis Epiſcopi

meditationes, Soliloquia & Manuale ; *B. Anſelmi* Archiepiſcopi Cantuarienſis meditationes, cum tractatu de humani generis redemptione ; *D. Bernhardi* meditationes, ſive librum de Anima; Et *Idiotæ* Viri docti contemplationes de amore divino, ad MS. exemplaria emendavit, in meliorem ordinem diſtribuit, & promulgavit Henricus Sommalius Societatis Jeſu Theologus, Coloniæ Agrippinæ, A. C. 1637. *S. Cyrilli Alexandrini* & *Johannis Damaſceni* argumenta contra Neſtorianos, Quæſtiones item & Reſponſiones de fide ; præterea *Michaëlis Pſelli* capita undecim theologica de S. Trinitate & perſona Chriſti ad Michaelem Comnenum Imperatorem; ac denique *Charitonymi Chriſtonymi* capita decem ad Anonymum pro divinitate Chriſti, & Chriſtianæ religionis veritate adverſus Mahometiſtas & alios infideles; e MS. codicibus Bibliothecæ Auguſtanæ eruit, latine vertit & notis declaravit M. Johannes Wegelinus Auguſtanus, Auguſtæ Vindelicorum, A. C. 1611.

XXXIV. Legationem Imperat. Cæſaris *Manuelis Comneni* Aug. ad Armenios, ſive *Theoriani* cum Catholico, (ſeu Patriarcha Armenorum) diſputationem, qua imago pii de religione colloquii repræſentatur, una cum

cum *Leonis Magni* epiſtola rectæ fidei columna, *Johannis Damaſceni* contra Manichæos dialogo, *Leontii Byzantini* hiſtoria ſectarum, *Conſtantini Harmenopuli* libello de ſectis, ejusdemque, ut & *Hilarii* & *Auguſtini* fidei confeſſionibus, omnia græce & latine edidit Johannes Leunclavius Baſileæ 1578.

XXXV. *Agobardi* Archiepiſcopi Lugdunenſis opera, item *Leidradi* & *Amulonis* Archiepiſcoporum Lugdunenſium epiſtolas & opuſcula Stephanus Baluzius in unum collegit, emendavit, & notis illuſtravit Pariſ. 1666. qui etiam in Capitularibus Regum Francorum, & plerisque operibus a ſe editis appendices actorum veterum adjicere conſvevit. *Athanaſii* Archiepiſcopi Alexandrini ſyntagma doctrinæ ad Clericos & Laicos, item *Valentiniani* & *Martiani* Impp. epiſtolas duas ad Leonem M. & *Theodori Abucaræ* tractatum de unione & incarnatione utraque lingua cum notis ſuis edidit Pariſiis 1685. Andreas Arnoldus Chriſtophori F. Noribergenſis. *Optati Milevitani* opera, *Geſta collationis cum Donatiſtis*, & *Facundi* Hermianenſis opera Pariſiis A. C. 1629. vulgavit Philippus Priorius. Cum *Lanfranci* Archiepiſcopi Cantuarienſis operibus, *Chronicon Beccenſe*,

ſe, & vitas Abbatum quorundam Beccenſium, item *Hugonis Lingonenſis* tractatum de corpore & ſanguine Chriſti contra Berengarium, & *Durandi* Abbatis Troarnenſis tractatum ejusdem argumenti contra Berengarium ejusque ſectatores, Lucas Dacherius Pariſiis 1648. publicavit. Cum concilio Duziacenſi utriusque *Hincmari* varias epiſtolas, & *Walterii* Aurelianenſis Epiſcopi Capitula Ludovicus Cellotius Pariſiis 1658. edidit, ut alias hujusmodi pauciorum Patrum collectiones taceamus.

XXXVI. Collectio Romana Lucæ Holſtenii Romæ 1662. adjunctis notis ipſius poſthumis edita, in duas partes diviſa eſt. Prima pars continet Synodum Romanam ſub Bonifacio II. cum variis monumentis ad illam pertinentibus; Synodum Romanam ſub Damaſo, variasque *Damaſi, Siricii, Simplicii, Bonifacii, Gelaſii* & *Pelagii* epiſtolas; Synodum Romanam ſub Bonifacio IV. *Honorii* Papæ ad Johannem & alios Epiri Epiſcopos, Ejusdemque ad Sergium Subdiaconum epiſtolas, nec non *Johannis* Papæ ad Iſaac Syracuſanum epiſtolam; & poſtremo loco Synodum Lateranenſem ſub Stephano IV. cum *Dionyſii Exigui* epiſtola ad Julianum Presbyterum tituli S. Anaſtaſiæ. Pars ſecunda com-

comprehendit Synodum Romanam ſub Eugenio II. Synodum Romanam ſub Leone IV. Synodum Romanam ſub Adriano in cauſa Anaſtaſii, Synodum Ravennatenſem ſub Johanne VIII. Synodum Placentinam ſub Urbano II. *Caroli Magni* capitulationem de partibus Saxoniæ, Ejusdem epiſtolam ad Leonem III. Papam, *Lotharii* Imperatoris Conſtitutiones, *Theodorici* præceptum ſive legem, *Ottonis I.* & *Henrici I.* Conſtitutionem, & tandem *Fulconis* Comitis Andegavenſis libelli fragmentum.

XXXVII. Poëtas quosdam antiquos ſacros, nempe *Prudentium*, *Proſperum*, *Johannem Damaſcenum*, *Coſmam Hieroſolymitanum*, *Marcum* Epiſcopum & *Theophanem* in unum volumen collegit Aldus Romanus, anno editionis non expreſſo.

XXXVIII. Scriptores veteres, qui Pontificum Avenionenſium vitas & geſta ſcripſerunt, Stephanus Baluzius Pariſiis A.C. 1693. cum notis ſuis & collectione actorum veterum edidit. Bullæ autem Potificum Romanorum a Leone I. usque ad Clementem X. in Laertii Cherubini, & Angeli Mariæ Cherubini Bullario magno exhibentur, cujus noviſſima editio Lugduni 1687. prodiit.

XXXIX

XXXIX. A.C. 1605. Lugduni Johannes a Boſco tractatum edidit, cujus titulus.

FLORIACENSIS VETUS BIBLIOTHECA Benedictina, Sancta, Apoſtolica, Pontificia, Cæſarea, Regia, Franco Gallica. Ad Henricum IV. Chriſtianiſſimum Franciæ & Navarræ Regem, ac Mariam Mediceam Reginam. Cum utroque Xyſto ad diverſos. Opera Johannis a Boſco Pariſienſis, Cœleſtini Lugdunenſis, nunc primum e latebris emerſa, ac antiquariorum uſui expoſita.

Diviſa eſt hæc bibliotheca in duas partes. Contenta primæ partis ſunt:

Adrevaldi Floriacenſis Monachi hiſtoria translationis SS. Benedicti, & Scholaſticæ.

Quatuor libri de miraculis S. Benedicti, quorum primi Autores ſunt *Adrevaldus* & *Adelerius*, ſecundi & tertii *Aymoinus*, quarti vero *Anonymus*; omnes Cœnobitæ Floriacenſes.

Diedericus Monachus de illatione S. Benedicti.

Conſervatio corporis S. Benedicti Autore Johanne a Boſco.

In

Inventarium authenticorum Reſcriptorum, Autore eodem.

Sermo *S. Odonis* de S. Benedicto.

Sermo *Aymoini* de eodem.

Vita S. Abbonis Martyris per *Aymoinum.*

Tortarius Floriacenſis de tranſlatione S. Mauri Martyris.

Variorum Autorum fragmenta.

Epiſtola D. *Capelleti.*

Relatio trium Autorum.

Brevis apologiſmus Johannis a Boſco.

Veteres conſuetudines Floriacenſes.

Antiqua monumenta Britannica, ad Cæſarem Vindocinenſem Ducem, i. e. Vitæ SS. Pauli Leonenſis, Gildæ Sapientis, Samſonis & Machutis.

Contenta ſecundæ partis:

Vitæ SS. Genulfi & Geniti Romanorum libri duo ad Paulum V. Papam.

Giſſeberti de vita, tranſlationibus & miraculis S. Romani Itali Abbatis libri duo ad Illuſtriſſimum Cardinalem de Gyuri.

Medardica ad Aloyſiam Lotharingiam, complectentia S. Medardi vitam per Fortunatum, ſermones tres de S. Medardo, ac rhythmos de B. Magdalena.

B.

B. Magdalenæ præconia ad Reverendiſſimum Abbatem Cluniacenſem, continentia ſermonem *S. Odonis*, ac *S. Joannis* homilias duas de B. Magdalena.

Commentarius de translatione B. Jacobi Apoſtoli ad Philippum III. Hiſpaniarum Regem Catholicum.

SS. Machabeorum Victoriæ ac Triumphus per *D. Hilarium* verſu decant. ad Illuſtriſs. Cardinalem de Sourdy, fortiſſimum Marechallum Dornanum.

Triumphus S. Mamantis Martyris tribus libris comprehenſus ad Illuſtriſs. Cardinalem Baronium.

Vita S. Panacii Romani tertii Cænomanenſis Epiſcopi ad Cænomanenſes.

Vita S. Arnulfi Turonenſis Pontificis, & exumatio B. Martini Turonici ad Ludovicum Seguerium.

Vita S. Læti Mixiacenſis Monachi ac Confeſſoris ad Aurelianenſes.

Johannes a Boſco de vita B. Roberti Cœleſtini ad Celſum Amerigum Cœleſtinum.

Fragmentum Hiſpanicarum rerum, ex perantiquo Martyrologio Eccleſiæ Lugdunenſis.

XL.

XL. Scriptores, quos Orthuinus Gratius in faſciculo rerum expetendarum & fugiendarum, & Eduardus Brown in appendice ad novam editionem hujus faſciculi Londini 1690. edidit, in actis eruditorum menſe Martio 1691. recenſui, nec hoc loco repetam. Similis collectio eſt, quam Simon Schardius procuravit, & Baſileæ 1566. publicavit hoc titulo:

De juriſdictione, autoritate, & praeeminentia Imperiali, ac poteſtate eccleſiaſtica, deque juribus regni & imperii, variorum Autorum, qui ante hæc tempora vixerunt, ſcripta: collecta, & redacta in unum. Opus non ſolum Juriſperitis, ſed & Theologis ac Hiſtoricis plurimum profuturum.

Continentur hoc volumine:

1. De unitate eccleſiæ conſervanda, & ſchiſmate quod fuit inter Henricum IV. Imperatorem, & Gregorium VII. *Venerici Vercellenſis*, ut putatur, liber.
2. Epiſtola *Leodienſium* adverſus Paſchalem II. ſcripta pro Henrico IV.
3. *Johannis de Parrhiſiis*, Doctoris Theologi tractatus de poteſtate Regia & Papali.
4. *Marſilii Patavini* de tranſlatione Imperii.
5. *Dantis Aligerii* de monarchia libri 3.
6. *Rodulphi de Columna* de tranſlatione Imperii.

7. *Jordani* chronica, qualiter Imperium translatum fuit in Germanos.
8. *Æneæ Sylvii* de ortu & auctoritate Imperii Romani libellus.
9. *Lupoldi de Babenberg* de jure regni & Imperii tractatus.
10. *Ejusdem* de zelo Chriſtianæ religionis veterum Principum Germanorum libellus.
11. *Nicolai Cuſani* de concordantia Catholica libri 3.
12. Diſputatio inter militem & clericum ſuper poteſtate Secularibus in Clericos permiſſa.
13. *Franciſci de Zabarellis* de ſchiſmatibus autoritate Imperatoris tollendis.
14. *Walthrami* Epiſcopi Naumburgenſis de inveſtitura Epiſcoporum per Imperatores facienda libellus.
15. De Imperii translatione a Græcis ad Germanos *Michaelis Coccinii* Tubingenſis opuſculum.
16. *Laurentius Valla* de falſa donatione Conſtantini, cum Ulrici Hutteni præfatione ad Leonem X. Pont. Max.
17. Privilegia aut jura Imperii circa inveſtituras Epiſcopatuum per *Theodoricum a Nyem*.
18. De Principum, quibus electio Imperatoris in Germania commendata eſt, origine ſeu inſti-

inſtitutione, *Simonis Schardii* JCti liber. Nova editio hujus collectionis Schardianæ Argentorati 1618. prodiit, cujus hic eſt titulus:

STYLLOGE HISTORICO-POLITICO-ECCLESIASTICA, hoc eſt, Variorum Autorum ſuperioribus aliquot ſeculis qui vixerunt, de diſcrimine poteſtatis Imperialis & eccleſiaſticæ, Imperialisque præminenti jurisdictione & autoritate: de Imperii Romani ad Germanos translatione: de juribus regni & Imperii: de commentitia Conſtantini donatione &c. tractatus aliquot, quorum catalogum cum temporis, quo ſinguli ſcripti ſunt, adnotatione pagina averſa monſtrat, collecti & conjunctim editi a Simone Schardio JCto.

Comprehendit autem hæc Sylloge eosdem Autores, quos paulo ante recenſuimus, etſi alio ordine, nempe juxta ſeriem temporis, quo quilibet vixit, diſpoſitos.

XLI. Ejusdem argumenti Scriptores collegit Goldaſtus in tractatu, cui titulus:

MONARCHIA S. ROMANI IMPERII, ſive tractatus de jurisdictione Imperiali ſeu Regia, & Pontificia ſeu Sacerdotali, deque poteſtate Imperatoris ac Papæ, cum diſtinctione utriusque regiminis Politici & Eccleſiaſtici: Ex ſingulari mandato aut per-

miſſu Imperatorum Romanorum & Græcorum, nec non Regum Germaniæ, Galliæ, Italiæ, Hungariæ, Angliæ, Bohemiæ &c. a Catholicis Doctoribus conſcripti atque editi, & nunc iterum ex tenebris producti, recenſiti ac oppoſiti tractatibus eorum, qui utramque poteſtatem in ſpiritualibus & temporalibus aut adulatorie aut imperite confundunt; ſtudio atque induſtria Melchioris Goldaſti Haiminsfeldii. Hanoviæ, MDCXII.

Diviſum autem eſt hoc opus in tria volumina. Et PRIMO quidem VOLUMINE continentur:

I. Agobardi Archiepiſcopi Lugdunenſis epiſtola de monarchia Imperii Francici, & diviſione Regnorum Italiæ, Galliæ, Germaniæ &c. inter hæredes Ludovici Pii Imperatoris, ſub recognitione unius Monarchæ. Anno Domini 833.

II. Hincmari Archiepiſcopi Rhemenſis admonitio de poteſtate Regia & Pontificia, & de utriusque Regiminis adminiſtratione. A. D. 884.

III. Eutropii Presbyteri Longobardi tractatus de juribus ac privilegiis Imperatorum in Imperio Romano. A. D. 900.

IV. Petri Caſſiodori Equitis Angli epiſtola de Tyrannide Pontificis Romani in jura Regni

gni & Eccleſiæ Anglicanæ. A. D. 1250.

V. M. Guilhelmi Ockami Monachi Franciſcani & Profeſſoris Pariſienſis diſputatio ſuper poteſtate Prælatis eccleſiæ atque Principibus terrarum commiſſa. A. M. 1305.

VI. M. Henrici Chachemii Monachi Franciſcani, & Cancellarii Imperialis in Aula Ludovici IV. Imperatoris, informatio de nullitate proceſſuum Papæ Johannis XXII. contra Ludovicum Imperatorem. A. D. 1328.

VII. M. Guilhelmi Ockami tractatus de jurisdictione Imperatoris in cauſis matrimonialibus. A. D. 1342.

VIII. Anonymi Autoris tractatus de ætatibus eccleſiæ contra primatum & ſuperioritatem Papæ. A. D. 1350.

IX. Nili Archiepiſcopi Theſſalonicenſis de primatu Papæ Romani libri 2. A. D. 1360.

X. Rudolphi Prællæi Conſiliarii Regii tractatus de poteſtate Pontificiali & Imperiali ſeu Regia, ad Carolum V. Regem Galliæ. A. D. 1370.

XI. Philothei Achillini Conſiliarii Regii ſomnium viridarii de jurisdictione Regia & Sacerdotali. A. D. 1374.

XII. Pariſienſis, Oxonienſis, Pragenſis & Romanæ Academ. epiſtola de autoritate Imperatoris in ſchismate Paparum tollendo

 &c.

&c. ad Urbanum Papam, & Wenceslaum Imperat. A. D. 1380.

XIII. *M. Johannis Huſſi* Rectoris Pragenſis determinatio de civili dominio Clericorum, quem de ablatione temporalium a Clericis inſcripſit. A. D. 1410.

XIV. *Anonymi cujusdam Græci* diſceptatio cum Cardinalibus Romanis de primatu Papæ.

XV. *Barlaami* Monachi de primatu Papæ libri 2. A. D. 1440.

XVI. *Johannis Gerſonis* Cancellarii Pariſienſis opuſculum de excommunicationis valore.

XVII. *Ejusdem* reſolutio circa materiam excommunicationum & irregularitatum.

XVIII. *Antonii Roſelli* JC. & Conſiliarii Cæſarii Monarchia.

XIX. *Gregorii Heimburgii* JC. & Conſiliarii Auſtriaci admonitio de injuſtis uſurpationibus Paparum Rom. ad Imperatorem, Reges & Principes Chriſtianos.

XX. *M. Weſſeli* Croningenſis tractatus de dignitate & poteſtate eccleſiaſtica. A. D. 1476.

XXI. *Ejusdem* propoſitiones de poteſtate Papæ & Eccleſiæ.

XXII. *Ejusdem* reſponſio de poteſtate Papæ, & materia indulgentiarum.

XXIII. *M. Jacobi Almaini* Doctoris Theologi Pari-

Pariſienſis expoſitio de ſuprema poteſtate Eccleſiaſtica & Laica. A. D. 1512.

XXIV. Beati Rhenani Seleſtadienſis præfatio in Marſilii Defenſorem pacis pro Ludovico IV. Imperatore, adverſus iniquas uſurpationes Eccleſiaſticorum. A. D. 1522.

XXV. Georgii Wicelii Theologiæ Doctoris adhortatiuncula ad Archiepiſcopum Moguntinum, ut vocetur Concilium. A. D. 1532.

XXVI. Stephani Epiſcopi Wintonienſis oratio de vera obedientia. A. D. 1536.

XXVII. Johannis Bekinſau Angli de ſupremo & abſoluto Regis imperio liber. A. D. 1546.

XXVIII. Claudii Gouſtæi JC. & Prætoris Senenſis tractatus de poteſtate Regia in eccleſia. A. D. 1561.

XXIX. J. C. G. de libertate eccleſiaſtica liber ſingularis. A. D. 1608.

XXX. Narratio veriſſima eorum, quæ contigerunt in diſputatione publice propoſita Pariſiis de abſoluta Papæ poteſtate. A. D. 1611.

TOMO SECUNDO, qui Francofurti, A. 1614. impreſſus eſt, continentur:

I. B. Ambroſii Epiſcopi Mediolanenſis epiſtolæ de poteſtate Imperiali & Epiſcopali.

II. B. Hieronymi Stridonenſis Presbyteri Romani epiſtola ad Evagrium de differentia Presbyteri & Diaconi.

III. Ejusdem tractatus de correctione, vita & converſatione Epiſcopi & Clericorum.

IV. B. Gregorii M. Papæ Romani epiſtolæ de obedientia erga Imperatorem, & de nomine UNIVERSALIS PAPÆ in eccleſia catholica non uſurpando.

V. B. Agobardi Archiepiſcopi Lugdunenſis tractatus de comparatione utriusque regiminis Eccleſiaſtici & Politici.

VI. B. Petri Damiani Cardinalis Romani tractatus de correctione Epiſcopi & Papæ.

VII. Ejusdem diſceptatio Synodalis inter Imperii Romani Advocatum, & Eccleſiæ Romanæ defenſorem, de electione Pontificis Romani.

VIII. B. Bernhardi Abbatis Clarævallenſis epiſtola de juribus Imperii & Sacerdotii.

IX. Ejusdem de conſideratione ad Eugenium III. Papam libri 5.

X. Innocentii III. Papæ Romani epiſtola decretalis pro jure Regis & regni Francorum.

XI. Radulphi Columnæ Canonici Carnotenſis tractatus de translatione Imperii.

XII. Ægidii Romani Archiepiſcopi Bituricenſis

ſis quæſtio in utramque partem pro & contra Pontificiam poteſtatem.

XIII. Johannis Pariſienſis Dominicani, Doctoris Theologi tractatus de poteſtate Regia & Papali.

XIV. Marſilii Menandrini Patavini tractatus de translatione Imperii.

XV. Ejusdem Defenſor pacis de poteſtate Imperiali & Papali.

XVI. Guilhelmi Ockami Franciſcani Doctoris famoſiſſimi octo quæſtionum deciſiones ſuper poteſtate ſummi Pontificis.

XVII. Ejusdem dialogus de poteſtate Imperiali & Papali.

XVIII. Ejusdem compendium errorum Johannis Papæ XXII. de utili dominio rerum eccleſiaſticarum.

XIX. Jodoci Badii Aſcenſii ſummaria ſeu epitomata CXXIV. Capitulorum operis CX. dierum M. Guilhelmi Ockam.

XX. Guilhelmi Ockami opus nonaginta dierum de utili dominio rerum eccleſiaſticarum.

XXI. Michaelis Caſenatis Magiſtri Generalis Ordinis Minorum tractatus tres contra errores Johannis Papæ ſuper utili dominio Eccleſiaſticorum.

XXII. Petri Cugnerii Conſiliarii Regii, & *Pe-*

tri Bertrandi Archiepiſcopi Senonenſis, actio coram Rege habita de jurisdictione eccleſiaſtica & politica.

XXIII. Marſilii Menandrini Patavini tractatus de jurisdictione Imperatoris in cauſis matrimonialibus.

XXIV. Richardi Archiepiſcopi Armachani defenſio curatorum, contra eos, qui ſe dicunt privilegiatos.

XXV. Rogerii Chonoe Ordinis Minorum defenſio religionis Mendicantium contra Armachanum.

XXVI. Franciſci Petrarchæ Canonici Senenſis epiſtolæ de juribus Imperii Romani adverſus Papam.

XXVII. M. Jordani Argentinenſis Auguſtiniani Chronica de translatione Imperii.

XXVIII. Theodorici Niemi Epiſcopiſcopi Cameracenſis excerpta de poteſtate Imperiali & Papali.

XXIX. Johannis Cardinalis & Epiſcopi Leodienſis epiſtola de obedientia, quatenus Papæ ſit præſtanda.

XXX. Johannis Charlerii Gerſonis Cancellarii Pariſienſis tractatus de poteſtate eccleſiaſtica, & de origine juris.

XXXI. Ejusdem Concordia, quod plenitudo poteſtatis eccleſiaſticæ ſit in ſummo Pontifice

tıfice & in eccleſia, quamvis non omnino ſimpliciter.

XXXII. Ejusdem ſermo de Viagio Regis Romanorum ad Antipapas.

XXXIII. Ejusdem tractatus de auferibilitate Papæ ab eccleſia.

XXXIV. Ejusdem ſententia de modo habendi ſe tempore ſchismatis.

XXXV. Theophori cujusdam tractatus, qualis fuerit ſtatus eccleſiæ in V. & N. T. & primitivis temporibus.

XXXVI. Anonymi tractatus de unitate eccleſiaſtica.

XXXVII. Ejusdem Gerſonis tractatus de ſtatibus eccleſiaſticis.

XXXIIX. Ejusdem tractatus de modo vivendi omnium fidelium.

XXXIX. Ejusdem epiſtola pacis, ſive ſermo de tribulationibus ex defectuoſo Eccleſiaſticorum regimine adhuc eccleſiæ proventuris.

XL. Ejusdem tractatus de ſchismate.

XLI. Ejusdem (ut putatur) alius tractatus de ſchismate.

XLII. Ejusdem Quædam edita tempore ſchiſmatis eccleſiæ de concilio generali unius obedientiæ.

XLIII. Decretum Concilii Conſtantienſis ſuper futu-

futuris conciliis celebrandis, & proviſione adverſus futura ſchismata.

XLIV. Ejusdem Gerſonis ſermo de pace coram Papa Benedicto.

XLV. Ejusdem conſiderationes de pace coram Papa Benedicto in urbe Taraſconenſi.

XLVI. Ejusdem ſermo coram Papa Alexandro.

XLVII. Ejusdem ſermo coram Papa Benedicto habitus Maſſiliæ.

XLVIII. Ejusdem propoſitio facta coram Anglicis Pariſiis euntibus ad Concilium Piſanum.

XLIX. Ejusdem Trilogus in materia ſchiſmatis.

L. Chriſtianiſſimi Regis Franciæ *Caroli VI.* epiſtola juſtificativa ſubtractionum factarum a Pſeudo-Papa Petro de Luna, non obſtante obedientia ſuo prædeceſſori & ſibi quandoque præſtita.

LI. Ejusdem Gerſonis diſceptatio Mendicitatis & proprietatis ſive de utili dominio bonorum eccleſiaſticorum.

LII. Ejusdem ſermo factus in Concilio Conſtantienſi poſt fugam Johannis Papæ.

LIII. Ejusdem tractatus, quomodo & an liceat in cauſis fidei a Papa appellare, ſeu ejus judicium declinare.

LIV.

LIV. Ejuſdem tractatus contra Papam ſuper poteſtate & autoritate Eccleſiæ.

LV. Ejuſdem excerpta de articulis contra Papam in proceſſu productis.

LVI. Decreta ſacræ Facultatis Theologicæ Pariſienſis, de poteſtate eccleſiaſtica, & primatu Romani Pontificis.

LVII. Pauli Decretorum Doctoris, Angli, aureum ſpeculum ſuper plenitudine poteſtatis Papalis.

LVIII. Æneæ Sylvii Piccolhominei poſtea Papæ *Pii II.* tractatus de ortu & autoritate Romani Imperii.

LIX. Jacobi de Paradyſo Carthuſienſis Collectum de autoritate eccleſiæ & ejus reformatione.

LX. Sigiſmundi Archiducis Auſtriæ proceſſus contra Papam Pium II.

LXI. Gregorii de Heimburg Conſiliarii Auſtriaci ſcholia in Breve Papæ Pii ſuper excommunicatione.

LXII. Ejuſdem appellatio ab excommunicatione Papali.

LXIII. Theodori Lælii Epiſcopi Feltrenſis replica pro Papa & ſede Romana.

LXIV. Ejuſdem Heimburgii apologia contra Epiſcopum Feltrenſem pro jure Principum.

LXV.

LXV. Ejusdem invectiva in Nicolaum Cuſanum Cardinalem Papalis plenitudinis defenſorem.

LXVI. Johannis Franciſci Pici S. R. J. Comitis *Mirandulæ* apologia pro Savonarola contra excommunicationem Papalem.

LXVII. Sacri Concilii Turonenſis decreta contra plenitudinem Papalis poteſtatis in temporalibus.

LXVIII. Sacri Concilii Piſani apologia pro eccleſiæ Catholicæ autoritate contra edicta Papalia.

LXIX. Ejusdem epiſtola ad Imperatorem pro autoritate Eccleſiæ & Concilii generalis.

LXX. Philippi Decii Conſiliarii Regii conſilium pro autoritate Concilii generalis ſupra Papam.

LXXI. Ejusdem ſermo ſuper eadem materia pro juſtificatione Concilii Piſani contra Papam Julium congregati.

TOMO TERTIO, qui Francofurti 1613. impreſſus eſt, comprehenſos Scriptores, cum omnes ſequioris ævi ſint, & plerique poſt reformationem Lutheri ſcripſerint, recenſere ſuperſedemus.

XLII. Scriptores quosdam, qui circa tempora Concilii Conſtantienſis de corrupto eccleſiæ ſtatu, ejusque remediis ſcripſerunt, col-

collegit Dn. Hermannus von der Hardt in magno œcumenico Concilio Conſtantienſi, quod Sereniſſimi Brunsvicenſium Ducis Rudolphi Auguſti auſpiciis A.C. 1700. Helmſtadii prodiit. Sunt inter illa ſcripta, *Theoderici Urie* Weſtphali Theologi Auguſtiniani hiſtoria concilii Conſtantienſis, *Nicolai Clemangii* vota pacis & emendationis in Conſtantienſi Concilio quæſitæ, *Ejusdem* opuſculum de ruina eccleſiæ circa tempora concilii Conſtantienſis, *Johannis Gerſonis* tractatus de Simonia abolenda ope concilii Conſtantienſis, *Ejusdem* opus de modo uniendi & reformandi eccleſiam in Concilio generali, *Petri de Alliaco* opuſculum de difficultate reformationis in concilio univerſali, *Ejusdem* (ſeu rectius *Theoderici de Niem*) monita de neceſſitate reformationis eccleſiaſticæ in capite & membris, & alii. Neque hic tacendum, quod cum Johannis Gerſonii operibus varia Scriptorum quorundam coætaneorum monumenta edita fuerint, ut ipſe titulus noviſſimæ editionis Antverpiæ 1706. indicat.

XLIII. Extant etiam variæ Veterum Hiſtoricorum bibliothecæ, quales ſunt *Corpus hiſtoriæ Byzantinæ* Pariſiis 1647. typis Regiis & charta auguſta imprimi cœptum, & huc usque

usque continuatum; *Hiſtoriæ Franciæ Scriptores* Pariſiis 1636. & ſequentibus editi, & quinque tomis conſtantes, quorum duos priores Andreas du Cheſne, tres poſteriores ejus filius Franciſcus du Cheſne collegit; *Annalium & hiſtoriæ Franciæ* ab A. C. 708. ad A. C. 990. Scriptores coætanei ex bibliotheca Petri Pithœi Pariſiis 1588. luce publica donati, & poſtea Francofurti 1594. recuſi; Alii Scriptores hiſtoriæ Franciæ ex ejusdem Pithœi bibliotheca Francofurti A. C. 1596. vulgati; *Corpus hiſtoriæ Franciæ* veteris a Marquardo Frehero collectum, & 1613. Hanoviæ impreſſum; *Scriptores hiſtoriæ Normannorum* antiqui ab Andrea du Cheſne Pariſiis A. C. 1619. editi; *Scriptotes rerum Germanicarum* a Johanne Piſtorio collecti, & in tres tomos diſtributi, quorum primus 1583. ſecundus 1584. & tertius 1607. prodiit; Scriptores rerum Germanicarum ab Henrico Meibomio Patre & Filio collecti, & Helmſtadii editi 1688; Scriptores rerum Germanicarum ex bibliotheca Marquardi Freheri editi, & Hanoviæ tribus tomis editi, quorum primus 1600. ſecundus 1602. & tertius 1611. prodiit; *Rerum Alamannicarum* Scriptores vetuſti ex bibliotheca Goldaſti Francofurti 1606 & iterum 1661. editi; *Germaniæ Hiſtorici illuſtres*

ſtres cura Chriſtiani Urſtiſii Francofurti 1585; Scriptores rerum Germanicarum poſt Bœclerum a Kulpiſio Argentorati 1685. editi; *Scriptorum veterum Germanicorum* Tomus Francofurti 1584. a Juſto Reubero editus; Reineri Reineccii Scriptores Germaniæ Francofurti impreſſi; *Scriptores rerum Germanicarum Septentrionalium* ſtudio Erpoldi Lindenbrogii Francofurti 1609. & cum novo Auctario cura Jo. Alberti Fabricii Hamburgi A. C. 1706. prodierunt; *Scriptores rerum Brunsvicenſium* noviſſime cura Godefr. Guilielmi Leibnitii Hanoveræ A. C. 1707. editi; *Rerum Bohemicarum* antiqvi Scriptores ex bibliotheca Freheri Hanoviæ 1602; *Hiſtoriæ Britannicæ* Scriptores 20. per Thomam Gale Oxoniæ 1691. editi; Scriptores rerum Britannicarum vetuſtiores Heidelbergæ A. C. 1587. conjunctim editi; *Scriptores rerum Anglicarum* ab Henrico Savilio Londini 1596. vulgati, & Francofurti 1601. recuſi; Anglica, Hibernica, Normannica, Cimbrica a veteribus ſcripta, quæ ex bibliotheca Gulielmi Cambdeni Londini 1574. & poſtea Francofurti 1602. prodierunt; Scriptores Anglici veteres 10. Londini a Rogerio Twysdeno 1652. publicati cum præfatione Johannis Seldeni; Scriptores *rerum Gothicarum* ab Hugone Grotio col-

lecti, & Amſtelodami 1655. editi; *Geſta Dei per Francos*, ſeu varii Scriptores, qui Hieroſolymitanum Francorum regnum, & Orientalium expeditionum hiſtoriam literis conſignarunt, a Jacobo Bongarſio in duos tomos diſtributi, & Hanoviæ 1611. in lucem protracti; *Hiſpanicarum rerum* Scriptores Francofurti 1579. editi, & tribus tomis diſtincti, poſtea vero ſub Hiſpaniæ illuſtratæ titulo ibidem 1603. & ſequentibus Andreæ Schotti aliorumque doctorum Virorum opera in quatuor tomos diſtributi; *Trias Scriptorum hiſtoriæ antiquæ* variarum gentium a Friderico Lindenbrogio Hamburgi 1611. edita & notis illuſtrata, ut alias hujusmodi veterum Hiſtoricorum collectiones taceamus. Verum iſtas veterum Hiſtoricorum bibliothecas peculiari tractatu recenſeri, quam in appendice aliqua enumerari magis convenit. Quamobrem hæc de bibliothecis Patrum aliisque eccleſiaſticorum Scriptorum collectionibus, nec non de Catenis Patrum dicta ſufficiant. Benevolus Lector æqui bonique conſulet, & errata, ſi quæ deprehenderit, ignoſcet.

INDEX

INDEX
PATRUM ET SCRIPTORUM ECCLESIASTICORUM,
Qui in hoc Tractatu memorantur, *ALPHABETICUS.*

A.

ABbaudus Abbas. 287.
Abbonis epiſt. ad Deſiderium. 598.
Floriacenſis. 313.
Monachus. 231.
Abdias Babylonius. 721. 725. 750. 546.
Abgarus. 7. 699. 719. 776.
Abſolon. 550.
Acacius 480.
Acta S. Albani Martyr. 598.
Archiepiſcoporum Rotomagenſium 281.
Criſpinæ Virginis & Martyr. 287.
concilii R. contra Berengarium. 33.
concordiæ initæ inter Auſcitanam & Cæſarauguſtanam Eccleſias. 320.
concordiæ initæ inter Canonic. Ruthenenſes & Monach. Maſſilienſ. 319.
Conradi IV. electionis. 315.
in Dolenſis Epiſc. cauſſa varia. 687.
Epiſcoporum Cenomanenſ. 289.

Acta Epiſcoporum Lemovicenſium & nomina. 346.
S. Fidei ſ. Fidis Virginis & Martyr. Agennenſ. 352.
S. Guthberti Lindisfurnenſis. 599.
inquiſitionis a Joan. XXII. inſtitutæ contra Petrum de Palude. 311.
SS. Martyrum Nicandri & Marciani. 300.
S. Medardi. 215.
Nicenæ Synodi. 151.
S. Orentii. 354.
Pauli & Theclæ. 699.
S. Prudentii Martyr. 354.
viſitationis provinciarum Burdegalenſ. & Bituricenſ. 327.
Adalardus Corbejenſ. Abb. 179.
Adalbardus Abbas. 299.
Adamannus Scotus. 343. 598.
Adamnanus Huenſis. 695.
Adamus Reichenſpergenſ. 606
Adas. 314.
Adelagus Bremenſ. 521.
Adelmannus Brix. 33. 59. 113. 278. 451. 523.
Ademarus. 278. 345. 347.
Ado Viennenſis. 74. 126. 449. 520. 602. 751. 758.
Adrevaldus. 549.
Floriacenſ. 243. 782.
Adrianus. 547
I. Papa. 617.
II. 334.
IV 350. 697.
Ædgarus R. Angl. 698.
Ægidius Carlerius. 326. 585.
Romanus. 792.

Æbre-

Ælredus Rieuallenſ. 368. 458. 531. 653. 679.
Æneas Gazaus. 28. 43. 79. 95. 138. 434. 501.
Pariſienſis. 208.
Sylvius. 214. 663. 786. 797.
Agapetus Diaconus. 17. 29. 34. 54. 95. 138. 438. 504.
Agapitus Papa. 386.
Agathon Diaconus. 150.
Papa. 406.
Agnellus Ravennatenſ. 4. 16. 33. 58. 434. 501.
Agobardus Lugdunenſ. 132. 446. 516. 779. 788. 792.
Agrippa Caſtor. 706.
Abydo Baſilienſis. 203.
Aileranus Scotus. 508.
Alanus Inſulenſis. 548.
Albertus Miciacenſ. 287.
Albinus Flaccus ſ. Alcuinus. 5. 11. 60. 133, 597. 600. 602. 637.
Magiſter. 695.
Alcimus Avitus. 22. 43. 75. 127. 437. 504. 725.
Alcuinus Flaccus 22. 47. 207. 234. 273. 277. 291. 293. 313. 328. 332. 578. 602. 683.
Aldhelmus ſ. Adelhelmus. 22. 44. 60. 113. 444. 513. 692. 695.
Alexander Lycopolita. 154. 542.
Monachus. 609.
III. Pontif. 264. 320. 330. 533. 697. 773.
Alexius Ariſtenus. 765.
Calochetus. 600.
Comnenus. 40. 59. 113. 406. 413. 473. 525.
Meneſius. 545.
Algerus. 36. 70. 123. 275. 454. 528. 709.
Alphonſus. R. Portugall. 319.

Alphonſus R. Caſtellæ. 321.
Althelmus Schireburnenſ. 599.
Alvarius Cordubenſ. 552.
Alvarus Cordubenſ. 79. 518.
Alulfus Monachus. 275.
Amalarius Abbas 308.
Diaconus. 212.
Treverenſ. 72. 133. 280. 446. 517. 637.
Amandus. 550.
Ambroſius Autbertus ſ. Ansbertus. 449. 514.
Mediolanenſ. 2. 78. 130. 266. 693. 791.
Amedeus Lauſanenſ. 251. 376. 471. 526.
Amelius. 777.
Ammo Abbas. 366.
Amœnus P. 76. 128. 432. 725.
Ammonius Alexandr. 8. 20. 34. 73. 125. 423. 489.
Amphilochius Iconius. 42. 77. 96. 100. 140. 361. 406. 419. 428. 493. 620. 772.
Amulo Lugdunenſ. 262. 516. 685. 779.
Anacletus Papa. 773.
Anaſtaſius Abbas. 119. 514. 584.
Antiochenus. 39. 44. 63. 101. 147. 440. 507. 569.
Apocriſiarius. 512.
Bibliothecarius. 263. 271. 299. 512. 696. ſq.
Cæſarienſ. 410.
Monachus. 512.
Nicenus. 41. 50.
Sinaita. 46. 50. 148. 410. 607. 376. 438. 505. 584.
Theopolitanus ſ. Antiochenus. 39. 63. 101.
Anatolius Conſtantinopolit. 403.
Laodicenſ. 629.
Andreas Cæſarienſ. 52. 109. 426. 492.

Andre-

Andreas Cretenſ. ſ. Hieroſolymit. 148. 150. 376. 420. 569. 609.
Hieroſolymit. ſ. Cretenſ. 6. 11. 18. 43. 55. 96. 101. 138. 440. 507.
Andronicus Conſtantinopol. 461. 537. 606.
Angelomus Lexovienſ. 518. 447.
Angilbertus Corbejenſ. 282.
Annæus Bœticus. 683.
Annales Einſidlenſes. 293.
Francorum. 357.
Ratisponenſ. 293.
Weingartenſ. 293.
Anonymi Abbatum Floriacenſium ſeries. 344.
de Abſolone. 670.
Ægyptiorum hiſtoria. 409.
de S. Adalberto. 597.
Alcmaricianorum hæreſ. 65. 117. 463. 539.
Anachoretarum apophthegmata. 80. 132.
de Anima. 723.
Apophthegmata Patrum. 361. 403.
Apoſtolicæ auctoritatis reſcriptum. 329.
appendix Hiſt. Francor. Greg. Turonenſ. 73.
de Apræ uxoris obitu. 78. 129.
Armeniæ res. 150.
de Armenicorum recta fide. 511.
de Atrebatenſibus rebus varia. 333.
de Bebiani baptiſmo. 77. 475. 543.
de bellis Chriſtianor. Princip. 681.
de benedictione Dei. 544.
de Berengarii damnatione. 525. 684.
Cadomenſis Academiæ erectio. 203.
de Chriſti corpore & ſangvine reſp. 243.

Anon. de Chriſti laudibus. 77.
de Chriſti myſteriis. 78. 129.
chronographicæ demonſtrationes. 414.
de Claromontanis Eccleſiis libr. 356.
collectanea contra Severianos & Acephalos. 119. 445.
Comitum Vindocinenſium origo. 342.
conſenſoria monachorum. 652.
contra Arianos. 497.
contr. Fratr. ſpirit. tr. 312
contra Græcorum errores. 544.
contra Judæos. 544.
contra Petr. Abælardum. 678.
contra Petr. de Palude. 311.
contra Severianos. 514. 544. 588.
cur nec plura nec pauciora quam 4. Evangelia. 721.
Decani cujuſd. Reicherſpergenſ. contra errores Folmari. 532.
in Deiparæ depoſitionem pretioſæ veſtis. 513.
in Deiparæ depoſitionem zonæ. 513.
dialogus de Deo. 611.
diplomata S. Pontificum. 387. 393.
diſceptat. cum Cardinalibus Rom. de primatu Papæ 790.
de dogmatibus inter Maximum & Theodoſium. 512.
dormi ſecure. 550.
de Eccleſiæ S. Clementis concordia. 317.
de Eccleſiæ ætatibus. 789.
de Eccleſiæ Sveſſionenſ. vocatione. 330.
Elegia in Jeruſalem. 553.
Excerpta ex Calendariis eccleſiæ Lemovicenſ. 358.
Elogia Variorum. 282. 348. ſq.

Anon. de fide liber. 544.
fratrum de Monte Caſino ad fratres ſuos ſcriptum. 292.
Friderici I. Barbaroſſ. expedit. Aſiatica. 596.
geſta Baldewini de Luxenburgo. 310.
de hæreſibus. 544.
de hæreſibus earumque autoribus. 544.
hæreticorum antitheſes. 510.
Hagiologica Franco-Galliac. 356.
de Hieroſolymitanis locis. 481.
hiſtoria belli ſacri ſub Urbano II. 300.
homilia ſacra. 718.
de Jacobitarum & Chatzitzariorum hæreſi. 150.
de imagine Chriſti ad Abgarum. 17.
de imagine dominica. 513.
de imaginum venerandarum uſu ſent. Patr. 93.
de indulgentia conceſſ. eccleſiæ Port. 330.
Inſcriptionum Romanarum vetus collect. 293.
infantiæ Evangelium. 720.
de Johanne Baptiſta. 149.
de S. Kiliano. 589.
de laudibus Domini. 543.
libellus Synodicus. 766.
liber de compoſit. caſtri Ambaſiæ. 235.
de libertate eccleſiaſtica. 791.
Mahumedis confutatio. 573.
de Mariæ cella in Minione contentio. 299.
de Mariæ nativitate. 719.
de S. Martyribus. 670.
de miraculo ad Chriſti imaginem facto. 514.
de monachi cujusd. Ratisponenſ. tentat. 292.
Monach. Benedict. de geſt. Conſulum Andegav. 235.

Anon. de Monaſterii Lerienſis excidio. 47. 74. 126.
Moſaicæ legis ecloga. 402.
de muliere, quæ peccata ſua in charta ſcripſerat. 100.
Novantulenſ. Monachi de vita Papæ Hadriani. 299.
narratio Evangel. Hiſt. ex IV. Ev. 6.
narratio in rem animarum utilis. 544.
de Natali domini contra Neſtorium. 240.
Palamitica pſeudoſynodus. 154.
de Papæ abſoluta poteſtate. 791.
de paſſione Domini. 752.
Pontificum Rom. libri diurni ſupplementum. 299. 302.
privilegia Cœnobio Cluniacenſi conceſſa. 390. 394.
de Rainaldi Comit. injuriis querimonia. 329.
refutatio eorum, quibus Waldenſes diſtinentur 534.
de regula orientali. 652.
relatio factæ motionis in S. Maximum. 512.
regionum Romæ deſcriptio. 293.
Saliſburgenſia monumenta. 603.
Salomonis Proverbia. 554.
de Sabbathico flumine. 483.
Satyricus rythmus de temporibus Rotberti Re is. 289.
Scholaſtici dialogi de Deo. 103. 529.
Scoti ad Aldhelmum ep. 695.
Soricinenſis narratio electionis. 319.
de Synodis VI. Oecumenicis. 766.
de templi S. Sophiæ ædificio. 415.
de Virginibus decem. 654.

Anon.

Anon. de unitate eccleſiaſtica. 795.
Anſelmus Cantuarienſ. 173. 234. 292. 330. 332. 620. 696. 773.
Gemblacenſis. 743.
Havelbergenſis. 245.
Lucenſis. 201. 453. 524. 542. 604.
Anterus Papa. 773.
Antiochus. 621.
Monachus. 46. 54. 94. 136. 441. 509.
Ptolemaides. 626.
Antoninus Conſtantinienſ. 3. 16. 32. 112.
Antonius Abbas. 5. 9. 56. 111. 425. 491. 652. 669.
Bohierius. 359.
Conſtantinienſ. 32. 58. 434. 501.
Eparchus. 573.
Monachus. 27. 67.
Nebriſſenſis. 22.
Roſellus. 790.
Tarroconenſ. 761.
Ammonius Alexandr. 8. 20. 34. 73. 125. 423. 489. 626.
Apollinarius ſ. Apollinaris. 141. 407. 426. 492. 497. 566. 725.
Apollonius Philoſoph. 236.
Aponius. 51. 108. 445. 515.
Arator. 44. 76. 128. 343. 439. 505. 725.
Archelaus Meſopotam. Epiſc. 646. ſq.
Aredius. 280.
Aretas Cæſar. 438. 504.
Ariſteas. 5. 33. 72. 97. 140. 421. 488.
Armenius Monachus. 290. 551.
Arnaldus Tarraconenſ. 322.
de Verdala. 344.

Arno

Arno Saltzburgenſ. 293. 582.
Arnobius Afer 9. 490. 99. 102. 420. 424. 469.
Junior. 99. 433. 499.
Arnoldus Carnotenſ. 41. 52. 108. 457. 531.
Halberſtadienſ. 329.
Arnolfus Comes. 581.
Arnulphus Lexovienſ. 113. 171. 245. 457. 631.
Arſenius Conſtantinopol. 406. 766.
Magnus. 153. 541.
Articuli de divinæ eſſentiæ veritate & Angelis 117. 462. 538.
nominalium oblati Ludovico XI. R. 331.
revocati per Guidon. 462. 538.
Aſterius, Amaſenus. 96. 406. 407. 427.
Turcius Ruffi. 76. 128.
Athanaſius Alexandr. 2. 45. 57. 146. 620. 654. 655. 715. 771. 779.
Conſtantinopol. 33. 58. 461. 536. 609.
Athenagoras. 5. 8. 28. 43. 78. 92. 419. 423. 488.
Atrocianus. 22.
Atto Vercellenſis. 215.
Audœnus. 198.
Auguſtus Cæſar. 413.
Auguſtinus. 102. 255. 262. 367. 376. 653. 777.
Patricius Pientinus. 300. 308.
Aurelianus Arelatenſ. 652.
Aurelius Caſſiodorus. 732.
Aureolus. 549.
Auxilius. 294. 521. 762.
Avesgotus Cenomanenſ. 330.
Avitus Presbyter. 290.
Viennenſ. 261. 312. 313.

Avi-

Avitus vid. Alcimus.
Aviulfus Bertegyſelus. 598.
Aymo Bituricenſ. 359.
Aymonius. 783.

B.

Bachiarius. 19. 32. 58. 112. 431. 497. 663.
Baldericus Cameracenſis. 549.
Dolenſis. 549.
Baldinus vid. Florus.
Balduinus de Avenis. 208.
Forda. 679.
de Luxenburgo. 322.
Barlaamus Cyracenſ. 114. 461. 536. 600.
Monachus. 790.
Barnabas. 487. 572 629. 700.
Bartholomæus Edeſſenus. 573.
Baſilides. 706.
Baſilius Conſtantinop. 68.
Cappadox. 36. 68. 94. 122. 137.
Imperator. 448. 519.
Magnus ſ. Caſarienſ. 39. 63. 122. 402. 406. 573. 595. 640. 652. 654. 655. 668. 715. 770.
Monachus. 103. 455. 529. 611.
Seleucienſ. 55. 147. 377. 433. 499. 607.
Beatus Presbyter. 605.
Rhenanus. 731.
Beda Venerab. 235. 269. 377. 692. 751. 761.
Beliſſarius al. Belleſ. 128. 277. 430.
Benedictus Abbas. 101. 437. 504. 652.
Anianenſ. 333. 334. 695.
Mediolanenſ. 663.
Papa IV. 287.
XII. 322.

Benignus Divionenſ. 166.
Berengoſus. 56. 111. 441. 510.
Bernaldus Bracarenſ. 325.
Conſtantinienſ. 615.
Bernhardus Abb. font. Cal. 533. 610.
Abb. S. Galli. 599.
Carthuſ. 533.
Claravallenſ. 266. 367. 697. 792. 778.
Com. Bigorræ. 357.
Guido. 341. 346. 347. 351.
Lirinenſ. 118.
Monachus. 354.
Berno Augienſis. 37. 71. 133. 385. 451. 522. 637.
Beroſus Chaldaus. 468.
Bertarius. 244.
Bertramus. al. Ratramus. 5. 11. 167.
Bertrandus Cluniacenſ. 393.
Eduenſ. 40. 63. 116. 461. 537.
Senonenſis Archiepiſc. 794.
Beſſarion Cardin. 125. 540.
Blaſius Ortizius. 326.
Boamundus Princeps Antioch. 314.
Bœthius (Anitius Manl. Sever.) 25. 548.
Bonaventura. 566.
Bonifacius Moguntinus Germanorum Apoſt. 105. 231. 444. 514. 695. 780.
Bripius (Joſeph.) 553.
Bruno Aſtenſis. 377. 526.
Cartuſian. 292.
Herbipolenſ. 377. 451. 522.
Burchardus de Monte Sion. 601.

C.

Cabaſilas. 37.

Cale-

Celeſtinus III. 321.
V. 536.
Cæſarius Arelatenſis. 22. 42. 55. 110. 121. 435. 502. 541. 562. 652. ſq. 654. 676.
frat. Gregor. Naz. 93. 136. 493.
Heiſterbacenſis. 549.
Calendarium eccleſiæ Lemovicenſis. 358.
vetus. vid. Kalendar.
Calixtus ſ. Calliſtus Papa II. 471. 526. 581. 318.
Candidus Arianus. 9. 290. 295.
Canones Apoſtolici. 18. 28.
agentis animam ex Græcorum Euchologio. 455. 530. 612.
ex antiqua canonum collectione facta in Hibernia capitula. 231.
eccleſiæ univerſ. 763.
epitome, quam Adrianus I. obtulit Car. M. 602.
concilii Lingonenſ. 399.
Canon concilii Valentini III. 399.
peccatoris ad Deiparam. 455. 6.2.
pœnitentiales. 761.
varii. 764.
Capelletus. 783.
Capreolus Carthaginenſ. 257. 497.
Carlerius vid Ægid.
Carolus Craſſus. 291.
Fran. Rex. 214.
VI. Francorum R. 288. 296.
VII. . . . . 207. 214.
Magnus. 60. 270. 291. 671.
Simplex. 328.
vid. Karolus.

Caſſia-

Caſſianus (Joh.) 25. 754.
Caſſiodorus (Aurel.) 41. 508. 608. 742.
Caſtaneus (Henr. Lud.) 356.
Catalogus Abbatiarum, Prioratuum & Decanatuum ſub Monaſterio Cluniacenſi. 394.
Canturarienſium Epiſc. 670.
Eboracenſium Præſ. 338.
Floriacenſium. 315.
Hæreticorum var. deliramenta exhibens. 459. 534.
omiſſorum in BB. PP. Lugdunenſi Maxima. 546.
operum S. Joh. Damaſceni. 483.
Pontif. Romanor. 287.
Salisburgenſ. Epiſc. 604.
Ceponius. 552.
Cerealis Carthag. 3. 16. 38. 61. 114. 435.
Caſtulenſ. 501.
Chenulfus. 598.
Charitonymus Chriſtonymus. 547. 778.
Chriſtus (Jeſus.) 7. 699. 720.
Chrodegangus. 278.
Chromatius Aquilejenſ. 5. 9. 21. 43. 54. 110. 427. 493.
Chronicon Abbatiæ Benign. Divion. 338.
Abbatiæ S. Maxentii. 346.
Abbat. S. Viton. Virtunenſ. 340.
Albigenſium Epiſc. 208.
Albini Andegavenſis monaſt. 337.
Alexandrinum. 468. 513.
Andrenſis monaſt. O. B. 231.
Augienſ. monaſt. 315.
Aquitannicum. 337.
Autiſiodorenſe. 338. 340.

Chronicon Barcinonenſe. 236.
Beccenſe. 779.
Canigon. monaſt. 322.
Cluniacenſe. 394.
Cremonenſe. 322.
S. Dionyſii in Francia. 171.
Dolenſis cœnobii. 338.
Eccleſiæ Rotomagenſ fragm. 171.
Engoliſmenſe. 338.
Fiſcanenſ. monaſt. 338.
Floriacenſe. 322.
Fontanellenſe. 173.
Francorum Reg. 339.
Michaëlis cœnob. 339.
Galli monaſt. in Helvet. 315.
Gemblacenſe. 203.
de Gentium diviſionibus & generat. 338.
Italiæ Reg. 663.
Kemperlegienſe. 315.
Lemovicenſe. 339.
Leodienſe. 339.
Lobienſe. 203.
S. Medardi Sveſſion. 171.
Mettenſ. Epiſc. 203.
S. Michaëlis Monaſt. 281.
Moſomenſe. 208.
S. Petri cœnob. 338.
vetus S. Petri Vivi Senon. 171.
Remenſe. 339.
Rotomagenſe. 340.
Salisburgenſe. 604.
Savigniacenſe. 322.
Senonenſe. 173.

Chronicon ad chron. Sigeberti append. 340.
Valciodorenſe O. B. 208.
Vezeliacenſe. 340.
Vinzionenſe. 357.
Wirziburgenſe. 315.
Chronologia Abbat. Cluniacenſ. 393.
Chryſippus Hieroſolym. 42. 53. 138. 440. 507.
Chryſoſtomus (Job.) 94. 125. 136. 147. 361. 381. 409. 417. 607. 609 610. 620. 655. 668. 771. 775.
Clamengius vid. Nicol.
Clarius Monachus. 171.
Claudianus Mamertus. 20. 21. 39. 62. 115. 430. 496. 723. 725.
Claudius Altiſſiodorenſ. 109. 445.
Gouſtæus. 791.
Scotus. 695.
Taurinenſis. 11. 270. 338. 515.
Clemens Alexandrinus. 42. 52. 108. 489.
Papa. 773.
VI. 195. 331.
Clemens Roman. 12. 487. 629. *ſq.* 773.
Codegrandus Metenſ. 166.
Codinus Curopalata. 609.
Cogitoſus. 598.
Collatius vid. Petrus Apollon. Collat.
Collectio canorum pœnitent. 240.
conciliorum. 768 *ſq.*
hiſtoriarum. 747. 799. *ſeq.*
ex Africani pentabiblo. 746.
Columbanus Abb. Scotus. 77. 101. 129. 262. 443. 469. 508. 563 578. 599. 653 682. 694. 725.
Commodianus cogn. mendicus Chriſti. 540.
Concilium Aquitannicum. 358.

Conci-

Concilium Bituricenſe & Lemovicenſe. 359.
Carthaginienſis fragm. 268.
Conſtantienſe. 795.
Karrofenſe. 358.
Pictavienſe. 358.
Piſanum. 203.
Piſtenſe. 203.
Romanum. 231. 299.
Senonenſia duo. 198.
Salisburgenſia. 578.
Tyſiacenſe addit. 271.
varia. 687.
varia Galliæ. 171. 202.
Conon Epiſ. 332.
Conradus Euerbacenſ. 675.
Marpurgicus. 482.
Conſtantinus Harmenopulus. 47. 63. 93. 135. 473. 526. 779
Magnus. 735. 739. 773. 775.
Meliteniota. 645.
Porphyrogenneta. 414. 482.
Pſeudo-Papa. 617.
Conſtantius. 598.
Conſtitutiones Angliæ R. 244.
Lateranenſes. 308.
Lugdunenſ. Eccleſ. 231.
Monaſt. Johenſis. 333.
Odilonis de defunct. 388.
Pariſienſ. Acad. 462. 538.
Pariſienſ. Facult. 64. 117.
Cornelius I. Papa. 18. 31. 56. 111.
Corippus (Creſc.) 552.
Coſmas Hieroſ. 47. 77. 128. 443. 511. 781. 624.

Creſconius ſ. Criſconius Afer. 503. 764. 765.
Cumianus Scoto-Hibern. 508. 695.
Cydonius. 28.
Cyprianus. 362. 363. 420. 562.
Cyrillus Alexandrinus. 2. 32. 58. 122. 377. 569. 715. 770. 778.
Hieroſolymit. 53. 96. 140. 147. 378. 426. 492. 610. 773.
Scythopolitanus. 409. 413.
Cyrinus Friſingenſ. Epiſc. 551.
Cyrus Germanus. 775.

D.

Dacrianus Abbas. 68.
Dadonis epiſt. 598.
Dagobertus I. 289.
Damaſcenus (Joh.) 38. 151. 381. 403. 588. 610. 621. 776. 778. 779. 781.
Damaſus Pont. Max. 77. 129. 427. 493. 541. 725. 780.
Daniel Monachus. 66.
Dantes Aligerius. 785.
Datius. 269.
David de Auguſta. 460. 536.
Demetrius Cydonius. 152. 539.
Cyzicenus. 511.
Theſſalonicenſ. 600.
Deodericus Metenſis. 198.
Deoduinus Leodicenſ. 292. 523.
Deſiderius Cadurcenſis. 113. 289. 434. 500. 525. 598.
Diacrinus. 121.
Diadochus Photic. 35. 66. 120. 427. 493.
Didymus Alexandrinus. 42. 79. 130. 154. 426. 492. 595.

Diede-

Diedericus Monach. 782.
Dinamius. 551. 563. 683.
Diodorus. 480.
Dionyſius Alexandrinus. 31. 56 92. 135. 141. 424. 488.
Areopagita. 4. 8. 378. 422. 487. 719.
Corinthius. 707.
Exiguus. 32. 279. 629. 763. 764. 780.
Faucherius Monach, Lerinenſis. 563.
Soulechat. 539.
Dominicus Gradenſis. 406.
Domnizo Presbyt. 615.
S. Donatus Veſontiens. 653.
Dorotheus Archimandr. 17. 54. 93. 136. 427. 493.
Tyrus. 34. 73. 125. 424. 490. 655. 733. 737.
Dracontius. 77. 129. 438. 504. 725.
Drepanius Florus. 77. 129. 435. 501. 725.
Drogon. 11. 21. 44. 54. 111. 278. 454. 528.
Druthmarus (Chriſtian) 105. 417. 518.
Dungalus. 118 237. 449. 515.
Durandus Leodienſ. 60. 113. 452.
Troarnenſ. 523. 780.

E.

Ebo Remenſis. 208.
Eberhardus Altabenſ. 578.
Ebrardus Bethunienſ. 118. 533. 610.
Eckbertus Colonienſ. 118. 456.
Schonaugienſ. 532.
Eckerhardus Diaconus. 552. 603. 599.
Eccleſia Arelatenſis dyptycha. 287.
Friſingenſ. ordo officii. 292.
Lugdunenſ. contra Erigenæ Scoti opiniones. 448. 519. 520.

Eccleſia Lugdunenſ. contra Scotum de prædeſtinat. & præſc. 118.
S. Mariæ de Rota fundatio. 319.
S. Nicolai de Credone donum primum. 319.
Orientalis Ep. ad Symmachum. 5. 10. 18. 112.
Parochiales in villa Cluniacenſi. 394.
per Illyricum Ep. ad Symmach. 32. 58.
Edmundus Cantuarienſ. 68. 121. 460. 535.
Egbertus Archiep. Eborac. 692.
Egeſippus. 74.
Egino. 581.
Elegius. 598.
Eleutherius Tornacenſ. 1. Epiſc. 469. 502.
Elias Hieroſolymitan. 287.
Presbyter. 104. 455. 530. 611.
Eligius Noviomenſ. 47. 54. 110. 441. 509.
Elogia Auentini. 347.
S. Deodati. 347.
S. Deſiderati. 347.
S. Deſiderii. 348.
S. Frambaldi. 353.
in S. Joh. Baptiſt. 512.
B. Leocadii Senat. & Luſoris fil. 349.
Lingonenſium Epiſcop. 342.
Philippi Pulchri. 342.
S. Principini. 349.
S. Sigiranni. 349.
S. Silvani. 349.
S. Solongiæ. 350.
Sulpitii Sev. 350.
Varia. 280. 282. 347. *ſeq.*

Emiſſenus vid. Nemeſius.
Egelbertus Admotenſ. 471. 535.
Engelhard Abb. Lanchaim. 596.
Engelmodus Sveſſionenſ. 516.
Ennodius. 19. 99. 261. 436. 563. 725.
Ephraemus Syrus. 363. 378. 409. 611. 646. 669.
Ephraimus Cherſon. 632.
Epiphanes Hæretic. 706.
Epiphanius Conſtantienſ. 42. 53. 774.
Epiſcopus. 573.
Hagiapolita. 481.
Scholaſticus. 731.
Epiſcoporum Carnotenſium obitus & elogia. 281.
pum Cenomanenſium nomina & acta. 286.
ordinandi ritus in metropoli Rotomagenſi. 281.
Epiſtola ad Anſelmum. 330.
ſub Apoſtolorum nomine ſcripta. 721.
Auguſtales antiquæ. 483.
Capituli Remenſ. 321.
Capituli Valentini ad Narbonenſ. & Arelatenſ. 331.
ceroma quid ſit? 328.
Decani & capituli Cenomanenſ. 331.
Dublinienſium. 696. 697.
Eccleſiæ Conſtantinopolit. 573.
Epiſcoporum Germaniæ. 520.
VII. de Euchariſtia Sacramento. 459.
Floriacenſ. monach. de cæde Abbonis. 314.
VII. cont. Folmarum. 119.
Hibernica. 694.
Johannis ad Hydropicum. 721.

Epiſtola Lentuli. 719. 776.
Leodienſium contr. Paſchalem. 785.
Magiſtrorum in theologia de poſtilla Olivi. 311.
Miſcellanea. 171. 173. 198. 208. 231. 235. 245. 687.
Miſcellanea conciliorum ac diplomat. 179. 203. 215. 240.
Noviomenſium clericorum de filiis clericorum. 300.
quibus Odelricus impetravit, ut ſepultura circa Eccleſiam conſtitueretur. 329.
Orientalium de cultu S. imaginum. 414.
Oxonienſ. Academ. 789.
Pariſienſ. Academ. 789.
Pauli ad Senecam. 721.
Petri ad Jacobum. 721.
contra Petrobruſianos hæretic. 391.
Pilati ad Tiberium. 719. 720. 776.
Plinii ad Trajanum. 777.
Pontificum Roman. variæ. 773.
Pragenſ. Academ. 789.
Pſeudo - Iſidori. 713.
Ravennatenſis Eccleſiæ Cleri. 520.
Roman. Academ. 789.
Synodicæ. 763.
Tegernſenſes XX. 291.
Tiberiani & Plinii. 633.
Trajani ad Plin. 633.
Variæ hactenus inedita LXXIX. 616.
Epitaphium Abælardi. 396.
Adalrammi. 293.
Arrionis Ep. Salzburg. 293.

Epi-

Epitaphium Ethgivæ Reginæ. 278.
Hartvici it. Ellingeri. 291.
Landfridi. 294.
Liuphramni. 293.
Varia. 278. 282. 332.
Virgilii Ep. Saltzburgenſ. 293.
Erinfredus. 553.
Ermengardus ſ. Ermengaudus Com. Urgellenſ. 118. 320. 533.
Ermenoldus. 589.
Ermenricus Augienſ. 291.
Ernaldus Abbas. 577.
Eſaias Abbas. 35. 54. 110. 442. 510.
Cyprius. 642.
Etherius Uxamenſ. 118. 445. 514. 605.
Evagrius. 68. 121. 409. 428. 417. 440. 495. 507. 541. 542. 557. 654. 727. 733. 735. 736. 738. 740. 776.
Evantius Abbas. 101. 441. 508. 598.
Eucherius Lugdunenſ. 111. 343. 376. 430. 473. 496. 541. 563. 654.
Eudocia. 43. 76. 141. 431. 497.
Eueruinus Steinfeldenſis. 287.
Eufraſius. 598.
Eugenius Carthaginenſ. 9. 22. 501.
Papa II. 271.
III. 320.
IV. 207.
Toletanus. 262. 410. 470.
Eugeſippus. 481.
Eugippius Abbas. 603.
Eulogius Alexandr. 147. 508.
Cordubenſ. 79. 131. 447.

Eulogius Toletanus. 518.
Eunomius. 595.
Euodius Uzalenſis. 551.
Euphronius Presbyt. 651.
Eupolemius. 553.
Euſebius aliquis. 103. 474. 543. 565.
Cæſarienſ. ſ. Pamphili. 8. 146. 254. 490. 727. 731. 733. 735. 736. 738. 739. 742. 743. 744. 746. 747.
Emiſſenus. 430. 496.
Vercellenſis. 33. 100. 429. 494.
Euſtathius Antiochenus. 540.
Conſtantinop. 542.
Euthalius Sulcenſ. 548 647.
Euthymius Zigabenus. 95. 138. 525. 573.
Eutropius Abbas. 103. 474. 543. 565. 654.
Presbyt. Longob. 788.
Eutyches. 624.
Eutychius Patriarch. 379.
Eutychianus Papa. 773.
Examen judiciale Franciſci Veneti. 312.
judiciale Franciſci de Eſculo 312.
Ezechiel Poëta. 141. 775.

F.

Facundus Hermianenſis. 174. 261. 505. 779.
Faſtradus Claravallis. 676.
Fauſtinus. 9. 22. 39. 62. 115. 255. 427. 434. 493.
Fauſtus Regienſis. 10. 19. 21. 40. 46. 54. 110. 111. 113. 115. 417. 434. 500. 562. 563. 654. 62.
Feliciarius Arelat. 550.
Felix quidam. 598.
III. 260.

Ferran-

Ferrandus Diaconus. 47. 67. 113. 121. 436.
Ferreolus Ucetienſis. 653.
Flaccus Alcuinus. vid. Alcuinus.
Flavianus Conſtantinopolitanus. 403. 404.
Flodoardus Remenſis. 105. 332. 450. 521.
Florus Diacon. Lugdunenſ. 277.
Georgius Baldinus. 16. 12. 21.
Magiſter. 37. 69. 123. 243. 398. 449. 517.
Folquerius (Jac.) Eremita. 267.
Formoſus Papa. 317.
Formulæ Andegavenſes veteres. 290.
a Concilii celebrandi Provincialis in Eccleſia Rotomagenſi. 281.
Diſputationis Jaſonis & Papiſci. 706.
oblationis puerorum in monaſteriis. 287.
recipiendi ad veram fidem Chriſtianorum. 710.
revocationis per Guidonem. 463. *conſ. Guid.*
Fortunatus Presbyter. 215.
Venantius, vid. Venant.
Fragmentum ad Alcuini libr. de virtutibus & vitiis. 602.
Apoſtolorum. 722.
actuum Apoſtol, ſex & triginta Apocryphor. 721.
ex Apoſtolorum actis apocryphis. 699.
ex Apoſtolorum doctrinis. 699.
de Aquisgranenſi concilio. 271.
de Beghardorum erroribus &c. 434. 459.
Clementis ad Corinth. epiſt. 11. 700.
Clementinorum. 700.
de Corpore & ſangvine Domini. 621.

Fra-

Fragmentum Evangelii ſecundum Ægyptios. 699.
Evangel. 50. Apocryphor. 720.
Evangel. ſecundum Hebraos. 699.
de Floregio Epiſcopo. 353.
Gregor. M. ad Secundinum. 597.
Herma graci textus. 700.
Hiſpanicarum rerum. 784.
Lactant. de extremo judicio. 315.
ex Marci Anachoreta epiſt. 2da. 46. 54. 109.
ex Niceph. Chartophylacis ep. 33.
ex Niconis ep. ejusdemq. peſſima Armenorum religio. 33 58.
ex nomocanone Neſtevta. 70.
Pauli actuum. 699.
Paulini Aquilejenſis epiſtolar. 313.
Paulini ad Leonem epiſt. 328.
de Petracoricenſ. Epiſ. 357.
Petri actuum. 699.
Petri prædicationis. 699.
Pſeudo Clementis recognitionum. 700.
Synodi VI. generalis. 406.
ex Theod. Studita ep. de adorat. S. imaginum. 33.
Theodoriti de Trinit. 327.
veterum de ponderibus & menſuris. 573.
S. Franciſcus Aſſiſias. 35. 68. 121. 459.
Petrarcha. 794.
de Zabarellis. 786.
Franco II. Abb. Affligienſ. 454. 528.
Freculphus Lexovienſ. 105. 446. 517.
Fredegarius Scholaſt. 507.

Frede-

Fredegiſus Turonenſ. 313.
Fredericus Epiſc. Colonienſis. 238.
II. Imperat. & R. Sicil. 314.
Fridericus Imper. 214.
Fructuoſus Bracarenſ. 653.
Fulbertus Carnotenſ. 33. 58. 78. 113. 129. 171. 451. 522. 576.
Fulco Andegavenſ. comes. 235. 781.
Bonus. 126. 385.
Fulcuinus Abb O. B. 203.
Fulgentius Ferrandus. 503. 764.
Ruſpenſis. 15. 25. 251. 343. 436. 542. 684.

G.

Gabriel Sionita. 482.
Galla Placidia. 403.
Gallus Conf. & Abb. 101. 440. 507. 598. 600. 695.
Galo Cardinal. 71. 124.
Galterus Magalonenſ. 275.
Garnerius Epiſc. 676.
Gaudentius Brixienſ. 22. 42. 53. 109. 427. 493.
Gaufredus Cœnobita. 347.
Clarevallenſ. 333.
Vindocinenſ. 288.
Gaufridus Diſcipulus Abælardi. 679.
Epiſcopus. 243.
Gauterius Cluniacenſ. 342.
Gebehardus Ratiſponenſ. 399.
Auguſtenſ. Epiſc. 272.
Gebhardus Saliſburgenſ. 614.
Gelaſius Cyzicenus. 547.
Pontiſ. M 3. 16. 25. 39. 62. 115. 260. 333. 435. 502. 610. 780.

Genea-

Genealogia Belliſmenſium Dominorum. 342.
Caroli M. 599.
Dolenſium & Caſtri-Radulfi. 357.
Guillelmi Baſtardi. 330.
Gennadius Maſſilienſ. 280. 717. 773.
Scholarius Patriarch. Conſtantinopolitanus 17. 40. 463. 479. 539. 723. 9. 18. 32. 65. 118. 479.
Georgius Chartophylax. ſ. Metropolita Nicomedienſ. 148.
Florus. 6. 12. 21.
Harmatolus. 609.
Metochita. 152. 645.
Pachymeres. 642.
Phranza. 613.
Piſida (es) 35. 75. 141. 441. 509.
Scholarius. vid. Gennadius.
Trapezuntius 12. 21. 614. 642.
Gerardus Monachus. 272.
Zuthphanienſ. 121. 462. 538.
Gerbertus Ravennatenſ. 114. 278. 281. 450. 522.
Scholaſticus. 272.
Germanus Conſtantinop. 37. 41. 52. 69. 95. 96. 101. 105. 137. 138. 149. 407. 415. 441. 444. 456. 513. 526. 573. 584. 609. 610. 621.
Conſtantinop. Jun. 149.
Gerohus Reicherſpergenſ. 333. 334. 606.
Gerſon (Joh. Charler.) 790. 794. 799.
Geſta de Atrebatenſis epiſcopatus reſtitutione. 333.
S. Auſtremonii. 351.
Autiſſiodorenſ. Epiſcoporum. 340.
Autiſſiodorenſ. Monaſt. Abbatum. 341.

Geſta

Geſta Dei per Francos. 802.
Purgationis Cæciliani Ep. Carthag. 316.
Gezo Abbas. 299. 303.
Gilbertus. 567.
Gildas Sapiens. 11. 20. 35. 66. 120. 435. 502. 696.
Gillebertus Lunicenſ. 696.
Gillibertus de Hollandia. 567.
Giraldus Cambrenſ. 697.
Giſelbertus. 549.
Glycas Michael. 102.
Godefridus dux Lotharing. 314.
Goffridus Abb. Vindocinenſ. 99. 264. 453. 527.
Gotteſchalcus. 398. 400. 550.
Gazechinus Scholaſt. 291.
Græcus. 598.
Græcorum Calendarium. 36.
epiſtola ad Innocentium III. 410.
de Euchariſtia confeſſio. 300.
Menologium. 582.
de myſteriis ante conſecratis S. Quadrageſima. 123. 472.
Triodium. 609.
Gregorius. 624.
Acindynus. 617. 643.
Antiochenus. 147. 512.
Bæticus. 44. 64.
Cerameus. 373. 379.
Florentius. 507.
Heimburgius. 790. 797.
Magnus. vid. Papa.
Nazianzenus. 373. 427. 655. 710.

Grego-

Gregorius Neocæſarienſ. ſ. Thaumat. 4. 8. 18. 20. 31. 43. 56. 379. 424. 489. 589. 584. 622. 723. 761.
Nyſſenus. 32. 57. 76. 139. 279. 595. 646. 772. 773. 775.
Palama. 80. 132. 154. 379. 452. 537. 643.
Papa I. ſ. Magnus. 95. 137. 333. 379. 597. 694. 609. 792.
III. 70. 124. 617.
IV. 316.
V. 328.
VII. 696.
IX. 346.
XI. ep. ad Carol. V. 196. 207.
Presbyt. Cæſ. 151.
Proto Syncellus. 642.
Turonenſis. 73. 269. 290. 440. 751.
Gregorianum Viridarium ſ. Biblia. 267.
Gregentius Tephrenſis. 62. 92. 134. 430. 496.
Grimlaicus. 653.
Gudinus. 289.
Gvaltherus de Caſtellione. 577.
Gverricus Igniacenſis. 458.
Gvernerus. 552. 567.
Guibertus Tornacenſ. 460. 535.
Guido Abbas. 341.
Bernardus. 341. 346. *conſ. Bernh.*
Pontivenſ. Comes. 287.
Minorita. 64. 65. 117. 462. 539.
Guigo. 202. 276. 457. 531. 533.
Guilermus. 64.
Guillelmus Andegavenſis. 235.

Guillel-

Guillelmus de Baldenſel. 596.
de Campellis. 527.
Cluniacenſ. 531. 457.
Diaconus. 267.
Major. 240.
Minorita. 116. 461. 535.
de Nangis. 240. 549.
Neubrigenſis. 549.
Ockamus. 789. 793.
Pariſienſ. 116. 460. 535.
de la Perene. 688.
Signiacenſis Monach. ſ. Abb. S. Theodorici. 577. 677.
Guinifortus Barzizius. 664.
Guitmundus Auerſanus. 36. 70. 123. 451. 523. 709.
Gundebaldus. 197.
Gunderus. 551. 552.
Guntherus Monach. 597.

H.

Hadrianus Papa I. 397.
Haimon Halberſtad. 243. 655.
Haldoinus Abbas. 278.
Halitgarius Cameracenſ. 122. 446. 517. 597. 608.
Hariulfus. 179. 278.
Harphius l. Herpius. 549.
Hartmannus. 599.
Hegemonius. 647.
Hegeſippus. 126. 428. 494. 707. 751.
Heidenheim Monial. 589.
Heiricus Monach. 278. 552.
Helias de Roſſiaco. 347.
Helinandus Frigidi-montis Monach. 681.

Helpericus Abb. 272.
Heloiſſa. 395. 396.
Henricus Albanenſ. Cardinal. 676.
Chachemius. 789.
de Gandavo. 479. 549. 774.
de Haſſia. 11. 21.
Hieroſolymit. Rex. 314.
I. R. Angl. 697.
II. R. Angl. 330.
IV. 293.
Remenſis Archiep. 320.
Stero. 578.
Suſon. ſ. Amandus. 550.
Heracleon. 706.
Heraclides. 74. 755.
Herbertus Abbas. 675.
Heribertus Monachus. 287.
Heriveus Remenſ. 521.
Hermannus Abbas. 244. 576.
Contractus. 451. 522. 578. 742.
Hermas. 8. 19. 29. 34. 65. 120. 421. 487. 629. 706. 723.
Hermengaudus. 610.
Hermias. 38. 60. 92. 419. 591. 498. 733.
Hero Geometra. 413.
Heroardus Leodicenſ. 281.
Heroldus (Job.) ſ. diſcipul. de tempore. 550.
Heſſo Scholaſtic. 616.
Heſychius Hieroſolymit. 42. 53. 93. 96. 102. 136. 138. 147. 409. 441. 469. 508. 565.
Hieronymus Græcus Theologus. 723.
a Sancta fide. 62. 115. 539.
Stridonenſ. 112. 179. 478. 792. 773. 248. 366. 652.

Hila-

Hilarion (Julius.) 47. 74. 126. 429. 492. 570. 612.
Hilarius Arelatenſ. 432. 499. 562.
ſ. Hilarion Diaconus. 403.
Pict. Epiſc. 2. 135. 774.
Hildebertus Cœnomanenſis ſ. Turonenſ. 37. 45. 59. 113. 194. 134. 245. 267. 275. 380. 453. 527. 553.
Hildegardis Abbatiſſa. 532. 672.
Carnotenſ. 471.
Hildephonſus Toletanus. 79. 131. 443.
Hildiwardus Halberſtad. 343.
Hincmarus Archiepiſc. Rhemenſ. 105. 171. 271. 399. 448. 576. 671. 673. 780. 788.
Hippolytus Portuenſ. Ep. & Martyr. 53. 95. 110. 119. 138. 151. 153. 373. 380. 423. 489. 540. 573. 595. 668.
Thebanus. 105. 447. 518. 573. 584. 628.
Hiſtoria Abbatiæ Condomenſ. 245.
Afflegemienſis. 236.
Alamannicarum rerum. 801. 850.
Anglicarum rerum. 881.
Antiquæ ſcriptores tres. 802.
Aquitaniæ. 356.
Bituricenſium Archiepiſc. 345.
Bohemicarum rerum. 801.
Britannicarum rerum. 801.
Brunsvicenſium rerum. 801.
Chriſti ex Suida. 776.
Ciſonienſis Monaſter. 244.
Comitum Provinciæ. 339.
Cypriani Martyris. 750.
de Edeſſenorum conſtant. 777.
Figiacenſ. monaſt. 322.
Franciæ ſcriptores. 800.

Hiſtoria Hiſpanicarum rerum. 802.
Germanicarum rer. 800. 801.
Gothicarum rerum. 801.
Imaginis Salvatoris. 151.
Marci Evangeliſt. 750.
Monothelitarum. 150.
Normannorum. 800.
Pontificum & Comit. Engoliſmenſ. 346.
Rotomagenſ. Archiepiſc. 687.
S. Rudberti Salisburgenſ. 604.
de Salmarienſ. monaſterii everſione. 687.
Selebienſis Monaſt 341.
Septentrional. rer. 801.
Trevirenſis. 244.
Tripartita. 731. 732.
Viconienſ. cœnob. 244.
de Vitalis miraculis. 604.
de S. Viti in Gladbach fundatione. 244.
Honorius Auguſtodunenſ. 132. 470. 479. 526. 774.
I. P. M. 76. 128. 441. 509.
II. 46.
III. 321. 456. 550.
Honoratus Junior. 562.
Hormiſta P. 10. 18. 39. 597.
Hugo Abbas Cluniacenſ. V. 392.
de Cleeriis. 330.
Eterianus. 21. 44. 80. 131. 457. 531.
Floriacenſ. 327.
Francigena. 326.
Lingonenſ. Epiſc. 523. 780.
Metellus. 287.
Monachus. 336. 389.
Pictavinus. 174. 340.

Hugo Rotbomagenſ. 531. 688.
Turonenſis. 281.
de S. Victore. 134. 276. 638.
Hugolinus Oſtienſ. 321.
Humbertus Cardinal. 118. 451. 522. 536. 600.
Huſſus (Joh.) 790.
Hyginus. 353. 773.
Hymnus de Maria Magdalena. 386.
de Martino Turon. 386.
Monaſterii S. Galli. 475.
Patrum antiquorum. 599.
Hyperichius. 153. 542.

J.

Jacobi Protevangelium. 8. 17. 720. 776.
Jacobus Almainus. 790.
Cajetanus. 536.
Cardinalis. 47. 71. 124.
de S. Georgio. 461.
Monachus. 148. 511.
de Paradyſo. 797.
de Thermis. 677.
Vitriacius. 605.
de Voragine. 550.
Januarius. 343.
Idacius Clarus ſ. Ithacius. 2. 15. 38. 61. 114. 261. 335. 427. 493. 499. 582.
Lemicenſ. 746.
Idalus Barcilon. 166.
Idiota. 11. 21. 35. 67. 81. 120. 449. 778.
Jeſſe Ambianenſ. 515.
Ignatius Martyr. 4. 8. 17. 28. 29. 31. 56. 92. 134. 140. 380. 421. 487. 629. 633. 706. 726.

Ildephonſus. 44. 166. 510. 774.
Imbrico. 581.
Inchoferus (Melch.) 482.
Index S. Martyrum. 663.
Mediolanenſ. Epiſcopor. 300.
Spoletanorum Ducum & Abbatum Farfenſiũ. 299.
in Ferrandum & Criſconium. 764.
Waldenſ. errorum. 459. 534.
Ingeburgis R. Francor. 314.
Innocentius II. Papa. 319. 329.
III. 330. 792. 207.
Joachimus Abbas. 549.
Jodocus Badius. 793.
Johannes Abbas, dictus Joannelinus. 273. 274.
Abbas Raythu. 35. 65. 120. 506.
Alexandrinus Patriarcha. 288.
de Alneto. 267.
Anagnoſta. 482.
Antiochenus. ſ. Scholaſticus. 403. 765.
Antonius Campanus. 473. 540.
Arelatenſis. 288.
Argyropulus. 642.
Bekinſau. 791.
de Belna. 311. 312.
Berardus. 198.
Biclarienſis. 549. 618. 746.
Bohemiæ Rex. 311.
a Boſco. 782. 784.
de Bourbonio. 393.
Calecas. 102. 452. 524.
de Calore. 65. 117. 463. 539.
Cameniata. 482.
Carpathius. 104. 443. 455. 510. 611. 613.
Caſſianus. 431.

Johan-

Johannes de Cermenate. 663.
Climacus. 35. 66. 120. 439. 506.
Conſtantinop. 150.
Cypariſſiota. 154. 453. 528.
Damaſcenus. vid. Damaſc.
Diaconus. 299. 303. 308.
Epiſcop. Romanus. 3. 16. 39. 61.
Geometra. 141. 542. 775.
Gerſon. vid. Gerſon.
Guido. 117. *vid. Guid.*
Hieroſolymit. 80. 131. 151. 427. 493.
Leodienſis. 794.
Lugdunenſis Archiep. II. 288.
Maxentius. 39. 61. 115. 437. 504. *vid. Maxent.*
de Mercuria. 64. 117. 461. 538.
Monachus. 166.
Moſchus. 34. 74. 96. 140. 407. 755.
Nicænus. 150. 511.
Ockam. vid. Ockam.
I. P. M. 115.
III. 333.
IV. Pontif. 263. 512.
VII. 334.
VIII. 334.
XXII. P. epiſt. 311. 214.
Pariſienſis. 793.
de Parrhiſiis. 785.
Patricius. 382.
Phocas. 481.
Pluſiadenus. 642.
Polemar. 589. 592.

Johannes Presbyter. 410.
Rex Angliæ. 244.
Saresberienſ. 471. 532. 549.
Scotus Erigena. 398. 696.
Subdiaconus. S. R. E. 366.
Theſſalonicenſ. 147. 511.
Veccus. 640. *ſq.* 644.
de Ultricuria. 65. 117. 463. 538.
Xiphilinus. vid. in Xiphil.
Jonas Abbas. 563.
Aurelianenſ. Epiſ. 11. 21. 39. 62. 115. 166. 197.
Scotus. 562.
Jordanus Argentinenſ. 794. 786.
Bricius. 326.
de Saxonia. 269.
Jornandes. 440. 507.
Joſephus Ben Gorion. 46.
Flavius. 153. 719. 776.
Theſſalonicenſ. 517. 609.
Jotſaldus Monach. 387.
Irenæus Lugdunenſ. 153. 488. 566.
Iſaacus. 259. 490.
Iſaacus Abb. de ſtella. 681.
Armenus. 150. 526.
Lingonenſis. 166.
Syrus. 22. 35. 67. 120. 361. 440. 507.
Iſaias Abbas. 361. 652.
Iſarnus Gradionopolitanus. 271.
Iſidorus Hæretic. 706.
Hiſpalenſ. 19. 21. 133. 166. 336. 479. 597. 636. 653. 774.
Peluſiota. 431. 491. 597.

Julia-

Julianus Pomerius. 6. 11. 22. 38. 61. 249.
Toletanus. 35. 79. 109. 114. 131. 443. 469. 510.
Julius Africanus. 752.
Firmicus Matern. 38. 60. 114. 425. 491.
Junilius Africanus. 9. 20. 41. 50. 107. 439. 506.
Ivo Carnotenſ. 33. 59. 113. 133. 548. 637.
Juſtinianus Imperat. 25.
Juſtinus (Mart.) 2. 4. 8. 22. 362. 419. 422. 488. 655. 707.
Juſtus Abb. Ciſtercienſ. 111. 461. 536.
Orgelitanus. 5. 10. 20. 41. 51. 108. 438. 804.
Juvencus Presbyt. Hiſp. 43. 76. 127. 425. 491. 725.

K.

Kalendarium Carthaginienſis Eccleſ. 286.
Conſtantini Fil. & Liberii Papæ. 628.
vid. Calend.
Kalteiſen (Henr.) 581.
Karolus Calvus. 263.
III. 316.
conf. Carol.
Kempis (Tho.) 550.

L.

Lactantius Firmianus. 15. 78. 315. 424. 490.
Lambertus Atrebatenſ. 333.
Landulphus Taurinenſ. 329. 663.
Lanfrancus Cantuarienſ. 11. 36. 70. 123. 179. 451. 524. 696. 709. 779.
Laurentius Dorobernenſ. 694.
de Leodio. 244.
Mellifluus ſ. Novarienſ. 46. 54. 110. 279. 436.
Monach. 54.

Laurentius Piſanus. 20.
Valla. 786.
Leander Hiſpalenſ. 513. 653.
Leidradus Lugdunenſ. 105. 286. 446. 516. 779.
Lentulus. 7. 18. 776.
Leo Archiepiſc. Bulgariæ. 522.
Imperator. 104. 149. 455. 470. 521. 530. 609. 612.
Papa I. 9. 18. 25. 251. 432. 403. 468. 498. 669. 779. 670.
VIII. 328.
Roman. Pontif. 93. 135. 403.
Leodegarius Epiſc. Heduorum. 344.
Leonardus Aretinus. 326.
Leontius Byzantinus. 47. 60. 93. 119. 135. 437. 504. 588. 779.
Conſtant. Ep. 104. 441.
Cyprius Neapol. Epiſc. 147. 509. 596.
Presbyter Conſtantinop. 147.
Leporius Presbyt. 256. 497.
Libanius. 406.
Liberius P. M. 45. 57. 110. 128. 430.
Lietbertus Cameracenſ. 231.
Linus P. M. 34. 73. 126. 421. 487. 496. 750.
Litaniæ Anglicanæ veteres. 283.
Bellovacenſ. Eccleſ. 316.
Carolinæ. 283.
Liturgia Baſilii. 94. 122. 627. 770.
Chryſoſtomi. 94. 617.
Cyrilli Alexandr. 770. 122.
Gregorii Theologi. 95. 122. 769.
Jacobi. 94. 136. 627.
Marci. 68. 94. 421. 486.

Liturgia Patrum. 769.
Petri. 95. *conf. Miſſa.*
Livinus. 695.
Lotharius R. 316.
Lucas Abbas. 51. 515. 548.
Tudenſ. ſ. Legion. 119. 258. 534.
Lucidus. 19.
Lucifer Calaritanus. 132. 426. 491.
Lucius Colucius Salutatus. 331.
Pap. II. 319.
Ludovicus IV. Bavar. Imper. 322.
Gall. R. 72. 125. 316. 459.
VI. 318.
IX. 330.
Luitberdus Moguntinenſ. 519.
Luitprandus Cremonenſ. 618.
Lupoldus Bebenburgius. 472. 537. 776.
Lupus Ferrarienſ. 113. 398. 447.
Servatus Abb. 262. 399. 517. 672.
Lutz (Renhard.) Erythropolitanus. 22.

M.

Macarius Alexandrinus. 710.
Ægyptius Sen. 53. 425. 491. 652.
Magnus. 361.
Nitrienſis Abb. 652.
Philadelphenſ. 609.
Macrobius Donatiſta. 290.
Manaſſes Remenſis. 300.
Manegaudus. 329.
Manfredus Siculus. 315.
Mantio Catalaunenſ. 287.
Manuel Calecas. 154. 462. 538. 544.

Manuel Comnenus. 778.
Conſtantinopolit. Patriarch. 46. 70. 124. 456. 530.
Palæologus. 152.
Rhetor Conſtantinopolitanus. 573.
Maphæus Vegius. 473. 559.
Marbodæus. 46.
Marbodus Rhedonenſ. 527.
Marcellinus Comes. 34. 75. 101. 261. 437. 504.
Presbyter. 255. 746.
Marculfus. 104. 443. 511.
Marcus Epiſcopus. 781.
Ephesinus. 37.
Exercit. 122.
Heremita. 5. 9. 34. 66. 93. 136. 382. 428. 494.
Idruntinus. 47. 77. 129. 444. 514.
Maria. 8. 487. 721.
Marius Mercator. 541.
Victor Claudius vid. Victor.
Marius Victorinus. 295. *ſeq.*
Marſilius Menandrinus. 793. 794.
Patavinus. 785.
Martialis Lemovicenſ. 5. 8. 18. 31. 56. 111. 422. 487. 718.
Martianus Imperat. 779.
Martinus Bracarenſ. 765.
Dumienſis. 35. 67. 121. 237. 262. 439. 469. 506. 755.
de Lauduno. 543.
Maſciacenſ. 357.
Papa I. 263. 511.
Sabarienſ. ſ. Turonenſ. 39. 63. 115. 416. 428. 494. 723.

Martyrium S. Deſiderii. 602.
S. Eupli. 403.
S. Ignatii. 706.
Maternus vid. Julius.
Matthæus Palmerius. 742.
Vindocinenſ. 554. 568.
Matthias. 706. 752.
Maurolycus Abbas. 312
Maxentius (Job.) 10. 18. 23. 25.
Maximus Abbas & Martyr. 4. 9. 46. 95. 137. 67. 151. 263. 363. 510. 655.
Chryſoberga. 645.
Monachus. 27. 37. 69. 442. 469.
Planudes. 103. 475. 543.
Taurinenſ. 251. 299. 302. 429. 495.
Meffredus. 550.
Meginfredus Magdeburg. 581.
Melito Sardenſis. 34. 74. 85. 126. 423. 488. 566.
Merobaudus Hiſpan. 77. 129. 475. 543. 725.
Metellus Tegernſeenſis. 578.
Methodius Epiſc. Patar. & Martyr. 8. 17. 34. 46. 121. 153. 419. 425. 569. 610. 618.
Epiſcopus quidam. 103. 153. 474.
Conſtantin. Patriarcha. 40. 70. 124. 516.
Metrophanes Smyr. 38.
Michael Cæſenas. 793.
Cerularius. 406.
Choniates. 534.
Coccinus. 786.
Conſtantinopolit. Patriarcha. 522. 406.
Glycas. 454. 529. 613.
Pſellus. 453. 524. 622. 778.

Micha-

Michael Syncellus. 149. 516.
Micrologus. 37. 72. 133. 452. 523. 637. 665.
Minutius Felix. 79. 130. 420. 423. 489.
Miræus (Aub.) 743.
Miraculum Chriſti nativitatis tempore factum. 776.
in S. Fauſtæ translatione. 352.
Hoſtiæ a Judæo ignominiis adfectæ. 342.
S. Maioli. 387.
Miſſa Æthiopum ſ. canon univerſalis. 36. 69. 122. 472. 544.
Angamallenſis Epiſcopat. 545.
antiquus ritus. 134. 638. 665.
Chriſtianorum regni Mallabarici ap. Indos. 122. 473.
expoſitio. 69. 123. 134. 445. 638. 665.
Græcorum. 545.
Jacobi. 35. 68. 421. 486.
Marci. 68.
Mozarabum. 36, 69. 123. 472. 544.
Muſtarabum. 545.
de officiis Miſſæ. 636.
officii Gothici. 123. 472.
S. Petri. 95. 137. 422. 487.
ſacrificium. 665.
Miſſales orationes ex MS. Gothico Miſſali. 69.
Modoinus Auguſtodunenſ. 515. 599.
Monaſterii S. Audœn. Rotomag. ſtatuta. 657.
S. Benedicti antiquæ conſvetudines. 292.
Bened. ordinis reſtaurat. 357.
Cluniacenſ. teſtimonia veterum. 385.
S. Galli illuſtrium Virorum epigrammata. 543.

Monaſterii Malleacenſis devaſtatio. 346.
Windbergenſis origo. 602.
Moſes Bar-Cepha. 41. 51. 107. 450. 521.
Mardenus. 40. 63. 117. 463. 540.
Moſcabus. vid. in Joh.
Murchardachus R. Hibern. 697.

N.

Naucratius. 152. 515.
Nicephorus. 5. 146. 151. 609.
Blemmida. 639.
Calliſtus. 382. 776. 777. 731.
Chartophylax. 10. 19. 45. 57. 111. 442. 510.
Confeſſor. 46. 124.
Conſtantinop. Patriarch. 74. 119. 126. 410. 414. 445. 515. 747.
Monachus. 361. 731.
Nicetius Ep. 173.
Nicolaus. 66.
Cabaſilas. 69. 95. 137. 461. 537. 612.
Clarevallenſ. 320. 454. 529. 676.
Clamengius ſ. de Clemangiis. 44. 208. 799.
Cuſanus. 786.
Gelant. 240.
Leodienſis. 275.
Methonenſis. 37. 72. 95. 137. 456 532. 669.
Monachus. 369.
Oreſmius. 80 132. 462. 538.
Papa I. 45. 58. 245. 334.
Smyrnæus. 657.
Triveth. ordin. Prædic. 215.
Nemeſius Emiſſenus. 43. 79. 96. 139. 434. 501.
Neophytus Incluſus. 407.

Nero-

Neropius Paulinus. 103. 474.
Neſtevta. 44. 70.
Neſtoriani populi ad P. R. ep. dua. 33.
Nicetas. 40. 71. 95. 138.
Byzant. 643.
Choniates. 454. 534.
Paphlago. 153. 542. 615.
Pectoratus. 522. 601.
Nico. 410. 460. 535.
Nicodemus. 8. 19. 720.
Nilus Abbas. 498. 541.
Conſtant. Monach. 9. 17. 34. 54. 66. 68. 96. 120. 140. 153. 409. 432.
Doxopatrius. 573.
Rhodius. 766.
Theſſalonicenſ. 789.
Nonnus Panopolitanus. 141. 436. 725.
Norberdus Magdeburg. 527.
Notkerus Balbulus. 599. 603.
Medicus. 599.
Novatus Cathol. 35. 54. 110. 428. 494. 654.

O.

Ockam (Joh.) 789. 793.
Odilbertus Mediolanenſ. 291.
Odilo Abb. Cluniacenſ. 387. 388. 450. 522. 597.
Odo Abbas. 276. 374. 450.
Aſtenſis. 527.
Epiſcopus Tuſcul. 213.
Cameracenſ. 36. 70. 123. 453.
Cluniacenſis. 75. 127. 385. 521.
Pariſienſ. 71. 124. 453.
Tornacenſ. 470. 528.

Ogeri-

Ogerius Lucedius. 368.
Ollegarius Tarraconenſ. 319.
Olympiodorus Alexandr. Diacon. 659.
Monachus. 5. 10. 20. 41. 51. 96. 139. 452. 523. 621.
Optatianus (Publ. Porphyr.) 552.
Optatus Milevitanus Afer. 34. 61. 114. 426. 492. 779.
Oratio in imaginum feſtum reſtitutionis. 151.
de Domini transfigurat. 391.
in Mariæ feſtum. 151.
in Mariæ veſtis S. depoſitionem. 151.
in Mariæ zonæ depoſit. 151.
nes Miſſales. 123. 473. 545.
Ordinatio Abbatum S. Jovini &c. 358.
Epiſcopi in metropoli Rotomagenſ. 281.
Joh. Regis Angliæ. 244.
facta per Prælatos pro Clericis conjugatis & non conjugatis. 231.
Ordo Romanus. 514.
Ordinis Carthuſienſis inſtitutiones. 342.
Ciſtercienſis origines. 342.
Oreſieſis Monachus. 46. 67. 121. 363. 425. 491.
Oreſius Abbas. 600.
Orientius ſ. Orentius. 200. 435. 502. 687.
Origenes. 282. 540. 566. 772. 775.
Oroſius (Paulus) Presb. 73. 99. 102. 429. 468. 495. 751.
Orſieſius. 652.
Ortizius (Blaſius) Toletanus. 326.
Oſmundus Aſtoricenſ. 275.
Otfridus. 520.
Othlonus Fuldenſ. 589. 592.
Otto Friſingenſis. 581. 682

Otto II. Imp. 292.
III. 292.

P.

Pachomius. 100. 363. 425. 491. 652. 669.
Pacianus Barcilon. 32. 57. 112. 426. 491. 655. 723.
Palladius Henopolitan. 74. 97. 140. 409. 417. 693. 750. 755.
epiſt. ad Deſider. 598.
Pantaleon Diaconus. 6. 9. 18. 43. 55. 96. 138. 149. 443. 511. 608.
Paphnutius. 652.
Papias. 706.
Paratus. 550.
Paridis de Craſſis. 308.
Pariſienſ. Academiæ ſtatuta antiqua. 203.
Paſchalis II. Papa. 317. 318. 319. 581. 628.
Paſchaſinus. 629.
Paſchaſius Diaconus S. R. E. 79. 131. 435. 755.
Ratbertus. 36. 69. 81. 243. 445. 449. 502. 516. 709.
Paſſio B. Antonini Martyr. 343.
S. Felicis. 316.
S. Juliani Martyr. 353.
S. Lauriani Hiſpal. 349.
S. Leopardini. 349.
Mammarii. 290.
S. Marcelli & S. Anaſtaſii. 349.
Marculi. 290.
S. Mariæ Martyr. 316.
S. Maximiliani. 294.
S. Peregrini. 340.
S. Philippi. 290.

Paſſio S. Pontii Martyr. 316.
S. Saturnini, Dativi & ſociorum. 316.
S. Savini & Cypriani Martyrum. 355.
S. Savini Ep. Aſſiſinat. 315.
S. Seraphiæ & Sabinæ. 316.
S. Sori. 355.
S. Stephani Thiernenſ. 355.
S. Theobaldi Doratenſ. 355.
Theodoriti. 290.
S. Theofredi Martyr. 355.
Thomæ Cantuarienſ. 669.
S. Verani Cavallicenſ. 356.
S. Victurniani. 356.
Paterius ſ. Patritius. 100. 435. 502.
Patritius Apoſt. Hibern. 670.
Paulinus Aquilejenſis. 11. 38. 61. 114. 118. 313.
Aquitanus. 78. 130.
(Benedictus.) 551.
Nolanus. 12. 19. 45. 57. 429. 495. 662. 725.
Pellæus. ſ. Junior. 552.
Petricordius. 495. 552.
Paulus Abbas. 652.
Anglus. 797.
Diaconus. 103. 275. 444. 474. 514. 543. 565.
Emiſſenus. 402.
I. Papa. 617.
II. ep. ad Archiep. Lugd. 196.
Peccator. 598.
Ratisponenſ. 299.
Pelagius Alvarus. 549.
Cardinal. 330.
I. Papa. 333.

Pelagius II. Papa 333.
Diaconus. 366. 755.
Pelegrinus Laureacenſis. 11. 22. 40. 63. 115. 450. 521.
Peliſarius. 496.
Peregrinus Abbas. 235. 340.
Perpetuus Turonenſis. 197.
Perticca Epheſius. 481.
Petrus Abælardus. 394. 678.
Abbas quidam. 104. 455. 530. 612.
Abbas Cellenſ. 80. 132. 173. 264. 532.
Alexandrinus. 4. 9. 20. 42. 53. 425.
de Alliaco. 11. 21. 322. 799.
Alphonſus. 453. 528.
Antiochenus. 406.
Apollon. Collatius. 44. 77. 129. 443. 511.
Bertrandus. vid. Bertrand.
Bleſenſis. 458. 533. 672.
de Candia. 206.
Caſſiodorus. 788.
Cellenſis. 174. 392. 458.
Chryſologus. 251. 432. 498. 670.
VIII. Clarevall. 676.
Cluniacenſis IX. Abbas 134. 288. 391. 530. 638.
Comeſtor. 549.
Cugnerius. 793.
Damianus. 45. 59. 133. 208. 387. 609. 610. 637. 665. 792.
Diaconus. 21. 40. 436. 528.
Laodicenſis. 41. 52. 108. 441. 509.
Mediolanenſ. 642.
Malleacenſis. 346.
de Palude. 550.

Petrus

Petrus Pictavienſis. 391. 530.
de Pilichdorff. 119. 459. 534.
Ravennas. vid. Chryſol.
de Riga. 553.
de Roſenheym. 555.
de Roya. 677.
Senonenſis. 71. 124.
Siculus. 106. 448. 519.
Vallium Sarnaji. 681.
Venerabilis. vid. Cluniac.
de Vergeria. 549.
Pharetra. 549.
Philalethes Euſebianus. 547.
Philaſtrius Brix. 38. 60. 114. 427. 493.
Phile verſus. 410.
Philippus Aichſtad. 589.
Auguſtus. 207.
Arelatenſ. 331.
de Clara-Valle. 675.
Decius. 798.
I. Franc. R. 342.
II. Franc. R. 582.
Pulcher Franc. R. 321.
Solitarius. 454. 529. 612.
Philo Carpathius. 47. 51. 108. 382. 427. 493. 480.
Judæus. 5. 480. 566.
Philoſtorgius. 738.
Philotheus Achillinus. 789.
Conſtantinop. 37. 95. 69. 138. 462. 537. 609. 613.
Phœbadius Aginnenſ. 38. 61. 114. 416. 426. 491. 715.
Photius Conſtantinop. 72. 146. 149. 154. 382. 406. 415. 525. 596. 607. 766.

Pibo Tullenſ. 329.
Picus Mirandula. 798.
Pilatus (Pontius.) 7. 17. 18. 720.
Pileus Archiep. Genuenſ. 206.
Pilichdorfius. 610.
Pius I. Pontif. Rom. 18. 31. 56. 111.
II. 234. 214.
Placidia (Galla.) 403.
Poggius Baptiſta. 326.
Florentinus. 326.
Polycarpus. 4. 8. 18. 31. 56. 111. 421. 487. 572. 629. 633. 726. 742. 744.
Polychronius Apam. 659. 622.
Pontianus Papa. 773.
Porcarius. 103. 474. 543. 565.
Potho Prumienſis. 80. 131. 454. 528.
Præceptum Luponis Ducis Spolet. 299.
Primaſius Africanus. 109. 439. 505.
Priminius Abbas. 294.
Proba Falconia. 43. 76. 128. 429. 494.
Prochorus. 17. 34. 73. 125. 421. 487. 749. 777.
Proclus Conſtantinopolitanus. 3. 16. 32. 57. 93. 100. 102. 135. 146. 430. 468. 496. 565.
Procopius Diaconus. 383. 656.
Rhetor. 415. 610.
Proſper Aquitanicus ſ. Regienſ. Epiſc. 13. 16. 102. 249. 251. 262. 433. 469. 499. 578. 628. 725. 746. 781.
Proterius. 629.
Prudentius Aurel. 75. 127. 428. 494. 725. 781.
Tricaſinus ſ. Trecenſis. 291. 398. 518.
Prüflingenſis. 582.

Pſel-

Pſellus. 96. 140. 624.
Ptolemaus. 706.
Ptolomeus Lucenſis. 536.

Q.

Quadratus. 706.
Quiricius ſ. Quiricus Barcillon. Epiſc. 166. 280.

R.

Rabanus Maurus ſ. Moguntinus. 133. 262. 291. 310. 332. 398. 603. 608. 637. 684. 761.
Radevicus Friſingenſ. 682.
Radulphus Ardens. 549.
Columna. 792.
Flaviacenſis. 450. 521.
Fontanellenſ. 267.
de Rivo. 37.
Rapularius. 580.
Ratherius Veronenſis. 171. 243.
Ratramnus Corbejenſ. 166. 171. 398. 518. *vid. Bertramus.*
Rauracius. 598.
Raymundus Comes. 314.
de Cornilio. 331.
Rechavedus R. Gothor. 333.
Reinerus. 119. 459. 534. 610.
Remigius Antiſiodorenſ. 72. 109. 124. 449. 520.
Lugdunenſ 502. 399.
Rhemenſ. 436.
Renhardus Lutz. 22.
Rhenanus Seleſtadienſ. 791.
Rhoswida Monialis. 552.
Richardus Armachanus. 794.
Pampolitanus. 473. 539.

Rilindis Abbatiſſa. 552.
Rituales libri Romanorum. 306.
Ritus Cophtitarum. 482.
varii Romanorum. 304. ſqq.
probationis per aquam frigidam. 271.
Robertus de Lycio. 550.
de Monte. 751.
Retenenſis. 391.
Sorbona. 68. 121. 460. 535.
de Tumbalenia. 272.
Rodericus Zamorenſis. 549.
Rodulfus Abbas. 208. 281.
R. Burgund. 317.
de Columna. 785.
Rogerius Chonoe. 794.
Rudolphus de Frameynsberg. 601.
Prællaus. 789.
Ruſinus Aquilejenſis. 12. 20. 700. 754.
Presbyter. 255. 544. 609. 731. 733. 736.
Rupertus Tuitienſis. 134. 638.
Ruricius Lemovicenſis. 113. 500. 598.
Ruſticus Diaconus. 4. 16. 26. 63. 115. 439. 506.
Helpidius ſ. Helfridius. 76. 128. 436. 725.

S.

Sabas. 609.
Salamius. 733.
Salomon Conſtantienſ. 106. 449. 520. 578.
Salonius Vienenſis. 5. 10. 20. 41. 51. 107. 433. 500.
Salvianus Maſſilienſis. 35. 66. 120. 433. 499. 655.
Somona Gazæus. 37. 70. 95. 138. 452. 454. 669.
Samuel R. Afer. 6. 11. 21. 38. 61. 114. 452. 523.
Sangallenſis. 578.

Schar-

Schardius (Sim.) 787.
Scholarius. 47.
Scialach (Victorius.) 122.
Sebadius vid. Phœbadius.
Sedatus. 103. 474. 508. 565. 598.
Sedulius (Cœlius.) 43. 76. 78. 109. 127, 130. 429. 496. 725.
Senſatus. 550.
Serapion Ep. Thumeos. 119. 425. 491. 595. 652.
Serlo. 681.
Servius. 343. 383.
Severianus. 153. 494. 541. 543. 610.
Severinus. 102. 262. 474.
Severus Alexandr. 36. 68. 122. 443. 511.
Rhetor & P. C. 75. 127. 417. 429. 495.
Sextus Pythagoricus. 120.
Sibertus Prior. 281.
Sibyllina oracula. 12. 17. 20. 34. 75. 141. 422. 488. 725. 776.
Sidonius Apollinaris. 10. 39. 99. 260. 431.
- *conf. Apollin.*
Sigeardus. 598.
Sigeberdus Gemblacenſ. 74. 479. 743. 774.
Rex. 598.
Sigefridus. 616.
Sigismundus Archid. Auſtr. 797.
Pandulfus Malateſta. 331.
Simeon junior. 625. 529. *conf. Theſſalonicenſis.*
Magiſter. 765.
Metaphraſtes. 413. 415.
Stylita. 46. 53. 109. 432. 499.
Theſſalonicenſ. 104. 455. 530. 612. 762.

Simonis alicujus revocatio. 65. 177. 538.
Bituricenſ. 282.
Magus. 700.
de Sulliaco. 288.
Simplicius. 780.
Sindbertus Murbacenſ. 291.
Siricius. 780.
Siud ſ. Siſiud ſ. Sulaka. 40. 63. 116. 463. 540.
Sixtus Philoſophus. 86. 324.
P. II. 35. 67. 489.
Pontiſ. III. 67. 121. 432. 498.
IV. 331.
Smaragdus Abbas O. B. 197. 520.
Socrates Scholaſticus. 431. 498. 609. 727. 731. 733. 735. 736. 738. 740.
Sophia Comitiſſa. 329.
Sophronius Hieroſolymit. 34. 55. 73. 110. 125. 312. 383. 428. 441. 494. 509. 609. 774.
Soter Papa. 773.
Soulechat (F. Dionyſius.) 65. 117. 463. 539.
Sozomenus. 431. 609. 727. 731. 733. 735. 736. 738. 740. *conf. Hermias.*
Stephanus Abbas. 652. 675.
Auguſtodunenſ. 527.
Baluzius. 322. 326.
de Chalmeto Carthuſ. 533.
Carnotenſ. 300.
Diaconus. 413.
Eduenſis. 37. 70. 124. 450. 527.
Halberſtatenſis. 616.
Papa. 344.
III. & IV. 617.

Ste-

Stephanus Pariſienſis. 64. 116. 460. 535.
Tornacenſ. 114. 314. 534. 457.
Wintonienſ. 791.
Stero (Henr.) 579.
Strabus Gallus. 599.
Sugerius Abbas. 276.
Suida. 777.
Sulpitius Severus. 19. 34. 73. 126. 201. 429. 495. 598. 609. 655. 754.
Symmachus Rom. P. 5. 18. 58.
Syneſius. 47. 77. 429. 468. 495. 565. 775.
Synodus Atrebatenſis. 245.
Auguſtana. 600.
Carthaginenſ. 202.
Engilenhemenſ. 600.
Epheſ. ſacra. 402.
Moguntina. 615.
Variæ. 781.
Verulanenſ. 300.

T.

Taio Cæſarauguſtanus. 280.
Tatianus Alexandrin. 8. 19. 33. 43. 73. 125. 419. 423. 488.
Syrus. 27. 63. 92.
Taulerus. 550.
Taurentius. 598.
Tertullianus Carthagin. 78. 130. 362.
Teſtamentum Cerritanenſium Comitum. 203.
Gregorii P. P. XI. 203.
B. Joannæ filiæ Lud. XI. R. Fr. 198.
Margaritæ Renati Duc. 198.
XII. Patriarch. 6. 12. 20. 35. 67. 120. 422. 488.

Teſta.

Teſtamentum Remigii Remenſis. 345.
Volfandi. 328.
Teſtimonia de Hugonell. Abb. & aliorum Abb. Clun. 390.
Tetradius Presbyt. Arel. 100. 435. 502.
Teudulfus Aurel. vid. Theodulphus.
Thadæus Scotus. 589.
Thalaſſius Abbas. ſ. Monach. 4. 9. 20. 442. 509. 97. 140. 35. 66.
Tharaſius. 33.
Theobaldus Stampenſis. 177.
Theobaudus Bezuenſ. 354.
Theodoricus de Niem. 786. 794. 799.
Thuringus. 596.
Urias. 799.
Theodoretus Presbyt. Cyrenſ. 727. 731. 733. 735. 736. 738. 750. 755.
Theodoritus. 327. 402. 403.
Theodorus Abucaras. 40. 61. 93. 135. 448. 519. 779.
Antiochenus. 623.
Balſamo. 407. 440. 766.
Cantuarienſ. 231.
Confeſſor. 710.
Edeſſenus. 104. 455. 530. 611.
Gaza. 482.
Graptus. 414.
Hagiopolitanus. 119. 474. 508.
Heracleota. 623.
Lælius. 797.
Lector. 34. 75. 126. 438. 537. 727. 733. 737. 738. 740.

Theo-

Theodorus Papa I. 263. 512.
Presbyter Raithu. 51. 93. 135. 433. 499.
Studita. 59. 111. 112. 173. 264. 361. 446. 516. 609. 710. 750.
Theodoſius. 512.
Theodoſiani Codicis appendix. 260.
Theodotus Ancyranus. 541.
Theodulphus Aurelianenſ. 78. 105. 130. 198. 278. 447. 515. 671. 603. 725.
Floriacenſ. 599.
Theodulus ſ. Theodolus Presbyter. 10. 21. 42. 52. 108. 434. 501. 553.
Theofridus Abbas. 55. 110. 442. 510.
Theoleptus Philadelphienſ. 104. 455. 530. 612.
Theophanes Cantor. 414.
Cerameus. 47. 77. 129. 781. 206. 447. 609.
Confeſſor. 383.
Theophilus Alexandr. 2. 8. 16. 32. 57. 112. 427. 493.
Antiochenus. 27. 38. 51. 92. 108. 419. 423. 488. 707.
Theophorus. 795.
Theophylactus Bulgar. Archiep. 371. 470. 524. 609. 772.
quidam. 46. 494. 428.
Simocatta. 610. 613.
Theorianus. 47. 62. 93. 135. 456. 530.
Theratia. 103. 474. 565.
Theutbaldus Viennenſ. 271.
Thomas Aquinas. 725.
a Evangelium. 720.
Maurigniacenſ 329.
Tichonius. 21. 41. 468. 495.

Timo-

Timotheus Epiſc. 3. 16.
Alexandrinus. 44. 70. 428.
Antiochenus. 609.
Conſtant. 151. 409. 569.
Hæreticus aliquis. 588.
Hieroſ. 96. 140. 428. 773.
Tiro Proſper. 336. 578.
Tirolis Rex Scot. 683.
Titus Boſtrenſis. 52. 96. 119. 140. 147. 384. 426. 492. 595.
Tonantius. 257.
Toromachus. 582.
Tortarius Floriacenſ. 783.
Tractatus quomodo Deus per Pſalmos ſit laudandus. 475.
Fidei chriſtianæ. 573.
de Hæreſibus quibusd. 475.
contra Græcorum errores. 120. 475.
contra Judæos. 475.
de die Paſchat. & adſcenſ. 475.
contra Plenitudinem poteſtatis Papalis in temporalibus. 798.
de Primatu R. Pontif. 797.
de Proceſſione reliquiarum S. Genouefæ A. 1207. facta. 342.
Trapezuntius. 42. 31.
Trithemius (Joh.) 672.
Turcius Ruffus Aſterius. 76. 128.
Tutelo. 599.

V.

Valentinus. 706.
Valerianus Cemelienſ. 251. 260. 434. 500. 682.

Uber-

Ubertinus de Caſali. 312.
Udalricus Auguſt. 11. 19.
Benedict. Monach. 179.
Regius. 108. 515.
Udalſcalcus. 581.
Veccus (Joh.) 640. *ſeqq.*
Venantius Fortunatus. 12. 21. 43. 55. 77. 129. 277. 351. 439. 506. 663. 725.
Venericus Vercellenſes. 785.
Verſus de Aſcenſionis die. 544.
de Carolo M. & Leone. 603.
de Domini laudibus. 475.
de Moſis Cantico. 475. 544.
de Paſchatos die. 544.
de Sacramento corporis & Sangvinis Dom. 386.
in Spiritum S. 410.
variorum collectio. 293. *ſeq.*
de Virginitatis laude. 532.
Verus. 598.
Victor Africanus Epiſc. 3. 39. 61. 115. 437.
Antiochenus. 52. 108. 426. 492.
Antipapa. 330.
Capuanus. 8. 20. 72. 634.
Claudius Marius. 43. 75. 127. 433. 500. 725.
Maſſilienſis. 339.
Papa III. 525.
Tunnunenſ. 618. 746.
Vitenſis ſ. Uticenſis. 9. 34. 74. 126. 435. 591. 732.
Victorinus Afer. 2. 9. 15. 38. 61. 76. 114. 127. 259. 426. 491.
Pictavionenſ. 42. 52. 109. 424. 490. 725.
(Marius) Rhetor. 290. 295.

Victu-

Victurinus. 598.
Vigilius Papa. 333.
Tapſenſis. 502.
Trident. 16. 25. 39. 62. 86. 100. 115. 260.
Vincentius Lirinenſ. 3. 16. 38. 60. 114. 416. 431. 497. 562.
Metenſis. 339.
Vita Adalberonis. 343.
S. Adalheidis. 388.
S. Adelphi. 343.
S. Adjutoris. 688.
S. Almiri. 350.
S. Alpiani. 350.
S. Altmanni. 615.
S. Amantii Rutenenſ. 350.
S. Anſelmi Luc. 615.
Antonii. 753.
S. Apollinaris. 343. 750.
S. Arigii Vapincenſ. 344.
S. Arnulfi Turonenſ. 784.
S. Attalæ. 562.
S. Auguſtini. 267.
S. Aviti Viennenſ. 344.
S. Aunarii. 341.
S. Balſemii Martyr. 351.
S. Bartholomæi. 361.
S. Boamiri ſ. Baumiri. 351.
S. Bonifacii Martyr. 665.
Caſarii Arelatenſ. 562.
S. Clement. Rom. 750.
S. Columbani. 563.
S. Conſtantiani. 352.

Vita

Vita S. Deſiderii Cadurcenſ. 344. 348.
S. Eberhardi Salisburg. 604.
S. Eligii Noviomenſ. 352.
S. Eparchii. 352.
S. Erentrudis Virgin. 604.
S. Euſitii. 348.
S. Euſebii Presbyt. R. 316.
S. Euſtadiolæ. 348.
Euthymii. 406.
S. Fabiolæ. 754.
S. Ferreoli Lemovicenſ. 352.
S. Fidoli. 352.
S. Gebehardi. 604.
S. Gebhardi Conſtantienſ. 603.
S. Genulfi. 783.
S. Geraldi Auriliacenſ. 385.
S. Germani. 341.
S. Germani de Rota. 344.
Gildæ Sapient. 783.
S. Glodeſindis. 344.
S. Guillelmi Bituricenſ. 348.
Hartwici. 604.
S. Henrici I. Imperat. 602.
Henr. a Zwifaltach. 599.
S. Hieronymi Presbyt. 290.
Hilarii Arelatenſ. 562.
Hilarionis. 754.
Hildeburgis Dom. Gallordonis. 171.
S. Hugonis. 389.
Joh. Eleemoſynarii. 754.
Joh. Gorziæ Abb. 344.
Johannæ Reginæ Franc. 348.

Vita B. Iſraelis Doratenſ. 353.
S. Juniani Sacerd. 353.
S. Juſtini. 353.
S. Lati Mixiacenſ. 784.
S. Licerii. 353.
Lucæ Junioris. 152.
Machutis. 783.
S. Magni. 600.
B. Majoli Abb. Clun. 387.
Malchi. 754.
S. Manuæi Bajocenſ. 344.
Marcellæ. 754.
S. Mariani Eremit. 349.
Martini Sabarienſ. 752.
Mathildis Comitiſſ. 615.
S. Matthiæ Apoſt. 750.
Medardi. 783.
B. Menelei Menatenſ. 354.
S. Montanæ. 354.
B. Morandi Confeſſ. 390.
Nicolai Studitæ. 152.
S. Odilonis. 387.
S. Odonis Cluniacenſ. 385.
S. Panairi Rom. 784.
S. Pardulfi. 354.
S. Pauli Eremitæ. 754.
S. Pauli Leonenſ. 783.
S. Petri de Chavanon. 171.
S. Phaletri Confeſſ. 349.
S. Pipionis. 344.
Pontii Abb. Clun. 390.
S. Roberti. 671.

Vita

Vita S. Romanæ Virg. & Martyr. 171.
S. Romarici Abb. 344.
S. Rudberti. 604.
S. Sacerdot. Lemovicenſ. 355.
Samſonis. 783.
Stephani Obazienſis. 327.
Syncleticæ. 104. 403. 455. 530. 611.
B. Tiemonis. 615.
S. Urſini ſ. Urſicini. 350.
S. Verani Cavall. 356.
S. Victurniani. 356.
S. Virgilii Salisburg. 604.
S. Virginis Mechtildis. 596.
S. Wigberchti. 671.
Vitalis. 257.
Vitriacus (Jac.) 550.
Ulgerius Andegavenſ. 319.
Volfaudus. 328.
Urbanus I. Papa. 201. 773.
II. Papa. 317.
IV. 51. 107. 460. 535.
V. ep. ad Car. V. 196.
Uſuardus. 549. 752.
Uvalo. 329.
Uvigfridus Virdunenſ. 328.
Vulfadus Bituricenſ. 294.

W.

Waldramus ſ. Baltramus Argentoratenſ. 520. 578. 599.
Naumburg. 549. 786.
Walfridus Strabo. 37. 71. 133. 332. 447. 518. 603. 637. 665.
Walterius Aurelianenſ. 780.
Wandalbertus. 198.

Warinus Abb. 274.
Weingartenſis. 578.
Weſſelus Croningenſ. 790.
Wicelius (Georg.) 791.
Widus Monach. 314.
Wilielmus Pariſienſ. 71. 124. *conf. Guil.*
Willebrandus ab Oldenborg. 481.
Willelmus Abb. Mettenſ. 274. 278.
Anglor. R. 274.
Archiep. Remenſ. 282.
Hirſaugienſ. 292.
Pius. 385.
Willibaldus Aichſtadianus. 589. 594.
Wilramus. 548.
Winsbeck Eq. Germ. 683.
Wipo. 581.
Wolbero. 548.
Wolfhardus. 589. 601.

X.

Xiphilinus (Joh.) 102. 452. 524. 609.
Xyſtus Papa. 402. 773. *conf. Sixtus.*
Pythagoric. 86.

Z.

Zacchæus Chriſtianus. 235.
Zaccharias Chryſopolitan. 453. 525.
Hieroſolymit. 513.
Mitylenæus. 39. 60. 93. 119. 135. 140. 438. 505. 595.
Pontif. 584. 617. 695.
Zeno Veronenſ. 55. 110. 424. 490. 566.
Zephyrinus Papa. 773.
Zonaras (Joh.) 36. 69. 407. 410. 456. 532. 776.
Zoſimas Abbas. 361.

INDEX RERUM.

A.

ABelardus an palinodiam cecinerit. 678.
di abſolutio poſt mortem qualis? 397.
opera. it. concubina &c. 394. *ſeq.*
Abucaras auctor eſt 3. diſputationum Theodori Hagiopolit. 501.
Acta Sanctorum. 758. *ſeq.*
Agobardi opuſcula juxta indicem expurgat. recognita. 465.
Agvirre (Card.) inepte laudat epiſtolas Pſeudo Iſidori. 714.
it. epiſtolam Capreoli. 258.
Allatius (Leo.) 315. 415. 481. 519.
tii calamus. 30.
tiana ad Damaſceni editionem perierunt. 381.
de Amalario adnotationes variæ. 213.
Andreas Cretenſis mendax eſt. 570.
non fuit Epiſcopus Hieroſolymitanus. 376.
Anthelmii ſententia de auctore Symb. Athan. 229.
Antidotum contra hæreſes. 2.
Aquila nullos commentarios ſcripſit in Pſalterium. 658.
de Archelao notæ. 647.
Arnaldus (Anton) notatur. 178.
Arnoldus (Godof.) notatur. 678.
Arnoldiſtæ qui fuerint. 248.
de Aſterio varia. 407.

Athanaſius an ſymboli auctor. 226. *ſeq.*
an latine aliquid ſcripſerit. 226.
Attici epiſtola an ſincera ſit. 238.
Auctor des Monatl. Auszugs *notatur.* 571.
Theologiæ realis notatur. 726.

B.

Batici liber de Trinitate & Fide idem plane eſt cum libro Fauſtini &c. 45.
Baluzius (Steph.) Cotelerium nimis laudat. 635.
Miſcellanea. 310.
Barbarus (Dan.) promiſſa non ſervavit. 658.
Barbitonſores in diebus Dominicis barbam ne radant. 242.
Barnabæ ſtilus differt a Polycarp. 574.
Baronius notatur. 156. 181. 380.
Lingvæ Græcæ ignarus ſæpe erravit. 735.
Baſilii homilia ab Ambroſio exſcripta. 375.
Bebelius notatur. 265. 407.
Beda an auctor commentarii in Epp. Paulinas. 269.
de Berengario diſſertatio Mabillonii. 286.
Bernhardi ſcripta ſuppoſita. 368.
de Bertramo varia judicia. 167. *ſq.*
Beveregius (Guil.) 634.
Beza Phœbadium primum edidit. &c. 716.
Bibliotheca PP. Bignæi a Pontificibus R. expurgatoriorum indicum cenſoribus tradita. 83. 87.
Bignæi prima & ſecunda editio juxta Poſſevinum ſalva conſcientia retineri non poteſt. 87.
Lugdunenſis an præſtantior ſit Colonienſi? 485. 545. 464.
Pariſienſis 1654. *editores errata ſua correxerunt.* 143.

Bignæi

Bibliotheca Patrum quid ſit? 1.
primus editor quis ſit? 1.
quædam Patrum Colonienſis merum figmentum. 477.
Bigne (Marg. de la) editiones BB. PP. 30. *ſq.* 49. *ſq.* 92. *ſeq.*
elogia Chriſti blaſpheme ad Pontifices Rom. applicat. 83.
Blondellus laudatur. 713.
Bollandus errat circa Eugippium. 283.
Bona (Joh.) monet Raynaudum. 368. 758.
Boſius (Joh. Andr.) notatur. 478.
Braſichellani (Joh. Mar.) index expurgatorius rariſſimus. 84.
cenſuræ aliquæ laudantur. 85.

C.

Campiani (Edm.) Pſeudo Martyris epiſtola. 579.
Candidi epiſtola integra ubi inveniatur. 295.
Caniſius (Henr.) an Franciſci Turriani notas ſibi proprias fecerit? 501.
notas promiſſas non ſervavit. 583.
obſervatio ad libros de geſtis Caroli M. 580.
Canus (Melchior) notat in Gregorio lapſum memoriæ. 379.
Capreoli epiſtola ab Aguirre laudata &c. 257.
Caſſinenſis codex epiſtolarum eruditis negatus. 708.
Catharorum placita. 246.
Cave (Guil.) 219. 613. 702. 711.
Cerdo an idem fuerit ac Sacerdo? 411.
Chiffletii adnimadverſiones in Ferrandum redivivum. 685.

Chriſtophorſonus (Joh.) verſioni Script. Eccleſ. immortuus. 735.
Chriſtus an clauſo utero natus, var. ſentent. 169.
de Chronico Caſaurienſi ſ. Piſcarienſi quid ſentiendum? 199.
Chryſoſtomi ep. ad Cæſarium cenſores Pariſienſes ſupprimunt. 418.
o opus imperfectum adſcriptum, laudatur. 381.
Ciſtercienſis ordinis varia. 674.
Clamengii (Nicol.) varia de gradibus honoris. 109.
Chantelou (Claudius de) collector Bibliothecæ PP. aſceticæ. 369.
Clemens Alex. a ſuſpicione Novatianiſmi abſolvi poteſt. 560.
de Clemente R. Petri diſcipulo fabula exploditur. 201.
variæ obſervat. 631. *ſeq.*
tis Rom. epitaphium. 200.
VI. Pap. varia privilegia Regibus Franciæ conceſſa. 195.
Clericus (Joh.) 401. 629. 739.
judicium de Cotelerio. 635.
Clerici ſ. Sacerd. cenſuræ ſubjiciuntur. 201.
Clichtoveus (Joh.) perſtringitur. 381.
Cochlæus notatur. 666.
Colonienſis Bibb. PP. collectorum oſcitantia. 466. 476.
Combefiſii Auctuarium novum. 145.
noviſſimum. 152.
ſius in Chryſoſtomo reprehendendo modum excedit. 160.
ſii lapſus. 158.
emendationes & notæ variæ. 575. *ſq.*

Com-

Combeſiſii judicium de Athanaſii libello, ſangvinem ex imagine crucifixi Domini profluendam memorante, improbatur. 162.
an in catalogo Sanctorum poni mereatur? 165.
notat Raynaudum. 376. 380. 382.
rigidus cenſor Martini. 160.
perſtringitur a Lambecio. 155. 164. 415.
Communio ſub utraque ſpecie. 308. *ſq.*
Conringii conjectura de Ratramni libro. 169.
Conſilii Piſani notabiliora. 204.
Corderius a Combeſiſio notatus. 379. 383.
Cotelerius (Joh. Bapt.) ceſpitavit in Græcis. 635.
fatalis ejus annus. 409.
laudatur. 401. 630.
Crenius laudatur. 240.
de Cruce varia. 608.
Cyprianus Antiochenus an extiterit. 702.

D.

Dacherius (Luc.) 165. *ſq.* 174. *ſeq.* 760.
capitula collect. Hibern. emendavit. 232.
Centuriatores Magdeburgenſes perperam caſtigat. 167.
notatur. 237. 242. 248.
Uſſerium fraudis inſimulat. 168.
Dallæus refutatur a Mabillonio. 274.
Daumii diſcurſ. de Bibl. PP. Lugdunenſi. 545.
judicium de collectione Fabriciana vet. Poetarum. 24.
Dausqueius (Claud.) perſtringitur a Combeſiſio. 377.
Deſpont (Phil.) præfat. in Lugdunenſ. BB. PP. 485.
Diaconum inſtituendi ordo. 123.

Diebus Dominicis ab opere abſtinendum. 242.
Doctoralis titulus an ſit ambiendus. 209.
Dodwelli (Henr.) diſſ. de tabulis cœli. 700.
Dubitatio Pontificiorum de remiſſione peccatorum. 284.
Ducæi (Frontonis) notæ in Aſterium. 97. 141.
Dupinii error de Phœbadii editione. 716.

E.

Edeſſenorum narratio de conſtantia. 17.
Epigramma in Judicem Sandovallianum. 90.
Epiſtolæ Abgari & Chriſti. 7. 17.
formatæ modus. 238.
Paſchales. 629.
Pilati ad Tiberium, quis auctor ſit? 193.
Euſebius an ſcriptor fide dignus ſit? 728.
an Sancti titulus ei competat? 190.
Eugippi opus MStum in Biblioth. Lipſ. extat. 284.
Euthalius quo anno vixerit? 650.

F.

Fabricius (Joh. Alb.) 719. 801.
de Facundi Herm. epiſt. varia. 174. *ſq.*
Ferrandi (Job.) contentio cum Chiffletio. 685.
Feſta celebranda prius annuntianda ſunt. 233.
de Fidei breviario adverſus Arianos quid ſentiendum? 258.
Fidei catholicæ nomine quid deſignatur? 216.
Flaciana editio Hieronymi in Comitem ſuum. 248.
Florentinius (Franc. Mar.) notatur. 187.
editio Martyrologii Hieronymiani, & animadverſiones variæ. 180. *ſeq.*
Floro Diacono tribuitur commentarius in Epp. Paulinas. 270.

For-

Formula honeſtæ vitæ varie edita. 337.
Franciæ Regum privilegia in Eccleſiaſticis. 195.
Feuardentius (Franciſc.) corrigitur. 244.
Frederici epiſtola formata. 238.
Friſius (Joh. Jac.) notatur. 48.
Fulgentio adſcriptus liber de prædeſtinatione & gratia an ſit genuinus. 252.

G.

Garnerius notatur. 729.
Gaſtii codex fragmentorum Paſchaſii an genuinus? 81.
Gaudentii commentarius in ſymbolum Athanaſii non extat. 224.
de Gennadiis varia. 479.
Gesneri Bibliotheca PP. triplex. 26. *ſeq.*
Girwenſis monaſterii dedicatio. 237.
Godofredus notatus. 728. 738.
Grabius (Joh. Erneſt.) notatur. 700.
Gradum honoris reſpuere an ſit utile? 210.
Græcorum apologia de purgatorio. 12.
  officium de myſteriis ante conſecrat. S. Quadrageſ. 69.
  Sacra myſteriorum ante conſecrat. Liturg. 69.
Gravii (Godof.) humanitas laudatur. 284.
Gratia Dei erga peccatores. 177.
Gregorius M. an Monachus fuerit? 285.
  XI. agnovit, ſe infallibilitatis donum non habuiſſe. 207.
  Cerameus confuſus turpiter cum Theophane Cerameo. 379.
  Nyſſeni errores a Mabillonio notati. 283.

Grego-

Gregorii Thaumaturgi Anathematiſmi pro ſuppoſito habentur. 586.
Grimoaldus Abbas Papæ ſubjectus. 199.
Grynæi cenſura laudatur. 23.
Guillelmina Boëma aliquamdiu pro Sancta habita, 301.
Gundulfi aſſeclæ, quales hæretici ſint? 246.

H.

Hæreſeologia Heroldi. 14.
Hæretici novi ex Italia perturbant Eccleſiam. 246.
qui Paſſagii dicuntur. 247.
Hanckius notatur. 728. 740.
Harduinus laudatur. 419.
Heideggeri incuria notatur. 218.
Hermantius notatur. 221.
Hermanni von der Hardt *editio Concilii Conſtantienſis.* 205. 799.
Hermas Auctor Paſtoris Pauli diſcipulus non fuit. 85.
Heroldus notatur. 13. *ſq.*
error in ætate Fulgentii. 15.
error in Eugippi theſauris. 284.
Hieronymi catalogus ſcriptorum Eccleſiaſticorum poſterior an ſcriptus ſit ab ipſo Hieronymo? 478.
Prologus in Comitem a Flacio editus differt ab editione Dacheriana. 248. *ſeq.*
Hinckelmanni (Abr.) liberalitas. 180.
Hireneus Antiochenus ignotus eſt. 658.
Hittorpii collectio Auctorum, qui de divinis officiis ſcripſerunt. 483. 636.
Hoffmannus notatus. 730.

Holſtenii (*Luc.*) *epiſt ad Florentinum, qua Baronius notatur.* 181.
moroſitas in edendis ſcriptis. 376.
ſcripta quædam. 482. 651.
Honorius an hæreſi Monotheletarum infectus fuerit? 159.
Hoſtiarum uſus abrogandus decernitur. 241.
Hypapantes feſtum. 313. 618.
Hypatius ignotus eſt, 658.

I.

de Ignatio varia. 633.
de Imaginum vario uſu. 136.
Indices expurgat. notantur. 83. 87. 465.
produnt iniquitatem Pontif. 90.
cenſuræ miſerabiles. 91.
de Johanne ejusque hiſtoriola quid cenſendum. 161.
Iter Germanicum Mabillonii. 290.
Julianus an a Clemente in Gallias miſſus cum reliquiis. 289.
Juſtelli. Pat. & Fil. 763.

K.

Κέρδων ἀκέρδων. 411.
Königii error in Biblioth. vet. & nova corrigitur. 250.

L.

Labbeus excuſatur. 48.
fallitur. 718. 368. 380.
ſatis nugarum reliquit in chronicis. 360.
Lactantii liber de mortibus perſecutorum ſeorſim editus cum variorum annotationibus. 323. *ſeq.*
Lambecius perſtringit Combefiſium. 155. 415.

Larroquanus (Matth.) auctor eſt obſervationum in Ignatianas Pearſonii vindicias. 634.
Latinus Latinius ad ſtoliditatem usque ſuperſtitioſus. 168.
Laudi (Wilh.) epiſtola de Barnaba epiſt. 630.
Laurentius Mellifluus in doctrina de pœnitentia errat. 285.
Leontii Origenianiſmus, & alia ejusdem inedita. 590.
Leporius ob Pelagianos errores Gallia excluſus. 256.
Leunclavii error. 283.
Libri diurni Romanorum Pontificum fata. 302.
de vitis Prophet. & Apoſtolorum. auctor. 86.
Lippomani catena in Pſalmos unde concinnata. 657. 757.
notatur a Montacutio. 757.
Littèra formatæ. 239.
Ludovici G. R. pragmatica ſanctio. 72.
Lupus (Chriſtian.) vitam ſuam deſcribit in epitaphio. 709.
Lutherus vindicatur. 236.

M.

Mabillonius (Joh.) laudatur. 308.
mutat judicium de Beda comment. in Paulum. 269.
notatur. 268. 276. 279. 302. 679.
vindiciæ contra Guſſanvillæum. 276.
de Machabæis carmen Victorini quale? 2.
Magiſtri titulus. 209.
Marca (Petri de) epiſtola ad Dacherium de Ratramno. 172.
contentio cum Juſtello. 767.
Marci Evangelium autographum Mediol. 301.

Mar-

Marculus an recte a Donatiſtis referatur inter Martyres. 294. *ſeq.*
ex Maria an Deus, an merus homo natus ſit, controverſia. 257.
Martyrologium a Baronio editum, an Romanæ ſit Eccleſiæ? 156.
Gellonenſe. 245.
de - - - Hieronymi a Florentinio edito diſcurſus. 180. *ſeq.*
Rosweydi. 183.
Uſuardi. 199.
de - - Wandalberti quid notandum? 199.
Mauguini vindiciæ prædeſtinationis & gratiæ. 400.
Mediolanenſes res variæ. 663.
Melitianorum denominatio qualis? 411.
Melito an auctor libri de tranſitu Virg. Mar. 86.
Menelogium Græcorum. 582.
Mercator ſ. Peccator (Iſid.) caſtigatur. 712.
Miræi chronicon. 742. *ſeq.*
error. 269. 283. 718. 730.
mutilatio in Sigeberti editione. 743.
Molinæus (Carol.) errat. 728.
Mombritii ſanctuarium. 756.
de Monaſtica vita Gregorii M. controverſ. 285.
Monaſticus ſtatus. 236.
Montacutius refellitur. 382.
Morellius (Ægid.) notatur. 466.
Morelles (Coſm.) vindicatur. 376.
Moyne (Steph. Le) prolixæ obſervationes ad Barnabæ epiſt. 574.
Joſephi opera edere voluit. 575.
Muſculus (Wolfg.) in verſione ſcriptorum eccleſiaſticorum ſæpe erravit. 734.

N. Ni-

N.

Nicephori error oſtenditur. 412.
Nicolai Monachi ſcripta auctori reſtituta. 369.
de Nomocanone a Cotelerio edito quid ſentiendum? 404.
Novatiani libri tranſpoſitio capitum. 412.
niſmi ſuſpectus eſt Clemens Alex. 560.
Nourrius notatur. 560. *ſeq.*

O.

Oecolampadius (Job.) an auctor ſit opuſculi de nativitate Chriſti. 167. 171.
Ogerii Luced. ſermones temere Bernhardo adſcripti. 368.
Orthodoxographa Heroldi diverſa ſunt a monumentis orthodoxographis Grynæi. 12.
Oudinus (Caſimirus) notatur. 221. 619.

P.

Pariſienſes PP. BB. collectores Colonienſibus infenſi. 98. 464.
Paſſagii hæretici. 247.
Pauli cum Deo catena in Jobum fingitur. 568.
Petri (Henr.) notatur. 7.
Philoſtorgius addictus fuit ſectæ Eunomianorum. 739.
Piſcarienſis monaſterii dignitas. 199.
Pithœus (Petr.) edidit ſyntagma veterum Gallicorum Theologorum. 417.
Plagiarius an fuerit auctor meditationum, quæ Auguſtino vulgo tribuuntur. 173.
Poetæ veteres a Fabricio editi. 23.

Pogie-

Pogiebratii apologia ad Matthiam Hung. Reg. de injuria Romanæ curiæ. 196. *ſq.*
Pontacus (Arnold.) notatur. 744.
Pontanus (Jac.) notatur. 612.
Pontifices R. Bignæi Bibl. Patr. expurgatoriorum indicum cenſuris tradunt. 83.
Pontificum ulcera reteguntur in concilio Piſano. 205.
Poſſevinus notatur. 48. 87. 381.
error circa Datium. 269.
Prædeſtinatus qualis ſcriptor? 259.
Privilegia varia Regum Franciæ circa Sacra. 195.
Probatio per aquam frigidam. 271.
Procopii varii. 383.

Q.

Quercetani (Andr.) notæ ad Abalardum. 395.
Queſnelius circa auctorem Symboli Athanaſ. notatur. 227.

R.

Ratramnus cur ſcripſerit de nativitate Chriſti. 169.
an libri de corpore & ſangvine Domini ſit verus autor. 172.
Raynaudus (Theophilus) reprehendit Combefiſium. 154. *ſeq.*
curiam Romanam ad arma concitat contra Combefiſium. 164. *ſeq.*
perſtringitur a Combefiſio. 376. 380. 382.
tr. de cenſura inofficioſæ cenſuræ. 252.
tr. de immunitate Cyriacorum. 383.
Rivinus (Andr.) laudatur. 296. 380. 466.
Romana Curia notatur. 196. 258.

Rosweydi Martyrologium a Florentinio notatur. 183.
error. 283.
notæ ad Hiſtoriam PP. & onomaſticum. 754. *ſeq.*
propoſitum edendi opus de Sanctis. 756.

S.

Sagittarius hallucinatur. 255. 263. 717.
Sanctesius (Claud.) miſere in carcere periit. 627.
Sancti fictitii. 181. 301.
titulus cui competat. 190.
Sandius notatur. 728.
refutatur a Moynio. 575.
Sandovallianus index Libb. prohibitorum. 87.
Scaligeri gloriatio. 748.
judicium de Pontaco. 744.
Serpens æneus Mediolanenſis. 300.
Sigeberti de Eugippio error duplex. 283.
Simleri narratio controverſ. de una perſona & duabus naturis Chriſti. 26.
Sirmondi (Jac.) opera recenſentur & laudantur. 253. 265.
perſtringitur a Tollio. 711.
Soto Major (Anton. a) fingit bibliothecam PP. Colonienſ. 477.
Sozomenus an ſcriptor fide dignus. 730.
Stephanus Le Moyne a Stephano Monachio non diſtinguendus. 571.
Stephanus (Rob.) notatur. 728.
Stercorarii qui? 245.
Surii acta Sanctorum notantur. 758.

Symboli Athanaſiani auctor ignoratur. 227.
varia. 216. *ſeq.*
multis retro ſeculis Athanaſio fuit adſcriptum. 216. 224.
S. Synoris, virgo Antiochena, nunquam in rerum natura fuit. 156. *ſeq.*

T.

Tenzelius laudatur ob ſpecimen Indicis Braſichell. 87.
notatur. 265.
Terminus gratiæ a Theobaldo Stampenſi confutatur. 177.
Theclæ hiſtoria eſt mera fabula. 702. *ſeq.*
Theodori Studitæ opera & alia notabiliora. 264.
Theodorus Lector quo ſeculo vixerit. 730.
Thomæ Aquin. votum pro opere perfecto Chryſoſtomi. 381.
Thomaſii (Jac.) conjectura de ſcriptis Abælardi cur improbetur. 394.
judicium de Amalario & aliis. 665.
Timothei libel. de differentia eorum, qui ad Eccleſiam accedunt, varie diſcrepat. 410.
Tituli honoris an ſint quærendi. 210.
Tollius (Jac.) notatur. 711.
Transſubſtantiationis dogma. 418. *ſeq.* 736.

V.

Valeſius a Mabillonio refutatus. 285.
Valetta (Armandus) quis ſit? 686.
Verſus politici quid ſint? 620.
Ughelli (Ferdin.) error caſtigatur. 224. 269.

S. Viar

S. Viar novus ſanctus fictitius. 301.
Vigilius an auctor Symboli Athanaſiani. 227.
Vincentius Lirinenſis an auctor Symb. Athanaſiani. 229.
Voſſius (Gerh. Joh.) notatur. 182. 216. 218. 583. 718.
(Gerard.) ſuperſtitio. 667.

W.

Walfredi hæreſis. 214.
Wyelius notatur. 465. 476.
gloriatio vana. 461.

Z.

Zacagnii conciliatio Epiphanii & Heracliani de Archelai actis cum Manete. 647.

Errata typographica.

Pag. 3. lin. 5. leg. Epiſcopum.
11. lin. 8. leg. Paulini.
19. lin. 22. leg. viſiones.
56. lin. 1. leg. Berengoſi.
116. lin. 4. leg. Theologica.
243. lin. 8. leg. Tomus.
248. lin. 9. leg. multiformitate.
369. lin. 24. leg. Chantelou.
435. lin. 3. leg. Maximinum.
483. lin. 10 leg. Hittorpium.
611. lin. 2. leg. Tom. II.
617. lin. 24. leg. Acindyni.
740. lin. 4. leg. Theodori.

FINIS.

99 981590

Digitized by Google

Google